Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

From the library of

HOVSEP ARSLANIAN

given in his memory

by his wife

Areknaz Arslanian

9992 (713)

ԲՍԱՒԻՒ ՏՐ ՄՈՆԹԻԲԻՆ

ՀՅ ՆՕՄՔԻՕԼՈՒ

Ա Ր Ա Պ Ա

ՃԻՒՏԻ ԷՎՎԷԼ

ԱՊԷԼ ԻԼԷ ՊԷՐԹ

Միւթէրճիմի
Մ. Պ. Ալապաճեան

Նաշիրի
Կարապետ Պալէրեան

معارف نظارت جليلهسنك ٨٢٥ نومرولى رخصتيله طبع اولنمشدر

Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ ՄԱՐԳԱՐԱՍԸ
ՄԹԱՆՈՑ
Ազգևագիդդար հօգուշու Չիանկիդդի խաև Ն. 18–19
)(1894)(
Ը.—1

2004
BERBERIAN BOOKSTORE

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱ Գրադարան
ZSUS-Arm SSR
Ա. Մասնիկյան անվան

42180-68

Ի ՑԱՏՏ

Թագուհ Նէշլինէ իպէիտար եղէտակիմիզ իչպու 13 ՆՕՄԷՐՕՂՈՒ ԱՐԱՊԱ նամ բօմանը Հայրէթպէյեան, մէշհուր Քըսավէյէ տը Մօնթէքրէնին բօմանըարքնաան էն բարլաղը վէ էն ճալիպը մէրագը օլտուղունաան, էնվայր իսուտ վէ ատմաէ նօգթէյի նաղարքնճա, եվնէ միւէլլիֆի մուամալէյհին ասարը պէրկիւղիաէօնատէն պուլունան ՍիմՃնէ Մարիատէն տահա բարլագ տըր տէնիլսէ, գաթան միւպալաղա իսիվմիշ օլմազ զանն իտէրիզ։

Մէյտանը ինթիշարէ վազ եղէտակիմիզ տիկէր բօմանլար միսիլու պու ֆէճի հիքեայէնին տախի, դարիյնի քիրամ Թարաֆընատ հիւանի թէլադգը իտիլճէյի պէտիհի տիր։

10 Մարտ 1894

Կ. Պիպէրեան

13 ՆՕՄԷՐՕԼՈՒ

Ա Ր Ա Պ Ա

ՃԻԼՏԻ ԷՎՎԷԼ

ԱՊԷԼ ԻԼԷ ՊԷՐԹ

1

Հէքեայէմիզ, 1857 սէնէսի Սեպտեմբերինին լաթիֆ պիր կիւնին ֆէերահ վէ կիւզել պիր կիճէսինտէն պահսլար։

Սաաթ ալաֆըրանգա օնը չալըյօր իսի. մահիթապը ալէմթապ Պէվիկ Թէբէլերինին արգասընտան, աղիմ պիր լէթաֆէթ իլէ եավաշ եավաշ էվքսէմիշ վէ լուսի ասիմանը թէզեին իսէն պինլէրճէ նեճիւմ իլէ պիրլէշերէք էթրաֆը թէնվիր էյլէմիշ իսի։

Իչթէ չու լաթիֆ կիճէտէ Եապիլ Հուսուսընտաքի խաթիհքեամաթ ճիվարընտա պիր սաէմ, կիճէնին նէֆիսադըղընտան ըսլանմըշ օլան չիմէնլեր իւզերինտէ եաթմագտա իսի։

Եախսը մէրդումմ, էլլերի իլէ պահչընը թուքմուշ օլտուղու հալտէ, ճիւզվի պիր կիւրիւլթիւյի հըսս իսէպիլէճէք պիր տըգդաթլա էթրաֆը տինլէմէքտէ, վէ չըմալ ճիհէթի տէմիր եօլը իլէ Սէնթ-Տընիս թարիգի արասընտա, պէչ եիւզ մէթրօ գաատար պիր մէսաֆէտէն իպարէթ օլուպ, սէպղէվաթ եէթիշտիրիլէն մէվգըյը, պիր ան նաղարը տըգդաթտան այըրմամագտա իսի։

Էթրաֆը կիպլիճէ մուայէնէ վէ թէճէոսիս իէն պու աստէմ, թադրիպէն ալէմըշ եաչընտա օլուպ, պէյազ սաչլարը ֆըրչա կիպի քէսիլմիշ, սըդ վէ ղայրի միւնթազամ օլան սագալտըտա կէօյսիւնէ գատար սարդմըշ իսի. դըրմըղըմը քիրպիճլերի արասընտա բարլայան կէօղլերի ըչնկը ասլխինի ղայպ էթմիշ օլմայըղա, բէք չօգ թէղայիւրաթէ օղրամըշ օլան չէհրէմինէ գօրգունճ պիր չէքըը վահշիեանէ վէրմիշ իսի.

Պու ատէմին տիպինտէ չուվալ պէղինտէն եաբըլմըշ պիր բանթալօն, արդասընտա մալի պէղտէն մամուլ պիր կէօմլէք վէ կէօմլէյին իւսթիւնէ տէ մէչին պիր քէմէր պաղը պուլունույօր իսի. պու կէօմլէյին իւսթիւնէ կիյսիյի, ըչնկը ասլխինին նէ օլտուղու ֆէրդ իսիլմէյճէք տէրէճէտէ էսկի պիր ըչտէնկօթ իլէ, կէօղլերինէ գատար էնտիրմիշ օլտուղու հասըը պիր չապգա, մէրդումըն դըյաֆէթ ու թուալէթինի էքմալ էթմէքտէ իսի.

Ճախսը մէրդում, պիր արալըդ սապըրըզըլըդա վէ ճան սըգընթըսընա տէլալէթ իտճէք պիր սուրէթտէ, եումրուղու իլէ իւղերինտէ եաթմագտա օլտուղու գէմինէ վուրապագ.

— Հայ Ալլահ ճանընը ալսըն, մէլուն հէրիֆ, պէնի պուրատա մընթալամըշ կիպի պըրագտը, նէ՞րտէ գալտը, եաբըմ սաաթտան պէրի պուրատա պուլունմատը լազըմ կէլճէք իսի, աճէպա նէ՞ եաբըյօր քի հէնուզ մէյտանէ չըգմատը, տէյու մընըըլտանտը.

Գարիյնի քիրամ, չու ատէմին իֆատէսինտէն վէ հալ ու դըյաֆէթինտէն պէլքի կէմի թայիֆէլէրինտէն զանն իտէճէք տիլլէր, հալ պու քի շախսը մէրդումըն իսի Բաուլ Պըրիղօն վէ լագապը Դաղթիյի օլուպ, էվվէլճէ պիր միւատէթ մուգավէլաթ մուհարրիրլիյի, եանի նօթէրլիք տէ իթմիշ տիր.

Դումպուա միւպէթէլա օլմատը, հէվայի նէֆսինէ գաբըլմատը, գատընտարա օլան մէյտանը ֆէվգէլատէսի վէ սախ-

թէքեարլըգտաքի մէհաբէթի, ագըպէթ պու ատէմին բէրիչան վէ սէֆիլ օլմասընա սեպէպ օլտու, եադայը էլէ վէրմի, մահբէմէյի ճինայէթտէ միւճրիւմիյէթի, սախթէքեարլըգ ճինայէթի թէհադդուգ իթմի, նիհայէթ Պէրսատ գալապէնտէրէ մախսուս օլան հաբըսխանէյէ ախըլարագ, բէք չօգ սըգընթըլար զահմէթլէր չէքտի... հալ պու քի պունճա մէշագգաթտէն միւթէնէպպիհ օլմայըղ սալա եէս ու նէտտամէթ վէ ըսլահը նէֆսէ լիյագաթ կէօսթէրմէմէտի.

Զահիրէն նամուսալը կէօրիւնէն պու նօթէրին, եաղը թադիտա իթմէյէ մէյլի ֆէվգէլատէ օլուպ, հէր նէվ իմզալարը թադիտա իյլէմէք ինսանտէ պիր խաղինէ պուլմագ գատար հայիպի էհէմմիյէթ օլտուղունատան, թէքմիլ իսթիտատ ու տիրայէթինին անճագ պու իշէ հասր իթմիշ իսի. ղէվդի, էյլէնճէսի, իֆթիխարը, սախթէքեարլըգտան, հէյլէ ու տէխսիսէն, վէ պու եօլտա թէգատտում իթմէքտէն իպարէթ իսի.

Բաուլ Պըրիղօն, պիր ղէման մէմուրիյէթ սըֆաթը իլէ Բարիզ ճիվարընտա քիւչիւք պիր գատապատա իսպաթը վիճուտ իթմիշ իսի. Թահսիլի, վազիֆէսինէ տըդգաթը վէ մէսլէք ու հարաքէթի եօլտունատա օլմասը սայէսինտէ, չախսընա այըտ պիր մըդատ սէրվէթէ սահիպ օլմուշ իսի իսէ տէ, պէննկին պիր գատըն իլէ էվլէնէրէք չանը պիր սուրէթտէ էլպատը սէրվէթէ դարըշմագ վէ ըֆֆահը հալտէ եաշատագ իսթէյօր իսի. Ֆագաթ եօգարըտա արզ իյլէտիյիմիլ կիպի, ախըագը մէղմուժէսի հասէպի իլէ պու արղուսինէ նայիլ օլամատըշ իսի.

Պու ատէմ, քէօթիլիյէ օլան մէյլինի վէ եաբտըղը հէյլէլերի կիղլէմէտիքտէն մատէ, եաբտըղը չէյլէրտէն մաղրուրանէ պահս իթմէյի բէք չօգ վագը օլուր իսի. էբէյիճէ պիր միւատէթ հաբըսխանէտէ գալտը, պիր արալըդ Բարիզ ատլիյէ նէղարէթի մէգամընատան զարֆ իչինտէ մահֆուզ, բուլանմըշ, իմզասը վէ հէր տիւրլի մուամէլաթը բէսմիյէսի եօլունտա պիր էմինամէնին վիրուպ իւղերինէ, սէ-

պիւն թախլիչէ օլուՆտու , մահրէսին ադապ ու իսքէՆճէխՆտէՆ խէլաս օլտու ։

Լաբին սօՆրատան էմիրՆամէՆինտէ , բուլլարընտա վէ հաթտա բօսթա բուլլարընըն պիւէ սախթէկիյի վէ պու ճիՆայէթին ֆայիւիտէ պու աստմ օլտուղու հիւքիւմէթճէ անանընլաչըլըը , ֆագաթ իչ իչտէՆ կէչմիչ իտի . սախթէկքար նօթէը , պու սուրէթլէ մահբուսիյէթտէՆ եադասընը դուրթարտըգտան սօՆրա , պիւթիւՆ վադիՆին , պիւթիւՆ զայրէթինի պու եօլտա սարֆ իթտի . եադը վէ իմդա թագիտ իթմէքտէ օլան իդթիխտարընտա կէրէյի կիպի մէյտան վէրտի . . .

Արզու իտէՆլէրէ պու եօլտա վէ պէշ օն բարա իճրէթ մուդաւիլինտէ խըտմէթ իթմէյէ պաշլատը . . . պիզիմ նօթէը էֆէՆտի , զաթէն եէրսիզ եուրտսըդ սէրսէրիանէ պիը հալտէ իմրատը էվգաթ իթտիյի իչին , իմթիհանըըղընտա պիւսպիւթին սէֆիլ վէ բէրիչան օլտու . պիրինճի տէրճէտէ քէտալը չէօհրէթ իտէՆ խըրսըզլատա վէ սէրսէրիլէրէ գադըըլըը , անլէրին իանէխի իլէ աճ գալմայաճագ տէրճէտէ պիը հալտէ եաշայօր իտի . բէք չօգ կիւՆլէրինի բարատըղ կէչիրտիյի իչին , կիճէլէրի իւչ պէշ ղուրուչա քիրայա վէրիլէՆ եաթագլարտա սրմըզ եաթամայըզ , ալչը օճագլարընտա , խալի եօլլար իւղէրինտէ վէ պաղչէՆ խարապ պինալար ալթընտա սէֆիլանէ ուղանըզ եաթմաղա պաշլատը ։

Խիւլասայի քէլամ պու սէֆիլ իհթիյար , էբէյիճէ պիը միւտաէթտէՆ պէրի պալատէ արզ խյէտիյիմիզ հալ ու մէվզըտա ուղանըզ եաթմագտա իչէՆ , պիը արալըդ պիը այագ սէսի իչիտիլտի ։

Ամպըդ նօթէը նաղարը տըդդաթընը արթըրտը . . . կէօղէրինի ՍէՆթ-Տընիս եօլու իւղէրինտէՆ այըրմայօր իտի ։

ԻչիտիլէՆ այագ սէսի ան պէ ան քէՆարինէ եադլաչմագտա օլտուղու հալտէ , ՆէրէյտէՆ կէլտիյինի ֆէրդ իտէմէյէրէք տիւչարը հայրէթ օլտու . մահիթապըՆ ըշըղը էթրաֆը կէօրէպիլմէյէ միւսաիտ իտի իտէ տէ , իհթիյար հիչ պիը քիմսէ կէօրէմէյօր իտի ։

Պու հալտէ , իհթիյարըՆ եանընընա եադլաչան ատէմին , կէօղկէ արալարընտա կիղլէՆէրէք քէմալի իհթիյաթլէ եիւրիւմէքտէ օլտուղու անլաչըլըյօր իտի ։

Պիր գաչ տագըդա սօՆրա այագ սէսի քէսիլտի վէ պիր գաչ տագըդա հիւքմիֆէրմա օլան սիւքիւթ իչինտէ պօղուդ պիր սէս , կիճէ խըրսըզլարընա վէ գարանլըգտան խօթիֆատէ իւլէ եվլէր պարդլար սէօՆահիւրէՆ , ֆիյրի գաթիլ իրթիքեաթ իտէՆ էչխասը մաղիրրէյէ մախսուս պիր լիսան իլէ պիր շէյլէր սէօյլէտի ։

Բաուլ ՊըրիզօՆ , տէրհալ այնի թամր վէ շիվէ իլէ պու սէտայա մուդապէլէ իթտիյի սըբտտա , խէյալ մէյալ պիր շէքիլ կէօղիւՆէ կէօրիՆտի . . . պու ինսան շէքիլ աղըր աղըր քէՆարինէ տօղրու կէլիյօր իտի ։

Պու եէՆի կէլէՆ ատէմ թագրիպէՆ գըրդ պէշ եաչըՆտա , էմնալըղ վէ գօրգուՆճ տէՆէճէք տէրճէտէ զաիֆ պիր շէյ իտի , չախսը մէրդումըՆ արդասընտա էօՆի իլիկլի պիր ամէլէ չաքէթի պուլունմագտա վէ տէյՆէք կիպի ինճէ պաճագլարը՝ տար պիր բանթօլօՆըՆ իչինտէ սալԼանմագտա իտի , պուՆունճուՆ իւսթիւ պաշը՝ իհթիյար նօթէրին էլլիսէսինէ նիսպէթէՆ թէմիղճէ իտի ։

Ադաէմճէ լիֆ կիպի սարը օլան սաչլարընըՆ պիր գըսմը պէյազլանմագա պաշլայարագ , քէմիքլէրի մէյտանա չըդան եանագլարը իւղէրինէ սարգմըշ իտի . զաթէն ղայէթ չիրքին օլան չէհրէսինի , իչրէթին վէ սէֆահաթընըՆ թէէսիրաթը մուղիրրէսինտէՆ հուսուլէ կէլէՆ սարըլըգ , սօՆ տէրճէճ նէֆրէթամիղ պիր շէքլէ թահվիլ իթմիշ իտի , ուղուՆ վէ գալընըՆ գաչլարընընըՆ կիղլէմիշ օլտուղու պիր չիֆթ կէօղէրի , պիր սուրէթը խայիՆանէէտ բարըլ բարըլ բարլայօր իտի . հասըլը պու ատէմին էչքէտ ու էթվարը հիյլէքտար , քիւթախ , խայընն վէ կէօղիւՆի պուտագտան սագընմագ պիր հայլագ օլտուղունը խապէր վէրիյօր իտի ։

Նօթէը էֆէՆտի , մահիթապընըՆ ըշըղը իլէ կիթտիքճէ եանաչան կէօղկէՆին , պէքլէտիյի ատէմ օլտուղունը անլա-

տը, վազիչեթինի աէյլչաիլուտ վէ տիզլէրինի պիւքիւզ օ-թուբարագ։

— Ալլահ պէլանը վէրսին հէրիֆ, շուբաաա պուբաաա սիւրինիւզ տօլաչտըղըն էլվէ՛րմէտի մի, պէն արթըգ իւ-միւտիւմի քէսմէյէ պաչլամըչ իտիմ . . . չիւնքի ևարըմ սաաթ էվվէլ պուբաաա պուլունմադըղըն ևաղըմ կէլէճէք իտի, աէտի։

Գաաիֆէ սիքէրլի չապդաաը ալթընաան կէօրիւնէն ալ-նընաան, ֆէսաաո ու ճինայէթաէ իտթիտաաո ու վէքիաը կէօղէ չարբմադաաո օլան եէնի կէլէն աաէմ, իչրէթին թէէ-սիրի իլէ պօղուլմուչ ղայէթ պօղուդ վէ վահչիևանէ պիր սէտաո իլէ։

— Ալդատա՛չ, կէճ գալտըղըմ պիր հիքմէթէ մէպնի տիր, աէյու ճէվապ վէրտի։

— Օ հիքմէթ նէ՞ օլուչօր, ևիմէ նէ՞ վար։

— Ֆիլան-Գաթըր իչին իչինաէ պիր իւչիւնճի չաևս պուլունմաըրնը իտթէմէտի, քէնաիսի իլէ պէն պէրապեր օլ-տուղճա պաչղա պիր աաէմէ իտթիյաճ օլմաըրըղընը սէօյլէ-տի, հաթտաա իսրարաա իթտի, աղ գալտը սէնի պէրապեր ալմադըրըղըն գալդըպ կիտէճէք իտիք . . .

— (Ինանիչէլի պիր թաւը իլէ) Ա՛ճայի՛պ . . .

— Պիլիրսին քի հագգը տա վար տըր . . . կիտիլէճէք մահալի քէչի իտէն, իչէ էօն այագ օլան Ֆիլան-Գաթըր տըր. պինաէն ալէյհ ըէֆագաթընտա պուլունտուրաճաղը ա-աէմլէրի, պիղղաթ ինթիհաաթ իթմէք սէլահիյէթինի հայիզ տիր։

— Էյ չիմտի նէ՞ օլաճադ։

— Օ՛, չիմտի իչ եօղունա կիրտի . . . սէնի իչին ըէք չօղ սէօյլէր սէօյլէտիմ . . . Նիհայէթ մուվաֆֆագ օլտուր իսէ տէ. քէք չօղ զահմէթ չէքտիմ . . . պու իսրաաիլիմէ գարշը պանա միւքէմմէլ պիր ղիյաֆէթ վէրմէյիսին . . .

— Ֆագաթ պու աաէմ պէնաէն նէ՞ իտթէյօր։

— Սէնին իչին «Արթըգ օ օլկուն ադմուտ կիսլի պիր չէյ

տիր . . . սինիրլէրի կէվչէմիշ իչէ եարամազ, վագաա էվ-վէլճէ եազը թագլիտ իթմէքտաէ մէհաբէթի վար իտի իսէ տէ, չիմտի կէօղլէրի էյի կէօրմէյօր . . . էլլէրի թիթրէ-յօր . . . » տէմէքտաէ տիր, իչթէ իհթիյարլըդ պէօյլէ պէր-պատ պիր չէյ տիր . . .

— Վագաա իհթիյարըմ պունը ինքիաար իտէմէմ, ֆա-գաթ կիւճլի գուվվէթլի պիր ատէմտէն զիևատաէ իչ կէօրէ-պիլիրիմ։

— Պէնտաէ պու էֆքեարտայըմ, ֆագաթ Ֆիլան-Գաթըր պու ֆիքիրտաէ պուլունմայօր։

— Նէ հալ իսէ . . . չիմտի իչէ նէ՞ գարար վէրիլտի։

— Ֆիլան-Գաթըրը « Բրթի Սատուհուվար » (*) տա պու-լաճաղըդ . . . անըն վէրէճէյի թալիմաթէ կէօրէ հարաքէթ իտէճէյիդ։

— Իչէ տայըր սանա հիչ պիր չէյ սէօյլէ՞մէտի մի։

— Խա՛յըր, հիչ պիր չէյ սէօյլէմէտի։

— Օ պիր չէյ սէօյլէմէսէտաէ, սէն էլպէթթ իչին նէ օլ-տուղունը անլամըչըն տըր։

— Տօղրուսը նէ օլտուղունը պիլմէյօրում . . . չու գա-տար անլայօրում քի, բարալը պիր իչ տիր . . . ֆագաթ արա եէրտաէ պէլքի բըչագ օյունըտա վար տըր . . .

Պու սէօղիւն իւղէրինէ հիյլէքեար նօթէրին վիճուտինէ խաֆիֆ պիր թիթրէմէք արըզ օլտու, հէյէճանը պիր սէս իլէ։

— Գաթէ հա՛, տէյու մըրըլտանտը։

—Պէն պէլքի տէյօրում պապալըգ . . . ֆարզ իտէմիմ քի էօյլէ պիր չէյտէ օլապիլսին . . . պունտաան նէ՞ զարար թէրեմմիւլ իտէճէք։

(*) « Ատուհուվար » վահչի հայվանաթ թուքմադա մախտուս գարան ատմէք տիր քի, պու մահալ, հայտուտլարըն թօրլանտըգ-լարը քիւչիւք պիր մէյտանէ օլմասընա կէօրէ, էզհէր ճիհէթ պու իսմէ չայան պուլունմագտա տըր։

— Պէն գանտան խօչլանմամ, գան տէօքմէք խոմէմէմ,

— Ժան-Ժուտի նամբնա եէմին խաէրիմ քի, պէն տէ չիմխիյէ գատար քէյֆիմ իչին գան տէօքմէտիմ, քիմնէնին ճանբնա գըյմադ խոմէմէմ, ֆագաթ իգնիլայի հալտէ օտա օլուր, նէ չարէ, պիզիմ կյրատ ու ադարըմըզ եօդ տըր... հէմ սէն թէլաչ իթմէ... սանա գօլայ պիր խըտմէթ վէրեճէյիզ. սէն էթրաֆը թէճէսսիւս վէ թէտադըգ իթմէկըն մէչղուլ օլաճադսըն, իչէ պէն իլէ Ֆիլան-Ֆամիլը կիրիչէճէյիզ... հայատ արթըգ պապալըգ եավաչ եավաչ եօլա տիւղէլէյիմ, սէն պիր եօլատան կիտէճէքսին, պէնտէ պաշգա եօլատան, չօգ տէֆթա պէրապէր պուլունտուղումուղը կէօրիւրլէրսէ էյի օլմազ...

Բաւէլ Պըրիզօն այագա գալգտը... սօլ ճիհէթտէքի եօլը թէտադըգ իթտի, ժան-Ժուտի նամբնատա օլան հայրազտա սօլա սապտը... պու հալտէ եվինէ հէր իքիստէ Շապէլ ճատտէօնին թէտադըգ իտէրէք Բարիզէ տոսկս օլույօրլար իտի:

Բըթի Սատմուվար, հէքեայէմիզին պաչլատըդը թարիխտէ էմնալի նատիր օլմայան ղայէթ բիս վէ մուբտար մէչխանէլէրտէն պիրիսի իտի, հէնուզ իսթիհքամաթէ գատար թէմտիտա օլունմայան կէչիտ իւղերինտէ պուլունըյօր իտի:

Պու մէչխանէտէ թօբլանան հայտուտալարըն իչտիքլէրի մուզիրը վէ հայլէլի իչրէթ, ալթ գաթտա պուլունմայօր իտի. զապթա մէմուրլարընըն նաչարը տըդգաթընտան գաչրմադ մադատտը իլէ, Շապէլ կէչիտինէ եագըն կարտաշ պիր խանէտէ թօբրադ ալթընա կէօտիւլիւշ տադլանմըշ, վէ պու խանէնին պիր գըսմը տա պիւտիւթիւն եըգտըրըլըշ պահճէ հալինէ գօնուլմուշ իտի:

Օն իրի պատամադտան իտարէթ պիր մէրտիվէն իլէ իչէրիսինէ կիրիչէն պու մէչխանէնին ֆէնալըգը, պէյն էլնատա թէվաթտուր պուլտուղու իչին բօլիսին նէզարէթի տայիմէսի թահաընատա իտի իսէ տէ, հալ պու քի հադըգաթըն մէչտանէ չըգմամտատը բօլիսի հայրէթտէ վէ խալգրտա մէրագ ու էնտիչէտէ պըրագըյօր իտի... հադըգաթը հային քէչֆի սիհիրպազլէրէ պիրէ միչէտէր օլամայտագ մուվաֆագըյէթլէրտէն օլտուղունա, արթըգ հէր քէս գանտաթի կէմիրմիշ իտի:

Բօղինէօլ, եանի Պիւլպիւլ լագապընը հայրդ օլան ժան-Ժուտի, մէչխանէնին տայիմի մուչթէրիլէրինտէն օլտուղունը կէօսթէրիր պիր շեթարէթլէ մէրտիվէնտէն էնէրէք պիրինճի սալօնը, եավաս տահա տօղրու սը պիրինճի մահղէնի կէչտի, պուրատա թավանտան ատըը պուլունան լամպանըն տիւմանը ֆիթիլինտէն ինթիչար իտէն ըշըդ իլէ թէնվիր օլունմադտա իտի... պու էնտատէ պիր թադըմ սէրսէրի սէֆիլլէր, խէվֆ ու էնտիչէտէն աղատէ պիր հալտէ, պիր մատա էթրաֆընա թօբլանարագ չադըրյօրլար իտի... ժան-Ժուտի պիրինճիտէն տահա կէնիչ վէ պիրինճի կիպի թէնվիր իտիվիշ օլան սալօնը տօլաշըդ կէչտի. պու սալօնըն օրթատընտա ղայէթ բիս վէ մուբտար պիր պիլարտօ մատասը պուլունույօր իտի:

2

Եօղարըտան պէրի թարիֆ էյլէտիյիմիզ Բըթի Սատմուվար մէչխանէսինին իրինճի սալօնընա կիրինճէ, էն էվվէլ տիվարլարըն պօյունա տիպիմիշ օն իրի գատար մատա կէօղէ չարբըյօր իտի. պու մատալարըն էթրաֆընա հալ ու գըյաֆէթլէրինտէն, հայտուտա վէ սէրսէրի մագուլէսինտէն օտուդլարը բէք դօլայ անլաչըլան պիր թադըմ էչտատա իլէ, էն տատ պիր մէրթէպէյի սիւֆլիյէթտէ պուլունան ալիսթէ դըզլար թօբլանըրագ օթուրմուշլար իտի. պու սէֆիլ մահլուդլարըն չիրքին չէհրէլերի, հիւսնի մէլահաթտէն, ահլադը համիետէն վէ հըսսիյաթը ինսանիյէտէն պիլքիլլիյէ մահրում պուլունտուդլարընը իչար իտիյօր իտի:

Ֆիլան-Դաթըը , պիլարտօ մասասըներն պաշընատա օն եէ-տի օն ակքիզ եաշլարընատա լաթիֆ վէ պոյը պօսը կիւզել պիր տելիֆանըը իլէ պէրապեր գարամպօլ օյնայօրլար իտի . Ֆիլան-Դաթըը թէամիյէ իթտիյիմիզ ատէմ տաճի հէնտուզ եիրմի պէշ եաշընատա օլուպ , ֆիքրինտէ սապիթ , ճիւրաթլը, օլտուգճա եադըշըգը վէ ուղուն պոյլու պիր կէնճ իտի ,

Պու ատէմին զահիրի հալինտէ զանն ու շիւպհէյի տա-վէթ իտիճի հիչ պիր իմարէ կէօրիւմէյօր իտի . մէրգումէն տէհշէթլի հայտուտլարտան , հէմճինսըներն գանըները տէօքեր իքէն պիլէ թէպեսսիմ իտէն ճիւրաթլը գաթիլլերտէն օլ-տուղունը , իլմի սիմայէ վագըֆ օլանլարըն անլայասըլմէլէ-րիտէ գապիլ տէյիլ իտի ,

Խիւլասայի քէլամ Ֆիլան-Դաթըը զահիրէն սայ ու զայ-րէթի իլէ էքմէյինի թաշտան չըգարան պիր ամէլէյէ , եա-խօտ պիր սըմնարա պէնզէմէքտէ իտի ,

Ժան-Ժուտի , պու ատէմին եանընա եադլաշըր եադ-լաշմազ պիր քէրրէ ումուղընա վուրտու , Ֆիլան-Դաթըը տէր-հալ պաշընը չէվիրէրէք .

— Ա՜հ սէ՛նէմին , եալընը՛զմընըն , տէյտու օղլում ,

— Իչթէ կէօրիւյօրսուն ա՛ ,

— Նօթէը նէ՛րէտէ ,

— Նօթէրտէ նէրտէ խէ չիմտի կէլիր ,

— Բէք ալա , օթուրտա հէմ նօթէրի պէքլէ հէմտէ պիր գատէհ չադըշըրը վէր , պէնտէ բարթէյի պիթիրմէք իւղրէյիմ ,

Ժան-Ժուտի պիր իսկէմլէ իւղերինտէ օթուրուպ իւսթ իւսթէ պիր գաչ գատէհ ոօլտուրըպ պօչալթըը , պէշ տա-գըդա գատար սօնրա Բաուլ Պըրիզօն տա մէյմանէնին իքին-ճի սալօնընա կիրտի . Թամ պու էանատէ Ֆիլան-Դաթըը օ-յունա բարլադ պիր սուրէթտէ նէթիճէ վէրէրէք , Ժան-Ժու-տինին եանընա եադլաշըպ .

— Պասալըդ , թամ վագթինտէ կէլտին . . . հայտէ ար-թըդ կիտէլիմ , տէտի ,

— Պիպի նէ՞ըէյէ կէօթիւրմէք իսթէյօրսըն . . .

— Էյլէ պիր նէյիե կիտէճէյիպ քի , օրատա բահաթ բա-հաթ վէ իսթէտիյիմիզ կիպի գօնուշապիլիրիզ . . . մէրա՞գ մը իտիյօրսունըզ , պիպի քէնտի իգամէթկեահրնա կէօթիւրէճէ-յիմ . . . հայտէ պագալըմ , իչթէ պէն էօնիւնիւզէ տիւշէյօ-րում ,

Մէրտիվէնտէն չըգըպ մէյտանէտէն ուզագլաշմագ իչին պիրինճի սալօնը ոօլաշմագ լազըմ կէլիր իքէն , Ֆիլան-Դա-թըը տիվարըն քէօշէսինտէ աչըլան քիւչիւք պիր գաբույա թէվէճճիւհ իթտի . մէզքիւր գարու էն գարանլըգ պիր քէօ-չէտէ պուլունտուղու իչին կէօզէ չարբմայօր իտի . Ֆիլան-Դաթըը թէամամ պու գաբույա եադլաշըրը սըրատա թէք-բար արգասընա տէօնէրէք .

— Պէնի թէադրըպ իտէճէքսինիզ , տէյի՛լ մի , տէյտու ոօ-րունճա , Ժան-Ժուտի .

— Հա՛յ հա՛յ , տէյտու ճէվապ վէրտի ,

Ֆիլ հադըդա սապըդ նօթէը էֆէնտի իլէ Ժան-Ժուտի կէօրէկ կիպի մէրգումէն արգասընատան այրըլմատըլար , իւ-չիւտէ եիրմի սանր գատար կիթտիլէր . Ֆագաթ կէչտիք-լէրի մահալ զայէթ գարանլըդ օլտուղունատան , տիվարըտա չարբմանագ իչին էլլէրինի ուզատըպ քէմալի իհթիյաթ իլէ եիւրիյօրլար իտի . Ֆիլան-Դաթըը պիրտէն պիրէ .

— Օ՛հ , իչթէ կէլտիք , արա սըրա պէն պուրատա եա-թար գալդարըմ , տէտի ,

Տէլիպանլը հայտուտա , պիր իբինճի գաբու տահա աչ-տը . . . Թըրնաղը իլէ քիտըրիմի սիրթէրէք եադըպ մօնըն Ֆիթիլլինէ եադլաշըրտը , մօր եանընճա իւչ արդատաչըն տար , թամանը ալչագ վէ մահզէնէ միւշահիհ պիր օտատա պուլունտու գլարը կէօրիւտիւ . պու տարատըդ օտա , եալը-նըպ իբի մէթրօ կէնիչիկինտէ վէ չամչաչըը պիր տվուչա ա-չըլան պիր տէլիքտէն հէվա ալմագտա իտի ,

Պու օտանըն զէմինի թօքրագ օլուպ , պէյազ պատա-նալը տիվարլատտա բուխտուպէթտէն եէչիլ պիր իչինկ բէյտա

օլմուշ իսի . տէրունինուեէքի էշեա իսէ պիր տէմիր գարեօլա իլէ , տիւղ պէյազ թահթաւան մամուլ պիր մասատան վէ պիր տօլապ իլէ գըրըդ տէօքիւք իբի իսկէմլեէն իսլարեթ իսի ։

Տօլապըն իւսթիւնէ վէ տիվարե մըխլանմըշ օլան այլէնէնին իւզերինի եօսուն գարլամըշ իսի . մասանըն ալթընտա օլտուգճա եէնի վէ քէմալի տըդ գաթըլա գարանըպ քիւլէնմիշ պիր սանտըդ պուլունույօր իսի ։

Ֆիլան-Գաթըը , օտասընա կիտուպ մումը եադտըդտան սոնրա միսաֆիրլէրինի մահուտ իսկէմլէլը իւզերինէ օթուրթտը , քէնտիսինէ գարեօլանըն իւզերինէ ալթըլարադ ։

— Արթըդ միւզաքէրէյէ պաշլայալըմ , տէմէսի իլէ , իշրէթին բէք էսկի միւպթէլալարընտան օլան սապըդ Նօթէր էֆէնտի իհթիրազքեարանէ ։

— Իչէճէք պիր շէյ եօ՞գ մը , տէյու մըրըլտանընճա , Ֆիլան-Գաթըը ։

— Թայըը պապալըդ , հէմ չիմուի իչրէթին սըրասը տէյիլ , պու սաաթտա իչրէթ մուղիըը տիր , ֆագաթ սիկարա իչէպիլիրիզ , իչթէ թաալադա , տէյէրէք թիւթիւն թարադասընը ուզատը վէրտի ։

Ժան-Ժուտի տէրհալ բիրօսընը տօլտուրտը , Ֆիլան-Գաթըը տա պիր սիկարա եուվարլատը ։

Բաուլ Պըրիզօն իսէ , էօթէտէն պէրի պիր սիկարայը պիլէ ադիմ պիր լութֆ ու ինայէթ սատա իսէճէք տէրճէտէ սէֆիլ պիր հալտէ եաչատըղընտան , պունա տա գանաթ իթտի , հաթտա մէյիուն պիլէ օլաու ։

Էն էվվէլ Ժան-Ժուտի թարաֆընտան չու սուրէթտ՝ միւքեալէմէյէ պաշլատը ։

— Էյ արթըդ գօնուշալըմ , եարաճաղըմըդ իշ էհէմմիյէթլի , ճիտտի պիր շէ՞յ մի տիր . . .

— Էվվէթ , հէմ օ գաատար ճիտտի վէ էհէմմիյէթլի պիր իշ քի , էն ադը հեր պիրիմիզին հիսսէսինէ ծնար պէն Ֆըրանգ տուշճէճէք տիր ։

Սապըդ Նօթէր էֆէնտի , դըրմըզը քիրիքլէրի ալթընտա բարլամագտա օլան կէօզլէրինի հարիսանէ աչարադ վէ սիկարասընը տա օ հըրս իլէ չէքիշտիրէրէք ։

— Օն պէն . . . օն պէն Ֆըրանգ հա՛ , տէյու մըրըլտանընը ։

— Էվվէթ պապալըդ , պէլքի տահա ղիյատէ . . . ճէսարէթի իտէալիլիրսէն պու սայէտէ բարադը պիր իշ ուճը թուլթապիլիրսին , ինսան պիր քէրրէ իչինի եօլունա գոյուդտան սոնրա , արթըդ հէր տիւրլի միչկիլալթէ գարշը տուրապիլիր ։

Բաուլ Պըրիզօն . — Պունը պէն տէ ինքեար իթտիմ , էօթէտէն պէրի պէն տէ էօյլէ պիր թատավվուրտա պուլունույօր իսի՞մ , պու իչտէ մուվաֆֆագըյէթի հասըլ օլուրսա , արթըդ բըլանըլարըմը իճրայէ պաշլարըմ , չինքի . . .

Ժան-Ժուտի . — (Նօթէրին սէօզինի քէսէրէք .) Կէվէզէլիկին սըրասը տէյիլ , պիր չօդ սէօզլէր սէօյլէմէք բարա իթտիդ , տաղ սէօյլէչէլիմ . . . ֆագաթ սէօյլէտիյիմիդ սէօզլէր ճիտտի օլտուն . . . վադըթի կէչիրմէյէլիմ , իչին սապը նէ , քէչֆ իտէճէյիմիդ խաղինէ նէրէտէ , պու թէչէպպիւստէ մուվաֆֆագ օլմադ իչին նէ եարմադ լազըմ կէլէճէք . . . իչթէ պունլարտան պահա օլտունմալը տըր ։

Ֆիլան-Գաթըը . — Խաղինէ՝ Պէրլին սոգաղընտա տըր ։

Ժան-Ժուտի . — Պիր քիչա էվինտէ՞ մի ։

— Թայըը , եիրմի տէօրթ նօմէրօլը քիչիւք պիր գօնագտա ։

— Թէնհա պիր մէվզըտա՞ մը ։

— Էվվէթ , հալընըդ վէ մահիրանէ պիր սուրէթտէ ինշա իտիլմիշ պիր խանէ տիր , սաղ թարաֆընտա պիր պահճէ վար , արդտա ճիհէթի տէ թահտա բէրտէ իլէ չէվրիլմիշ խալի պիր արտա հալինտէ տիր . ինսան էվինտէ նասըլ բահաթ վէ էմին պիր հալտէ պուլունուր խէ օրասը տա էօյլէ . . . ալչադ պիր տիվարտէն ալթայըդ ալթ դամըն բէնէքէլէրինտէն գօնադա կիրմէք բէք գօլայ տըր . . . հէմ բէնէքէ-

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека

բէլէրաէն պիր գաչընըն տա գանատլարը եօգ . . .

Ժան-Ժուաի . - (Հայդըրատագ .) Անլաշըլըը , պու բէգ տաի պիր մէսէլէ , պանատան գօլայ պիր իշ օլմազ , պիրէ պիր ճամճը էլմասը իլէ պիր մայմանճըդ տան , պիր տէ պուրկուտան պաշդա պիր շէյ լաղըմ տէյիլ . . . պանընընա հէր իշի եօլունա գօյարագ , բահաթ բահաթ ույգույա տալան իանէ սահիպինին օտասընա գատար կիբէպիլիբիդ , պէն պու կիպի պիր գաչ ալաթ վասէթասը իլէ կիճէլի կիւնահուզի բէգ չօգ թէճրիւպէլէրը իճրա իթաիմ , հէրսինատ տէ մուվաֆֆագ օլսուն . . .

Սաղըդ Նօթէր . - Նէ՞ ղէտան , չօգ օլույո՞ր մը ,

— Տէհլիմ թէճրիւպէլէրի իճրա իտէլի եիրմի սէնէ գատար օլույօր , պիր տէֆասը 1837 սէնէսինատ իտի գի . . .

Ֆիլան-Գաթըը . - (Սէօղիւնի քէսէրէգ .) Եիներ էսկի վագտալէբտէն պահս իտիյօրսըն ,

— Հադդըն վար , ֆազլա սէօզ սէօյլէմէյէլիմ , Պէրլին սօղաղընտաքի դօնատա նագդը քէլմադ իտէյիմ . . . քէչֆի իտէճէյիմիզ իտալինէ , իտթիյար իտէճէյիմիզ զահմէթի ուտնութտուրսաղ պիր շէյ օլսուզտանատան էմի՞նսինիզ ,

Ֆիլան-Գաթըը . - Էվէ՛թ , էվէ՛թ , բէգ գիյատէ էմինիմ ,

— Զօգ շէյ , իշի պիր ազ պիզէ հէքայէ էթ պադալըմ ,

— Բէգ կիւզէլ , իշ կիւն էվէլ չըմալ չըմէնաբֆէլի մէվզըֆընա կիթմիշ իտիմ , եօլճուլարըն ինէճէքլէրի մէվզըտա տուրույօր իտիմ ,

— Պիրիսինի՞ մի պէքլէյօր իտին ,

— Պիր ֆըրսաթի պէքլէյօր իտիմ , մալում ա՛ , զահիրէն եօլճուլարըն ատնաբըղընը սէրէթինի նագլ իթմէք կիպի իշլէր իլէ օղրաշմայո՞ւսունըմ ,

— Է՛յ , սօնրա՞ ,

— Հիչ պիր իշիմ եօգ իտի , գարուտա իշ տէօրթ մանուր իլէ սալօնատատա իաֆիյէլէր տօլաշըյօրլար իտի . պէնտէ Ա.մէրիդալը կէօղիւ վար տըր , իտաֆիյէլէրի կէօրիւնճէ սէրհալ թանըրըմ . պաշդա պիր շէյ արամագ իշին եանըտընատան սավուշարմ . պիր արալըդ չալընան տիւտիւք Գալէ թըրէնինին կէլտիյինի պիլտիրտի . պէն միւթթասիլ պէքլէյօր իտիմ . նէյսին պէքլէտիյիմի սօրար իտէնիզ , պիզէ պիր ճէվապ վէրէմէմ , չինքի պէնատէ պիլմէյօրում . . . պիր ֆիքր . . .

Սաղըդ Նօթէր . - (Գաչընը սալըայարագ .) Պու գումար օյունունա պէնզէր , պաղը տէֆտա բնատանէ զարիպ շէյլէր իլհամ օլունուր . . .

— Էօյլէ տիր պապալըդ , բէգ սօղրու սէօյլէյօրսուն , վահօնլարտա բէգ չօգ եօճու եօգ իտի . . . չօգ սիւրմէտի հէբսիատ չըղարըլար , տրթըդ քինատ գալմատը զանընը իլէ թէմամ սավուշըդ կիտէճէյիմ սը բատա , եօլճու գըյաֆէթինատ իլէ գատըն կէօղիւմէ իլտիշտի . ամմա նէ՛ չըդ , նէ՛ սէվիմլի գատընտալը ատա , պուընտարըն հէր հալինատ պիր մուվաֆֆըյէթի նըշանէսի կէօրիւյօր իտիմ ,

Ժան-Ժուաի . - Պու գատընտալը ղէնգինն վէ քիպար շէյլէր տէմէք օլմըր ,

— Ջէնգինն վէ քիպար շէյլէր օլսուգտարը աչիքնատ կէօրիւնտիյօր իտի . պաունտալը միթթագտա անա իլէ գըղ իտիլէր , ֆագաթի անատը գըղընատան չօգ կիւզէլ իտի . գըրգ գըրդ պէշ եաշընատա վար իտի իսէ տէ , թաղէյինէ , կիւղէյինէ ատտա իտալէ կէլմէմիշ , սաչտարը աչըգ սիյահ , կէօզտէրինատ գըղըրճըմ կիպի բարտայօր իտի . ա՛հ , նէ՛ կիւզէլ , նէ՛ գատար չէրին պիր գատըն . . . տօղրուտը պէնի ղէվճինէ գատաւ էթմէտ , տէրհալ բաղը օլսուր իտիմ ,

Հայտուտ տէլիգանտը պու սօն սէօզլէրի պիր թաւրը քիւթթահանէ իլէ սէօյլէտիյի սըրատա , տիկէր էսի հայքիւթթահանէ իլէ սէօյլէտիյի սըրատա , տիկէր էսի հայտուտտար գահգահա իլէ կիւլիւշէմէյէ պաշլատըտտար . Ֆիլանտուտտար գահգահա իլէ կիւլիւշէմէյէ պաշլատըտտար . Ֆիլան-Գաթըը իսէ շու վէճհ իլէ սէօղիւնէ տէվամ էթտի ,

— կէնճ գըղ տա հէնուզ օն եէտի եաշընատա սարըճա , նագլէք , կիւլ կիպի լաթիֆ պիր շէյ իտի . . . էլմա կիպի

ապրելու անհրաժեշտությունը կորչի. սկյահ առյլը մատամ, երկնաէ գրկելը մէչկնաէն մանուլ պէտք քիլիոն պիր ևօլ չանթասը թուխմագատա օլաուդունան, պու չանթանըն նաղարը սըդդանթըմը ճէլպ իթմէսի թատկյի իտի. հէման չապդամը չըդարըպ երկմէ ալտըմ վէ մատամա թէզարրուպ իտերէք.

— Բըրկնսէս ճէնապկերի, արապայա իհթիյաճընըզ վա՞ր մը տէյու օպտուս,

Մատամ թէրէտէն թըրնազա գատար պէնի սիւզսիւքտէն սոնրա, ինկիլիզներէ մախսուս պիր չիվէ իլէ քէլամէ աղաղ կյէտի, վէ պէյնիմիզտէ չու գրսա մուքեալէմէ ճարի օլաու.

Մատամ. – Սիզ սրմանըմըրընըզ,

— Էմրինիզէ մունթազըրըմ հանըմճըզըմ,

— Իէք ալա՛, չարըդ պիզէ իքի արապա պուլ կէթիր, պիրիսինէ պինէճէյիզ, տիկերի իլէ ատ էշկա նազլ օլունաճադ.

— Ճիմտի էմրինիզի իճրա իտէրիմ,

Գօշարադ կիմսիմ, թէզքիրէյի ևօգլանթարմ, կէօմրիւք մուայինէսի տէ չար չարըդ օլաու պիմսի, պատէհու մատամ պանա.

— Էշկալարըմը եիւքնթմէք իչին մունաուրլարա մուավէնէթի իթհիքատէն սոնրա արապանըն էօնիւնէ չըդըպ գօնաղըմա գատար կէլէճէք, օրատատա էշկայը կիւղէլճէ էնտիրուպ եէրէչտիրմէք իչին մուավէնէթի իտէճէքսինիզ տէյի՞լ մի, տէտի.

Մէղալուբէնէն պու թէքլիֆի ճանըմա մինէնէթի տիւշէրէք տէրհալ գապուլ իթմսիմ,

Պու արալըդ ժան-ժուտի կիւլէրէք վէ քէմալի չէթատրէթի իլէ.

— Մէշղուլ օլաուդուն իչ հադըգամէն զարիպ պիր ատնաթի տըր, տէյու հայդըրը վէրտի.

— Միտաէտամ օլմատըդը հալտէ պու սէնաթը պու խրամէթի կէրէքտէն սրմնար օլան պիր ատէմտէն կիւղել էյֆա իտիյօր իտիմ. մատամ, էլինտէքի չանթայը կէտհ սաղընա վէ կէտհ սօլունա գօյուպ գալտրըրըյօր, մուհաֆազասընա նէ սուրէթլէ իթինա իտէճէյինի պիլմէյօր վէ կէօզլէրինի պիր սանիյէ պիլէ իւզէրինտէն այըրմայօր իտի. պու հալ տահա պիյատէ նաղարը սըդդանթըմը ճէլպ իթտի. իչէրիսինտէ քիւմ քիւմ պանդա գայիմէլերի խաթիֆ իտիլտիյինի անլատըմ. Եա՛ էշկալէր, Եա՛ էշկալէր, չանթալար, սանտըղլար, խուրճլար, հէյպէլէր, պիրթուպ թիւքէնմէք պիլմէյօր իտի. հէրսինինտէ պատա պատա տօլու օլաուդլարընը աղբրըղը լարընտան անլատըմ, չըդըպ եէրիմէ օթուրմադան էվվէլ արապանըն դարուսընա նադլաշըմ, պէօյիւք դօնադլարըն ուշադլարը կիպի պիր թավը թադընադրադ.

— Չանըմճըզըմ, արապա նէրէյէ սէվգ իտիլէճէք տէյու օպտատըդմատա, մէղպուրէ ճէվապէն.

— Պէրին սօգադը նօմէրօ Եիրմի տէօրթ, տէտի,

Մինթէադըպէն արապա քէմալի սիւրաթլա հարաքէթ իթտի, չօգ սիւրմէճէն իքի գամ իւղերինէ գայէթ ֆէրահ վէ լաթիֆ պիր սուրէթտէ ինչա իտիլմիշ քիչինք պիր գօնադըն էօնիւնէ կէլտիք, բէնչերելերին իչ գանատալարը քեամիլէն վէ միհքէմ սուրէթտէ գարանթըշ իտի. Հանըմլար արապատան էնէը իրէն մուավէնէթի իթմէք իչին հէման սըչրայըպ ամէլյատադ գարուլը աչարմ.

3

Ֆիլան-Գաթըր չու վէճհ իլէ սէօղիւնէ տէվամ իթտի,

— Սկյահ առյլը մատամ պէնճէն տահա չէվիք վէ տահա գուրնազ պիր չէյ իտի. մուավէնէթիմէ իհթիյաճ պրատմատը, սիւրաթլէ արապատան գալաբըրմա ամէլտար,

ճէպինատէն պիր անահթալ չրդարըդ գօնապըն արագա գաբուանտան կլորախքատէն ածնրա, միկէր քիւչիւք պիր գաբույը աչմագ իչին օղրաչմայա պաչլաար. մէզպուրէնին պու մէչղուլիչէթինի ֆըրսաթ ատա խաէրէք հէման ճիւրաթլէ.

— Հանըմճըղըմ, միւսաատէ պույուրուր խէնիզ, էլինիզատէքի չանթայը պէն թուխթայըմ, ատէոմ։

Ծօղրուսը պիր իքի տագըդա զահմէթատէն գուրթուլմագ իչին չանթայը էլիմէ վէրմիշ օլսա խոր, իշ հօլունա կիրէճէք խոր. ատա թավչանը կիպի արդասընատա էօնիւնատէ տօլաչըյօր խոիմ, ֆագաթ թէէսիւֆ օլունուր քի մատամ՝ օ պուտարա գաարնլարատան տէյիլ, չանթայը էլինատէ սըմ սըդը թուխմագատա օլսուդու հալատէ.

— Հաճէթ հօդ, սիզ գարուներն չու սիւրմէնինի չէքինիզ վէ գանատլարընը իթի վէրինիզ, ատէյու ճէվապ վէրսոն։

Իսթէը իսթէմէզ պու էմրէ տէ իթատաթ իթոիմ, ատրապալար ատա ավլույա կիրտիկէր, մատամ, միկէր գարուլարը աչմագլա մէչղուլ օլսուդու սըրատատա էչնա տէ արապատան չըդարըլըր։

Պու սըրատատա սապըդ Նօթէր էֆէնտի.

— Զօդ չէյ, պու իչլերի հարմագ իչին էվին իչինատէ քիմսէ հօ՞դ մը տէյու հայդըրսոն։

— Պաչգա պիր ինսան տէյիլ, պիր քէտի պիլէ հօդ խոր։

— Գարուճը, իսըմէթճի ֆիլան...

— Հիչ քիմսէ կէօրիւլմէյօր խոր։

— Հագըգաթէն չաչըլաճագ պիր հալ։

— Պու օ գատար չաչըլաճագ պիր չէյ տէյիլ, ատի պիր մէսէլէ տիր, պիր արալըդ անա իլէ գըղ պէյինատէ ճէրիյան իտէն գըսա պիր մուհավէրէտէն, մատամըն, էվ տէտիյիմ գօնապը քիրալամագ իչին սէքիղ կիւն էվել Բարիղէ կէլտիյինի, պատէհու գօնապըն անախտարլարընը ճէպինէ աթըղ գըղընը կէթիրմէք իւղրէ, թէքրար սաքին օլտուգլարը Լօնտրայա կիթտիյինի անլատաք։

Ժան-Ժուատ. — Լօնտրատա սաքին օլտուգլարընը նէ՞տէն պիլիյօրսուն.

— Էչնա վէ սանատգլարըն իւղէրինատէ նաղըլը օլան «Լօնտօն» գէլիմէսինատէն։

— Պու գատըն պիր Ինկիլի՞զ մի։

— Էօյլէ օլմալը, սանատգլարըն իւղէրինատէքի սարէսատէն տէ խամինին «Մխթրէս սիդ Թուրէն» օլտուդու անլաչըլըյօր խոր, ֆագաթ Ֆըրանսըզճայը ատա պիր մուալլիմ գատար ֆռասիհ սէօյլէյօր։

Սապըդ Նօթէր. — Ֆագաթ «սիդ Թուրէն» պիր Ըգօչկայալը խոմի տիր...

— Ինկիլիզ օլսուն Ըգօչկայալը օլսուն օրասը պանա լազըմ տէյիլ...

Ժան-Ժուատ. — Բէք սօղրու, աչն սէօղիւնէ տէվամ էթ, պագալըմ հէքեայէնին նէթիճէսի նէ՞ օլույօր։

— Հէքեայէնին նէթիճէսի, մուգատատէմէսի կիպի գարըլըդ տէյիլ... օտալարընն գարուլարը աչըլար... արապաճըլար իլէ պէրապեր էչնայը իւսթ գաթա չըդարըդ. պու սայէտէ հէր թարաֆա կէօդ կէդտիրտիմ, օտալարընն հէրսինէ տէ դայէթ միւնթազամ խալըլար փէչէլեր տէօչինմիշ, հէրսի տէ դայէթ նէֆիս իրէքլի գումաչլար իլէ թէդմիշ եվին օլունմուշ խոր. էչնալար նէրվէչտիրիլմէքտէն սօնրա մատամ արապաճըլարընն բարալարընը վէրէրէք, հէրսինի տէ մէմնուն պիր հալատէ պաչընատան սավար, սօնրա պանա խութթապէն.

— Սիզէ նէ՞ գատար պօրճլույրմ տօսթում, տէտի։

— Ելիմի պէչ դուրուչ հանըմճըղըմ, տէտիմ։

— Տուրունըզ սիդնի տէ բարանըզը վէրէյիմ։

Պունը տէյիպ թէքրար չըդտանը աչսը, պաչ աչաղը չէվիրտի, պիր չէյ պուլամատը. ուֆագ բարալարընընն գուսուրընը քեամիլէն արապաճըլարա վէրմիշ խոր, մէզուրէ թէպէսսիւմ խատրէք։

— Մէրագ վէ թէլաշ իթմէյինիզ, չիմոի սիզին բարա-
նըզը տա վէրիրիմ, տէմի։

Սիզի թէէմին խաէրիմ քի պէն տէ զէրրէ գատար թէ-
լաշ էօէրի ճօգ իտի, Նիհայէթ մատամ չըմէնարքէր մէվ-
զըքընատն պէրի պիր ատնկէ կէօզէրինի իւ զէրինատէն այըր-
մատըզը օ գըրմըզը չանթայը տէրհալ աչար...

Ժան-Ժուամի. – (Ատպըրատպըզա.) Պու չանթանըն ի-
չինտէ նէ օլտուղունը կէօրէպիլմիյէն մի։

— Ա՛հ, օրայը ատրմայընըզ ատամէլարըմ. օ սրրատա օ
գատար ֆէնալաչարմ քի, ազ գալը արգա իւսթիւնէ տիւ-
չէճէք իտիմ. չանթանըն ալմընատն պէրի գուրթու չըգալը,
պու գուրթու հէր նէվի ալմուն իլէ մէմուլ իտի, Հալընըզ
պու բարայը տէօրթ պէշ պէն ֆըրանգ գատար թահմին
իթտիմ։

— Նէ՛ տէրվէթ, նէ՛ տէրվէթ։

— Տահա պու պիր չէյ տէյիլ... գատըն պանա պէշ
ֆրանգըզ պիր ախչէ վէրմէյի սրրատա, տըգդամ իլէ
չանթայա պիր նազար ֆըրլամըտմ։

Սապըդ Նօթէր. – (Ատպըրատպըզա.) Զանթանըն իչի-
տէ կէօրտիւյին չէյ ատգըն պանգա գայմէմի օլմ՞ազըն։

— Թա քէնտիմի, տէօրթ պէշ տէմէթ պանգա գայմէ-
մի իտի. հէր պիր տէմէթի ազտան ազ օնար պին ֆըրանգ
թահմին իթտիմ...

Ժան-Ժուամի. – (Հայդըրատպ.) Հէման իւզէրինէ սըչ-
բայըզ գաբամատը՞ն մը։

— Գարշըմտաքիլէրին գատըն օլտուգլարընը ունուտու-
յո՞րմուսըն։

— Ատամ սէնտէ, նէ պօչ միւլահազա, սէն նէ հա-
բըզ հաբըզ բարալարը ալմայը իտին։

— Օ ճիհէթի պիր արալըգ պէն տէ տիւշունամմ...
Ֆագաթ միւմքին տէյիլ իտի։

— Նի՞չին։

— Զիւնքի արապաճըլար հէնուզ ավլուտա իտիլէր,

էօյլէ պիր չէյ եաբատամ, պէյհուտէ եագայը էլէ վէրմէճէք
իտիմ։

— Ռէք ատօղրու, իշ անլաշըլըր եա, օ բարալար նա-
սըլ օլտա պիդիմ տիր...

— Օնա նէ՞ չիւպհէ, պիդ օ բարալարը չիմնիտէն ճէ-
պիմիզատէ պիդմէյինիզ։

— Տէմինճէք եանըլարընատա հիչ պիր խըտամէթճի օլմա-
տըզընը աէօյլէյօր իտին։

— Օ կիւն ճօգ իտի, ֆագաթ պու կիւն վար...

— Իրքէ՞ք մի։

— Խայըր, իբի գատըն։

— Իմինմի՞սին։

— Իչի էթրաֆը իլէ անլատըմ, չիւնքի իբի կիւնատէն
պէրի գօնաղըն էթրաֆընատա ատօլաչարագ, քիմիէրին կիտուդ
քիմիէրին կիրտիյինի կէօզէրիմ իլէ կէօրտիւմ, անա իլէ
գըզ իւսթի գաֆթատա օֆտուրույօրլար, խըտամէթճի վէ աչճը
գատընլար տա օրթա գաֆթատա եամիրդ գալգըյօրլար. տէ-
մէք քի իչիմիզ հէր վէճհ իլէ եօլտնատա տըր, էօնիւմիւզէ
տէօրթ գատընատն պաչգա պիր քիմսէ չըգմայաճաղընատն
էմին օլմալըդըզ, խըտամէթճի վէ աչճը գատընլարա պիդ իչ
արգատաչ օլտուղումուզ հալատ բէք գօյայ սէօղ անլատա-
պիլիրիզ... գօնաղը զիյարէթի իթտիխիմիզ սրրատա, պու-
տալալըզ խէրլէր տէ ույանըրլար, թէրպիյէսիզլիք խէրլէր
տէ պաղըրըրլար եախօտ խթխտնատա գալգըշըրլարտա,
տէրհալ ագըլլարընը պաչլարընա կէթիրիրիզ... իչթէ մէ-
սէլէ պուննատն իպարէթ պիր, նէ՞ տէրսինիզ։

Սապըդ Նօթէր էֆէնտի. սիկարատընըն տիւմանընը
թիւթիւրէրէք.

— Հիչ պիր տէյէճէք եօգ, եօլտնատա պիր իշ, տէմի։

Ժան-Ժուամի, պու էանատէ հիչ պիր ճէվապ վէրմէմի,
պաչընը էօնիւնէ ատմըշ տիւշունիւյօր իբէն, Ֆիլան-Գաթըր,
մէրդումա.

— Տօսթո՛ւմ, սէն պիր սէօղ սէօյլէմէյօրսըն, եօգատա

իշին իչինաէ պիր գարըշըդը՞գ մը կէօրաւն ։

— Էվվէ՛թ ։

— Նէ՞ կիպի ։

— Հիքնայէ իյլէաիյին չէ ույէր պէնի աիւչիւնաիւրիւյօր, պահիրէն իշ րէք կիւզել կէօրիւնիւյօր . ֆագաթ պագալըմ հագըգաթը հալ աէ էօյլէ՞մի տիր ։

— (ձան սըգընթըը կէօսթէրիր պիր թաւր իլէ ։) Հագըգաթը հալ աէ էօյլէ մի աէմէքաէ նէ՞ մանա վար , պէն սիզէ հէր ճիհէթլէ թէէվինաթ վերէպիլիրիմ, գաարընարտան պաշգա էօնիւմիւզէ չըգաճագ պիր քիմնէ հօգ աէյօրաւմ ։

— (Հայգըրարագ ։) Իչթէ սալ պէնի աիւչիւնաիւրէն չէյաէ օ տըր ա՛ ։

— Ոէպէպ նէ՞ ։

— Պէն էրքէրլէրաէն իհթիրազ իթմէմ, ֆագաթ գատընարտան գօրդարըմ ։

— Սէ՞նմի ։

— Էվվէ՛թ , պէն . . . չինքի պու եիւզաէն պէօյիւք պիր ֆէլաքէթ կէչիրտիմ . պունտան եիրմի աէնէ էվվէլ նէօյլիաէ պէնի պիր գաարըն եագալաատը . աճէմի վէ շաշգըն հէրիֆլէր կիպի պէնիմ իլէ էյլէնտի , իթմէմէյի ճէվր ու ճէֆիա գալմաագտան պաշգա ագրպէթ հայաթըմնաա գաաա իթմի , պանա պիր չիչէ զէհիր եաթաաըրը ։

— Նէ՞ աէյօրաւն , պու նա՞սըլ հիքնայէ ։

Պու ախիրըրաշ խաթըրէլէր իլէ եիւղիւ ատարմագա , վիճաւտի խաֆիֆ պիր սուրէթաէ թիթրէմէյէ պաշլայան ժան-ժուան , աէօղիւնէ տէվամ խաէրէք ։

— Պէն պիր հագըգաթտան պահա խոյօրում, էվվէ՛թ , եինէ կէճէէլէյին պիր էվլէ կիրմիշ խոիմ . . . թէմամ էլիմէ կէչէն չէյլէրի թօրլայըպ աշըրաճագըմ սըրատա պիր գաարն թաւաֆիըննաան եագալանտարմ, սիլահսըզ աէյիլ խոիմ, ֆագաթ սիլահըմ պիր բըչագտան իպտրէթ խոի . թապանճալտա գարշը բըչագտա նէֆսիմի միւտաֆիաա խաէմէտիմ . . .

էլհասըլ նագայը էլէ վերտիմ . գարշըմտաքի քի՞մ իտի , պիր գաարն . պէնի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթմէյի լազըմ կէլիր իքէն , օյունճագ մագամընտա հիւքմիւնէ թաալի իթմէյրտի , պէնի ալտի իթիհատ իթտի , աշըգը իլէ տէ իթիֆագ խաէ-րէք րէք չօգ տօլտալար չէվիրտի , իշինի պիթիրիպտէ պա-նա իհթիյաճը գալմայընճա , կիւնիւն պիրինտէ քէնտիսինի կէօրիւպ սըրրընը մէյտանէ չըգալտաճտալըմտան գօրդարագ , մահվըմը իլթիհատ իթտի , ագրպէթ պէնի զէհիրլէմէյէ գալգըշտը , աէմէտի իլէ , իհթիյար նօթէր , ժան-ժուանինին աէօղիւնիւ քէսիպ կիւլէրէք ։

— Օ գաարն հիչ իշինի պիլմէյօր խիչ, աէտի ։

— Նա՞սըլ, նա՞սըլ ։

— Սէնի եիրմի աէնէ էվվէլ զէհիրլէտիյինի սէօյլէյօրտաւն , հալ պու քի սէն հալէա աէմիր կիպի սաղրըն ։

— Իչ այ հայտի իլէ մէմտի արտաընտա գալըրմ , օ հալիմ խաթրըմա կէլտիքճէ աէհչէթիմտէն թիույէրիմ իւրբէրիր , չէնէլէրիմ թիթրէր , իշթէ պունըն իշին իշին իչինաէ գաարն օլտուգունը անլայընճա գօրդարըմ . կիճէլէյին խըրսըզ իշին պիր էվլէ կիրտիկիմ զէմտան , խրի գաարն եէրինէ հա խայըրսը տըր ։

— Ա՛ա՛, քէնտիլէրինի եագալայըպ էլէ կէչիրէճէք օրտաագ ֆէնա օլմազ, կիւզել պիր հիտտագ կէօրիւր խոիք ։

— Խոմիլէրինի պիլմէյօ՞րմուսըն ։

— (Ումուզսըզընը գալագրտարագ ։) Իհթի՛յար . . . ատթըզ քէնտէ աաէթա հայվանըզդ խոյօրտաւն . չիմոի պու սիւալէրին սըրտաը՞մը , խոմիլէրինի պիլմիշ օլտա խոիմ , պու անտէ զէհնիկին պիր աաէմ օլտուր խոիմ ։

— Իլգէթաէ պիր մէսաքնէլէրի վար տըր ։

— Էվվէ՛թ , Նէօյլի ճիվարընտա քէնտիլէրինէ պիրէր խամ ատյատրտագ պիր հաֆիթալըզ պիր էվ փիրտամըշլար խոի . խատմ ոխտատնէաէն չըգտըզտան սօնրա ատթըզ քէնտիլէրինի կէօրէմէիմ, նէ օլտուգլարընտա , նէրէյտէ պուլունտուգտա-

ըլնա տայըր մալիւմաթ ալմագ իչին էօթէ պէրի սօրուշտուրտում իսէ ատ, քէնաիլէրինի թանըեան պիր ատէմէ թէսատուֆ իտէմէտիմ, օ ղէմանատէն պէրի ևիրմի սէնէ կէչտիյի հալաէ հալա իւմիւտ իտիյօրում. տիւնեատէ ևալընըղ տաղլար պիր պիրինէ գաւուշմագլար, թաևիյիմին օ տէրէճէ էյի օլմատըղընը պիևիրիմ. ֆագաթ պիր ֆիքը պէնի թէքը իմմէյօր, պէնիմ պիր թագըմ ղարիպ չէյլէրէ իմիդատըմ վար տըր, էօյլէ զանն իտիյօրում քի ինիմիդամընը աևաճաղըմ վէ օ ղէմանատա բէք ուզագ տէյիլ տիր... պանա իմմէտիքլէրի ճէվր ու ճէֆա գալմայան պու նամուսսըղ, պու սէֆիլ, պու ալչագ մահալիս գլարըն ևալընըղ գանլարընը տէօքմէքըճ ինիդամ ալմագ իտիէմէմ, մի ըշտա պանա իմմատիքլէրի իշքենճէյլի պէնատէ անլէրէ իմմէք իտիէրիմ. պէնի էլլէրինատէ պիր ալաթ կիպի գուլանատըղար, պանա պիր ատէմլէ պիր չօճուգ մահվ իմմատիմէք իտիէտիյէր, սօնրատա աղրըմը գալամագ իչին վիճուտիմի օրմատան գալըրմաղա գալդըշարլար.

Սապըգ նօթէր էֆէնտի, պու էանատէ տանա պիևատէ տիւչինմէքտէ վէ վագըթ վագըթ վիճուտինատէ պիր թիմըէմէ հասըղ օլմագտա իտի. մէրգում խէվֆ ու տէհշէթ իլէ.

— Պիր ատէմլէ պիր չօճո՛ւգ մը էօլտիւրտիւն, տէմէտի իւղէրինէ, ժան-ժուտի պօղուգ պիր սէտա իլէ չէօյլէճէ մըրըլտանատը.

— Էվվէ՛թ, Ֆիլան-Գամըր հէնուզ բէք կէնճ օլտուղը իչին խաթըրըայտամագ, ֆագաթ սէն նօթէրլիք իտէր իքէն պու մուհիմմ մէսէլէտէն պահս իտիևտիյինի իչիթմիչ օլմալըսըն, պու ֆառիա «Նէօյլի քէօբրիւսի մէսէլէսի» նամընը ալմըշ իտի, էվվէթ օ վագըթ կաղէթալար պու նամը վէրմիշլէր իտի.

— Էվվէթ, էվվէթ... պու մէսէլէ տանա տիւնքի կիւն վուգու պուլմուշ կիպի խաթըրըմտա տըր, վէ ունուտտամամ, ամուճասընը գամըլ իմտի տէյի պիր ատէմի մաղնատնէն իմհամ իմտիլէր... պու ատէմ տէ Բարիզ ճիվարընտա

պիր քէօյտէ հէքիմլիք սէնատաթը իլէ իշթիղալ իտիյօր իտի, տէյի՛լ մի.

— Էվվէթ, Պըրտունվայէտէ իտի.

— Բէք տօղրու, չիմտի պու տատ խաթիրըմա կէլտի.

— Ձէրիյան իտէն մուհաքէմէնէն թաֆիսիլաթընը, խաստ թախանէտէն չըգտըղընըն էրթէսի կիւնի կագէթալտատա օղուեարագ, նէթիճէսինատէ իհմիյար հէքիմին ևէկէնի օլան Բօլ ըը Բէվվայէնին, պիր պաշդասընըն ևէրինէ վէ դաթիլ սըֆաթընատա Սէնթ-Ժագ կէչտիրինատէ իտատ իտիլտիյինէ վագըթ օլտուտ, ֆագաթ Բօլ ըը Բէվվայէ հէր ճիհէթէլէ մատուտ վէ պիկնիկնատ իտի.

4

Սապըգ նօթէր էֆէնտի, ժան-ժուտինին պու պէյանատթը իւղէրինէ.

— Բօլ ըը Բէվվայէ մատուտ վէ պիկնիկնա՞հ մը, տէտին տէյու հայդըրտը.

— Էվվէթ, հէնուզ անատընտան տօղմուշ պիր չօճուգ կիպի.

— Էմի՞նամին.

— Էյ ճան սըդըյօրտուն պուննագ իհմիյար, տատըլ գաթիլ պէն իտիմ տէյօրտում անլա՞մայօրտուն, օ պիչարէ ատալա գատահամթը օլմատըղը հալաէ իտատ իտիլտի.

— Ֆագաթ սէն ևալընըղ տէյիլ իտին, պիրիտի էրքէճ պիրիտի գատըն էքի չէրէքը ճինայէթին վար իտի տէյի՛լ մի.

— Էվվէթ, գատըն պանա իշրէթի էանատընտա պէհիր իչիրտի... բաղըչը պէհր իլէ պէրապէր էլիտէ սիլահ թէսլիմ իլլեատկի պէմանն, կիւյա գալտիտէ պիր ճիւրաթի վէ մէթանէթի վերմէք իչին իչիրտիշ իտի.

— Պու գատըն նէ՞ չէքիլատ իտի.

— Օրթա պօյլու, պիր աղ էամէրճէ, սահլարը վէ կէօղ-
լէրի գայէթ կիւզէլ իսի, ֆագաթ չէհրէմի, միւֆթիա վէ
քէնթխիւտան գօրդուլաճագ պիր գասըն օլսուդունը խա-
պէր վէրիյօր իսի։

— Սահլարը էօյլէ բէք գօյու սիյահ տէյիլ իսի տէ-
յի՛լ մի։

— Լվվէթ, բէք տօղրու սէօյլէյօրսուն։

— Ճինայէթին վուգու պուլսուդու թարիխ 1837 սէ-
նէսի տիր, տէյի՛լ մի։

— Լվվէթ։

— Սեպեհմբեր այը իչինաէ։

— Լվվէ՛թ։

— Հէմեն Սեպեհմբերին եվրմի տէօրահունճի կիւնի տէ-
յի՛լ մի։

— (Մահզունանէ մըրըլտանադաղ.) Լվվէ՛թ, Սեպեհմ-
բերին եվրմի տէօրահունճի կիւնի, ալաֆրանգա սաաթ ագ-
շամըն օն պիրինաէ, ա՛ն օ կիւնի, օ սաաթը հիչ ունուտա-
մամ։

— Օ տէհլիլիզ սաէմի Բօն-Թուրնան ճիվարըննա վէ
Գօնդօրսիյա մէյտանըննա եադալսաըրդը տէյի՛լ մի։

— (Հայրէթլէ հայդըրսադաղ) Հայ Սըլահ ճանընը ալըն,
սէն պիրթիւն պու հալէրէ նա՛սըլ վադըթ օլսաղըճաղ։

— Պէն հէբաինի պիլիրիմ. Գօնդօրսիյա մէյտանըննա
պուլունմասը իչին հէքիմէ կէօնտէրիլէն մէքթուպըսա պէն
եադըրըշ իսիմ։

Ժան-ժուան հէմեն չիսաէթի վէ սիւրթիլէ իհթիյար
նօթէրին դօլունա սարըլըպ։

— Օ հալտէ, սէն օ էրքէյի տէ օ գասըրը սա թանը-
յօրսուն տէմէք օլուր, տէյտու հայդըրսա։

— Էրքէյի կէօրմէմիմ, ֆագաթ գասըրը, մէքթուպը
եադըրըմադ իչին կէլմիյի պէհնան վէ եալընըզ պիր տէֆա
կէօրսիմ, մէքթուպը եադըրմադ իչին տէ պահնա օն ա-
տէթ լայի ալթունը վէրմիշ իսի, նէ եադմադ իհթիմալինի

օ սըրսաա չադմըշ օլսա իսիմ, եվրմի ալթունն իսթէր իսիմ։

— Պու գասըրնը թէագըպ իհմէք ֆիքրինաէ պուլո՛ն-
մասըն մը։

Իհթիյար նօթէր ճէվապ մէգամըննաա պաչըրնը սալա-
սը, ժան-ժուան իսէ աղիմ պիր մէրադ իլէ սէօղիւնէ տէ-
վամ իսէրէք։

— Եաղըսըրնը վէ իմզասըրնը թադլիա իհմիշ օլսուդուն
ղաթըն իսմինի օլսուն էլղէթաէ էօյրէնմիշմին տիր, տէյու
հայդըրսը։

— Իմդա մէգամըննաա եալընըզ իսմին իլէ հարֆլարը
եաղըլսը։

— Օ հարֆլարըն նէ օլսուդունը ունութմա՛ն մը։

— Խա՛յըր, խա՛յըր, հալա պու կիւն կիսի մէքթուպ
կէօղիւմին էօնիւնաէ տուրսույօր կիպի զաման իսիյօրում։

— Օ հարֆլար նէ՞ իսի։

— Շէօյլէ եաղըրըշ իսի. Տիւգ Մ. տը Լաֆ. վ.

— Պիր տիւգ, պիր տիւգ հա՛, ա՛հ, չիմսի իշ անլաշըլ-
սը... իչիթ վիճուտի օրթաասան գալաբրմադ իսթէնիլէն չօ-
ճուգ պու տիւգին օղլու իսի. պու սուրթիթլէ միւթլագա
պէօյիւք պիր սէրվէթէ գօնմադ իսթէյօրլար իսի։

— Պու աբ աշիքաար պիր շէյ տիր, էյ օ չօճուղը էօլ-
տիւրմի՛ն միւ։

— Խա՛յըր...

— Զօգ շէյ, նի՞չին։

— Օ սաէմի էօլտիւրտիւմ... միւթէապըպէն չօճուղու
սա պօղուպ էօլտիւրէճէք իսիմ. ֆագաթ թէէսիւրիւմ,
մէրհամէթիմ պուննա մանէն օլսուս, օ սըրսաա նէ օլսուդու-
մու պիլէմէիմ, նէ գասար օլսա ինսան զաիֆ պիր մախ-
լուգ տիր. ֆագաթ չիմսի պու սէօզլէրին սըրսաը սէյիլ,
մէսէլէսէն այրըլմայալըմ, իսմին իլէ հարֆլարընը անլասըգ-
սան սօնրա, սաըլ իսմին նէ օլսուդունը մէրադ իսուդ ա-
րաշտըրմասը՞ն մը։

— Լվվէթ արաշտըրսըմ.

— Պիր չէյ պուլապիլմի՞ն մի ,

— Էվվէ՛թ , ասալէթ մէճմուասը սայէսինաէ ,

— Ասալէթ մէճմուասը՞ մը , պիլմէյօրում, պու նէ օ-լույօր ,

— Պու պիր նէվի թադվիմ տիր քի , ասըլզատէ վէ բուլթպէ սահիպի օլանլարըն իսիմլերի վէ իւնվանլարը քեա-միլէն տէրուննինէ տէրճ օլունմուշ տըր , իշթէ օ քիթապատան պու իսմին « Տիւգ սիժ Սիմօնա տը Լամթուր Վ.օսիյօ » օլ-մուշտունը անլատըմ, էրթէսի կիւնի տէ տիւգին վէֆաթ իթ-տիյինէ վագըֆ օլսուն,

— Մադմուլէ՞ն մի էօլմիշ . . .

— Թա՛յըր , տուէլլօ իթթիսի սըրատտա վէֆաթ իթմիշ ,

— Օ հալտէ պէն հիչ պիր միւսապիգէթ կէօրէմէյօրում քի . . .

— (Մուխաթիպինին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Պէն պիր միւտաֆէթ նօթէրլիք իթթիխիմ, հէմտէ էսկի նօթէրլէրտէն օլսուշտուսմ իչին հէր չէյի բէք կիւշել անլատըմ. պադիշահ սիղէ սէօյլէյիմ, չօճուգ տիւգիւն օղլու խոի , տիւգիւն պիր գարընտաշը վար խոի , չօճուղըն վիճուտի , պու պիրատէրի միյրատտան մահրում խոյօր խոի . չօճուղըն վիճուտի մէյ-տանտէն գալգտըղը ղէման խէ , Լամթուր Վ.օսիյօ խանէ-տանընըն սէրվէթի , քէսմիլէն օ պիրատէրէ ինթիգալ իթ-միշ օլաճագ խոի ,

— Անլաշըլմը , տէմէք օլույօր քի պէնի ալամ իթթի-խաղ իտէն պու տաէմ խոի . սօնրատտա մէթրէսի վասէթտասը իլէ ղէհիրլէմէյէ գալգըշտը . . .

— Պէլքիտէ իշ տօղրուտան տօղրույա պու տաէմէտէ մէթրէսինէտէ այրա տէյիլ տիր . Իհթիմալ քի անլէրտէ պիր իւճրէթի մէգտափլինտէ խոթխոտտամ օլունմուշտուր վէ քէնտի մէնֆաաթլէրի իչին չալըշմըշտըր տըր . . .

— (Հայրէթի իլէ .) Ա.Հ . . . իշթէ պուտտա անլաշըլմատը լազըմ կէլէն պիր մէսէլէ . . . աճապա պէօյլէտէ օլապի-լո՞ր մի ,

Մուքեմմէլէթնէրն պու նօգթաընտա գատար ատըտ ա՛օ-զէ գարըշմայրդ տա ճալընըդ տինէյմէ բտէ օլան Ֆիլան-Գա-թէր պաշընը գալարտատդ .

— Իէ՛ք տլա օլսպիլիր , արդատաշլա՛ր , պէն պու հէ-քեայէտէն էօյլէ անլայօրում քի , պիր պիր ալթուն տտա-րը քէչի խտէճէյիդ , տէտի ,

Ատպըդ նօթէր . - Ալթուն տտաևարընըն մէվճուտ օլ-ատուզտանա պէն չօդ տան գանի օրտուշ խոիմ . . . Գագաչի ա-լթունը քէչի խոտատտա մէյտանտէ չդդատրսնագ միւշկիւլ տիր ,

— Նիչի՞ն ,

— Զինանի քիպար ալէմիէրինէ , պէօյիւք գամլարըն պուլունապիլէճէքլէրի ճէմիյէթլէրէ կիրմէք իսթիհատաըն-ը , պէն հիչ պիրթիմիղտէ կէօրէմէյօրում ,

— Պա՛հ , ժան-ժուան քէնտիսինէ պիր ապ չէքի տիւ-պէն վէրտէ , չդդ պիր գըյաֆէթէ կիրտէ , պիր պէհանէ իլէ չիմինիրի տիւգին , Եանի պիրատէրինէն ատրմէթինէ մալիք օլան գամլըն տտա խանէսինէ բէք գօլայ ատդուլտպիլիր . ան-ատէն ադնըտա Նէօյլի մէսէլէսինտէ տտըլ մէնտպայի Ֆէտատա օլան գամլըն քէնտիսի օլուտպ օլմատըղընը անլատմադ բէք գօլայ-լըշըր ,

Ժան-Ժուան . - Պունըն իչին թէպտիլ գըյաֆէթտէն , տիւգին խանէսինէ կիրմէքտանէն պիր Ֆայիտէ Հատըլ օրնադ . պէն թտապէն մահճատդ օլատուդտուտան սրդըլըրդմ , տէրհադ Ֆէյտա մէյտանտէ չդդտը , պէնճէ իպ տամէթի իթմիչի մահա-լի անլատմադ քէտաֆի տիր , պիր քէրրէ պունը անլատտադ պէն հիչ պիր չէյ չադ տրըտմադ տրդըն դատատրընըն էօնէմնատէն տյ-բրըմտամ , չտհտէն նատրդ պիր տաէմ օլատուդունը կէօրէ-բիմ . սիղ պու Ֆիքրիմէ նէ՞ տէրտինիդ ,

Բատլ Պրդիզօն . - Ֆիքրին բէք կի տէդ տիր , պիր քէր-բէ պու տաէմին էնի պիրնի կէօրիսդ թտանըտրդատան ատնատ , արդ տտաչըմրդ կէօյտէնի կէրի կէրի Հուզուրընտա չդդ տպիլիր , չայէտ նամընը պիլիր իսէ իսմինի Եուտա իթմէկի փիֆայէմ ի-տէր ,

— Էվվէթ, նամըմը պիլմէմի լազըմ կէլիր, չիւնքի օ տէֆիյիմ գատընա ժան-ժուտի նամը իլէ եատ օլունմադըղընդէն հիքմէթինի անլաթմըշ իտիմ. ֆագաթ պէն եալընըզ պու ատէմի պուլմադ իթիէմէմ... ասըլ մադամատըմ օ գատընը էլէ կէչիրմէք, օ գատընը եադալամադ սըր։

— Պիրինի էլէ կէչիրտիքտէն սօնրա տիկէրի տէ եադալանմըշ սայըլըր։

Ֆիլան-Ֆամըր. — (Նօթէրէ) Օ քէօյ հէքիմինէ եազտըղըն մէքթուպըն միւնասէպիճաթընը հարֆ պէ հարֆ խաթըրլայօրմուսըն։

— Եալընըզ Բօն-Թուրնան ճիվարընտա կէօրիւշմէյէ գարար վէրտիքլէրինի խաթըրլայօրում։

— Տահա պաշգա չէյլէր եազըլմատը մը։

— Պունատան պաշգա տահա նէ եազըլտըղընը պիլէմէյօրում։

— Ա՛հ, իչիմէ պունա թէէսիւֆ օլունուր։

— Պու մէքթուպ պիր տէրէճէյէ գատար էլիմտէ տէմէք տիր։

— Նա՞սըլ, մէքթուպ էլինա՞ մի տիր։

— Էվվէ՛լ, գօրեատը պէնատ տիր, պէն եօլըզը նըղամսըղ հիչ պիր իշ եաբմամ, պունա թադիտ սուրէթի իլէ հէր նէ եազտըըըլմըշ իսէ գօրեալարընը սադըամընշըմ, իչիմէ պու մէքթուպտա՝ տիկէր պիր թագըմ էվրադ կիպի էլիմտէ տէմէք տիր։

— Օ քէօղըլաը նէ՞ օլտու, սանտընըզընտա տէյի՞լ մի տիր։

— Պէշ սէնէ օլույօր քի տիկէր իչ սանտընգա պէրապէր պիրիսինէ պըրագմըշ իտիմ։

— Իյի՞։

— Պիր քըրահանէնէյին սահիպինէ, իճատէյի թէեսուրէք իտուպ վէրէմէտիմ. ֆագաթ պու Եապուվալը պապա տէնիլէն էյի պիր սատմ տիր։

— Պու խանէ նէրէ՞տէ տիր։

— Բիյինի սօգաղընտաքի օն եէտի նօմէրօլու խանէ։

— Պու սանտընգլարա մուգադիլ պօրճլու օլտուղուն բարա չօգ պիր չէ՞յ մի։

— Էրէյիճէ։

— Նէ՞ գատար։

— Յայըղընտան պաշգա պէշ եիւզ եիրմի պէշ ֆըրանք։

Ժան-Ժուտի. — (Մուրաթընը էքչիտիպ հայդըրատ.) Օ՛, չօգ թուդը...

Ֆիլան-Ֆամըր. — Ֆագաթ պու քեաղըտլար էլէ կէչէր։

Ժան-Ժուտի. — Խանէնէն սահիպի տէօվիյին հէրկիֆին սանտընգլարը քիլիտի վէ մահֆուզ պիր մահալտէ պուլունտուրատուղունը պիլիյօրմուսըն։

— Էվվէ՛լ, խանէսինին տէօրտիւնճի գամընտա վէ քիչիւք պիր օտատա տըր, պաղչէն Թաշրատան Բարիղէ ադրասատը կէլիրտէ պու օտատա օթուրտըր, պաշգա հիչ պիր քիմսէյի իճար իթմէդը։

— Պէօյլէ պիր օտանըն հիւքիւմէթ Թատրաֆընտան Թէֆթիչ ու Թահարրիսի իհթիմալտէն պահտ տէյիլ տիր։

— Էօյլէ պիր շէյ օլուրսա խանէ սահիպի եադացը էլէ վէրիր։

— Պէշ սէնէտէն պէրի սանտընգլար տայիմա վէ հալա օրատա՞ մը պուլունույօր։

— Էվվէ՛լ, իչի այ էվվէլ Եապուվալը պապայա Թէատուֆ իթմէմ, տայիմա պէնի պէրլէմէքտէ օլտուղունը տէօյլէմի։

Ժան-Ժուտի. — Սօնրա պու ճիհէթտէն նինէ պահտ իտէրիդ, պիր տղ պէնի քէնտի հալիմէ Թէերք խոնիդ տէ տիւշինէյիմ, պիր բըլան Թէրթիպ իտէյիմ, պու խանէնին միւսթէճիրինէ պէշ օն ղուրուշ վէրիրսէ պիր իշ կէօրիւլէմէ՞զ մի։

Ֆիլան-Ֆամըր. — (Հայդըրատ.) Թէմա՛ր, Թէմա՛ր,

խոհեմութիւն բարեաւտ եարըն ադշամ էլլիմիզե կէլճեճէք ։

Ժան-Ժուաք ։ – (Գաշտարընը չամուրդ վէ մըրըլտանուբաղ ։) Էվվէ՛լ , օ ատխլինիլ իբի գաբընըն օղուրտուդլարը գօնադտա ... պու պէնիմ բէքտէ իչիմէ կէլմէյօր խէ տէ ...

Ֆիլան-Գաթըը ։ (Ուժուդլարընը չէքիպ հայդըրտըդ ։) Սէնաէ պէօյլէ սէպէպսիլ վիճաստիպէմսիզ եէրէ գօչդուպտա իչի գարըշարըմա , էօնբինաէ պիր քէրէ սէնի պիր գաբըն տուզադա տիւշիւրմիյ խէ , օ հալ հէր զէմանի վագը օլմալ եա՛ , պիր գաբընտան գօչդունճա , հէր գաբընտան չէքինմէքտէ մանա վա՛ր մը , ազ սէօյլէյէլիմ , ֆագաթի ճիւտի գօնուչալըմ . իչէ տախո՛լմիսին , եա էվվէ՛լ տէմէլի , եա խաչըր ։ ։ ։

— Տախլիմ , տախլիմ , թանկիմի պիր տահա թէճրիպսէ էթմիյէ օլմուտ ։ ։ ։ ֆագաթի արզու վէ իրատէթիմ իչէ իչէ պուլաչմայօրում ։

— Սէն ադըլանէ տիւշին աբդաաա , պու իչտէ գօչդաճադ հիչ պիր շէյ եօք տըր ։

Սաղըդ Նօթէը ։ – Գուրտաղըչը պու լմադ իչին հէր թաբաթը գաղուպ ապաչըրըմնալը տըր ։

Ժան-Ժուաք ։ – Բէք կիւղէլ , հայտէ էօյլէ օլսուն , ֆագաթի գաբընկաբ ալանաճագ օլուրլարտա ։

Ֆիլան-Գաթըը ։ – (Վահչիևանէ պիր թաւը իչէ ։) Քէնարկէրի իչին ֆէնա ։ ։ ։ օ ճիհէթի անկէր ապուչինկէրը , պիղճէ անկէրի թէքրար ույուդմադ բէք գօչայ տըր ։

Բաուլ Պըրիզօն ։ – (Փէքկէյէրէք ։) Դան ատօքսիմէքսին , գան ատօքմէտ լաղըմ տէյիլ ։ ։ գալապէնտիք , մահբուսկէթ պիր շէյ տէյիլ ։ ։ ֆագաթի իտամ ճէզասը , էօնիւմ ։ ։

— Միւմքիւն օլսուդու մէրմէպէ գան ատօքմէքտէն իհթիյաչ օլունուբ , ֆագաթի պիղ հէր հալտէ եարըն ադշամ էլէկտրիկտէ պիրքը սաղլամ բըրաղդ պուլունտուդումուզը ժան-Ժուաք սէն ճամլարը քէսմէք իչին լաղըմ օլան էլմասը , պուրկուչը Ֆիլանը թէեաարիք իտէրսին , չիւնքի սէնին

պու իչտէ մէհաբէթին միւքէմմէլ ատր ։ Նօթէը , սէնտէ կէլիր պուրատան անախտաար տէպթէլէրինի վէ մայմունճըդլարը ալըրսըն , պունլարտաա լուդում կէօրիւլէճէք տիր , պէնտէ սայըր լաղըմ օլան շէյլէրի ետանըմա ալըր հաղըրլանըրըմ ։ ։ ֆէնէը թաչըմուդա հաճէթ եօդ , շամալը քիպրիթլէր քեաֆի տիր , գօնադըն հէր թարաֆընտա մում վէ շամտան պուլունապիլիր ։

5

Սաղըդ Նօթէը ։ – Նէ՞րէտէ պուլուչաճաղըդ ։

Ֆիլան-Գաթըը ։ – Գըրիչի կէչիտինտէ քեային Լուբեաննըն եանընտա ։

Ժան-Ժուաք ։ – Սգատեա սօգաղընտա Գանթ-Տարժան մէկյանէսինտէ՞ մի ։

— Էվվէ՛լ , արգատաչ ։

— Իհթիրաչ եիմմէկսիզ ։

— Նէ՞տէն ։

— Օրատը տայիմա բօլսէնն նաղարը արգդամը ալթընատա ատր , տուրատ տուրար իբէն եադայը էլէ վէրմէյէլիմ ։

— Պունատտաա դօչդաճագ պիր շէյ եօք ։ ։ ։ օրատտա պէչ տագըդտաան գիւեատէ էյլէնմէյէճէյիզ քի , եալընըզ օրատտա թօբլանըլագ պիրըչէճէյիզ , պու մաղում պիր մէսէլէ ։ ։ ։

Ժան-Ժուաք ։ – Սաաթ գա՞չտա ։

— Օն պիրտէ ։ ։ ։

— Միսթրէս տիգ Թուրէնին խանէսինի նաղիբտանէ պիր սուրէթտէ գիյարէթ իթմէկ իչին տէյի՛լ մի ։

— Էվվէ՛լ , թամ եարը կիճէտէ , եախօտ պիր սաաթ գալարադ , օ զէմանն հէր քէսին տէրին պիր ույգունա տալմըչ պուլունաճաղը պիր սաաթ տըր ։

Ձան-Ժուտի. – (Ա.յտղա գալդարագ.) Կիճէնիզ խայը օլսուն, եարըն կէօրիւշիւրիւզ։

Ֆիլան-Վաթըը, իրի միսաֆիրլինին էլլէրինի սըգարագ տըշարը չըգարտը. Ֆագաթ պու սէֆա մէյհանէյէ չըգան եօլտան տէյիլ, պաշգա վէ քիւչիւք պիր գաբուտան չըգըպ կիլմիլէը։

Սապըգ Նօթէը եախօտ Բաուլ Պըրիզօն վէտայէ հազըրլանարագ.

— Ժան-Ժո՛ւտի, արթըգ պէնտէ կիտիպ եաթաճաղըմ, տէտի։

— Նէ՞րէտէ։

— Մ՚օնմարթըը կէչիտէրլինտէ, ճէպիմտէ պիր բարամ եօգ նէ՞ եաբայըմ։

Ժան-Ժուտի, ճէպէրինի գարըշըրըպ կիւմիւշ պիր սիգքէ չըգարտը, վէ իհթիյար Նօթէրէ վէրէրէք.

—Ալ սանա պիր ֆըրանգ, Մ՚օնմարթըը կէչիտէրի տէհշէթլի պիր տուզագ սըր. օլտատա եաթաճագ օլուրսան եադալանըրսըն։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ... եարըն իչի պիթիրտիքտէն սոնրա բարանըզը վէրիրիմ, շիմտի տօղրու կիտէր Ֆիլանտըը սօգաղընտաքի Բըթի-Շաթօտա պիր եաթաղա ուզանըը եաթարըմ, պու սէմթ վէ պու խանէ հէր ճիհէթլէ էմին վէ միւփէմմէլ տիր։

Մէրգուման իքի նամուսագ վէ ալչագ ատէմլէր պու սուրէթլէ պիր պիրլէրինտէն այրըլտըլար. Ժան-Ժուտի վինկրիյէը սօգաղընա չըգաճագ եօլա սաբտը, խապիսը մէրգումըն իգամէթկեահը պու սօգագտա խտի։

Ժան-Ժուտի, Սէնթ-Մարթէն ըրխթըմը իւզէրինտէն եիւրիւյիւպ կիթտիյի միւտաէթ զարֆընտա պիհնի, Նէօյլի քէօբրիւսիւ ճինայէթինէ տայըր Բաուլ Պըրիզօնըն վերտիյի մալիւմաթը միւլահազա իլէ մէշղուլ օլտու, քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի մըրըլտանտը.

— Սա՛պըր, եիրմի սէնէտէն պէրի իւչէնիպ օսմանագ-

սըզըն վէ գաթը իւմիւտ իթմէքտիզին պիր ֆըրսաթտա պէքլէյօր իտիմ. պու կիւն պիր թէսատիւֆ՝ արամագըա պուլամայտաճաղըմ շու իր ուճունը մէյտանտա չըգարտը. միւթլագա մադատըմա նայիլ օլաճաղըմ... պու իշ եալընըզ պանա այըտ սըր. պունտան իտիթիֆատէ իտէճէք տէ թապիյի եալընըզ պէնիմ. Ֆագաթ տիւշունմէք, թէսապիր լաղըմ սըր, հէմ եալընըզ ինթիգամէ գըյտամ իթմէմէյիյիմ. օ բէք ատի, բէք էհէմմիյէթսիզ պիր շէյ օլսուր. հէմ ինթիգամ ալաճաղըմ, հէմտէ պէօյուք պիր սերվէթէ նայիլ օլաճաղըմ. սապըգ Նօթէը, սագլտասըդը էվրագ իչինտէ օ քէօյ հէքիմինէ եազըլան մէքթուպըն գօբէտսը օլտուղունը սէօյլէյօր, պու միւթլագա հէքիմի տուզաղա տիւշիւրմէք իչին թերթիպ իտիյիշ, կէօնտէրիլմիշ օլան մէքթուպ սըր... պու քէտաղըտարըն պանա բէք զիյատէ լուզումը վար, հէր հալտէ պունլարը էլէ կէչիրմէյիյիմ, պու սայէտէ հասըլ իտէճէյիմ մալիւմաթ, իշէ պաշլամագ իչին պանա բէք այրգ վէ բէք կիւզէլ պիր խաթը հարտըէթ թայինի իտէճէք տիր։

Խապիսը մէրգում, պալատէքի սէօզլէրի մըրըլտանտագ իգամէթ իթմէյի գուլլուքսունէ կիլտի, տերհալ եաթաղընա ատըլտը. վիճտանը հէր տիւրլիւ ալամ ուղղըրտաչէն աղատէ նամուտալը պիր ինսան կիպի, հէմտան տէրհին պիր ուշգունչա տալըգ քէմալի իսթիրահէթլէ սապահա գատար ույուտը։

Ֆիլան-Վաթըը նամ հայտաղըն, ըէֆիգլէրինէ սէօյլէտիյի սէօզլէրտէն, Մ՚խաթրէս տիգ Թուրքէն իլէ քէրիմէօնինին, Պէրլին սօգաղընտաքի գօնաղա էնտիքլէրինի գարիյնի քիրամ անլատըլար. շիմտի օգուչանլարըմըզը պու քիւչիւք գօնաղըն տէլուննինէ սէվգ իթմէք խըսամէթինի տէ պիգ տէրիհտէ խտիմ։

Ասչըլարը սիյահ վէ կէօզլէրի մավի օլան վէ մէչէք կիպի լաթիֆ վէ սէվիմլի պիր գըզճըղազըն վալիտէսի պուլունան կիւզել գատըն, ան սըր իթտիհատը խտ տէ, Լ՚օնարատա եէրլէշիպ գալընը վէ պիր Ըսգօչիյալը

իւէ իւղախառն իմմիչ խոտ. Իչմէ ախտ Թուրէն նաժը, պու իւղախառնըն նաահկեաբի խոտ։

Պու Ըագօչկալը, թէտոկրատիզմը տալըգաղը իւէ թէշէպպիւս իւլէտչի մուամէլամաէ սէրվէթինի քեամիլէն գայդ իմոտ. պու խարտապկեմէ թահամմիւլ խանմկյուզ քէտէր վէ մէկոսիկէթ ազըդէթ քէնտիսինի ահրէթէ գաստր կէօթիւրտիւ։

Տիւնեաոտ թէրը իմոտիչի կիւղել վէ տուլ գէվճէսի, արդասընտան պիր աղ կէօզ ճաշկարը տէօքտիւ, վիրթէդըգէն գէվճինին պագըչկի սէրվէթինաէն խամիֆտաէ ապղուօրնա տիւշտիւ, պու սէրվէթին գըզընմըլարընը տէօքիւնթիւլէրինի թօգլատը. մէդպուրէնին եէկէնանէ արզուսը Բարիզէ կէլիպ եէրլէշէրէք վագթինի օրտաա կէշիրմէքտէն խալարէթ խոտ։

Գարիպէն հիքմայէմիզին ալթ թարաֆընտաա կէօրիւնճէք վագտալէր, պիրէ պու էմել ու արզունըն պաչըճա սէպէպի նէ օլտուգունը տա պիլտիրճէք տիր։

Հայտուտ տէվլէտանլընըն, էվլատըը հիւանի լէթաֆէթինտէ ասլա միւսալաղա իմմէհիլի կէնճ գըզըն խամի տէ, Օլիվիյա խոտ։

Պէրլին սօգաղընտաքի քիւչիւք գօնագա կէլիպ եէրլէշմէգտէն իւէ հաֆթա էվէլ, Միսթրէս տիգ Թուրէն հալընըզ պաչընա Բարիզէ կէլէրէք իւչ կիւն իգամէթ իմմիչ վէ պու իւչ կիւն զարֆընտա Բարիզին էն կիւզել պիր աէմթինտէ, արզուսընա մուվաֆըգ վէ զայէթ միւնթազամ պիր սուրէթտէ աէօչէտիլմիչ պիր գօնագ արամագա մէչղուլ օլմուչ խոտ։

Պէրլին սօգաղընտաքի գօնագ էզհէր ճիհէթ արզուսընա մուվաֆըգ տիւշմէքճէ, ալէթ թահիլ իչճար վէ խոթէճար մուգավէլաթընա կիրիչմիչ, վէ էմնիյէթի հասըլ իմմէք իչին ալթը այըգ փիրասընը տա բէչինէն թէէտիչ իմոտիքտէն սօնրա, քէրիմէսինի վէ էչէսընը նագլ իմմէք իւղրէ Լօնտրայա ավաէթ իմմիչ խոտ։

Պագը թահավվուլարա, պագը ֆիքիրլէրէ մէգնի Լօնտրաա պուլունան կէրէք քէնտիսինին վէ կէրէք միթէվճա գէվճէսի տիգ Թուրէնին իրտամէթճիլէրինաէն հիչ պիրինի պէրապէր ալթպ կէթիրմէսի, Նօգաթրի պագպլարտա անլամըգըմըզ վէճհ իւէ Բարիզէ կէլտի, մուվաֆըգէթինին էրթէսի կիւնի պիրտան նօգաթը իրտամէթլէրինաէ վէ տիկէրի մամթագա իչլէրինաէ պուլունմագ իւղրէ իրտամէթինէ իւրի գաստրն ալթը, ֆագաթ պու պիր մուգաուտէմէ խոտ. քէնտիսինի տարաթի վէ աէպտէպէ իչինաէ կէօսթէրմէք էմէլինտէ պուլունտուղու իչին, իւէրտաէ տահա ահլարտա, արտագայա, արտագաճըյա վէ էրքէք ուշագլարտա միւհթաճ խոտ։

Միսթրէս տիգ Թուրէն աճէլէ թահամ իմոտիքտէն նօնրա թահալէթ իմոտէք, թէնէֆֆիւս վէ սիկարա իչմէք իչին քէնտիսինէ թահտիս իչիլմիչ հալվէթի օտտաըննա գաբանտը, պու գաստրն թիւթիւնէ տէ միւպթէէլա խոտ։

Մէղպուրէ, ապտնօտտան մամուլ զայէթի զարիֆի պիր եաղըխանէնին էօնիւնտէ օթուրտտա, ակյահ պիր չըղտանտէն պիր թագըմ էվրագ չըղարտը վէ պունլարը թանիմի իմմէքլէ իչթիղալ իմմէյէ պաչլատը։

Էվրագը մէղբուրէտէն պիր թագըմընը եաղըխանէնին քիւչիւք քիւչիւք կէօզլէրինտէն պիրինէ սըրտտը իւէ եէրլէշտիրտի, պունլար վէլատէթնամէ, իսթիվճընա, զէվճինին վէֆաթընա վէ քէրիմէսինին վէլատէթինէ տայըր օլան էվրագ վէ մուգավէլէնամէլէր իւէ եօլ թէզքիրէլէրի խոտ. պունլարը եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա չըղտանը աչըպ գարըշտըրտը, պէօյիւճէք պիր զարֆ չըգարտը, զարֆընն իւզէրի իւչ եէրինտէն միւհիրլէնմիչ խոտ, միւհիրլէրին իւզէրինտէ տուգալըդա մախտուս ալամէթ, զարֆընն իչինտէ տէ պիր չօգ մէքթուպլար պուլունույօր խոտ։

Մէղբուր պէօյիւճէք զարֆընն իւտթ թարաֆը պիր աղ պուրուչունուչ վէ եըրթըլմըզ խոտ. Միսթրէս տիգ Թուրէն զարֆը չըղտանտան չըգարմատը, անճագ իչինտէն պիր գաչ մէքթուպ չէքիպ աչարագ կէօզ կէզտիրմէյէ պաչլատը. իւչ

պէշ տագըդա գաւառ պիր զէման կէչտիքտէն սօնրա, եւ-
սէք տէնիլէպիլէճէք պիր սէտա իլէ վէ մուզաֆֆէրանէ պիր
թէպէսիւմիլէ քէնտի քէնտինէ .

— Պու քեաղըտալը պանա քեաֆի տիր , համթաա չօգ
տըր պիլէ . . . պու սայէտէ Տիւգ ժօրժ տը Լամթուր Վօսի-
յօնըն ագլը պաշընա կէլիր . վագաա էվէլճէ տէ հէր տիւր-
լի հեվէս վէ արզուլէրիմէ գարշը պաշ էյէր իտի . լաքին
չիմտի էօյլէ զանն իտիյօրում քի , Գըլէօտիյա Վարնինին շէ-
րիքը ճինայէթի , էակի մէթրէսինին ատէթա գուլը քէօլէսի
օլաճագ տըր , էկէր հէր շէյլէրի ունութմուշ իսէ քէնտիսի
իչին նէ գաւառ ֆէնա . . . լաքին պէն , պէն ասլա ունութ-
մասըմ, տէտի ,

Տուլ վէ կիւղէլ գաւրն օթուրտուգու սանսաղէաւան
այաղա գալգը , հէյէճանը պիր թաւը իլէ հալվէթի օտա-
սընաա էնինէ պօյունա կէզինմէյէ պաշլայարագ վէ ածը ա-
ճը խայինանէ թէպէսիւմիլէր իտէրէք , չու աէօղէրի իլավէ
իմտի ,

— Միւսիւ լը Տիւգ , սիզ զէնկինսինիզ , հէմ տէ ֆէվ-
գէլաւէ զէնկինսինիզ , բէք տէ նիյմէթի թանըմայան ինաան-
լարտան տէյիլսինիզ տիր , էվէլճէ քէնտիմի մագասատընըզա
խըտմէթի իտիյօր կիպի կէօսթէրտիմ , ֆագաթ հադըդաթը
հալտէ քէնտի մէնֆաաթըմա խըտմէթի իտիյօր իտիմ , սա-
տատաթըմ խօսթէրէսթանէ իտի , սիզի ասլա աէվմէտիմ ,
պիրատէրինիզին սէրվէթինտէն քէնտիմէ տէ պիր քայ , պիր
հիսսէ չըգարմագ արզուսի իլէ եիւզունիւզէ կիւլտիւմ , սի-
զէ միւթապաաթ իմտիմ , սօնրա պէնտէն եիւզ չէվիրտի-
նիզ , պէնի պու հիսսէտէն տէ մահրում իմտիմէք սէվսատըն-
տա պուլունտուղունըզ , չօգ զէման պանա տայըր պիր սէօզ ի-
չիմտէտինիզ , մէսուտանէ պիր հալտէ կաչատընըզ . էվվէթ ,
չիւնքի պէն տէ սիզտէն կէրի գալմայաճագ տէրէճէտէ զէն-
կին իտիմ , արամըզտա հիչ պիր կէօնէ իրթիսաթ , հիչ պիր
կէօնէ մինասէպաթ գալմատըղընա գանսաթ կէթիրտինիզ
էօյլէ՞ մի ,

Մէզպուրէ խայընանէ պիր ֆիքը սէվգի իլէ ուզուն պիր
գահգահա գօթարտըգտան սօնրա , սէօզիւնէ տէվամ իտէ-
րէք .

— Ա՛հ միւսիւ լը Տիւգ , նէ՞ պէօյիւք խաթա , նէ՞ պէօ-
յիւք զաֆլէթ , պու կիւն պէն օ պիլսիյին սէրվէթտէն մահ-
րում՛մ , զէնկինսինիզին պանա իչի ճիհէթլէ լուզումը վար ,
քէնտիմ իչին տէ լազըմ , գըզըմ իչին տէ , միւսիւ լը Տիւգ
պու պատտէ էհկիանէ իւմիւտիմ սիզսինիզ , պու արզուսա
բէտտա իլէ մուդապէլէ իմտիմէյինիզէ տէ բէք գանտաթ
իտէմէյօրում , պէնի եիւմի սէնէ էվվէլ նէ հալտէ կէօրմիւշ
վէ թանըմըշ իտէն , իչիմէ պէն եինէ օ գաւրնըմ , սէնէէլէրին
մուսուրը մէթանէթիտիր , շէյթանլարա նուսմանէյի իմթիհալ
օլաճագ տէսիսէլէր , էնթրիգալէր իչատա վէ թաասվվուրը-
նա միւգթէտիր օլան պիհնիմէ տայա խալէլ կէթիրմէմիշ
տիր , պու կիւնքի կիւն տիգ թուրքն նամընը թագընմըշ օլան
Գըլէօտիյայը , եինէ էվէլքի հալինտէ պուլաճագսընըզ , 1837
սէնէսինտէ շայանը բէրէքէթիչ տէրէճէտէ կիւղէլ պուլտու-
ղունըշ Գըլէօտիյա վարնի , հալա օ տէրէճէ կիւղէլ , հալա օ
մէրթէպէ լամիհի տիր , տէտի ,

Մարբի ժօրժ տը Լամուր-Վօսիյօնըն , նամը տիկերլէ
մագթուրէն վէֆաթ իտէն տիւգ Սիժ Սիմճնաըն պիրատէրի
վէ վարիսի օլան զաթընն էակի մէթրէսի , եանի Միսթրէս
տիգ Թուրքն , թէքրար այըպ օգուտուշ օլտուղու մէքթուպ-
լարը թագըմը իլէ եինէ չըզտանէ եէրլէշտիրսի , պատէհու
եանը պաշընատքի սէյահաթ չանթասընը աչտը , էլինի ու-
զատըպ գայիմէ վէ սէնէտլէրինի ալտը վէ եազըքանէնին
իւզէրինէ վազ իտուպ իւզէրլէրինէ հասիտանէ պիր նազար
ամֆ իտէրէք .

— Իչիմէ սէրվէթիմ պուռնատան իպարէթ տիր . սէքսէն
պին ֆրանգըն նէ՞ էհէմմիյէթի օլուր , էվիմին իհթիեաճա-
թընը թէսվիյէ իմտէք իչին պանա պուռնատան զիյատէ , հէմ
բէք չօգ զիյատէ բարա լազըմ տըր . . . ֆագաթ պուրա-
լարընը տիւշիւնմէք վազիֆէմ պիլէ տէյիլ . . . թէչէքքիւր

խաբիմ քի թէրթիպ կլէախիմ բլան բէք եօլունատա աբը ... պիր այա վարմազ պու սէրթիթի թէղլիա իմմէք չարէօնի բէք գօլայ պուլապիլիրիմ, սէյի ։

Մէղարլէ, պու պանդա գայմէկէրինի ան նաղըխանէնին պիր կէօզիւնէ վէ քէնարի իլէ ֆամիլիատընա այրա օլան էվրադ միյանընա նէրկէշմիրաի, չըղանըրտա գայիմէ սէմէթլէրինին իւղէրինէ պըրագոը, պատէհու նաղըխանէյի քիլիսէյիպ, անախտարընը՝ սայըր պիր տիպի անախտարըլար բաղթ խարէն վէ նէբտիկէրինտէն այրըլմայան խաղդայա կէշիրաի ։

Պու էանատէ ադըր ատրէթտէ հարաքէթի իտէն պիր ատրագա ասգաղըն իչինտէ թէվազուֆ իմտի. միմթէազըլէն գօնագըն դարատարը աչըլարադը իչխիրի, պիր իչի տագըդա ասնըատա սէրտինինտէ պուլտնատուդու հարվէթի օտասընդն գարատը խաֆիֆճէ վուրտուլատուդնատա, տուլ դաարդն ։

— Ֆի՛մին, սէյու ասրատնճա, լամիճի պիր սէտա իլէ ։

— Պէնիմ, վալիտէճիյիմ, սէյու ճէվապ վէրիլմի ։

— Կիլինիզ նաղը գըզըմ։

— Ա՛իմդին տէյիվ քի կիրէյիմ, գարու իչէրտէն սիւրմէլէնմիշ ։

— Կէրչէք էօյլէ պիր գըզըմ։

Ա՛իմդրէա սիմ Թուրքն գարատը աչմազ իչին այագա գալդը, Օլիվիեայը գուճագլայըզ այնընատան էօբէրէք ։

— Զօճուզում, նէ՞ վար, նէ՞ օյոյօրսուն, սէյու ասրատու ։

— Վալի՛տէճիյիմ, պու սապահդի թըրքն էչէամըզը կէթիրմիշ, չիմտիտ չրմէնտրճիէր մէվգըճընատան ալըզ պուրայա կէթիրմիչլէր պիր ։

— Ի՛էք կիւզէլ, կէլիյօրում գըզըմ։

Ցուլ գաարն քէրիմէսի իլէ պէրապէր աչադը էնտի ։

Կէնճ գըզըն՝ վալիտէսինէ վիրուտինի խապէր վէրտիյի էչէա, քիւչիւք ֆագաթ դայէթ ադըր սանատրգլար իլէ, էքի թանէ ատուդ, ուդուն վէ կէնիչ, վէ օ նիսպէթտէ խաֆիֆ

սանատրգլատուդ խապարէթ իտի. պու իչի սանատրդըն իւղէրինտէ իչի եաղըլար իլէ «Նաղիք էչէա» սէյու եաղըրմըշ իտի ։

Պու իչի սանատրդըն սէրտունինտէ պուլունան չէյլէր, թաապոթ ճէսամէթինտէ վէ այագ իւղէրինտէ ալընմըշ իչի բէսամէէն խապարէթ օլուդ, պիրիսի մի՛թէվէճա Բիշար ախդ Թուրքնին, տիկէրինտէ զէվճէսի Գըլօտիյա Վ՛ալինինին բէսիմ-լէրի իտի ։

Մէղրիւր բէսիմլէր իւղէրինտէ զայէթ մէշհուր պիր ինկիլիզ բէսատամըն խմիզատը պուլունատուդու կիսի, պու իչի բարչա բէսիմտէ ան պէշ սէնէ էվվէլ ֆէնաիլէրինէ պիրն ատէթ Ինկիլիզ վերատընա մալ օլմուշ իտի ։

Գըլօտիյա պիր գաչ սէպէպտէն տօյայը պու բէսիմլէրին մուհաֆազատընա ատյ խոյօր իտի. պիրինճիսի, բէսիմլէրին հադըգամէն ատարը նէֆիսէտէն օլմատը իտի. իրինճիսի, քէնտի բէսինէ պագատըգճա՝ հայամըզընն նէվատարընատա պուլունտուդու ղէման կէօզիւնիւն էօնիւնէ կէլիյօր իտի. իւչինճիսի իսէ, հայիղի շէրէֆ ու իմթիսալ պիր զէվճ իլէ կէշիրտիյի հայամը մէսուտանէյի ատյիմա խամիրըտյարադ մի՛թէվէղիւդ օլույօր իտի. մի՛թէվէճա զէվճի՝ հադըգատթէն հայիղը շէրէֆ ու իմթիսալ ինսանլատաան օյուտղունատան, պու տա կիւղէլ ատլ գաարդն իչին պաշգոճա սէրմայէյի իֆթիխար օլունմադատա իտի ։

6

Ալէլ ածէլէ պիր մարանիօղ ճէլդ իտէրէք բէսիմլէր մահֆազալարընատան չըգարըլըը, վէ քիւչիւք հարվէթի օտասընա մի՛թիատըլ պուլունան սալօնատա ատըլըը ։

Պատէհու Գըլօտիյա էլպիսէսինի թէպտիլ իտուդ կիյինէրէք, քէրիմէսի իլէ պէրապէր աթ վէ պրագա սաթըն

ալմագ իչին գօնագատան չըզըպ , Ճանը-Էլիզէ ճատաէսի իւ-զէրինատէքի ախ-քէճանելարը զինարէթ իթմիլէր . Իրլանատանըն էն պիրինճի ճընալընատան պիր չիփթ արապա պէյկիրի , պիր թանէ տէ դըրմըզը գատիփէ տէօչէլի զայէթ զարիփ պիր դուբե ինթիհապ իտուպ , բարատընը բէչինէն թէէմիյէ իթմիլէր . ամէլարըն վէ արապանըն էրթէսի կիւնի գօնագ-լարընա կէօնտէրիլմէսի գարարլաչընըդատան սօնրա , անա իլէ գըզ պիր քիրա արապասընա ըաքիպէն Պուլօնիը օրմանընա կիտուպ պիր աղ կէզինտիլէր . օ ճիվարը Օլիվիյա իլգ տէգիա օլարագ կէօրիյօր իտի . պու կէզինթի տէ չօգ սիւրմէյուպ թատմ իթմէք իչին Պէրլին սօղագընատաքի գօնաղա ատէթ իթմիլէր ,

Օ կիւն անա իլէ գըզ էօրուլմուշ օլտուդլարընատան ար-թըգ կիճէ տրշարը չըգմագ իսթէմէմիլէր . ալաֆրանգա սաաթըն օնընատա եէքտիկէրինէ պիթիչիք օլան օտալարա կիրուպ տէրին պիր ույդույա տալըրլար ,

* * *

Օգույանլարընըդա , պիղինիե պէրապէր Գըլիչի ճատաէսի իւղէրինատէ վէ Ա.գասէա սօղագընատա քհային Դանթ-Տարժան մէյլհանէպինէ կէլմէկէրինի բէճա իտէրիզ ,

Դանթ-Տարժան մէյլհանէսի տէ , էվէլճէ զիյարէթ իթ-միշ օլտուդտուղ Բըթի-Ա.տուտուվար մէյլհանէսի կիպի , էշ-խասը մուղիրըմ չէ կիրուհը էրագիլէ մէլճա օլմուշ պիր մահալ իտի . մէյլհանէնին տէրունինատէ կիճէ խըրաըղլարընատան վէ հանգիսէճիլէրտէն իպարէթ էրէյիճէ պիր գալա-պալըգ կէօրիլիյօր իտի ,

Էօյլէտէն սօնրա սատալըգ նօթէր , Ֆիլան-Դաթըրըն իգա-մէթկահընատա կիտէրէք , գարար վէրտիրէրի իշ իչին լագըմ օլան ալաթ ու էտէվաթը հանընատա ալաըղը սըրատտա , հայ-լագ ըէֆիդինատէն , օ կիւնին աղշամընը էլէ կէչիրճէճէքլէրի բարատան թէէմիյէ վէ իատէ իթմէք իւղրէ իչի ֆըրանգ էօտիւնճ ալըպ , պիր աղ դաֆայը թիւթունլէմէք վէ քէն-

տիսինէ ճիւրաթ ու մէթանէթ վէրմէք միւլահազատը իլէ , մուսյէն օլան սատաթատան բէք չօգ էվէլ Դանթ-Տարժան մէյ-լհանէսինէ կիթմիշ իտի ,

Բատւլ Պըրիղօն , հանի սատալըգ նօթէր , հիւրէքսիղ վէ ճէսարէթսիղ պիր ատէմ իտի . պու ատէմին ճիւրաթ ու ճէսարէթի հալընըղ հազըրհանէէնին էօնիւնէ օթուրուպ վէ էլինէ գալէմի ալըպ տա , հազը վէ իմզա թագիւտ իթմիլի զէմանլէրատէ կէօրիւլէպիլիր իտի . սըրգաթ վէ ճինայէթ կի-պի թէչէպպիւսլէրատէ պուլունմագ չէօյլէ տուրատա , պու հօլտաքի թէչէպպիւսատէն պահս իտիլտիլի զէման պիլէ , գօրգու վէ տէհչէթատէն պաչտան այագա գատար զանկըր զանկըր թիթրէմէյէ պաչլար իտի ,

Իչլհասըլ պու սէֆիլ մահիւգատէ ճինայէթ վէ սըրգաթ ատէմի տինէպիլիչճէք պիր իսթիտատա կէօրիւլմէյօր իտի ,

Բատւլ Պըրիղօնըն , պիր գէօչէսինէ չէքիլիպ օթուրմագ-տա օլտուդու սալօնատա , զահիրէն պիրիպիրլէրինի թանըմա-տըգլարը վէ հագըգաթատէ պիր հօլըն հօլճուսը օլան բէք չօգ հայտուտլար , ճանիլէր վէ սէրսերիլէր մանկալար թէչ-քիլ իտէրէք , էօնլէրինատէքի հիյլէլի իշրէթ իլէ տօլու չիչէ-լէրի տօլտուրատուպ պօչալթմագլա մէչղուլ իտիլէր ,

Ֆիլան-Դաթըր տա սատաթ օնա տօղրու պու մէյլհանէ-յէ կէլտի , իսթիյար նօթէրին գարշընընատա օթուրատու , հայ-տուտ տէլիգանլը օ ագշամ՝ պիր կիճէ էվվէլէքի կիպի սէօղ սէօյլէմէյօր իտի . պիր արալըգ Բատւլ Պըրիղօն ֆըրընտա-հարագ թէչէպպիւս իտէճէքլէրի իշտէն պահս իթմէք իս-թէտի իտէ տէ , Ֆիլան-Դաթըր պիր իշարէթ իլէ սիւքիւթ իթմէսինի անլաթատը ,

Պու իչի արգատաշըն սաղընատա տօլընտա էքէյիճէ գա-լատալըգ վար իտի . միւշթէրիլէրտէն պագըլարը կէրէյի կի-պի գաֆայը թիւթտիւկէյէրէք , շարգը մըրընտանմագա պաչ-լամըշլար , պիր թագըմընատա հալա կիւրիւլթիւլէր բաթըր-տըլար իլէ չագըպ չագըշտըրըյօրլար իտի . պու հալլէր բէք գօրգունճ բէք տէհչէթլի պիր մէնղարէ թէչքիլ իթմէքտէէիտի-

Եալընըզ փուչիք պիր մահանըն էօնիւնեակ պիր ատէմ կէօրիւլիյօր խոխ քի, Թաղը ու Հալիւնակէն էլպիսէ վէ գըյաֆէթինակէն, պու ատէմին, էն սահիհ Թաղիր իլէ պու Հոյատա եաթմաղընըն, պու ակհէլեմամիշ մէլհանէնէնին միւշԹէրիլէրաէն օգնատրոը աչիքեարէն անդաշըլըյօր խոխ։

Նախօր մէդրիս, դըրդ եաշընատա Թահմին օլունուպ, պաղըշը վէ սիյնատ դէքեա վէ իւրֆանընդը խատէր վէրիյօր խոխ. դուստալ վէ սիյահէ մայիլ ատաղը կէյնանընդը սէվԹիյ խոխյօր խոխ. արդ ասընատաքի էլպիսէ ատաէ վէ ֆազաթի զայէֆէ ԹէմիզԹ խոխ։

Ադդ ասընատա մէվհումէ կէօրէ դօյուճա բէնկիլի դուստաշտան մանուլ պիր բաղաէսիս վէ ալԹընատա եինէ դօյու բէնկիլի դուստաշտան եաթընդը գըսա պիր չաքէԹ իլէ եէմէք պուլունուպ կիսի, պիր ադ կէնիշճէ օլան բանԹալօնը պիչիմի վէ գարիֆանէ եաթընդան բօմինէլէր իւղէրինէ ատըդընօր խոխ։

Ճախաը մէրդումընն պաչընատաքի քիչիւք չաքդա, օդդ վէ չօդ օլան ատայընընդը քնամիլէն սէվԹ իմմէմիշ օլուպ, պիր գըսմը ճեռաբէԹ իչմա խատէն գէքեամէԹ վէ անդը իւղէրինէ պուլունաէ պուլունաղադ գաթէէն կիսդէլ վէ չիրին սիյնատընդը պիր դաթ ատա ԹէղիլԹն խոխյօր խոխ։

Խուսուսա, պու ատէմին հիչ պիր Թաղաֆընատա պիր դուստաք կէօրիւմէյօր խոխ խաէ, եալընըզ պէյազ վէ ԹէմիզԹ էլէրինաէ ճիւդիւ նասընդը ալամէԹի կէօրիւնուխ յիճնատէն, մէրդումընն տայիսա էլ իչէրի իլէ օղրաշաղընդը անդաշընըյօր խոխ։

Ճախաը մէրդում մահանընն իւղէրինաէ վէ էօնիւնաէ պուլունան պիր չիչէ պէյազ չաղաղ իլէ իչի ատէտ գատէհէ էլ ատզունատրնանընդ խոխ. սիկաղաընդը ԹիխԹախտէմէքաէ օլան պու ատէմ, էվվէլճէ պէյան իլէհիյիմիլ վէճճ իլէ պիւսուլԹինէն մէլհանէնէնին եաղանճընը օլուս գուշնատան, հէրքէս քէնախինէ բէք ֆէնա պիր նաղաղ իլէ պաղմընչաղ խոխ։

Մէրդում, մէլհանէնէնին տայիմի միւշԹէրիլէրի նադաըընատա խաֆիյէ վէ ճատուս ալԹընատա Թէլադդը օլունատ, ֆաղաթի մէլհանէնէնին ատհիպի օլան միւսիւ Լուբյանընն, նէզմինաէ Թէղադդուզ իլէ պու զաթը գուճաղյատընընդը, էլէրինի սըդաըընդը վէ ատամ կնատընդն գարշը Թաըաֆընատա օֆուսԹատընդանը կէօրինճէ, ատրհալ հէյբէխին ատալ զանընը վէ շիսաֆէէրի զայիլ օլուս, սէրաէրիլէր նէքախկէրինէ ատօնիւպ։

— Պու ատէմ բօյիս խաֆիյէսի օլմայընդ միւսիւ Լուբյանընն նա պիր ատօսԹը, վէ նա ադդուպաղընատան պիրի օլմայը, սէօղինէ ԹէքԹար իմմաիլէր։

Յիլհադդա միւսիւ Լուբյա պիղդամ պու ատէմին էօնիւնէ պիր չիչէ շէրաղա իչի գատէհ վաղ իմմաի, չիսաֆհէսիլ գարշը գարշընատա կէչիպ պիր գաչ գատէհաէ քէնախի բաղըմմադ խոխէյօր խոխ. Ֆաղաթի միւշԹէրիլէրինն հիսատալըը իլէ մէչղուլ օլմադ մէճպուրիյէԹի պիր միւատէԹ պու արզուատան քէնախինի մահրամ պղրադը։

Միսսիս Լուբյա. էքսէրիճն ատամ կնատընդն պաչընատա օֆուսԹուպ չիչէլերի եէնիաէն ատօրատընմադ, հիսատալըը բույէԹ իմմէք վազիֆէսի իլէ մէչղուլ օլույօր խաէ ատ, մանվադդամէն պիր Թաըաֆընա կիմսանիլ գէմանն գէվճինէ քէնախի վէքԹալէԹ հյէյօր խոխ։

Միսսիս Լուբյա ԹէքԹար ատամ կնատա կիրադիլինաէ միսսիս Լուբյա հէմանն կէչիպ, իսմի պաչը Թէմիզ օլան ատախիմիզ շահաը մէճհուլըն գարշըընընդա օֆուսԹաը վէ եէնիաէն էլինի սըդըդ քէմանի մահսապէմլէ։

— ԻշԹէ գէվճէմ իշինին պաչընատա կէյոտ, էօնիմիզտէքի շու նէֆիս շէրաղա իչէրէք բահէի բահէի կէօրիչինըզ, գիրա պիր պէրիմիզի կէօրմէյէն էրէյճէ պիր գէմանն օլսուս. . . հայ չարդըն փուլհանի հայ, սէնէլէրի հիսատ իմմէք իշիմէ կէլմէզ, սօնրա տահա գիյատէ իմմիկյարըրմ, ատամ։

— Պա՛հ, ճէնապը Հադդա չիփուրըը օլսուն, հէնուդ

Լքիմիզաե սաղլամըղ միւսիւ Լաբլյա , խաւսաւսի իլե սիզի պէօյլե չէն վե չէթաբէթլի պիր հալաե կէօրաիւյիմ իչին բեք զիյաաե մէՅՅաւն օլաւսմ ։

Իհթիյաը մէյհանէճի սայխգայի թէէսիւբ իլե ճիւզիի թիթրէմէյե պաշլաեան էլինի ուզաալաղ գաաեհլէրի աօլաաւսրաւրաղ վե հէգամիկէրինէ վաւրուշաուրաղ ։

— Ըբհհէթինէ իչէյօրաւմ, աէաի ։

— Պէնաե գալգի վե սամիմի պիր արզու իլե սիզին ըբհհէթինիզե իչէյօրաւմ ։

— Է՛յ , մինի մինի Բընէճիյիմ . . . ա՛հ , էվէլճէ պէն սանա պէօյլե խրթաղ իաէր իամ։ պաւ պէնիմ էակի պիր աաէթիմ սիր , կէօրիւյօրաւն ա՛, աէնին իլե յամւսպալիճանէ գօնաւշաւյօրաւմ, հօգաա պէօյլե սէնլի պէնլի գօնաւշմաղ խօշունա կիթմէ՛յօ՛մը ։

— Սէպէ՛պ ։

— Զիւնքի պաւ կիւն սէն էվվէլկի պիլսիյիմ չարգըն չօճուգ սէ՛յլսին , չիմնի պէօրիւմիւշ պիր աաէմ օլմաշըն . . . հէմաե կէրչէգաէն պիր աաէմ. հա՛, խաթըրմա կէլմիշ իբէն ասրայըմ. գա՛չ հաչընաասըն ։

— Գըրդ ։

— (Հայրէթլէ) Օ գաաաը վա՛ր մը հա՛, էմի՛նմիսին ։

— (Կիւլէրէ՛ .) Թաամամ գըրդ հաչընաայրմ։

— Ղարիպ չէ՛յ , պաւնաան հիրմի սէնէ էվվէլ մնաբինաճըըգ սէնաթը իլե մեչղուլ օլան Բօլ լը Բէվվայէնին խրտմէթինէ գաազուլ օլաւնաաւգաւն պէմնան , ճիվաբաաա վէ Սէնթ-Մարթէն ըբխթըմը իւղէրինաե բեայնի գաաղրիգալաաաա չալըշաըղըն սըբաաաա , սանա նէ նաղաըլա պագըյօրաամ հէվնէ օ նաղաըլա պագմազ իսթէ՛յօրաւմ ։

— Էվվէ՛լ , օ ղէմնան օ՛ն պէչ հաչընաաա խաիմ ։

— Օն իւչ օ՛ն սէօրթ հաչընաաա կէօրինէյօր խանի , հիւղիւնաե թհիյաէն թհիւաաէն էաէր հօգ իսի ։

Գարիպնի քիրամէ Բընէ նամը իլե թանըսաաըմըշ օլաաւղաւմաւղ զաթ , սէօղիւնէ սէվամ իաէրէք ։

— Օ ղէմնանէն պէրի օ սաա զաւհաւր իթմաի, հէմաե հավաշ հավաշ սաղարմաղաաաա պաշլաաը . . . սրդդաթլա հաղընաան պագըլաճագ օլաւրաա , սագ ալընըն սաղարմըշ օլան դըլաարըաա կէօրիւլէպիյր , սէաի ։

— Նէ՞ սէրաան , սէնէլէր ինաանը պիւ սաիւթիւն պաշդա պիր շէբլէ թահվիլ իսիյօր , հէգամիկէրիմիզի կէօրմէյէլիաէն պէրի նէ՛ օլաւղունը , նէ՛ հարաըղընը պիր սաղ հիբհայէ էթ պագալըմ ։

— Պիլիրսինիզ քի միւսիւ Բօլ լը Բէվվայէ հալընըղ պէնիմ ուսթամ սէյիլ իսի . քէնաիսի պէնիմ իչին հէմ ուսթա վե հէմնէ համի իսի . . . հէգամիկէրինի միւթէագըզ բէաէր ու վալիճէմի զայաղ իաուպաա էօքսիզ վե պիքէս գալընըղմ ղէմնան , պէնի քէնաի էվլաաը կիսի գայընըզ հէթիշաիրսի , պանա բէամ թահսիլ իմթիհրսի , մաքինայը պօղուպ գաւրմագ , հարընդ վիճաաէ կէթիրմէք գէննինիճաէ էգյրէթմի , հէմնէ միւքէմմէլ աաւրէթաէ թահսիլիմէ սայ իթմաի , չիւնքի . . .

— (Սէօղիւնի քէսէրէք .) Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , պիլսիյիմ. ա՛հ , աէնի նէ՞ գաաաը սէվէը իսի . Հագգընաաքի մուհապէթ ու բայէթի պէր քէմալ իսի . . . սէնինն կիսի պիր շակիրա հէթիշաիրսիչինաէն սօլայը , իքթիհսաը իթմայինի չօգ սէքա լհանընաան իչիթմիմ, սէնի բէք չօգ սէնաա լաէր իսի , հէր հալի նաւմունէչի իմթհաալ աաա խոլմէյէ չայան պիր շակիրա , ղէքի , չալընգան , սահիալ վիճաան , նամուալը , էլհասրլ պիր սէնամէքհաը իչին լապըմ օլան պիլճիւմլէ խաախիէթի հայիղ պիր չօճուգ տըը աէր իսի . . .

Իընէ էլլէրինի հաչարմընշ կէօղլէրի իւղէրինէ վաղ լաուպ , մնահզունանէ պիր սէաա իլե .

— Զէվալը , միւհիթէրէմ աաէմ, ա՛հ , բէք է՛յ բէք նամուալը պիր զաթ իսի , ագրպէթ պիչարէ՛յ էօլաիւրսիւլէր , գանընը սէօքսիւլէր . . . սէաի ։

— (Միւթէճէասիւանէ .) Սէնաէ քէնաիսինին մասուժէն էօլաիւյիւնաէն էմի՛նմիսին ։

— Լվվեթ, հիչ գապահամը հօդ իտի, պիչարե մատաւմէն վէ էն ոօդրուսը մագրուժէն թէլըը հայտի իթտի։

Պիր միւտաէթ սիւքիւթի միթէապըլ Ըրնե թէլըտան սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք, շու հօլտա իֆթաոէյի հոյ իթտի.

— Ուսթամ տահա վէֆամընտան էվվել իտտրէճէ սիւչըը միւշկիւլաթի օլմազա պաշլամըշ իտի. իտամ սուրէթի իլէ վէֆամի իթտիրաէն ոօնրա, պիլճիւմլե էմնալ ու էշկաալը հիւքիւմէթի թարաֆընտան տամըլըը. պաշդա պիր ֆապրիգատա իշ ատամագլըգըմ լազըմ կէլտի, ալթը այ ատաշըրըմըմ ֆագաթի պիր իշ պուլատաըմ, իշլէր հօլտնտա կիթմէյօր իտի, հէր նէյրէ էսկի ամէլէյէրէ հօլ վէրիլէրէք նէրլէրինէ նէնիլէը ալընըյօր իտի. սիպահ պիլիսմինիզ քի այլարճա իհթիյաճըմըզ թէէմին իտէճէք պիր բարայա մալիք տէյիլ իտիմ. աճ պի իլաճ գալտըգըմ պիր զէման իտի քի թէտաւիֆէն Ինկիլիզէրտտա Ֆրանսըզ մաքինաճըլըտը ատանմագտտա օլտուղունը խատպէր ալտըմ։

7

Լուբկա. - Տէմէք պու հէվատիսի իշխանճէ նրի պիր տէմէտին, հէման գալդըպ կիթտին հա՛...

— Հայ հայ, Բարիզտէ գալըպ աճըգտան էօլմէքտէն իսէ, Մանշ տէնիզինին էօթէ թարաֆընա կէչիպ նամթագամը թէտաոիւքէ վէ հայաթըմը մուհաֆազայէ չալըշմագ էը պէթտե իտայըըը ատը։

— Կիտէր կիթմէզ իշ պուլապիլմի՞ն մի։

— Հէման էրթէսի կիւնիւ։

— Օ զէմանտէն պէրի ալէտտէվամ Ինկիլիզլէրին եատնընտա՞ մը գալտըն։

— Էվվէթ, պապա Լուբկա... էվվէլճէ նրի սէնէ թահսիլ իլէ մէշղուլ օլտում, միւթէապըլճըն, պէշ սէնէյտե ա-

մէլիյաթի կէօրէրէք գալթա չըգտըմ. ատատան չօգ պիր զէմանն կէչմէյէն ուսթամ ժագ Բօյտրըն վէֆամը վուգուպուլտու, ֆապրիգատընը թէլըը իթմէքլիյիմ իպթիդա իթտի, զաթէն հիչ պիր իշտէն անըտմայան տատատը հէր իշէ միւտախէլէ իթմէյէ պաշլատըը իշլէն մուտամէլաթ հօլտնտա կիթմէյօր իտի...

— Նէֆսի Լաճտատտա՞ մը իտի։

— Խա՛յըը, Բօրթըտամուֆտտա։

— Օրտաա պաշդա պիր խըտմէթի պուլատաը՞ն մը։

— Հալ ու չանըմ իշխիլմիշ օլմազըլա Բըլիմուֆտէ Լաճտատտա պուլունան պիր դաչ ֆապրիգա թարաֆընտան տավէթլէր վուգուպուլտու... ֆագաթ պէն վաթանը գիյաբէթ իթմէք իսթէմիսիմ...

— (Կիսկլէրէք.) Օ՛, ագըպէթ Բարիզ աէնի եինէ չէքիպ կէթիրտի, էօյլէ՞ մի։

— Բարիզ սէվիլմէյճէճէք պիր չէհր տէյիլ տիր, ֆագաթ Ֆըրանսայա ատաէթիմիզ պուռնտան պաշդա վէ ճիտտի պիր սէպէպ տէ վար...

— (Թատեհլէրի տօլտուրարագ.) Պու սէպէպին նէ օլտուղունը տա կէօրիւյօրսմ, անլայօրսմ... սէվտա մէսէլէսի... նա՞րզ անլայատիլմի՞մ մի։

— Անլայամատընըզ։

— Զօգ չէյ, պանա հայրէթ վէրիյօրսունըզ, հէնուզ կէնճ վէ կիւղէլճինիզ, պէօյլէ աշդ ու սէվտա իշլէրինտե մինամսէթինիզ օլմազ լազըմ կէլիր։

— Օ տիւրլիւ մինատէպաթտան հէվէսիմի ալտըմ, ֆագաթ ճիտտի պիր մէյլ ու սէվտատտան տայիմա դօրգար իհթիյաճ իտէրիմ, պէքտաըլըգտտա ինտան սէրպէսթանէ պիր հալտե եաշար, պուռնտան պաշդա ինտան թէէհհիւլ արզուսընտա պուլունտուղու զէման էյի պիր գաարնտա տիւշէճէյինի նա՞րզ անլայապիլէճէք, մամաֆիհ պիրազ իշլէրիմի էօյլունա գէյտուգտան վէ ըտահաթ լաշաըգտան սօնրա էվլէնմէք գէլայ տըր։

— Պարի էքէյիճէ բարա թօբլայապիլըրը՞ն մի՞,

— Թէհմամ օն ռօգուզ սէնէ սարթ իթմախլիմ սայ ու զայըէթ սայէօնտէ, պու կիւն ճալընըզ ջէնահիմէ այըտ օ-լարագ գըլըգ պիր ֆըրանգ գառար պիր բարայա մալիքիմ,

— Օ՛, պու առէթա ջիւջիւք պիր սէրվէթ տէմէք տիր, նամուսը պիր գըզըն տէսթը իլտիվաճընը թալէպ իտէրսէն, օ տա սանա պու գառար պիր բարա կէթիրիր, էյիտէն էյի պիր պէնկին օլուր մէյտանէ չըգարըր,

— Ֆէնա օլմազ, ֆագաթ պէն չիմնի պայդա պիր չէյ տիւչիւնիւյօրում,

— Ռէօյլէ պագալըմ, նէ՞ տիւչիւնիւյօրսուն,

— Ա՜հ, ֆիքըր ու թասավվուրըմ բէք զարիպ տիր. պիզ պէլքիտ պուղնատն պիր չէյ անլայտանայաճագ պէնըզ տըր. էօթէտէն պէրի պիլիրսինիզ քի պէնիմ հարաքէտթ ու թասավվուրաթըմ պիր ազ մէճնունանէ տիր, ֆագաթ էլիմնէ տէյիլ, պուտա պիր մէրագ պիր ֆիքիր...

— Հայտէ, օ ֆիքիր նէ իսէ ռէօյլէ պագալըմ,

— Համի վէ իսթատըմ օլան մուխթէվէֆա Ռօլ ը Բէվվայէնին տուլ զէվճէսի իլէ չօճուգլարընը պուլմագ իսթէրիմ,

— Վագտա Բարիզին էն ֆէնա ինսանլարը իչինտէ եաշայօր իսէմ տէ, պէօյլէ չէյլէրիտէ բէք էյի անլարըմ, պիր տէրէճէյէ գառար պէնտէ պիր դալգէ մալիք վէ նամուսը պիր տէմիմ, Ռօլ ը Բէվվայէ վագթը իլէ սանա բէք չօգ էյլիքլէր իթմիշ իտի. պու կիւն տուլ զէվճէսի իլէ չօճուգ-լարընը միւհթաճը իտնէ պիր հալտէ կէօրիւրսէն, սէնտէ պիլ մուգադէլէ անլէրէ էյլիք իթմէք իսթէյօրսըն, պու հարա-քէթինի թահսին իտէրիմ վէ էօյլէ զանն իտէրիմ քի, քէն-տիլէրինի պուլմագտա սիղին իչին կիւճ պիր չէյ տէյիլ տիր,

— Պիլաքիս բէք միւշկիւլ,

— Միւշկի՞ւլ մի,

— Բարիզտէն չըգըպ կիտէճէյիմ սըրատա մուտամ լա Բէվվայէյի կէօրմիւշ իտիմ, քէնտիսինէ ատա սըրա մէքթուպ

եազտաղընը վատ իթմախ վէ պու վատիստէտ գուսուր իթմէմիմ,

— Մէքթուպլարընըզտա ճէվապ վէրմի՞մի,

— Ասլա՛, իքի սէնէ մէքթուպ եազմադըմ տէվամ իթ-մախիմ հալտէ, նէ օլտուղունա վէ նէրէյտէ պուլունտուղունա տայըր պիր կէօնտա մալիտմամ ալտանըճագ տրթըզ օսման-տըմ, թէհմամ օն նէչտէ սէնէ օլտյօր քի պու գառընճըզտագա տայըր պիր չէյ իշիմմէտիմ. պու սըրատա, եանի Բարիզէ կէլըր կէլմէզ տօպրու. Սէնթ-Անթուան տօգադընտա կիմսէ չիւնքի ուսթատըն վէֆաթընտան սոնրա Բօայալ սէմթինտէն օրտաեա նագդը մէքտան իթմիշլէր իտի. մուտամ լա Բէվվայէ օ խանէտահնտէ չըգըպ կիտէրի պիլմէմ նէ գառար վագթթ օլմուշ, ֆագաթ գառուճը նէչին իգամէթկէտահընտա տայըր վէրտիյի տարէսի ունտուրմատընշ, նէրէյէ կիմսէյինի պիլտիր-տի. պէվալը գառընը, ալէյհատուս սիղլէրիմին իւպէրինտէ եինէ իգամէթկէտահընը թէպտիլ իթմիշ, ֆագաթ պու տէ-ֆա նէրէյէ կիմսէյինի սէօյլէմմէյիշ, իչինի թօղընը զոյպ իթտիմ,

— Զօգ չէյ, քէնտիսինի պուլտապիլէճէյինի իւմիւտ ի-տիյօ՞րմուսըն,

— Հիչ պիր զէման գառի իւմիւտ իթմէմ. մէղպուրէյի պուլմագ իչին իչ քիչի Բարիզին հեր քէօշէսինի պուճաղը-նը տօլաչընօրլար. տիկեր թարաֆտան պէնտէ պօշ տուր-նը տօլաչընօրում, պուտաչընըրընօրում... Համտա պու իչ տէմնէն մայօրում, պուտաչընըրընօրում. համտա պու իչ տէմնէն պիրիսի պու ադշամ պէնի կէլիպ պուրատա պուլճագ տըր. պուտա զայրէթլի վէ նամուսը պիր սըմնար տըր,

— Շիմնի պէնիմ պուրատա պուլունտուղումը նա՞սըլ խապէր ալտըն,

— Էվվէլճէ իգամէթ իթմախլինիզ Սէնթ-Մարթէն ըղխ-թըմընտաքի տիւքքանընընըզտան խապէր վէրտիլէր,

— (Սէօղիւնիւ քէսէրէք.) Օրատա իչէրիմ պօզուլմա-

զա պաշլատը, պուրատա իսէ չիքնայէթ իսէճէք պիր հալաէ տէյիլիմ. նալընըզ մուշթէրիլէրիմ պիր ազ ուչկունատուզ, տահա ուօղրուսը իչէրինէ ինսանա պէնզէր պիր մախլուգ եօզ... հէման քնաֆիֆէախատ մանշեան աաէմիլը պիր...

— Ախամադատա օլսուդում զամլատա ծայըր սիզ հիչ պիր շէյ իչիմիզաինի՞զ մի։

— Խա՛յըր, Բօզ Ըէվայէնին պաշընա օ ֆէլաքէթի կէլմիքտէն սոնրա, տիւքքանընը ֆաալիյիդատընը գաթամատըլար, օ թարիխատէն պէրի նէ տուլ գատընը վէ նէհաէ չօճուգլարընը կէօրէպիլսիմ։

— Ֆագամ նի՞չին բօլիս իտարէսինէ մուրաճաատ իմմէյօրսըն։

— Մուրաճաատ իմտիր, ֆագամ պիր ճէվապ ալամատըմ... տուլ գատըն պէլքի էօյմուշ տիւր վէ եահօտ Բաբիվի թէրք իմմիշ տիր կիպի ճէվապլար...

— Պէլքիտէ սանա մուհիմ ուչնայաճագ պիր հալաէ վէ արզունըզա մուվաֆըգ պիր սուրէթատ վագըթ կէչիրմէքտէ տիր։

— Անըն պանա իհթիյաճը օլմատա տա, պէն հէր հալաէ քէնտիսինի կէօրմէք իսթէրիմ։

— Նի՞չին։

— Զալըշըպ դաղանարըդըմ բարատան քէնտի հիսաէսինի այըրըպ վիրմէք իչին, էվվէլթ, պիր պաշդասընըն եէրինէ եագալանըպ հագարզ եէրատ վէ մաղլումէն պէվճի Բօզ ԼԸ Ըէվվայէնին եաատը հայաթը պէնճէ բէք մուդատա տիր, պունը իսպաթ իմմէք իչին գադուլ իմմէտատ տէ, զօր իլէ բարամընն պիր գըսմընը վէրէճէյիմ վէ զէվալը ֆամիլիանընն իատէյի չէրէֆ վէ իհթիպարընա էլհամէն կէլմիչի գատար չալըշաճաղըմ։

— Ծէմէք օլսյօր քի Բօզ Ըէվվայէնին պիկնիճահ օլսուդունա սէն տէ դանիսին։

— Սիզ, սի՞զ տէ մի քէնտիսինի միսթէէիմ զանն իտիյօրսունուզ։

— Ախամադ միսատատէ էթ տէ պէն տէ մէրամըմը անլատայըմ, օ զէման չօգ քիչիլէր պուզամընն ալէյհինատէ պուլունատըլար, ֆագամ էմին օլունըզ քի պէն քէնտիսինին պիր ճինայէթ իշդա վէ իրթիքատատ իսէճէյինէ ատա իհթիմալ վէրմէյօր իսիմ. չինքի նամուսը, չալըշգան, զէվճիլէ վէ բէսէրիէ վազիֆէսինի թանըր վէ օ հուգուգը մուհաֆազա իսէր պիր ատէմ օլսուդունը եազընէն պիլէնէրսինիմ. սէնամէ ուղրընատա սէրվէթինատէն մահրում օլսուդունը պիլսիյիմ հալատ, եինէ քէնտիսինի գաթիլ սըֆաթընատա թէլագդը իսէմէյօր իսիմ, խուսուսի իլէ եազդընն ագրատատընատան պէրինի գաթլ իմտին... պունա պիր ախրի ագըլ էրսիրէմէսիմ, ֆագամ էն սոնրա ալէյհինատէ հիւքմի գաթի վէրիլինճէ արթըգ թէրէատիւատ չիւպհէյէ մահէլ գալմատը, իչ սէրատաթէն մէյատանէ չըգատը։

— (Թէէսիրլէ հայգըրատագ.) Սէրատէթ, պէրատէթ տէնիլէն շէյ է.քսէրիէն ինսանը ալատատըր, նատըլ քի օ կիւն տէ պու հալին տէհշէթլի պիր նումունէսի կէօրիլմիչ տիր։

— Պու սանա մախսուս պիր ֆիքիր...

— Ֆիքը տէյիլ, պու պէնճէ պիր հագըգաթի տըր, նատըմուսըմ իւղէրինէ նէմին իսէրիմ քի նէօյլի քէօբրիւսինատէ գաթլ իսիլէն հէքիմին գաթիլի եէկէնի տէյիլ տիր։

— Պաշգա քի՞մ օլապիլիր, օ հալատ սոնլ ճանիլէրին միւթթէհիմլէրին քիմլէր օլսուդու թանըմագ պիլմէք լազըմ կէլիր...

— Անլէրի տէ թանըյաճաղըմ... անլայաճաղըմ, պանա բէսէրիէք իսէն Բօզ ԼԸ Ըէվվայէնին չէրէֆ ու հայսիյէթինի իսատ իհթիրէճէյիմ։

— Մուվաֆֆագ օլապիլիրսէն չօգ ալա օլուր, սէն նամուսը վէ վիճատան սահիպի պիր չօճուգսըն, մուվաֆագըյէթինի արզու իսէրիմ, հէլէ պիզ պիր չիշէ տահա պօշալատալըմ։

Պապա Լուբէյա, Շատիս չարսապընատան իքինճի տէֆա

օլարագ պիր չէնէ տահա կէմիրտի . Թամ պու սըրտտա սըմսար գըյաֆէթինտէ պիր տաէմ մէչմանէյէ կիրէրէք տալօնըն հէր ճիհէթինէ տըդդաթլա կէօզ կէզտիրմէյէ պաշլատը . Ըննէ, պու տաէմին ալէքսանդրի չախս օլտուղունը մէչմանէճիյէ անլաթտըդտան սօնրա , Եւրղինի օ Թարաֆա չէվիրէրէք Նէզտինէ կէլմէսինի իշարէթ իթտի . սըմսար Թէգարրուզ իտէր իթմէզ, Ըննէ .

— Էյ նէ՞ հէվատիս վար պագալըմ, տէյի սօրտու ,

— Հիչ . . .

— Պու տապահ պիր ազ իւմիւտ վար իտինիզ ,

— Էվվէթ էօյլէ իտի . իտթէտիյիմ մայիւմաթը իտթիհատալ իտէճէյիմի իւմիւտ իթմէյիմ մահալէ կիթմէմիմ, իչինի իչինտէ մէկէր Եանըլըչըզ վար իտիչ . վազԹը իլէ Թարիհի իթտիյինիզ կիտի տուլ պիր գաապն , պիր օղլու վէ պիր քէրիմէօի իլէ պէրապէր կիթմէյիմ Իսանէէտ իպատէթ իթմիշլէր , Ֆագաթ պուննըտ լէ Ըէվվայէ Ֆամիլեատը նամըն իլէ Եատա օլունմայօրլար ,

— Նէ՞ նամ իլէ Եատա օլունույօրլար ,

— Մ՚ոնթգոմէրի ,

Լուբկիա . - Տուլ գաապն , զէվճինին լէքքատար օլան նամընը Թէրք իտէրէք պէվքի տէ պաշգա պիր իտմ Թագընմըշ տըր ,

Ըննէ . - (Տիւշիւնէրէք .) Հագըգաթէն պու տա օլապիլիր , պու մատամ Մ՚ոնթգոմէրիյէնին չիմնի նէրէտէ իպատէթ իթմէքտէ օլտուղունը Թահգըգ իթտինի՞զ մի ,

— Օ ճիհէթի պիլէն Եօգ ,

— Վալիտէյէրինին Եանընտա պուլունան տէլիգանլը իլէ կէնճ գըզըն իսմիլէրինի սօրուպ անլայապիլտինի՞զ մի ,

Սըմսար գըյաֆէթինտէքի տաէմ ճէպհէտէն պիր չըզտան չէքիպ աչըգտան սօնրա ճէվապ օլարագ .

— Պիրինին իտմի Սալէլ տիկէրինին Պէրթ , տէտի ,

Ըննէ . - (Մէտերըմէթ իլէ .) Սալէ՛լ, Պէ՛րթ , Թա քէնտիլերի , պապա Լուբկիա բէք տօղրու սէօյլէմիչտինիզ, զէվալը լը գաապնըն , չօճուգլարընըն չէրճի ու իհթիպարընը մուհաֆազա մագսատը իլէ , Նամընը Թէպտիլ լուզում կէօրտիւյի անլաչըլըչ՚օր . (սըմսարէ իսիմ ապէն) տէմէք քի չիմնի նէրէտէ իպամէթ իթմէքտէ օլտուղունընա տայըր սիզէ մալիմամէթ վէրէն պուլունմատը՞ մը ,

— Էվվէթ , Եարըն պունը անլայապիլէճէյիզ ,

— Բէք կիւզէլ, Եարըն պիրլիքտէ կիտէրիզ, էկէր Թալի պու տէֆա տա միւսաատէ իթմէզ տէ պիր Եանլըչըզ օլտուղունը , պաշգաճա պիր չարէ տիւշինտիւմ քի, օ չարէ հէր Եալտէ մուվաֆագըյէթիմիզի Թէէմին իտէր ,

Լուբկիա . - Օ չարէ նէ՞ տիր ,

— Մ՚ոնթգոմէրիտա մէզարլըղընա կիտէճէյիմ ,

Լուբկիա . - Մ՚ոնթգոմէրիտա մէզարլըղընա՞ մը ,

— Էվվէթ , պու մէզարլըղա տէվամ իթմէյէ պաշլայաճաղըմ, զիւրա կիւնէն պիրլինտէ միլթապա տուլ գաապն զէվճինին մէզարընը զիյարէթ իթմէք իւզրէ կէլէճէք տիր . . . Հայտէ պագալըմ էսկի տօսթումըզ, գաաէհիմի տօլտուրընըզ, պու ագշամ բէք նէյճէլի պիր զէմանըմ տըր , Ատա պէլ իլէ Պէրթ , պու իքի գարընտաշ հէնուզ հայաթտա պուլունույօրլար , քէնտիլերինի Եագընտա պուլաճաղըմը չիմնիտէն հըսս իլէյօրում ,

8

Տէսթկեահընն գարշը ճիհէթինտէ պու սէօզլէր Թէաթի օլունտուղու սըրտտա , Ֆիլան-Ֆաթըր իլէ սապէգ նօթէր տէ պիր մատանընն էօնիւնէ գարշըրըգը օթուրարագ միւթթաբլ չագըշտըրմագտա վէ եէքտիկէրինէ նատիրէն պիր իքի սէօզ սէօյլէմէքտէ իտիլէր ,

Հէր իքիսի տէ վագթի վագթի Թէլաշ իլէ գաբուտան թալաֆա տէօնիւպ պագըյօրլար իտի . Թատրըլարը վէ պա-

դըշլարընաան մէրագ իչինաէ օլաու գլարը անլաշըլըյօր իսի ։

Սաաթ օն պիրի չալմըշ իսի , մուայէն օլան վազըթ իւզէրինաէն օն տագըգա գաատար ֆաղլա պիր վէման կէչ-տիյի հալաէ , ժան-ժուսի հէնուղ կէօրիւնմէյօր իսի , Բա-ուլ-Պըրիւօն մըրըլտանարագ արդաատաշընա ։

— Աճէպա պու չարդըն նէ՞ եաբըյօր ... նէ՞ իչաէ գալ-տը , տէմէսի իւզէրինէ , Ֆիլան-Դամբըր հայրէթ իլէ ։

— Էվվէթ , սաաթ օն պիրաէ պու բատտա թօբլանմազա գարար վէրմիշ իսիք , տէսի ։

— Ոէնին պու ատէմէ էմնիյէթին վա՞ր մը ։

Նօթէր ։ - Պէնաէն պէօյլէ պիր շէյ սօրմագտան մագ-սաատըն նէ՞ օլույօր ։

— Պու կիճէ պաշգա պիր թարաֆա սավուշըր կիտէր ։ պիր արաբագ Պէրլին սօղաղընա տա օղրույարագ թարիճ լօթ-տիյին դօնագը կէօզտէն կէչիրիր , սօնրա տա քէշճ իսէ-ճէյիմիզ խաղինէյի եալընըզ պաշընա ալմագա գալդըշըր ։

— (Ուիլէրէք ։) Խաղինէյի եալընըզ պաշընա գալտը-բաճագ հա՛ ... խա՛յըր , խա՛յըր , պէն պունատն դօղդմամ , պէնիմ զանընմճա ժան-ժուսի բէք սաագըգ բէք էյի պիր ատէմ տիր , տայիմա տօսթլարընը իլթիզամ իտէր ։ Նօթէր , պու ատէմ հագգընտա չիւպհէ հասըլ իլթիյին իչին հագ-սըգընը , օ սէնի իլթիզամ իսիյօր , հալպտա պէն պու իչէ սէնի գարըշարըմագ իսթէմէտիյիմ հալտէ , տիւնքի կիւն սէ-նի միւտաֆաա իլթի վէ մուվաֆագ տա օլտու ։

— Էվվէթ , էյի չօճուգ տըր , պէն սէ ֆէնա պիր ֆիքր իլէ սէօյլէմէյօրում , լաքին ...

Պու սէօզլէր իքմալ իտիլէմէտի , զիրա թամ պու էանա-տէ մէյհանէնին Սգատեա տօղաղընա տօղրու աչըլան գա-բուտը աղիմ պիր կիւրիւլթի իլէ աչըլտը , Նօթէր իլէ Ֆի-լան-Փամբըր եիւղէրինի գաբատյա չէվիրտիլէր , պէնղէրի փիւլ քէսիլտի , չինքի գաբտընըն էչիյինաէ բօյնա գօմիսէրի վէ մայէթինաէ պէչ ալթը նէֆէր ժանտարմա պուլունույօր իսի ։

Ֆիլան-Դամբըր իլէ սաագըգ նօթէր պու հալի կէօրիւն-ճէ տէրհալ այագա գալդտըլտտ , մէյհանէնին սայըր պիլ-ճիւմլէ միւշթէրիլէրի տէ , պիր գըսմը սայիդայի խէվֆ ու տէհշէթէ , պիր գըսմը միւթէհայիրանէ նէ օլատուդունը ան-լամագ էմէլի իլէ փամիլէն այագտա գալդմըշտտր իսի ։

Պաագա Լուբիյա տա հէման Բընէ Մալէնաէն այրըլտ-րագ զաալըթանըն նէզտինէ թէգաարրուզ իթտի ։ սաագըգ նօթէր իսէ , Ֆիլան-Դամբըրըն գուլաղընա էյիլիպ Ֆընտըտտա-յարագ ։

— Պիր թէֆիմիշ գօլը , միւթէադտա պուրայա պիրիսի-նի ատատագ իչին կէլտիլէր , պիղ հէման սավուշալըմ , տէ-տի ։

Իլի սրդատաշ , մէյհանէնէն կալընըդ սայիտա տէվամ իտէնէէրին թանը յապիտտիբէլէրի պիր գատաարընատն չըգըպ սավուշմագ իւզէ տաղը տաղը վէ իհմիյամի քնատանէ պիր հալտէ , սալօնըն օրթատընա տօղրու ևիւրիւմէյէ պաշտա-տըտտը ։

Զահիրէն էշխատը մուզիրըէտէն օտտուդտարը անդաշըլան պիր թագըմ սէրտէրիլէը տախի , Ֆիլան-Դամբը իլէ նօթէ-րի թէագըգ իսիյօրտտը իտի , Ֆագամի բօյնս գօմիսէրի «թէսլիմ , տավրանմայընը» տէյտ պագրրատագ , սալօնըն օր-թատընա տօղրու իւերէյէրէք մէյհանէճի Լուբիյա խի-թատպէն ։

— Միսիս Լուբիյա , սիղին նամուտը պիր ատէմ օլ-տուդունըգ , խըրսըզ վէ սէրտերի ինանդտարը հիմայէ իթմէ-տիյինիզ գասրթաճա մահիմ սիր , նէ չարէ քի թահտը ի-տարէնիզտէ պուլունան պու մէյհանէնին սուլի չէօհրէթի վար տըր , զասրթա թարաֆընտան եագալանմագ իսթէ-նիյէն Ֆիրարիէէրտէն , մաղնաուէտտարտան պիր թագըմընըն , պու ապշամ պուրատա պուլունտուդտարընը խատէր տտը-ղընմըզ իչին թէֆթիշ վէ թէհարրի իտուճէյիզ . դանուն նա-մընա սէօյլէյօրում , հիչ պիր ատէմ պուրատան չըգմայա-ճագ տըր , տէտի ։

Գանթ-Տարժան մէչհանէսի սահիպի պատպա Լուբկյա՝ ուժուտ միւշթէրիլէրինէ խիթապ խաբէբ.

— Սիւքիւթ խոնիպ, կիւրիւլթի բաթըրսը լազըմ ատիկ, զապըթատան խէվֆ ու իհթիրապը օրմայանլար, պիրէր պիրէր գօմիսէր էֆէնտիներին հուզուրսունա կէլիպ ճէվապ վէրսինլէր, տէմէսի իւչէրինէ, իհթիեաթ նօթէր բուսուրկայը չաշըրըպ, քէնտի քէնտինէ.

— Նէ՞ պէօյիւք ֆէյազէթ. ա՜հ պէնի պէօյլէ խէյսաը միւմքիւնսիպ պիր ֆէյազէթ տուզաղընա տիւշիւրտիւյիւ իւչին, ժան-ժուան մէյտանըն Ալլահ պէյսաընը վէրսին, տէյի մըրրըտանտը.

Սէրսէրիլէրին պէօյիւք գըսմը ևէքտիկէրինի միւթէազըպ բօլիս գօմիսէրինին հուզուրընտա իտպաթը վիճուատիթիլէր, պունլարտա զահիրէն չիւպհէյի ճալիպ պիր իմարէ կէօրիւլմէմէյինտէն, սէրպէսթանէ չըդըպ կիթմիէլէրինէ միւսաատէ օլունտու.

Մէյհանէնին պիր քէօշէսինտէ օթուրմագտա օլան Ըընէ Մուլէն սէրսէրի մագուլէսինտէն, օն օն իքի գատար հայլաղտան պաշգա քիմսէ գալմատը.

Նէօվպէթ Ֆիլան-Գանթըրա կէլինճէ, մէրգում միւհթէրիզանէ գապիթէ տօղրու իլէրլէյէրէք.

— Գօմիսէր էֆէնտի, միւսաատէ խոնիպզատ կիտէյիմ, պէնտէ քէնտի հալինտէ եաշայան միւշթէրիլէրտէնիմ, տէյինճէ, գօմիսէր.

— Խոնիպ՞զ, տէյու ատրտու.

— Ժագ Հէպէր.

— Ֆեազըլտարընընըզ չըդ ատրընըզ կէօրէյիմ.

— Պու ագշամ լուզում կէօրիւնէճէյինի պիլմէմէյիմ իչին եանըմտա ալմատըմ. Ֆագաթ պէն եէրլի եուրտը ատէմլէրտէնիմ.

— Նէ՞ իչտէ իդամէթ խոխօրսունըզ.

— Շարպունիյէ ատգաղընտա.

— Բըթի-Ատամուվարտէ տէյի՞լ մի. սիզին ատըլ խամի-

նիզ Գըլըտա Լանտարն, լազ ատրընըզտա Ֆիլան-Գանթըր տըր.

Հայտուտ պէօյլէ էյիտէն էյի թանըլտըղընտան տօլայը հայրէթլէ քէբէլէյէրէք.

— Գօմիսէ՛ր էֆէնտի, ֆագաթ...

— Ախտարըգըմ ատէմ հէր հալտէ սիզմէնիզ, սիզի թէվդըվ խէճէյիմ.

— Պու էմրինիզ իհթատի խէմէմ, մուամէլէնիզ պատնա ատէթա հագարաթի տըր, պէն պիր չէյ հարմատըմ.

— Օտանընը թահսիլի օրընտուզու սըրտատա, էչհանըղըն իչինտէ զուհուր խէնէ չալընմըշ ատամլարը նէ՞րէյտէն գէլտիքլէրինի հաբիպլարընըզ, պունլարը նէ ատըրէթլէ էլէ կէչիրտիկինիզի հաբիպլէրինտէն չըդ տըղընըզ գէմինն անլատատըզ, եազ պայը տուրթատրատպիլիրսինիզ.

Բօլիս գօմիսէրի պունը ատէմիրտէն սօնրա, ժանտարմալարա խիթապ էտէր.

— Շու էտէպիզի թահսիլտարընըզ պաղըյընըզ, քէնտիսի տէհչէթլի պիր հայտուտ տըր, միւտահագաթ գալգըշաճագ օրուրտա մուդահալէ խոնիպ, տէտի.

Ֆիլան-Գանթըր տիշլէրինի կըճըրտաթմատըգ, հումրուգլարընը կէօսթէրէրէք, քէմալի թէհտիտը իլէ.

— Ինն էվվէլ պանա քիմ էլինի տօգունտուրսաճագ օրուրտա տէրհալ իչինի պիլմէրիմ տէյու հայդըրմասը իլէ, ճէպինտէն զայէթ քէսկին վէ ուճը սիվրի պիր գատա չէքիպ չըդարմատը պիր օրտու.

Ֆագաթ գօմիսէր, քէմալի ճէտաըէթի իլէ ժանտարմալարըն էօնինէ տիւչէրէք հայտուտըն իւղէրինէ տալտըրտը, Հայտուտ խէ.

— Եագլաշմայընըզ, պաղըրտագլարընըզը տէօքէրիմ հա՛, տէյու պաղըրտը.

Գօմիսէր, պու թէհտիտաթէ տալա էհէմմիյէթի վիրմէյուպ, մէյհանէյէ նէ հալտէ կիրմիշ խէ եինէ էօյլէ սաքիթ պիր թատը իլէ միւթթատըլ իլէրլէյօր խէ.

Ֆիլան-Գանթըր, պաշընըն իւղէրինէ գալտըրմըշ օրտու-

զու գամայը՝ գօմիսէրին պատրաստ սարքամոյա հագուստա-
ը ։

Վաղիզէսինի Թանըյան իյիտ գօմիսէր, էօլիւմ թէհ-
լիքէսինաե պուլունտուդու պէր տադըդատա, պէր տաէմ
քէմալի ճիւրաթ վէ սիւրաթլա մնատանըն իւղերինաէն աթը-
լարագ Ֆիլան-Դամըրըն իւղերինէ հիւճիւմ պիրլէ, հայ-
տուտըն իչի էլինի դավրայըդ գամայը էլինաէն ատը. պու
տաէմ Բընէ Մարլէն իտի, Հայտուտա նէյս ու հիտաէթինին
քէմալինաէն սիւթէվէլլիւտ պէր ճիւրաթը ֆէվգէլատաե իլէ,
ճէտար մնքինաճընըն այագլարընա սարըլըդ պիլահընը դու-
թարմադա տավաշարդը սըրատտա, ժանտարմալարըն հէր պի-
րի պէր թարաֆտան մէրդումը թոփթուպ էլէրինի քէլեր-
չէլէտիլէր. պու արալըդ հայլաղըն էլպիսէհինաէն աէմիր
ըսգարըելա վէ մագատա կիպի իչ պէշ բարչա խըրտըլդըդ ա-
լամը եէրէ տիւշտի. գօմիսէր պատնայրը կէօրիւնճէ.

— Սէնի հայլազ աէնի, իչթէ եինէ խայինաէ պէր թէ-
չէպիւտաե պուլունմադ իւղրէ հաղըրտանըշընըն, միւթա-
գա պէր եէրի պատըդ խըրտըդըդ իտէճէք խոսիդ, աէյնի
մի, աէտի։

Ֆիլան-Դամըր ճէվապ վէրմէտի, պու էանտաե գօմիսէ-
րին մայէթինաէքի ժանտարմալարտան պիրիսի, սավուշմադ
իչին ֆըրսամի կէօդէմէքտաե օլան իսթիյար նօթէրի կէօս-
թէրիպ.

— Գօմիսէր էֆէնտի, իչթէ պուրատա եադալատըդը-
մըդ հայտուտըն ատդատտաշը տըր պագընըդ, աէյու հայ-
դըրտը։

Պու նէֆէր աէրհալ նօթէրին եանընա եադալաշըդ իւ-
ղերինի արաշտըրտը. պէր տէսթէ անահիթարտա Բաուլ Պը-
րիզոնըն գօյնունտան չըգտը, խիւլասայի քէլամ նօթէր է-
ֆէնտինին էլլերիտաե, սայըդ պէշ օն սէրտէրի հայլաղլար կի-
պի քէլէպճէյէ վուրուլտը։

Գօմիսէր պու խըտամէթի կիֆա իթտիքտաէն սոնրա Բընէ
Մարլէնէ թէվճիհի խըթտաղ իտէրէք.

— Միսիս, պու ճէտարտանէ թէվատաէմընըդտան տօ-
լայը սիպէ տուրէմը մնախատաէտ թէչէքքիւր խաէրիմ, պու-
րատա պուլունմատընշ օլսա իտինիպ, հայտաթըմ պէյնիւք պիր
թէհլիքէ իչինաե պուլունճադ իտի. իտինիպտի սիւտլ իթ-
մէքլիյիմէ միւտատաե պուչուքտանըդը ըէճա խաէրիմ, տէ-
մէսի իւղերինէ, ճէտար մնքինաճը իտինի վէ սէնատթընը
իտապէր վէրտիքտաէն սոնրա, միսիս Լուիզա աճէլէ սէօղէ
դարըշարադ.

— Գօմիսէր էֆէնտի, միսիս Բընէ Մարլէն էսկի տօսթ-
լարընտանն պուչուխ ճէտար վէ նամուսլը պիր զաթ տըր, չօգ
ղէնտանան պէրի Ինգիլիզէրատտա պուլունտուդ իտի. Բարիզէ
հէնուզ մնտվատըէթ իթտիշ վէ պու ադշամ պէհնի գիչա-
րէթի իթտիէթ իչին պու կէնճ տաէմ իւղ պէրատէր պուրայա
կէլտիշ տիր, տէյէրէք, Բընէ Մարլէնին թոհդըդատթ իճրա-
ատ իչին իտթիհատամ էյլէմէյի սրմնատը տա կէօտթէրտի. գօ-
միսէր թէչրատ մնքինաճըյա խըթտաղ խաէրէք.

— Տօսթում, էլինիդի վէրինիդ... պատա պիր հայատթ
պախշ իթտիշ օլատուդունտուդ էօրիւմ օլատուդճա ունուտմա-
յաճադըմ, պատաէտտա հէր ճիհէթիդ մինեթիտատրընըդը, պա-
յտաճադըմ, պատաէտտա հէր ճիհէթիդ մինեթիտատրընըդը, պա-
նա պիր իշինիդ տիւշէր տէ, օ խըտամէթինիդի էլիտաէն կէ-
տիյի մէրտիվէ պիր զայրէթլէ էյճա էյլէմէք տուրէթի իլէ,
պու ինսանլըկէթինիդէ մնուդապէլէտաե պուլունտուդուխտա-
քէնտիմի ճիտտաէն պահտըտար տատա խաէրիմ, տէմէսի իլէ,
Բընէ.

— Գօմիսէր էֆէնտի, պու տէրէճէ իլթիֆատընընդա
մաղհար պուչուտտատտա օլատուդունըդ իչին, էն զիչատաե տը-
ղը թէչէքքիւրե պօրճլու օլան պէհնիմ, էմին օլունըդ քի
պու իլթիֆատընընդը ատնութմայաճադըմ վէ էյճադ խաէրտե
լուքֆընընդա քէմալի իթտիտատ իլէ, զաթը ալիչէրինէ միւ-
բատճատտ խաէրիմ, տէտի։

Պու սըրատտա Ֆիլան-Դամըրըն թային էյլէմէյի տատթ-
տա պուլունտայըդ, պիր աղ կէճիրմիշ օլան ժան-ժուտի,
Գանթ-Տարժան մէչանէհինէ կելիպ խնչաքը միթտատ պիր

գալատալըղա թէսաահուֆ իսինճէ, պիր մուսաէթ թէվաֆուֆ իսէրէք էնտիշէնաք պիր հալաէ էվրաֆընա մըղդաթլա կէօղ կէլմիյոր։

Խապիսը մէրդում, մէյհանէաէ ֆէվգէլատէ պիր հաթխէ վուգուա կէլմիյինի հըսա խոուպ, գալատալըգ իչինաէ իհթիյարճա պիր գաալընըն ևանընա ասղուլատագ։

— Վալիսէճիյիմ, պու գալատալըգ նէ՞, նէ՞ օլմուշ, սէյու սօրմասը իլէ, սաաէթիլ գաալըն էլլերինի ևուսթուգ չէվրինաէ տիվինէ վուրատագ, ադիմ պիր նէֆրէթլէ վուգույի հալի, ևանի խըրըզլըղընըն աէրաէթի իտիլտիքլէրինի հէքնայէ իթտի։

9

Ժան-Ժուոլի գօճադարընըն հէրհայէմինէ ճիտոլի վէ մուԹէճահիլանէ պիր հալ կէօսթէրմէյէ չալըշըրդը սըրաաա, պիրաէն պիրէ պաշտան այագա գաասար Թիթրէմէյէ պաշլաաը, չինըի պու սըրաաա պիր թագըմ սէրսէրիլէր իլէ Ֆիլան-Գաթբըրըն էլլերի քէսէրչէաէ օլարագ մէյհանէաէն չըգարըլաըգլարընը կէօրմուշ իտի. հայլազը մէրդում քէնաի քէնաինէ.

— Հա՛յ ալչագ հա՛յ, հայվան կիպի Թէոլիմ օլը վէրմիշ, Ալլահ պէլասընը վէրսին, սէյու մըղրլաանաը։

Ֆիլան-Գաթբրաան ասնրա, սաալըգ նօթէր էֆէնաինէն պաշընը էօնիւնէ էյմիշ օլաուգու հալաէ, գաբուաան չըգարըլըղընը կէօրէն Ժան-Ժուոլի, հայրէթլէ.

— Ա՛, պու աա ևագայը էլէ վէրմիշ, արթըգ պիզիմ Թէչէպպիւսաէ կէրի գալաը աէմէք ակը, աէսի։

Ժան-Ժուոլի Թէվֆի ու աէհչէթի սայըգասը իլէ գալապալըղըն իչինէ սօգուլուգ կիպէնաի, պէշ ալթը սաագըգա զարֆընաա Թէվգըֆի իսիրէն էչխասը մուղրըբ վէ անէրի

Թէագըգ իաէն ահալի, ևուհա նիհասլարը իլէ մէյհանէ գաբուսընաան ուղագլաշարլար. Ժան-Ժուոլի Թէնհա պիր հալաէ գալան սօգագատա ևայընըգ գալընճա, քէնաի քէնաինէ.

— Նէ պէհասահալըդ, Թէմամ խապինէյի էլէ կէչմէյճէյիմիգ, պէօյուբ պիր սէրմէյէ գծնաճագլարընգ սըրաաա իչ պիսսիսինի պաշգալաչար, ֆագաթ գուսուր պէնաէ սէյիգ, պէն վագԹը իլէ պու ճիհէթի գուրագլարընա գյուսուր, Ժանի-Տարժան մէյհանէսինին Թէհլիքէլի պիր հէր օլաուգունը քէնաինէրինէ անլաթաար, ճէպհինաէ սէօրի ֆըրանգաան մուաէ բաբա գալմասը, քէնաինի նա՞սըլ Թօրլայապիլէճէյիմ, սէմէքսէ իտի.

Ժան-Ժուոլի պիր գաչ սագըգա գաասար սիւչիւնսիւքաէն սօնրա պաշընը գալաբրաը, պիր սագ էլվէլ սկյմասընաա հասըլ օլան պայիմի մէյսուսիէթի զայիլ օլարագ Թէպէհիմ իսիյօր վէ կէօղլէրի բաբլայօր իտի. խապինը մէրդում քէնաի քէնաինէ մըրըլաանաարագ շու վէճհ իլէ սէօպհինէ սէվամ իթտի.

— Նէ՞ սագըըգ, նէ՞ պուսաա հէրհֆիմ, քէնաի քէնաիմէ նէ ևաբաճագլըմը սօրուչօրուս, սանըի պուսաա անլաշըըմայաճագ պիր շէյ սիր. խապինէնին պուլունսուգը մահալի պիհիրիմ, էթրաֆը իլէ մալիսմաթ ալաբմ, պաշը պաշընա իչի պէճէրիրիմ վէսաէլամ, հէմոէ պու կիճէսէն Թէղի եօգ. էկէր մուվաֆֆագ օլապիլիրսէմ սօղրու Բինէրի սօգագընսաաքի ճն եէսի նօմէրօլու խանէյէ կիսէրիմ, խանէ սահիհինէ պօրճունը Թէէսիյէ իսէրէք նօթէրին սանսագընը ալըրըմ, սէօյլէսիյի քճագըլաըը սրաըրմ, պու քճագըլաըր մահիր պիր սաէմին էլինէ կէչէրսէ գըչմէմի Թագսիր օլաունամագ, իչմէ սասլ խապինէ օ սբը. Համա օլաուն ևանըմնաա ճամլարը քէմէք իչին էրմաա վար, բըչագ վար, սայըր լապըմ օլաճագ ալաթ ու էսէվլաթ սա մէվճուա սբը... ֆագաթ հէնաուգ վագըթ էրբէն, չիմտիսէն պէրին սօգագընա կիսուսլ սօլաչմագ օլաճագ. Խուրիյանըն մէյհա-

նէսինեէ կիսէպիլմէք իչին սէ պիր մանի եօղ , բօլիս իսթ իսթէ իչի սէֆա կէլիպ թէֆթիչէ գալդըչմազ . . . կիսէր պիր ազ էքմէք եէրիմ վէ բահաթ բահաթ պիր ադաա չադըշարրապիլիրիմ .

Ժան-Ժուաի քէնտի իչթիրազ իլէ մէչիանէնին էչիլինէ այազ պաասը , մէչիանէտէ պապա Լուբիյա իլէ դէվճէսինաէն վէ Բընէ Մուլէնտէն պաշգա փինճ կէօրիւմէյօր իտի , Ժան-Ժուտի մաատամ Լուբիյայը սէյրանիյարտազ .

— Վազըթլար խայր օլսուն վայիտէ , լութֆէն պիր ազ շարապ տօլտուրընըզ , սէյտի ,

Կարսօն , մաատամ Լուբիյանըն տօլտուրտուգը շարապը մէչիանէճի իլէ մարթինաճընըն օթուրմազտա օլսուդլարը մաանընն եանընտաբի մաանընն իւղէրինէ դօյտուդտան սօնրա , Ժան-Ժուաինին արզուսը մուճիպինճէ պիր ազ տա բէյնիր էքմէք կէթիրտի .

Ժան-Ժուտի , էվի դինինէ միսսիս Լուբիյայէ տօղրու չէվիրէրէք .

— Տօղազ պիր ազ դարանըրզ օլսուդու իչին էյիճէ ֆարդ իտէմէմտմ , պիր կիւրիւլթիւ վար իտի , պուրատա պիր չէյ մի օլսու , էինէ պիր դամկա՞ մը . . .

Մէչիանէճի . – Խա՛յըր , պիր դաչ քիչի թէվդըճի իթտիկէը ,

— Զօգ չէյ , չիւպհէսիզ պիր թադըմ խըրսըզլար սըր...

— Էվէճ՛թ , պիր թադըմ թէհլիքէլի ատեմլէր , իչէրինտէ պիր թանէսինին իտմի Ֆիլան-Ֆամիըր օլսուդունը սէյլէնէր էքէն իչիմտտմ , պու ատեմ թէվդըճի իտիչնէրէրին պաշը օլմալը իտի , դօմիտէրէ բըշադտա չէքտի ,

— Նէ՞ տէյօրսունըզ , պու օլաճադ չէ՞յ մի . . .

— Սիզէ հադըդամը հալի սէօյլէյօրում ,

— (Ճիտտի պիր թաւը իլէ հայդըրտըրազ .) Ա՛լ պիր էտէպսիզ տահա , էմինիմ՛ քի պու ատեմի եա Պըլէսէ եախօտա թուլօնա կէօնտէրըճէքլէր տիր . պու ճէզայէ հէր ճիհէթլէ միսաթահազ սըր . վազիֆէսինի իչմայէ չալըշան պիր դօմի-

սէր , պէնիմ նաղարըմտա գայէթ մուդաատէս տիր , պէնիմ բօլիս էֆըտաը հագդընտա հիւրմէթը մախաուսէմ վար սըր . դիրա անլէր օրմանալար՝ նամուսլը ատէմիէրին հալլերի նէյէ միւնճէր օլուր ,

Ժան-Ժուտի , հէմ պուն լարը սէօյլէյօր վէ հէմտէ քէմալի իչթահա իլէ բէյնիր էքմէյինի եէյօր իտի . պու էնաատէ գաատհինի տօլտուրտազ .

— Լֆէ՛նտիլէր , սըհհէթինիզ իչիյօրում , տէմէսի իլէ , պապա Լուբիյա գահիրէն գարարտըզ պիր հալատէ կէօրիւնէն պու եէնի միւչթէրիլէրին սէօպլէրինտէն բէք գիյատէ խօշլանարազ .

— Ա՛ֆիյէթ օլսուն , տէյու մուդաապէլէ լթտի ,

Ժան-Ժուտի , չէրտաղընը իչտիքտաէն սօնրա նէֆտատէթինի միհհէ պաշլատը . մէչիանէճի տահա գիյատէ քէօֆլէնէրբէք .

— Վազտա բէք էսկի պիր շարապ տէյիլ իտէ տէ , էն պիրինճի ճընստան սըր . պէն սիզի էվվէլճէտտէ կէօրտիւմ զանն իտիյօրում . պու սէմթտէ՞ մի իպտամէթ իտիյօրսունըզ , տէյու սօրտու ,

— Խայըր միսիս , ֆազլա պու թտարաֆլարտա բէք չօգ կէլտիկիմտէն , ատա սըրա պուրայտաա կէլիպ օթուրտուդում վար սըր . պէն Սէնթ-Սընթուան սօգաղընտա պիր տէմիր վէ պագըր թտաճըրընէն իսըտտէթինտէյիմ , պագէն Գըլէչի վէ Գաթինէօլ տէմիրինէ պագըր քիւլուչէլէր կէթիրիրիմ . (չիտտամինէօլ տէմիրինէ պագըր քիւլուչէլէր կէթիրիրիմ . (չիտտէթլէ էօքսիւրէրէք) չարապլըմ գալմատըգը իչին եինէ էօքսիւրէրէք , չաբըգ գատհինի տօլտուրունըզ ,

Բընէ , տէրհալ էօնինտէքի չիչէյի ալըպ Ժան-Ժուտինին գատհինի տօլտուրարազ .

— Էօքսիւրիւպ տուրմայընըզ . . . րահաթսըզ օլսուդունըզ , սիպինքի կէլէնէ գատար շիմտիլիք չունը իչինիզ , տէտի ,

— Թէչէ՛քքիւր իտէրիմ , միսիս . օ՛խ , նէ՞ ալա չարապ , էօյլէ իսէ պանատտա պուննան պիր չիչէ կէթիրինիզ , պու

սուրբերէն պէնտէ սիրին պու նէղաքէթինիզէ մուդապէլէ էթմէք իսթէրսիմ։

Բընէ . – (Սիւլէյման .) Պու քիւլֆէթէ հաճէթ եօղ սըբ, պիրա պիր գաատէհաէն դիեաատ իչէմէմ, հէման կիմսէյէ իսթէյօրում, իգամէթ էթմէքտէ օլսուդում մահալ պուրայա էբէյիճէ ուզադ սըբ։

Լաբիյա . – Նէ՞րէտէ իգամէթ իսթյօրսուն։

— Բըլաատէմէն օթէլինատէյիմ։

— Բէք կիւզէլ, սիզի պուրատա ալը գօյմադ իսթէմէյիդ, իշթէ էֆէնտիմնին իսթէտիյի չիչէյի պիշըրմադ կէրէքսէմէք իւզրէ կիտէյօրում։

Մէյմանէնէ, օթուրմադտա օլսուդու իսկէմիէտէն դալդըղ կիմսէյի սըրատա, փան-փուտի, Բընէյէ իսթադէն .

— Բարիզէ միսաֆիրէթէն իգամէթ էթմէքտէ օլսուդունըդ անլաշըլըյօր, տէմէսի իլէ, Բընէ Մուլէն .

— Ան սօրդ Բարիզ ահալիսինատէն իտէմ ատ ծո ազուդ սէնէտէն պէրի Բարիզ թօրրադընա այագ պատմադըդ իսիմ, տէտի .

— Բարիզէ եագըն պիր մահալտէ՞մի իգամէթ իսթյօր իսինիզ։

— Խա՛յըր, Ինկիլթէրատա իսիմ։

— Շիւպհէսիզ Լօնտրատա պուլունույօր իսինիզ։

— Խա՛յըր, Բօրթըսմութատ իսիմ։

— Ֆագաթ Լօնտրայա կիթմիշսինիզ տիր։

— Պէշ ալթը տէֆա։

— Լօնտրատա արգատաշընըդ վա՞ր մը։

— Բէք ազ . . . իչ տէօրթ թանէ մէքթէպ արքատաշըմ վար . . . սիզէ շու ճիհէթիտէ անլաթմադ իգթիզա իտիյօր քի, պէնիմ սէնաթըմ մաքինաճըլըդ սըբ։

— Կիւզէլ պիր սէնաթ . չալըշդան վէ մահիր պիր ատէմ պու սէնաթ սայէսինտէ բէք չօգ բարա գազանագիլիր . Ինկիլթէրայը զիյարէթի իմմէյի բէք զիյատէ արզուիթիմ, բարաբզըդ մանի օլսու . մալիւմ ա՛, պոնդըն իչինհայըճա մէսաֆիդի լազըմ սըբ , թանըտըգլարըմտան պիր ատէմ Լօնտրատա եէրլէշէրէք , պիր զէման Տիգ Թուրէն նամընատա զայէթ զէնկին պիր զաթըն խրատէթինատէ պուլունույօր իսի . . .

— Տիգ Թուրէն , Տիգ Թուրէ՞ն մի տէտինիզ։

— Էվէ՛թ , պէլուի պու զաթատէն պահս օլունուրքէն իշլէմիշսինիզ տիր . . .

— Պու նամը իշլէմիշ իսիմ զանն իտիյօրում։

— Էլպէթտէ իշլէմիշսինիզ տիր , չինքի քիւլիւյէթլի սէրվէթէ մալիք պիր զաթ . . .

— Նէրէտէ իշլէտիյիմի տիւշինէյօրում . . . հա՛ իսթըրսա կէլսի , Ֆըրանսայա միւթէվէճճիհէն հարաքէթխանէն պիր կիճէ էվվէլ էնսիյիմ օթէլտէ պու զաթատան պահս իտիլտինին իշլէմիշ իսիմ. տահա սօզրուսը քիրալատըղըմ օտատա պէնտէն էվվէլ քիմ պուլունուուդունը մէմուրա սօր

— Պուհատան նէ՞ անլաչըլըը, սադըն պու սաեմ պիր ճասուս օլմասըն, ֆագամի ճասուսսաա բէք պէնդէմէյօր. նէ հալ իսէ պու գասար գօնուշսուզումուզ քհաֆի սիր, սէյօր իսի։

Պասա Լուբէյա Թէքրար կէլիպ օվուրմուշ վէ կէթիրտիյի չիշէտ իչիպ պօշալմըշ իսի. ժան-ժուան այագա գալգարագ.

— Պու չիշէնին բարասընը պէն վէրմէք իսթէրիմ. վադաա զէնկին պիր սաեմ սէյիլ իսէմ սէ, նասըլ ևաշամագ լազըմ կէլէճէյինի պիլիրիմ, պէշ օն բարայը սագլայըպ արԹըրմագսան պիր ֆայիսէ հասըլ օլմազ... իհթիմալ քի արԹըգ զէնկին օլաճազըմ զէմանսաա ևագըն տըր, սէմէկի իլէ, պասա Լուբէյա կիւչէրէք.

— Պիր մէյրա՞ մը պէքլէյօրսունըզ, սէմի,

— Պու սէօգլէրիմ սիպէ կիւլիւնճ կէլիր... ֆագամի պէնճէ հագըգամի տըր... պէնիմ զէնկին օլմագլըզըմ բէք գօլայ տըր. պիր գասըն արայըպ պուլմագ վէ սահա սօղբուսը Թէքրար էլէ կէչիրմէք իսթէյօրսուն. պու մագսաա հասըլ օլուր օլմազ զէնկին օլսուն սէմէք սիր։

Իրընէ Մուլէն. — Պիր գասը՞ն մը,

— ԷվվէԹ արգասաշ, եիրմի սէնէսէն պէրի կէօրմէսիյիմ պիր գասըն, իչիմէ հագըգամի պունսաան իսագարէմ սիր։

Իրընէ Մուլէն. — (Հայրէթ իլէ.) Եիրմի սէնէսէն պէրի՞ մի։

— ԷվվէԹ սէօյլէսիմ ա՛, պունսաա Թէսաճիսպ իսէճէք նէ՞ վար քի Թէքրար Թէքրար սօրուպ տուրույօրսունըզ։

— Պէյնիմիզսէ զարիպ պիր Թէլաֆունդ կէօրիւյօրսուն սա...

— Սիզսէ՞ մի պէօյլէ պիրիսինի արամադլա մէչղուլըբնըզ։

— ԷվվէԹ... պէնսէ պիր գասըն ալայօրսուն, պու գասընը զայպ իսէյի, արասէն բէք չօգ սէնէլէր կէչի...

— Զօգ չէ՛յ, հագըգամէն պէդնիվիզսէ զարիպ պիր Թէլաֆունդ վար, ֆագամի արասաըզմըզ գասընլարըն պիր գասըն օլմասը իչին բարլագ պիր Թալի լազըմ սըր։

Իրընէ. — Իպինի Թօպընը զայպ իհթիյնիվ գասընըն իսմի նէ՞ սիր։

— Իսմինի պէնսէ պիլմէմ քի սիպէ սէօյլէյիմ։

— Պըրագ սէնսէ, լաֆիֆէ իհթիմէք իսթէյօրսուն։

— Խա՛յըը, հագըգամը հալի սէօյլէյօրսուն. պու գասընը պուլմագլըզըմ Թէսաուիֆէ միհթաճ սըր. ա՛հ, պու մէսէլէ միսաֆագիլ պիր հէքեայէ Թէշէբիլ իսէր. էվվէԹ պու պիր ֆամիլիա հէքեայէսի սիր վէ բէք կիւչէլ պիլիրսու պիր ֆամիլիա հէքեայէսի սիր վէ բէք կիւչէլ պիլիրսինիզ քի պու սիւրի հէքեայէլէր իչինսէ, պիր Թագըմ կիւլի գաբադը չէյլէրսէ վար քի, անլէրի իֆչա իհթիմէք լինսաանըն իչինէ էլվէրմէզ... արԹըգ պէնսէ սիպէ պունսաան իլէրիսինի սէօյլէյէմէմ,

Իրընէ, պիհնի արասաըզը գասըն իլէ պու սաեմին սաըսագսա օլսուզու գասընըն պիր վիճուս, պիր մախլուգ օլապիլմէսի իհթիմալինի սիւչինմէքլէ մէշղուլ օլսուզու հալսէ.

— Բէք էյի իսէրսինիզ, սէյէպիլսի,

Իրընէնին պու Թասավվուրընսաա պիր սէրբէճէյէ գասար ալսանմազըզը գարիյնի քիրամէ մալիմ սիր. Փըլօսյա վարնի իլէ արամագսա օլսուզու պիկիւնահ վէ մագլում ուսԹասընըն սուլ պէվճէսի պէդնինսէ, մէշում պիր իրԹիսալաԹ վար իսէ սէ, հէր իքիսի պիր չախս սէյիլ իսի։

Ֆիլհագըգա ժան-ժուան պուրսաա սէօգէ նիհայէթ վիրուպ այագա գալգարագ.

— Ալահա ըսմարլադըզ արդասաշ, էյի պիր զաԹէ պէնգէյօրսունըզ, պուրայա օղրասըզճա սիպէ Թէսաուիֆ իսէրսէ պիրիքսէ պիր գաչ գասէհ չագըշարըրսաագ քէնսիմի պահարեար սաա իսէրիմ, սէմի։

Պու էանսաէ եալը կիճէյէ սազ գալմըշ իսի, ժան-ժուան հիսասընը կէօրիպ մէյհանէսէն չըգարագ Պերլին

ազգաղբնա վասբլ օյտու. պու ազգագ հիբեայէ իմանիյիվիզ թաբիիսաէ, պու կիւն կէօրմէքսաէ օյտուզումուզ հալաէ սէյիլ իսի. օ թաբիիսաէ եէքսիկէրի պէյնինի խալի վէ կէնիչ արապալը թէֆրիզ լիմմիշ վէ էքսէրիսի թահսաբէրսէլէր ի-լէ մուհամմէտ սէքիզ ոն խանէ կէօրիւլէպիլիյօր իսի.

Կէչիալէրսէ ազգանն եէրսիզ ճուբասըզ սէրսէրիլէր էքսէրիյէն կիճէլէրի պու թահսաբէրսէլէրի գալըրըզ պիր քիչէյէ կիպլէնէրէք սապահլար, վէ պու սայէսէ զապըթանըն նազարը թէֆիմիչինաէն քէնարլէրինի մուհաֆազայսաս միգթէսիր օլուրլար իսի.

Մխիթէս Տիգ Թուրքէնին քիրալամըշ օլտուղու գոնագ, իլէրուսէ պինա հէյէթինէ վազ իսիլէճէք իբի տիվար ասըրնաս պուլունուզ, հէր ճիհէթինի ճէսիմ վէ քէմէ թաշլար իհանա իլէմիշ իսի.

Պէօյլէ պիր տիվարսա գոնագըն արզա թարաֆընաս պուլունույօր իսի քի, նիքէրիյի ազգուզ այտոսան իպարէթ քիչիք պիր տիվար իլէ ավլուսան թէֆրիզ իսիլմիշ իսի.

Ժան-Ժուսի, Ֆիլան-Դաֆընըն խապէր վէրսիյի նօմէրոյը ունուդմամըշ իսի. խապիսը մէրդում գոնագըն գարշընա կէչէրէք քէմալի սրդդաֆլա սաղընը ազունը վէ էնինի պօյունը թէզրիզ վէ մուվազէնէ լիմսի.

Տէհշէթլու խըրսըզ, բէնչէրէլէրի քհամիլէն գաբալը օլան պու խանէյի էբէյիճէ պիր միւսաէթ մուայէնէսէ տէվամ իդթիքաէն ազնրա, քէնարի քէնարինէ.

— Իչէրիսէն ասլա այտընըզ կէօրունմէյօր, ֆագաթ պուսա ասլա մէրագ իսէճէք պիր շէյ սէյիլ, զէնկին էվլէրինին բէնչէրէ գանսաղարընա բէրաբէլէրիսէ իբի գաթը վէ գալըն սրը... մանաֆիհ ազընանէ հարաբէթ լիմմէլի. էվլէլ էմիրսէ էվին հէր ճիհէթինի սահա պիյասէ պիր սրդդաֆլա մուայէնէ լիմմէլիյիմ, պու տիվարլարը աչմազ դօլայ սէյիլ սիր, սէյու մըրըլսանսը.

Հայտուս, բիբօսընը ազուսուրուզ եագտը, չէքիչսիրէ-

րէք ազրը ազրը օ ճէսիմ տիվարլարըն պդյունճա տօլաշտը, հիչ պիր թարաֆտան իչէրիյէ կիրմէյէ իճինան կէօրէմէտի. Մուխթէագրպէն գօնագըն արզա թարաֆընաս պուսա կէչսի. պուրատա նէ պիր էվ, նէ պիր ալտընըզդ էսէրի վէ նէսէ գալըրըզ կէօրունմէյիզ, էպսինէյէ ինչա խուչէն մահալէրսէ կէօրունսուչ կիպի մօլօզլար. սիւրմէնէթիսէր, թօրրագ հըզընէթըսորը, բէք չօգ մահալէրի իհանա իլմիշ իսի. ժան-Ժուսի, թէքրար քէնարի քէնարինէ.

— Կիճէ վագթը պէօյլէ պիր մէվգըտա քիմսէ պուլունմազ, մէրհիվէն գուլլանապիլիրիմ, մէվգը պուդնա միւսահա տիր. պուրատա գօրգաճագ պիր հալ թասավվուր իտէմէմ, հէման թըրմանըզդ պէրի թարաֆա աթլամալը, հայտէ պագալըմ... տէտի.

Ժան-Ժուսի, բիրօսընը սէօնտիւրիւզ ճէպինէ հէրլէշտիրսի, էլլէրինիսէ ուզատըզ թըրմալանարագ թահսաբէրսէնին օ պիր թարաֆընասի արապայա աթլատը, հայտուսըն պու զայրէթի սէմէրէսիզ գոլմամըշ իսի. Մխիթէս Տիգ Թուրքէնին իգամէթ լիլէճինի գօնագըն արզա ճիհէթինէ վէ թամ հիզասընաս պուլունուը.

Սագ թարաֆտա հէնուզ իչլէնմէմիշ պիր եըզըն ճէսիմ թաշլար վէ օլտա տախի պիր սունտուրմա պուլունույօր իսի. Ժան-Ժուսի սունտուրմատա պիր քիմսէ պուլունմասընան, պիր սաէմին օրատա կիպլէնմէսի իհթիմալինէն էնսինի քէմալի սրդդաֆի վէ իհթիմալինէն քէնարինէ օլարագ, քէնարինի նազարատան մուհաֆազա իսիլմէսինի քէմալի սրդդաֆի վէ իհթիյաճի իլէ ճէսիմ թաշլարըն արապընաս կէչսի, պիր գաչ տագըգա զարբընաս պու էմէլինէ սէ նայիլ օլարագ արզու իմանի նօգթայա գատար իլէրլէսի.

Պուլունուզու մէվգըտա հէնուզ պիր պինանըն ինչատրընա պաչլանըրմըշ օլտուզունան, չուրատա պուրատա պիր զայրէթի սէմէրէսիզ գոլմամըշ իսի. Մխիթէս Տիգ Թուրքէնին իգամէթ լիլէճինի գօնագըն արզա ճիհէթինէ վէ պունլարատան պաչգա պէյ, գաղմա, քէսէր, պուրիու

վէ տէսթէրէ կիսլ պիր թագըմ ախլկէր ալաթը պուլունուլոր իսի ։

Ժան-Ժուսի , պիւթիւն պու չէյլերի կէօզէն կէչիրէրէք , օ ճիվարտա տէյտերի մադուլէսինէն ույանուշ վէ հախօտ հէնուզ ույանըդ պիր քիմսէ օլսա պու օլմատըդընը անլամադ իչին , հէր քէօչէյի հէր պուճաղը մուայէնէ իթմի , քիմսէ պուլունմատըդընա գանի օլսա . միթէապըդէն առնաուրմատան այրըլարադ գօնաղըն ավլիսինէ կիրմէք իչին տէտարը միմանատի օլան ախլարէ հապլաշաը ։

Գօնաղըն օ ճիհէթէ նադըր օլան բէնչէրէլէրինտէ գանատ պուլունմատըդը կիսլ , հիչ պիրիսինտէ այրընըդտա կէօրիւլմէյօր իսի . Ժան-Ժուսի պիր միւտաէթ եիւքէք տիվարը մուայէնէ իտուպ տիւչիւտիւքտէն ածնըտա թէքրար առնաուրմայա կիթի . միթէատտիա մէրտիվէնէլէր իչինտէ էն ուզուն վէ էն խաֆիֆի օլան պիր թանէսինի ումուդըայըդ , թէքրար տիվարէ թէգարրուպ իտէրէք ուտաւէթմէյէ մէրտիվէնի տայատը , պիրինճի գատէմէյէ այագ պատմազտան էվվէլ ճամ քէտմէյէ մախսուս էլմնա իլէ սայըր լաղըմ օլան ալաթ ու էտէվաթըն վէ գայէթ քէսկին գամաընըն , ետնընտա պուլունուպ պուլունմատըդընը անլամադ իչրէ էլինի ճէպինէ սօգտու ։

Տէհշէթլու հայտուտ , հէր սուրէթլէ մուսէլլահ վէ ամատէ իսի . շայէտ գատընըլտըտան պիրիսի ույանտաճադ վէ կիւրիւլթիւ իտէճէք օլուրսա , հէման գապզէսինէ սայըրմադ իչրէ ետնընտա պիրտէ գայէթ քէսկին գամա պուլունմադըտա իսի . հայտուտ քէնտի քէնտինէ .

— Հէբսի մէվճուտ , ֆադաթի քիֆայէթի տէրէճէտէ տէյիլ , տօլապլարը ետպըտանէլէրի աչմադ իչին պադը ալաթ լաղըմ . . . հալ պու քի ետնընմատա պիր մայմունճադ պիլէ եօզ , պու իչ Ֆիլան-Ֆաթիրտա հէվալէ իտիլմիչ իսի . չէքմէճէ վէ տօլապլարը աչմադ իչին թըրնագլարըմը իսթիմալ իտէմէմ ա՛ , պագալըմ չուրալարտա պիր չէյ էլէ կէչիրէպիլի՛միյիմ , տէտի ։

Ժան-Ժուսի , իւչիւնճիւ տէֆտա օլարադ թէքրար առնաուրմայա կիրտի , պիր միւտաէթէն պէրի կէօք եիւղիւ քէսիճի պուլունթլար իլէ մուհամէտ օլատուղ իչին , հէր թարաֆի գօյու պիր գատընըլըդ իչինտէ գալմըշ իսի . էլ ետնընըմը իլէ քէրքէմինէլէրի գարշընտըրտը հէբսինէտէ պէօյիւք պուլտու , գատընըլըդ՝ պունլարըն թէֆիմիչ վէ մուայէնէսինէ մանի օլտուղ իսի ։

Պու սըրատա հայտուտըն պիհնինէ պիր ֆիքր կէլէրէք քէնտինի թօրլատը վէ տէրհալ գօչլարը նօգտարըյա տօպրու գալարէրէք պէրապըրմըշ օլան էլ ատապալարընըն պուլունտուղտա պէրապըրմըշ իսի . ուճլարընտա քիւչիւք ֆէնէրլէր տուգլարը մահալէ կիթի . ուճլարընտա քիւչիւք ֆէնէրլէր պուլունտուղտա պուլունտուղ իսի . պունլարտան պիր թանէսինի ալարադ աէրհալ պիր չամնալը քիպրիթի չադըր նադը վէրտի , ֆէնէրլէրի շապոտընըն ալմընտա կիպրէյէրէք , ատապարը չէյլերի շապոտընըն ալմընտա կիպրէյէրէք , ատապարը չէյլերի պուլմադ իչրէ թէքրար առնաուրմայա կիթի ։

Էրքէրի ինշատի մահալլէրինտէ կէօրիւլմիյիր կիսլ , Ժան-Ժուսի պիրտէն պիրէ քէնտինի պիր տէմիրճի օճաղը գարշընընտա պուլտու , սայիգսիզ մէսէրթէթլէ վիճուտինտէ խաֆիֆի պիր թիթրէմէ հասըլ օլտու , տասլ խապինէյի օ սըրատա քէչճի իթմիչ գատար սէվինտի ։

11

Պու տէմիրճի օճաղընտա քէրքէթին , մադտա վէ թէօրիի կիսլի հէր նէվ ալաթ մէվճուտ օլուպ , Ժան-Ժուսի լաբի կիսլի հէր նէվ ալաթ մէվճուտ օլուպ , Ժան-Ժուսի լաղըմ օլուճադ չէյլերի ալտըդտան սօնրա թէքրար տայատըղը մէրտիվէնին եանընտա կէլմէյընչէ , իբինճի պիր համըտտա քէնտինի տիվարընը իւչէրինտէ պուլտու ։

Օ սըրատա պուլունթլար տաղըլտըտագ մահիմատ մէյտանէ չըգմըշ օլմադըըտա , հայտուտ պու սայէտէ հէման ատայէ չաղընըն ալմընտա , եանի ալթայաճադը թատաֆտա պիր

կիսվերճինիք կէօղինէ իլիշինճէ, ադիմ պիր մէսէլէթ իլէ .

— Ալա՛, իչթէ պունաան էյի պիր մէլտիվէն օլամազ, մէլտիվէնի պու թաւրաֆա կէչիմէյէ արմըզ իչթիյաճ գալմասը , տէտի ։

Կիճէ խըլտըզը քէնտիսինի հէման աշաղըյա ոօղրու սարգըմաը , պիր գաչ տաղըգա զարֆընաա վէ քէմանի սուհուլէթ իլէ գոնաղըն ավլիսինէ կէչտի , պիր միւտաէթ գուլաղ գապարմաը , ուզագտան Բարիզին կիսիլմիւսի իչիհիվիյօր իսի իսէ տէ , պուլունաու զու մէվզուաա պիր սուքիւնը թամ հիւքմիէլմա իսի . աէտիէք քի հէր հալ խըլըսըզըն իչի եօլունաա օլտուղունը խապէր վէրիյօր իսի , Աթթըգ պիր գաբու վէ եա բէնչէրէ պուլուշ իչէրի կիսմէքտէն պաշգա իչ գալմասը ։

Գոնաղըն ալթ պաթրնաա վէ արապալըզըն եանընաա պիր գաբու իլէ իչ բէնչէրէ պուլունօյօր իսի . Խըլըսըզ, էլինի գաբունըն եուվարլագ թօրը իւզէրինէ վաղ իսուշ գաբալը պուլունճա , քէնտի քէնտինէ չէօյլէ մըրրըլտանըը ։

— Պէն պէօյլէ օլտուղունը զաթէն պիլիյօր իսիմ, թէչէքրիւր իսէրիմ քի եանընտա իսթէհիյիմ ալթ ու էտէվնի մէվճուտ տըր , ֆագաթ իչէրիսինտէ ասօրթ գաաբն պուլունան պիր էվէ եալընըզ պաչընա կիսմէք հէր իչիսին խաբճը աէյիլ տիր . զայէթ միւտէպպիրանէ , զայէթ իսթիյաթ քեաբանէ տավրանմալը . 1837 թաբիսինտէ վէ նէօյլի ճինայէթինտէ պէնի խաբաղ իսէն պիր գաաբն իսի . մէլտնէտէ թապանճա վէ զէհիր կիսի իչի միւտհիշ գուվվէթ , իչի սիլահ մէվճուտ իսի . նէ հալ իսէ. չիմոի կէչմիչի սիւչինմէնին սըրասը տէյիլ տիր , ինսան պիր խապինէյի էլէ կէչիրմէք իչին հէր տիւրլի թէհլիքէյի կէօղէ ալմալը տըր , բէնչէրէտ իչ թանէ , պունլարտան հանկըսընը ինթիհասագ իթմէլի ։

Հայտուտ , չէրչիվէլէրտէն պիրինին ճամլարընը թըրնաղընըն ուճը իլէ եօղլատըգտան սօնրա , ճէպինտէն էլմասը իլէ պիր թէնէքէ գուքու չըգարտը , պու գուքու իչինտէ

եանընթա ճէսամէթինտէ եուվարլագ վէ պիյահ պիր մանճուն պուլունայօր իսի . պունր պիր միւտաէթ նէֆէսի իլէ էլլէրի ատաբընտա եուվարլայրագ եանընա չամթմայա չալըշտը . միւթէապրըզէն էլմաս իլէ ճամը չրդմայա պաշլատը . ժան-ժուսի պու ամէլիյաթտաէ տասա ածէլէ իթմէյօր իսի . կիսնտիսդ քէնտի հալինտէ չալըշան նամնուտը պիր իշճի կիսի ահէսթէ ահէսթէ իշինի կէօրիյօր իսի . ճամը չրդըղը եէմէյէ եանընընա չամթարդը մանճունաան սիւրտի վէ հէման քէմէյէ պօյուլտու . պիր միւտաէթ սօնրա չագմագը պիր թապանճանըն խօրօզը էնտիրիլմիյի ղէման հասըլ օլան ատայա միչապհ պիր կիսիլմէթի իշիտիլտի ։

Ճամ քէսիլմիշ վէ տայիրէ չէքիլինտէ պիր տէյիք աչըլմըշ օլմաղըլա , ժան-ժուսի էլինի տէյիքտէն իշէրի ուզաթտը , սապընը օրունը եօգլայարագ մանուտալը պուլուշ գալտը , սապընը օրունը եօգլայարագ մանուտալը պուլուշ գալտը , բէնչէրէ տէրհալ կիսիլմէթիսիզ աչըլըվէրտի . հայրըտը , բէնչէրէ տէրհալ կիսիլմէթիսիզ աչըլըվէրտի . հայտուտ , խէվֆ ու իհթիրազընտան պիր միւտաէթ նէֆէս պիտուտ , խէվֆ ու իհթիրազընտան պիր միւտաէթ նէֆէս պիտուտ , լէ ալմայարագ էթրաֆը տինլէտի , գոնաղըն հէր ճիհէթինտէ տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմ իսիյօր իսի ։

Ժան-Ժուսի բէնչէրէտէն իչէրի կիրտի , գարանլըգ բէգ պիյատէ օլտուղունտան նէրէտէ պուլունտուղունը անլամագ իչին տէրհալ պիր չամալը փիսլիթի տտհա եագըզ , աճէլէ էթրաֆընա կէօզ կէզտիրէրէք մամպալտտա պուլունտուղունը անլատը . օճաղըն եանընտա տաբըմըշ օլան քիչիք պիր էլ լամպատընը եագարագ ։

— Օհ , իչթէ չիմոի ագըլանէ իչէ պաչլամագլըղըն սըրասը կէլտի , տէհլիքէտէն սօնրա , իհթիյաթէ բայէթէն այրընտաքի գունտուրալարը չըգարըգ բէնչէրէ քէնտրընա տայատը , պատէհու մահուտ իսարէ կագը էլինտէ օլտուղունտան հալտէ մամպալտտան կիչիգ պիր քիլաբէ կէչտի . թէհլիքէսի պիր գաբու տտհա աչագտագ քէնտիսինի զայէթ միւքէմմէլ միւզէյէնէն սուրէթտէ տէօչէտիլմիշ պիր թաամ սապընըն պուլուտու . ալչագ մահլուգ , սըրգաթլա սապընըն հէր թարաֆընը կէօղտէն կէչիրիլմէյ , քէնտի քէնտինէ .

— Պու տօլապլարաա բէք չօդ կիւմիշ թադրմարը վար տըր, մադասա պաշդա օլմամըշ օլաս, պունլար աս պիր աստէմի մէճիւնէ խէպիլիր... Ֆագաթի պանա պու բարմ տէյիլ, դայիմէլէր բարապար նէրէտե. Միւթալաա պուրադա տէյիլ տիր, օ գըրմըզը չանթայը հանըրմըն եանընտան պիր սանիյէ այըրմնատըղընը, իսմի գամա չըդարտըղընը, Յիլան-Գամբըրը իֆտաէխինտէն անլամըշ խոմ, Ֆագաթի մէրտիվէնի նէ՞րէտե պու լաճադըղ, տէմի,

Ժան-Ժուամի սագ վէ օլա տօղրու կէօղ կէզտիրէրէք խըլ գանտարը իչ գարու կէօրախ, պիրինի աչտը, պիթթէսատիֆ կէնիշճէ վէ ճամըր պիր տէհլիզէ կէչտի. մէրտիվէնը պու տէհլիզին օրթասընտա օլուպ, եօզարտան աշադը գալըն վէ գըյմէթտար խայըլար սէրիլմիշ խոմ. խըրսըզ քէնտի քէնտինէ.

— Օխ, իչէր սըրտասընտա. եօգարըյա չըգաճադըմըզ եօլը տա էօյրէնտիք, տէմի,

Ժան-Ժուամի, կիթտիքճէ թէզտիւտա իմմէքտէ օլան պիր տըզդամթը ֆէվգելատէ իլէ մէրտիվէնտէն եօգարը չըգըպ գարշըսընտա միւթէասսիտա գարուլար կէօրախ. քէնտիսինի հէտէֆը մագասատէ իյսալ խէճէք գարաներն հանկըսը օլաճադընը պիլէմէյինի իչին, կէլիչի կիւղել էլինի պիրինին քիլիտի իւզէրինէ վագ իթտի, պիր տուրտու տինլէտի, եանընտագի օտաստա խաֆիֆ պիր կիւրիւլթիւ իչիտիր կիսի օլաս, եամաօտա էօյլէ զաննն իթտի.

Հայուստ, ճէպինտէն գամասընը չըգարըպ թէզտար տինլէմէյէ պաշլատը, սէս սէտտա իչիտիլմէյինտէն եանըլըգըլա էօյլէ պիր զաննատա պուլունտուղունա գանտագի կէթիրտի, գամայը տիշլէրի արտասընտա սըզդըչտըրարագ պիր աղ օղրաշտըգտան ոսնրա գարուլը աչտը, օ կիւն ատապահլէյին Միսթիրը Տիգ-Թուրէնին Ն.ծնտրատան կէլէն լէվհալէրի, եանի մութէվէլլիա գէվճի իլէ քէնտի ըհտիյնի Թաւիզ էյլէհյնի քիւչիւք ադօղնա կիրտի.

Գարինի քիրագէ էվէլճէ պէյան իյլէհյհիվ վէճհ էլէ,

պու քիւչիւք ադօղն, Միսթրէս տիդ Թուրէնին էվրագլարը վէ գայիմէլէրի մուհաֆազա իթտիյնի Տալվէթի օտասընա միւթթասըլ խոմ. գէվճինին պագը գալան տէրվէթինտէն էլինէ հէր նէ կէչմիշ խոմ, պու օտասադի միւնէթտազամ եադրխատնէ իչէրիսինտէ պուլունուլօր խոմ. եամագ օտասը տա պունէ իչէրիսինտէ պուլունտուղ խոմ. օտանընն իմհխասլինտէ օլուպ գարուլարը քեամիլէն գարալը խոմ,

Ժան-Ժուամի, քէմտի սիւրթթա հէր թարտագը նագատըը տըզդամթատան կէչիրտի. կէօրտիւչի էշէտա պաշդա պաշըը գա կէօղլերինի գամաչտըրըր յօր խոմ. Հայտուտ՝ գընընտան չըգարմըշ օլտուղու գամայը թէզքրար ճէպինէ գօյարագ.

— Օ՛խ, հէր շէյ եօլունտա, հէր շէյ իննատընն կէօղլերինի գամաչտըրըր յօր. ա՛հ, պէննինիլիք նէ՞ էյի շէյ տիր. օ նէօյլի մէսէլէսինտէ ճանըմը եագան ալշագլարը էլէ կէչիրճէք օլուրտամ պէօյլէ միւնէթտազամ պիր խանէ քիրալամագ խոմէրիմ... տալօնլարըմը պունըն կիպի միւնէթտազամ էշէտա իլէ թէղնին իտճէյիմ. օ՛ֆ, օ պէմտան պէննէ լօրտլար կիպի եաշայատադըմ, տէմի,

Ժան-Ժուամի կագը սագ էլինէ թուխմագտա վէ օ էլինի իլէրիյէ տօղրու ուզատըգ իչի թարտֆա պագմագտա վէ սէօյլէմէքտէ օլտուղու հալաէ բէտմիլէրէ եօգլաշը, լամպայը գալտըրտադ էվէլճէ տիպ Թուրէնին վէ միւթէվէլլիա պագը, պագպէն կիսի տուլ գաապընն թատվիրլէրինէ պագտը. հայտուտ, գաապընն բէամինի կէօրիւր կէօրմէզ լամպա սիւչճէք տէրէճէտե էլլերի թիմըրէմէյէ պաշլատը,

Ժան-Ժուամի, տերէճէյի նիհայէտե խէվֆ ու տէհլէթէ տիւչար օլտու, սաչլարընըն քէօքիւնտէն տօւդ տօւդ թէրլեր չըգմայա պաշլատը. մէրդում էլինի անլընա վագ խէրբէք չու տէօղլերի մըրըլատընտը.

— Ալլահ պէլատը վէրսին, ալտանմայօրում, ադըմ պաշլտնա տըր, սարխօշտա տէյիլմ... թանըտըղմ պիր չէհրէ... էվվէ՛թ, էլիմէ պիր բըշագ վէրիպատ «էօլտիւր» տէյէն վէ սօնրատա պէհնի պէհիլէյիպ էօլտիւրտիւնէ

գանի օլան օ մէլուՆէ գալը, Նէօյլի մէսէլէսինաէքի խասպիսէ . . .

Հայտուտ քէՆաՒնի զապթի խէմէյօր իսի, ազատընըն հէր զէրըէսի այրը այրը թիփիրէյօր իսի. պիր միւտաւէթ պիր շէյ տիւշիՆմէյէ միւդթէսիր օլամատը, Նէ եաբաճաղընը շաշըրտը գալտը։

Ժան-Ժուտի, վարա վարա քէՆաՒնի պիր աղ թօքլատը, աղընճդ ճէսապէթ հասըլ եիթի. րէսիմի տահա գիյաՒէ թէֆտընդ վէ մուայէնէ եիմէք իւզրէ էլինաէքի լամպայը գալտըրտը, թէքրար օ գըյմէթտար րէսիմէ եաղլաշարագ պագմազա պաշլատը. պիր միւտաւէթ տիւշիՆաիւբտէՆ սօՆրա չու սէօզլէրի մընրըլտանտը.

— Ամա՛Ն եա Բապպիմ, թա քէՆաիսի, էվվէ՛թ, միւմքիՆ տէյիլ պու գատար պէՆդէյիշ օլամազ. ա՛հ, օ տընը օ՛. չիմսի լագընտը իսէճէք զանն խոյօրում. ֆագաթի պու խանէտէ քի՞մ իգամէթ խոյօր, քի՞միՆ խանէսինաէ պուլՆույօրում. ֆիլան-Գաթընը պու խանէտէ Մխոթրէս տիզ ԹուրէՆ Նամընտա պիր տուլ գատընըՆ իգամէթ իթաոյինի խապէր վէրմիշ իսի, ինկիլիզ օլտուղունը սէօյլէմիշ իսի. եանընտաքի թաովիրաէ միթլադա զէվճինին րէսմի օլաճագտընը. էվվէ՛թ, պու տիզ Տընլաթուր-ՎօոյօՆընըՆ պիրաաէրի ժօրժ տէյիլ տիր. հագընգաթը հալտէ պու ատէմ քի՞մ, իչթէ օրասընը էյիճէ պիլմէյօրում. աճէպա թաոի՛ պէՆի եիրմի սէՆէտէՆ պէրի արամագտա օլտուղում պիր տիւչմէՆին խանէսինէ՞մի սէվգ իթտի, խա՛յընը, խա՛յընը, պուտա միւմքիՆ տէյիլ, ինսան ինսանտա պէՆդէր, միթլադա պէՆ եանընըյօրում, եա հագընգաթէՆ օ իսէ . . . օ հալտէ Նէ՞ եաբաճաղըմ.

Ժան-Ժուտի պիր միւտաւէթ պու սուրէթլէ քէՆատի քէՆատինէ սէօյլէՆտիքտէՆ սօՆրա, եիւզի գօրգունճ պիր շէքլէ թէհավվիւլ իթմիշ իսի. սէօղիւՆէ տէվամ իլէ.

— Նէ՞ մի եաբաճաղըմ, օ մաղիւմ պիր շէյ, պիրտէՆ պիրէ էօլաիւմէյէճէյիմ, պաՆա սէրվէթի լազըմ, սէրվէթի ալտըգտան օՆըՆ թէքիյէսինէ գատար պիր զըրթ. էվվէ՛թ, քիմ օլտուղունը էօյլէՆէճէյիմ, ֆագաթ շիմսիքի հալտէ պաՆա լազըմ օլան շէյ, պուրայա կիրտիյիմ ղէՆան մէվճուտ օլան թաոավվուրաթըմը գուվվէտէՆ ֆիիլէ չընգարմադ ապը, ա՛հ.

Հայտուտ խէյլէճանընը թէէբբին իլէ թէհաբբիյաթընտա տէվամ իսէրէք, քիւչիք տաղՆտա մէվճուտ օլան մէֆքուրէտէՆ չաթ ատաընտա, քիւլլիյէթի պիր մէպլաղատէՆ իպարէթ պուլՆան իսպինէէՆին տագընտամյաճաղընտա գանտաթը քէտամիլէ հասըլ իսուտ. իսպինէյի պաչդա պիր եէրտէ ատրամագ լազըմընը հըրս վէ թագտիր իլթի.

Ժան-Ժուտի, տաղօՆտա իսանէ տահիպէսինէՆ հալվէթ օտասը օլտուղունը թէտամիՆ իլլէտէյի քիւչիք օտանընը գատար պուտուղունը էյիճէ սիւրմէքսիզճէ աչըպ իչէրի կիրտի վէ գատույը սիւրմէքլէմի. օտանընը պիր թատագընտա եէրլէչէտիրիլմիշ օլան Ճապը խանէյի կէօրէքք, ապիտ պիր մէսէրէթ իլէ.

— Օ՛հ, իչթէ խանէ տահիպէսինէՆ սէրվէթինի հընգիզ իլլէտէյի մահալտէ պու օտատ օլտուղունը, պիր քէրէ տէ չուեաղբանէյի կէօրէվում, տէյէրէք, պիր թատըը գարիպ իլէ եաղբանէյի մուայէնէյէ գօյուլտու. ֆագաթ իսթիդրատ վէ թէէսսուֆի էյմա իսէր պիր սուրէթտէ սէօվիւՆէ տէվամ իլէ.

— Հա՛յ Ալլահ պէլասընը վէրսիՆ, պու իչտէ միթլադ չէյթանընըՆ բարմադը վար, քիվիտի ղայէթ սաղլամ, գաբույը զօրլամագտան պաչդա չարէ եօգ. Նա մուվաֆֆագ օլամազամ. իչինտէ պուլունաուղունա գաթիյէՆ էմին օլտուղում պանդա գայիմէլէրի իլէ ատրամըզտա, իքի իւչ սանդում պանդա գալընըզընտա պիր թահտա բարչասընտան պաչթիմէթրօ գալընըզընտա պիր թահտա բարչասընտան պաչդա ֆարդ օլմատըդը հալտէ, անլէրի ալմագ սըզընը պատհավա չըգըպ կիտէճէյիմ հա՛. . . Ալլահ կէօսթէրմէսիՆ, տէտի.

Հայտուտ, տէրհալ պաչընը օտանընը օպիր թատագընտա չէվիրէրէք ամէլիյաթընը թէսհիլ իտէճէք սայըը պիր

վասէթա արատը . պու սըրատա հալը իւղէրինաէ պուլու-նան գատիֆէաէն մանուլ պիր եվուզ Եռատըզը այաղընա ի-լիշկէսի իլէ մուվազէնէսինի դայդ իաէրէք , ասէվիլմէսինէ ըէմազ գալմըշ իսի . պէրէքատի վէրսին քի սէրհալ քէն-տիսինի Թօրլայապիլսի , վէ աճը աճը կիւլէրէք .

— Նէ՛ գատար հայվանլըգ , էօլիւլէրի ույանտըրմազ ի-չին կիւրիւլթի խոյօրում , ասէ՛ի ,

Հայտուտա , պու ասն սէօղլէրի հէնուզ էքմալ իաէճէյի սըրատա , Եանընտաքի օտատան պիր սէս ըէյտա օլտու . պիր գատըն սէտատը ,

— Ֆի՛մ պիր օ՛ , Օլիվիյա , սէ՛նտիսին , տէյօր իսի ,

Ժան-Ժուտի իսէ , պու էանատէ քէնտի քէնտինէ .

— Ալլահ պէլատըն վէրսին , Եադ ալանտաճադըգ , Եալօտա պու վալիտէյի կէպէրթէճէյիզ , ասէ՛ի ,

12

Պու սըրատա խաֆիֆի պիր այադ բոմբըրտըը հայտու-տըն պուլունտուղու օտայա թէգարրուզ իտէրէք գատունըն Եանընտա քէսիլսի . կէլէն գաթ գատունըն արգ ատըն-տուրտուղու ճիհէթիէ , գաչմանըն , գուրթուլմանըն իհթի-մալի գալմամըշ իսի ,

Ժան-Ժուտի պու Եօլտա իշլէրէք այրըգ օլտուղունտան , հիչ թէյշաշ իթմէյէրէք էլինտէքի մումը սէօնտիւրիւզ , գա-նարէլէրտէն պիրինին այթընտա կիղէնտի . օտայա կիրէճէք գաթէ վիճուտինի հըրտա իթտիրմէմէք իչին բէք կիւճլիւքլէ նէֆէս այըօր իսի ,

Ժան-Ժուտի , պու սուրէթլէ թէմամ գանատէնին այ-թընա կիրտիկի օտանընդ գատուտը աչըլատագ Միսթրէս սիզ Թուրէն , սօլ էլինտէ պիր մում վէ սաղ էլինտէ պիր րէ-վօլվէր թուվթուզը վէ ումուղտարընա պիր մանթօ ալտընը

հալտէ գատունըն էշկինտէ կէօրիւնտու . մէղտուրէնին սի-յահ սաչտարը բէրիշան պիր հալտէ ումուղտարը իւղէրինտէ թէմէվվուճ իթմէքտէ , ճաղկտըճի կէօղէրի քիրբիքլէրի ա-րտընտա ֆըրրըլ ֆըրրըլ աէօնէրէք , օտանընդ հէր թարաֆը-նը թէճէսսուս իթմէքտէ իսի . կէնճ գատըն օտանընդ ին-թիզամը ասիսինէ խալէլ կէվմէկկինի կէօրիւնճէ , եիւքսէք սէտա իլէ .

— Պուրատա պիր կիւրիւլթիւ իշիթմիս , հալ պու քի օտա պօղուլմամըշ , տէմէք օլտըօր քի պիր շէյ եօգ , տէտի ,

Մ իսթրէս սիզ Թուրէն , պիր միւտատէթ օտանընդ հէր թարաֆընը վէ ալէվուտուս բարտարընդ մահֆուզ պուլուն-տուղու Եապըսանէյի մուտաէնէ իսիպ , շիւպհէ վէրմէն պիր հալ կէօրմէյինճէ չընգըպ օտասընդա կիրտի .

Մ իսթրէս սիզ Թուրէն օտատա պուլունտուղու սըրա-տա , հայտուտա կիպկէնտիյի գանատէնին սաչտարը արա-սընդան խանէ սահիպէսինի էյիճէ կէօրէպիլմիշ վէ քիմ օլ-տուղունը թանըմամըշ իսի ,

Հէր սիւրէյի խատատամէ այրըմամըշ օլան , ֆէնտընդ , սըր-գամէթ , ճան Եազմազ՝ նատարընտա պիր պարատագ տու իչ-մէք կիպի հիչ հիւքմինտէ պուլունան հայտուտա , Մ իսթրէս սիզ Թուրէն օտատան կիրինճէ կիղղէնտիյի մահալտէն չընգ-տը . Եիւղի սատարմըշ , էօլու պէնղինէ պէնղէմիշ օլտուղու հալտէ զայէթ Եավաշ վէ իհթիյատընդ պիր սուրէթտէ հիւ-րիյէրէք գարըյը աչըպ սալօնտա չընգտը . պիր ազ թէյտա-գուֆ իտտուպ մումը Եադտըգտան վէ սալօնտաքի բէսիմէ պիր տահա տըրգգամըշը պագտըգտան սօնրա օրթա գամտա տէ՛, ասէ՛ի , պատէհու մահտատա էնէրէք էվելճէ բէնչէրէ քէ-էնտի , պատէհու մահտատա էնէրէք էվելճէ բէնչէրէ քէ-նարընտա տայատըղը գունտուզատարընդը պիրպ մումը սէօն-տիւրտիւքտէն սօնրա բէնչէրէտէն տըշարը չընգտը . էլհասըլ կիրտիկի կիպի տիվարտէն ամէյատագ քէնտինինի խալի տր-տատա պուլտու . անտէն սօնրա մէրտիվէնի եէրինէ կէօրիւ-րիւպ պիր Թաշ իւղէրինտէ օրթուտատագ , քէնտի քէնտինէ չու Եօլտա սէօյլէնմէյէ պաշլատը ,

— Ա՛հ, օ բեամ պէնի ալտամիամըշ, էվլէթ քէնաիսի, եիրմի սէնէյէն պէրի տէ հիչ պիր հալի տէյիլմէմիշ, կէնճլիկինտէքի հիւանի մէլահաթը հիչ թէզայիւր իթմէմիշ, էլինտէ պուլունան ուֆագ բէվլովէր, նէօյլի մէսէլէսինտէքի սիլահ մէգամընա գայըմ օլմուշ, իչլէ ֆարդ պուռնատան իպտըրէթ (աճը աճը կիւլէրէք) ումուդլարը արատընա պիր բըչագ եէրլէշտիրմէք, պիր համլէտէ քէնաիսինի ահրէմէ կէօնտէրմէք իչտէն պիլէ տէյիլ իսի. պանգա գայիմէէրի պուլունան եաղըհանէյի բահամ բահամ զօրլայտալիկը իսիմ, ֆագաթ պու քեապը ագիլ տէյիլ, մաահէմ քի պէնի զէհիրլէմիշ օլան գարըյը էլէ կէչիրտիմ, մաահէմ քի պու գարը պու կիւն պէօյիւք պիր սէրվէթէ մալիք սիր, իսմի էվվելճէ բարասընը ալմալըյըմ, անտէն սօնրա նէօվպէթի ինթիգամա կէլմէլի։

Ժան-Ժաւսի, պիր միւտաէթի պէհնէյն պու միւթալատէլէյէ մէչղուլ օլտուգատան սօնրա այաղա գալգտը, թահտա բէրաէյի աշըզ սօղաղա չըգտը վէ Սէն-Լազար ճիհէթինէ տօղրու եիւրիւյէրէք, սապահլէյն սաաթ իւչիւնտէ անճագ իգամէթկեահընա ավաէթ իտէպիլտի։

* * *

Բօլ լը Բէվվայէնին ֆամիլեասընը պուլմագ մագսատը իլէ Լօնտրատան Բարիզ կէլմիշ օլան ճէսուր վէ ալիճէնապ մաքինաճը Բընէ Մուլէն, թահգըգաթէ մէմուր իլէհիյէ ատէմլէրտէն պիրի իլէ Գանթ-Տարժան մէյհանէսինտէ կէօրիւշիւր իքէն, սապըգ նօթէր իլէ Ֆիլան-Դաթըրըն սուրէթը թէվգըֆլարընը հօգարըտա պէյան իլլէմիշ իտիք։

Նասըլ քի պիլիրսիզ, Բընէ Մուլէն, թահգըգա մէմուր իլլէհիյի պու սաէմին օ կիւն կէթիրմիշ օլտուղու խապէրլէրտէն, պէտպահտ մագթուլըն ֆամիլեասը, նամընը թէպտիլ իթմէյինի անլամըշ իտի։

Իրթէսի կիւնի պիրլիքտէ թահգըգաթը ըաղըմէ իճրասը իչին վէրիլէն գարար մուճիպինճէ, սըմնար, ալէսսապահ Բընէնին իպտամէթ իթմէյի օթէլէ կէլիպ պէրապէրճէ կիթմիլէր։

Գարտաճընըն, Բընէ թարաֆընատան իյլտատ օլունան սիւալլէրէ վէրմէյի ճէվապլարտան, մաահտամ լա Բէվվայէ իլէ մաահտամ Մօնթէյէնին պիր չահս օլտուղու թէհագգուգ իթմիշ վէ Բընէ էմէլինէ նայիլ օլտուղունա տէրէճէյի նիհայէտէ սէվինմիշ իսէ տէ, արատըգլարը գաարընըն ալթը այտէտ սէվինմէյէ սարէսինի խապէր վէրմէքսիզին օտտանո տա մուգաատէմ ատրէսինի իպտիլա էյլէմէքսիզին գարտաճըտան իչթիթաիքլէրի զէմմո, եինէ մէյտուդուրդընը գարտաճըտան իչթիթաիքլէրի զէմմո, եինէ մէյտուսկէթին սօն տէրէճէյինէ վարմըշ իտի։

Բընէ իւմիտսիզ պիր հալտէ իտի, ֆագաթ ճէսարէթինէ խալել կէթիրմէտի, թահարրիյաթէ պու գաատր էհմիյէթի վէրմէսինին սէպէպլի նէ իտի. պուրատընը սիւքիւթլէ կէչիշտիրմէյիզ. Բընէ իպթիտա մաահտամ Բէվվայէի պուլմագ վէ միւհթաճը մուավէնէթի պուլունատուղու թագտիրտէ նագտէն մուավէնէթի իթմէյէ, պաշգատընըն եօլունտա ֆէտայի ճան իտէն պիչարէ մագլումընը մաահմիյէթի հագգընատա մուհիմմ պիր քէշֆի խապէր վէրմէք իտի։

Իրթէսի կիւն Բընէ եահթաղընատան գայգտր գալգմագ Մօնթ-Բարնաս մէզարլըղընա կիտուպ մագլում ուսթատընըն պիկինատ վէլինկտէթինին մէզարընը թէհարրի իթտի, չիւնքի մաահտամ լա Բէվվայէ, ղէվճինի տէրէճէյի նիհայէտէ սէվիյինի պիլտիյի ճիհէթէ, պէհէմհալ գիյարէթէ կէլճէճէյինի վէ պուրատան թահգըգաթը ճէտիտէ իճրա օլունտուղու հալտէ, պիր նէթիճէ հասըլ օլապիլճէճէյինի գավիճէն իւմիտ էյլէյօր իտի։

Բընէ, մէզարլըղա մուվասըլէթ էյլէտիյի գէման ինսանլարընը սօն գարարկեահը օլան օ մէվգըընը օղրատըղը թէպտիրլամէթ հայրան օլտուս, հիրմի սէնէ մուգատտէմ զապէտիեէթէ ուֆագ վէ չալը չըրըրտան իպտարէթ պուլունան աղաճլար, հէր թարաֆա կէօյկէ վէրմիշ վէ մէզարլըղընը թօբրագլար, հէր թարաֆա կէօյկէ վէրմիշ վէ մէզարլըղընը թօբրագլարը տա թէվիյէ իտիլէրէք պաշգա պիր հէյէթէ թահավվուլ իթմիշ իտի։

Իբի սահմի գահար մէզարլըղըն հէր թարաֆընը տօ-
լաշտըղը հալտէ, Իօլ Իէվվայէնին մէզարընը պուլամահը-
ղընահան, քէնտի քէնտինէ.

— Մէզար մուխթլաղա պուլունահաղ ահը, Իօլ խահամ
խահլախքահէն սօնրա վիճուտի ֆամիլեահընա խահաէ օլունտուու-
ղու ղէման պուրահա պիր եէր սահմըն ալընմըշ իտի, քէն-
տինինի բէրէքաթիշ տէրճէօնտէ սէվդէն ֆամիլեահը վէ խու-
սուսի իլէ պիչարէ ղէվճէօի, օ ալիճէնահ գահարն սէվդիւլի
ղէվճինէն, պիչարէ մահումըն գահարինի պէհէմճէհ թահիր
իթահիրմիշ տիր. ա՛հ, օ մէզար մէվճուա օլահ խտի, իբի սա-
ահմահան պէրի արահաղրմ հալտէ էլագէթ պուլահլիճէճ ի-
տիմ, արթըգ մէզարինթահան պէքճինինէ մուխահճահահմահէն
պահշդա չարէ գալմահը, տէտի.

Մահինահճը պու տէօղլէրի մէյահահնէ տէօյլէտիքտէն
սօնրա պէքճինէն օտահընա տօղրու նիրիւմէյէ պահշա-
հը.

Պիղ Րընէյէ պուրահա մուվահդդահթէն վէտա խտէրէք,
պէքճինէն օտահընա կիւզէրահն խտէն վուդուահթա ահթը
նահզար իլէ, Րընէյէ օլահա միւնթահղը օլահճահղը.

Րընէ Մուլէն, պէքճինէն օտահընա կինթահլի սըրահտա,
իւզէրինահէ տիւդիգ արմահը պուլունահն վէ էն ահղը նիմի
պին ֆըրահնդ գըյմէթինտէ օլահն պիր չինթ պարկը դօչու-
լը կիւզել պիր գուբէ արահգահը, մէզարլըղ գահբուրը էօ-
նինտէ տուրահգ իչինտէն թահգրիպէն էլլի պէշ եահշընտա,
մահթէմ լիսահը կէյմիշ, քիսահր պիր ֆահմիլեահտէն օլահուղը
հէր հալինտէն անլահշըլըր պիր տահմ չըգահրահգ, մէզարլըղ
գահբուրընըն էչիյինտէն կէչիպ կիտէյօր իտի.

Ուղուն պօյլու օլահն պու տահմին իբի պուրընը, ըր-
թընը գուշլարըն կահկահընա միւշահիհ իտի. իբի մահլի
կէօղլէրի՝ քիսահր ու ահզահմէթինէ տէլալէթ իթմէքտէ օլահու-
ղու կիպի, չըպլահգ պահշը տա ֆիլ ահչի միսիլլու բահրլայօր
վէ պահշընըն շուրահսընտա պուրահսընտա ճիւզիլի պէյահզ տահչ
կէօրիւլիւյօր իտի. տուտահգլարը եահրը ահշըգ պիր հալտէ օ-

լուպ, արահընտահն ղալխմահնէ վէ միւսթահղիյահնէ պիր թէ-
պէսիւմ միւշահհահտէ օլունտուղտահ խտի.

Պու ղարիպ թահվուրը ղէյրէթճի օտահյա կիրինճէ, էօ-
նինէ չըղահն պիր միմուրա խահֆիֆ պիր սէտա իլէ սէլամ
վէրէրէք.

— Միսի՛, ֆամիլեահընըն մէզարլըղընահա պահը թա-
միրահթ իճրա օլունույօր, տէտի.

— Շէրէֆը խրիթահընա մահղհար օլտուղտահ ղահթընը քիմ
օլտուղունը անլայահպիլիճմիյիճ.

— Տիւդ ժօրժ Տըլահնըր-Վօահյօ.

Պու ճէվահպըն իւղէրինէ մէմուր իհթիրահճթէտահնէ պիր
թահիր իլէ սէլամլահըղտահն սօնրա, տիւդ սէօղինէ տէվահ
խտէրէք.

— Թահմհրահթ, ղէվճէմ տիւշէհին վէֆահթընտա պահշլահն-
մըշ խտի, չիմտի խրիճահ պուլունը՞մը, տէյու սօրտու.

— Էվվէթ, տիւդ հահզրէթլէրի.

— Էօյլէ խտէ սարթ օլունահն մէպահլիղին թէսվիյէօի ի-
չին չիմտի տիպէ պիր սէնէճա վէրէճէյիմ տէ, Սէնթ-Տօմինիքտէ
վահղը գօնահղմընն միւտահրինէ կիտէր ըտահյը պուրընընըղ.

— Տիւշէս ճէնահպէրինին վէֆահթը կեչէն այ զարթը-
տա վըգու պուլմուշ խտի, տէյի՞լ մի.

— Էվվէթ միւսիւ, Օգոստոսըն իբիսի խտի. Հահթտա
ֆամիլեահմա մահհահուս օլահն գահպրիսթահնտա եէր գալմահղը
խտի տէ, տիւշէսի պահշդա պիր եէրտէ տէֆն էյլէմիշ խտիբ.

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, էֆէնտիմիզ.

Մէմուր, եահպըհահնէտէն պիր տէֆթէր չըգահրըպ տիւ-
գին հիսահպընը եահրհահը իչին տիկէր պիր միմուրա էմր վէր-
միկի սըրտահտա, Րընէ Մուլէն օտահյա կիրմիշ իտի. տիւդ Տը-
լահթուր-Վօահյօյը խահթիգահլ իտէն միմուր, Րընէյի տէ խա-
թիգահլ իտէրէք.

— Միսիս, նէ՞ խահթէյօրտունըզ, տէյու սօրտու.

— Ճիւզլի պիր մահլիմահթ միսիս, իբի սահմտահն պէ-
րի միզահրըղըն իչինտէ պիրինին գահպրինի ահյահօրում, պիր

տիւրլիւ պուլամաթըմ. իմոի սիպի թաճիկ իթմէկյէ մէճպուրը օլտում։

— Պու մէզաթ տայիմի սուրէթաէ՞մի սաթըն ալընմըշ իտի։

— Էվէէթ, միւսիւ։

— Նէ՞ թարաֆտա վէ հանկը գըսըմտա պուլունտուղուն պիւյո՞ւմտուսընըզ։

— Ասլա՛...

— Նէ՞ թարիխաէ սաթըն ալընտը։

— Նիւմի սէնէ մուգաուաէմ։

— Ֆամիլեանըն իսմինի սէօյլէ՞միսինիզ։

— Նաֆիլէ եօլուլմայընըզ միւսիւ, պու մէզաթ բէք սաաէ տիր. թաչընըն իւղէրինաէ «Ասալէթ» քէլիմէսի հէքք օլունտուղու իչին բէք չաբըզ պուլունապիլիր զանն իտէրիմ։

— Հա՛ անլաուրմ, իսաամէ մահքիւմ օլան պիր աէմին մէզաըընը արայօրսունըզ, տէյի՞մ։

— Էվէէթ միւսիւ, իչթէ օ մէզաըը արայօրում...

Հիսապ բուսուլաընը իմզալամագ իչին պէքլէմէքտաէ օլան տիւգ, մէմուր իլէ Րընէ արաընտա ճէրէյան իտէն միւքեալէմէյի տինլէյօր իտի. սէօզ պու մէզաըա ինթիգալ իտինճէ վիճուտինտէքի թիյլէրի իւրքէլտի, դաչլաըընը չամտաը վէ ճան գուլաղը իլէ տինլէմէյէ պաչլաուը. մէմուր իսէ սէօզիւննէ տէվամ իտէրէք։

— Էկէը ճանըզմայօրսաս, պու մադթուլըն աաը տա Բօլ լը Բէվվայէ լտի։

— Բէք տօղրու միւսիւ, ճանըզմայօրսունըզ։

— Էն ճադըն ագրապաընտան պիր հէքիմին գաթիլի օլմագ իւղրէ իթհամ օլունտու, տէյի՞մ։

— (Մահզունանէ.) Էվէ՛էթ։

— Էյլէ իսէ արաըզընըզ մէզաը օն իքինճի գըսմտա տըք. հէր քէս թանըը վէ իւք թէսաուիֆ իտէճէյինիզ մէմուր սիպէ տէրհալ կէօսթէրէպիլիր։

13

Տիւգ ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ, Բօլ լը Րէվվայէ նամըն իչթիտիյի տագըզատան պէրի կհահ սաթաըըյօր կհահ դըզաըըյօր իտի. Ֆագաթ սիյմուսընըն պու թէզայիւրինէ քիմսէ տըզդաթ իթմէտի. մէրդում քէնտինէ։

— Պու աաէմ քիմ օլույօր, էսկի խաթըրէլէրի թէճտիտա իտիյօր, տէտիյի սըրաուա, Բընէ թէքրար սէօզէ պաչլայաուագ մէմուրա խըթտապէն։

— Ալֆընըզը թալէպ իտէրիմ, միւսիւ, սիպէ պիր չէյ տահա սօրաճաղըմ, տէտի։

— Պույուրըն միւսիւ սօրունըզ, ճէվապ վէրմէք վաղիճէմիզ տիր։

— Պու պիչաըէնին մէզաըը թամիր իտիլմի՞չ մի տիր։

— Թամիլտաթ Ֆամիլեասընա այըտ տըր։

— Ֆամիլեասը պու մէզաըը զիյաըէթէ կէլիյո՞ր մը։

— Պիլմէյօրում, Ֆագաթ մէզաըըզըն պէքճիլէրի միւթալագա պու Ֆամիլեայը կէօրմիչչէր տիր, անլէրէ միւրաճաաթ իտէրսէնիզ սիպէ մնալըմտաթ վէրէպիլիրլէր։

— Թէչէքքիւր իտէրիմ, միւսիւ, չիմտի կիտիպ սօրաճաղըմ։

Բընէ Մուլէն իքինճի տէֆտա օլարագ մէզաըըզըն իչինէ տաալըպ զայպ օլտուղու սըրաուա, տիւգ, եիւղիւնտէ զահիր օլան ալայիմը ըզթըրտաը պէյհուտէ եէրէ կիպլէմէյէ չալըշարագ այաղա գալգտը վէ մէմուրա խըթտապէն։

— Սիպ բուսուլայը թանզիմ իտինէ գաուար պէնտէ այլայտը պիր կէօզտէն կէչիրէյիմ, տէտի։

— Բէք ալա էֆէնտիմիզ, ավտէթը ալիյէնիզտէ հէր չէյի հաղըր պուլուրսունըզ։

Տիւգ ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ, Բընէնէն արգաաը սըրա

չըգտը, էլլի առըմ գատար արդասընտան թէագըպէ պաշլատը. Ըընէ իւք թէսատիւֆ իմանլի մէզար պէքճիմնէ մէզարը սիւալ իմաի. պէքճի մէզարը կէօմէրմէք իւզրէ Ըընէնէն էօնիւնէ սիւշիւ, իքիսի պիրլիքտէ ևիւրիւմէյէ պաշլատըղար, տիւդ տէ արդալարը սըրա ևիւրիւյօր իսի, էնանալի ըահատ Ըընէ՝ պէքճիյէ.

— Պու մէզար թամիր օլմընմա՞ղ մը առը, տէյու սորտու.

— Էվէ՛թ, հէմտէ բէք մը քէմիէ սուրէմտէ.

Ըընէ Մուլէն, պու ճէվապը ալտըղընտա տէրճէյինի հայէտէ մէճմուն օլտու վէ հէմտան պէքճիյէ.

— Է՛յ, պու մէզարը քի՞մ թամիր իմանլիյօր, տէտի.

— Եաչըճա վէ մանէմ էտլապը կիյմիշ պիր գատըն իլէ կէնճ պիր չօճուգ թատրաֆընտան թամիրտանի իճրա օլմընմուշ առը.

— Պունլարը թանըյո՞րմուսընըզ.

— Թանըմայօր իսէմ տէ, մագթուլըն ղէվճէսի իլէ օղլու օլտուղունա չիւպհէմ ևօգ առը.

— Էքսէրիևա զիյարէթէ կէլիյօրլա՞ր մը.

— Հէր հաֆթա կէլիրլեր, պուրայա կէլտիքլէրի ղէմանի չուրաճընզա օֆճուլուրլար ուզուն միւատէթի տուա խէրլերը.

Ըընէ Մուլէն, ալտըղը պու մանիւմանթատան էօթէտէն պէրի ատայըտտա պուլամատըղը մատամ լա Բէվվայէ իլէ չօճուգլարընը պուլապիլէճէյինի անլայատագ ասն տէրճէճ մէճմուն օլմաղըլա, մանհավէրէյէ տէվամ իտուտ.

— Պու գիևարէթճիլէրին, մագթուլըն պէտտահտա ղէվճէսի իլէ օղլու օլտուղունը նէյսէ՞ն պիրիյօրտունըզ, տէտի.

— Պաչդա քի՞մ օլապիլիր.

— Բէֆտագամէլարընտա պիր կէնճ գըզ ևօ՞գ մը.

— Խա՛յըր, ատլա՛.

— Լամի՞նամիհինիզ.

— Հիչ չիւպհէմ ևօգ առը.

— Մուայէն կիւնլէրի վա՞ր մը.

— Գամիէն սէօյլէյէմէզ իսէմտէ, բէնճէմպիհ կիւնլէրի ատատընըն ատամ սէբիր իլէ ատզուզը արատընտա կէլիրէը.

— Տայիտա իքիսի պիրլիքտէ՞ մի կէլիյօրլար.

— Մուգատտէմա իքիսի պիրլիքտէ կէլիյօրլար իսի, ֆագամ պիր այատն պէրի գատըն ևալընըզ կէլիյօր.

Ըընէ պու ատն ճէվապտան ֆէվգէլատէ մանգուն օլուպ.

— ԵՒալընըզ հա՛, տէյու հայգըրար.

— Էվէթ միւսիւ, ևալընըզ կէլիյօր, սէպէպինի պիրմէյօրում իսէ տէ, գատըն էվէլքինտէն պիւտատէ միւքէտտէր կէօրիւնմիյօր, օղլու ևա իտտիթա առը, ևտիօտ պուրատտա օլմամալը առը.

Ըընէնէն գալոի պու ճէվապտան պիր գամ տահա միւքէտտէր օյարագ քէնտի քէնտինէ.

— Պիչարէ գատըն պիևարէթէ ևալընըզ օղլունը կէթիրիյօր իմիշ, Պէրթի հիչ պիրլիքտէ պուլտունաուրմամըշ, իհթիմալ քի օ զավալլը վէֆամ իթմիշ տիր, ֆագամ Ա-պէլ նի՞չին կէլմէյօր տէմէքտէ իտի.

Ցիւդ, պու էնտատէ առըմլարընը սըգլաշտըրարագ պէքճի իլէ Ըընէյէ թէգարըտագ իթտի. Ըընէ իլէ պէքճի պիր միւտատէթ տահա կիթտիքտէն սոնրա, մէզարլար իչինէ տալըգ բէչինալը պիր ադաճ քիւմէսի ևանընտա տուրտուլար. պէքճի՝ Ըընէյէ.

— Իչմէ՛ միւսիւ, պու մէզար առը, տէտի.

Մէզարըն իւզէրինտէ սիյահ մէրմէրտէն ևարընըմըշ պիր թաշ վար իսի քի, թաշըն իւզէրինէ դըրմըղը վէ գալըն հրաճֆաթ իլէ շու գէլիմէ ևաղըլմըշ իսի.

Ա. Տ Ա. Լ Ի Թ

Կիւյա կէօրէնէլէ միւտհիշ պիր խաթըրէյի իթթաք իթմէք, վէ էպէտսիզէն պօզուլմամագ իւզրէ նահագ ևէբէ տէօքիւլէն գան, տամլա տամլա օրայա ևէբէլէտիրիլմիշ իսի.

Մէզարըն էթրաֆընտա պէյազ տէմիրտէն մանուլ ատի

պիր բարմադւըզ չէվրիլմիշ , վէ պու բարմադւըզըն իւզէրինէ , մադւուտըն վէֆաթընա աէլայէթ իթմէք իւզրէ պիր թաճ վաղ խոլմիշ իսի . պու մէզարըն թէշքիլ հայէթիի մէնզարէ հադըգաթէն բէք աէհզէթամիզ իսի ։

Ըընէ Մուլէն , մէզարըն ճոնընա հադըշաըղը զէման կէշմիշ պիր թադըմ հայէրին խաթըրաթը միւհիմմէսի իլէ բէք գիյատէ մահզուն վէ տիլխուն օլսու . մէզարըն հանընա տիղ չէօքէրէք պիր միւատէթ գալդը տաւալէր իլէ մէշնա տիղ չէօքէրէք պիր միւատէթ գալդը տաւալէր իլէ մէշղուլ օլուպ , կէնճլիք զէմանը վէ մէսուտանէ վագըթ կէչմիշ օլսուղու ֆապրիգանըն մահալի կէօղէրի էօնիւնէ կէլսի , Բօղ ը Բէվվայէնին թահմինաթը լազըմէտէ պուլունտուղունը ատէթա կէօրմէյօր իսի . օ անատէ զէվալը ուստուղունը ատէթա կէօրմէյօր իսի . օ անատէ զէվալը ուսթասընըն պահաթըհատանէ էօմիւր տիւրտիւնի Բօայալ ճամէսինատէքի իգամէթի կեահը . Ամպէ իլէ Պէրլինին բիւրոկրէսի էվրաֆընատա գօշուպ տօլաշտըղըլարը , կէօղէրի էօնիւնատ թէճէահում իթտի . Եվնէ օ անատէ Բօղ Բէվվայէնին թէճգըթը իչին կէլէն բօլիս մէմուրլարընըն եէկնատնէ իւմիւտէրինի ալըպ կէօթիւրտիւքլէրի տըրատա իթտիքլէրի ֆէրնատը մէյուտանէ , մահբուտանէ , ճինայէթ մահքէմէսի , էլհասըլ մէյտանը տիյատէթ վէ պիշտրէ մատուրընն հադսի , էլհասըլ մէյտանը տիյատէթ վէ պիշտրէ մատուրընն հադսըդ եէրէ տէօքիւլէն մադլուպ գանը , մէյտանը տիյատէթ տէ եուվարըլանան պաշը , պիրէր պիրէր կէօղէրի էօնիւնատէն կէշտի , պէնղի տարարտը , մօրարտը , կէօղէրինատէն գանը կէօղ եաշարը ադմադա պաշլատը ։

Ըընէ Մուլէնին պու հալինէ պիր մանա վէրմէյէն պէքճի տիւքիւթ իտուպ հադին հադին Ըընէյէ պադըյօր իսի , էքիսինինատ զիհինէրի օ գառար մէշղուլ իսի քի , եանլարընա թէգարրուզ իտէն տիւգ Յըլմազուր-Վօսկօնընն ադյադ տէսինի իշիթմէտիլէր . մէրդումընն , մէզարըն էվրաֆընա տիւքիւէն չալըլարընն ադդաընա կիզլէնիպ , հէր հալէրինի հէր հարաքէթլէրինի քէմալի տըդգաթլա մուայէնէ վէ թէճսիս իլէմէքատ օլսու ղունընն ֆարդընատա օլամատըլար ։

Պէքճի պիր միւատէթ պէքլէյիպատ , Ըընէնին հալա

պիր թադըմ խայալաթատէն քէնտիսինի ալամատըղընը կէօրմէնճէ , էլի իլէ ումուղընա տօգունարադ ։

— Էյ միսիս , պու մադթուլը թանը յօրմուսընըղ , տէյու սօրտու ։

— Էվվէլթ թանը յօր իսիմ . . . Էվվէլճէտատ թանըը իսիմ , հէմտատ գալպէն բէք գիյատատ սէվէր իսիմ ։

— Իհթիմալ քի ադրատաընըզատան իսի ։

— Ադրատաընատան տէյիլ , քէնտիսինին եէթիշտիսինի շայիրատէրատէն պիրիսի տէ պէնիմ , Բօղ ը Բէվվայէ չէօհրէթինի ալէմէ նէզը իտէճէք պիր միսիմէր իի , պիր սէնաթքատ իսի , միլէօնլարա մալիք օլաճագ իսի , պիրթիւն ալէմ քէնտիսինի չէքէմէզ իսի . պուլունտուղու ֆապրիգայա հէնուզ դապուլ օլունտուղում զէման պէն բէք ճահիվլ պիր հալատէ իսիմ , աղ վագըթ սօնրա պատամը , վալիտէմի տէ գայպ իտուպ տիւնյատատ հալընըղ գալտըմ . Բօղ Բէվվայէ հէրքէս հադգընատա իճրաաընատան պիր ան խալի գալմատըղը մուամէլէյի ինսանիյէթքէտարանէյի , պէնիմ հադգըմատա տախի տիրիղ իթմէյի , բէտէրանէ նասիհաթլարը վէ վէտաթաթը միւշֆիգանէսի տայէսինատ , պու կիւն պուլունտուղում մէվգըյը իհրաղ իթտիմ ։

— Բէք կիւզէլ ամա , քէնտիսի պաշընը ճէլլատըն սաթըրընա թէսլիմ իթմիշ պիր տատմ տիր ։

— (Պօղուղ պիր սէս իլէ .) Էվվէլթ , կիյաթին մաքինատը իլէ պաշը քէսիլսի . . .

— Օ պէման , հանի եիրմի սէնէ մուգատատմ պէն եինէ Մօնթ-Բարնատա մէզարըղընատա պէքճի իսիմ , պու մադթուլըն մատումիյէթի հադգընատա բէք չօգ շէյլէր սէօյլէնտի , հաթտատ ալէյհինատ վէրիլէն հիքմէ իթիրազ իտէնլէր տէ բէք չօգ իսի ։

— Հէյ հա՛թ . . . քիմսէ հադըգաթա վագըթ օլամամըշ տըր . . .

Իշպու միքեալէմէյի հարֆը հարֆընճա պիհինինատ նագշ իթմէք արզուսը իլէ նէֆէս պիլէ ալամայան տիւգ

ժօրժ Ցըլաթուր-Վօսիյօ, պու էանատէ իշխիտիլ սէօղ-
լէրտէն օ ատրէճէ մուխէէսիլ օլսու քի, վիճատինին հէր
ադասը թիխիրեժէյե պաշլատը. պէքճի իսէ սէօղունէ տէ-
վամ իլէ.

— Մադիաուլըն մասուժիկէճի հադըրնատքի բիւյէյեթէ
խիխանարնըղ վա՛ր մը.

— Իպիխտա Ռօլ լը Բէվայէնին թէվդիճինը պէն տէ
քէք գիյատէ մուսիպ պուլույօր իսիմ, անճադ պու կիւն մէ-
սէլէ պաշգալաշմըշ տըր, պու կիւն Ռօլ լը Բէվիայէնին պի-
սէլէ պաշգալաշմըշ տըր, պու կիւն Ռօլ լը Բէվիայէնին պի-
կիւնահ օլարադ մահվ իսիլտիյինէ դանի օլույօրում.

Պու սէօղլերի էյիճէ իշխիմիշ օլան տիւդ, Ցըլաթուր-
վուրմուշ պիր հալէ կէլտի. պէքճի թէճաճիւդ իլէ.

— Պիկիւնա՞հ մը տէտինիդ, տէյու մուդապէլէ իմտի.

— Էվէթէթ, քհամիլէն պիկիւնահ, հաթտա տէկիւնտէ
խապաթըտա վար...

— Միւմքի՛ն մի.

— Էվիմտէքի տէկիլէը օ գատար գուվվէթլի տիր քի,
պիր քէրըչ Ռօլ Բէվիայէնին ֆամիլիատընը պուլտում մը,
արթըզ մագիտուէն վէֆաթ իտէն օ պիչարէնին մադլումի-
յէթինի, մասումիյէթինի իւան իմմէքտէ կիւճլիւք չէքմէ-
յէճէքլէր տիր.

Պու սըրատա տիւդ իշխիտիլի սէօղլերտէն թատ ու թու-
վանը քէսիլերէք ադ գալտը ֆէյայը մէյտանէ վերճէճ ի-
տի. պէրէքատի վէրսին քի տէրհալ քէնտիսինի թօբլայա-
պիլտի.

Պէքճի, Րընէնէն պէօյլէ մահճիւմէն պաշը քէսիլէն պիր
տաէմին պէրայէթինի, նէ ասպէպլէ մէյտանէ չըգարմագ
արզուսընատա պուլունտուղունը գիհնէն տիւչինէրէք, հայ-
րան հայրան էվգինէ պադըյօր իսի. Րընէ Մուլէն իսէ
մէգալըն էանընատա տիղ չէօքէրէք էվրտէք պիր սէտա իլէ.

— Էյ պիկիւնահ, սանա օլան պօրճումըն թէմմամէն կյ-
ֆա իտէճէյիմ. Նամընատա սիրճիլէն չէքէյի թէմիզլէմէք ի-
չին սօն տէրէճէյէ գատար սալիքը գայրէթ իտէճէյիմ վէ

էտիօտ պու էօլտա էօլէճէյիմ... Իշխէ պունը ևէմին ի-
տէրէք սանա վատ իսիյօրում, տէտի.

Րընէ, կէօզլէրինտէն ադան քէտէրլի կէօզ էտաշլարընը
սիլէրէք այագա գալգտը. օ գէմինէ գատար քէմալի թէտ-
ճիւլէ ևիւղունէ պադարագ բուրթ կիւլի հարճէքթէսիզ գա-
լան պէքճի, քէլամէ աղագ իլէ.

— Ֆամիլէատընըն նէրէտէ իգամէթ իմտիյինի պիլմէ-
յօրսունուզընըղ, տէտի.

— Ռուգսէն միւատէթտէն պէրի Լօնտրատա իսիմ, հէ-
նուզ Բարիզէ կէլիյօրում, պինաէն ալէյհ նէրէտէ իգամէթ
իմտիլէրինի պիլմէյօրում. Ֆագաթ տէմինճէք զէլճէսի հէր
բէնճէյմիհ կիւնիւ պուրայա կէլիյօր տէմիշ իտինիզ
յո՛ւ մի.

— Էվվէթ.

— Իշխէ պէնտէ պուրատա պէրլէյէճէյիմ. իգթիգա
տէրատ տէնէնին իչ եիւզ ալթընշ կիւնինի պուրատա կէչի-
րէրէք օ գատընը կէօրէճէյիմ. պու մէզար թաշընըն իւզէ-
րինտէ «Ատաշէի» քէլիմէսինի պէյհուտէ ևազմամըշտար
տընատ, մանատընը հադըրագ տուրէթինտէ մէյտանա գօճա-
ճաղըմ.

Պէքճի պիր քէրըչ տահա միւթէհայրտանէ Րընէյէ
պագալըգտան սօնրա, տուրէթը տօսթանէտէ էլինի սըգա-
րադ իշինէ կիմտիյի կիպի, Րընէ Մուլէն տահի մէգար թա-
րադ իշինէ կիմտիյի կիպի, Րընէ Մուլէն տահի մէգար թա-
չընա պիր ահթը նագտար խաէրէք այրըլար կիմտի. օ մէվ-
գըն գըտա ևալընըղ դալընըղ օլան տիւդ Ցըլաթուր-Վօսիյօ, խէվֆի
ու հէյճանընատան այագտա տուրատայաճագ պիր հալէ կէլ-
միշ իտի. աննընատան սօուդ սօուդ թէրլէր ագարագ չու
սէօղլերի մըրըլտանատը.

— Ինթիգա՛մ, եիրմի սէնէ սօնրա ինտիգամ ալմագա
արզուսըշ պիր տաէմ. պու տաէմ քի՛մ օլագիլիր, տաճէպա
էլինէ կէչէն տէլիլէը նէ՞ տիր. եիրմի սէնէէտէն պէրի կիպի
գալան պու էօտարը միւտհիշէյի նէնիտէն մէյտանէ չըգար-
մագ իսթէյէն պու տաէմ նէ՞ըչտէն կէլիյօր.

Իսթիյար տիւդ , պիր միւտաէթ պաշընը էօնլիւնէ էյիպ տիւշիւնամ . միւթէադըպէն պաշընը դալըրըպ աճը աճը կիւլէրէք .

— Պու աամէմ Լօնտրաանան կէլիյօր հա՛, մադթուլըն ֆամիլեասընը պիլմէյօր , պուրատա պուլաճաղընը իւմիւտ իտիյօր . իչթէ պու պէնիմամէ արղու իսթիյիմ պիր շէյ տիր , տէմի .

Տիւդին կէօզլէրի պիրտէն պիրէ բարլասը , այաղա դալդըպ Րընէ իլէ պէ-քճիյի թէճէասիս իյլէտիյի մէվզույը թէրք իլէ , մադթուլըն պուլունամուզու մէզարտան բէք ուզագ օլմայան տիկէր պիր մէզարըն եանընա կիթմտի . պու մէզարըն իւզէրինէ տիւդիւդ թաճը մահքիւք օլտուգտան պաշգա , իրի եաղըլար իլէ շու իամ եաղըմըշ իտի .

ԼԱԹՈՒՐ-ՎՕՏԻՅՕ ՖԱՄԻԼԵԱՍԸ

14

Պիր ազ ատնրա գարիյնի քիրամըն տահա զիյատէ կէօրիւգ անլայաճագլարը վէճճ իլէ , Բօլլը Իէվվայէ մագթուլէն թէրքը հայաթ իթմիշ վէ պիր թէատիւք տիւդ Սիժսիմնա Տըլաթուր-Վօտիյօնըն մէզարը եանընտա կէօմիլմիշ իտի .

Տիւդ ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ, իչթիտիյի սէօզլէրին թէէսիրաթը միւտհիշէտի իլէ զինէնէն նէյէ օղրատըզընը պիլէմէյէճէք տէրէճէտէ մէշղուլ օլտուղու հալտէ , ֆամիլեասընա մսխուս օլան մէզարլըզըն թէվտի վէ թամիրտամընը սաթհիճ կէօզտէն կէչիրտիքտէն սոնրա , մէմուրլարըն նէզտինէ ավտէթլէ հիսսայ բատուլասընը իսղալատը . պատէհու արապասընա րաքիպ օլարագ , տօգթօրը Րէվվայէնին նէօյլիտէ գաթլ իտիլտիյի կիւն , տուէլլօտա վէճթաթ իտէն պիրբաէրի տիւդ Սիժսիմնատան վայիտէմինէ, վէ վայիտէմինին վէճթաթընտան սոնրա քէնտիսինէ մէյրտա գալան , Սէնթ-Տօմինիգ ճիվարընտա վազը գօնագընա վարել օլտու .

Տիւդ արապատան էնէր էնտէդ գօշտիյարըն չըգարըմ-մանասընը վէ արապանըն հազըր պուլունմասընը թէնպիհ իտէրէք էօգարը չըգտը , օտասընտա կիրտիյի գէման տօղտուճա եաղըսանէմինին պաշընա կէչէրէք պիր մէքթուպ եաղըպ իսղալատըգտան սոնրա , դարթըն իւզէրինէ « Բօլիս միւտիյրի միւսիւ Թէճէրէ » ատյտու եաղտը . պատէհու մէքթուպը չըգտանընա վազ իլէ շապգասընը կիյտի վէ քէնտիսինէ միևնթաղըր պուլունան արապասընա կիթմէյէ հազըրլանտը-ղը սըրատա գարտուը իսաճիճէէ վուրուլտու . տիւդ , պէքլէմէիյի պու զիյարէթտէն իօշլանմասը իսէ տէ , իսթէր իսթէմէդ .

— Կիրինիգ , տէմի .

Պու միւտատէ իւզէրինէ պաշտան այաղա գատար մանթէմ լիպասլարընա պիւրինմիշ կէնճ վէ եադըշըդը պիր տէլիգանլը , դարտընըն էշիյինտէ այրը էնտամ իթտի . մէրդում թագրիպէն եիրմի պիր եաշընտա պիր կէնճ իսէ տէ , եիրմի սէքիզ եաշլարընտա կէօրինմէքտէ իտի .

Պու տէլիգանլընըն պէնղինէն սօուգլուգը զէվգ ու սէֆահէտա մէյտինտէն նէշտի իթմէյուպ , պուլունտուղու մէվզուտա թէգատտիմ իթմէք հէվէսի իլէ կիճէյի կիւնտու-զէ գահաթա չալըշմասընտան իչէրի կէլմիշ օլմադըտա , օղէ գահաթագ չալըշմասընտան իչէրի կէլմիշ օլմադըտա , օ հալտէ եէտի սէվիպ եաշ պէոյնէք կէօրինէյօր իտի . մէրդում օտայա կիրտիյի էնտատ թագալիմքէտարանէ պիր տուբէթտէ սէլամ վիրուպ , էլինի իսթիյար տիւդէ ուզատարագ .

— Պօնժուր բէտէրիմ, տէմէի իսղէրինէ , իսթիյար լադայտանէ վէ պարիտ պիր թավը իլէ քէնտիսինէ ուզատըլան էլի սըգարագ .

— Պօնժուր ադիղիմ Հանըլ , տէտի ,

Դարիյնի քիրամէ թագտիմ իյլէ-տիմիղ կէնճ Հանըլ ,

պէս իսիխկագ մարդի Տըլամեռ-Վօսկյո թէսմիկէ օրանմագաս իսի. պէս իսիխկագ սէյլէմիզէ թէսաճեռպ օրանմամալը սրը, զիրա պէր սիւզին օղլու մարդի օլասիլիր. հալ պու քի Հաներն, սիւգ ժօրժ Տըլամեռ-Վօսկյոներն հագըզի օղլու օլմայըզ, վէյնաը մանէզիսի իսի քի, գասդուլ իսիսկին արբասա վուգու պուլան զարիպ հալլէրի, օգուստանըռըմըզդա հէքեպէ իմմէկէ պաշլամագլըզնաա թամամ արբասը կէլմիշ սիր.

Տիւգ ժօրժ Տըլամեռ-Վօսկյո, Թիւյլըրի սէրոյը իլէ միռնաէպամեռ պուլունմույը ասլա խաթը ու խէյալինէ կէթիրմէյէն պէզիւք պիրասէրի միսիէվֆա Սիժոմոնոներն վէֆամեռնաան պէր սէնէ ածըրա, գըրաուշա Մարի Անմոլինէն թամախկոն իւգէրինէ, Լիսիմու ֆամիլիասընաան պուլունան ասլըսընըն վէֆամեռնը միսիէագրոգ, միլեօնըարա մարդի օլաճագ վէ ֆագամ օ թարիխաէ ճիհագ օրարագ Հոգպէկյի վահիսէկէ մարդի պուլունմույան Բօնեմարմէ ֆամիլիասընաան կէնճ, կիւզէլ վէ շէն մէշրեգ պէր գըզ իլէ իզտիվաճ կյէմիշ իսի.

Իսիխկար մարդի որ Լիսիմու թագրիպէն ոօգուան եառշընաա իզըշըն, թիմիի վէ սէրմէմէշրեգ պէր գամ օլուգ, միլեօնըարընաա գօնմուգ իւգրէ սիւգ Տըլամեռ-Վօսկյո, իսիխկարը պէր ասամի էվվէլ ահրէմէ կէօնաէրմէկ իշին կյճագ իսէն թէշէպպիւսամեռան կէրի տուրմուսոր իսէ ան, գէվալը իսիխկար, ժօրժըն նիկէմը ֆաուրէսէոնի չէշի իսէրէկ եառնընաա օդրամեռմուգ շէգյլէ տուրսուն, գէվճէսի մուսունագէլ որ Բօնեմարմէնին միկրոսոբնաա նուկլէ օլասնույաճագըզնը, վէ միկրոսոբ, եառնընագ մուսունագէլ Բօնեմարմէ իլէ սիւգ Տըլամեռ-Վօսկյոսան ոօգուաճագ չօճուգը վարիսը եէկկանէ իլան կյէսի. Համիսա չօճուգըն էրգէկ օլմույոր, իլան օլունան գարըզըն շէրայիմի էասակյէսինէն օլուգ, սրսի Հոլինաէ պիսիմին սէրմէմէ ու սանմոնը խոպրամխանէլէրէ վասկյէմի օլունմուշ իսի.

Տիւգ իլէ սիւյէս, իսիխկար մարգինին թասակվուրըն-

սա նէ սէրճէ սասիմի օլսուգունը պիլամիյէրի ճիհէթիյ, միլեօնըարըն էլսէն չըդաճագընա եառշայ եառշայ գանի օլմագա պաշլամըշլար իսի. Էրսէն սէ պիր էրգէկ էվլատա արուգու խոկյօրլար իսի. Նէ չարէ քի էրի սէնէ կէշմիշ օլսուգու Հալաէ էսէրի Համի կէօրճէմէ.

Տիւշէս պու Հալաէն, ասահա ոօգրուսոր միլեօնըարը գասդըզնաան սէրճէյի նիհայէսէ մէկյուս օլարագ, պէվճի իլէ վէրսիկյէրի գարար իւգէրինէ սորըն էն Հագըզ հէքփիէրինաէն միսէքգէզ պիր հէյէճ վասէիաոր իլէ պիր գօնսօլոճ իճրա իմմոկրասիլէր. Թէշէքգիւլ խանէն հէյէճ, սիւշէնին իլէ էպէս կէպէ գալմույաճագըզնը գամի օլարագ խապէր վէրսիկյէր. սէրճէճ ու իզգագ Հարիս օլանլար իչին պու գարա խապէր նէ՛ սէրճէճէլէրաէ միսահիշ օլսուգունը սիւշինմէկ խաուսորնը օգուստանըռըմըզդա հէվալէ խաէրիզ.

Մէկյուսկէճին սան սէրճէճէնինէ վասլ օլան սիւգ իլէ սիւշէնին ահագագլարը ճիհաէն թէէսիսիճ պաշլասըրլար, Համիսա մարդիկէ իճրայի վէռոյսաէն կէրի տուրմասըրլար իսէ ան, մարդի կիպի սէօկյնաէն սէճմէկյէն գամիլորը վէրսիկյէրի հէր պիր գարար գամի օլսուգունաա, ֆիլորինաէն բաճու իմմոկրասիլէր. էն սանըրա փէյֆիկէճի գըրաուշա Հագրէճէկյրինէ սոզ իմմոկրը, գըրաուշա նաճֆուգը սոյէսինաէ մարդի որ Լիսիմուգը ֆիլորինաէն չէվիրմէկյէ սորճը գայրէճի իմմոկ. մարդի գըրաուշայը խոշնուսա իմմոկյէ մուսաոր իլէ չէգյլէ պիր ֆիլոր պէյսան իսէպիլմիշ իսի.

— Պիր սորլուգաէնին վէրսիկյէ գարար գամի սիր. չունգարար վար քի, պու չօճուգ վէյնաը Հագըզի օլանլագա, վէյնաը մանէզիլ օլը վէրսին, եառնա սէրճէճիմ ֆըզգարա վէ խապրամխանէլէրէ վէրիլճէճէ սիր.

Իսիխկար մարդինին պու թէգյիճի պու իֆսաէսի գամի իսի. արիըզ փէնոմոսէ սինէնէն սէրճէճի փէմինէ վասլ օլուգ, Հոյամընա էպէսիկէն վկսա իսէճէյի սուգըզդա կիւնաէն կիւնէ եառպշայոր իսի.

Տիւգ, պիր կիւն Անֆիլը սոզսորընաա վագը եէմիմաա-

նէյէ կիաուպ, 1837 աէնէմ Աճապոմթերբինեն երիմի տէօրտիւնճիւ կիւնիւ, օրայա կէօմիւրիւլմիւշ պիր էրքէք չօճուղը ալըպ ուսուլու նըզամը տայիրէօնտէ քէնարխինէ ճան էվլատը իմիթիխադ էյլէսի, իշլմէ մէճհուլ պիր բէտէր իլէ նամահիւմ պիր վալիտէյէն տօղան պու չօճուգ, մարքի Հանըի Տըլամուր-Վօսթյօ նամընը իհտաղ իմտի։

Հանրինին վէլէսը մանէվի իմիխադընաան թադրիպէն պիր այ կէչմիշ իտի քի, իսմիյալ մարքի պիր գաչ կիւն իսաֆա եամտըգտան սօնրա վէֆաթ իմտի, տիւգ ժօրժ տա միլճօնըարընը վէ գօնաղընը եէտը թատարուֆընա կէչմտի։

Հանրի, Տըլամուր-Վօսթյօնըն գօնաղընաա պէօյիւտու. հէնկեամը թըֆըլիյէմինէ իսմիդպալտէ բէք պէօյուք պիր աաէմ օլաճաղընա բարլագ բարլագ նըշանէլէր կէօսթէրտիյինէն, հէր քէս քէնարխինի աէվէյօր իտի. հաֆտա կէօպիճնէ աէրվէմ ու իհտիյամուէն պաշգա պիր շէյ կէօրիճնէմէյէն տիւգ պիլէ, խահնախահ Հանրի իչին պէօյուք պիր մուհապէթ պիր մէճպուրիյէթ հըսա իլէմէյէ պաշլամըշ իտի։

Հանրի, մալիմամը իսմիխայիէյի էքմալ խոճէ իլմի հուգուգ հէվէսինէ տիւշտու. տիւգ, չօճուղըն արզուսընա մուխալիֆէթ իմտէտի. Ֆիլհագըգա Հանրի թէաճիւպէ շայան պիր սուրէթտէ չալըշըպ իլմի հուգուգը բէք կիւզել թահսիլ իտէրէք տիպլօմասընը ալտը, մի թէագըպէն տավա վէքհալէթի իմտէյէ գարար վէրտի. տիւգ, Հանրինին պու Ֆիքրինի անլայընճա.

— Օղլում, պու գարարընըզ գաթի՞ մի տիր, տէյու սօրմուշ իտի։

— Էվէթ բէտէրիմ, գաթի տիր։

— Նէ՞ հասըլ իտէճէքսինիզ։

— Մուգաուտէս պիր վազիֆէ կիֆա իտէճէյիմ.

— Սիզճէ էն պէօյուք վազիֆէ, պուլունաուզունըզ այի մերթէպէնին գաարինի պիլմէք վէ ադրանընըզ կիպի հաշա-

մազ տըր. պէնիմ քիսէմ սիզին իչին աչըգ տըր, իսմէէմինիզ գաաուտ բարա սարի իտէպիլիբիլինիզ, էյլէնճէլէրէ տէվամ իտինիզ։

— Պէ՞ն մի էյլէնճէլէրէ տէվամ իտէճէյիմ... խա՛յըր բէտէրճէյիմ, խա՛յըր, էյլէնճէ տէտիյինիզ շէյ պէնիմ ճանընը սըգտը։

— Ավօգաթլըգտա նէ՞ լէզզէթ պուլույօրսունըզ։

— Լէզզէթ տէյիլ, օ պէնճէ սաաուէթ տիր։

— Պազը սաէմլէր պունը սէնաթ իմիխադ իմտիհքլէրի իչին իճրա իտէրլէր, հալ պու քի սիզ պէնկինճանինիզ, բարայա իհտիյաճընըզ եօգ տըր։

— Պու պէնճէ մուգաուտէս պիր վազիֆէ տիր։

— Տէմէք օլույօր քի ավօգաթլար տէֆթէրինէ մարքի Հանրի Տըլամուր-Վօսթյօ նամընը գայտ իմտիրճէքտինիզ։

— Խա՛յըր, մարքի տէյիլ, սաաէճէ Հանրի Տըլամուր-Վօսթյօ նամընը եազտըրտաճաղըմ. պու մարքի իշնամընը պաննա միւրաճաաթ իմտէք իսմէէյէն նամուսալ սաէմլէրի պէնսէն թէպելիա իմտիրիր։

— Նէ վահի Ֆէքիր։

— Սիզճէ վահի օլապիլիր, Ֆագաթ պէնճէ չաեանը հիւքմէթ տիր։

— Նէ՞ հալ իսէ, իմիխրազտան խօշլանմամ, իսմէէմինինի պիլ կիպի հարաքէթ իմտէքտէ մուխթարընըզ։

— Թէչէքքիւր իտէրիմ, բէտէրիմ։

Հանրի, պու մէյլի ալիճէնապանէ իլէ պիր եազըխանէ աչտը, սայ ու ղայրէթի ալէմ նազարընտա թադտիր իսմաչտը, աղ վազըթի զարֆընտա կէրէյի կիպի քէսպը չէօկլէրէք, աղ վազըթի զարֆընտա կէրէյի կիպի քէսպը չէօկլէրէք, աղ վազըթի զարֆընտա կէրէյի կիպի քէսպը չէօկլէրէք իմտի։

Հանրի, մէսլէքինտէ թէրտագը սաարը կէօսթէրտիքճէ տիւգին մէճիուն օլմասը լազըմ կէլիր իքէն, պիլտաբիս նէֆսինի վէ պէրուտէթի ըզհար իտիյօր իտի։

Տիւգին օտասընա կիրտիկինի խատէր վէրտիյիմիզ զէման Հանրի եյիտէն եյի իչինի իլէրլէթմիշ, քէսպը քէմալ

իթմիչ վէ չօճուգլըգ ալէմինտէն չըգմըշ իտի . ուղուն պոյլու , եապըշըգլը , սարըմթրատ պիր տէլիգանլը սըֆանթընտա պուլունան վէ եէթիմանէտէն ալընան պու չօճուգ , հէնուզ պըլըգլանմըշ օլտուղու համար Ինկիլիզ քիսարվատէլէրինի անտըրըյօր իտի , ուիւգ քէնտիսինի կէօրիւնէճ .

— Եիւղինիւզիւ սօլուգ կէօրիւյօրում Հանըի , բահանըզ ըզմըսընըզ , տէյու սօրտու ։

— Խայըր բէտէրիմ , պու կիճէ չօգ չալըշտըմ տա անըն իչին ։

— Նիչին պու տէրէճէ մէշադդաթը իսթիյար իտիյօրսունըզ ։

— Վադիֆէմի իչիա իչին պիր մուտաֆահանամէ գալէմէ ալմագըզըմ իչաապ իթտի ։

— Տիւմէնլէրիմիզտէն պաղըլարը սիզէ մուրաճաաթ ը՛թմէտիկէր մի ։

— Խա՛յըր , եալընըզ պիր տուլ գատըն , էվէլ էմիրտէ զէվճինին մահքիմիյէթի թէհադդուգ իթմիշ իտէ տէ , չիմտի պէրայէթինի իսթիհսալէ մուվաֆֆագ օլաճաղըմ զանն իտէրիմ ։

— Էվվէ՛թ , պունտան օն կիւն մուդաատէմ իլթիզամ իթտիյինիզ մատտէյէ , պունը պինն տէֆա թէբճիհ իտէրիմ . էվվէ՛թ , գալէմի իլէ էթրաֆա զէհիրլէր սաչմադտա օլան օ կաղէթաճըյը միւտաֆահանըզա շաչմըշ իտիմ . ֆագաթ քիմսէ պու մուվաֆֆագըյէթինիզի թէպրիք իթմէզ . պիլաքս պու հարաքէթինիզ մէգամաթը ալիյէճէ շայանը մուտահէզ կէօրիւլիւը , հասըլը պէնի մէսուլիյէթէ օղրաթմագ իչին պու մէսէլէտտէ սէպաթընըզ քիֆայէթ իտէր ։

— Անլամայօրում , հարաքեաթըմ նէտէ՞ն մէսուլիյէթինիզի մուճիպ օլույօր ։

— Սիզէ պիր գաչ տէֆա սէօյլէմիշիմ քի , օ պահալարըն թէքրարընը արզու իթմէմ . պիլիտտինիզ քի կէրէք միւթէվէֆա պիրատէրիմ վէ կէրէք պէն , էօթէտէն պէրի հէյէթը հազըրէյէ թարաֆտար պուլունույօրուզ . իմտի հէյէթը հազըրէնին տիւշմէնլէրի օլան ատէմլէրին միւտաֆահընընը տէրիւհտէ իթմէմէլիսինիզ ։

— Բէտէրճէյիմ , պէն ատայիա վիճատանըմա թատլի օլմագտան պաշգա պիր շէյ եապմատըմ ։

— Ի՛նչ գիյատէ վիճատանըընըզ , Տըլաթուբ-վօսիյօ ֆամիլեասընա մէնսուպ պիր ատէմ օլտուղունուզը վէ պունամընն չէրէֆինի մուհաֆազա իթմէք ճիհէթինի սիզէ իսթաար իթմէյօ՞ր մը ։

— Նէ՞ տէյօրսունըզ բէտէրիմ , էրթապաը նամուս հաբաքեաթըմը մուահէզէ՞ մի իսիյօրլար , ինսաֆ իթմէլի տիր . պիր ալօգաթլէ պիր բաբազ պէյնէլէրինտէ հիչ պիր ֆարգ եօգ տըր , բաբազ քէնտիսինտէն թաէպ օլունան խըտմէթի նասըլ տիրիլ իտէմէզսէ , ալօգաթ տախի վիճատանէն մազլում վէ պիկիւնահ զանն իթտիյի ատէմլէրին միւտաֆահալարընը , քէմալի չէրէֆլէ տէրիւհտէ իթմէքտէն քէնտիսինի մէն իտէմէզ . պա խուսուս պու կաղէթաճը մատտէսի հագգընտա մահքէմէ իլէ հէմէֆքէար պուլունուսում , պէրայէթինի իսթիհսալ իթմիմ ։

— Մահքէմէ եանլըշ հիւքմ վէրմիշ ։

— Ա՛ֆվ պույուրսունըզ . . . պէօյլէ պիր ֆիքրիտէ պուլունմամանըզը ըճնա իտէրիմ ։

— Պէօյլէ պէնիմ ֆիքրիմէ մուխալիֆ էֆքէար ու հարաքէթտէ պուլունմադը սիզէ քի՞մ թաւիմ իտիյօր . հարաքէթը վագտանըզ գօնթ Լիվիյէրին ասլա խօշունա կիթմէյէճէյինի պիլմէլիսինիզ ։

— Էվվէ՛թ , գօնթ Լիվիյէրին քէրիմէի իլէ իզտիվաճըմըզըն իճրասը արզուսընատա պուլունտուղունուզա վագըմըզըմ . ֆագաթ թէէհհիւլ իչինտէ էվէլ պէ էվէլ քէնտի ֆիքրիմէ միւրաճաաթ իտէճէյիմ . ըճնա իտէրիմ բէտէրճիյիմ արթըզ պու պահսա նիհայէթ վէրէյիմ ։

Իսթիյար սիւդ , Հանըմինին պէօյլէ սէրպէսթանէ պէյանը էֆքէար իթտիյինի իլգ տէֆա օլարագ կէօրտուչի իչին ֆէվգէլատէ թէաճիւպ իթտի . Հանըի իսէ մուհավէրէյի

պիր պաշգա թաղրա թահվիլ իթմէք էմէլի իլէ ։

— Պու կիւն էօյլէ թաամլընը գօնագտա իթմէյէճէյինիզի խըտմէթճինիզէն խապէր ալըրմ, ատէ ։

— Էվվէթ , մէճլիսէ կիտէճէյիմ . . . պիր սէօյլէյէճէյինիզ վա՞ր մը ։

— Ա.Ֆիվը ալիէրինէ մաղրուրէն տօսթում Էթհէյէն Լօրիյօ հագդընտա պիր չէյ Էարըպ Էաբմաալըընըզը սիւալ իտէպիլի՞րմիյիմ. Պուժօն խասթախանէսինտէ միւնհալ օլան թէպապէթէ տայըր պիր հավատխա Էօ՞գ մը ։

— Պու խըտմէթին իւչ կիւն էվէլ ահվէր պիրինէ վէրիլէճէյինի խապէր ալտրմ ։

— Նէ գատար ֆէնտա , էմինիմ քի միւսիւ Լօրիյօ օթապիսէն չօգ էյի պիր տօգթօր տըր , աճէպա նէ՞ կիպի պիր սէպէպ թայինինէ մանի օլտու ։

— Սինին քիչիւք տիր ։

— Ա՜հ , վադտա Էթհէյէն Եիրմի պիր Էաչընտա պիր կէնճ իսէ ատ , էն թէճրիւպէքէար տօգթօրլար գատար մաւիւմաթը թէճրիւպէի վար տըր ։

— Բէք կիւզէլ, ֆագաթ պունը քիմէ՞ անլաթմալը ։

— Էվվէթ բէտէրճէյիմ, Էթհէյէն պէնիմէ պէրապէր մէքթէպէ կիրմիշ, պիրլիքտէ չալըշմըշ, պիր սէնէտէ իքմալը թահսիլ իտէրէք թէպապէթի տիրէօմտաընը ալմըշ տըր . օղլում հիւնի հալինէ , լիյագաթ ու քիֆայէթինէ շէհատէթ իտեր ատէյինիշ, բէճա իտէրիմ Էթհէյէնի հիմայէ իտինիշ, պու բէճամը բէտա իթմէյինիշ ։

— Պէն Էթհէյէն իլէ կէօրիւշտիւյինիւզի մաւախէզէ իտէնէլերտէն ատէյիլիմ, ֆագաթ ագրանընըզ օլան ատէմլեր իլէ , քիպարըզատէլեր իլէ կէօրիւշմէնիզի արզու իտէրիմ ։

— Եանըլըյօրսունըզ բէտէրճէյիմ, Էթհէյէն մուհարէպէ մէյտանլարընտա էն գահրիման ասքէրլէրէ նումունէյի իմթիհան օլաճագ տէրէճէյտէ հիւնի խըտմէթի սէպգաթ իթմիշ պիր ասքէրլին օղլու տըր , Էնտան իչին պունտան պէօյիւք պիր չէրէֆ թատավվուր օլաճնագիլի՞ր մի ։

— Էվվէթ , օրտաընը պէն տէ պիլիյօրում, ֆագաթ ասնտա արտագճըլըգ իտէն ամճաալը քէնտիսինի պէօյիւթմիշ իտի տէյի՞լ մի ։

— Էվվէթ , արտագճըլըգ իտէն ամճաալը պէօյիւթմիւշ, օ թէրըվիյէ իթմիշ տիր , ֆագաթ օ ամիւճա բէք չօգ քիպարըտը կէրիտէ պըրագաճագ վէ անլէրէ ֆագիլէթի վէ ինսանիյէթի տէրտի վէրէճէք գատար ալիճէնագ պիր զաթ տըր ։

— Օղլում, պու զաթ իլէ արանըզտա բէք գավի պիր տօսթլուգ , պիր միւնասիպէթ օլտուղունը կէօրիյօրում, ֆագաթ Լինան հալի՝ միւշկիւլ պիր մուամմայա պէնզէր , էյիսինի քէօթիսինի ֆէրգ իթմէք գոլայ տէյիլ տիր , Իսթիյաթ քնարանէ հարտաքէթ իտինիզ, այան մէճլիսի էրքանընտան պուլունան պիր զաթըն քէրիմէսինէ զէվճ օլմագ պէօյլէյիքլէ միւէսսէր օլմագ ։

— Սէօվիւմի թէքրար իտէրիմ քի, պէն հէնուզ էվլէնմէք ֆիքրինտէ տէյիլիմ ։

— Սէնը պէն տէ պիլիյօրում, ֆագաթ մատամզէլ Լիյլիյէր կիպի պիր գըզընն տէսթը իղտիրաճընը գապուլ իթմէմէք իչին մէյտանտա պիր սէպէպ Էօգ ։

— Օ գըզը սէվէյօ՞րմուսում զանն իտիյօրսունըզ ։

— Սէվմէսէնիզ պիրլէ իլճաաթը զէման պունը իյճապ իթտիրիյօր . նէ հալ իսէ վագըթ կէչիյօր , սիզ պուրատա թատամ իտինիզ պէն տէ արթըզ կիտէյիմ ։

— Բէք կիւզէլ բէտէրճէյիմ, պիր չէյ տահա սօրաճաղըմ, պու կիւն Մ՞օնթ-Քարնտա մէզարլըզընա կիթտինի՞զ մի ։

Իհթիյար տիւգ պու սիւալին իւզէրինէ պիրտէն պիրէ թիթրէտի վէ ճէվապ օլարագ ։

— Էվվէթ , օրտաան կէլիյօրում, տէտի ։

— Մ՜ատամ լա սիւչէսին մէզարը նէ՞ հալտէ իտի ։

— Բնտամիլէն Էարըլըմըշ պիթմիշ ։

— Պու կիւն պէն տէ կիտիպ վալիտէյնին մէզարընը զիյարէթի իտէճէյիմ ։

Պու մուհալէբէյի միթէազըզ պաղա օղուլ պէրիպէր-լէրինաէն այըըլըըլար. ուիւգ քէնարխինէ միւնէթազըր օլան արապայա րաքիպ օլարագ արապաճըյա շու էմին վէրաի.

— Էվէլճէ Պուրկօնը ճաատէսինաէքի բօսթա մէրքէ-զինէ, անաէն ասնրա գաֆէ Անկէզէ կիտէճէյիմ.

Արապաճը ալըըրը էմին թէվֆիգէն թարիֆ օլունան մահալէ ոօղրու եօլ ալմագա պաշլաաը, պիր միւատէթ ասն-րա արապա թէվագուֆ իթաի.

15

Տիւգ Տրլաթաւր-Վօաիյօ բօսթախանէյինի էօնիւնաէն ա-րապաաան էնէրէք, միւսիւ թէֆֆէրէ եազըըրը մէքթուպը պիղգաթ գաւթույա ամաը.

Հանրի ան չար չարըզ թաամ իաէրէք ասգագա չըգաը վէ եայա օլարագ Գարօսէլ մէյաանընա ասղրա կիմաիյի արըաաա, եանընաան կէշմէքաէ օլան պիր արապա թէվա-գուֆ իլէ իչինաէն կէնճ պիր տէլիգանլը չըգաը. մէրգում Հանրիյէ ասղրա իլէրլէաիյի էանաաէ արապաճը շապգաըընը չըգարաը վէ Հանրիյի քէմալի հիւրմէթլէ սէլամլաարգաան ասնրա.

— Միսիւ Հանրի, սիպի սէլամլամագ չէրէֆինէ նայի-լիյէթխանէն ասլայը քէնարիմի պահաբեար աաա իաէրիմ. Րի-կօլէթ իլէ Թրըօմբէթ հագդագաթէն էյի պարիկիրլէրաէն ան-իր. մէքթէպը թրըպգիյէմիգին իլէրաաէ չէրէֆինի արթը-բաճագ կէնճ պիր ասղթօր, 13 նօմէրօլը արապաաա պու-լունաուղու իչին նէ գաաար մէվճուճանէ գօչույօրլար, տէ-մէսի իլէ, Հանրի.

— Պօնժուր միսիւ Լօրիյօ, հագդագաթէն հայվանլա-րընըզ բէք կիւզէլ անր, տէմի.

Արապաաան էնէյն տէլիգանլը եիրմի պիր եաշլարընաա

գարա գաշը, գարա կէօղի, եագըշըդը պիր գաթ օլուպ, սիյմաաընաա ֆապրիէթ, նէճաաէթ վէ գէֆեա շուէեսի բար-լայօր իաի.

Գարիյնի քիրամէ միսիւ Լօրիյօ նամը իլէ թանրթարր-ագըմընզ արապաճը, ասղթօրըն ամուճաաը իաի. պու գաթ պիլաաբա ճիաաի թաավուրը, գըրմըզը եիւղի վէ գըր սաշը պիր իսթիյար օլուպ, գայէթ ալիճէնաագ պիր գաթ իաի.

Հանրի, կէնճ ասղթօրը կէօրիւնճէ էլինի սըգարագ.

— Բէաէրիմ իլէ պու կիչի սիգէ տայըր ուղուն ուղա-սիյէ գօնուչտուգ, տէմի.

— Նէ՞ տէյօրսունըզ, բէաէրը ալինիգ լութֆէն պէն-աէնիգի տէրհաթըր պու յարաբուլա՞ր մը.

— Շիւպհէ իթմէյինիգ...

— Մուվաֆֆագ օլմուչլա՞ր մը.

— Թէէսիւֆ իաէրիմ քի մուվաֆֆագ օլամամըշլար.

— Էվվէթթ անլայօրում... միսաապէգաթ իաէնէլէր պու-լունմուչ տէյի՞լ մի.

— Էվվէթթ ասղթում, բէաէրիմ օ մէմուրիյէթի սիգին իչին թալեպ իթմէյի պէմանն հէր շէյ օլմուչ պիթմիչ...

Կէնճ ասղթօր սիւքիթ իթմի, եիւգնճաէ եէսու քէ-աէր ալայիմի կէօրիւլիյօր իաի, սանասալաաբնաան աշաղը էնամէմիչ օլան իչթիյար Լօրիյօ, իքի կէնճ արապընաա վու-գուճնի իաապէր վէրսիյիմիչ մուհալէբէյի թէէմմըճը իլէ տին-լէմիչ վէ էթիչէնին ասն տէրէճէ մէյուս օլաուղունը կէօր-միուչ օլմադըըա տէյիգանլըյա.

— Դայրէթ չօճուղում, նէաէ՞ն մէյուս օլայօրսուն, պէլ-քի պու միսաապէգաթ՝ հագդընաա խայըրլը տըր, տահա է-յիսինի իսթիհաալ իաէրսին.

— Էվվէթթ, ամուճաճըզըմ հագդըն վար, լաբին...

— Եօ՛գ, լաբին մաբին ըաղըմ տէյիլ... սէն եաշաա պաբուճանըաարա մէյուսիյէթի եագըշմադ, իչուան քէմալի օ-ըաղլըմէք իչին հէր պիր հալէ, հէր տիւրլու մէշագգաթէ թահամմուլ իթմէյի տիր. գուշարա տրդգաթ իթմէյօ-

մուսան, եռավալարները եռավաշ եռավաշ եռաբարլար, իշխէ պէն կէօղնենուդին էօնինեռէ մուճէսէմ պիր իպրէթիմ, հէնոզ պու սէնաթա սիւրիւք իթաձիմ վազըթ իչի թանէ զաթի պէյկիրաէն պաշդա պիր չէյ մալիք սէյիլ իտիմ. պունաան եվրմի սէնէ մուդաուսէմ գայէթ գարանըլըդ պիր կիճէսէ, նէօյլի քէօբրիսու գուրպինեռէ վուդու պուան ճինեռայէթսէ պարկիրլէրաէնեռէ մահրում գալարմ: Ֆագաթ ասլա մէյուս օլմասըմ, օ ղէման գուլլանըլըդմ չիրիք վէ քէօհնէ արապա 13 նոմէրօլու իտի. հէր սէօղէ իթիգաա իթմէք լազըմ կէլիրսէ, 13 նոմէրօնէն մէչուս օլաուդունը գապուլ իթմէլի սիր. պէն օ ղէման կէնճ իտիմ պէօյլէ չէյլէրէ իննանմազ իտիմ. ևրմի ալճաուն գըլմէթինեռէ օլան պու ապապա իլէ օ կիճէ Պէրլին էհալիսինեռէն պիրինի կէօթիւրիւյօր իտիմ, պու կիւն համա օլաուն ախըրընաա սէօրթ պաշ ալա հայվան իլէ, ևրնէ օն իչ նոմէրօ իլէ մուրագամ պուլաունան պիրաէ կիւղել արապայա մալիքիմ, ինաան եավաշ եավաշ պէօյիւր, թէրագգըաա էօյլէ սիր. պիր խաաթախանէնին իբինճի տօգթօրլուդու սէն եաշաա պուլաունան պիր աաէմ կէօրէ չօգ սըր, անը սանա վէրմէղէր, սապր էթ էվլաաըմ, իլէրուաէ տահա պէօյիւք սէրճէճլէրէ նայիլ օլուրսուն:

Հանրի. – Էվվէթ, միսիս Լօրիյօնըն հադգը վար սըր տօսթում, սիղ մէյուս օլըյօրսունըզ:

Էթիկէն. – Հադգընըզ վար, Ֆագաթ մէյուսկէթիմէ զալէպէ իթմէք միւմքին սէյիլ:

— Նիչի՞ն:

— Զիւնքի տայիմա սիւչիւնեսիյիմ, հուսուսիինի պրզու իթմակիմ պու մէմուրիյէթէ հայաթըմ, իսթիդպաիմ, սաաաէթիմ մէրպուէթ իտի:

—Նօգ, եօգ, օ գաաաար ինճէ սիւչիւնմէ, միչթէրիյէրին կիսթակճէ չօղալըը, եավաշ եավաշ էլէրէաին... իսթիդպալ պահաբնա կէլինճէ, օ աա գաաէրէ թապի պիր քէյֆիյէթ սիր:

— Թէրճիյէ պրղու իթակիյիմ, հէնկեամը սէպաէթիմէ թահսիլիմ իչին սարի իթակիյին քիսիյէթի մէպղաղէ գարշըըդ օլմաղ մը:

— Նօ՛գ, պու սէօղիւ հիչ իչթիմէմիյէկիմ, պիրիսինի քի օ բարա սէնինի իտի:

— Սէնի պիր ան էվէլ պու սէնաթաան գուրթարմագ իսթէրիմ:

— Հէյ հա՛թ, իհթիյար Լօրիյօ գամըըը, սէվկիսի հայվանըաըը, 13 նոմէրօըը կիսդէլ արապասընը թէրը իսէվմէղ, պէն արապաճը տօղտուր՝ արապաճը օլարագ էօլէճէյիմ, սէն պէյհուսէ իսդիսմէ:

Միսիս Լօրիյօ պիր միսաուէթ սիւքիսթ իթակբաէն ասնրա թէքրար սէօղիւնէ սէվամ իչէ:

— Միսիս Հանրի, ագիվ իսինիղ... էօյլէաէն սօնրա պիր միսչիէրիյէ կիսմէյէ մէճպուր օլաուդունը, կէնճ տօգթօրա պէյան իսէճէյիմ, սէտի:

Էթիկէն. – Սէվկիսի տամճաճըդըր, միսիս Հանրիյէ տահա սէօղէյէճէք մուհիմ սէօղէրիմ վար, պէնի պըրագըն տա նէրէաէն պէբէնիյօրսանըղ օրայա կիսին:

— Էօյլէ իսէ կիսէյիմ, պէնի նէ՞ զէման կէօրէճէքսին:

— Սամճաճըդըմ...

— Պանա պիրինի թագտիմ իթմէյի վաա իթմիչ իտին, ունութմա:

— Սալա՛...

— Սնըայօրաուն հա՛, իսէրուաէ կէլինիմ օլաճագ օլան օ գըղը կէօրմէք իսթէրիմ, կէօրմէաէն սէվմէք գապկ սէյիլ սիր:

Էթիկէնին հառնագլալը գըղտրաը, սէօղ սէօղէմէք իսթէտի Ֆագաթ միւգթէտիր օլաուսուը, իսիթիյար Լօրիյօ, կէնճ հէքիմին պու հալինի կէօրիւնճէ 13 նոմէրօը արապասընըն սահնաալէաաընա չըգարագ:

— Էօյլէ իսէ հադգնաա կէօրիւշէլիմ օղըաա, տէտիքտէն սօնրա պէյկիրլէրի գամշըլաաը, քէմալի սիւրաթլէ իսթանպուլ պաշ պաղանը պիր ճօք սէվդիկլէրիմ վար իտի:

Միսիս Լօրիյօ պիր ճիգարա թութուշդուրդու, սօնրա պիր ճօք գահգահա իլէ գուլագլարընը գաշըդը, պիր ճօք սէվինճ սէսլէրի չըգարդը:

Էթիկէն. – Ալլահ սէնի իչիմիզէ գաթսըն, պու գադընլարը պիզիմ պիր սէնէ պէրի պիզիմ իչիմիզէ գալմագ իսթէմէսինի պիլմիյօրլար մը:

Միսիս Լօրիյօ պիր ճիգարա թութուշդուրդու, սօնրա պիր ճօք գահգահա իլէ գուլագլարընը գաշըդը, պիր ճօք սէվինճ սէսլէրի չըգարդը:

Էթիկէն. – Ալլահ սէնի իչիմիզէ գաթսըն, պու գադընլարը պիզիմ պիր սէնէ պէրի պիզիմ իչիմիզէ գալմագ իսթէմէսինի պիլմիյօրլար մը:

քի կէնճ ահպասլըն, իբի սատըգ արդատաչըն պուլունտուգլարը մէվգըտան ուզագլաշար. Հանըի, իմիթլյար Լօրիյօնըն արդասընատան պագարագ.

— Նէ՞ ալիճէնապ աաէմ, տօղրուտը պու զամի հադգընտա բէգ պէօյուգ պիր մուհապպէթ հըտա խոյօրտամ, աէտի,

— Լվվէթ տօսթտամ, բէգ էյի պիր աաէմ տիր. Իշմէ պու սէվգիյի մախլուգը իմիթլյարլըղընատա մէշագդամթատան գուրթարմագ իչին օ մէմուրիյէթի խոթէմիչ խոխմ,

— Փէնահընին իֆտատէսինի ունուրթատունը՞դ մը, գօլայճա մուվաֆֆագ օլամայճաղըն պիր չէյ վար խսէ, օ տա պու տըր, հէմ ամճանըղըն ատն սէօղէրինատէն սիղի էվվէնահըմէգ փիքրինատ օլտուղունը անլատըմ, զանն իսէրսէմ ղէնգկին պիր գըղ իլէ, տէյի՞լ մի,

— Լ՛մին օլտունըղ քի, տէսթը իղտիվաճընա թալէպ օլտուղտամ գըղ, պանա պիր չէօր պիլէ կէթիրմէյէճէգ տիր,

— Լ՛օյլէ խսէ սիղ չիտատէթլի պիր սէվտայա օղրամըչտընըղ տէմէգ օլտը,

— Լ՛վվէթ, աղիզիմ,

— Պու մուհապէթ ճիտամ՞ մի տիր,

— Մուհապէթ ճիտատ վէ սամիմի օլտուրտա տէվամ իտէր,

— Սէվահիյինիղ գըղըն գի՞մ օլտուղունը անլայապիլմիյիմ,

— Սէվահիյիմ գըղ նամուալը, կիւղել, գադաթ ճիհազտըղ պիր գըղ տըր,

— Զօգտան պէրի թանըյո՞մուսընըղ,

— Լ՛օյլէ խսէ տինլէյինիղ տէ սէօյլէյիմ, բէգ տատ պիր հէգթայէ տիր. պուննատան պիր այ մուգատատէմ կէօյիւս խատթալըղնատան մուղթարըղ օլարագ հաթագա սէրիլմիչ օլան պիր սատմի թէտավի իմիմէգ իւզրէ ճէլալ իտիլմիչ խոխմ, պիչարէ գամիլհանընըն զարուրէթի ու սէգալէթի վէ պու այիլէ էգրատընատան օլան պիր գըղըն հիւսն ու մէլահաթը պէնի տէրճէյի նիհայէտճ մուխթէսատիր իմիտ. կէնճ խատթա հագըգաթէն աճընաճագ պիր հալտէ տիր. զէվալը վալիտէ, օղունընըն վէգիաթընատան սօնրա քէնահտատէ էօյէճէգ տիր. կէնճ գըղա կէլինճէ, օ զէվալըրտա պիրատէրինին խատթալըղը կիպի պիր գիէլաքէթի իլէ միխթէսիր օլտուգտան պաշգա, պիր թարաֆտան վալիտէսինի միխթէսէլլի իմմէգ, տիկեր թարաֆտան խանէչինին ումուրտ խատտատաթընը իտատրէ վէ թէսվիյէ իմմէգընէ մէշղուլ տըր. իշմէ հայաթընը, գալպիմի վէ մուհապէթիմի ուղուրընատա պախշ իմտիյիմ մախլուգ, պու մէրէգ կիպի գըղճըազ տըր, նէ հատայըմ, սէվէյօրտա... պիր գաչ կիւնէ գատար վալիտէսի իլէ հարա հալընըղ գալաճագ տըր. չիւնգի խատթամըղ հօլճը տըր. պու խըն գատընըն նէկկանէ իւմիւտէրի, մէտատը մայիչէթլէրի պու չօճուգ իտի, Սպէլ վէգիաթ իմտիյի տուրէթտէ մատատ Մճնսթիյէտէչ տէ գօրգուլուր. ա՛հ, գապի՞լ մի տիր գի հաչատպիլմիչ.

— Սիղէ օլան մուհապէթի գիճայէթ իտէր,

— Հէյհա՛թ, պագալըմ Պէրթ պէչնի սէվէյօ՞ր մը, պուրտատ հէչնուգ մէճհուլ տըր,

— Էյ պու գըղտա իլանը աշգ, իմթիրաճը մուհապէթ իմմէտի՞ն մի,

— Ատա...

— Շիմտիյէ գատար իմմէգի իտին, հէմտան կիտուպ իլանը աշգ իմմէճնիղի խալիտանէ թավսիյէ իտէրիմ.

16

— Ճէտարէթ իտէմէյօրում,

— Նէ՞տէչ,

— Կէնճ պիրատէրինին էճէլ իլէ բէչէչէլէշտիյի պիր զէմանատա, հատթաղընըն հանընատա իմթիրաճը մուհապէթ իլանը աշգ իմմէգ թէճվիղ իտիլէճէգ պիր հալ տէյիվ տիր սա-

ՆԸՐԸՄ, ՊԻԼ ՓԱՐԳ ՊԷՆ ՊԱՏՆԱ ՃԻՒՐԱՄԲ ԻՄԻՄԷՂ ՕԼԱՏ ԻԽԻՄ, ԱՃԷՊԱ ՊԷՐԻՆ ԳՈՒԼԱՊԸՆԱ ԿԻՐԷՐ ՄԻ ԻԱՒ. ԱԷՕՂԻՒՄԷ ԴՈՒԼԱԳ ՎԷՐԻՐ ՄԻ ԻԱՒ.

— ՏԷՐՈՒՆԻ ՊԷՐԻՔ ՏԷՅԻԼ, ՀԱԼԻՆԻ ՎԱԼԻԱԷՍԻՆԷ ԱԷՕՂԼԷՄԷԼԻ ԻԱՒՆ.

— Ա՛Հ, ԱԱՊՐ ԻՄԱԻԻՄ, ՊԷՆԻ ՍԻՒՔԻՒԻՔ ՄԷՃԱՊՈՒՐ ԻԱՒՆ ՀԷՅԻՆ ԱԷԱՊԷՊԻՆԻ ՊԻՒԻՐՍԻՆ.

— ԼՂԱՒՆ ԳԱՅՐՐԱՐՂՂՆ ՄԷՄՈՒՐԻՅԷԻ, ՏԷՅԻ՛Լ ՄԻ.

— Լ՛ՎՎԷ՛Ի.

— ՀԱԳԴՂՆ ԼՕԳ ՍՕՍԻՈՒՄ, Օ ԿԷՆՃ ԴՐՂ ՏԱՅԻՄԱ ՓԱԳՐՐ ՀԱԼ ԻՀ՛ՆՈՒԷ ԼԱՀԱՄՐՂ ՏՐՐ. ՀԱՄԱ ՕԼԱՒՆ ԱՀՆ ՄԱՅԷՀԷԻՒԻՆԻ ԻԷՀԷՄԻՆ ԻՒԷՃԷՔ ԳԱՒԱՐ ԲԱՐԱ ԳԱՂԱՆՐ.ՅՕՐԱՒՆ, Օ ԳՐՂՃՐՂԱՂԱՏԱ ՊԱՒՆԱՒԱՆ ԻՂԷՐԻԱԻՆԻ ԱՐՂԱՒ ԻԻՄԷՂ, ՓԻՄԷՀՆԻՆ ԻՓՊԱԼԻՆԷ ԿԷՕՂԻՒ ՕՀՄԱՂ. ՍՕՍԻՈ՛ՒՄ, ՊԷՆ ԱԷՆԻՆ ԻԻԻՓՊԱԼԻՆԻ ԲԱՐԼԱԳ ԿԷՕՐԻՒՅՕՐԱՒՄ, ՃԷԱԱՐԷ՛Ի, ԴԱ՛ՅՐԷԻ, ՊԻՐ ԱԱՐՄ ԻՂԷՐԻ ԿԼԻԻՄԷՅԷ, ՔՀՆԱԻՆԻ ԱՂԷՄ ԿԷՕՍԻԷՐՄԷՅԷ ՀԱԼՐ...

— ԵԱ ՊԷՐԻՔ ՊԷՆԻ ԱԷՎՄԷՄԻՂ ԻԱՒ.

— ՊԷ՛ՐԻՔ ՄԻ ԱԷՆԻ ԱԷՎՄԷՅԷՃԷՔ, ՄԻՒՔԻՒՆ ՏԷՅԻԼ.

— (Մ՛ԷՅՒԱՆԷ.) Ց՛ՕՍԻՈ՛ՒՄ, ԱԷՆ ՀԷՐ ՔԷԻԻ ՔՀՆԱԻՆ ԿԻՊԻ ԴՐՅԱԱ ԻԷԻՐՍԻՆ.

— ՊԱՒ ԱԷՕՂԻՒ ԳԱՊԱՒԼ ԻԷՒՄԷՄ, ՊԷՆ ՀԱԳԴԳԱԻԻՐ ԱԷՕՂԼԷՅՕՐԱՒՄ, ՊԱՒ ԱԷՕՂԻՒՄ ՀԷՐ ՃԻՀԷԻԼԷ ԱԳԼԷ, ՄՃՆԻԻՐԳԱ ՄՃՒՎԱՓՐԳ ՏՐՐ. ՄՃԱՄՃԱՂԷԼ ՊԷՐԻՔ ԱԷՆԻ ԿԷՕՐԱԻԻՒՒԻ ԿԻՒՃԱԷՆ ՊԷՐԻ ՊԷՅԷՆՄԻՂ, ԻԷՐՊԻՒԷ ՎԷ ՂԷՓԻԱՎԷԻԻՆԻ ԻԱԳԱԻԻՐ ԻԻԻՄԻՂ ՄԻՐ. ՄՃԱԷՄ ՓԻ ԱՐՃՆՐՂԱՍԱ ՊԻՐ ՍՕՍԻՈՒՂՂՆ ՊԷՆ ԳՃՆԻ Օ.ՍԻՅՕՐՃՃՆ, ԻՓԻ ԿԷՆՃ ԱՐՃՃՐՆՃՃԱ ԻԷԷՕԱԱ ԻԷՆՆ ՍՕՍԻՈՒՂՂՆ ՐԷՓ ԱՂ ՊԻՐ ՂԷՄՃՆ ՂԱՐՓՐՆՃՃԱ ՀԻՃՃԱԷԻԻՒ ՊԻՐ ԱՀՂ ՈՒ ԱԷՎՃԱՅԷ ԻԷՀՃԱՎԻՒԼ ԻՃԷՃԷՅԻՆԷ ԷՄԻՆ Օ.ՄՃԱՂՐՂՂՆ ԼԱՂՐՄ ԿԷՒԻՐ, ՊԻՐ ՔԷՐՐԷ ՄԻՒՀԻՆԷԻԻՄ, ՊԷՐԻՔ ՊՒ ՃՆԷ ԳԱՃՃԱՐ ՃԱՅԻՄԱ ՂԱՐՃՒՐԷԻԻ ԻՀՆԱԷ ԼԱՀԱՅԱՐԱՂ, ԱԷՓԱԼԷԻԻՆ ԷՆ ԱՃՂ ԻԷՀՐԻՒԱՊԷԼԷՐՈՒՆԻ ԿԷՕՐՄԻՀ, ՄԷՃՒՃԻՒԷԻԻ ՎԷ ՊԱԼԱՃԱԲԷԱՐԼՐՂ ՀԻՀ ՊԻՐ ՎԱՂՐԻԻ ՊՒ ԿԷՆՃ ԳՐՂԱ ԱՐՂՂ ՃԻՃԱՐ

ԻԻԻՄԷՄԻՂ ՃԻՐ. ՊԼՆԱՃՆ ԱԼԷ.Հ ՄԷԼՐՄՓ ՕԼՃՃ.ՂՐ ՄԱՅԻՀՂԻԻՐ ԱԷՓԻԼԱՆԷ.Է ՆԻԱՊԷԻԼԷ, ՃԻՃԱՃՆ ՊԻՐ ՃԱԱԱՃԷԻԻ ՃԷՆԻԼԷՂԷՓ ԱԷՐԷՃԷՃԷ ԱՐՂ ԻԷՃԷՃԷ.ԻՆ ԲԱՐԼԱԳ ԻԷՄԻԷԳՊԱԼԻ ԻԷՃԱ ԻՃԷ՛Ր ՄԻ ԱԱՆԲ.ՕԼՃՃՐՆ, ՀԱԱԲԼԲ ՍՕՍԻՈՒՄ, ԱԷՕՂԻՒՄԻՒ ԻԷՔԲԱՐ ԻԷՃԲԻՒ ՓԻ ՃԷՆ ՄԷՃՃՐՐ Օ.ՃՃՃԱՂՂՆ.

— Մ՛ԷՃՐՐ Օ.ՃՃՃԱՂԲՄԱ Է՛ՄԻ՛ՆԻՆ Հ՛Ա՛.

— ՆԷՔԻԱԻՄԷ Է՛ՄՆ.Է.ՅԷԻԻՒ ՆԷ ԱԷԲԷՃԷՃԷ ԻԱԷ, ՃԷՆԻՆ ՄԷՃՐՐ Օ.ՃՃՃԱՂՂՆՃՐՐՆ ՐՐ Օ ՐՐՒԲԷԻԼԷ Է՛ՄՆԻԻՒ, ՊԼՂ ՄԷ.ԻԷՊԷՔ ԻԻԻՄԷՂ, ՊԷՐԱՊԷՂ ՀՂԴՂԴ, ՃԷՆ ՍՕՔԻՕՐ ՊԷՆՐ ՄԷՕՔԻՒ Օ.ՃՐՐՒՄ, ՃԷՆ ՄՐՐՄՃԱՂԷԼ ՊԷՐԻՔ ՃԷՎԷ.ՅՕՐՐՒՆ ՊԷՆՐ ՄՐՐՄՃԱՂԷԼ Լ.ՅՂԼԻՅԷՂԼ ՃԷՎԷ.ՅՕՐՒՄ, ԻԷԼԻՄԼԷՐԷ ՄԱԴՐՐՄՂԼԷԴՐ ՆՐՐԼ Օ.ՃՃՃԱՂԷԴ.

ՀԱՆԷԼ, ՊՒ ԱԷՕՂԼԷՂԼ ԱԷՕՂԼԷՂ ԻՔԷՆ Լ.ԻԻԼԻՅԷՆԼԻՆ ՔԷՐՐԼ ՂՅԼԷԼ Օ.ՃՃՃԱՂԲ ՊԼՂԼՐՐՐՐ, ՊԼԻՐՐՃԷՆ ՊԼԻՐՔ ՐՐՐՄՃԱՂՐՐՐ ԷԼԼԷԻԼԷՆԼԻՆ ԼՐՐՐՐՐՐ.

— Ա՛Հ, ՆԷ ՊԷՕՂԼ՛Ք ՐՐՐՄԼԴՐ, ՐԷ՛Ի ՀՅԴՂԲԴՐՐ.

— ՇԼՃՐՐԼՅԷ ԳՐՐՐՐ Չ.ԼՊՀԷ՛ ՄԼ ԼՐՐՅՕՂ ԼՐՐՆ.

— Խ՛ՅԼԲՂ, ԼՅԼԲՂ ՐՐՐՄԼԴՐ, Չ.ԼՊՀԷՄ ԼՕԳ ԼՐՐ, ՊԱՆՆԱ ԳԱՂՂԸ ՐՐՐՄԼԴՐՐՆՂՐՆ ՊԼՆ ՔԷՂԲԷ ԼՐՊԱՄ ԻԻԻՄ, ԱՃԷՐԲԷԼԻՄ ՂՂ ՐՐՐՐՐՐ ԼՐՐՐ, ՊԱՆԱ ԳԱՂՂԸ ՐՐՐՄԼԴՐՐՆՂՐՆ ՊԼՆ ԻՀՆԱԷ ԻԻԻՐ, ՃԷՐԲԷԼԻՄԻ ԼՐՊԱԷՆԷԼԻՐ.

ՀԱՆԷԼ, Լ.ԻԻԼԻՅԷՆԼԻՆ ՀԲՐՐԲ.ՅԼԻՐԲ ՄԼՂՂՐՐՐՐԼԻՔԼԼՐՐՐՐՐՐ

—Ա՛հ, տօսթում, բէք թէհլիքէլի տիր, թէտավիսի իչին տավէթ օլունտուղում ղէման, վէրէմ սօն տէրէճէյէ վարմըշ իտի։

—Վալիտէսի իլէ հէմշիրէսինին պուննան պաշգա իւմիւտլէրի եօղ տըր, տէյի՞լ մի։

—Էվվէթ, պու չօճուգ սէննայիլի նէֆիսէ մէքթէպինին էն պիյատէ չալըշգան թալէպէլէրինտէն, Բարիզին էն մեշհուր ֆապրիգալարընտան պիրինին մաքինա մուալիմի մուավինի օլտուղու կիպի, իլէրուտէ սէննայիլի տահսիլիյէմիզէ պէօյուք թաղադգըյաթը հուսուսէ կէթիրէճէք տէրէճէտէ ղէքի կէնճլէրտէն տիր...

—Աճընաճագ հալ, ֆամիլեասը պու խասթալըգտան գուրթուլմայաճաղընը պիլիյօրսո՞ր մը։

—Շիմտիյէ գատար սէօյլէմէյէ ճէսարէթի իտէմէմիմ, ֆագաթ իւմիւտլէրինին բէք զահիֆ օլտուղունը հըսսա իտիյօրում։

—Պիչաբէլէրին հալլէրինէ աճըյօրում, ֆագաթ սէնին քէնտիլէրինէ համի վէ մետարը թէսէլլի օլաճաղընը, մայիչէթլէրինի թէէմին իտէճէյինի թատավլուր իլէ թէէսիւրիմի թատիլ իտէպիլիրիմ։

—Մատամաղէլ Պէրթ, մուվաֆագաթի իտէճէք օլուրսա, տէտիյին կիպի օլաճագ տըր։

—Պու պապատ պէննիմտէ մուալէնէթիմտէն իւմիւտլար օլ, պու կիպի ալիճէնապանտէ թէչէպպիւսլէրինտէ սանա մուալէնէթի իթմէք պէնճէ մուճիպի իֆթիխար տըր։

—Թէչէք քիւր իտէրիմ տօսթում, պէն արթըգ նօթըրտամ տը Շան ճատաէսինէ կիթմէյէ մէճպուրըմ, շիմտիլիք տատյօ։

—Եիմէ կէլէճէքսին ա՛։

—Էվվէթ, կէլէճէյիմ։

—Պէնի տայիմա խապէրտար իտէճէքսին, տէյի՞լ մի։

—Տայիմա։

Իքի սաաթդ արդատաշ եէքտաիկէրինին էլէրինի սըգա-

բագ այրըլտըլար, Հանրի Տալաթուր-Վօաիյօ Դարուսէլ մէյտանընա տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը, էթիյէն Լօրիյօ տախի պիր արապայա րաքիպէն տէտիյի մահալէ կիթտի։

Մատամ Մօնսթի նամը թահսընտա պիչարէ գատընըն, մատամ լա Րէվվայէ օլտուղունը էվվէլճէ գարիյնի քիրամէ պիլտիրմիշ իտիք։ Մումահիլէյհա Լիւգանապուրկ մահալլէսինին նօթըրտամ տը Շան իլէ Վարվէյն ճատաէլէրինին պիրլէշտիքլէրի մահալատէ վագը, ճէսիմ պիր խանէյնին տէօրտունճու գաթընտա իգամէթ իտիյօր իտի։ Խաթիճար իլլէտիյի տայիրէ պիր մանթպաս իլէ պիր սալօն վէ իքի եաթագ օտասընտան իպարէթ իտի։

Տայիրէնին մէֆիուշաթը բէք սաի վէ սաաէ խսէ տէ, խանէ սահիպլէրինին թէմիզլիյէ բէք պիյատէ իհթիմամլարը օլտուղու կէօրիւլիյօր իտի։

Հիքեայէմիլին էն մուհիմմ էշխասընտան օլան պէվաթը օդուճանլարընդա թանըթտըրմագ էմէլի իլէ, էթիյէն Լօրիյօ մատամ լա Րէվվայէնին խանէսինէ տօղրու սէվգ իթմիշ իտիք։ Շիմտի պիզ կէնճ տօգթօրսան էվվէլ պու խանէյէ կիտէրէք քէնտիսինի օրատա պէքլէյէճէյիզ։

Պէրթին պիրատէրի Ադել, իքի այսան պէրի գուրթուլմասը նադատիլ միտհիշ խասթալըղըն բէնչէսինտէ ահ ուէնին իտիյօր։ Զէվալը սէլիգանլը հէնուզ բէք կէնճ իքէն էճէլին տատպէյի միւտհիշէսի ալթընտա էղիլիպ կիտէճէք տիր։ Հադըգաթէն պու պիչարէ սէլիգանլը ղայէթ եագըշըղը պիր կէնճ օլուպ, քէնտիսինի էճէլ եաթաղընտա կէօշկընը պիր կէնճ գըզ, հալինէ ղէմսակ օլմամալարը գապիլ տէյիլ իտի։

Պէտատա սէլիգանլընդն հատտը զաթինտէ պէյազ օլան բէնկի բէք զիյատէ սօղմուշ, սարարմըշ վէ կէօզլէրի չուգուրլաշմըշ, թէրլէ ըսլանմըշ օլան սիյահ սաչլարը ուզատմըշ իտի, վիճուտի օլ տէրէճէ զահիֆլամըշ իտի, քի տամարլարը նէֆ նազարտա կէօրիւլիյօր իտի։

Եաթագընդն պաշը ուճունտա պուլունան տաի վէ ֆագաթ թէմիզճէ պիր գօլթուգ սանտալեասընտա պիր գատընդն

օթուրարագ , էլլերինի կէօյսիւ իւղերինէ վազ իթմիշ իսի . . . տուտագլարընը մահզունանէ թահրիք իսիչինաէն վէ հալ ու թավրընաան , ճէնապը Հադգըն լութֆը մախսուսընա , պիր մուճիզէյի իլահիյէյէ միւնթազըր պուլունտուղու անլաշըլըյօր իսի ։

Պիչարէ գաբըն թագրիպէն գըրդ պէշ եաչընտա օլտուղու հալսէ սաչլարընըն պէյազլըղը , եվգիւնին պուրուչուգլարընը կէօրէնէլէր , սօգթօր էթիկէն Լօրիյս կիպի ալթմընը միթէճաւուզ զանն իսէրլեր իսի . ֆագաթ պու զէվալըյը վագըթսըզ իսթիկյարլատաան շէյ նէ՞ իսի . քէսէր , եաս , ըգթըրապ . . .

Եաթաղըն այագ ուճընտա եիրմի իքի եաչընտա օլտուղու հալսէ անճագ օն սէքիզինտէ թահմին օլունապիլէճէք սաըը սաչը , մավի կէօզիւ , զայէթ կիւզել պիր կէնճ գըզ տուրույօր իսի ֆի , պունըն տա եահմագտաքի կէնճին տիւչար օլտուղու միւտհիշ խասթալըղտան միւթէէսիր պուլունտուղու , պէնզինին սօլկունդուղունտան անլաշըլմագտա իսի . մամաֆիհ օ հալ իլէ տէ էն միւզթէսիր բէտաստլարըն իթինա վէ տըգգաթլա վիճուտէ կէթիրտիքլէրի կիւզել թաավիրլէրին , իրայէ իլէտիյի կիւզէլէրտէն տահա զիյատէ տիլրուպա վէ սէվիմլի պիր մախլուղ իսի . իչթէ պու գըզճըղազ տա կէնճ տօգթօրըն ալագաքէրտէսի օլան Պէրթ իսի ։

Ջէվալը Սպէլ եահմտըղը եէրտէ կէօզէլինի աչը , ճիւղի սաղա տէօնտիւքտէն սօնրա .

— Հէմշիրէճկիմ տուտատըմ , տէսի ։

Պէրթ , հէման գալգըպ գօշարագ էօթէ թարաֆտա պուլունան պիր մահանըն եանընա կիթտի , իւղերինտէ պուլունան իլաճ չիչէսինտէն պիր գաշըգ ալարագ խասթանըն եանընա կէլտի , սօլ էլի իլէ գաշըղը թուրթուպ վէ սաղ էլինի իւմիւտսիզ խասթանըն արդասընա ուզատարագ պիր աղ գալտըրտըգտան սօնրա գաշըղը տուտագլարընա եագլաչտըրտըղը սըրատա ։

— Իչ սէվկիւլի Սապէճկիմ իչ , տէսի ։

Հէմշիրէսինին պու իսթասըը իւղերինէ խասթա պիր ազ քէնահին թօրլատը . . . պաշընը հէմշիրէսինին պուլունտուղու թարաֆա չէվիրտի , վէ պիր սուրէթը մուհիպպանէտէ եիւղինէ պագըպ ։

— Թէչէքքիւր իսէրիմ հէմշիրէճկիմ , տէսի ։

Սապէլ հէմշիրէսինին վէրտիյի իլաճը իչտի , պու իլաճ , տօգթօր էթիկէն ու Լօրիյօնըն թէրթիպի օլուպ , պիրտէն պիրէ խասթատա թէէսիրի կէօրիւլտի , կէօզլէրինտէն ֆէրզ օլունան նէօվպէթ եավաշ եավաշ ազալտը , խասթա գալգըպ , հէմշիրէսինին էլինի քէնահ էլի իչինէ ալարագ տուտագլարընա կէօթիւրտի վէ քէսիք պիր սէտա իլէ .

— Ա՜հ Պէրթ , սէնէ լութֆքէար պիր գըզընըն , տէսի ։

Պու սէօզլէր պիչարէ վալիտէնին , դէվալը հէմշիրէնին դալպլէրինտէ քիմ պիլիր նէ կիպի հըսսըյաթը մուէլլէմէյի թէվէլլիւտ իթմիշ օլմալը սըր ֆի , իքիսի պիրտէն հէօնկիւր հէօնկիւր ազլամայա վէ եանագլարընտան իրի իրի եաչալը ագմագա պաշլատը ։

Սապէլ , վալիտէսի իլէ հէմշիրէսինին տէօթմէքտէ օլտուղու աճը աճը կէօզ եաչլարընա պիր մանա վէրէմմէյէրէք , մուղթարըզտանէ եիւղէրինէ պագըպտան սօնրա .

— Սղլայօրսունըզ , սիզէ քէսէր վէրէճէք պիր սէօզ սէօյլէմէսիմ զանն իսէրիմ , էկէր պիլմէյէրէք սէօյլէսիմ իսէ աֆվընըզը ըչճա իսէրիմ . . . տէսի ։

17

Պէրթ , վալիտէսինտէն էվէլ տավրանարագ կէօզ եաչլարընը սիլտի , սէվկիւլի գարտաշընը գօլլարը արատընա ալըը վէ քէմալի մուհապէթ իլէ եիւղինի կէօզինի էօբտիւգտէն սօնրա ։

— Պիր չէյ եօգ սէվկիւլի գարտաշճըղըմ, սէնին պէօյլէ խասթա եաթըշըն պիղի միւթէէսիր իսկյօր տա անըն ի-չին աղլայօրուզ... տէտի ։

Ապէլ, հէմշիրէսինէ ճէվապ վէրէճէյի սըրատա տէհշէթ-լիւ պիր էօքսիւրիւք սէօզիւնի քէամէյէ մէճպուր իթտի, էօքսիւրիւք զայիլ օլտուգտան սօնրա ։

— Ո ինսանկյէթլի տօգթօրըն տըդգաթ իլէ մուայէնէ-սի սայէսինտէ վէ հէր կիւն վէրմէքտէ օլտուղու իլաճլարը ալմազա պաշլատըղըմ կիւնտէն պէրի էօքսիւրիւք պիր ազ միւնասէֆի օլտու, խասթալըղըմ տահա բէք չօգ զէման իմթիտատ իթմէյէճէք տիր. եագըն վագըթտա եաթաղըմը թէրք իտէճէյիմ, վալիտէճիյիմ, կիւզէլ հէմշիրէճիյիմ, ար-թըգ կէօզ եաշլարընա հաճէթ եօգ տըր, կէլինիզ, կէլինիզ պէնի գուճագլայընըզ, տէտի ։

Պիչարէ վալիտէնին գուվվէթ ու գուտրէթի պիւսպիւ-թիւն զայիլ օլմուշ իքէն, օղլունըն արզուսընը եէրինէ կէ-թիրմէք իւզրէ եավաշ եավաշ գալգտը, խասթանըն սաղ թարաֆընա կէչտի, Պէրթ տախի վալիտէի կիպի սօլ թա-րաֆընա կէչտի. Ապէլ գօլլարընը աչարագ վալիտէի իլէ հէմշիրէսինին պօյնունա սարըլտը, եանագլարընը՝ եանագ-լարը իւզէրինէ սիւրտիւքտէն վէ պիր միւտաէթ պու հալտէ գալտըգտան սօնրա նօհուտ տանէսի կիպի կէօզ եաշը տէօք-մէյէ պաշլատը, վալիտէի իսէ կէօզ եաշլարընը կիւճագէ-լա զապթ իտէրէք ։

— Սէվկիւլի էվլատըմ, տօգթօրըն թավսիյէսինի ու-նուԹմըՕն մը, հիչ պիր վագըթ քէնտինի իւզմէ սըդըլմա քի պիր սահաթ էվէլ իտէյի սըհհէթ իտէպիլէսին, քէնտինէ կէլ... իւզիւլմէ եավրուպ, տէյէպիլտի ։

— Էվվէթ վալիտէճիյիմ հագգըն վար, արթըգ պէօյլէ հէմ քէնտիմի հէմ սիզի բահաթսըզ իթմէյէճէյիմ...

Խասթա պու սէօզլէրի սէօյլէր էքէն պաշընը վալիտէ-սինին պաշը իւզէրինէ տայատը, արատան չօգ կէչմէքտի-զին չիտտէթլի պիր էօքսիւրիւք եագալատըղը կիպի ադղըն-

տան տա գանլը պիր պալղամ չըգտը. միւթէագըպլէն հէմ-շիրէսինէ.

— Պու կիւն տօգթօր կէլէճէք տիր տէյիլ մի, տէյու սօրտու ։

— Էվվէթ կէլէճէք տիր, կէլէճէյի զէման տա եագ-լաշըր ։

— Նէ՞ ինսանկյէթլի տօգթօր, նէ՞ ալիճէնապ ատէմ։

Մատամ լա Էվվայէ՝ օղլունըն սէօզիւնի քէսէրէք.

— Էվվէթ օղլում բէք էյի բէք ալիճէնապ պիր զաթ տըր, պիղէ գարշը օլան մուամէլէսինի կէօրէնլէրին, գըրգ եըլըգ ահպապըմըզ օլտուղունա հիւքմ իտէճէքլերի կէլիր, տէտի ։

Պէրթ կէօզլէրինի եէրէ էնտիրտի, կէնճ գըզըն սա-բարմըշ օլան եիւզիւնի լաթիֆ պիր բէնպէյիք թէզէնին ի-տէպիլտի, Ապէլ սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Պու ալիճէնապ տօգթօրըն իթտիյի էյիլքլէրէ նասըլ մուգապէլէ իտէճէյիզ տէյինճէ, Պէրթ տահա զիյատե գը-զարարագ.

— Գարտա՛շըմ, օ ճիհէթի սէն հիչ տիւշիւնմէ, տէտի ։

— Եաթաղա տիւշէլի իքի այ օլույօր, ֆագր ու սէֆա-լէթիմիզ սօն տէրէճէյէ վարտը, իքի այտան պէրի պիր բարա գազանմատըմ. թէսարրուֆ իթտիյիմիզ իհթիեաթ ագճէսի տէ պիթտի, պունտան սօնրա հալիմիզ նէյէ միւնճէր օլա-ճագ, շիւպհէսիզ սէֆալէթ, զարուրէթ։ Ամմա եա Բապ-պիմ, նէ՛ միւտհիշ հալ։

Ապէլին պէնզի պիրտէն պիրէ բէնկտէն բէնկէ կիրտի, կէօզլէրինտէն պիլա իխթիեար աճը աճը եաշլար տէօքիւլմէ-յէ պաշլատը, զէվալլը վալիտէ իլէ պիչարէ Պէրթ տէ պիր պիրինի միւթէագըպ բուսեէլերի իլէ խասթանըն քէտէրինի թատիլէ օղրաշըյօրլար իտի. հաթտա վալիտէի.

— Ալտանըյօրսըն սէվկիւլի օղլում, ագճէմիզ պիթտի իսէ, տէ էլիմիզտէ պուլունան պաղը միւճէվհէրաթտա բարա իտէր, էշհամըզ վար, անլէրիտէ սահաբատագ, սէն իտէյի

աֆիկէթ իտինճէյէ գատար մայիշէթիմիզի թէէմմին իտէպիլէճէք բարայը ելէ իտէպիլիրիզ, տէտի ։

— էլմաալարընը, տէօշէմէլէրինի տէյի՛լ մի. ա՛հ, պէնի ասըլ էօլտուրէն հալ իչմէ օ ասըր. նա պէն էօլուրսէմ հալինիզ օ գէման նէ՞ օլաճագ ասըր ։

— (Թիմրէյէրէք.) Էօլի՛մ, նէ՞ միւտհիշ քէլիմէ, սագըն հա օղլում, պիր տահա պու աէօզի թէքրար իմմէ, էկէր հաշամադըղըմը իսթէրսէն, պիր տահա թէքրար իմմէզինն ։

Պէրթ. – Սէվկիլի գարտաշըմ, րէճա իտէրիմ քէնտինի իւզմէ, պէնիմ չալըշապիլէճէք կիւճլի գուվվէթլի պիր գըզ օլտուղումը ունութմա, կիճէ կիւնահուզ չալըշըրըմ, խասթալըղըն չօգ գէման սիւրսէ պիլէ մէրադ իմմէ հէր շէյ թէտարիք օլունապիլիր. տէմինճէք վալիտէյին տէտիլի կիպի, տօգթօր Էմինէն պիզէ գարշը բէք լութֆքեար պուլունույօր. չալըշըրըզ բարա գաղանըրըզ էլպէթ անըն իւճրէթինի թէէտիյէ իտէրիզ, քէնտինի ասլա իւզմէ, ազ վագըթ սօնրա սէնտէ էյիլէշիր չալըշըրսըն ։

— Պէ՞ն մի չալըշաճաղըմ. ա՛հ, պէնիմ քէնտիմտէն իւմիւտիմ եօգ, ճէնտալը Հագգըն թադտիրսթընա գարշը պիր շէյ տէյէմէմ, հէր հալտէ նէ գատար հայաթ մուգատէս իսէ, օ գատար եաշայապիլիրիմ։

Իչք տէֆա օլարագ խասթանըն լիսանընտան իւմիւտսիզլէյէ տէլալէթ իտէն պու սէօզլէր իչիտիլիյօր իտի. վալիտէսի իլէ Պէրթ՝ կիւճ հալ իլէ կէօղ եաշլարընը զադթ իտէպիլիյօրլար իտի ։

Պու էսնատէ չիտտէթլի վէ ուզուն պիր էօքսիւրիւք պիչարէ խասթանըն վիճուտինի սարսար, անընտան սօուգ սօուգ թէրլեր պօչանար, տուտագլարը արասընտա գանըլ պակամլար բէյտա օլտու. Պէրթ, ալէլ աճելէ մէնտիլի կըլէ գարտաշընըն տուտագլարընը սիլէրէք, գանըլ թիւքիւրիւքլերի վալիտէսինէ կէօսթէրմէմէք իսթէտի. հէյհա՛թ..., պիչարէ վալիտէ անը չօգտան կէօրիւյօր իտի ։

Ա պէլ, էօքսիւրիւյին արգասը քէսիլտիքտէն սօնրա պաշընը եաստըղա գօեարագ.

— Ա՛հ, պու մէնհուս էօքսիւրիւք նէ՞ գէման քէսիլճէք, տէտիյինտէ, վալիտեյի եիւզիւնի էլլէրի իչինէ սեթը իտէրէք.

— Աման նա Բապպիմ, մէրհամէթ, իմոտա, սէնտէն պաշգա մէտասը իսթինասըմ եօգ սըր, տէտի ։

Ա պէլին զաաֆիկէթի արթըգ տէրէճէյի նիհայէյէ վարտըղընա կէրէյի կիպի գանի օլան չէֆգաթը վալիտէ, ազուշը չէֆգաթընտա օ գատար մէշգագաթ իլէ պէօյիւթտիւյի սեվկիլի օղլունը էլինտէն ալմագ իւզրէ, գօրգունճ էօլիմին ան պէ ան թէգարրուպ իմմէքտէ օլտուղունը պիր էյիճէ հըսա իտիյօր իտի ։

Պէրթ իսէ, չօգ զէմանտէն հագգագաթը հալէ վագթի օլմուշ վէ պու ճիհէթլէ գալպէն բէք չօգ ըղթըրտագ չէքմիշ իսէ տէ. վալիտեսինին գալպինի պիր գաթ տահա ճէրիհէտտար իմմէմէք իչին գահրիմանանէ տէնէպիլէճէք պիր սուրէթտէ սապը իտէրէք, հալինտէն բէնկ վէրմէմէք ղայրէթինտէ պուլունմուշ իտի ։

— Պու էսնատէ գաբու չալընտը, Պէրթին վիճուտի սէսերտա թիմրէյօր իտի. օ միւտհիշ մէնզարէսինին տէյիչէճէյինէ սէվինիպ այագա գալգարագ.

— Էվէ՛թ... տօգթօր սըր, տէտիքտէն սօնրա գաբույը աչը ։

Ֆիլհագըգա պու կէլէն Էմինէն իտի. կէնճ գըզ Էմինէնի կէօրիւը կէօրմէղ բէնկի տէրհալ թէհտիտիւլ իթտի, տօգթօրըն վիրուտինտէն մէճպուն օլտուղու հէր հալինտէն անլաշըլըյօր իտի. լաթիֆ պիր սուրէթտէ թէպէսսիւմ իտէրէք Էմինէնէ.

— Սէֆա կէլտինիզ միւսիւ Էմինէն, սապըրսըզլըգտա թէշրիֆինիզի պէքլէյօր իտիք, տէմէսի իլէ, Էմինէն Լօրիյօ, կէնճ գըզըն քէնտիսինէ ուզաթմադըղը նազիք էլի, թիմրէք էլի իլէ սըգտը վէ միւթէպէսսիւմանէ.

— Խասթամըզըն հալինաէ տիւնաէն պէրի թէպէտաիւլ վա՛ր մը, տէյու սօրաու։

— Տիւն պըրագոըզընըզ կիպի տիր, եալընըզ էօքսիւրիւք դիյաոէլէչաիյի կիպի զաաֆիյէթիաէ արթոը, զահիրէն իչթէ պու հալաէ տիր. ֆագաթ ճիհէթը մանէվիյէսինէ կէլինճէ, պիրաոէրիմ պու կիւն բէք միւքէտաէր պիր հալաէ պուլունույօր, հայաթընաան գաթի իւմիւտ խոյօրուզ. ա՛հ տօգթօր էֆէնտի, ճէսարէթիմ վար իսէ տէ, պու ճէսարէթ եալընըզ պաննա քնաֆիլ տիր, վալիտէմ՝ պիրաոէրիմին վէֆաթընը կէօրէճէք օլուրսա, օ միւտհիշ տարպէյէ թահամմիւլ իաէմէյէրէք, նէֆսինէ գաան իաէճէք տէյու գօրդույօրում։

— (Միւթէէսսիր օլարագ.) Մաամաղէլ, թընպէն եաընըլաճագ հէր շէյի եաբմագտա գուսուր իթմէիմ զանն իտէրիմ. ֆագաթ աճիզ գալտըմ, պու ֆէլաքէթ էր կէճ կէլիպ չաթաճագ տընը, արթընզ քէթմը հագընզա՞ պէյհուաէ տիր, վալիտէնիդի թէէօքին իաէպիլմէք իչին իքիմիզ պիրլիքտէ չալընմալույզ. աճէպա վալիտէնիդի պիր գաչ կիւն օլսուն պու բաաան պաշգա պիր եէրէ կէօնտէրէ՞մէզմիյիզ։

— Սաման միսիս էթիյէն, սագըն վալիտէմէ պունը թէքլիֆ իթմէյինիզ, զիրա հէր շէյի անլայարագ օ ղէման օղլունաան պիր տագըգա պիլէ այրընմայաճագ տընը։

— Զէվալը վալիտէ։

— Էվէ՛թ, ղէվալը վալիտէ, օղլունա պիր հալ օլուրսա, նա վէֆաթ իաէր վէ եախօա թէճէննիւն իաէր տէյու գօրդույօրում, պէնաէ օ ղէման տիւնեաաէ իչի մէղար աբաընաա գալմընզ օլաճաղըմ։

Կէնճ գընզըն մէյուսիյէթի տօգթօրը օ տէրէճէ միւթէէսիր իչլէմիշ իտի քի, հէման հուզուրընաա տիզ չէօքերէք. «Սիզի նէ գաաար սէվսիյիմի պիլմէյօրսունըզ, տիւնեաաէ պէնճէ էն մուգաաաէա վաղիֆէ, թարիգը մայիչէթաէ սիզէ ըէֆագաթ իթմէք արզուսը օլաուղունը ունուսաույօ՞րմուսընըզ, տէմէսինէ ըէմտագ գալմընզ իտի. ֆագաթ

վագթ ու հալ իլանը մուհասապէթէ միւսահիտ օլմաորըզընաան, չօգ վագըթաան պէրի գալպինաէ կիղչէտիյի մուգաաաէա սընըը, պիր պէման տահա սագլամաղա գարար վիրուպ.

— Տիւնեաաէ եալընըզ գալմայաճագ սընըզ մաամաղէլ, չինքի պէն հայաթտայըմ, տօսթլուղումա էմին իսէնիզ, շիապհէնիզ օլմասըն քի, պէն սիզի էօմիւիւմ օլաուգճա հիմայէ իտէրիմ, տէտի։

— Միսի՛, էթիյէն, տօսթլուղունըզա իթիմաորըմ պէրքէմալ տընը, էն միւէսսիր ֆէլաքէթլէրիմիզէ սիզաէ իչթիրագ սուրէթի իլէ թէէմինի միւվէտաէթ պույուրտունըզ, պու պաապաէ շիապհէ իթմէք նանքէօրլուգ սայըլմա՞զ մը։

— Էօյլէ իսէ պէնաէ տօսթլուղումուզա մագրուրէն տէյէպիլիրիմ քի, պէնճէ տիւնեաաէ էն պէօյիւք ճաաաէթ սիզի մէճուա վէ պաճթընընաա կէօրմէք տիր. պինաէն ալէյհ սաաաէթը հալինիզի թէէմին իաէպիլմէք իչին օլանճա գուվվէթիմի սարթ իաէճէյիմէ իթիմաա իտինիզ։

Կէնճ տօգթօր, հայլի վագըթաան պէրի օ նամուսը ֆամիլէսանըն ատագ ու լինսանիյէթի տայիրէսինաէ էօմր կէչիրտիյի իգամէթկէահէ կէլիպ կիտէյօր իտի... ֆագաթ իլք տէֆա օլմագ իւզրէ պու գարար սէրպէսթ իտարէյի էֆէքտարէ միւգթէէտիր օլապիլմիշ իտի։

Էթիյէն պալաաէքի սէօղլէրի սէօյլէր իքէն, Պէրթ քէմալ տըզգաթլա տինլէմիշ վէ մուտահիլէյհին սէօնտաէքի իհթիղաղը ֆէրգ իթմիշ իտի. պու սէօղլէր էվել էմիրտէ կէնճ գըզը գօրդուրմուշ իսէտ, էթիյէնին նամուսընա իթիմաորը պէրքէմալ օլաուղու ճիհէթլէ, եավաչ եավաչ գալպինէ սիւքիւնէթի կէլմէյէ վէ տամարլարընաա հէրաըէթլի պիր գան ճէվէլան իթմէյէ պաշլամըշ իտի։

Տօգթօրըն պու սէօղլէրի, կիճինին գարանլըզընը տէֆ իլէ տիւնեայը նուր իլէ միւնէվվէր իտէն աֆիթաապը ալէմթապ կիպի կէնճ գըզա թէէսիր իթտի. Պէրթ, տօգթօրըն սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէտիյի սէօղլէրին քեաֆֆէսինի

տէ անլատը, եահօտ տահա աչըգ սէօյլէյելիմ, Ւթիկէնին քէնտիսինի սէվտիկինի, հէմ տէ քէմալի մուհապէթ իլէ տէսմը իզտիվաճընը Թալէպէ հազըր պուլունտուղունա չիւպհէսի գալմատը։

18

Պէրթ, Ւթիկէնին կէօսթէրտիկի խայըրխահլըղըն սէպեպինի անլատըղը զէման, մէճպուռնիկէթինտէն պաշտան այագա գատար Թիթրէմիշ իսէ տէ, ըսմէթ վէ Իֆֆէթինին քէմալի ճիհէթի իլէ ճիւզի պիր վահզէթ էսերի ըզհար իթմէքտէն տէ քէնտիսինի մէն իտէմէմիշ իտի. մուտահիլէյհա սէօզիւ գըսա քէսմէք իւզրէ սէրթճէ պիր չէհրէ իլէ.

— Միւսիւ Ւթիկէն, խասթանըն եանընա կիտինիշ, տէտի։

Զէվալը տօգԹօր, աչգ ու սէվտա տէնիլէն մուգավէմէթիշ գուվվէթէ հէնուզ մաղլուպ օլտուղունատան, կէնճ գըզըն պիր տէրէճէյէ գատար պարիտա օլան մուամէլէսինէ պիր մանա վէրէմէյէրէք, ատէթա մէյուս օլմուշ վէ Պէրթին մուհապէթինտէն մահրում գալաճաղընը տիւշիւնէրէք ճանը սըգըլմըշ օլտուղու հալտէ Պէրթի Թէպգիպ իթտի. հաթտա պու գատար իլէրի կիթտիկինէ բէշիման պիլէ օլտու։

Մատամ լա Րէվվայէ, Ւթիկէնին օտայա կիրտիկինի կէօրիւբ կէօրմէզ այագա գալդարագ ատնատալեատընը տօգԹօրա Թէրք իթտի, Ադէլ իսէ տօգԹօրը կէօրտիւյինտէ եիւզիւնի քէնտիսինէ չէվիրտի, զօր իլէ կիւլմէյէ պաշլատը վէ եալընըզ տէրի իլէ քէմիք գալմըշ օլան էլինի մուտահիլէյհէ ուզաթտը։

Ւթիկէն, խասթանըն հէրտաէմի էլինի քէմալի մուհապէթ իլէ սըգտը, հալինտէքի Թէպէտտիւլիւ հըսս իթտի, ըէնկ վէրմէմէյէ սօն տէրէճէտէ ճէպրը նէֆս իլէյօր իտի, խասթա զաիֆ պիր սէս իլէ տօգԹօրա.

— Ադիլմ տօգԹօր, սիզի կէօրտիւյիւմտէն տօլայը նէ գատար մէճպուռն օլտում, տէտի։

— ՏօսԹում, պու կիւն նաՙսըլընըը։

— Հալիմի պէնտէն էյի պիլմէնիշ լազըմ կէլիր, պու սիւալ նէՙտէն իյճապ իտիյօր։

Մատամ լա Րէվվայէ խասթանըն արա սըրա տուտագլարընը սիլմէք իչին իսԹիմալ օլունան գանլը մէնտիլի իրայէ իլէ.

— Բէք չօդ էօքսիրիյօր, տէտի։

ՏօգԹօր պու, էնտատէ բէք միւշկիլ պիր մէվգըտա պուլունտույօր իտի. Հադըդաթը հալի զէվալը վալիտէյէ սէօյլէմէք նէ տէրէճէտէ միւտհիշ իսէ, Հալան սէօյլէմէքտէ Ւնտիտէ օ գատար մէնֆուր պուլունտուղու հալտէ զարուրի սիւքիւԹի ՒհԹիյար իլէ, Հալընըզ Պէրթին եիւզիւնէ պագարագ պաշըյըլա հալ ու մէվգըընը բէք Թէհլիքէլի օլտուղունը անլաթտը, լաքին խասթա ԹէհԹի օլունան պու իշարէԹտէն քէնտի հալինին Թէհլիքէտէ պուլունտուղունը անլատըղընատան, պիրտէն պիրէ ատարատը, մօրատը վէ միւԹէագըպէն տօգԹօրըն էլինի ավլուճը իչինէ ալըպ, պիր ազ քէնտինտէն Թարաֆա չէքէրէք գուլագընը տուտագլարընա եագլաշտըրտը վէ զաիֆ պիր սէս իլէ.

— Միւսիւ Ւթիկէն, պէն էրքէք օլտուղում ճիհէթիէ հայլի ճէսարէԹիմ վար տըր, պէնտէն հիչ պիր շէյ սագլատմա, զաԹէն Հալան սէօյլէմէյէ հաճէթ գալմատը. Հարըն էօլէճէյիմ, տէյիլ մի, տէտի։

Ւթիկէնին հալի բէք ֆէնալաշմըշ իտի, պիչարէ ատէմ վագտա կէնճ պիր տօգԹօր իսէ տէ, Ադէլին սուզիչի սէօզինտէն օ ատրէճէ միւԹէէսսիր օլտու քի, սէնատը էգԹիզասընճա հըզիզ իթմէսի լազըմ կէլէն մէԹանէԹի զայըֆ իտէրէք կէօզիւ հաշարտը, զօղաղընտան գօրուզ կէլէն հընչգըրըգլար խասթանըն սուալինէ ճէվապ վէրմէսինէ մանի օլ-

տու, հալընըզ բարմաղընը տուտագլարընա կէօթխուրէրէք սիւքիւթ իթմէսինի թավսիյէ իթաի.

Պու ըզթըրապէզգա մէնղարէյի քէմալի սիւքիւթէ հաղին հաղին թէմաշա իտերէք, գալպէն միւթէէսիր օլան պիչարէ վալիտէ, տօգթօրըն սիւքիւթինտէն պիր շէյ անլայամայարագ.

— Տօգթօր էֆէնտի, նէ՞ սէօյլէյօր, տէյու սիւալ իթտի.

— Մէրագ իթմէյինիզ, մաամաֆ... խասթամըզ ույգուսըզլըգտան շիքայէթ իսթյօր, պէն շիմտի պիր իլաճ հազաճաղըմ, իւմիւտ իտերիմ քի թէէսիրինի տէրհալ կէօրիւպ ույույաճագ տըր. մաամաղէլ Պէրթ, պանա պիր աղ քեաղըտըա պիր գալէմ վէրի՞րմիսինիզ.

Ամպէլ, տօգթօրըն հօգդա գալէմ թալէպ իսթյինտէն պիր շէյ անլայամայարագ, չաշդըն չաշդըն եիւզիւնէ պագմագտա իլքէն, կէնճ գըզ հէմտան ֆըրըլայարագ տօգթօրըն իսթէսինի գալէմ իլէ քեաղըտը կէթիրտի. Էթհէմէն ըէչէթայը եաղտըղը սըրատա, քէնտի քէնտինէ.

— Էյ վա՜հ, պու եաղտըղըմ ըէչէթա ասն ըէչէթա օլաճագ տըր, զէվալը վալիտէ, պիչարէ հէմշիրէ, տէմէքտէ իտի. Պատէհու ըէչէթայը Պէրթէ վէրիպ.

— Մաամաղէլ, պու իլաճտան խասթա ույուսունճայա գատար հէր չարէէքտէ պիրըր գաշըդ իչիրիլէճէք տիր, տէմէսի իլէ, Պէրթ ըէչէթայը ալըպ մէյուսանէ քէնտի քէնտինէ.

— Ա՜հ... իլաճընըզտան ասնրա մէրասիմի լուհանիյէ իճրա օլունաճագ տըր, սէօզլէրինի մըրըլտանտը.

Էթհէյէն, զէվալը հէմշիրէնին սէօզլէրինի իչիթտի, ֆագթի թէէսիրաթը տէրուննիյէսինտէն ըէնկ վիրմէմէք իչին, մաամաֆլա Բէվվայէնին պուլունտուղու թարաֆտա տէօնէրէք.

— Սիպ նա՞սըլսընըզ մաամաֆ, տէտի.

— Բէք զահիֆ, բէք բէրիշան պիր հալտէյիմ, քէտէր պէնի մահվ իտիյօր.

— Ձէսարէթ, զայրէթ իտինիզ, հալինիզտէն խասթա օլտուղունուզ անլաշըլըյօր, պու տէրէճէ քէտէրէ մաղլուպ օլմայընըզ, միսաֆիրիմ օլունըզ.

— Աման եա՛ Բապամ, միսաֆիրիմ օլմադ միւմքի՞ւն մի տիր, (եամաղը կէօսթէրէրէք) պունը զայպ իթտիքտէն սոնրա պէնճճ եաշամագտան նէ՞ հասըլ օլուր.

— Բէրիմէնիզի տիւշիւնինիզ.

— Ա՜հ, հադգընըզ վար, գըզըմբտա տիւշիւնմէյինիմ, ֆագաթի էլիմտէ տէյիլ, օղլումտան պաշգա քիմսէյի տիւշիւնէմէյօրում.

Պիչարէ վալիտէ, պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սոնրա էթհէյէնին գօլունտան թութուպ եանը պաշընտաքի օտայա կէօթխուրտու, մէյուսանէ վէ ճալիպը ըզգաթ պիր նագաբա եիւզիւնէ պագարագ.

— Տօգթո՛ր, հադգըգաթը անլամագ իսթէրիմ, էվլատըմ իւմիւտսո՛զ մի տիր, սիզ իւմիւտի գաթ իթտինիզ մի, տէյու սօրտու.

Էթհէյէն արթըգ պէյհուտէ թէսէլլիէթամիզ սէօզլէր իլէ վագըթ զայպ իթտիրմէք իչին եալան սէօյլէմէյէ միւգթէտիր օլամայարագ.

— Խասթամըզըն հայաթը, հէր ան պին տիւրլու միւճագաթ ըզհարինէ գատըր օլան ճէնապը Հագգըն եէտը գուտըրէթինտէ տիր մաամաֆ, տէտի.

— Տէմէք օլույօր քի սիզ պունտան պէօյլէ պիր շէյ եաբամայաբընըզ, տէյի՞զ մի.

Էթհէյէն ճէվապ վէրմէյուպ սիւքիւթ իթտի, պիչարէ վալիտէ պիրտէն պիրէ մնամըր քէսիլտի, կէօզլէրինի աչըբ, էլլէրինի պաշընտան եօգաբը գալտըրարագ վէ աճը աճը ֆէրեատ իտէրէք եուսիուգլարընը պաշընա վուրմագ իսթէյօր իտի... Էթհէյէն տէրհալ մէրգումէնին էլլէրինի թուրթուպ.

— Մաամա՛ֆ, տըգգաթի իտինիզ, պաղըրըպ չաղըրմայընըզ, խասթայա հէր հալի տույուրմուշ օլաճագ սընըզ, տէտի.

Պիչարէ գաառն, ուզիմօրը պու իմիմարընը միւթէազըզ սիւքիւթ իմի, պաշը՝ կէօյիւ իւղէվինէ սարգըճըը վէ պիր միւատէթ հապին հապին կէօզ եաչըարը սէօքաիւ. կէնճ թա-պիզ պիր գաչ սանիյէ գառար բըդդամիմիզ պիր նազար իլէ պիչարէ վալիսէյէ պագարգտան սօնրա ծառատան չըզըզ խասթանըն եանընա կիւտի, վէ պիչարէնին հարէրէթի զա-յիլ օլան էլէէրինտէն պիրինի էլի իչինէ ալըզ, օխշաեարագ.

— Ըէվկիլի չօճուզ, ճէսարէթ, պու ագշամ եվինէ կէ-լէճէյիմ, տէմէսի իւղէրինէ, խասթա կէօզէրինի սէմիյէ տօղրու գալտըրարագ, ճէնապը Հադդըն լութֆը մախսու-սընը թէմէննի իմիմէ-բառ օյատուղունը ուզիմօրա իֆհամ իմ-տի, չիատէթլի էօքսիւրիւյիւն տուտագլարը իւղէրինառ պը-րագալըղը գանը պալկամը սիլահքառէն սօնրա, տօղթօրա.

— Ճէսարէթ տէ յօրտունըզ, օ՝ ճիւմլէառէն դիյառ պէն-առ մէվճուտ տըր, տէմի.

Լէթիյէն, արթըզ սապը ու թէհամիւլինի մահվ իմիշ վէ պիր ան էվվել օ միւտիշ մէնղարէտէն գուրթուլմազ ար-զուսընա տիւշմիշ օլմադըզա, չըդաճադը սըրատա, քէնտի-սինի թէագըզ իմիմէսինի Պէրթէ իշարէթ իմի, իբիսի պիր-տէն եանը պաշընառքի օտայա կիրտիլէր, մատամ լա Րէվ-վայէ աղլայա աղլայա թանընմազ պիր հալէ կէլմիշ իտի.

Զէվալը հէմշիրէնինառ արթըզ սապրէ մէճալի գալմա-մըշ օլմադըզա, այագտա տուրապիլմէք իչին օտղթօրըն պօ-լունա տայանմազա մէճպուր օլատ. մէզպուրէ հապին պիր սէտա իլէ, տօղթօրա.

— Գարատաշըմ, եարըն կիւնէչինն թուլուինէ գառար եա-շայառաճաղ մը տըր, տէյտ սօրատ իսէ տէ, Էթիյէն պու սէօղլերի իչիթմէմիշ կիպի.

— Մատմազէլ, եազտըրըմ բէչէթայը եարատըրըպ կիւ-զէլճէ գուլառնմալըսընըզ, տէյտ մուգապէլէ իմտի.

Պէրթ, տօղթօրըն ճէվապ վէրմէմէսինառէ քի հիքմէթի լայըգը իլէ անլատը, եիւզիւնիւ էլէէրի իչինէ ալըզ հապին հապին ապլամայա պաշլատը. Պէրթ, էթիյէնին եէկեառնէ իւ-

միւտի, ֆէյդը իսթիդպալի օլատուղու ճիհէթլէ, աղլամառը՝ դալպինի բարչա բարչա իմիմէ-քառ իտի. հէման եառընա թէ-դարրուպ իտէրէք խառֆիֆճէ դօլունա տօղունուտ վէ վալի-տէսինի իրայէ իլէ գուլարընա էյիլիպ.

— Վալիտէյնիզի տիւչինիւնիւզ քի զէվալլընըն մէտարը թէսէլլիսի անճադ սիզալինիպ, տէտի.

— Ա՛հ, էվէլ՛թ, վալիտէյմի տիւչինմէյիմ, չինքի վալիտէմէ պագադճագ եալընըզ պէն գալարմ.

— Եա՛, պէնի ունութտունը՞զ մը, պէն, պէնառէ օղլու-նըն եէրինէ գայըմ օլաճադըմ.

— Թէչէ-քիւր իտէրիմ տօղթօր... լութֆունըզա թէ-չէ-քիւր իտէրիմ... վալիտէմ նամընա սուրթէթը մախսու-սէառէ թէչէ-քիւր իտէրիմ.

Պէրթ, պունը առյէրէք կէօզ եաշը իլէ ըզլաթտըզը ի-քի էլինի պիրառէն տօղթօրա ուզաթտը, տօղթօր մուտախէյ-հանընն էլէէրինի քէմալի մուհապէթ վէ իլգադ իլէ պըգ-տը, կէնճ գըզ միւթէազըզէն քէնտիսինի թօրլայարագ.

— Իլաճ հէնուզ նաբատըրըմատը կիտառտ եառատրայըմ, տէտիքառէն սօնրա, սիւրթլա գառատան չըդըզ մէրտիվէն-տէն աշագը էնտի.

Էթիյէն, պու հալաթը միւէլլէմէնին թէէսիրի իլէ հէյ-քէլ կիպի սաքիթ պիր հալառ պուլունան մատամ Ազիժէլ լա Րէվվայէնին եառընա թէգարրուտ իտէրէք, մէգամը թէսլի-յէթտառ վէ զէմանո ու զէմինէ մուվաֆֆըգ պիր գաչ սէօզ սէօյ-լէտի, հէյհա՛թ... պիչարէ վալիտէնին ճէրիհէտառ օլան գալպինէ արթըզ սէօզ թէէսիր իմիմէյօր իտի, արթըզ օղ-լունը եպէտիյէն զայդ իտէճէյինէ գանի օլմուշ իտի. զէ-վալը գառընճըզագ ճիյէրրառէսինէն ճէնապէսինառէն պաշգա պիր չէյ սիւչինմէյօր իտի. Էթիյէն, մատամըն թէէսի-բառ ու ըզթըրատպէ մաղլուտ օլարագ սէօզ տինլէմէյէ գուվ-վէթ ու գուտրէթի գալմառընը կէօրինճէ օտառան չըգ-տը կիմտի. համիյէթլի տօղթօր մէրտիվէնառէն աղըր աղըր էնէր իչէն գալպի օ գառար միւթէէսիր օլմուշ իտի քի, հէ-

ման նօհուտ թանէսի կիսի կէօղ եաչը տէօրմէքտէն քէնտինի ալամնատը ։

Էթիկէն , սօղաղա չըղըղ պիր աղ հէվա թէնէֆֆիւս իթմէյէ պաշլայընճա ադըճըդ աչըլըը , քէնտինի թօբլատը , Ըընէ ճատատէսինատէն մուրատը իլէ Բարիզին մէրքէզ ճատատէսինէ տալտը . պու էանատէ պիր աղ սիւբիւնէթի պուլմուշ իսէ տէ , եինէ թէէսիւրաթը միւէլլէմէտէն պիլգիսայէ ազատէ տէյիլ իտի ։

Պիղ նաղարը տըզդամիճըլըդը եինէ խասթէնին օտասընա սէվդ իտէճէյիղ , Ա.պէլ , սօղթօրլա հէմչիրէսինին չըղտըզըլարընը կէօրտիւքտէն սօնրա պիր գաչ սանիյէ տահա սապր իտուպ , գարտաշըն գարտաշընդըընը հըրաս իտինճէ եաթաղընտա գալդըպ սօղրուլտու վէ զայէթ ղաւի պիր սէօյէ վալիտէսինի չըղըրտը ։

Մատամ լա Բէվվայէ , զայէթ մէյտա վէ ղէմիաք օլտուղու հալտէ եինէ օղլունէն սէօինի իչիտէրէք հէման գօչուպ կէլտի . օտայա կիրիպատէ էվլատընը սօղրուլմուշ վէ տիրսէքլէրինէ տայանմըշ կէօրիւնճէ .

— Եավրում , պիր չէյ մի իսթէյօրսուն , տէյտու սօրտու ,

— Պիր չէյ իսթէմէյօրում վալիտէճիյիմ , եալընըզ սանա սէօյլէյէճէք պաղը սէօղլէրիմ վար ։

— Պանա՞ մի ,

— Իվվէ՛թ , սանտալէէնի եանըմա եադլաշընը , չինքի սէսիմ բէք զաիֆ տիր . հէմչիրէմ պուրատա պուլունմատընը սըրատա սիղէ պիր գաչ սէօղ սէօյլէմէք իսթէրիմ . . .

19

Մատամ լա Բէվվայէ օղլունէն իրայէ էյլէտիյի իսկէմլէյէ վէ եամթաղընն քէնարընա օթուրտու , խասթանընն իւզիւնէ միքեատէրանէ պապարագ .

— Մէվկիլի եավրուճուղըմ , սօղթօրըն թավսիյէսինի ունութմա՞ն մը , եօրկունլուգտան իւզիւնթիւտէն գօրգմայօ՞րմուսըն , տէտի ։

— Եօրկունլուգտա՞ն մը գօրգաճապըմ , խա՛յըր , մագասատըմ սանա պիր գաչ սէօղ սէօյլէմէք տիր , տինլէյինիղ . . .

Պիչարէ խասթա , սէօղիւնիւն այիի թարաֆընը իբմալ իտէմէտի , չիտաէթլի պիր էօքսիւրիւք պուննա մանի օլտու , վալիտէսի պուննատան խոթիֆատէ իլէ օղլունըն սէօյլէյէճէյի հիւզնէնկիղ սէօղլէրի տինլէմէմէք իչին ։

— Օղլում , կէօրիւյօրսըն քի սօղթօրըն իսթիտարաթընա բայէթ իթմէմէյին ղէմիան , պու մէնհուս էօքսիւրիւք սէնի եադալայօր . . . տէտի ։

— Ա.րթըղ պիր շէյ վազիֆէմտէ տէյիլ տիր , արթըղ պէնճէ հէր շէյ օլտու պիթտի տէմէք տիր . . . սիղ շէօյլէ եանըմա կէլինիղ , էլինիզի վէրինիղ պագայըմ , եիւզիւնիւզիւ եիւզիւմէ եադլաշարընընդ , կէօղլէրինիզի պէնտէն թարաֆա ագթի խոինիղ , հա՛ իչիմէ պէօյլէ ։

Պէտպահտ վալիտէ ճիյէրպարէսինին պու արզուսընը եէրինէ կէթիրտի , տէմիյի կիսի եադըը վէ միւքեատէրանէ պիր նաղար իլէ օղլունէն եիւզիւնէ պագմադա պաչլատը , Ա.պէլ պիր գաչ տէֆա էօքսիւրիւպ տուտագլարընը սիլտիքատէն սօնրա , խայլի վագըթտան պէրի քէնտիսինտէ կէօրիւմէյէն պիր մէթանէթի վէ գուվվէթլի սէտա իլէ չէօյլէճէ իտարէյի մէգալ իյլէտի ։

— Մէվկիլի վալիտէճիյիմ , չիմտի պէնի տինլէյինիղ , ֆագաթ նաասըլ տինլէյէճէյինիզի պիլիյօ՞րմուսընըզ , քէտէրտէն ադատէ օլարագ վէ քէմալի ճէսարէթլէ . . .

— Տինլէյօրում եավրում . . . նէ՞ սէօյլէյէճէքսին . . .

— Պու սէօղլէրիմ , տիւչար օլաճաղընըզ ալամ ու էքտարը սիղէ չիմտիտէն իսթասր իտէճէք տիր . . .

— Ա.պէ՛լ , Ա.պէ՛լ , սէվկիլի օղլում , պէնի էօլտիւրիւյօրսուն ։

— Վալիտէ՛ճիյիմ , սիզտէն ճէսարէթ , սապր ու թա-

համմիւլ թալեպ իթմիշ իսիմ. սէօղիւմիւ քեամէլինիշ, եւ-նէ թէքրար իսէրիմ հէմտէ ադիշ բէտէրիմ նամընա թէք-րար բէճա իսէրիմ քի քէսպը ճէսարէթի խալինիշ, պէօյլէ սէօղիւմիւ քեսիլմեմէլինիշ։

Պիչարէ վալիտէ, օղլունըն սէօյլէյէճէյի միւտհիշ սէօզ-լէրին նէ սէմէք օլաճաղընը զաթէն քէնտի իթմիշ իքէն, պիր-սէ «բէտէրիմ նամընա թէքրար բէճա իսէրիմ քի սապու թահամմիւլ, ճէսարէթի խալինիշ, սէօղիւմիւ քեամէլինիշ» սէօզլէրինի իշիտինճէ, ճիկէրիկեահընա պիր օղ սաբլանըը, վիճուտի կիւյա պիր էլէքթրիք պաթարեասընա մարուզ օլ-մուշ կիպի պուշաան այաղա գատար թիթրէտի, կէօզլէրի շիմշէք կիպի բարլատը, եւ պիտէ քիմ պիլիր նէ կիպի ֆաճիաէնկիզ խաթըրէլէրէ սէլալէթ իսէր պաղը իմարաթ բէյտա օլսու, սօղուլսու, կէօզլէրինի սէվկիլի օղլունա տիքտի, պօղուդ վէ ֆագաթ ճիւրաթ ու ճէսարէթինի էյմա իսէր պիր սէտա իլէ.

— Սէօյլէ իլի կէօղիւմ, մաղլում բէտէրճէյնին նամընա սէօյլէ... արթըդ սէնի քէմալի թէսլիմիյէթ վէ ճէսարէթլէ աինէյէճէյիմ... թէէսիւրաթը գալպիյէմի քեամիլէն տէֆ իսէճէյիմ, տէտի.

— Թէշէքքիւր իսէրիմ ադիղէ վալիտէճիյիմ, պէն տէ սիղի պու հալաէ, պէօյլէ ճէսուր պիր գատըն կէօրմէք իս-թէրիմ, չիւնքի արթըդ պէնիմ ասիւնեատէ պիր իւիշիյիմ գալմատը.

Մատամ լա Րէվայէ թէքրար թիթրէտի, էլինի էլի իչինէ թուխմագտա օլան Ադէլ, պու հալին ֆէրգինէ վա-րըպ աճը աճը կիւլէրէք.

— Հանիւա ճէսարէթի էտէճէքտինիզ, վէրտիյինիզ սէօ-զիւ նէ չաբըդ ունուտմատընըզ, վատընըզը տէրհատը իտի-նիզ, տօգթօր հազրդ աթը սիղտէն քէմմ իսիյօր, լաքին պէն սէօյլէյէճէյիմ, էօյլէճէյիմ... պունը պիլմեյիսինիզ... արամըզտա տա պիր սըր վար քի, հէմշիրէմին, տատալէթ զահիր օլունճայա գատար անտէն խատպէրատար օլմամատը լա-

զըմ կէլիր, եանի թաչըտըզըմըզ Մօնթիյէ նամընըն ա-սըլ...

— Սէօյլէ օղլում, սէօյլէ.

Ադէլ զաթէն բէք զահի օլատուզու ճիհէթլէ վալիտէսի իլէ ատալաըընատա վուգու պուլատուզունը պէյան իյլեսիյիմիզ միքտատմէմ, պիր գամի տատա վէ տէրէճէյի նիհայէտէ քէնտիսինի միւթէէսիր իյլեմիշ իսի. մամաֆիհ եինէ սօն ճէսարէթինի թօքայըպ սէօղինէ տէվամ իլէ.

— Վէֆամընա, նատֆուս տայիրէսինտէն գայատար չը-գարըպատագ տըր քի, իսիմ Ադէլ Մօնթիյէ օլմայընպ, պուն-տան եինի սէնէ եվել մաղլումմէն կէրատընընը ճէլլատըն տամընըզընա թէսլիմ իտէն Բօլ լը Բէվվայէնին օղլու, Ադէլ լը Բէվվայէ օլատուզում մէյտանէ չըգմատագ իչին, պագը թէք-տագիրի իհթիյատիյէ իլիխատընընա մէճպուր օլաճագընըզ,

«Պէնիմ չէֆգաթ ու մուհապէթիմը մուտէրանէնիզէ էճնի-յէթիմ պէրքէմալ տըր... պու սըրրը վագթը մէրհունընընա գատար մուհաֆագա իտէճէյինիզտէն էմին իսէմ տէ, նու-ֆուս տայիրէսինճէ իճրատը թահար մէճպուրիյէթտէ պու-լունան մէրատիմի, պիզգաթ տէրհուտէ իտէճէյինիզի վատ իթմէյիսինիզ, Պէրթին պիր չէյտէն խատպէրատար օլմայաճա-ղընը տա թէէմին իսինիզ...

«Բէտէրիմին մէզարը իւղէրինտէ «Ատալէթ» քէլիմէ-սինտէն պաշգա պիր իսմ օլմատըղը կիպի, պէնիմ մէզա-րըմըն իւղէրինտէ տէ եազընըզ պիր «Ադէլ» նամը պուլուն-տուրուլաճագ տըր... պունը տա վատ իտէ՞րմիսինիզ.

— Վատ իսէրիմ օղլում...

— Պէօյլէ եազըլաճագընըզդա եէմին իտէ՞րմիսինիզ.

— Եէմին իսէրիմ.

— Զատֆընըզ վէ աճգինիզ պու իճրատէ մանի օլմա-յաճագ տըր եա.

— Ատա, պու եօլտա պիւթուն գուվվէթիմի սարֆ ի-տէճէյիմ.

— Թէշէքքիւր իսէրիմ վալիտէճիյիմ... չիմտի բահաթ

բահաթ էօլէճէյիմ... եիւղիւմիզի գըզարտան օ միւտհիշ սըրրըն մուհաֆազա օլունաճաղընտան իշլէ չիմոի էմին օլտում...

— Էվվէթ օղլում, օ ատհչէթլիւ սըր, իլել էպէտ մէքթում գալաճագ տըր, հաթտա ճէնտալը Հագ պիզե մուլին օլմայընշ տա ատաչէթ եէրինի պուլմազտա, Պէրթ, բէտէրինին մէտհալի օլմատըզը պիր ճինայէթտէ, պաշգասընըն ուղրունտա պօյնունը ճէլլատըն սաթըրըննա թէշլիմ իթտիլինի գաթիէն պիլմէյէճէք տիր,

— Էվվէթ ատվկիւլի վալիտէճիյիմ, Պէրթ պուռնը պիլմէմէլի տիր, բէտէրիմ պիկիւնահ իտի, պիզ պուռնտան էմինիզ, անճագ հէյէթը Ատուլ անը մահքիմ իթտիլէը. ա՛հ եիրմի սէնէտէն պէրի պիկիւնահլըզընը իսպաթ իտէճէք վէ հէնուզ իւզէրիմիզտէ պուլունան գան լէքէսինի սիլէճէք տէլայիլ վէ իմտաթը արտընագտան պիր ան կէրի տուրմատըմ իսէ տէ, չիֆայիտէ քի լութֆը Բապպանի բէհպէրիմ օլմատը. Էյ վա՛հ, գաթիլ նամընը, մաղլում նամընա թահվիլ իտէմէտէն էօլիւպ կիտէճէյիմ, վագտա թէէսիւֆ իթմէմ, ֆագաթ լը Րէվվայէ նամընըն իթիպար ու չէրէֆինի մուհաֆազա իտուպ թէմիզլէյէմէմիյիմէ եանընըմ, արթըզ թէմիզլէննմէյէճէք տիր, մէկէր քի մուճիզէ գապիլինտէն պիր չէյ օլա...

Ատէլ, էօլիւմ հատտինտէ խասթա լքէն պու սէօղլերի սէօյլէմիյի սըրտտա հալինի կէօրէնլերին, քէնտինինի էօլէճէք պիր խասթա տէյիլ, իտէյի ափիյէթէ եիւզ թութմուշ պիր ատէմ զոնն իթմէմէլերի գապիլ տէյիլ իտի... լաքին պու սըրտտա պիրտէն պիրէ եինէ պիր էօքսիւրիւք պիչարէնին սէօզիւնի քէստի, էլինտէքի մէնտիլի տուտագլարընա կէօթիւրտի, մէնտիլ գըրմըզը րէնկէ պօյանտը, պու միւտհիշ մէնզարէտէ ճիյերի բարալանմազտա օլան պիչարէ վալիտէ, թէէսիրաթը գալպիյէսինէ մուգամէմէթէ միւթէտիր օլամայաճաղընը անլայըլ, պու ճանխըրըշ մուհավէրէյէ նիհայէթի վերմէք էմէլի իլէ.

— Օղլում Ապէլ, սէվկիւլի եավրում, արթըզ սուս՝ բէք մուղթարըզ օլույօրսուն, տէտի։

— Խայըր վալիտէճիյիմ... կէօրիյօրսունըզ եա արթըզ էօքսիւրիւք չէսիլտի, պիր ազ տահա միւտաատէ իտինիզ տէ սէօղիւմի իքմալ իտէյիմ, պիր գաչ տէֆա օ միւտհիշ սըրտան Պէրթի ակհաճ իթմէքք իսթէմիյիմ, ֆագաթ կէնճ պիր զըզա էօյլէ տէհչէթլիւ պիր ճինայէթտէն պահա խոխլուպ տա, ասնըա օ սըրրը քէթմ իթմէմինի թավսիյէ իթմէյի, անըն տա ասն տէրէճէտէ քէթմինէ զայրէթ իթմէմինի պիր ազ միւշկիլ պուլտում, իսթիյարը սիւքիթի թէրճիհ էյլէտիմ, պուռնտան պէօյլէ տէ հիչ պիր շէյ պիլմէմէմինի արզու իտէրիմ։

Ապէլ, գուվվէթլի սէօզ սէօյլէմէքտէ իքէն պիրտէն պիրէ սէտտասընա պիր զաաֆ արզը օլտու, վալիտէսի կիւճհալ սէօղլերինի իշխտէպիլսիյինտէն գուլազընը հէման ազընա եագլաշարըտը. հէյհա՛թ, իտտամանըն տուտագլարընտա հարտաքէթ էսէրի կէօրիւնիւյօր իտէ տէ արթըզ սէս սէտա իշխտիլմէյօր իտի. Մատտամ լա Րէվվայէ.

— Ա՛հ, արթըզ լադըրտը իթմէյօր, տէյու հայգըրտըզընտա, խասթա թէէքքար ճանըմտարադ.

— Վալիտէճիյիմ էօլիւյօրում, պէնի թագտիս էթթ, տէտիքտէն սոնրա պաշընը եատտըզա տայատըպ սիւքիթ իթտի. պիչարէ վալիտէ պօղազընտան կէլէն հընչգըրըգլարը, կէօղլերինտէն ագան եաշլարը, արթըզ զապթէ միւգթէտիր օլամայարադ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլատը վէ անճագ շու սէօղլերի սէօյլէյէպիլտի.

— Ա՛հ եավրում, պէն սէնի հեր զէման թագտիս իթմէքտէյիմ.

Մահթէագըպէն ճիյերբարէօինի գօլլարը արտընա ատլարադ եիւղինի կէօղունի բուսէլերէ, գանըը կէօզ եաշլարընա զարզ իթտի, պու բուսէլեր Ապէլէ եէնի պիր հայաթ պախշ իթտի, կէօղլերինի աչտը, վալիտէսինի կէօրինճէ կիւլէրէք.

— Աէվկիւլի վալիտէճիյիմ, պէն էօլտիւքտէն սօնրա արթըգ մաղլում բէտէրիմի ղիյարէթէ եալընըզ կիտէճէքսինիզ, պէնիմ թաւաֆֆըմտան տա մէղարըննա պիր չիչէք տէմէթի կէօթիւրէրէք «օղլուն սօն նէֆիէսինէ գաւար սէնին իչին ճէննաթը Հադգըն լութֆ ու մէրհամէթինի իսթիրհամ իյլէսի, մնաւմիյէթինի վէ պաչպաութընըն եօլունտա գուրպան օլտուղունը իսթաթի իչին, սօն տէրէճէտէ սարֆը մէսայի իթմամյի հալտէ մուվաֆֆագ օլամնաթը, մէյուսէն վէֆաթ իյլէսի» տէյինիզ, տէյինճէ, պէտպախտ վալիտէ օղլունը պաղրընա պաւաթագ.

— Խայըր, խայըր, սէն էօլմէյէճէքսին, եաշայաճագսըն, դիրա սէնտէն սօնրա արթըգ պէն տէ եաշայաճամ, տէսի.

Ադէլ արթըգ ճէվապ վէրմէյօր իսի, մնաւամ լա Իէվվայէ էվլատընըն պու հալինի կէօրիւնճէ մէյուսանէ եաթաղըն եանընտա տիզ չէօքերէք վէ էլլէրինի սէմայէ գալտըրարագ հապին պիր սէտա իյէ.

— Աման եա՛ Բապաիմ, գաւորը մուխլադըն, տէօքտիւյիմ կէօզ եաշլարը. չէքտիյիմ մէշաղգամի քեաֆիր տէյի՞լ մի տիր, սէն մէրհամէթ էթ եա Բապաիմ, տէյու հայդըլտը.

Ադէլ հապին հապին վալիտէսինին եխտիւնէ պագմադտա իչէն, իլաճ կէթիրմէյէ կիտմիշ օլան Պէրմ գաւունըն էշկինտէ կէօրիւնտու, զէվալը վալիտէ Պէրմի կէօրիւնճէ թէլաշ իյէ.

— Զաբըգ իլաճը կէմիր, չաբըգ օլ, տէյու պաղրըտը.

Իլաճ պիր գաշըղա տէօքիւլէրէք խաոթանըն աղղընա թէգարրուպ իտիլտի, խաոթա իլաճը եուխթաը, հալինտէ թարիֆի նագաղիլ էսէրը զաաֆ կէօրիւլիյօր իսի. պիր արաբըգ կէօզլէրինի աչըպ վալիտեսի իյէ սէվկիւլի հէմշիրէսինին եխզէրինէ պագտը, պու պագըշ տա սօն տէֆա օլմագ իւղրէ վէտա թաւալիր խտճէք սուրէթտէ հիւնկնկիվ պիր պագըշ իսի.

* * *

Նօգաըրտան պէրի թաւվիր իյլէտիյիմիվ պու նաամուալը ֆամիլեսընըն իգամէթկեահընը մուվաֆֆագ սուրէթտէ թէրք իյէ, նաղլոլը տըղգամէթըմըզը Ագաոեա սօգաղընտա Ֆիլան-Գաթըը իյէ սապըղ նօմէր, նամը տիկէրլէ Բաուլ Պրիդօնըն, պապա Լուրնանըն Գանթ-Տարժան թէամիյէ օլտնան մէյխանէսինտէ, նէ սուրէթլէ ախղ ու կիրիֆի իտիլտիքլէրի վէ նէ եօլտա մուամէլէ կէօրտուքլէրինի անլամագ իւղրէ պանլարա սօղրու սիվգ իտէճէյիվ.

Խըրսըզլար, բօլիս թաւաֆֆընտան ախղ ու կիրիֆի իտիլտիքտէն սօնրա, օ ճիվարտա վագը Գըլիչի կէչիտի գաբաղ օլմանէսինէ կէօթիւրիւլմիշ իտիլեր. տէրհալ մահբուսիյնի նագլէ մնախտուս պիր արաբա ճէլգ օլտնարագ, հէբսիտէ բօլիս նէղարէթինտէ վագը Թէվգըֆխանէյէ նագլ իտիլտիլեր.

Իսնայի Թէվգըֆտա բօլիս գօմիսէրինին պիր գաչ սէօզտէն իտարէթի օլան Իֆտաէսինտէն, էսպաղը Թէվգըֆըն նէ իտիյի անլաշըլմըշ իսի. Հանի Ֆիլան-Գաթըը նամը իյէ օգույանըարըմընըտա Թանըթաըրմըշ օլտուղումուզ ատէմ, օ գաատար կէօզիս աչըղ վէ չէյէթան պիր շէյ իսի քի, պէօյիւք սըրղամէթլար օլմաըրըզը ղէման վագԹինի պօշ կէչիրմէյուպ, բարա իտէճէք էշկա սըրղամի իյլէմէքտէն խալի գալմամըշ իսի.

Պու քերրէ Թէվգըֆի օլունմաըրնըն սէպէպտէ, սաաթճըլարըն պիրինտէն օն իքի սաէտ սաաթ աշըրմըշ օլմաըր իսի. քէյֆիյէթինն բօլիս նէղարէթինէ իհտարը էհնասընտա Ֆիլան-Գաթըը լաղտաը իյէ նատ օլունան Գըլօտ Լանտրինին էշքեաըր տախի խտապեր վէրիլմիշ վէ պունըն իւղէրինէ սասիշ միտիրի Թաւաֆֆընտան պիր Թէվգըֆի միւվաքէրէսի իյէ, սարիսգը մէրդումընն Եարպունէճ ճատաէսինտէ Բըմի Աստումատ տախիլինտէ վագը իգամէթկեահընտա, Թահարիյաթը լաղըմէնին իճրատը իչին էվամիրի լազըմէ իթնա օլունմուշ իսի.

Իգամէթկեահը Թահարրի օլունտուղու սըրտտա պիր

ատնտրգ իչինտէ տատթլարըն պուհուր իթմէսի , էօթէտէն պէրի հագգընտա մէվճուտ օլան չիւպհէ պիր գամ տահա արթմըշ օլմադըլա , թէվգըֆլընտան պաշգա չարէ օլմատըղը բօլիս մամուրլարընա իհթար օլունմուշ իտի . Հալ պու փի հայտուտաը իգամէթկեահընտա պուլամատըգլարընտան , պու մագուլէ էշհատը մուղրըրէնին էյլէնտիքլերի Գանթ-Ցարժան վէ էմտալի միսիլու մէյհանէլերին օ կիճէ պատըմտատը իչին իգթիղա իտէն էմիրնամէ վէրիլմիշ իտի ։

Էվվէլճէ պէյտն իլէտիյիմիզ կիպի Ֆիլան-Գամթը թէվգըֆ իտիլտիի սըրատտա , Բընէ Մուլէն թատաֆընտան մուտավէնէթի իտիմէմիշ օլտա իտի , բօլիս գօմիսէրինին գարնընա պիր բըչադ սօգմագլա իչինի պիմիլտաճ իչտէն պիլէ տէյիլ իտի ։

Խըրսըզլարը կէօթիւրէն ատատա նէզարէթի տայիրէօնէ վատըլ օլունճա , իզերլէրի թահարըի օլունտուգտան սօնրա վատի պիր տաչնա իտիտալ օլունտուլար , գիքր օլունան տաչնտա թահգըգաթը իպթիտայիյէլերի հէնուզ խիթամ պուլմատըշ պիր չօգ կիճէ խըրսըզը , Ճանքէօիճի , սէրսէրի , տիլէնճի վէ պու մագուլէ տատմլերտէն բէք չօգ փիտնէլեր մէվճուտ օլուպ , պունլարընն պիր գըսմը իլգ իտիհնթագտան սօնրա տալը վէրիլէճէյի կիպի , պաղըլարըտա քէնտիլերինէ իտնատ իտիլէն ճիւրմլերին ֆալլէրի օլտուգլարը մէյտանէ չըգարագ , թէրպիյէ վէ թէէտիպ իտիլմէք իւղրէ պաշգա հարբտխանէլերէ նագլ օլունճագլար իտի ։

20

Գարիյնի քիրամլէ պէրապէր պալատէ գիքրի սէպգաթ իտէն թէվգըֆտանէյէ պիր ատթֆը նագար իհթիպտէն սօնրա , Ֆիլան-Գամթը իլէ ըէֆիգինին հալլերինի թէագըգ իտէճէյիզ , պուրատտա գըշլալարտագի ատքէրին եամթագլարը

կիպի պաշ թարատֆլարը տիվարէ միւթթատըլ եամթագլըգլար , օրթա եէրտէ տէ գապաճա հատըրլար իլէ աղըր մատալար պուլունույօր իտի ։

Ֆիլան-Գամթը իլէ ըէֆիգի սապգ նօմէր պուրայա միատֆիր իտիլտիքլերի կիճէ , Բարիզ չարգընլարընն էն գիյատտ իսթիրահաթլա վագըթ կէչիրտիքլերի կիճէ օլմալը տըր քի , պիզիմ իլի արգատաշ եամթաճագ եէր վէ սերպէսթճէ գօնուշագիլմէք իչին պիր քիւչճիք պուլապիլտիլէր ։

Ֆիլան-Գամթը թատիմ իլէտիյի սըրգաֆը , եանի մաւիւմիւմիզ օլան իտապինէյի էյէ կէչիրէմէտիյի իչին , օ տէրէճէ հիստէթլէնմիշ իտի քի , սապգ նօմէր մէրգումա սէօզ սէօյլէմէյէ ճէսարէթի իտէմէյօր իտի . մամաֆիհ պիր միատտէթ ըէֆիգինին հալինի ուզագտան թէմտաչա իհթիյաճընա եագլաչըպ .

— Նէ՞ տիւչիւնիյօրսուն արգատաշ , տէտի ։

— Եա սէն նէ՞ տիւչիւնիւյօրսուն ։

— Պէ՞ն մի , հիչ ... իբի տարպը մէսէլէտէն պաշգա խաթըրմտա պիր չէյ եօգ տըր ։

— Օ տարպը մէսէլէր նէ՞ իմիչ պագալըմ ։

— Պիրի , « Ինսան եօրկանընա կէօրէ այագընը ուզաթմադտա , տէօնիչտէ էվինին գարուսընը պուլամազ » տիկէրիտէ չու տըր « Հայտուտ գաչաճաղը սըրատտա բօլիս գարուտտա պուլունուր » տէրլէր ։

— Պէնիմ պէօյլէ տարպը մէսէլէրէ ագլըմ էրմէդ , ագլըմ էրէճէք պիր չէյ վար իսէ օտա չու տըր քի , պու կիճէ ալթուն պագասը օլաճագ իչէն մահրէսէ աթըլտըմ , հէլէ թվգըֆ իտիլտիյիմիզ սըրատտա բօլիս գօմիսէրինէ գարշը իթտիյիմ քիւսթախլըգ , քի՞մ պիլիր պէնի գաչ այ թէվգըֆէ սէպէպ օլաճագ տըր ... ։

— Էյ գապահաթ քի՞մտէ ։

— Գապահաթ եինէ պէնտէ տիր ։

— Էվվէլճէ սէնտէ տիր եա՛ , Ժան-Ժուաւ , Գանթ-Ցարժան մէչհանէսինին էմին պիր եէր օլմատըղընը սէօյլէտի ։

ֆագամի սէն օ զէման սէօղիւնէ էհէմմիյէթի վէրմէտին ։

— Ալլահ օ խապխին պէլասընը վէրսին , օ մէնհուա ժան-ժուանտէն պանա պահս իմմէ ։

— Նիչի՞ն ։

— Զիւնքի իլք թէաատրոֆտէ պաշը էղիլէճէք պիր խաչըն տըր ։

— (Թէաճիւպ իլէ ։) Դաագահամը նէ՞ օլսույօր ։

— Պուտալա հէրիֆ , անլամայօրմուսըն , պիպի բօլիսէ վէրէն ժան-ժուան տէյի՞լ մի ։

— Նէ՞ սէօյլէյօրսուն ։

— Վագիթը իլէ կէլիպ պուլունմամասընը նէ՞յէ համլ իսիյօրսուն ։

— Խա՛յըր , խա՛յըր , պունա իհթիմալ վէրէմմէմ , ժան-ժուան գահպէ տէյիլ տիր ։

— Նօմէ՛ր , սէն նէ՞ սէօյլէյօրսուն , ժան-ժուան հէր շէյի եաբաճադ տէրիճէտէ պէչադ տըր , պէն չունը պունը պիլմէմ . նի՞չին վադիթնաա կէլմէտի ։

— Պէլքի կէլտի , պէլքի պիր ազ կէճիքտի . . .

— Հայվա՛ն հէրիֆ , քէմիյի եալատըտա անըն իչին կէճիքտի . . . գօմիսէր պիպի թէվգըֆ իտէրքէն « Ափաաըղըմ ատէմիէր սիզ օլսուղունըզ պէնճէ մուհադդադ տըր » աէմիյինի ունութմա՞ն մը ։

— Էվէ՛թ , օրսաը էօյլէ . . .

— Էյ ժան-ժուան , պիզիմ Դանթ-Տափժանտա օլսուղումուզը բօլիսէ խապէր վէրիպ պիպի թէվգըֆ իթմէյիմի քի , Պէրլին ճաատէօհինէտ քէնտիսինէ խապէր վէրտիյիմ խապինէյի եալընըզ քէնտի աչըրսըն , անլայօրմուսըն . լաքին պիզիմիչ օլ քի ալաճաղը պանգա դայիմէլէրի , կէրէք տիննեաատա վէ կէրէք ահրէթտէ հիչ պիր իչէ եարամայաճադ տըր ։

Հայտուտ պու սէօզլէրի սէօյլէր իքէն էօյլէ պիր հալի վահշէթի քէսպ էյլէմիչ խաի քի , սաալըգ Նօմէր պայաղը թէֆէրրէյէրէք ։

— Ֆիլան-Դամէրը , ֆիքրինի անլայօրսա , ժան-ժուան սէէյհինաէ պիր հէյլէ պիր սէսսիզ թաատիվսը խոյօրսըն , սէտի ։

— Սէնին նէ՞ վազիֆէն , օ պանա այըտ պիր մէսէլէ տիր ։

— Քէնտիսինի էլէ՞ մի վէրէճէքսին ։

— Նի՞չին էլէ վէրմէյիմ ։

— Սէն նէ սէյէճէյինի պիլմէյօրսըն , էկէր ժան-ժուան Պէրլին սօգաղընտաքի մէսէլէսինտէն պիր շէյ անլայամամըշ իսէ , զէյնին նապը կիպի սույըն իւղերինէ չըդար . եինէ սէն էղիլիրսին , տօղրու տէյի՞լ մի ։

— Էվէթ ։

— Ցէսիյին կիպի ժան-ժուան իճրաաթէ միւպաշըրէթի իթմէզտէն էվվէլ պիպի էլէ վիրուպտա եալընըզ պաշընա օ իչի կէօրմէք խամէրսէ , օ զէման քէք չաբգըն պիր շէյ օլտուղունը իդդիասըն խաէրիմ . . . Ֆագամի էօմէէտէն պէրի արամըզտա պու տէրէճէ տօսմէլըզ վար իքէն , պու իչի քէնտիսինտէն հիչ մէմնուն իթմէմ ։

— Ֆագամի պէօյլէ պիր շէյ եաբմըշ իսի , օ վագըթի պէնտէ եաբաճադըմը պիլիրիմ , հօշ պէնտէ գանի օլմուշումա՛ . . .

Ֆիլան-Դամէրը սէօզլունի իբմալ իտէմէտի , զիրա պու էանաատէ թէվգըֆնանէնին գաբուսը աչըլտը , իչէրիյէ տահա պիր չօգ էչնասը մուզիրրէ կիպտի . հէրքէս պիրէր տէլիյէ սօգուլուպ աբզարդլարը կիպի սաալըգ Նօմէր տաին ույգունյա վարտը , եալընըզ Ֆիլան-Դամէրը խապսին ույումայօր , պիր սաաթ էվվէլ միսաֆանէթիդին հուզուրընա չըգըպ ժան-ժուանյի էլէ վէրմէք թաարիֆինի տէւշինիյօր իտի ։

Էրմէնի սապահ հաբըսխանէ կարտաեանլարը . գաբըյը աչըպ հիւքիմէթի տայիրէսինին տիվանխանէլէրինի սիւբիւրմէք իչին մահրուսլարը անկարեայէ չըգարտըգլարը սըրատա , Նօմէր ույգունան օյանըպ , Ֆիլան-Դամէրըա ։

— Շիմտի սէնի խաթինթաագա չըղըրաճագլար տըր ,

մուխքէֆիզ օլալըմ, սէն պէնտէն պահա իտէճէք տէյիլսին ա՛, տէյու սօրտու ։

— Խա՛յըր ։

— ժան-ժուանիյէտ աֆվ իթտի՞ն մի ։

— (Եուհրուգլարընը սրգարագ ·) Ասլա՛, միւտաէթը էօմիւիւմտէ եարամայաճագ պիր շէյ վար իսէ օտա պու տըր ։

— Տէմէք օլույօր քի անը էլէ վէրէճէ՛քսին ։

— Էվվէ՛թ, հէմ պու պահա այըտ տըր, էկէր իլէլ էպէտ տօսթ գալմագլըղընմըղը իսթէրսէն պիր տահա ժան-ժուանիյէն պահա իթտի ։

Պու էհնաատէ դարու թէքրար այըլըպ իշէրիյէ պիր կարտիեան կիրմէ՛ջլէ, իսթինթադա չըղրըլաճագ մահրուսյարըն էսամիսինի օգուտմագա պաշլատը, պուննլարըն իչինտէ սապըգ նօթէր իլէ Ֆիլան-Ֆամըրտա պուլունմագտա իսի ։

Ֆիլան-Ֆամըրը պաշընը եէրէ էյմիչ օլտուղու համտէ արգատաշլարընը թէպգրպ իսիյօր վէ պիհնէն միւսթանթիգ էֆէնտիյէ վէրէճէյի ճեվապլարը տիւշունիյօր իսի ։

Իսթինթադա էվվլճէ Ֆիլան-Ֆամըրը չաղրըլըը, միւսթանթիգ եաղըհանէսինին արգատընտա վէ սանտալեա իւղերինտէ օթուրտուղու կիպի, իֆատաթը զապթ իտէճէք քեաթիպ տէ եանընտա պուլունույօր իսի. միւսթանթիգ՝ Ֆիլան-Ֆամըրը թէքէտէն թըրնագա գատար սիւզտիւ, իւսթի պաշը ղայէթ թէմիզ օլտուղունտան, քէնտիսինտէ հայտուտ գըյաֆէթի կէօրիւնմէ՛յօր իսի. պինտէն ալէյհ միւսթանթիգին թէպգրգը չօգ սիւրմէտի, հէմտան իսթիճվապէ պաշլայըպ ։

— Իամինիպ, լադապընըզ, սինսինիպ, սէնտաթընըզ նէ՞ տիր, տէյու սօրմասը իլէ, հայլաղ՝ սօրուլան սուալլէրի՛ճէվապ վէրտի. նէօվզէյթ սաբր մէսէլէյէ կէլինճէ, միւսթանթիգ գաչլարընը չաթարագ ։

— Սիզէ Սէնթ-Ցընիտտէ սաաթճը միւսիւ Մօնթրէյլին մաղազասընտան սաաթ չալմըշ տէյօրլար, նէ՞ տէյէճէ՛քսինիպ, տէտի ։

— Մաատամ քի սաաթլար էլինիզտէ տիր ինքթարէ մահէլ եօգ. էվվէթ էօյլէ պիր խաթա իթտիմ, ֆագաթ պու իշտէ պէն զանն օլունտուղու գաատար գապահաթլը տէյիլմ.

— ՆաաըՓ, նաաըՓ, գապահաթլը տէյի՛միսինիպ, ֆիյլմ սըրպաթը իճրա իտէրքէն սիպի կէօրմիշլէր, սօնրատտա սաաթլար սիպին օտատա պուլունան սանտըգ իչինտէ զուհուր իթտիյի հալտէ գապահաթտան պէրի օլմանըզ գապի՛լ մի տիր ։

— Էվվէթ, ինքթար իթտէ՛յօրսմ, ֆագաթ պէն եալընըզ տէյիլ իտիմ արգատաշըմ վար իտի. հէր շէյի եարան վէ էօն այագ օլանտա օ տըր ։

— Արգատաշընըզտա վար իտի էօյլէ՞ մի, ֆագաթ չալընան սաաթլար սիզտէ զուհուր իթտի, պուննա նէ՞ տէյճէ՛քսինիպ ։

— Բէք սօղրու, ֆագաթ պէն անլէրի մուվաֆագաթէն սագլայաճագ իտիմ, սօնրա տա պէրապէր սաթաճագ իտիք ։

— Անլաշընըը, իբինիպ միւշթէրէք իմիշսինիպ, բէք ալա, շէրիքը ճինայէթինիպ օլան շախսըն իտմի նէ՞ տիր ։

Ֆիլան-Ֆամըրը ճէվապ վէրէճէյի եէրտէ պաշընը իբի էլլէրի արաստնա ալըպ սիւքիւթ իթտի. միւսթանթիգ խէ սապընըզընգա.

— Հայտէ պագալըմ սիւքիւթին սըրասը տէյիպ, կէչէնլէրտէ իբի այ գատար հաբս օլտուղընը, ֆագաթ պու տէֆա հէյէթը Աատալ սիպէ օ գատար միւսաատէ իթմէյէճէք տիր. լա ագալլ օն իւչ այ գատար հաբըսխանէյի ումումի-տէ թէֆգրճի խոխլէճէքտինիպ, պուրայը տիւշունինիպ տէ օնա կէօրէ ճէվապ վէրինիպ, տէտի ։

— Նէ՞ տէյօրսունըզ միւսթանթիգ էֆէնտի, եարըմ տուղինա սաաթ իչին ինսան օն իւչ այ հապս օլունապիլի՞ր մի ։

— Էվվէթ, աղ տըր պիլէ, ֆագաթ չէրիքը ճինայէթի-

Նիզի խապեր վերիրսկնիզ, օ զէման էանայի թէվզըճըընըզտա բօլիս գօմիսէրինէ գարչը իթթիխինիզ մուամէլէ, պիր տէրճէյէ գատար ունուտուլապիլիր...

— (Էլլէրինի օվուշտուրարագ.) Ա՛հ միւսթանթիդ էֆէնտի, պէն հագըգաթէն նատիմ օլտում, օ քիւսթախլըդ ունուտուլմալը տըր, նարինօշ իտիմ նէ եարտըղըմը պիլմէյօր իտիմ։

— Ունուտուլմալը տէյօրսունըզ, ֆագաթի պագալըմ բօլիս գօմիսէրի ունուտաճա՞գ մը, մէյվանէտէ օ ճէսուր ատէմ օլմամըշ օլտա իտի, բօլիս գօմիսէրի չիմնի մէղարտա պուլունաճագ իտի. հէր նէ իսէ, չիմնիվիկը չու սաաթ մէսէլէսինի հալ իտէլիմ, արգատաչընըզըն իտի։

— Ա՛հ միւսթանթիդ էֆէնտի, պիր արգատաչ էլէ վէրմէք նէ գատար կիւճ օլտուղունը պիլմէնիզ պէնի իճապտ իթթիէզինիզ, ֆագաթի մաաէմ քի էօյլէ արզու իտիյօրսունըզ չարնաչար սէօյլէյէճէյիմ. արգատաչընըն իտի ժան-ժուան վէ լագապը տա Բօղինէօլ տըր, տէմէտի էլէ, միւսթանթիդ էլինէ պիր քէտպըտա գալէմ ալարագ իչիթմէյի իտի գայտ էլէ, թէվֆըգ միւզաքէրէսինի հաղըրլատըգտան սօնրա հայտուտա իտիմապէն։

— Պու ժան-ժուան քիմ օլտյօր, նէ՞րէտէ իգամէթի իտիյօր, տէտի։

— Ժան-ժուան, տէֆաթլէ մահքիմ օլտպ պէշ սէնէ մահբէտտէ գալմըշ վէ եէտի սէնէ զաթիյէ նէզարէթի թահտընտա պուլունմուշ պիր հայտուտ տըր, չիմնի վինիբէյ սօգաղընտա նիյմի պիր նօմէրօլը խանէտէ իգամէթ իտէր։

Միւսթանթիդ թէվֆըգ միւզաքէրէսինի իբտիդ իթթիխքտէն սօնրա, Ֆիլան-Գաթիրըն իտիմինիթտադնամէսինի օգուլյարագ իմզա իթթիրտի. պու սըրատա հայտուտ քէլմէ աղազ իլէ։

— Պիր չէյ րէճա իտէճէյիմ միւսթանթիդ էֆէնտի, Ժան-ժուան թէհլիքէլի պիր սաաէ տիր, պէնի կէօրճէք

օլուրսա տէրհալ քէնտիսինի էլէ վէրտիյիմի անլայաճագ տըր. օ հալտէ հայաթըմ թէհլիքէտէ պուլունաճագ տէմէք տիր, լութֆունըզը իտիրտամ իտէրիմ. մաաէմ քի թէվֆըգի օլունտուտ պէնի պաշդա պիր հաբըսխանէյէ եանի Մատէօնիա նագլ իթտիրնէր, տէտի։

Միւսթանթիդ պիր քէտպըտա պագը չէյլէր եապտըգտան սօնրա թէվֆըգի միւզաքէրէսի իլէ մէղքիւր քէտպըտը պիր միւպաշըրա թէսլիմ իտուպ, բօլիս միւտիւրիյէթինէ կէօնտէրտի. Պատէհու հայտուտա.

— Իչթէ սիզի իտթէտիյինիզ եէրէ կէօնտէրէճէքլէր տիր, տէտի։

— Թէշէ՛ք քիւր իտէրիմ էֆէնտիմ, հայաթըմը գուրթարմըշ օլտունըզ։

Միւսթանթիդին միւզաքէրէսի իլէ թէվֆըգի միւզաքէրէսինի համիլ օլան միւպաշըր, հէման էվրագը ատայիշ միւտիւրինէ կէօնթէրտի. միւտիր թէղրիրէյի օգուտուգտան սօնրա ժան-ժուտինին թէվֆըգիընը, իտպէն նամ միւսթախտ պիր բօլիս մէմուրընա հէվալէ իտտի, պու բօլիս ժան-ժուտիյի թանընը օլմադըլա.

— Պու ժան-ժուտի տէնիլէն ատէմ ատպըգալը պիր հայտուտ տըր, պունտան պիր գաչ սէնէ էվէլ թահտը թէվֆըգիա ալընընպ սիրիկին իտիլմիշ իտէ տէ եինէ ավտէթ իյիլմիշ տիր, կէլէլիտէն պէրի թահտը նէզարէթտէ պուլունուպ հէնուզ սըրդաթա թէսատտի իթմամիշ տիր, տէտիքտէն սօնրա վազիֆէսինի իճրա իթմամ իչին չըգըպ կիտտի։

Կէլէլիմ ատպըգ նօմէրը էֆէնտիյէ. Ֆիլան-Գաթըր կիտտիքտէն սօնրա պիրիմ իհթիյարըն ճանը պայաղը սըգըլմայա պաշլատը, արատան բէք չօգ կէչմէքտիրին Ֆիլան-Գաթըր ավտէթ իտինճէ, նօմէրը մէրգումը իտթիգպալ իտուպ, էյ նէ՞ եարտըն պագալըմ, տէյտու սօրտու։

— Իչ եօլունա կիտտի. ֆագաթի պէնտէ եա հատա եախտա նէֆիլ օլաճաղըմ։

— Պէնիմ իչին պիր չէյ սէօյլէմէտին եա։

— Սէնին իչին նէ սէօյլէյճէյիմ, սէն պանա նէ՞ եաբտըն քի .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, տէմէք քի Ժան-Ժուտի հապը եուխթաը .

— Էօյլէ եա , սէն քէյֆինէ պագ , չիմտի պէն Մատէլօնթա կիտիյօրում պագ քի սէն տէ օրայա կէլէսին , շայէտ կէլէմէզսէն Ժան-Ժուտի իլէ էյի կէչինմէյէ չալըշ, չինքի պու կիւն եարըն օ տա հաբս օլունաճագ տըր .

Պու արալըգ Ֆիլան-Գամբըր թէքրար չըղըլըը , մէվգուֆիյինին նագլինէ մախսուս օլան արապայա իւքսէք իտիլտի . Մի թէագըլպէն արապա քէմալի սիւրաթլա նէզաըրէթ տայիրէսինտէն ուղագլաշըը , արապա պիր իսայլի եօլ ալըրգտան սօնրա թէվագուֆ իթտի , մէվգուֆիյին չըգաըրըլըպ հաբըսխանէյէ գօնուլտու , ֆագամ պու հաբըսխանէ Մատէլօնթ օլմայըպ , Սէնթ-Բըլաժի թէվգըֆխանէսի իտի , պու հալ Ֆիլան-Գամբըրըն բէք զիյատէ իսթիդրապընը մուճիպ օլտու .

Րէֆիդլէրինին սուրէթը թէվգըֆլէրինի միւշահատէ իթմիչ օլան Ժան-Ժուտինին , Պէրլին ճատուէսինտէքի գօնագա նէ սուրէթլէ կլուխյինի վէ պիր չէյ ալամազ սըզըն ֆէվգէլատէ պիր խէվֆ ու ատէհչէթլէ օրատան նասըլ սավուշտուրուլտուն հէքեայէ իթմիչ իտիք , Ժան-Ժուտի , րէֆիդլէրինին ատըրաէսթլէրի իւզէրինէ քէնտիսինին տախի պիլ ախէրէ թէվգըֆ իտիլճէյինի պիլմէյօր իտի .

21

Ժան-Ժուտի , ալաֆըրանկա սապահըն սաաթ իչինտէ իգամէթկեահընա կէլիպ եաթաղընա կիրտի իսէ տէ , Պէրլին ճատուէսինտէքի գօնագատա կէօրտիւյիւ Միսթրէս Տիգթուրէն իլէ , Նէօյլի ֆաճիասը գահրամանը օլան գատըն

պէյնինտէ նէ գատար միւշապէհաթ օլտուղունը հայլի զէմման տիւշինտիւքտէն սօնրա ույուեապիլտի .

Հայտուտը մէրգումըն իգամէթկեահը Վինկրէյ ճատուէսինտէ 21 նօմէրօլը էսկի վէ խարապ պիր խանէյինին պէշինճի գաթընտա վագը օլուպ իչի գըսմտան միւրէքքէպ իտի , քէնտիսի կէօրմիւշ կէչիրմիշ թէճրիւպէքտար պիր հայլազ օլմադըգա իգամէթկեահընըն մէֆրուշաթընը , զապըթանըն չիպահէլէրինի թէէյիտ իթմէյէճէք տէրէճէտէ թանիմ իթմէյի քտարը ագիլ ատտ իթմիշ իտի . հէր իչինի քէնտիսի կէօրմէք միւթատը օլտուղու ճիհէթլէ , իգամէթկեահընը թէչքիլ իտէն իչի օտանըն նէզաֆէթի վէ ինթիզամը , կէօրէնլէրին հայրէթինի մուճիպ օլաճագ տէրէճէտէ իտի .

Օտալարընըն հէր պիրինտէ իչիչէր ատէտ քէնչէրէ պուլունուպ էօնիւ այըգ օլտուղու ճիհէթլէ , Սէնթ-Մարթէն դանալընա տօղրու նէզարէթի միւքէմմէլ վէ հէվասըտա լաթիֆ իտի .

Թէճրիւպէքտար պիր հայտուտ օլտուղունը պէյան էյլէխիյիմիզ Ժան-Ժուտի , մահբէտտէն չըգտընը զէմման պիրթապի հայլազ րէֆիդլէրինէ իլթիճագ իթմիչ իտէ տէ , միւտաէթը մէտիտէ թէճրիւպէքի տայէսինտէ էօյլէ քէօր քէօրունա տէնիլէճէք տէրէճէտէ մէճպուրտանէ հարաքէթլէրտէ պուլունմայընպ , միւմքին մէրթէպէ զապթիյէ նէզարէթինին նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթմէյէճէք սըրգաթլարտան կէրի գալմամըշ, վէ պու սուրէթլէ մայիշէթինի եավաշ եավաշ եօլունա գօյմազա պաշլամըշ իտի . պիր կիւն պիրթաատաւիֆ վէնտան օրմանը ճիվարընտա թէտատի էյլէխիյի պիր սըրգաթտա , էլինէ ալթը նիւշ ֆըրանգը միւթէճավուզ պիր բարա կէչտի , մէրգումի պու մէպլազ իլէ էլվապիմը պէյթիյէսինի եօլունա գօյմուշ վէ թարիֆ էյլէխիյիմիզ իգամէթկեահը քիրալամըշ իտի .

Հայլազը մէրգում, թատարըուճա բայէթէն օրթա հալտէ պիր մայիշէթի իսթիյար իտէրէք , հիչ պիր քիմսէնին

նաշաբը տըգգաթըննը ճելալ իթմէմիշ վէ պուլունաուզու մահալտէ քէնտիսինի վիւսաթի տէրէճէտէ պիր հէքքեաք սըֆաթըլըլըա թանըթմըշ վէ պէօյլէճէ նամուսլը պիր ամէլէ կիպի եաշամայա պաշլամըշ իտի . Իշթէ ժան-ժուաի խաբիճտէ սուրէթը մահիրանէտէ իճրա խլէտիլի ճիւնհա վէ խաազասաթլարընը , պու եօլատա սէթթը ու իհթիյաճ մուվաֆֆագ օլապիլմէքտէ իտի .

ժան-ժուաինին մահալի իպտիթինի ըճֆիգլէրի պիլմէյօրլար իտի . պիրա մէրգում սըրրընը գօլայլըգլա ֆաշ իտէնլէրտէն օլմատըդը ճիհէթլէ , պու պապտե քէմալի իթինա խլէ տավրանմըշ իտի . եալընըզ Ֆիլան-Գաթըը պիր կիւն հէր նաասլ իսէ ժան-ժուաինի սարհոշ խասիյէթ արզու իթտիյի թաֆսիլաթէ վագըֆ օլապիլմիշ իսէ տէ , խօտ պէ խօտ ժան-ժուաինին իպտիթիհճանընա կիթմէյէ մուվաֆֆագ օլամամըշ իտի .

ժան-ժուտի , միւտէպպիր օլաուզու ճիհէթլէ իյգա խլէտիյի ճինայէթլէրի տայիմա եալընըզ պաշընա եաթսըզընատան , հալինտէն հիչ քիմսէյէ ըէնկ վէրմէմիշ իտի . Ֆիլան-Գաթըը խլէ հէր վագըթ կէօրիւշիւր իսէ տէ հէնուզ պիրիսիքտէ պիր իշէ կիրիշմէմիշլէր իտի . եալընըզ Պէրլին ճաատէսինտէքի գօնագատա թէսաատի իտէճէքլերի սըրպաթա իլգ տէֆա օլմագ իւզրէ իշթիրաք իթմիշ , ֆագաթ նասըլ քի պիլիրիզ՝ օտա գուվվէտէն ֆիիլ չըգամատը .

ժան-ժուտի , սապահըն սաաթ սէքիզինտէ ույանտը , ըհտյասընատա սըրգաթ մագսատը իլէ կիրտիյի գօնագատքի գաապն , պիր տագըգա կէօղունիւն էօնիւնտէն կիթմէմիշ իտի . ժան-ժուտի կիպի ճէսուր վէ ագըլը պիր հայտուտըն պիր գաապնատան պու տէրէճէ իհթիրազընա սէպէպ նէ՞ իտի , պունը օգուշանլարըմըզ անլամըշ սըրսար . հայտուտ՝ նէջյի քէօրիւսիւ վուգուաթընատան պէրի գաապնլարատան օ տէրէճէ իւրքմիշ իտի քի , գաապն պուլունան եէրլէրէ կիրմէյէ պիր տիւրլիւ ճէսարէթ իտէմէյօր իտի . խուսուսի իլէ կէօրիւսիւ գաապն էօյլէ սաի գաապնլարատան օլմայրդ , սաբլ օ ֆիճճի վուգուաթընն գահրամանը օլան գարըյա պէնզէյօր իտի .

ժան-ժուտի , նաթաղընատան չըգար չըգմագ միւթաատը վէճճ իլէ օտատընըն էչկաատընը տիւզէլթիտիքտէն օճնրա , բուլթօպընըն ճէպինտէն ճամճըլարընը քէմէյէ մինտուս օլան ուճը էլմատը ալաթը չըգարըդ պիր մահֆազայա գօյատու , պատէհու մահֆազայը օճագընն պիր թուզլատը ալթընատա կիպզէտի վէ իւզէրինտէ քիւլ իլէ էօրթիւ վէրատի . հայլաղը մէրգում պու իշլէրի քէմալի տըգգաթըլա պիլիթրտիքտէն օճնրա թըրաշ օլատու , տաչլարընը տիւզէլթատի , էլպիսէմինի սիւրիւրտիւ վէ օ կիւնիւ նէ իլէ մէշղուլ օլաճաղընը տիւշինմէյէ պաշլայդը , հէր իշտէն էվվէլ օ կիճճ կէօրսիւսիւ գաապնընն քիմ օլատուզունը էօրրէնմէք վէ անտէն օճնրա միւսիւ Տրլաթու-Վօսիյօնընն նէրէտէ պուլունատուզունը թահգըդ իլէմէյէ գարար վէրտի .

ժան , պու գարարը վէրտիքտէն օճնրա սօգատա չըգատը , պիր միւտաէթի Սէնթ Մարթէն գանալը պէյանճա կիթտիքտէն օճնրա , գալա տըշարըտընատա վագը պուլվարըլարատօզրու նօլ ալմագա վէ անտէն օճնրա եօլունատան սապատրագ Պէրլին ճաատէսինէ տօզրու եիւրիւմէյէ պաշլատը .

Պիզ ժան-ժուաինի պուրատա թէրք իլէ նաշաբը տըգգաթըմըզը , եէնէ Պէրլին ճաատէսինտէ վագը օլուզ , ժան-ժուտինին կիճճէյին սըրպաթ մագսատը իլէ կիրտիյի վէ ֆագաթ հիչ պիր շէյ ալամատան չըգարըդը գօնագա աթֆ իտէճէյիզ .

Գօնագըն աշճըսը օլան գաապն էրթէսի կիւնիւ մաթպախա էնտիյինտէ , ժան-ժուտինին քէմիշ օլտուզու ճամ կէօղունէ չարբարագ պիրտէն պիրէ պէնզի սարարտը , օ կիճճ խանէ տէյունինտէ պիր սըրպաթ վէ իհթիմալ քի պիր ճինայէթ վուգու պուլտուզունը անլատը , տէրհալ մաթպախան նէմէք օտատընա կէչտի , օրատա տախի ուֆագ թէֆէք պագը էշնանըն ալթիսթի իտիլմէսինտէն տահա զիատէ չիւպհելէնէրէք . « իմտատ , խըրսըզ վար » տէյու

պաղըրմայա վէ մէրտիվէնտէն աճէլէ չըգարագ հանըմընըն գարուսընը խըզըը խըզըը չալմայա պաշլայընճա, Միսթրէս Տիգթուրէն եաթաղընտան ֆըրլանարագ.

— Նէ՞ վար, նէ՞ օլույօրսունըզ, տէյու սօրտու,

— Մաման՛, հէնուզ սօղրուսընը պէնտէ պիլմէյօրում, չու գատար քի պու կիճէ պու դօնագտա պիր սըրդաթ վուգու պուլմուշ տէյէպիլիրիմ,

— Սըրդա՞թ մը, խըրսըզլարը կէօրտիւնի՞զ մի,

— Համտ օլսուն կէօրմէտիմ, մաման,

— Օ հալտէ պուրայա խըրսըզ կիրտիյինի նէ՞տէն անլատընըզ,

— Մաթպախտաքի ճամը քէսմիշլէը, հէմտան զապըթայա խապէը վէրէլիմ,

— Սրթըզ սուս, թէհլիքէ եօգ տը, խըրսըզլար կէլմիշ իսէլէը տէ չօգտան սաղուշմուշ օլմայը տըրըլար, հայտէ սէն հէմտան մաթպախա կիթ, պէնտէ չիմտի կէլիը պիզզաթ մուսայէնէ իտէրիմ,

Միսթրէս Տիգթուրէն, օ կիճէսի կիւրիւլթէլէրի տէրխաթը իտէրէք մէսէլէյի էթրաֆը իլէ անլատը, հէմտան աշճըսընը սաղտըգտան սօնրա օտասընա կիտիպ սէրպէթինի սագլատըզը տօլապը թիթրէք էլլէրի իլէ աչտը, տօլապըն հէր թարաֆընը մուսայէնէ իլէէտիքտէն վէ պիր շէյ ալընմատըզընա գանսաթը քէսմիլէ հասըլ իթտիքտէն սօնրա մաթպախա էնտի, ճամ բարչասը իլէ տէլիյի նազարը տըրգաթտան կէչիրիպ.

— Էվէ՛թ, հագգընըզ վար, պուրայա պու կիճէ խըրսըզլար կիրմիշ հէմտէ բէնչէրէտէ չամուր վար, պիր շէյ ալամագսըզընը սաղուշմուշտար, տէտի,

Աշճը գատըն պիր ճէվապ վէրէմէյուպ թիթրէյօր իտի, Միսթրէս Տիգթուրէն, եախօտ նամը տիկէրէք Գըլօտիյա վարնի, ճամ բարչասընը ալըպ տըրգաթը տըրգաթը պագտը. պիրտէն պիրէ պէնգի սարտըը, վէ քէնտի քէնտինէ.

— Զօդ գարիպ շէյ, պուննան եիրմի սէնէ մուգատէմ նէօյլիտէ իգամէթի իլէէտիյիմ էնտատէ պիր կիճէ, ժանժուսի նամընտա պիր սարիդ եինէ պու սուրէթլէ խանէմէ կիրմիշ վէ եագտայը էլէ վէրէրէք իշիմի կէօրտուրտուքտէն սօնրա պէհիրլէնէրէք վէֆաթ իթմիշ իտի, տէյու մըրըլտանտը.

Գըլօտիյա պիր միւտտէթ տուշունտի, կէօղլէրինի ճամ բարչասընտան այըրմայօր իտի, մէզպուրէնին հայրէթի կիթտիքճէ արթարագ, քէնտի քէնտինէ սէօզիւնի տէվամ իլէ.

— Էվվէ՛թ, օ կիճէ ժան-ժուսի բէնչէրէնին ճամընը եինէ պէօյլէ քէսմիշ իտի, աճէպա պու խապիս, զէհրին թէհլիլի իլէ էօլմէտիտէ էլան եաշայօրսու, տէտիյի սըրտա, աշճը գատըն, Գըլօտիյանըն սիւքիւթինէ թէսճիւպ իտէրէք.

— Մաման՛, բօյիս գօմիսէրինի չաղըրմայը՞մ մը, տէյու սիւալ իթտի,

— Խա՛յըր, բօյիս գօմիսէրինի չըգըրմագ լազըմ տէյիլ, սիզ հէմտան գօչա գօչա կիտինիպ պիր ճամընը կէթիրինիպ,

— Լաքին մաման...

— Պէն նէ արզու իտիյօրսամ սիզ օ եօլտա խըտմէթ իտէճէքսինիպ, մուխալիֆէթի իտթէմէմ, հաթտա պու կիճէ վուգու պուլան հատիսէտէն քիմսէնին խապէրսար օլմամասընը իտթէրիմ, էկէր պիր շէյ իշիտէճէք օլուրսամ սիզի տէրհալ գօվարըմ,

— Էմրինիզի իճրա իտէճէյիմտէն էմին օլուննուզ մաման,

Աշճը գատըն, մաման-մասընը ատէթա տիվանէ եէրինէ գօյարագ չըգըպ կիթտի, Գըլօտիյա վարնի մաթպախտա եաըընըզ գալընճա էլինտէքի ճամ բարչասընը գըրըպ թօզ կիպի տաղըթտը, տէսիսէքտար գատըն էլինէ պիր բըչագ ալարագ բէնչէրէ իւզէրինտէ գալան ճամ բարչալարընըտա սէօգտի աթտը, պատէհու աճը աճը կիւլէրէք.

— Իչիճէ ճամ բարչալարընտան էսէր գալմասը, պուննը հիչ պիր քիմսէ տուչմամալը տըր, բօյիս մամուրլարը թահգըզաթէ կէլսէլէր պիրլէ ինգիլար իտէպիլիրիմ... բօյիսին

թահդըգաթը իչիմէ էլվերմէզ, պու կիսի չէ՛լերտէն խօշ-լանմամ՛, տէտի ։

Գըլօտիյա տալկըն պիր հալտէ եօզարը չըդը, մէզ-պուրէ ժան-ժուտիկի տիւչինիյօր իտի. պիրտէն պիրէ թէ-վազուֆ իտուպ եւ-քսէ-ք սէտա իչէ ։

— Միւմքիւն տէյիլ, ժան-ժուտ էօլմիւշ տիր, քէն-տիսինի ղէհիրլէմէյիմ սըրատա . . . տիւգ Սիժ Սիմֆնա Ցը-լաֆուր-Վօտիյօտան օլան չօճուգտա Սէն նէհրինէ աֆըլմըշ տըր, մահվ օլմուշ տըր, կադէթալարտա հէր կիւն պին տիւրլիւ սըրդաֆտան պահա օլունույօր, խըրսըզլարըն հէր-սիտէ պուռնը եարտալիյիր, պէն եիրմի սէնէյէն պէրի ժան-ժուտի նամ՛ինատաքի ատէմի արայօրում՛, հալ պու քի պու-լամատըմ. միֆթադա պու հայտուտա վէֆամ իչէ՛լերիշ տիր, տէտի, վէ պիր միւտաէֆ տիւչինտիւքտէն սօնրա թէ-քքար իլավէյի մէգալ պիրէ ։

— Էվէ՛լ, իտանէմ պիր խըրսըզ կիւմիշ տիր, պուրատը մուհադդադ, հէմտէ եաֆթադ օտաճըն եանընտաքի օտայա կիւտիյինիտէ պիրիյօրում՛, չինըի կիւրիւֆֆիւնի իչիֆթամ՛, ֆագաթ պու խըրսըզ հիչ պիր շէյ ալմադըզըն ֆիքրար իֆթիշէ տիր, նիչին ալմադը. պուրատը անլաշըլմայաճադ պիր հալ, եա նէօյիտէ օլտուղու կիսի սարխդ իչէ եիւղ եիւղէ կէչէ իտի՛ . . . (պիր ալ տիւչինտիւքտէն սօնրա) պէնտէ նէ ահմագ գարըյըմ, նէ վաղիֆէմ՛, ուղուն ուղատը տիւ-չինիպ տուրուն օլուռ՛ . . . էվիտէ խըրսըզ կիւտի, պիր շէյ ալմատան չըգը. իչիֆ մէսէլէ պուտնատան իսպարէթ տիր. ի-չինն էն էյիսի էֆթաֆա պիր տէմիր բաղտադըզ չէքմէլէ, բէնչերէլէրէ գանատ եարտըմտալը վէ ատէլամ, տէտի ։

Գըլօտիյա, եախօտ նամը տիկէրլէ Մ՛ըսիթրէս Ցիգֆու-րէն պուռնը տէտիքտէն սօնրա օտասընտա կիւրուպ թուտէֆթի իլէ մէչիտ օլտուղու պըրատա, աչճը գաարընըն կէֆ իրտիյի ճամճը տախի ճամը եէրինէ կէչիրմէքտէ իտի. մէզպուրէ օ կիւն բաղտադըզ իմտիյի պիր արապանըն վիրտանինէ ինֆի-ղար իֆթի, խըրտամֆէլէրինին չայըղը իլէ կէօրիւլէպիլմէյի

իչին պիր ուչագ իլէ պիր արապաճըյա իհֆիյաճը վար իտի. իտանէսինին նէ բէ-ք գալապալըգ նէտէ բէ-ք խալի օլմայըպ իֆթիտաֆ իւզրէ պուլունմատը իչինէ եարտաղըընտան, պիրֆ-թադի պու նօգտանյալըրըն իքմալինի արզու իտէյօր իտի ։

Ժան-ժուտիկէ կէլինճէ, պիր միւտաէֆ տօլաշտըգ-տան սօնրա Պէրլին ճատտէսինէ Մ՛ըսիթրէս Ցիգֆուրէնին ի-գամէթ իլլէտիյի 24 նօմէրօլու իտանէնին էօնինէ մուվասը-լէթ իֆտի, օ կիճէ թաատաատի իլլէտիյի սըրդաֆթա տայըր իտանէ աէրուէնինտէ կիւղէրան իտէն վուգուտմէք սատըրսըզ-լըգըա պէ-բլէ-յօր իտի, իտանէ տէրուէնինտէ հիչ պիր աէս սէ-տա իչիտիլմէմէսինէ նէզարէն, քէյֆիյէթին բօզիտէ իտա-պէր վէրիլմէմէյինի անլատը. էֆթաֆընա սրգդաֆթա կէօղ կէզտիրիպ, քիմսէ պուլունմատըընա գանատ հասըլ ի-տէր իֆթիշէ, օ ճիվարտա հէնուզ ինչատէք իտիֆամ պուլ-մայան պինանընըն իչինէ սօգուլարագ պիր սատ գատար օ-րատա պէ-բլէ-տի. պու սըրատա պիր չիֆֆթ ալա պարիկիր գօ-չուլմուշ ճէտտա պիր արապա իլէ պիր արապաճընըն իտանէ-յէ կիրտիքլէրինի կէօրէրէ-ք, պիր տէրճէճէյէ գատար մէմ-նունն օլտու վէ քէնտի քէնտինէ ։

— Օ՛խ, մատամ՛ աֆթարը արապալարը եօլունա գօյտու, չիմտի թահդայի ուչագլարտա թէտարիք իտէճէ-ք պիր քի, անլէրի քէնտիմէ ճէլգ իտէպիլիրիմ՛, պու բէ-ք գօլայ տըր, պիրէր գատէհ իլէ պուռնալը պահա մունֆի օլուրլար, ֆա-գաֆթ իշ պուռնընըլատա պիֆմէ-յէճէ-ք տիր. Ցըլաֆուր-Վօտի-յօյը պուրմագ լազըմ տըր, գօճա պիր տիւգին էլալէթ Բա-րիզտէ գօնագը, ամէր, արապատը վար տըր, պուռնը պուլ-մագ միւշկիւլ տէյիլ տիր սանըրըմ՛, հէլէ պիր քէրրէ Սէնթ-Ժէրմէն եախօտ Սէնթ-Օնօրէ սէմֆէլէրինէ պաշ վուրալըմ պա-գալըմ՛. ա՛հ, էյ պախթ ու թահլի, պու տէֆտա նէօյլի քէօր-րիւսի ֆաճիաօընըն ագֆէօրլէրինի էլէ կէչիրէյօրուշ, ար-թըզ ռէֆալէթի նիհայէթի պուլաճագ, հէր իբհանինտէ խա-պինէլէրի պիրմի՛ տիր, տէտի ։

Ժան-ժուտի պուլունտուղու մահալտէն չըգարագ պիր

չօգ սօգագլար տօլաշտըգտան սօնրա , Ա.ալիյէ Նէզարէթի տայիրէսինին էօնիւնէ չըգտը , տայիրէնին գարբսը էօնիւնտէ քիպար ֆամիլեալարտան պիր չօգ ղէվաթըն արապալարը , ուշագլարը , թօքլանարագ էրէյիճէ պիր գալապալըգ կէօրիւլիյօր իտի . ժան-ժուտի իլգ թէատիւֆ իյլէտիյի կէնճ պիր ուշագա թէգարրուպ իտէրէք .

— Ա.ֆվ իտէրսինիզ միւսիւ սիզէ պիր շէյ սօրաճաղըմ, սիզի ապըճըգ թանիզ իտէճէյիմ, տէմէսի իլէ կէնճ ուշագ իտէյի սէլամ իլէ ճէվապա հաղըր օլտուղունը պիլտիրինճէ , ժան-ժուտի սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Հալ ու գըյաֆէթինիզին միւքէմմէլիյէթինտէն զատէկեան սընըֆընա մէնսուպ պիր էֆէնտինին խըտմէթինտէ պուլունտուղունըզը անլայօրում, տէտի .

— Ալտանմայօրսունըզ էֆէնտի , ֆիլհագըգա էրպապը ասալէթտէն մարքի . . . նին խըտմէթինտէ պուլունմագտայըմ,

— Ա.ֆվընըզը րէճա իտէրիմ . . . քիպար ֆամիլեալար եէքտիկէրինին ահպապը տըր . . . պինտէն ալէյհ պիրսինին սօրսամ հէր հալտէ ճէվապ վէրէպիլիրսինիզ . . .

— Բէք տօղրու , ֆագաթ անլամագ իսթէտիյինիզ շէյ նէ՞ տիր .

— էֆէնտինիզէ՝ էրպապը ասալէթտէն օլան ֆամիլեալարը էլպէթ զիյարէթ իտէրսինիզ,

— Շիւպհէսիզ ,

— Պէն տէ քիպարլարտան պիրինին , եանի միւսիւ լը Տիւգ տը Լաթուր-Վ.օսիյօնըն գօնաղընը էօյրէնմէք իսթէյօրում,

— Բէք գօլայ , չու գարշըտաքի արապայը , հանի չու մաթէմ ալամէթի կէօրիւլէն արապա վէ ուշաղը կէօրիւյօրմուսընըզ, իյթէ օ Տիւգ տը Լաթուր-Վ.օսիյօնըն արապասը վէ ուշաղը տըր , անլէրէ միւրաճաաթլէ իսթէտիյինիզ թաֆսիլաթը ալապիլիրսինիզ,

— Թէշէքքիւր իտէրիմ,

22

Հայտուտ սէօղիւ ուզաթմատը , տէրհալ կէօսթէրիլէն արապայա տօղրու եիւրիյէրէք քէնտի քէնտինէ .

— Իվվէթ , Էադալատըմ, չիմտի իլի պանքէրիտէ էլտէ իթտիմ, ադըլանէ հարաքէթ իտուպ իքիսինիտէ սօյմալը , տէյէրէք ուշաղըն նէզտինէ թէգարրուպ իլէ իհթիրամքեարանէ սէլամլայարագ .

— Միւսիւ . . . ալտըղըմ մալիւմաթէ կէօրէ սիզ միւսիւ լը տիւգ Տըլաթուր-Վ.օսիյօնըն իսթէթինտէ պուլունտույօր իմիշինիզ, տէտի ,

— Իվվէթ տօսթում, բէք տօղրու խապէր ալմըշընըզ, պուրատա տիւգ հաղրէթլէրինի պէքլէյօրում,

— Նադընտա չըգ ահաղլար տէմէք օլուր ,

— Իվվէթ ,

— Տիւգ հաղրէթլէրինի կէօրէպիլիրսինիզմ,

— Շիւպհէսիզ ,

— Գէնտիլէրինէ պիր շէյ արզ իտէպիլիրսինիզմ,

— Խա՛յըր , տիւգ հաղրէթլէրի սօգադտա քիմսէնին մարուզաթընը տինլէմէզլէր ,

— Պէնտէնիզ տիւգ հաղրէթլէրինին մէրհում բէտէրլէրինին էմէքտարլարընտան պիրինին օղլույըմ, չիմտիքի հալտէ պէօյիւք պիր իհթիյաճ իչինտէ պուլունույօրում, ճիւմլէ հադգընտա մէպղուլ օլան մէրհամէթինէ իլթիճա իտէճէք իտիմ . . .

Տիւգ հաղրէթլէրինի եօլտա թանիզ իտէճէյինիզէ , Մէնթ-Տօմինիգտէ վադը գօնաղընըն գարուսը եանընտա պէքլէրսինիզ, արապալարը գարուտան կիրոյի սըրատա արդասընտան գօշարընըզ . . .

— Թէշէֆ.քէնիւ իսէրիմ, տէմիյինիզ կիպի եաբաճաղըմ,

Ժան-Ժուաի, տիւգ ալ Լաթուր-Վօսիյոյը ուզագտան կէօրմէք էմէլի իլէ պիր քիւշէյէ չէ.քիլէճէյի սըրատա, ամէլէ գըյաֆէթինտէ պիր ատէմ նէզարէթ տայիրէսինտէն չըգըպ արապալարա տօղրու կէլիյօր իսի. մէրդում Ժան-Ժուանիի կէօրիւր կէօրմէզ տուրտու, կէօղէրինի հայտուտան այըրմայօր իսի. Ժան-Ժուանիյէ թէդարլուպ իթմէմէլ իլէ, հայտուտ նէք նազարատա պու ատէմին քիմ օլտուղունը անլամըշ օլմաղըլա թէբէյտէն թըրնազա գատար թիթրէմի իսէ տէ, հալինտէն ըէնկ վէրմէմէք իչին ճէպըը նէֆս իսէրէք կէլէն ատէմէ.

— Պէնտէն նէ՞ իսթէյօրսունըզ, ատէմ,

— Սիզէ պիր չիֆթ լագըրտը աէօղէմէք իսթէրիմ,

— Պիր չիֆթ լագըրտը՞ մը, եանլըշընըզ վար միւսիւ, պէն սիզի թանըմայօրում,

— Պէն սիզի կէօրիւր կէօրմէզ թանըտըմ, սիզ Ժան-Ժուաի վէ եախօտ նամը տիկէրլէ Իօղինեօղ ատէնիլէն հայտուտսըն,

— Ֆաղզ իսինիզ քի Ժան-Ժուաի օլայըմ... պէնտէն նէ՞ իսթէյօրսունըզ, սիզ քի՞մ օլտյօրսունըզ,

— Պէն բօլիս մէմուրըյըմ,

— Բէք կիւզէլ, քիմ օլուրսանըզ օլունըզ... պէն պօրճումը էտա իթմէմ, ճէզամը չէքէմ... չիմտի պէնտէն նէ՞ իսթէյօրսունըզ,

— Պէն հիչ պիր չէյ իսթէմէյօրում, ֆագաթ միւսթանթիգ միւսիւ Պուվրէլ սիզի կէօրմէք իսթէյօր. չիմտի կիւրիւլթիւ բանթըտը լազըմ ատյիլ... կէօրիւյօրսունըզ քի մուդավէմէթի վէ մուխայիֆէթէատ մահէլ եօղ տըր, թէվդըճընըզ իչին միւզաքէրէ վար, հէման արդամ սըրա կէլէմէյէ պագընըզ,

— Թէվդըճի միւզաքէրէսի հա՛, ֆագաթ պէնի նէ՞ իչին թէվդըճի իսէճէքլէը...

— Օրասընը սիզ պէնտէն էյի պիլիրսինիզ,

— Պէն պիր չէյ եաբմատըմ քի...

— Միւսթանթիգին Հուզուրունա չըգտըղընըզ վագըթ պու սէօղլէրի սէօյլէյէպիլիրսինիզ,

Պու սըրատա բօլիս մէմուրը պիր իշարէթլէ օրալարտա տօլաշմագտա օլան էքի նէֆէրը Ժանտարմալարը եանընա ճէլտ իլէ քէնտիսինի պիլտիրտի, նէֆէրլէրին պիրի սաղ վէ տիկէրի սօղ թարաֆլարընա կէչէրէք, ֆիրարէ տավրանմագտա օլան Ժան-Ժուանիյի էյիճէ եադալատըլար, բօլիս մէմուրը իսէ ճէպինտէն պիր քէլէբչէ չըդարարագ հայտուտա իրայէ իլէ.

— Պունը կէօրիյօրսունըզ ա՛, պու հիյնի հաճէթտէ սէր.քէշինինիզի թատիլ իսէճէք, սիզի եօլա կէթիրէճէք պիր վասէթա տըր. Ֆագաթ իւմիւտ իսէրիմ քի պունա հաճէթ գալմազ...

Ժան-Ժուաի, արթըգ ճէվապ վիրմէյուպ պաչընը էօնինէ էյէրէք հագդընտա րէվա կէօրիւճէճէք մուամէլէյէ արզը թէշէքքիւրէթ իթմտի. իչի նէֆէր Ժանտարմալար իլէ բօլիս մէմուրը, Ժան-Ժուանիյի արաապայա իրքեասպէն կէօթիւրմէյէ պաչլատըլար, տէրէճէյի նիհայէտէ մէյուս օլան հայտուտա էանայի բահտէ բէք տալկըն վէ միւթէֆէքքիր պիր հալտէ պուլունտույօր վէ զիհնինտէն չու միւթալաայը կէչիրիյօր իսի,

— Սէպէպինի պիլմէմէյիմ պիր մատատէն տօլայը թէվդըճի օլունտույօրում, նէ պէտալահ պիր ատէմիմ, պարի տիւգ Տըլաթուր-Վօսիյոյը կէօրէպիլսէ իսի՛մ, իչիմէ թատավվուրաթըմ քեամիլէն մահվ օլտու. Ֆագաթ աճէպա պէնի նէ իչին տէրտէսթ իսիյօրլար,

Նատըլ քի մնլում տիր, Ֆիլան-Ֆամըլըրըն իհտիյաթը աղ միւտատէթ զարֆընտա սէմիրէյինի կէօսթէրմէյէ պաչլատը. իւչ չարչէք տօնրա Ժան-Ժուան բօլիս նէզարէթի թէվդըճիճանէսինտէ պուլունտույօր իսի. Հայտուտ, թէվդըճիճանէյէ կիրինճէ գարանա թութունան վահշի հայվան-

լոր կիպի մահբէս սալօնընըն էնինի պօյուռը սիւրաթլա տօ-
լաշարագ , քէնտի քէնտինէ .

— Հայ Ալլահ ճէզասընը վէրսին . էլիմէ պիր խադինէ
իլէ ինթիգամ կէչտի , էմէլիմէ նայիլ օլմագսըզըն թէվգըֆ
օլունտուռ , ֆագաթի պու թէվգըֆըմըզըն սէպէպի նէ՞ իտի .
պու կիճէքի սըրգաթ՝ օլամազ , չինքի պիր չէյ ալմատան
չըգտըմ , չիմտիկէ գատար հէր իչի եալընըզ պաշըմա կէօր-
տիւյիւմ իչին , արգատաշլարտան պիրի պէնի էլէ վերմէք՝
իհթիմալի եօգ տըր . . . պիրիսի իֆթիրա իթտե տէ նէ չըգար ,
մէյտանտէ իմարէ եօգ . . . տէմէքտէ իտի .

Տէսիսէքեար հայտուտ , օ գատար խայալաթէ տալմըշ
կիթմիշ իտի քի , սալօն գարուսը աչըլըպ գարանտըղը հալ-
տէ ֆարղընտա օլամատը , ումուղունա պիր էլ տօգունտու-
ղու ղէման քէնտինի խայալաթտէն ալապիլտի վէ սապըղ
նօթէրի գարշըսընտա կէօրիւր կէօրմէղ .

— Նօթէ՛ր , տէյտու հայգըրտը ,

— Էվվէ՛թ , էսկի արգատաշլըն նօթէրը , սէնի պու գա-
տար չաբըդ կէօրտիւյիւմտէն տօլայը պէնտէ հայրէթէ տիւ-
չար օլտում ,

— Տէմէք օլույօր քի , պուրայա կէլէճէյիմի պիլիյօր ի-
տին ,

— Շիւպհէսիզ ,

— Նա՞սըլ մալիւմաթ հասըլ իտէպիլտին ,

— Ֆիլան-Գաթըրըն իֆտատէսինէ կէօրէ սէնին պէհէ-
մէհալ պուրայը գիյարէթի իթմէքսիզին լաղըմ կէլիյօր իտի
. . . տահա տօղրուսը Ֆիլան-Գաթըրը սէնի էլէ վէրտի . ա՛հ
տօսթում , պէն բէք չօգ ղայրէթի իթտիմ ֆագաթ սէօղ
թէէսիր իթտիրէմէտիմ ,

— Բէք կիւղէլ , ֆագաթ պէնտէն նէ՞ իսթէյօր իտի ,

— Լօլիւմինի իսթէյօր իտի ,

— Օ՛ֆ , չաթլայաճաղըմ , նէ՞ իչին , պէն քէնտիսինէ նէ՞
եաբտըմ ,

— Ֆիլան-Գաթըրը տէյօր քի , ժան-ժուտի Պէրնին ճատ-

տէսինատէքի խադինէյի քէնտիսի իչին սագլամագ իսթէտի ,
պիղի Թէվգըֆի իթտիրտի .

— Եալան տըր .

— Պէնտէ ինանմատըմ , ֆագաթ արթըդ պիր քէրըչ
պիհնինէ եէրլէշտիրմիշ . . . ճայթըրմագ միւմքիւն օլմատը .

Հայտուտըն չէհրէսի զարիպ պիր չէֆքէ կիրտի , տիշ-
լէրինի կըճըրտաթըյօր վէ եումրուգլարընը սըգա-
րագ էլինէ կէչտ , Ֆիլան-Գաթըրըն օ անտէ ճանընը ալմագ
իսթէտիյի հալ ու թաւրընտան անլաշըլըյօր իտի . Հայտուտ
քէնտի քէնտինէ չու սէօղլէրի մըրըլտանատը .

— Բէք կիւղէլ . . . պէն էլպէթտէ օ խապիսին հատտի-
նի պիլտիրէճէյիմ . . .

Սապըղ նօթէր , հըսսըյաթը ինսանիյէտէն պիպէհրէ
իսէ տէ , Ֆիլան-Գաթըրը աճըրտընտան ժան-ժուտինին
հիտտէթինի Թէսկինէ չալըշարագ .

— ժա՛ն գարտաշըմ , պու Ֆիքիրտէն վազ կէչ , հէր նէ
եաբարսան քէնտինէ իթմիշ օլուրսուն , կէլ սէնինէ պիր ազ
գօնուշալըմ . . .

— Կէլ , կէլ , նիչի՞ն գօնուշմայալըմ . . .

— Ա՛հ տօսթո՛ւմ , Գանթ-Տարժանա կէլմիշ օլսա իտին
պու Ֆէլաքէթի պաշընա կէլմէղ իտի , օրայա կէլմէմիյին ի-
չի պօղտը .

— Նէ՞ տէմէք , պէն օրայա կէլտիմ ,

— Կէճ կէլտին , տէյի՞լ մի ,

— Խա՛յըր . . . սիպի Թէվգըֆի իթտիքլէրի սըրատա կէլ-
տիմ , ֆագաթ եանընըզդա եագլաշամատըմ ,

— Պիր չէյ տօրտաճաղըմ , լաքին տարըլմայաճագտըն ,
պիղի էլէ վէրմէտին , տէյի՞լ մի ,

— (Վահշիեանէ պիր տուրէթլէ .) Պէ՛ն , պէն արգատաշ-
լարըմը էլէ վէրէճէյիմ հա՛ , պէն Ֆիլան-Գաթըր կիպի ալ-
չագճաընա արգատաշլարըմը էլէ վէրէյիմ , էօյլէ՞ մի , Ալլահ
կէօսթէրմէսին , պէնտէն պէօյլէ պիր չէյ մէմուլ իտէ՞րմի-
սին ,

— Ասլա մէմուլ իթմէմ, նաամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի, պու ալչաղըդըր սէն իրթիքապ իթմէդոյին, պու-նը պին տէֆա Ֆիլան-Ֆամիլյա սէօյլէտիմ, ֆագաթ թէէսսիրի օլմասը։

— Էօյլէ իսէ պիր տէյճէք նօզ...

Պու էանսատէ գարու այըլարագ իչէրիյէ կիրէն կարտիյանըն մահրուսլարը թասամա տալէթ իթմէսի, պու իչի էակի արգատաշ արասընտա ճէրէհան իտէն միւքեալէմէյի իսալալ իթմիշ իտի։

Պիզ չիմոի միսիս լը տուգ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն գօնաղընա նագլը քէլամ իտէճէյիզ։

Տուգ Փօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ, օ կիճէ ալաֆրանկա սաաթ սէքիզտէ օղլու Հանըն իլէ պէրապէր թասամ իթտիքտէն սօնրա օտասընա կիրտի, հալ ու թավրընտա պէօյուք պիր թէպէտիւլ վար իտի, տայիմա կիւլէր եիւղ օլան տուգ, օ կիճէ իսլաֆը միւթասա սէրթ վէ միւթէֆէքքիւր պիր հալտէ իտի, տէրհալ չընկըրադը չէքիպ օտա ուշաղընը ճէլպ իտէրէք։

— Ֆէրհինա՛նա, պու կիճէ սաաթ տօգուդ իլէ օն ապրասընտա միսիս Թէֆէր նամընտա պիր միսաֆիր կէլէճէք տիր, պու զաթը հէման օտամա կէթիրինիզ, տէտի։

— Գաշ իսթիհնէ էֆէնտիմ։

— Ադշամ կապէթալարը կէլսի՞ մի,

— Կապէթալար հաղըրհանէյինիզին իւզէրինտէ տիր,

— Բէք ալա կիտինիզ, սիզէ իհթիյաճըմ հօզ տըր։

Ուշադ թաղիմ իլէ չըգըպ կիթտի, փօրժ, կապէթալարըն պիրինի ալարագ պաղընը եըրթըպ աչը, պիր կէօղ կէզտիրտի, պիրտէն պիրէ պէնզի սարարտագ կապէթա էլինտէն սիւշտիւյիւ կիպի, քէնտիսինտէ եէրէ սիւշմէմէք իչին պիր սանտալէէ իւզէրինէ օֆտուրտու, օղուտուղու չէյ-տէն էյիճէ անլայընգ գանտաֆը քհամիլէ հաղընգ իթմէք իչին կապէթայը եէրտէն պլըգ թէքրար օղուտու, հէյհա՛թ, օղուտուղու չէյ բէք սօղրու իտի, ալտանմայօր իտի։ օ-

գուտուղը չէյին նէ օլտուղունը անլամագ իչին տիւգիւն տուտագլարը արասընտան չըգան շու աֆիտէքի սէօղլէրէ տըզգամ օլունմագ լազըմ կէլիր։

— Միւտհիչ մազի, մէրտո՛ւա վէ մէնճուր մազի, պէն սէրվէթ ու չէօհրէթիմնէ մէրթէպէյի պալայէ չըդմըզ պիր տիւգ Փօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ օլմագ վէ պու նամը գազանմագ իչին իսթիյար իլլէտիյիմ Ֆէտագքարլըգլար էանսընտա թիթրէմէտիյիմ հալտէ չիմոի թիթրէյիմ, պու չէօհրէթուղուրընտա պին տիւրլիւ մէվանի վէ միւշկիւլաթէ զալէպէ իտէրէք գան տէօքէյիմ, ճան եագ այըմտա՝ չիմոի իսթիրահէթ իտէմէզ օլայըմ. ա՛հ Գըլօտիյա, պու գարընըն կիւզէլ եիւղիւ վէ լաթիֆ թէպէտտիւմլերի պէնի էսիր իթմիշ իտի. հէր էմլինի եէրինէ կէթիրմէք իչին իալթիտա սաաթէքգարըլըգ, սըրգամ վէ ատէմ էօլտիւրմէք կիպի ճինայէթլերէ ճիւրաթ իթտիմ, էկէր պիր գուվվէյի մանէվիյէ պէնի մուհաֆազա իթմէմիշ օլտա իտի, չիմոիյէ գատար եա մահրէստէ պուլունաճագտըմ, եախօտ չօգտան պաչըմը ճէլլատըն սաաթըրընտա թէսլիմ իթմիշ օլաճագ իտիմ, պու կիւն տուգ, չան ու չէօհրէթ, ատալէթ վէ միլեօնլար սահիպի օլուչըմ, եինէ օ գուվվէյի մանէվիյէ սայէսինտէ տիր, եօգտա պէն չօգտան մահվ օլմուշ իտիմ...

Փօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ պաչընը կէօյսիւ իւզէրինէ էնտիրտի, պիր գաչ տագըդտա չիտտէթլէ չարբմագտտա օլան գալպինի տինլէտիւքտէն վէ տիւչիւնտիւքտէն սօնրա.

— Գըլօտիյա պէնտէն այըըլալը եիրմի սէնէ օլտու, պիւսպիւթիւն խաթրըմտան չըգմըշ իտի, վէֆաթ իթմիշ տիր սանըրտըմ, Մօնթ Բալնաս մէզարլըղընտա կէօրտիւյիւմ ատէմին իֆտատէսինտէն հայաթտա օլտուղունը գանն իթմիշ իտիմ. չիմոի անլատըմ քի պիր միւնթէզիմ Գըլօտիյայը մէզարտան չըգարըգ ալէյհինտէ իսթիխտամ իտիյօր... պու միւնթէզիմ քիմ տիր, պէնտէն նէ՞ իսթէյօր, եօգտա պիկևնահ օլտուղու հալտէ ճէլլատըն սաաթըրընտա պօյնունը թէսլիմ իտէն պիչարէնին, ճինայէթտէ գիյմէտիտալ օլմա-

տըղընա տայըը իմարաթը միւգթագլխէյի իսթիհսալ իլէ, պէնի բէնչէյի առաւէթէ՞ մի թէսլիմ իտէճէք տիր. խայըը պու միւմքիւն տէյիլ, ֆագաթ էֆքեարը ումումիյէյի նէ եօլտա թէսկին իտէճէյիմ...

Տիւգ պուրատա թէվագուֆ լթոտի, ևիւզիւնիւ իքի էլլէրի իլէ սէթը իտէրէք տիւչիւնտիւ, պիր գաչ սանիյէ սօնրա պաչընը գալտըրարագ ճիտտի վէ գաթի պիր սուրէթտէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ.

— Էվվէ՛թ, օ տէհչէթլիւ սըրրան ֆիմնէնին խապէրի օլմամալը տըր, օ սըրը մէյտանէ չըգարան առէմին վայ հալինէ, տէտի:

Ժօրժ, պու միւլահազաթը միւտհիշէտէն պիթապ գալըպ սանտալեասընըն արգասընա տաեանտը, կէօղլէրի խանէլէրինտէն տըշարըյա ֆըրլամըշ, չէհրէմինէ էօյլէ պիր վահշէթ չէօքմիւշ իտի քի, պու հալինի կէօրէնլէրին, էօնիւնէ քիմ չըգարսա պօղըվլէրէճէք զանն իթմէմէլերի գապիլ տէյիլ իտի:

* * *

Հիքեայէմիղին էասընը թէշքիլ իտէն ֆաճիայը հիքեայէյ պաչլամաղտան էվվել, ադայի վազատաէն օլան Ժան-Ժուտի, ռապըգ նօթէր, Բընէ Մուլէն, Անժէլ լա Բէվվայէ, օղլու Ադէլ, Մխիթրէս Տիգթուրէն վէ Ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն մագիլէրինէ տայըը, ադըճըգ թաֆխիլաթ վիրմէյի մինաոիպ կէօրէրէք, պուրայա գաատր դարիյինի քիրամէ էրէյիճէ մալիւմաթ վէրմիշ իտիք, իչթէ չհամոիտէ հիքեայէյէ պաչլայօրուգ:

1835 սէնէսինտէ Բարիզ ճիվարընտա Պըրտնվայէ թէսմիյէ իտիլէն քէօյտէ, տօգթօր լը Բէվվայէ նամը իլէ մարուֆ հադըգ, միւթէգիւմ իւլ էթվար, վէ զայէթ նամուսլը պիր աատմ վար իտի քի, հայլի ղէմանտէն պէրի պու քէօյտէ իճրայի թէպադիթլէ մէչղուլ պուլունույօր իտի:

Տօգթօր լը Բէվվայէ, հեր խըտամէթինի թէսվիյէ իտէն

հաչլը պիր խըտամէթճի գատըն իլէ հաչայօր իտի քի, Մուզան թէսմիյէ իտիլէն պու գատըն, միւտաէթը մէտիտէ տօգթօրըն խըտամէթինտէ պուլունարագ, քէնտիսինի սօն տէրէճէյ սէվտիրտիյի կիպի, էֆէնտիսի հադգընտա պիր հըսսը չհւքրան իլէ տայիմա իպրազը ատտագաթտա գուտուր իթմէյօր իտի:

Տօգթօրըն, մաքինաճը վէ հադգգաթէն սէնաթընտա գուվվէյի իսթիհրահիյէսի իլէ մէչհուր վէ միւգթէտիր, Բօլ լը Բէվվայէ նամընտա պիր եէկէնինտէն պաչգա ագրապասը եօգ իտի. Բօլ լը Բէվվայէ, պիր գաչ սէնէ մուգատտէմ Բարիզտէ թէէհհիւլ իտուպ, սէվկիլի ղէվճէսի իլէ սէմէրճէյի մուհապէթլերի օլարագ պիրի երքէք վէ տիկերի գըզ իքի չօճուգը տիւհայէ կէլմիշ իտի. հէր սէնաթքեարտէ պուլունան ֆիքըրի ալի վէ հըրսը սէրվէթ պու զաթտէ տախի մէվճուտ իտի:

Օ սէնէնին նոյեմբեր այը իչինտէ ֆուրթունալը պիր կիճէտէ, տօգթօր պէր միքտատ իչլերինտէն գուրթուլարագ, թատամ իթմէք իւզրէ սօֆրայա օթուրտաճաղը սըրտատա, քէօյինէն լօգանթասընտա ախըր խըտամէթինի էյֆա իտէն ուշագ, սուրէթը ամիտէ մուհարրեր իսղասըղ պիր թէղքիրէյի տօգթօրա թատոտիմ իթմիշ իտի:

« Մ իւսիւ տօգթօր.

« Մէսէլէ հայաթէ միւթալիք օլտուղունտան, միւմքիւն օլապիլտիյի գատար սիւրաթլա թէչրիֆինիզ ըչճա օլունուր, իհթիրամաթը ֆայիգա իլէ գապուլ օլունաճաղընըզա չհւպհէնիզ օլմասըն.....

Տօգթօր լը Բէվվայէ, խըտամէթճիսի իհթիյար Մուզանտէն, տուլ մատամ Ըլժուբըլօմծընըն ճիվարտէ վագը սէյֆիկէսինին, պիր թագըմ էճնէպիլէր թարաֆընտան իսթիճար իտիլտիյինի խապեր ալմըշ իտի. աճէպա պու էճնէպիլէր քիմլեր իտի, պուրասընը տօգթօր կիպի քէօյտէ տախի հիչ քիմսէ պիլմէյօր իտի. հէր նէ հալ իսէ մատէմ քի

թէղքիրեաէ հայաթոան պահս օլունուլյօր, սըհհէթը ումուվիչէնլին մուհաֆազասընը տէրիւհտէ իտէն տօգթօր ը Բէվվայէ կիպի նամուալը պիր աստմին, տավէթ օլունտուղու մահալէ կիթմէմէի գապը մի տիր։

Իհթիյար խըտմէթճի, տօգթօրըն պու տավէթէ իճապէթ իթմէմէի հադդընտա միւմքիւն օլապիլտիյի գատարսէօզ սէօյլէտի իսէ ատ, տօգթօր հէվալէյի սէմի իթիպար իթմէյէրէք, հէնուզ եաշմուրտան ըսլագ պիր հալատ օլան եաղմուրլուղունը ումուդզարը իւզերինէ վաղ իլէ, տավէթ օլունտուղու մահալէ ադիմէթ իթտի։

Գաբույա թէղարրուզ իթտիյի էնտատ գաբունըն այըդ պուլունտուղընը վէ պիր պէսլէմէնլին քէնտինի պէրապէմէքտէ օլտուղունը կէօրտիւ... տօգթօրը գարշըլայան պէսլէմէ էօնիւնէ տիւշէրէք մէրտիվէնլէրտէն եօգարը չըգարտը վէ սուֆտատան մուրուր իլէ պիր գաբու աչարագ տօգթօրը իչէրիյէ ալտը, եօգարըտա տտա էն էվէլ գարշըսընա իրի վէ գուվվէթլիճէ պիր գատըն չըգտը, պու գատըն մատամ Ա-մատիս թէսլիյէ օլունմագտա իտի։

Մատամ Ամատիս, պիր գատընտա վիճուտի միւմքին օլտուղու գատար նէզաքէթ վէ հիւրմէթը մահտուտ իլէ տօգթօրըն հալ ու խաթրընը սիւալ իթտիքտէն սօնրա, քէնտիսինի ճէլպ իթտիքլէրլի մատտէ հադդընտա վէ եա տահա տօղրուսը օ սըրրըն մէյտանէ չըգմայաճաղընա եէմին իթմէսինի թալէպ իթտի։

Տօգթօրլար զաթէն տիբլօմա ալըրքէն գանունէն եէմին իթտիքլէրլի կիպի, պիր թապիպին նամուսը պու կիպի էնրարը տէյիլ տահա պէօյիւքլէրինի թէվտիյէ միւատտա օլաճաղընտան, պու թէքլիֆտէն տօգթօր ը Բէվվայէնին ճանը սըգըլարագ հէման պըրագըպ կիթմէյէ տավրանտը, ֆագթ պու սըրտատա մատամընն ըչճալէրլի վէ իպրամլարը իւղերինէ կէրիյէ տէօնտիւ...

Մատամ Ամատիս թէսլիյէ իտիլէն պու գատըն, Ֆըլօր-Ըսբինէր-Րօզալպա-Մօպէրթ տօղաղընտա չամաշըր եայգատյան պիր գատըն իլէ նամալիւմ պիր բէտէրտէն տօղմուշ վէ օ թարիխտէ Ֆըրանսա օրտուլարընըն էն պիրինճի էրզագ միւթէահհիւտլէրինտէն, միւսիւ Ամատիս Սրբէլօտան տուլ գալմըշ իտի։

Մ'իւթէվէֆտա զէվճի, ագրան ու էմնալինէ ֆայըգ զէնկին պիր աստմ օլտուղու ճիհէթլէ, մատամ Ամատիս, զէվճինտէն գալան միյրաս սայէսինտէ քիպար ֆամիլեալարըն իգամէթ իթտիքլէրի Սէնթ-Լուսի տօգաղընտա, կիւզել պիր խանէնլին պիրինճի գաթընտա իգամէթ խայօր իտի. պու թարիխտէ քէնտիսի թագրիպէն էլլի իչ եաշլարընտա պիր գատըն իտի. զահիրէն բէգ էյի պիր գատըն կէօրիւնիւյօր խէ տէ, չէյթանա մէյտան օգուսյաճագ տէրէճէտտէ իմալը հիլլէ ու տէսայիտտէ մահիր պիր ֆիթնէքտար իտի.քի, օ զէմանտա գատար բարմագ տօգմատըզը իշ վէ չէվիրմէտիյի տօլագ գալմամըշ իտի. տայիմա ալի պիր մէրթէպէտտէ պուլունմագ էմէլինտէ օլան պու գատընտա, զարիպ տիր.քի պիր միւտտէթ արզը տիյտար իթմէյէն պախտ ու թալի, օ թարիխտէ քէնտիսինէ բարլագ բարլագ տատըրընը կէօսթէրմէյէ պաշլատը։

23

Մատամ Ամատիսին իգամէթ իթտիյի խանէնին իբինճի գաթընտա, Լէժիօն Տէօնէօր նըշանընը համիլ վէ միրալայլըգտան միւթէգաիտ միւսիւ Տըրիյօ ատին օլմագտա իտի։

Միւսիւ Տըրիյօ, միւտտէթը մէտիտէ սիլքի ատքէրիտէ պուլունարագ պօրճլու օլտուղու վազիֆէյի պիր ատքէրէ վէ հէմ տէ գահրիման ատքէրլէրէ նատմունէյի իմթիխալ օլաճագ տէրէճէտտէ իյֆա իթտիքտէն սօնրա, վիճուտինէ թարի օլան խատմալըգտան տօլայը թէգաիտա իտիմիշ վէ 1815 սէնէսինտէ հալի վահտեթէ չէքիլերէք, տօսթլարընը սըդ

սըգ գիյարէթ խոուպ վագըթ կէչիրմէյէ պաշլամըշ իսի ։

Մուսաիլէյհին էսթէր նամը իլէ հաս օլուռան ՇԷՆ, շուխմէչրէպ, կիւղել, վէ նապէք պիր գըզճըղազը վար իսի · պու գըզը ՍԷՆԹ-Տրնիս նամ մէգթէպէ վէրմիշ, թէրպիյէսինի պու մէգթէպտէ իգմալ իլէմիշ իսի ։

Իսթիյար ապէր, սըգճա սըգճա գայպուպէթ իլէտիյի ճիհէթիլէ, խանէսինտէ նալընըզ գալան էսթէրին նիհայէթ տէրէճէտէ ճանը սըգըլմայա պաշլամըշ իսի ։

Մատամ Ամատիս, իգամէթի իթթիյի սէմթտէ քէնտիսինի, պազը զարիպ հալէրի միսթէանա օլտուղու սուրէթտէ, հէրքէս հիսանի հալինէ շէհատէթ իթթիրէճէք գատար էյի թանըթտըրմըշ օլտուղունատան, միսիս Տըրիյօ պու գատընըն հագըգտաթը հալտէ նէ մահիյէթտէ պիր մախլուգ օլտուղունատան պի խապէր օլմազըլա, էնսայի գայպուպէթինտէ էսթէրի քէնտիսինէ էմանէթ պըրագմագտա իսի ։

Մատամ Ամատիսին կիւղել գօնագը, ախշըրը, արապալարը օլտուղու կիպի Օբէրա թէատրօսընատա լօճասը տավար իսի · թէատրոյա կիթմէտիյի կիճէ պիլէթինի միրալայա թագտիմ իսէր իսի · միրալայ իսէ պու պիլէթի քէնտիսի իչին տէյիլ, մահզա գըզընըն խաթրընը խաշնուտ իթթիմէք իչին գապուլ իթմէքտէ իսի ։

Պիր կիճէ էվինէ պու հալ վագը օլտու, օ կիճէ պիթթէատիւք թէատրօտա Ֆըրանսա մէճլիսի այանը էրքէանընան կէնճ տիւգ Սիժ Սիմօնտ Տըլաթուր-Վօսիյօ տա պուլունույօր իսի · կէնճ տիւգ՝ էսթէրի կէօրիւպ պէյէնտի · նատիր պուլունուր կիւղելէրտէն օլտուղունը թագտիր իթտի, տահա իլք պագըշտա վիճուտինտէքի դան ճէվէլանէ պաշլատը, օ մէլէք կիպի կիւղել գըզընը քիմ օլտուղունը էօյրէնմէք մէրագընա տիւշտի վէ պու էմէլինէ տէ մուվաֆֆագ օլտու ։

Լանէթլի թէատիւք, մէնհուս սէվտա, իչթէ պու թէատիւք, պու մուհապէթ, զայէթ տէհչիթլիւ պիր ֆաճիանըն մուգատտէմէսի օլմուշ իսի ։

Կէնճ տիւգ, մատամ Ամատիսին քէնտիսի կիպի քիպարլարըն գիյարէթլէրինի մահզը չէրէֆ ատա իտէն գատընըլատան օլտուղունը թահգըգ իթթիքատէն ասնրա, քէնտիսինի գապուլ իթթիրմէք խուսուսընատա ասլա կիւճլիք չէքմէտի · թէատրիճէն էսթէր իլէ միլագաթէ պաշլատը, կիթ կիտէ աշգ ու մուհապէթի թէզայիւտ իթթի, ֆագաթ էսթէր հագգընտաքի թատավվուրաթընը ֆէատտը զամիրէ միսթէնէտ տէյիլ իսի · բէք սաֆիյանէ վէ ճիտտի պիր մուհապէթի հըսս իսիյօր, մատամազէլ Տըրիյօնըն տէսթը իգտիմաճընա թազէպ օլմագ իսթէյօր իսի · ֆագաթ պիշարէ, պու մուհապէթին քէնտիլէրի իչին տէհչիթլիւ պիր ֆաճիայը վէ իլէ էպէտ պէտապահօլըգը իսթիճ իչլէյէճէյինի նա՞սըլ քէշֆ իտէպիլսին ...

Տիւգ, պիր կիւն վալիտէսի օլան տիւչէս Տըլաթուր-Վօսիյօնըն հուզուրընա չըգարագ, մատամազէլ Տըրիյօյը չըլսըրատը տէնիլէճէք տէրէճէտէ պիր մուհապէթէ սէվմէքտէ պուլունտուղունը իսթիրաճ իթթի, հաթտա էսթէր հագգընտաքի թատավվուրաթընը պիրեր պիրեր արզ իթմէքտէն պիրէ չէքինմէտի ։

Ատըզատէ օղլունը միսթէհիլ վէ նէսլէնին տայիմա պիր սիլսիլէյէ մէրպութ գալաճագընը կէօրմէքտէն պաշգա պիր չէյ արզու իթմէյէն տիւչէս, չէֆգաթը մատէրանէ իգթիզասընճա տիւգ Սիժ Սիմօնտըն պու թէքլիֆինատէն տէրէճէյի նիհայէտէ մէհնուն օլտու, ֆագաթ սէվտիյի գըզընը միրալայ Տըրիյօ նամընտան պաշգա ատալէթ իւնվանընա մալիք օլմայան պիր ատէմին գըզը պուլունտուղունը անլայընճա, էվէլքի մէհնունիյէթի ֆէվգէլատէ պիր թէհավվիւր վէ հիստէթէ թէհավիւլ էյլէտի ։

Ալէքսուսուս միրալայընը բէտերի օլուպ բարլամէնթօտա էյրատ էյլէտիյի պիր նութգ իլէ, օն ալթընճը Լույինին իտամընը թալէպ իտէն ժան Տըրիյօնընը թօրնը պուլունմատը, իչի կէնճինի պիրլէշմէսինի էն գիյատէ միւշկիւլլէշտիրէն էսպապը միճագիրէ վէ զարուրլիյէտէն իտի ։

Էսթէրտէ, տիւգ Սիզ Սիմճնա Տըլաթուր-Վօսիյոյը տէրճէյի նիհայէտէ սէվէյօր վէ տիւգին զէվճէսի օլամնամագտան իսէ, էօլմէք քէնտիսինէ բէք էհվէն կէօրիւնիւյօր իտի. խիւլասայի քէլամ իհթիյար տիւշէս պու թէէհիւլին քէնտիսի իչին պէօյիւք պիր րէզալէթի օլտուղունը պէյան իլէ, պու ֆիքիրտէն վազ կէչմէսինի օղլունա նասիհաթ իթտի.

Տիւգ, վալիտէսինին կէօսթէրտիյի մուամնաասթէն մէսէլէնին էհէմմիյէթինի վէ պու պապտէքի մանիլերի բայիմալ իթմէք միմքին օլամայաճաղընը անլայարագ. քէնտիսի իչին մուճիպի իտապար ու ֆէլաքէթի օլաճագ պիր իզտիվաճտէն, զարուրի ֆէրագալի իթմէք արզուսընա տիւշտի. հաթտա քէյֆիյէթի մատամ Ա.մատիսէ աչարագ պիր տահա էսթէրի կէօրմէմէյէ ճիտտի պիր սուրէթտէ գարար վէրտիյինի պէյան իթմէք իւզրէ մատամընի խանէսինէ կիթտի, օ սըրատա տիւգին աչգ ու մուհապէթի իլէ աթէչլէր իչինտէ եանմագտա օլան էսթէրի օրատա թէչրիֆինէ միւնթազըր պուլտու, տիւգ վէրտիյի գարարը իճրա իտէմէզ օլտու. չիւնքի օրթատա պիր մատամ Ա.մատիս վար տըր քի, քէնտիսինի օ կիւղէլ գըզա պէօյիւք պիր համի ատտ իթտիրտիյի ճիհէթլէ, տիւգ իլէ էսթէրին հատպէհալի աչըգանէտէ պուլունմալարը իչին խուսուսի օլարագ կէօրիւշմէլէրինէ ֆըրսաթ տիւշիւրյօր իտի. խիւլասա տիւգ Սիժ-Սիմճնա, խանէսինտէ վէրտիյի գարարը պուրատա պէյան իտէմէտի, չիւնքի էսթէրի բէրէքէթիչ տէրճէճէսինտէ ճիտտի վէ տամմի պիր մուհապէթլէ սէվէյօր վէ պու կիւղէլ գըզ թարաֆընատատա օ սուրէթլէ սէվիլմէքտէ օլտուղունը կէօրիյօր իտի.

Կէօրիշմէքլէր սըգլաշտըգճա աչգ ու սէվատտա չիտտէթինի արթըրտը. պիր կիճէ աթէչլի պիր բուսէյի աչըգանէ, թարաֆէյինին էօթէտէն պէրի րայէթ իթտիքլէրի մուամէլաթը մէչմուայը մատվ իթտի... Ֆագաթ տիւգ սէօղիւնին էրի վէ իթտիյի ֆէնալըզը պիրիր նամուսը ատէմլէրտէն օլտուղու ճիհէթլէ, օ կիճէնին խաթտասընը թագտիր

իտէրէք թատիրի իչին իգթիզա իտէրտէ, հայաթընը թէհլիքէյէ գօյտաճաղընը զիհնինտէ գարարըլաշտըրարագ կէնճ գըզա.

— Սէվկիլի էսթէրճիյիմ, ատըզատեւիք վէ խըրըսթիյանըզդ նամընա նէմին իտէրիմ քի, սիզ տիւշէս Տըլաթուր-Վօսիյո օլաճագսընըզ, տէտի.

Ա.րատան իչ այ կէչտի, կէնճ գըզ տիւգէ, վէրտիյի վատէ տայըր հիչ պիր շէյ սէօյլէմէտի, իչ այտան սօնրա պիր կիճէ պէյնէլէրինտէ վուգու պուլան պիր միւլագաթտա, էսթէր աճը աճը կիւլէրէք պիր թատիրը աչըգանէտէ.

— Տօսթո՛ւմ, սէօղիւնիպին էրի օլունուզ, չօճուղումուզա պիր իամ լազըմ ատը, տէտի.

Տիւգ, պու իհսթատտէն ատա միւնֆէհիլ օլմատը, վէրտիյի վատի հյֆա իհմմէք էմէլի իլէ թէէքրար վալիտէսինին հուզուրընա չըգարագ այագլարընա գաբանտը, եավարտը, եագարտը, ֆագաթ իհսհիյար տիւշէս պու տէֆատտա օղլունըն րէճալէրինէ գուլագ ատմատը.

Տիւգ Սիժ-Սիմճնա, ատալէթ նամընա էսթէրի զէվճէ իթհիսաղ իթմիչ օլտուղունտան, վալիտէսինին բիղատը խիլաֆընա վէ ֆագաթ գանունըն վէրտիյի սէլահիյէթէ իսթինատէն, էսթէր իլէ ատտը իզտիվաճ իթմէքյէ գալգըշտը, լաքին էսթէր պէօյլէ ճէպլի տէնիլէճէք տէրէճէտտէ պիր իզտիվաճ իլէ քէնտիսինի րէտտա իտէն պիր ֆամիլեա արատընա գարըշմագ արզուսընտա պուլունմատըղընտան, տիւգին թէքլիֆինի րէտտա իտտուպ ալթը այ տահա ատապր ու սիքիթի իհսթիեար իյլէտտի.

Պիչարէ էսթէրին նէ միւշկիւլ վազիյէթտէ պուլունտուղու բէք գօլայ անլաշըլապիլիր. դարընընտա թաշըմագտա օլտուղու եավրուճըդ կիւնտէն կիւնէ պէօյիւմէքտէ վէ պունը բէտէրինին նաղարընտան սէթը իթմէք իչին խայլի միւշկիւլտէ չէքմէքտէ իտի. մատամ Ա.մատիս իսէ, օղնատըղը օյունտան կիւղէլ պիր նէթիճէ չըգմայաճաղընը անլատը, իհթիյար միրալայընն հիտտէթ ու չիտտէթինի պիլտիյի ճի-

հեթէլե պիր կիւն իշ մէյտանէ չըգարըզը հալտէ , ագըպէթինին բէք վէհսիմ օլաճաղընը տիւչիւնմէյէ պաշլատը , պերէքեաթ վէրսին քի իսթիյար ասքէր օ էօնատէ բօլօթիդա ալէմինէ դարըշարագ բէք կէճ խանէսինէ կէլիյօր վէ սըդ սըդ զայպուպէթի վուգու պուլույօր իտի . չէօյլէ քի հէր զէման խանէսինէ կէլտիյի սըրատա գըզընը եաթագտա պուլարագ հալինտէն խապէրտար օլմայօր իտի ։

Մատամ Ամատիս , իսթիյար միրալայընն թէվֆէճիւհինի ճէլպ իթմիշ օլմաղըլա , պիր կիւն միրալայ իլէ գըզընա տայըր պահս իյլէտիյի սըրատա , թէպտիլի ապուհէվա իթմէք իւզրէ՝ էսթէրի Պըրունվայէ գարիյէսինէ կէօթիւրմէք իւզրէ միւսաատէսինի իսթիհսալ իթմիշ վէ կէնճ գըզը տէրհալ քէօյէ աչըրմըշ իտի , սէյֆիյէյէ մուվասըլէթլէրինի միւթէագըպ տօգթօր լը Բէվվայէ ճէլպ իտիլէրէք , նէ եօլտա էսրարէ վագըֆ իթտիքլէրինի եօդարըտա իֆատէ իթմիշիլ տիր ։

Նամուսլը տօգթօր , տէրհալ ըզհարը մուվաֆֆագըյէթլէ եաթագտա եաթան պիչարէ էսթէրին նէզտինէ կէօթիւրիւլտի . տօգթօր՝ համիլէ գըզը մուայէնէ իտուպ տօղուրաճաղընա հէնուզ վագըթ օլտուղունը անլայարագ , հէր նէ զէման տավէթ օլտնուրսա կէլէճէյինի վատ իլէ գաբուտան չըգըպ խանէսինէ տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը ։

Տիւգ Սիժ Սիմֆոնտ տը Լաթուր-Վօտիյօնըն , մարքի ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ նամընտա քէնտինտէն քիւչիւք պիր գարտաշը վար իտի քի , պու զաթ , Գրլօտիյա Վարնի նամընտա սըֆաթճա զայէթ կիւզել վէ ախլագ ճիհէթի իլէ օ նիսպէթտէ չիւրքին վէ ախլագսըզ պիր մէթրէսի ուղրունտա , բէտէրինտէն ինթիգալ իտէն սէրվէթը ճէսիմէյի մահվ ու պէրպատ իթտիքտէն սօնրա , սէվտիյի ալիւֆթէնին հէր արզուսընը եէրինէ կէթիրմէք իչին տէ , պօղազընտա գատար պօրճա կիրիֆթար օլմուշ վէ հէր տիւրլիւ չարէտէն մահրում օլտուղու հալտէ բէտէրինին խանէսինի թէրք իթմիշ իտի . պու հալտէ եինէ էօթէտէ պէրիտէ հէր նէվի խապասաթը իրթիքաապատէն չէքինմէյօր իտի ։

Մարքի Տըլաթուր-Վօտիյօ , վալիտէսինին նասիհաթլարընա հէվալէյի սէմի իթիպար իթմէտիքճէ , իսթիյար իյլէտիյի թարիքին պիր կիւն քէնտիսինի մահքէմէ հուզուրունա չըգարըպ ալէմէ րէզիլ իտէճէյինի անլատը , վալիտէսինէ միւրաճաաթ իթմէք արզուսընա տիւշտի . հալ պու քի վալիտէսի՝ քէնտիսինէ գարշը օ տէրէճէ հիտտէթլէնմիշ իտի քի , մարքինին ատընը հուզուրընտա եատ իտէնլերի պիլէ թարտ իտիյօր իտի ։ Պու հալ մարքինին գալպինտէքի հրսըզեաթը մէզմումէյի պիւսպիւթիւն ույանտըրտը . վալիտէսինին վէֆաթընա պէքլէսէ պիլէ , իսթիյար գատընըն նէֆրէթինի գազանմըշ վէ պէօյիւք պիրատէրի իսէ պիլաքիս մուհապէթինէ մաղհար օլմուշ պուլունտուղունտան , գանունըն վէրտիյի սէլահիյէթտէն իսթիֆատէ իտէրէք , իսթիյար տիւշէս , սէրվէթինին գըսմը ազամընը պէօյիւք օղլունա թէրք իլէ , մարքիյէ բէք ազ պիր շէյ պըրագաճաղընը անլատը ։

Գրլօտիյա իլէ մարքինին եէկեանէ իւմիւտլերի կէնճ տիւգին վէֆաթը իսէ տէ , տիւգ , հէմ կէնճ վէ հէմտէ տէմիր կիպի սազլամ պիր վիճուտէ մալիք պուլունտուղու ճիհէթէ , պու հալ իչի խայընըն պայադը ըզթըրապ ու քէտէրլերինի մուճիպ օլույօր իտի , եալընըզ տիւգին պէքեար օլմասը իւմիւտլերինի ճանլանտըրըյօր իտի . չինէքի տիւգին եա ավտա վէ եախօտ պիր տուէլլօտա պիր գըլըճ տարպէսի իլէ ահրէթէ կիթմէսի միւմքին օլտուղունտան , օ հալտէ տիւգ իւնվանը ասալէթի իլէ միլճօնլար , պու իչի խայընըն էլլերինէ կէչէպիլէճէք իտի ։

Ալչագ պիրատէրլէ խայըն մէթրէսինին ֆիքիրլերի պու նօգթատա գարար գըլարագ տան սօնրա , Գրլօտիյա կէնճ տիւգին ալէյհինտէ թահգըգաթ իճրասընա պաշլատը . . . բէք ազ պիր զէման զարֆընտա կէնճ տիւգին էսթէր հագգընտաքի մուհապէթինի վէ պու մուհապէթին սէմէրէսի օլարագ էսթէրին համիլէ օլտուղունը , վէ մատամ Ամատիս վասէթասը իլէ Պըրունվայէ գարիյէսինէ կէթիրիլտիկինի վէ

պուրատա տօղաճագ չօճուգ , էօթէտէն պէրի ժօրժ իլէ իւ-միւտ իլլէտիքլէրի սերվէթը ճէսիմէ վէ իւնվանը ատալէթէ վարիս վէ վալիտէսինին վէֆաթընատան սօնրատատա էսթէը՝ ատիւ-գին զէվճէսի օլաճաղընը անլատը ։

Գըլօտիյա , ժօրժը քէյֆիկէթտէն խապէրտար իթտի , արիզ ու ամիգ տիւչիւնիւպ թաչընտըլար . պէյնէլէրինտէ վէրտիքլէրի տէհչէթլի գարարը մէվգը.լը իճրայէ գօյմագ ի-չին տօղուս Գըրուվայէ գարիյէսինէ կէլմէ.լէ քէօյին թօրը պիր թանէճիգ օլան վէ Ճըմալ-Գըլանգ նամը իլէ եատ օ-լընան միսաֆիրխանէսինին իչի օտատընը քիրալատըլար , օրայա եէրլէչտիլէր . . .

Խայըն Գըլօտիյա , մատամ Ամատիս թարաֆընատան տօգ-թօրըն պիր թէզքիրէ ալտըգընը թահգըգ իթտի , տօգթօրը մատամ Ամատիս իլէ էսթէէրին իգամէթ իթտիքլէրի սէյֆի-յէյէ վէ անտէն սօնրա քէնտի խանէսինէ գատար թէագըպ իտերէք , մումանիէյհատէն պիր միւլագաթը մահրէմանէ թա-լէպ իթտի . տօգթօր օ կիճէ.քի էօլատատան զաթէն միւթէէ-սիր օլտուղունատան , Գըլօտիյանըն թէէքլիֆինի հէման գա-պուլ իթտի ։

Գըլօտիյա վարնի , հէրքէսի քէնտիսի կիսլի թապէն վէ խըլգաթէն ալչագ զանն իլէտիյի ճիհէթլէ , տօգթօրատան հիչ չէքինմէյէրէք , իյֆա իթմէք թատավվուրընատա պու-լունտուղու ճինայէթէ տօգթօրը չէրիք իթմէք մագսատը իլէ .

— Տօգթօր , պու կիւն վէ եահօտա եարըն պիր գըզ վազը համլ իտէճէյի սըրատատա եանընատա պուլունաճագտը-նըզ . վազը համլ իտէն պիր գատընըն հալի նէ տէրէճէտէ թէհլիքէլի օլտուղը մալիւմ տիր . . . տօղաճագ չօճուղըն հայաթը իսէ էլինիզտէ տէմէք տիր , էլհասըլ տէմէք իս-թէրիմ քի պէօյլէ պիր վալիտէ իլէ չօճուղըն էօլիւմլէրի , պիր իշարէթինիզէ միւթէվագքի տըր . . . տէսիքատէն սօնրա ճէպինտէն պինէր ֆըրանգլըգ օն ատէտ պանդնօթ չըգա-ըզ էօնլէրինտէքի մատանըն իւզէրինէ վազ իթտի . պու

մէպլաղըն՝ տօղթօրա վագը օլան թէքլիֆի գապուլ իթտիր-մէք իւղրէ պիր մուգատատէմէ օլտուղունը իյմա իտէը պիր թագըմ սէօզլէր սէօյլէտի ։

Տիւնէատա էյլիքտէն պաշգա պիր շէյ տիւչիւնմէյէն զէվալը տօղթօր , ւվէլ էմիրտէ Գըլօտիյանըն նիյէթը մէ-լունանէսինի անլայամատը , սէօզին նիհայէթի նէրէյէ վա-րտաճաղընա պէ.լէյօր իտի . . . պանգա գայիմէլէրի մատանըն իւզէրինէ գօնուլունճա մէսէլէնին բէնկի տէյիշտի . . . տօգ-թօր՝ խապիսէնին ֆիքրինի անլատը , էկէր գարշըսընատքի պիր գատըն օլմատա իտի , միւթլագա քէնտինի տուէլլօյա տավէթլէ գանընը տէօքմէ.քտէն ասլա չէ.քինմէյէճէ.ք իտի . նամուսլը ատէմ ֆէնա հալտէ հիտատէթլէնտի ։

Գըլօտիյա , շէյթանա մէ.յատան օգույաճագ տէրէճէտէ տէսիսէ.քնար պիր գատըն օլտուղու ճիհէթլէ տօղթօրըն զաղապլանտըղընը անլատը վէ իհթիյարը սիւ.քիւթ իթտի . ֆագաթ տօղթօր սապր իտէմէտի , քէնտիսինտէն նէֆրէթ իթտիյինի պէ.յան իլէ Գըլօտիյայը զայէթ պարիտ սուրէթ-տէ պաշընատան տէֆ իթտի .

Գըլօտիյա մէ.յուսէն Ճըվալ-Գըլանգ օթէլինէ ավտէթ ի-տէրէ.ք իչի ժօրժա անլատը , պու սուրէթլէ խայընըլարըն պիրինճի ըրըլանը մահվ օլտու իսէ տէ , պիւսպիւթիւն գաթը իւմիւտ իթմէտիլէր . էսթէէրին վազը համլ իտէճէյի կիւնիւ խապեր ալմագ խուսուսը պէյնէլէրինտէ գարարըլաշարըրդ-տան սօնրա , թէ.քրար թահգագաթը լազըմէյէ միւպաշըրէթ իթտիլէր ։

Մատամ Ամատիս , ախլագը մէմտուհէտէն պիպէհրէ պիր գատըն իսէ տէ, Գըլօտիյա տէրէճէտինէ թէնէզզիւլ ի-տէճէ.ք մէրթէպէ պիր մախլուճ օլմատըղընատան, խուսուսի ի-լէ էսթէէր կիպի բաբիզէ պիր գըզըն սէպէպը ֆէլաքէթի օլ-տուղունը թագտիր իտուպ , գըզըն ըամէթինին լէ.քէտար օլ-տուղունը ալէմէ գարշը իլան իթմէմէ.ք մագսատը իլէ , Բա-բիզէն պէրապէրինտէ հալընըզ պիր գըզ կէթիրմիշ իտի քի, պու գըզըն , հանըմը հագգընտագի հըսսըհաթը սատը-

դանէսիտէ, Գըլօսիյա վէ ժօրժ իչին մէմնունիյէթլէ թէլադը օլունաճագ հալէբաէն տէյիլ իսի։ Հաթտա Գըլօսիյա պու ճիհէթլէրի տիւշունիւպ, ժօրժա.

— Տօսթո՛ւմ, պէյհուտէ օղրաչըյօրուզ... Էսթէրի վազը համլ իթմէքտէն մէն իտէմէյէճէյիզ, պուրասը աչիքճար պիր չէյ տիր. ֆագաթ պուրատա պիր միւտտէթ տահա պէքլէյուպ, չօճուղըն թէսլիմ իտիլէճէյի սիւտանայը օլսուն էօյրէնմէք իգիթիզա իտեր, տէտի։

ժօրժ, պու զաւիմ գատընըն հէր էմրինէ տայիմա պիր էսիր միսիլու իթաաթ իթտիյի կիպի. Գըլօսիյատա մէրգումըն հէր ախշագը մէզմունէսինէ իչթիրաք իթմիչ իսի, էլհասըլ խայինէյի մէզպուրէ իչին ժօրժը հէր սուրէթլէ թէսխիր իթմէք բէք գօլայ օլտուղունտան, ժօրժ էրթէսի կիւն ալէսապահ Գըլօսիյանըն թէրթիպի իւղրէ, Էսթէրին իսթիճար իլէտիյի սէյֆիյէ պահճէսինին արգա թարաֆընտա վէ արալարը եալընըզ պիր տիվար իլէ այրըլմըշ պիր խանէյի քիրաւատըգտան սոնրա, մէթրէսի նէզտինէ կէլէրէք.

— Ֆիրաւատըզմ խանէնին բէնչէրէլէրինտէն, թէաթրօլարտա գուլլանտըզմըզ տիւրպիւնէլէրտէն պիրինի էլէ ալընճա, Էսթէրին օտասընտա նէ օլտուղունը քեամիլէն կէօրմէք բէք գօլայ օլտուղու կիպի, հիչնի հաճէթտէ տահ պիր մէրտիվէն իլէ տիվարտանտա աչըլապիլիր, օն պէշ կիւնլիւք քիրասընըտա բէչինէն թէէտիյէ իթտիմ... տէտի։

— Ա՛ֆէրին, բէք էյի իթմիչսին ... չիմտի պանա երքէք էսվապլարը պուլմագ իչին հէմտան Բարիզէ կիթ։

ժօրժ, աթընըն հաղըրլանմասընը էմր իտէճէյի սըրատա, ավլի իչինտէ Բարիզտէն կէլմիչ պիր արապաճը կէօրտիւ, պու արապաճը եօգարըի պապլարտա զիքրի սէպեթմէ իտէն օն իւչ նօմէրօլու արապանըն սահիպի Բիյէր Լօրիյո օլուպ, զաթէն Բարիզէ պօշ ավտէթ իտէճէյինտէն, մարքինին թէքլիֆ իլէտիյի օն ֆըրանգը մէմնունէն գապուլ իլէտի։

Սաաթ տէօրթ սուլարընտա Գըլօսիյա, տիւգ Սիժ-Սիմճնտ Տըլաթուբ-Վօտիյընըն քէմալի սիւրաթլա օթէլինն ավլիսինէ կիրուպ, աթընըն տիզկինինի օթէլին կարաօնընա վէրիպ, մատամ Ա.մատիսին իսթիճար իլլէտիյի սէյֆիյէյի սօրմասընը, վէ օրայա տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատընըն կէօրմիւշ իտի։

Մէսէլէնին հիչ ինթիզար իտիլմէյէն պիր թարզէ թէհավիւլ իթտիյի մուհադդադ իտի. վագտա ժօրժ՝ Բարիզէ կիթմիչ իտի. տիւգ օթէլէ ավտէթ իթտէ պիլէ եալընըզ աթընը ալմագ իչին օլաճաղը աչիքճար իտէ տէ, ֆագաթ ժօրժ, օ կիճէ Բարիզտէն ավտէթ իտէճէյի ճիհէթլէ, պունլարընն օթէլտէ եէքտիկէրինէ թէսատիւֆ իթմէք իհթիմալի մէվճուտ պուլունտուղունտան, օ հալտէ թատավվուրաթը մէլունանէլէրինին գուվվէտէն ֆիիլէ կէլէպիլմէսի միւմքիւն օլամայաճաղը ճիհէթլէ, խայըն Գըլօսիյա գարանըզդ պատար պատմագ օթէլի թէրզ իլէ Պըրունվայէ գարիյէսինին Բարիզ ճատտէսի իւղէրինտէ վագը էն սօն խանէնին եիւզ մէթրօ իլէրիսինէ կիտէրէք, օրատա ժօրժըն մուվասըլէթինէ ինթիզար իլէ խապէրտար իթմէք արզուսընա տիւշտիւ։

Գըլօսիյա խաֆիյէն օթէլտէն չըզըպ մահալի ինթիզարէ կիթտի, սաաթ սէքիզտէ ուզագտան եըլտըրըմ կիպի պիր սիւրաթլա ֆէյէ տօղրու կէլմէքտէ օլան պիր արապայը վէ միւթէագզըպէն ժօրժըն իսրէրին եանընտա օթուրմագտա պուլունտուղունը կէօրտիւ, օն ատըմ գատար գալընճա, Գըլօսիյա պուլունտուղու եէրտէն գալգըպ.

— Ա՛րա՛պաճը տուր, տէյտու պաղըրտը։

ժօրժ պու սէտատան Գըլօսիյայը թանըյըպ հէմտան արապատան աթլատը, Գըլօսիյա ֆըսըլթայարագ քէյֆիյէթտէն աշըգընը խապէրտար իտուպ.

— Սէն պու կիճէ օթէլէ կէլմէ, տօղրուճա խսթիճար իլլէտիյին սէյֆիյէյէ կիթ, տէտի։

ժօրժ իլէ Գըլօսիյա արապայա պինտիկըը, արապաճը ալտըղը էմր իւղէրինէ Պըրունվայէ գարիյէսինին օրթատընը-

տան կէչէրէք էմ՛ օլունան պիր խանէնին էօնիւնտէ տուրտու, վէ արապատա պուլունան էշէայը գարուներն էօնիւնէ էնտիրտիքտէն սօնրա ավտէթ իթտի, ժօրժ ճէպինտէն պիր անախթար չըգարըպ գարույը աչտը, պատէհու պիր մում եագարագ էշէայը եէրլէշտիրտի, պու էսնատէ Գըլօտիյա խանէնին տէօրթ թարաֆընը թէֆթիշ իլէ մէշղուլ օլտու։

Գըլօտիյա, իւթ գաթատա իչի թանէ եաթագ օտալարընը թէֆրիդ իտէն սուֆանըն գարշըսընտա պուլունան տիկկեր պիր օտայը աչտը, իչերի կիրիպ բէնչէրլէյերտէն պիրինին բէրտէսինի գալտըրընճա, էսթէրին իգամէթ էյլէտիյի սէյֆիյէնին պիր օտասընտա, գուվվէթլի լամպալարըն ըշըղը սայէսինտէ օտա իչինտէ կէղինէն պաղը ինտան կէօկէլէրինի գօլայըգա կէօրէպիլտի։

Մէվսիմ սօն պահարը կէչմիշ պուլունտուղունտան, եաբրագլարը տէօրիւլմիւշ ադաճլարըն չըպլագ տալըրը ապտասընտան, էսթէրին իգամէթ էյլէտիյի սէյֆիյէտէ վուգու պուլաճագ հէր նէվ հարաքեաթ, թէսթիօլտուտա դուլլանըլան տիւրպինէլէրտէն պիրի վասէթտաը իլէ կէօրիւլէպիլիյօր իտի քի, Գըլօտիյա հէման տիւրպինիւ ալարագ էսթէրին օտասընա տօղրու ուղաթտը։

Մատամ Ամատիս, պէօյիւճէք պիր գօլթուգ սանտալեասընա եասլանարագ զայէթ մադրուբանէ պիր վազիյէթ ալմըշ իտի, տիւգ օտանըն իչինտէ տիւրաթլը ատըմլար իլէ աշաղը եօգարը կէղինիյօր իտի, տօղթօր լը Րէվվայէ մատամ Ամատիսին գարշըսընտա օթուրմուշ, պիչարէ էսթէրտէ եաթագտա պուլունույօր իտի։

Տիւգ, պիր միւտաէթ տօլաշտըգտան սօնրա տօղթօրըն էօնիւնտէ տուրարագ պիր շէյլէր պէօյլէմէյի իւղերինէ, տօղթօր այաղա գալգտըղը կիպի մատամ Ամատիստէ այաղա գալգտը, ճիւմլէյի պիրտէն եաթագա թէգարրուպ իթտիլէր, պուլունտուղու եէրտէն օտանըն իչինի սէյր լթմէքտէ օլան Գըլօտիյա, խայընանէ պիր մէսէրլէթ իլէ։

— Օ՛հ, հէման կէլտիյիմիզ նէ գատար էյի օլմուշ, էսթէրին տօղրաճաղը բէք եադըն օլտուղու անլաշըլըյօր... տէտի։

Պու էսնատէ տօղթօր, խասթանըն իւղերինէ էյիլիպ միւտաղգըղտանէ պիր ամէլիյաթ իլէ մէշղուլ իտի. էսթէր աղրըլարընտան բէք չօղ մէշագդաթ չէքմէքտէ օլտուղունտան արա սըրա ֆէրահատ իտիյօր իտի. պիրտէն պիրէ տիլխըրաշ պիր սէտա իլէ հայդըրըր, տօղթօր հէնուզ իչի իլէ մէշղուլ օլուպ, կէնճ տիւգ օտանըն օրթասընտա թէվագուֆ իտերէք, թիթրէմէքտէ օլան էլլերի իլէ պիր վաղը խոթիրհամքեարանէ աչտը, մատամ Ամատիս տախի վաղը համլ իտէն պիր գատընըն հայաթ իլէ մէմաթ արասընտա տէմէք օլտուղունը պիլտիյի ճիհէթլէ, օտա գօրգուսընտան թիր թիր թիթրէյօր իտի։

Պու միւտիշ մէնզարէ չօղ սիւրմէտի... տօղթօր այաղա գալգարագ էլինտէ թուխմագտա օլտուղու մինի մինի եավրուճուղը տիւգ ճէնապէրինէ իրայէ իլէ։

— Տիւգ հաղրէթլերի, թէպրիք իտերիմ պիր էրքէք էվլատընըզ օլտու, տէտի։

Տիւգ ֆէվգէլատէ մէմնուն օլուպ, պիր միւտաէթ եիւղինտէ ալայիմի մէսէրլէթ կէօրիւլտու. ֆագաթ պիրտէն պիրէ կէօզլէրինի ոէվկիլի մէթրէսինին եաթագընա աթֆ իտերէք, պիչարէյի եարը էօլու տէնիլէպիլէճէք պիր հալտէ կէօրիւնճէ, մէյուսանէ պիր թաւր իլէ տօղթօրըն եիւղինէ պագտը. տօղթօր մումանիլէյհին էլինի թուխթուպ եանընտաքի օտայա կէօթիւրտու, վէ օրատա էսթէրին պուլունտուղու թէհլիքէտէն գուրթուլմասը, անճագ պիր մուճիզէյի իլահիյէ էսէրի օլապիլտիյինի պէյան էթտի։

Տօղթօր, պուննան խասթանըն պուլունտուղու հալին նէթիճէսի վէսիմ օլտուղու վէ պիր գօնսօլթոյա միւհթաճ պուլունտուղունը պէյան իլէ, Բարիղտէն պիր գաչ թապին ճէլպինէ լուղում կէօրտիւյինիւ պիլտիրտի։

Կէնճ տիւգ, հէման Բարիղէ միւթէվէճճիհէն եօլա չըգմագ իւղրէ գարույա թէգարրուպ իլէտիյի սըրատա,

խաթերընա պիր չէյ կէլէրէք թէքրար տէօնիւպ տօգթօր լը Րէվվայէնին եանընա կէլտի ։

24

Կէնճ տիւգ , տօգթօր իլէ պիր գաչ քէլիմէ թէհաթի խյլէտիքտէն սօնրա, տօգթօր շապգասընը պահաթօնընը ալարագ տրշարըյա չըգտը , տօգթօրըն զայպուպէթինի միւթէադըպ տիւգ խասթանըն պուլունտուղու օտայա ավտէթլէ եաթաղըն եանընտա օթուրտու , կէնճ մէթրէսինին էլինի էլէրի իչինէ ալարագ , հէրարէթլի բուսէլէր իլէ էօբիւպ օգշամաղա պաշլատը ։

Բուսույա օթուրմուշ օլան խայըն Գըլօտիյա , օտատաքի գարըշըգլըղը վէ տօգթօրըն զայպուպէթինի քեամիլէն կէօրմիւշ վէ պու թէլաշլարտան պիր մանա չըգարամայարագ չէրիքը ճինայէթի օլան մարքիյէ ։

— Տօգթօրըն զայպուպէթի բէք զարիպ տիր , աճէպա նէ՞ օլույօր , տէմիշ իտի ։

Գըլօտիյա իլէ չէրիքը մէլանէթի ժօրժ , եարըմ սաաթ գատար մէրագտա գալտըլար . եարըմ սաաթ սօնրա օտանըն գաբուսը թէքրար աչըլարագ , տօգթօր լը Րէվվայէ բէֆագաթընտա քէօյիւն բաբագը օլտուղու հալտէ իչէրի կիրտիլէր , պու հալի թէհմաշա իտէն Գըլօտիյա մէսէրրէֆլէ հայգըրարագ ։

— Օ՛հ , նէ՞ սաաատէթ , էսթէր հալէթը նէզիտէ պուլունույօր ... իչթէ բաբագ սօն վազիֆէյի էյֆայէ տավէթ օլունմուշ տըր , տէտի ։

Էսթէրին վէֆաթը հագդընտա մէվճուտ օլան իհթիմալաթ հագըգաթա բէք եագըն իտի . բաբագըն վիրուտի սօն վազիֆէնին էյֆասը մագսատընա մէզնի օլմայըպ , էսթէր հագդընտա էն պէօյիւք ֆէտագէարըգլարտան իհթիրազ

իթմէյէն կէնճ տիւգ Սիժ-ՍիմՕնտ Տըլաթուր-Վօտիյօ , էճէլ եաթաղընտա պուլունան սէվտիյինի խօշնուտ իթմէք վէ տիւնեայա կէլէն ճիյէրարէօնի ալէմէ գարշը վէլէտը հագըգը թանըթտըրմագ մագսատը իլէ , հէման սուրէթը բէսմիյէտէ նիքեահ օլմագ իչին բաբաղըն ճէլպինէ լուղում կէօրմուշ իտի ։

Ճէլպ իտիլէն բաբաս խասթանըն իֆատէօնին զապթ վէ պատէհու հէնուզ տիւնեայա կէլէն օ պիչարէ մասումճըղը Սիժ-ՍիմՕնտ-Մագսիմիլիյէն նամը իլէ վաֆթիիզ էյլէտի ... պու իչ խիթամ պուլտուգտան սօնրա տօգթօր վասէթասը իլէ ճէլպ իտիլէն զայէթ նամուսլը պիր գաչ քէօյլի օտայա տուխուլ իլէ նիքեահ րէսմինտէ հաղըր պուլունտուլար . պիր գաչ սանիյէ սօնրա տա Էսթէր Տըրիյօ , տիւչէս Տըլաթուր-Վօտիյօ նամընը ալմըշ վէ կէնճ տիւգին մէչրու զէվճէսի օլմուշ իտի ։

Օտատաքի վուգուաթը քէմալի հայրէթլէ թէմաշա իտէն Գըլօտիյա Վարինինի պէնզի սաք սարը քէսիլտի , վիճուտի էլէքթրիք պաթարէասընա մարուզ օլմուշ կիպի զանկըր զանկըր թիթրէյէրէք ժօրժա .

— Անլայօ՛րմուսըն , իչիտիյօրմուսըն , իզտիվաճ իթտիլէր , տէտի ։

— Իզտիվա՛ճ մը իթտիլէր ...

— Էվվէթ ։

— Պու իզտիվաճ մագպուլ օլամագ ։

— Գանունընըն պու պապտէքի ֆըգրալարընը ունուտտը՞ն մը ...

— Էվվէթ ... ա՛հ ... էվվէթ ...

— Պու հալտէ արթըգ մահվ օլտուգ տէմէք տիր ...

— Ա՛հ , բէք տօղրու սէօյլէյօրսուն ... մահվ օլտում ։

— Արթըգ հիչ պիր իւմիւտին եո՞գ մը ։

— Զինհիմ բէք բէրիչան , շու սըրատա հիչ պիր չէյ տիւչինէմէյօրում ... ֆագաթ ... ֆագաթ պիւսպիւթին գաթի իւմիւտ իթմէք պէնճէ գապիլ տէյիլ տիր ։

Գըլօսիյա թէքրար բուստյա օթուրուպ էվէլքինաէն գիյատէ պիր ազգամըզա օտաստա կիւզէրան իտէն հալլէրի թէֆթիշ իթմէյէ պաշլատը . տիւգ Տըլաթուր վ.օսիյօ խաստանըն եամմագտա օլտուղու եամաղըն եանը պաշընա օթուրմուշ իսի . մուսթիփլէյհ զէվճէսի իլէ չօճուղունը տէֆթամլէ էօբասիբաէն վէ տօգթօրըն էլինի սըգտըգտան ասնրա գաբուտան տըշարըյա ֆըրլատը . Գըլօսիյա, տիւգին պու հալինաէն Բարիզէ կիտէճէյինի անլայտըգ , պիրաէն պիրէ օթուրտուղու եէրաէն գալգտը վէ մէճնունանէ տէնիլէպիլէճէք պիր հայգըրըշ իլէ ժօրժըն սիւալլերինէտ ճէվապ վէրմէյէրէք ասգաղա չըգտը վէ տիւգի թէագըպէ պաշլատը :

Տիւգ , թէագըպ իտիլտիյինաէն ասլա խապէրտար օլմայարագ աճէլէ Շըվալ-Գըլանգ օթէլինէ ավտէթլէ պէյկիրինէ պինանիյի սըրատա , Գըլօսիյատա գաբուտան կիրմիշ իսի . տիւգ պէյկիրինի գամշըլայարագ քէմալի սիւրաթլա Բարիզ ճատտէսի իւզէրինտէ իլէրլէմէյէ պաշլատը . պու վուգուաթը թէմաշա իտէն խայըն Գըլօսիյա աճը վէ միւսթահզիյանէ պիր թէպէսիւմ իլէ քէնտի քէնտինէ .

— Օ՛խ , իշթէ Բարիզէ կիթտի , պիզ տէ պու կիճէ իչիմիզի եօլունա գօյապիլիրիզ , աէտի :

Տիւգ կիթտիքտաէն ասնրա Գըլօսիյա էթրաֆըն թէնհալըզընտան պիլ իսթիֆատէ ավլունըն նիհայէթինտէ պուլունան սունտուրմայա կիրտի , էրքէքլերէ մախսուս օլարագ ժօրժըն կէթիրմիշ օլտուղու վէ աճէլէ իլէ խանէսինտէն չըգտըզը սըրատա թէպտիլէ մուվաֆֆագ օլամատըզը էսվապլարը թէպտիլ իտէրէք , տիկեր էլպիսէյի պօղչասընա գօյուպ գաբանըզգտա զայպ օլտու . միւմքին օլապիլտիյի գաատար պիր սիւրաթլէ էսթէրին իգամէթ կյլէտիյի խանէնէն գաբուսընա վասըլ օլտու , գաբույը չալտը վէ էօնիւնէ չըգան խըտամէթճիյէ .

— Տօգթօր ը Ր՛էվվայէ պուրատա՞ մը տը , տէյու ասրտու ,

— Իվէթ միւսիւ , քէնտիսինտէն նէ խաթէյօ՞բտունըզ :

— Սուգանէ նուզուլ իտապէթ իթտի , խանէսինտէ էօվիմէ քէնչէլէշիյօր . . . քէնտիսինէ միւնթազըր օլմագտա տը , տէֆթուէն ասնրա օրատան թէպաիւտ իլէ տօղրու վիրուտինէ միւնթազըր օլան ժօրժըն եանընտա կիթտի :

Սէյֆիկէտէքի գարըշըգլըգտան պաշգա պիր շէյ կէօրիւպ անլայամայան ժօրժ , մէթրէսինին կէլտիյինի կէօրիւնճէ հէյէճան իլէ .

— Ձանըմ նէ՞ վար , նէ՞ օլույօր , տէյու ասրտու ,

— Զօգ սէօզ խաթէմէմ իթտաթ խաթէրիմ :

— Բէք կիւզէլ ա ճանըմ , իթտաթ իտէյիմ , ֆագաթ նէ՞ եարաճաղըմ :

— Պէնի տինլէ , էլպիսէնի թէպտիլ էթ , շու օճագտան պիր ազ իս ալ տա եիւզիւնի գարարթ :

— Նէ՞ իչին եա :

— Մ՛ատամ Սմաթիսին էլմասլարընը չալմաղա կիտէճէյիզ :

— Սըրգաթ հա՛ .

— Սըրգաթ պիր պէհանէ տիր , հագըգաթտա կէօրիւլէճէք իշիմիզ տէ վար , պիր քէրրէ իչէրի կիրտիք մի , աէն չարչաբուգ մուշտարը սէօնտիւրէճէքսին , օտա գարանըգ իչինտէ գալընճա արթըգ չօճուզըն իւզէրինէ պիր իսկէմլէ աթըպ էօլտիւրմէք վէ մատամ Սմաթիսին էլմասլարընը աչըրմագ իչտէն պիլէ տէյիլ , էսթէր զաթէն ճան իւսթիւնտէ տիր . . . անընձա իշիմիզ եօգ տը :

Օն տագըգտա սօնրա իչի չէրիքը ճինայէթ , էվէլճէ հաղըրլատըգլարը էսկի բիւսկի երքէք գըյաֆէթլէրինէ կիրտիլէր , եիւզէրինի օճաղըն դուրումը իլէ պօյալատըլար , պահճէտէ պուլտուգլարը պիր մէրտիվէնի տիվարէ տայայարագ եարըմ սաաթ սօնրա հէր իչիսի տէ էսթէրին պուլունտուղու սէյֆիկէնին պահճէսինտէ վէ խաստանըն պուլունտուղու օտանըն հիզասընտա պուլունարագ , մէրտիվէնի

պինայա տայատըգտան սօնրա , Գըլօտիյա աչըգընա .

— Հայտէ , սէնի կէօրէյիմ, տէտի ։

Ժօրժ հէմեն մէրտիվէնտին եօգարը չըգարագ բէնչէրէյի աչըպ իչէրի կիրտի . պու էանատէ Գըլօտիյա մէրտիվէնլէրտէն չըգըպ բէնչէրէնին հիպասընա կէլէրէք ժօրժըն իյգա իտէճէյի ճինայէթի թէմաշա իլէ մէչղուլ օլույօր իտի .

Ժօրժ , էֆէնտիսինտէն ալտըղը էմրի հարֆիյէն իճրա իտէր պիր խըտմէթքեար թավըը իլէ օտայա կիրինճէ, հէմեն մատամ Ամատիսին էլպիսէսի իւղերինտէ պուլունան էլմասլարա էլ ուզաթտը . օ էանատէ եարը էօլիւ պիր հալտէ պուլունան տիւշէս Ցըլաթուր-Վօտիյո , եաթսօտ նամը տիկերլէ էսթէը , բէք զիյատէ կիւճլիւբլէ եաթաղընտա տօղրուլարագ քէմալի խէվֆ ու հէյէճան իլէ խըրսըզա պագմագտա իտի . էլպիսէ իւղերինտէ պուլունան էլմասլարա էլ ուզաթմասընա սէս չըգարմատը , ֆագաթ խըրսըզ էլմասլարը ալտըգտան սօնրա լամպայը սէօնտիւրէրէք օրթալըգ գարանլըգ իչինտէ գալտը , եալընըզ օճաղըն ամէչի գըսմէն գարանլըղը մահվ իտիյօր իտի . Ժօրժ պու իշլէրի պինթիրտիքտէն սօնրա պէչինին եանընա թէգարրուպ իթտի ։

Օ ղէմանէ գատար եաթաղընտա թիթրէմէքտէն պաշգա պիր չէյ եարմաղա միւգթէտիր օլամայան խասթա , ճիյէրբարէսինին վահչի պիր ճանի էլինէ կէչէճէյինի անլայարագ , սօն տէրէճէ պիր ղայրէթ վէ ճիւրաթլէ եաթաղընտան ֆըրլատը , պէչինին իւղերինէ աթըլտը , չօճուղունը պաղրընա պատտը վէ քէմալի նէֆրէթ ու հիտաէթ իլէ .

— Սէֆի՛լ, ալչագ , պուլունտուղուն եէրտէն պիր ատըմ գըմըլտամա , եօգսա . . .

Ժօրժ , պու տէհչէթամիզ մէնզարէտէն իւրքիւպ սավուշմագ իւզրէ կէրիյէ տէօնմիւշ իսէ տէ , օ անտէ Գըլօտիյանըն վէրմիշ օլտուղու պիր իշարէթ իւղերինէ քէսպը գուվվէթ իտէրէք, թէքրար պէչինին իւղերինէ հիւճիւմ իթտի , վէ ղէվալը վալիտէնին կէօյսիւնէ վահչիյանէ տէնէճէք

պիր սուրէթտէ եումուգլար վուրմաղա պաշլատը . . . խասթա չէֆգաթը մատէրանէ սէվգի իլէ չօճուղու էօյլէ պիր սուրէթտէ եադալամըշ իտի քի , Ժօրժ էլինտէն չէքիպ ալմագ իլէ մէչղուլ օլտուղու սըրատա , խասթա, չօճուղը պըրագըպ հայտուտըն պօղազընա սարըլտը . սօն տէրէճէ զալիֆ օլան էլլէրինի խըրթլաղը իւղէրինտէ փխիտլէտի . Ժօրժ պու տէֆա չօճուգտան վազ կէչիպ ճանընը գուրթարմագ իսթէյօր իտի . . .

Մատամ Ամատիս , կէնճ տիւշէս կիպի խասթա վէ զալիֆ պիր գատընըն պայազը ճէսուր ատէմլէրին բէք չօղընը հայրան իտէճէք տէրէճէտէ գահրիմանանէ տիւշմէնլէ օղրաշտըղընը կէօրէրէք քէնտի տէ ղայրէթէ կէլտի , պուլունտուղու եէրտէն ավազը չըգապիլտիյի գատար .

— Խըրսըզ վա՛ր , գաթիլ վա՛ր , իմտատա եէթիշին , տէյու ֆէրեատէ պաշլատը ։

Պու էանատէ սօգագ գաբուսը չիտտէթլէ վուրուլտուղունտան , օ զէմանէ գատար սէյիրճի գալան Գըլօտիյա , ֆէլաքէթին տէհչէթինի անլայարագ իչէրիյէ աթլատը վէ ճէպինտէն պիր փիւշիք թապանճա չըգարըպ էսթէրինի իւղերինէ աթէչ իթտի , զէվալը տիւշէս ալտըղը եարանըն թէէսիրի իլէ թապիյի էլլէրի կէվշէտի , Ժօրժ գուրթուլտու , հէր իքիսինտէ հէմեն ֆիւրէ չինթապ իթտիլէր . . . եինէ չըգտըգլարը մէրտիվէն վասէթտաը իլէ պաղչէլէրինէ էնտիլէր . պու սըրատա տօգթօր լը Րէվվայէ իլէ խըտմէթճի գատընտա օտայա կիրէյօրլար իտի . . . հէմեն մուտ եագըլտը, պիչարէ էսթէր ալ գանլար իչինտէ վէ տէօչէմէ իւղերինտէ եաթըյօր իտի . . . տօգթօր, խըտմէթճի գատընըն եարտըմը իլէ խասթայը եաթաղա եաթըրտը , մատամ Ամատիս չօճուղըն պէչինինէ գօչտու , հիչ պիր չէյտէն խապէրտար օլմայան պիչարէ եավրուճըգ , ճէնտալը Հագգըն ինայէթը մախսուսէսի իլէ հէր չէյտէն մէտուն վէ մահֆուզ գալմըշ օլտագ , պէչինտէ ույուսօր իտի ։

Տօգթօր եարայը մուայինէ իտէրէք թէհլիքէլի օլմա-

տըղընը վէ թապանճատան չըգան գուրշուն պաշընըն տէրի-
սինի խաֆիֆճէ ճէրճ իտուպ կէչախլինի վէ խասթանըն հէ-
նուզ վէֆաթ իթմէյուպ պայըլտըղընը պիլտիրտի ։

Ճանիլէր , պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ պահճէտէն
կէչիպ իսթիճար իթտիքլերի խանէյէ վասըլ օլտուլար , ժօր-
ժընը թապ ու թուվանը քէսիլերէք պիր գօլթուգ սանատա-
ռասընա տիւշտի գալտը . Գըլօսիյա , ժօրժընը ևիւղիւնտէ էս-
թէրին բէյտա իլլէտիլի թընընագ ևարէլէրինտէն չըգան գան-
լարը սիլտի վէ ևիւղիւնի թէմիզլէյուպ էլպիսէլէրինի տէյիշ-
տիրտի , էսկի էլպիսէլէրիտէ շապգալարըտա օճաղա աթըպ
ևագտը , պատէհու ժօրժա իսըթապէն .

— Հայտէ պագալըմ . . . Ընվալ-Պըլանգ օթէլինտէ քի
օտամըզա կիտէլիմ , թահդըգաթ իճրա օլունտա պիլէ իզի-
միզի քէչճ իտէմէզլեր , տէտի ։

Էրթէսի կիւն ալէստապահ պիր բօսթա ալտապատը Ընը-
վալ-Պըլանգ օթէլինին գաբուլընտա տուրտու , ալտապաճը
հէմեն մէվգըյը մախտուսընտան սըչրայըպ գաբույը աչտը ,
իչինտէն տիւգ Տըլթուր-Վօտիյօ իլէ Բարիզին հազըգ հէ-
քիմլէրինտէն իքի զաթ չըգտը ։

Տօգթօր լը Րէվայէ , ըէֆիգլէրինի քէմալի թէվազու
իլէ գապալ իտերէք օ կիճէ վուգուտա կէլէն հատիսէյի
միւտիհչէյի հէքեայէ իլլէտի . պէվալը տիւգ պու տէհչէթ-
լի հէքեայէտէն սօն տէրէճէ մուղթարըպ օլարագ օլտու-
ղու ևէրէ տիւշտի գալտը վէ աղլամայա պաշլատը . . . իչ
տօգթօր պիրտէն խասթանըն ևանընա թէգարրուպ իտերէք
ևարէյի մուայէնէյէ պաշլատըլար , խասթա իւմիւտ պախչ
իտէճէք պիր հալտէ տէյիլ իտի . . . նէօվպէթ քէնտիսինի
բէք զաիֆ տիւշիւրմիւշ իտի , պիչարէ կէնճ ույույօր իտի .
Ֆագաթ հէքիմլերին քէնտիսինի մուայէնէյէ պաշլամալա-
րընը միւթէազըպ պիրտէն պիրէ ույանարագ պիր աղ ևա-
թաղընտա տօղրուլտու ։

Էսթէր տօղրուլտուգտան սօնրա աճը աճը կիւլմէյէ
պաշլատը , էթրաֆընա կէօզ կէզտիրտի , ևիւղիւնտէ ալայի-

մի մէհմունէյէթ վէ մէսէրրէթ բարլամաղա վէ շարգը օգու-
մաղա պաշլատը , խասթանըն պու հալինի թէմաշա իտէն
տօգթօրլարտան պիրի ։

— Դուրթուլտու . . . ֆագաթ զէվալը չօճուգ ագլը-
նը զայալ իթմիշ տիր , տէտի ։

Կէնճ տիւգ , պէօյլէ միւտհիշ պիր տարպէյէ հիչ ինթի-
զար իթմէտիյի ճիհէթլէ մէյուսիյէթի սօն տէրէճէյէ վար-
մըշ իտի , ևիւղիւնի իքի էլլէրի իլէ սէթր իտերէք հէօնկիւր
հէօնկիւր աղլամայա պաշլատը ։

Էրթէսի տապահ տիւգ կիյինտէ գուշանտը Բարիզէ ա-
զիմէթ իթմէք իւզրէ հազըրլըգ կէօրմէյէ պաշլատը , էսթէր
իլէ ագտը իսլտիվաճ իթտիքլերի Պըրունվայէ գարիյէսինտէ
կէրէյի կիպի շայի օլտուղունտան , արթըգ հագըգաթը հա-
լին միւսիւ Տըրիյօ կիպի գըզընը բէրէսթիչ տէրէճէսինտէ
սէվճէն պիր բէտէրէ պէյտն իտիլէճէք զէմանըն հուլուլ իթ-
տիյինի հիւքմ իտուպ , պու ֆիքը իլէ հէման վէ թէքրար
Բարիզէ ազիմէթ իթտի . . . տօղրու միւսիւ Տըրիյօնըն իգա-
մէթ իլլէտիյի վանտօմ սօգաղընտաքի խանէյէ վարտը ։

25

Ինթիյար միրալայըն , մատամ Ա.մատիսին Բարիզտէքի
խանէսինտէ իգամէթ իթտիյինի պիլտիրմիչ իտիք , կէնճ տիւգ ,
մատամ Ա.մատիսին խանէսինէ վասըլ օլտուղու սըրատա ,
գաբուտան պիր ճէնտաճէնին չըգ արըլտըղընը կէօրիւպ գալ-
պէն պիր սըգընթը հըսա իթտի . թապութըն ևանընտա պու-
լունանլարտան պիրինէ ճէնտաճէնին քիմ օլտուղունը սօրտու ,
միրալայ Տըրիյօ օլտուղունը խապէր վէրտիլէր ։

Ֆիհմտագըգա միրալայ Տըրիյօ օ սապահ ֆիւճճէթէն վէ-
ֆաթ իթմիշ իտի . տիւգ արթըգ օրատա պիր իչ գալմա-
ըղընը ֆէրգ իտերէք մահզունէն կէրի տէօնտու , պիչա-

ըէ էսթէը պիրաէն պիրէ ճիննէթ կիպի պիր պէլայի ազիմէ տիւչար օլտուղու ճիհէթլէ , բէտէրինին վէֆաթընտան խապէրտար տէյիլ իտի . մէղպուրէնին ճիննէթի քէսպը խըֆֆէթ իթմիշ իսէ տէ , նէ չարէ քի հէքիմլէրին պու պապտէ վէրտիքլէրի րաբօրա նազարէն , ղէվալը կէնճ գատընըն պու միւտհիշ խասթալըգտան պիլգիւլլիյէ խէլաս օլմասը միւմքինսիզ օլտուղու անլաշըլըյօր իտի ։

Մատամ Ամատիս , պիչարէ կէնճին սէպէպը ֆէլաքէթի օլտուղունը թագտիր իտէրէք գալպի միւթէէսիր օլտու , նէտամէթ հասըլ իթտի վէ խասթասընը միւմքիւն մէրթէպէ թամիր իթտիրէպիլմէք իչին , էօմիւնիւն միւտատաէ իտէճէյի գատար էսթէրէ պագմադա վէ հէր նէվի իհթիյաճընը թէսվիյէյէ գարար վէրտի . տիւգ իսէ վալիտէսինին հիտատէթ ու չիտատէթինէ հէտէֆ օլմամագ վէ էսթէրին իսթիրահէթինի թէէմին իտէպիլմէք մագտատը իչէ , մատամ Ամատիսին թէքլիֆինի մէճպուռնէն գապուլ իտէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Թէէհհիւլիւմիւզ թանթանասըզ սուրէթտէ վուգու պուլտու իսէ տէ , գանունէն մագպուլ վէ միւթէպէր տիր ... կիւնիւն պիրինտէ էլպէթտէ վալիտէմին կէօյնիւնիւ իտէճէյիմ , լաքին հէյհա՛թ , էսթէր արթըգ մէճնունէ տիր ... մամաճիհ ճէննապը Հագգտան իմիւտիմի գաթ իթմէմէլիյիմ ... պիր կիւն օլուր իտատյի աֆիյէթ իտէրէք , էլպէթ պէնտէ մէսրուր օլտուրում , տէմէքտէ իտի ։

Ամըզատէ տիւգին չու հասպէհալի մէյտանէսի , էսթէը կիպի սէվկիլի պիր բէֆիգէսինին օղրատընը ֆէլաքէթտէն տօլայը նէ գատար միւթէէսիր պուլունտուղու աշիքտար օլուպ , ճիյէրպարէսի հագդընտա իսէ անտէն տահա էյի թատավվուրլարը վար իտի ։

Տիւգ , պիր կիւն տօգթօր լա Րէվվայէյի նէզտինէ ճէլպ իթտի վէ ըզհարը թէէսիւֆ իլէ պիր մէճնունէ վալիտէ իլէ մահզուն վէ միւթէպէր գալպլը պիր բէտէրին , ևատիկնարը մուհապէթլէրի օլուպ , իլէրուտէ պիր նամը ալի իլէ պիր

սէրվէթը ճէսիմէյէ տահիպ օլաճագ պիր չօճուղըն թէրպիպիյէսինի , տէսթը հիմմէթը ինտանիյէթբէրվէրանէսինէ թէվտի իլէ քէնտինի էվլատ մուհապէթինտէն հիսսէտար իթմէք արզուսընտա պուլունտուղունը արզ իթտի ։

Էվլատ ու այալ մուհապէթինտէն մահրում օլան տօգթօր հէր քէսին չօճուգլարընը սէվիպ օխշամագտան մահղուզ օլմաղըլա , հէր կիւն կէօզլէրի էօնիւնտէ օ սէվկիլի եավրուճուգ կիպի իսթիգպալի բէք բարլագ պիր չօճուղը օխշայըպ սէվմէյէ բէք զիյատ խահիշկէր իտի . ֆագաթ պու արալըգ Գրլօտիյա Վարնի իլէ պէյնէրինտէ սէպագթ իտէն միւքեալէմէտէն , իչին իչինտէ միւթէլագա պաղը էսբար օլտուղունը նազարը տըգգաթա ալարագ , էվվել էմիրտէ տիւգին թէքլիֆինի գապուլ իթմէք իսթէմէմիշ իսէ տէ , տիւգին բէճա վէ իպրամէրինէ տաեանամայարագ պու մէսուլիյէթիտէ տէրիւհտէ իտուպ , եէթիմ կիպի վալիտէ չէֆգաթընտան մահրում գալան օ պիչարէ չօճուղա բէտէրլէք իտէճէյինի վատ իթտի ։

Տիւգ , տօգթօրըն հարաքէթը ինտանիյէթքէարանէսինտէն ֆէվգէլատէ մէճնուն օլարագ պէյանը թէչէքքիւրլէ պէրապէր , չօճուղա սինի պիւլիւղէ վուսուլինէ տէյին բէտէրինին նամընը պիլտիրմէմէք իչին , չօճուղըն ևանընտա բէտէրինին իսմինին թէլաֆֆուզ իտիլմէմէսինիտէ բէճա իթտի ։

Տօգթօր , քեաթխի էսբար վէ սէօղիւնին էրի պիր զաթ օլտուղունտան , սէօղիւնտէն տէօնտիւյի ասլա կէօրիւլմէմիշ իտի ։

Մատամ Ամատիս տէ պիչարէ էսթէրի ալըպ պիր հաֆթա սօնրա Բարիզէ ազիմէթ իթտի , հէր քէսին նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթմէմէք վէ օ վուգուաթը միւտհիշէյի կիպի թուխմագ իչին , պու սէյահաթտէ տիւգ Սիժ-Սիմօնտ պիզգաթ արապայը իտարէ իլէմիշ իտի ։

Օ կիւն տօգթօր լը Րէվվայէ , Սէնթ-Ժօրժտա թէտարիք իլէտիկի կէնճ վէ գուվվէթլի պիր սիւտանայը խանէսինէ

կէթիրիպ , չօճուղը պու գատընդն գօլարը արասընա թէսլիմ էյլէսի . սիւտանա օ ագշամ չօճուղն գունտաղընը չէօզսիւյի էանատէ պիր զարֆ իչինէ մէվղու պիր մէքթուպ պուլտու , զարֆըն իւզէրինտէ գալըն հըրուֆաթ իլէ չու քէլիմաթ օգունույօր իտի ։

« Տօգթօր միհտի ղը Բեվվայէ ճեննապէրիճէ »

Տօգթօր , իչղու մէքթուպը աչտըղը զէմանն իչինտէն օն իքի պին ֆըրանգըզ պանդա գայիմէլերի զուհուր իթտի , գայիմէլեր իլէ պիրլիքտէ զարֆըն իչինէ գօնուլան պիր թէզքիրէտէ , տօգթօր ղը Բեվվայէյէ սէնէվի իթա իտիլէճէք մէպլաղըն օն իքի պին ֆըրանգտան իպարէթ օլաճաղընը պիլտիրիլիյօր իտի . տօգթօր պու մատտէյի քէթմէ գարար վէրտի , հաթտա իսթիյար խըտմէթճիսինէ պիլէ պիր շէյ սէօյլէմէտի ։

Գըլօտիյա , ժօրժ իլէ պիրլիքտէ օ զէմանէ գատար Շըվալ-Պլանգ օթէլինտէ պուլունույօր իտի . Էսթէրին ճիննէթէ տիւչար օլուպ մատամ Ա.մատիսին ըէֆագամընտա Բարիղէ ավտէթ իյլէտիյինի , չօճուղըն , տօգթօր ղը Բեվվայէ կիպի ճիտտի ֆիքիրլի պիր ատէմէ թէվտի իտիլտիյինի խատպեր ալընճա , արթըգ Պըրունվայէտ կէօրէճէք պիր իշլէրի գալմատըղընը անլայարագ , օ տա Բարիղէ ավտէթ իթմէյի ժօրժա թէքլիֆ իթտի . ֆագաթ ժօրժըն էն էվէլ չօճուղըն վիճուտինի գալտըրմատըղընա ըղհարը թէէսիւֆ իտերէք , եավրուճըղը մահվ իտինճէյէ տէյին օրատա գալմագ արզուսընտա պուլունտուղունը անլատընճա , մէթրէսի .

— Չօճուգ վագթը մուայէնէ գատար եաչայաճագ տը՛ր, ժօրժ պանա լիթիմատ էթ , սէն հէր հալտէ տիւգ օլաճագսըն , Ֆըրանտա այան մէճլիսինէ աղա նատպ օլունաճագսըն , Տըլաթուր Վօտիյօ նամընըն վէ սէրվէթը ադիմէսինին եէկեւանէ վարիսի օլաճաղընա չիւպհէ իթմէ , տէտի ։

Պու մուհաւէրէ վէ գարարտէն պիր սաաթ սօնրա Գըլօտիյա , մարքի իլէ պէրապէր պիր տահա ավտէթ իթմէմէք իւզրէ , Շըվալ-Պլանգ օթէլինի թէրք իլէ Բարիղէ միւթէվէճճիհէն հարա էթ իթտիլէր ։

Գըլօտիյա իլէ չերկեի ճինայէթի օլան մարքիյի պու հալտէ թէրք իտերէք չիմոի տէ տօգթօր ը Բեվվայէնին եէկէնի , միւսիւ Բօլ ը Բեվվայէ իլէ պէվճէսի Անժէլ վէ իքի նէֆէր չօճուգլարընըն հալէրինի թէտագըգ իտէլիմ ։

Բօլ ը Բեվվայէնին իլգ վէ էրքէք չօճուղը Ապէլ , օ թարիխատ հէնուզ պէշ եաչընտա իտի . իքինճիսի գըզ օլուպ իչ եաչընտա օլտուղու կիպի կէնճ պէվճէսի Անժէլ տէ թագրիսէն եէրմի ալթը եաչարընտա պուլունույօր իտի ։

Բօլ ը Բեվվայէ , մէշհուր մաքինաճըլարտան վէ Բարիղինն սէնայի վէ սէնայիյի նէֆիսէլերինտէն տիրըլմա ալմըշ պիր էհլի հիւնէր օլուպ , գուվվէյի իսթիրայիյէսի իլէ ագրան ու էմնալինէ ֆայըգ պիր սէնաաթքար իտի . պու մադուլէ չալըշմանլարըն բէգ բարլագ պիր իթիֆագէ տօղրու իլերլեյճէքլերի , սերվէթը ադիմէյէ մալիք օլաճաղլարը վէ անճագ թարիքը չէհվէթի բէրէքաթիյէ տալիք օլտուգլարը զէման , ֆագր ու զարուրէթէ տիւչար օլաճաղլարը շիւպհէսիզ տիր ։

Հէյհա՛թ , Բօլ ը Բեվվայէ գուվվէյի իսթիրայիյէյէ մալիք հիւնէրվէրլերտէն օլտուղու հալտէ , իդագալի , մալիմաթ ու իդմիտարը իլէ միւթէնասիպ օլմայուպ չէօհրէթի հէնուզ հէր թարաֆա ինթիչար իթմէմիշ իտի , պունտան պաշգա էյի իշ եարտըղը իչին Սէնթ-Մարթէն գանալը ճիվարընտա վագը ֆապրիգասընտան չըգան պիր մաքինա , տիկերլերինէ նեպպէթէն պիրթաղի բահալը օլտուղու ճիհէթլէ միւշթրիլերիտէ չօգ առիլ իտի ։

Բէտէրինտէն գալան եիւզ պին ֆըրանգ գատար պիր սերվէթ , սայիգայի աշգ ու մուհապէթլէ թէղէվվիւճ իյլէտիյի Անժէլ , պիր ֆագըր ֆամիլեսայա մէնսուպ օլմաղըլա ճիհաղ օլարագ հիչ պիր շէյ կէթիրմէմիշ օլտուղունտան , պու սերվէթտէ իտարէյի պէյթիկէ եօլունտա եավաչ եավաչ մահվ օլուպ պիթմիշ իտի ։

Ագիլ վէ միւտէպպիր օլան մաքինաճը, էլինտէքի ճիւղվի սէրվէթին պու սուրէթլէ մահվ օլտուղունը կէօրիւնճէ, սէֆալէթին եիւղ կէօսթէրէճէյինի հըսա իթտի . . . իլէրուտէ հէր նէվ սէնաթլարտա սուհուլէթլէ գուլլանըլըը վէ ղայէթ իտարէլի պիր մաքինա իչճատընա սայ ու ղայրէթ իթմէյէ պաշլատը . . . եէկեանէ իւվիւտի պու եէնի մաքինա իտի .

Մէզքիւր մաքինա իքմալ օլունտուղտան սոնրա, պիր չօղ էրպապը հիւնէր վէ սէնաթ հուղուրընտա թէճրիւպէ օլունաճագ վէ մաթլուպէ մուվաֆֆըղ կէօրիւլտիւյիւ սուրէթտէ, խաղինէլէրէ մալիք ղէնկին պիր ֆապրիգաճը վասէթտասը իլէ մէյտանա չըգարըլաճագ իտի . . . Բօլ բէք չօղ չալըշըպ մաքինայը վիճուտէ կէթիրտի, նէ չարէ քի իլք թէճրիւպէտէ պաղը նօգսանլար զուհուր իթտիյինտէն, իւմիւտլար օլտուղու սէրվէթ վէ բարլագ իսթիդպալ պիր գաչ այ իչին թէէխիւրէ տիւչար օլտու, նօգսանլարըն թէքմիլ իտիլմէսի իչին բարա լաղըմ իտի . . . ղէվալըտա իսէ պիր բարա գալմամըշ իտի . . .

Բօլ լը Րէվվայէ, էօթէ պէրի բէք չօղ պաշ վուրուպ պու բարանըն թէտարիքինտէն աճիղ գալընճա, տէրհալ օ ղէմանէ գատար քիսէյի միւրիւվվէթի Բօլ իչին տայիմա ա-չըգ պուլունտուրան տօգթօր լը Րէվվայէնին Պըրունվայէտէքի խանէսինէ կիթտի, տօգթօր զաթէն բէք ղէնկին պիր չէյ տէյիլ իտի, տիչինտէն թըրնաղընտան արթըրապիլտիկի էլլի աաէթ լուի ալթունընը եէկէնի Բօլա թէսլիմ իլէ, տահա զիյատէ մուավէնէթտէ պուլունամայաճաղընը մաէթթէէսսիճ պէյան իթտի .

Պու զէքի վէ ղայրէթլի մաքինաճընըն, իչճատ իտէճէյի մաքինա սայէսինտէ բէք չօղ բարա գաղանաճաղընը գավիյէն իւմիւտ իթմէքտէ օլան տիկէր պիր ղէնկին ֆապրիգաճը, պունը Բօլըն էլինտէն ալմագ սէվտասընա տիւշտիւ, Բօլ լը Րէվվայէնին ֆագը ու ղարուրէթի իչինտէ պուլունտուղունը անլայալագ բարա վէրմէյէ պաշլատը . ֆագաթ

եալընըղ էքմէք բարասընը վիրուպ, մաքինայը իքմալ իչին մուավէնէթտէ պուլունմայօր իտի .

1837 սէնէսի սօնլարընա տօղրու, եանի պէյան իլլէտիյիմիզ Թարիխտէն իքի սէնէ սօնրա մատամ Ամատիս, Սէնթ-Լուի սօգաղընտա Լոթէր իլէ պիրլիքտէ իգամէթ իտիյօր իտի . . . պէտպահտա կէնճ հալա խասթա իտի . Լոթէր արասընրա էյլիյէ եիւղ Թուրմուշ իսէ տէ, քէնտիսինի Թէտավի իտէն հէքիմլէր իւմիւտսէրսիզ գաթ իթմէտիքլէրի հալտէ, սէվտիյինէն էյիլէշճէէյինէ տայընը, միւսիւ Տըլաթուր-Վօտիյայա բէք ճիւղի պիր իւմիւտ վէրիյօրլար իտի . տիւգ հէր այ Թէպտիլի գըյաֆէթ իտէրէք Պըրունվայէյէտէ աղիմէթ իտիյօր վէ կիւնտէն կիւնէ պէօյիւմէքտէ օլան սէվկիլի եավրուճուղընը գուճագլայընը սէվէյօր վէ միւսթագպէլ հագգընտա իւմիտվար պուլունույօր իտի .

Իսթիյար տիւշէս Տըլաթուր-Վօտիյօնըն սինի իլէրլէմէքտէ օլտուղունտան, տիւգ Թէէհհիլինի ալէմէ իլան իտէճէք վէ չօճուղունը պաղրընա պատաճագ զէմանըն հուլուլ իթմէքտէ պուլունտուղունը անլայալագ, պիր Թարաֆտան վալիտէսինին վէֆաթ իտէճէյինէ ըղհարը Թէէսսիճ իտիյօրսատա, տիկէր Թարաֆտան օղլունը մէյտանա չըգարապիլէճէյինէ մէմնուն օլույօր իտի .

Մարքի ժօրժ իլէ չէրիքը մէլանէթի Դըլօտիյա-Վարնի իսէ, նաղարը հըրս ու տըղդաթլարընը մինի մինի եավրուճըգտան այըրմայօրլար իտի . մարքի էլինտէ ավուճընտա պուլունան բարաքարը եէյիպ պիթիրէրէք պիր խայլի պօրճա կիրիֆթար օլտու վէ իմզասը արթըդ բարա իթմէյէ պաշլատը, պաղը եէհուտի սարրաֆլար իթիպար իթտէ պիլէ ֆահիշ ֆայըդալար իսթէյօրլար իտի քի, պուտա ժօրժ իչին մուղայիդանըն սօն տէրէճէսի տէյմէք իտի .

Ֆագաթ Դըլօտիյա, աչըգընըն կիւնէն պիրինտէ ճէսիմ պիր սէրվէթէ, բարլագ պիր իւնվանէ սահիպ օլաճաղընը քէշֆ իթմիշ վէ եանընտա պուլունարագ հիսէսինէ իտապէթ իտէն մըղտարը էլինէ կէչիրէպիլմէք իչին, հէր նէվ

հուզուզաթաան քէնտիսինի մահրում իտէրէք ժօրժը թէրք իթմէմիշ իտի ։

Նիհայէթ ժօրժըն ալաճագլըլարը մահքէմէյէ միւրաճաաթ իթթիլէր , մահլուպլարընը հիւքմ իթթիլէր , վէ զապըթատա ժօրժը էլէ կէչիրտիյի հալտէ թահտը թէվդըճա ալմագ իչին էմր ալմըշ վէ իյճապը գարար պիր մահքէմէ մամուրը թահարրիյաթա սէվգ իտիլմիշ իտի ։

Գըլօտիյա-վարնի , սէլամէթի իչին նէօյլի քէօրիւսի գուրպինտէ պէօյիւք պիր պահճէնին օրթասընտա եալընըզճա վէ քիրասը բէք պահալը օլմայան պիր խանէյի , տիկէր պիր նամ իլէ քիրալայըզ օրատա իսթիյարը իգամէթ իթմիշ իտի , հիչ քիմսէյի գապուլ իթմէյօրլար իտի. Գըլօտիյա տայիմա լէթաֆէթ ու թէրավէթինի մուհաֆազա իտէյօր իտի . պիլաքիս հէր իւմիւտի պօշա չըգան ժօրժ Տըլաթուվօտիյօ , քէտէր ու զարուրէթ ճիհէթի իլէ կիւնտէն կիւնէ իսթիյարլամագտա վէ սաչլարը ագարմագտա իտի ։

Գըլօտիյա , պու հալի սէֆալէթտէ պիլէ աչըգընա սատագաթը ֆէվգէլատէ իպրաղ իտէրէք, եանընտան պիր տագըգա այրըլմամըշ վէ մէսուտիյէթինտէն հիսսէմէնա օլտուղու կիպի , ֆէլաքէթինէ տախի իչթիրաք իյլէմիշ իտի . պիր կիւն Գըլօտիյա խիլաֆը միւթաա իգամէթկեահընտան չըգըպ անճագ կիճէնին սաաթ իչիւնտէ ավտէթ իթտի . մարքի, Գըլօտիյանըն կէճիքմէսինտէն տօլայը բարա կէթիրէճէյի զաննընտա պուլունմուշ վէ օտա գաբուսընտան կիրպիչի սըրատա .

— Նասըլ, բարա պուլապիլտի՞ն մի , տէյու սօրմուշ իտի,

—Նէ՞րէտէն պուլայըմ, ալաճագլըլարըն, պիւթիւն աէրվէթինի մահվ իթտիքատէն պաշգա պիր չօգտա ֆաղլա բարա ալտըղընը խապէր ալմըշլար . . . տէհշէթլի հէվատիսի ալան սարրաֆլարա քիմ միւրաճաաթ իտէրտէ սէնին նամընա բարա խութէյէպիլիր , հէրիֆլէր բօլիս նէզարէթինէ միւրաճաաթ իտէրէք սիպի սախթէքեար սըֆաթը իլէ թէվդըճի իթտիրմէյէ պիլէ գալգըշմըշլար . . .

— Աման եա Բապպիմ . . . պէն մահվ օլտում տէմէք ։

— Խա՛յըր մահվ օլմատըն , էկէր սէնի սէվէն Գըլօտիյա վարնի օլմաստա իտի պէլքի մահվ օլուր իտին, պէն բօլիս նէզարէթինտէն սէքիզ կիւն միւսաատէ իսթիհսալ իթտիմ . . .

— Բէք կիւզել . . . ֆագաթ սէքիզ կիւն զարֆընտա նէ՞ իչ կէօրիւլէպիլիր ։

— Բէք չօգ , հաթտա պու միւտաէթ զարֆընտա սէն զէնկինտէ օլապիլիրսին , չիւնքի էօթէյտէն պէրի զիհնէն պիր թադըմ թաստավվուրլարտա պուլունույօրում քի , պունլարըն հէր պիրի սէնի զէնկին իտէճէք չէյլէր տիր . չիմտի պէնի տինլէ , եիւզ պաչը Գօրթիսէլսիյի թանըյօ՞րմուսըն ։

— Լվվէ՛թ , գըլըճ թալիմինտէ մէհարէթը քեամիլէսի վար տըր ։

— Լվվէ՛թ , թա քէնտիսի . . . իչթէ պու կէնճ զապիթ՞ սէքիզ կիւնէ վարմայաճագ պիրատէրինի տուէլլօտա թէլէֆ իտէճէք տիր ։

— Նէ՞ . . . տուէլլօտա մը էօլտիւրէճէք , Սիժ-Սիմճնտ պէօյլէ պիր չարըգըն իլէ վուրուչմաղա թէնէզզիւլ իթմէզ զանն իտէրիմ ։

— Ուզուն սէօզ լազըմ տէյիլ, պու չարըգըն տէտիկին եիւզ պաչը, Սիժ-Սիմճնտը տուէլլօյա մէճպուր իթմէնին եօլունը բէք ալա պիլիր , պինաէն ալէյհ տիւգին վիճուտինի օրթատան գալտըրաճագ տըր ։

— Հայտէ ֆարզ իտէլիմ քի էօյլէ օլսուն , եա օղլու , եա պիր վասիյէթնամէ եազմըշ, թէրթիպ իթմիշ իտէ ։

Գըլօտիյա , մարքինին սէօզիւնի քէսէրէք հէման ճէպինտէն պիր չըզտան չըգարտը , վէ իչինտէքի էվրագլարտան պիրինի ժօրժա իրայէ իլէ ։

— Շու եազըյը թանըյօ՞րմուսըն , տէյու սօրտու ։

— Իվվէթ , էկէր եանըլմայօրսամ պիրատէրիմին եազըսը տըր , ֆագաթ պու մէքթուպը նա՞սըլ էլէ կէչիրէպիլտին ։

— Նասըլ կէչիրտիմի սէօյլէյէճէյիմ, ֆագաթ էվվէլ

էմիրահ մէքթուպը օգուտալըսըն, մէքթուպ չու սաթըլըլըը հալվի իտի։

«Պրուռնվայե գարիյեսինեե soqpor միւսիւ ղը Րեվվայե»

«Ազիզիմ տօգթօր.

«Անլատըմ քի ինսան իսթիգպալի հագդընտա պիր հիւքմի գաթի վէրէմէյօր իմիշ, պինաէն ալէյհ չիմտի պէն տէ հէր գարարըմը տէյիշտիրմէյէ մէճպուր օլույօրում, պունտան տօլայը թէէսիւֆ ըզհար իթմէք մի, ւօգսա մէմնուն օլմադ մը լազըմ կէլիր. պուրասընը տա իլէրուտէ վուգուաթ մէյտանա գօյաճադ տըր։

«Ենտիյէ գատար հագդըմտա կէօսթէրտիյինիզ ալիճէնապլըղա, պու կիւն պիր տահա արզը իհթիյաճ իտիյօրում, թալէպ իյլէտիյիմ լութֆը պէնտէն տիրիզ պուլմազընըզ իւմիւտինտէյիմ։

«Րէճա իտէրիմ, եարըն ապշամ սաաթ օնտա Նէօյի քէօրրիւսի գուրպինտէ Ֆօնգօրտիյա մէյտանընտա չօճուգ պէրապէր պուլունմունըզ, էմին ատմիյէրիմտէն պիրի սիզի օրատա պիր արապա իլէ պէքլէյէճէք, վէ ալաճաղը էմր իւղերինէ տօղրուճա պուլունտուղում եէրէ կէթիրէճէք տիր. եանլըշըզ օլմադ իչին սիզի պէքլէյէճէք օլան ատմ, նէզտինիզէ կիլտիյի ղէման իտմինիզլէ խըթապ իտէճէք տիր։

«Մէքթուպըմա ճէվապ եազմագտան իճթինապ իտինիզ, չինքի ալաճաղըմ ճէվապ իհթիմալ քի պէնի իլէլ էպէտ պէօյլուք ֆէլաքէթէ օղրատաճագ տըր։

«Շունը տա ունութմայալըմ, Բարիզէ ապիմէթինիզի Պրուսնվայետ քիմսէ պիլմէմէլի տիր, հէմ տէ Բարիզէ մուվասըլէթինիզ միւմքին օլտուղու գատար կիճէնին սաաթ օնընա միւսաատըֆ օլսուն, պէնի կէօրմէտէն քիմսէյի կէօրմէմէնիզի տէ սուրէթը մախսուսէտ րէճա իտէրիմ, եարըն կէօրիւշիւրիզ։

«Մուհլպինիզ»

Տիգ Ս. Տրշաթուր-Վօսիյօ

26

Մարթի, սուրէթի այնէն պալատէ նագլ իտիլէն մէքթուպը եիւքսէք սէտա իլէ օգուտուգտան սօնրա պիր թավըր իսթիյղահ իլէ Գըլօտիյանըն եիւղիւնէ պագտըղընտա, մէլունէ պու պագըշըն մանասընը տէրհալ անլայըզ։

— Պագ պու մէքթուպը նասըլ էլտէ իտէպլիտիմ. պիր արալըգ տիւգին սանա եազտըղը մէքթուպլարտան պիրիսի էլիմէ կէչտի, պու սուրէթլէ նասըլ եազը եազտըղը մալիմ օլտու, տօգթօրա պէօյլէ պիր մէքթուպ եազմազա գարար վէրմիշ իսէմտէ, իսթիմալ իյլէտիսի թապիրաթէ վագֆ տէյիլ իտիմ. պունըն իչին տէ տիւգ Սիժ-Սիմֆնտըն խըտմէթկէարընը ճէլպ իտէրէք պու էմէլէ նայիլ օլտում. կէչէն կիւն տօգթօրա խըթապէն եազտըղը պիր մէքթուպը բօսթայա կէօթիւրմէզտէն էվվէլ պանա կէօսթէրտի, պէն տէ վագըթ ղայպ իթմէքսիզին նօթէրլիք իթմիշ վէ եագընն վագըթլարտա Թուրքն հաբըսխանէսինտէն գաչըպ եագայը գուրթարմըշ, եազը թագլիտինտէ մէհարէթը քեամիլէսի միւսէլլէմ օլան պիր ատմ պուլտում, իչթէ օգունան մէքթուպը օն ատէտ լույի ալթունընա եազտըրտըմ, տէտի։

— Օ հալտէ պիզ գուրթուլտուգ, իչ եօլունա կիրտի տէմէք, մէքթուպը եարըն բօսթայա վէրինիզ։

— Օ գատար աճէլէնին տէ մանասը եօգ... եիւզ պաչընըն իճրաաթընա ինթիգալ իթմէյէ մէճպուրըզ, անտէն պաչգա պիզէ պիր ատմ տահա լազըմ տըր քի, պու ատմին տէ բէք մահիր պիր հայտուտ օլմասը իգթիզա իտէր, չինքի չօճուգ իլէ իհթիյար հէքիմ կիպի մանիլէրտէն պիզի պիր գաչ ալթուն մուգապիլինտէ անճադ պէօյլէ պիր ատմ խէլաս իտէպլիլիր...

— Պէօյլէ մահիր պիր հայտուտը նէ՞րէտէն պուլաճաղըզ։

— Հայտուտլարըն մահալի իճթիմալէրի օլան մէյխանէլէրին պիրինտէ։

— Ֆի՞մ արայաճագ։

— Ույէն։

— Նէ՞ զէման։

— Պու կիճէ։

Պու գարար ճիտտի իտի, հէման օ կիճէ սաաթ օն պիրտէ ժօրժ, Գըլօտիյատէն ալտըղը թալիմաթ իւզէրինէ եօլա չըգտը, Գըլօտիյա օ կիւն չօգ եէր տօլաչտըղը ճիհէթլէ եօրկուն արկըն ալթ գաթտա եաթաղընըն հաղըր պուլունտուղու օտայա կիրուպ եաթտը. արատան չօգ կէչմէտէն ղարիպ պիր կիւրիւլթի Գըլօտիյայը ույգուտան ույանտըրտը. մէղպուրէ, եաթտըղը օտանըն բէնչէրէսինի, պիրիսինին աչմագլա օղրաչտըղընը անլատը. տէրհալ գալգտը, եաթաղընը, իչինտէ պիր քիմսէնին ույումագտա օլտուղունը զանն իթտէրճէէ սուրէթտէ թանղիմ իթտի. Պըրունվայէտէ եաբաըղը կիպի պուրատա տախի թէպտիլի գէյաճէթ իթտի. էրքէ էլպիսէնի կիյտի, միւթէագըպէն էլինէ պիր չիֆթ թապանճա ալարագ, գաբուտը եարը աչըգ պիր հալտէ պըրագըլան հալվէթ օտասընա կէչէրէէ վուգուաթը ինթիզարէ պաչլատը։

Բէնչէրէյի աչմագլա օղրաչան ատէմ տօսթ օլմայըպ պիր հայտուտ իտի քի, եանընտա թաչըտըղը ճամ քէսմէյէ մախսուս պիր էլմաս իլէ ճամըն պէօյիճէէ պիր բարչասընը քէսէրէէ բէնչէրէնին մանտալընա տօգունտը, բէնչէրէ աչըլարագ իչէրիյէ կիրտի, էթրաֆընա պիր կէօզ կէզտիրտիքտէն սօնրա բալթօսընըն ալթընտան չըգարտըղը պիր խըրտըզ ֆէնէրի իլէ օտայը թէնվիր իթտի։

Հայտուտըն հէր հալինի նազարը տըգգաթտան կէչիրէն Գըլօտիյա, կիրէն խըրտըզըն թագրիպէն ելիրմի պէշ եաչընտա զաիֆ էլ պիւնեէ պիր չէյ օլուպ, չէքլ ու սիյմասընտան ճիհէթլէ, օ նամ իլէ եատ օլունույօր իտի։

Օտա այտընըզդ օլունճա, հայտուտ մասանըն իւզէրինէ պուլունան ալթուն սաաթ իլէ գօրտօնը կէօրիւպ օրայա թէգարրուպ խաէճէյի սըրատա կէօզլէրի եաթաղա իլիչտի. պիր աաէմին ույումագտա օլտուղունա զահիպ օլարագ, էվվէլա անընէ իչինի պիթիրմէք իչին պէչինտէն ուզունճա պիր խանչէր չըգարտը, եավաչ եավաչ եաթաղա եագլաչմաղա պաչլատը. պու էանատէ Գըլօտիյա իչի էլինտէ պիրըր թապանճա օլտուղու հալտէ իչէրիչէյէրէ քէնտինի հայտուտա կէօսթէրտի. հայտուտ ֆիքրար իթմէք իսթէտի, Գըլօտիյա վազիյէթինի պօզմայարագ.

— Նաֆիլէ գաչմայընըզ... հայաթընըզ էլիմտէ տէմէք սիր, պանա իթաաթ խոնիպ տէ չու խանչէրի եաթաղընը ալթընա աթընըզ, տէտի։

Հայտուտըն իթաաթտէն պաչգա չարէսի գալմայըպ խանչէրի գարեօլանըն ալթընա աթտը. մուախխարէն Գըլօտիյանըն կէօսթէրտիյի պիր գաբույա եագլաչարագ աչըպ իչտի կիրինճէ, Գըլօտիյա անախթար իլէ գաբույը գաբայա-րագ հայտուտը հաբա իթտի վէ ժօրժըն վիրուտինէ ինթիզար իթմէյէ պաչլատը։

Զօգ սիւրմէյիպ ժօրժ տա կէլտի. Գըլօտիյա, մարքիյէ կէօրիւնճէ ազիմ պիր մէսրուրիյէթէ տէլալէթ իսէճէք սուրէթտէ կիւլէրէք.

— Արամագտա օլտուղուն չէյի պէն պուրատա այաղընտա պուլտում. պու մուվաֆագըյէթէ նէ՞ տէրսին, տէտի։

Հայտուտ մէյտանա չըգարըլտը, օտայա ալընտըղը զէման հալ ու թավրընտա բէք պէօյիւք պիր խէվֆ ու տէհշէթ իչինտէ պուլունտուղու կէօրիւլույօր իտի. էվվէլճէ քէնտիվինէ իսմի սօրուլընճա «Ժան-Ժուտի» օլտուղունը խապէր վէրտի, Սէնթ-Ժան, եէվմը մախսուսընըն պիր բէնչէմպիհ կիւնիւ քէնտիսինի հէնտէքլէրին պիրինտէ պուլտուգլարը ճիհէթլէ, օ նամ իլէ եատ օլունույօր իտի։

Բէնտիսինի էօլտուրմէյճէքլէրինէ վէ զապթեայա թէսլիմ ինմէյճէքլէրինէ տայըր թէէմինաթ վէրտիքտէն մատէ, պիր իհթիյարլա պիր չօճուղու գաթլէ բազը օլտուղու հալտէ, իսթէ բարա պիլէ վէրճէքլէրինի պէյան իհթիլէը։

Հայտուտա, քէնտիսինի թէհտիտա իտէն պիր գատըն իքէն պու տէֆա եանընտա պիրտէ էրքէք կէլտիյինի կէօրիւնճէ, նաչար վագը օլան թէքլիֆի գապուլ իհթի. Գըլօտիյա, պու մագուլէ ալչագլարըն վէրտիքլէրի սէօզտէ սեպաթ իհմէյճէքլէրինի պիլտիյի ճիհէթլէ, կիհմէսինէ միսաատէ իհմէյուպ մէրամը հուսուլէ կէլինճէյէ գատար էվտէ հաբս իհթի։

Գըլօտիյա, իրթէսի կիւն ալէսսապահ եիւզ պաշը Գօրթիսէլլի իլէ կէօրիւշէրէք, տուէլլօտա տիւգ Սիժ-Սիմընտ Տըլաթուր-Վ.օտիյոյը թէէֆֆ իհթիյի հալտէ, քէնտիսինէ քիւլիյէթլիճէ պիր մէպլաղ իհթա իհմէք իւզրէ մուգավէլէյէ կիրիշտի... մէսելէյէ գաթի պիր գարար վէրիլտի։

Պու վուգուաթ կիւզէրան իհթիյի սըրատտա, Բօլ լը Բէվվայէնին մէվգըը կիւնտէն կիւնէ ֆէնալաշըյօր իտի, ալաճագլըլարը հիւքիւմէթէ միւրաճաաթի իտէրէք ղըյասի հիւքիւմլէր ահզ իյլէմիշլէր իտի, հէման թէվգըֆի օլունմագ իւզրէ պուլունույօր իտի. զէվալլը մաքինաճըյա հէր քէսին քիսէյի միւրիւվվէթի պիր վագըթ աչըգ իքէն, պու տէֆա Գուրպէվուա ճիվարընտա միւսիւ Մօրիսօ նամընտա պիր զաթտէն պաշգա քէնտիսինէ քիմսէ բարա վէրմէն պուլունմատը. միւսիւ Մօրիսօ պէյհուտէ եէրէ Բօլ լը Բէվվայէ յէ բարա վէրմէյուպ օտա պիր Ինկիլիզճա քէֆալէթի իլէ վէրիյօր իտի. Ինկիլիզ իսէ՝ մաքինաճըընըն թէտիիյէ միւգթէտիր օլամատըզընը կէօրէրէք, Ինկիլթէրրայա գաչըպ քէնտինի գուրթարատիլտի. պու զաթըն ֆիրարը իսէ Բօլ լը Բէվվայէ յի պիր գաթ տահա միւշկիւլաթա տիւչար իհմիշ իտի, Մօրիսօ թազէիգաթա պաշլատը, հիւքիւմէթէ միւրաճաաթի իհթիյի հալտէ զէվալլը Բօլ սախթէքեարլըգլա իհթհամ օլունաճագ,

օ անէ գատար նամուսընտան պաշգա պիր չէյ տիւշինմէյէն պիլչարէ մաքինաճը, հէր քէսին նազարընտա մուհագգար վէ պէտնամ օլարագ քիւրէյէ կիտէճէք իտի... միւսիւ Մօրիսօ, էն պէօյիւք պիր լութֆ օլմագ իւզրէ եիրմի տէօրթ սաաթլըգ պիր միւսաատէ պիր միւհլէթ վէրէպիլտի։

Զէվալլը մաքինաճը, միւտաէթը էօմրիւնտէ պէօյլէ պիր պէլայա կիրիֆթար օլմամըշ իտի. էրթէսի կիւնիւ եարը կիճէյէ գատար եա օն պին ֆրրանգը թէտիյէ իհմէսի վէ եախօտ պէյնինէ պիր տապանճա սըգըպ հուզուրը մահքէմէյէ չըգմագտան եագասընը գուրթարմասը լազըմ կէլիյօր իտի. հայտէ բարայը թէտիյէ իհմէք իսթէսին... ֆագաթ նէ՞ վասէթա իլէ վէ հա՞նկը բարա իլէ թէտիյէ իտէպիլէճէք իտի։

Պիչարէ Բօլ իչին արթըգ հէր տիւրլիւ իւմիւտ գաբուլարը գաբանմըշ իտի. եէկճանէ իւմիւտի Պըրունվայէ տօգթօրը օլան համիյէթլի ամուճասընտա միւնհասըր գալմըշ իտի, չիւնքի անտէն պաշգա մուավէնէթինէ չիհթագ իտէճէք քիմսէ եօգ իտի։

Հալ պու քի Բօլ, իչլէրի աքսի կիհմէյէ պաչլատըղը կիւնտէն պէրի պիր գաչ տէֆա ամճասընը թաճիվ իհմիշ վէ արթըգ միւրաճաաթէ եիւզիւ գալմամըշ իտի. պինաէն ալէյհ զէվճէսի Անժէլին պու պապտէքի թէքլիֆինի էվվէլճէ ըէտտ իհթի իսէ տէ, նիհայէթ մուսահիբէյհանընն իպրամ ու իսրարլարընտա վէ էն սօնրա չօճուգլարը նամընտա վէրտիյի եէմինէ տայանամայարագ, էրթէսի կիւնիւ ալէսսապահ ամուճասը նէզտինէ կիտէճէյինէ տայըր սէօզ վէրտի։

Բօլ լը Բէվվայէ, ամուճասընտա միւրաճաաթի իտէճէյինէ տայըր սէվկիյի զէվճէսինէ սէօզ վէրտիյի էճնաատէ, Գըլօտիյա-Վ.արնի եօգարըտա զիբրի սէպգաթի իտէն մահուտ մէքթուպը բօսթահանէյէ թէսլիմ իտիյօր իտի... տիկէր թարաֆտան եիւզ պաշը Գօրթիսէլլի, Պուլօնեը օրմանընտա տիւգ Սիժ-Սիմընտ Տըլաթուր-Վ.օտիյոյէ թէսա-

տիւֆ իտէրէք ֆէնա հալտէ թահգիր իյլէմէսի իւզէրինէ՝ էրթէսի կիւնիւ արալարընտա պիր տուէլլօյա գարար վէրիլտի։

Էրթէսի կիւն Բօղ լը Րէվվայէ ալէյհիսսալահ Պըրունվայէյէ միւթէվէձձիհէն եօլա չըգտը. տօգթօրա կէլինճէ, օտա մէքթուպը ալըպ օգուչունճա, տիւֆիւն հէր էմրինի եէրինէ կէթիրմէյէ գարար վէրէրէք, քիմսէյինն էլինէ կէչմէմէք իւզրէ աթէշէ աթըպ եադտը։

Տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօ, օ կիճէ վասիյէթնամէսինի եադըպ խանէտանընա մահսուս օլան տիւգիւգ արմասընը իւզէրինէ պաստը, տիկէր պիր զարֆընն իչինէ վաղ իլէ իւսթիւնէ «տօգթօր լը Րէվվայէ» եազտըգտան սօնրա, մէքթուպը խրտմէթքեարընա վէրէրէք.

— Ճու մէքթուպը ալընըպ, էկէր պէն էօյլէ վագթը ավտէթ իթմէզ վէ եախօտ պու մէքթուպ իչինն պաշգա պիր էմր վէրմէզսէմ, բօսթահանէյէ թէսլիմ իտէրսինիզ, տէյու էմր վէրտի, սահթ սէքիզտէ տիւգ ճէնապէրինին չահիտլէրի կէլտիլէր...

Էրթէսի կիւնիւ սահթ օնու օն տագըգա կէչէրէք Ցըրանսա այանընտան օլան տիւգ Սիժ-Սիմնտ Տըլաթուր-Վօտիյօ, Իթալեալը եիւզ պաշը Գօրթիսէլլի թարաֆընտան, տուէլլօտա վուրուլան պիր միւտհիշ գըլըճ տարպէսինտէն միւթէէսսիրէն վէֆահ իթտի...

Եինէ օ սահթտա Բօղ լը Րէվվայէ, րէնկի սաբ սարը օլտուղու հալտէ ամուճասընըն օտասընա կիրտի, զէվալլը տօգթօր էչկէնինին պու հալինի կէօրունճէ պիրտէն պիրէ իւրրէրէք քէտէրինին էսպապը մուճիպէսինի սօրտու, հալու թահլրը պայադը չէֆգահ վէ մէրհամէթ ասարը կէօսթէրիյօր իտի։

Բօղ, պաշընա կէլէն միւտհիշ ֆէլաքէթի դայէթ հադին պիր լիսան իլէ ամուճասընա պիլտիրտի. տօգթօր, մէսէլէնին բարա իլէ թէսվիյէ իտիլէպիլէճէձինտէն ֆէվգէլատէ մէմնուն օլարագ, էչկէնինէ.

— Սէվկիլի օղլում, նի՞չին պու գատար թէէսիւֆ իտիյօրսունըզ, վարիսիմ սիզ տէյի՞լմիսինիզ, իլէրուտէ նայիլ օլաճաղընըզ բարանըն պու կիւն օն տէօրթ պին ֆըրանգընը բէչինէն թէսվիյէ վէ իթա իտէրիմ, իչթէ պու գատար, տէտի։

Բօղ լը Րէվվայէ, խաթը ու խէյալինտէն պիլէ կէչմէյէն պու սէրվէթը ճէսիմէյէ նայիլ օլունճա, եէնիտէն տիւնէատյա կէլմիշ գատար սէվինտի, սէվինճինտէն ամուճասընըն իչի էլլէրինի շաբըր շաբըր էօրէրէք արզը թէչէքքիւրէ չիթապ իթտի, բարանըն հէման օ կիւն լազըմ օլտուղունը ամուճասընա պիլտիրինճէ, տօգթօր.

— Մէրագ իթմէյինիզ եավրում բարա հազըր տըր, շիմի վիլնէօվ-Սէնթ-Ժօրժտա իգամէթ իտէն նօթէրիմին եանընտա տըր, թաամմոն սօնրա օրայա գատար պիրլիքտէ կիտէր բարալարը ալըրըզ, տէտի։

Ֆիլհագըգա տօգթօր իլէ Բօղ, եէմէքտէն սօնրա աղիմէթ իթտիլէր. խտարէխանէսինէ մուվասըլէթ իթտիքլերի սըրատա նօթէր, պիր իչ զըմմըյըլա խանէսինտէ պուլունմայօր իտի. քէնտինէ վէ քեալէթ իտէն ատէմ բարանըն գատտա մէվճուտ պուլունտուղունը պէյան իլէ, հէր հալտէ նօթէրին ավտէթինէ գատար պէքլէմէք լազըմ կէլտիյինի անլաթտը, տօգթօր իսէ ագշամ իւսթիւ ավտէթ իթմէք իւզրէ.

— Ագշամ իւզէրի սահթ ալթըտա կէլիր բարայը ալըրըմ, տէտի։

Բօղ, էնտիչէ վէ մէրագտա գալան զէվճէսինէ քէյֆիյէթի թէպշիր վէ պէյան իյլէմէք իւզրէ, ամուճասը իլէ պիրլիքտէ Պըրունվայէյէ ավտէթտէն իսէ Բարիզէ կիթմէյի թէրճիհ իթտի. տօգթօրտա եէկէնինին արզուսընա մուվաֆֆէթ իթմէյէրէք աղիմէթինէ միւսաատէ իտուպ, օ կիճէ Բօայալ մէյտանընտա բարա իլէ պուլունաճաղընը վատ իթտի. միւսիւ Մօրիսօնըն վէրտիյի միւհլէթ տէ օ սըրատա խիթամ պուլաճաղընտան, արթըգ Բօղ բարալարը ալտընը կի-

պի տօղրու Գուրպէուվայէ աղիմէթլէ նամուսընը լէքէտէն վիգայէ իտէպիլէճէք իտի ։

Տօգթօր՝ Պըրունվայէյ , մաքինաճըտա Բարիղէ ավտէթ իթմէք իւղրէ բօսթա արապասընա պինատիլէր , տօգթօր սաաթ ալթըտա թէքրար Նօմէրին իտարէխանէսինէ կիտուպ օն տէօրթ պին ֆըրանգը ալտը , ֆագամ Նէրէյէ վէրէճէյինէ տայըր պիր սէօզ սէօյլէմէտի , սաաթ սէքիզտէ տօգթօր լը Րէվվայէ Բարիղէ մուվասըլէթ իտէրէք հայվանընը Պասթիլ մէյտանը գուրպինտէ վագը պիր լօգանթանըն ախըրընա պաղլաթտը , չօճուղուտա օրատա պըրագըպ տօղրու եէկէնինին իտանէսինէ չիթտպ իլլէտի ։

Իտանէյէ մուվասըլէթինտէ մաքինաճը իլէ կէնճ ղէվճէսի թարաֆընտան քէմալի չէվգ ու չէթարէթ իլէ գապուլ օլունուպ , ղէվալը Անժէլ սէվկիլի ղէվճինի հագըդի պիր էօլիմտէն գուրթարան ալիճէնապ հէքիմին պօյնունա սարըլարագ , մէճունիյէթինտէն եիւղիւնիւ կէօղիւնիւ վէ իբի էլէրինի էօքմէյէ վէ պիլա իսթիյար մէսէրրէթ կէօղ հաշլարը տէօքմէյէ պաշլատը ։

Տօգթօր , պու հիւշնէնկիլ մէնզարէտէն բէք զիյատէ միւթէէսիր օլուպ սէօզիւ գըսա քէսմէք վէ պիր ան էվվել արապասընըն հանընա ավտէթ իյլէմէք իւղրէ ։

— Սէվկիլի էվլատլարըմ , պէն պու կիճէ քէօյէ ավտէթ իթմէյէճէյիմ , պանա պիր հաթադ հազըրլայընըզ , ֆագամ պուրայա սաաթ գաչտա կէլէճէյիմիտէ պիլմէյօրում , հաթադմ հազըր օլսունտա պիր արալըգ պէն կէլիրիմ , տէտի ։

Ամճա իլէ եէկէն պիրլիքտէ չըգտըլար . գաբունըն էօնիւնտէ պիր քիրա արապասը տօգթօրը պէքլէյօր իտի . տօգթօր , տիւգ Տըլամթուր-Վօտիյօտան ալտըղը էմրի իճրա իթմէք իւղրէ արապայա հալընըզ պինտի . կէնճ մաքինաճը տա Գուրպէվուատաքի պօրճունը թէսվիյէ իթմէք իւղրէ օ թարաֆա կիթտի . Բօլ ուզադլաշտըգտան սօնրա , տօգթօր՝ արապաճըյա քէնտիսինի չօճուղու պըրագմըշ օլտուղու մա-

հուտ լօգանթայա վէ անտէն սօնրա Բիյօլի ճատտէսինին ուճընտա վագը_ Դօնգօրտիյա մէյտանընա կէօթիւրմէսինի էմր իթտի ։

Բօլ , ամուճասընտան այրըլտըգտան սօնրա Պօմարշէ պուլվարընա կիթտի , պու էռնատէ շիտտէթլի պիր եաղմուր եաղմայա պաշլայըպ աղ վագըթ իչինտէ սօգագլար կէչիրմէզ պիր հալէ կէլտի . Բօլ , մէճպուրի արապա թէէտարիւքի ղայլէսինէ տիւշտիւ իսէ տէ , եաղմուր սէպէպի իլէ արապա պուլամատը ։

Օ հավատա մահալի մագսատընա եայա օլարագ կիթմէք , սապահտան ադշամա գատար այագտա գալան Բօլ իչին միւմքիւն տէյիլ իտի . մաքինաճը եիւրիւյէ եիւրիւյէ թամըլը պուլվարընա եագլաշտը , օրատա պուլունան թէաթրօլարտան պիրինին գաբուսը էօնիւնտէ տուրան պիր ապրագաճըյա թէգարրուպ իթտի , արապաճը հէման գաբույը աչարագ միւշթէրիսինի իչէրի ալտըգտան սօնրա .

— Նէ՞ըէյէ կիտէճէյիղ , տէյու սորտու ։

— Գուրպէվուայէ ։

— Ամմատա ուղուն եօլ , հայվանճըգլարըմ եէտի սաաթտան պէրի պիր շէյ եէմէտիլէր . ֆագամ չարէ նէ , կիտէճէյիղ . արապամընն նօմէրօսընը իսթէ՞ըմիսինիղ , օն իւչ նօմէրօ տըր . էօթէքի պէրիքի նէ տէրսէ տէսին պէն ասլա ինանմամ , չիւնքի իսթիյար Լօրիյօ իլէ հայվանճըգլարընը Բարիղ ճատտէսի իւղերինտէ հէման կէօրմէտիք ատէմ գալմամընշ տըր . . . էկէր պիր շէյ օլմազ լազըմ կէլըբ իտի , իպթիտա պանա օլմասը լազըմ կէլիր իտի ։

Ֆիլհագըգա արապաճը , իչի սէնէ մուգատտէմ մատտամ Ամմատիս իլէ Էսթէրի Պըրունվայէյէ կէօթիւրմիւշ օլան վէ գարիչնիմիղին մալիմիս պուլունան օ նամուսլը իսթիյար իտի . պապա Լօրիյօ գամչըսընը շագըրտատարագ արապայը սիւրմէյէ պաշլատը ։

Բօլ լը Րէվվայէ խապէր վէրտիյիմիղ մահալէ տօղրու կիթմէքտէ օլսուն , պիղ նաղարը տըգգաթընընը նէօյլի

քէօբրիւսինտէ , հէքեայէմիղին էն պիրինճի ադասը տէմէք օլան ճանիլէրէ աթի իտէճէյիղ։

Ժօրժ իլէ չէրկէը ճինայէթի Գըլօտիյա-Վաբնի , Նէօյլի-տէքի սէյճիյէլէրինտէ պուլունտուղլարը հալտէ , տիւգ Սիժ-Սիմճնտըն տուէլլօտա մագթուլէն վէճաթ իլէտիլինի խապէր ալմըշլար իտի . Գըլօտիյա օ կիճէ պիր գաթ էրքէք էլպիսէ-տի կիյերէք Բարիզէ միւթէվէճճիւհէն սէյճիյէտէն չըգտը . պիր իքի սաաթ սօնրա իւսթի աչըգ պիր արապայը պիզ-զաթ իտարէ իթտիյի հալտէ սէյճիյէնին գաբուսը էօնիւնէ կէլիպ տուրտու . տէրհալ արապատան էնմէքլէ ճէպինտէն պիր չիչէ չըգարարագ , Ժօրժա .

— Պիր չիչէ շարապ կէթիր , տէտի ։

Ժօրժ հէմեն մէթրէսինէ իթաաթլա թալէպ իլէտիյի չիչէյի կէթիրտի , Գըլօտիյա էլինտէքի չիչէտէ պուլունան սույըն տէօրթտէ իւչիւնի շէրապ չիչէսինէ գարըշարըրպ չալ-գատըղը սըրատա, Ժօրժ .

— Պու շէրապը քի՞մի իչին հազըրլայօրսուն , տէյու սօրտու ։

— Ժան-Ժուտի իչին , խապիս հէրիճ պիր կիւն պիզէ թէսատիւճ իտէր տէ իղաճէ գալգըշըր վէ եախօտ պիպի էլէ վէրէպիլիր օլմաղըլա , վիճուտի մէյտանտան գալգմալը տըր ։

— Պըրավօ , տօղրուսը սէն հէր շէյի էյի տիւշիւնիւ-յօրսուն ...

Պատէհու իքի խապիսլէր Ժան-Ժուտինին մահբուս պու-լունտուղու օտայա կիրտիլէր , Գըլօտիյա մէրգումըն ավուճը իչինէ օն ատէտ լույի ալթունը գօյարագ .

— Իչթէ սանա վէրէճէյիմ բարանըն նըսճը պու տըր , ... իչի պիթիրտիճքտէն սօնրա տա գուսուրընը ալաճագսըն , հայտէ պագալըմ արթըգ իչիմիղէ կիտէլիմ ... տէտի ։

Ժօրժ իլէ Ժան-Ժուտի արապատա եան եանա օթուր-տուլար , Գըլօտիյատա արապաճըյա մախսուս օլան սան-տալեայա օթուրարագ հայվանլարը սիւրաթլա գօշտուրմա-ղա պաշլատը . սաաթ օնա չարեէք գալտըղը սըրատա Գօն-

գօրտիյա մէյտանընա մուվասըլէթ իթտիլէր . միւթէհարրիք քէօբրի գուրպինտէ արապա տուրտուրըլտը . Ժօրժ արապա-տան էնէրէք Թիւյըրի պահճէսի ճիհէթինտէ պուլունան քէօբրիւյէ տօղրու իլէրլէտի . . . պու էանատէ տօղթօր լը Րէվվայէ , հէնուղ մահալի մէղքիւրէ մուվասըլէթ իթմէմիշ իտի ։

27

Պիր ազ սօնրա Թիւյըրի սէրայընըն պէօյիւք սաաթը կիճէնին օնընը չալըյօր իտի . Ժօրժ հէր թարաֆա միւթէ-ճէսսիւսանէ կէօզ կէզտիրմէյէ վէ ճիւզվի պիր կիւրիւլթիւ-յի տէ տըղդաթլա տինլէմէքտէ իտի . պիր արալըղ ուզագ-տան պիր այագ սէսի իշիտէրէք քէնտի քէնտինէ .

— Իչթէ տօղթօր կէլիյօր ... չիւպհէսիզ օ տըր , տէտի ։

Ֆիլ հազըղա կէլէն ատէմ , գուճաղընտա տիւգ Սիժ-Սիմճնտըն օղլու օլտուղու հալտէ տօղթօր լը Րէվվայէ իտի . մարքի տօղթօրը Թանըտըղը կիպի եանընա Թէգարրուպ իլէ ։

— Միւսիւ , պէքլէտիյիմ զաթ սիզ օլմալըսընըզ, տէ-յինճէ , տօղթօր քէնտինէ խըթապ իտէն պու ատէմին , գարանլըգտա միւմքին օլտուղու գատար հէր հալինի թէճ-թիշ իտէրէք պարիտանէ պիր թավր իլէ ։

— Սիզ քիմի՞ արայօրսունըզ միւսիւ , տէտի ։

— Պըրունվայէ Թապիպի միւսիւ լը Րէվվայէ սիզսինիզ տէյի՞լ մի ։

— Էվվէթ ...

— Պէնտէնիզտէ տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօ ճէնապլէրի-նին սաաթըգ պիր պէնտէսիյիմ , տիւգ հազրէթլէրի հէր սըր-րընը պէնտէլէրինէ Թէվտի իլէ գատրիմի ալա պուլուրուր-լար քի , պէնիմ իչին պուտա պաշգաճա պիր շէրէֆ տիր ։

Մարքինին պու իֆատէսի, մահուտ մէքթուպըն միւնտէրիճաթը իլէ թէմամէն թէվաֆֆուգ իթթիլինատէն, արթըգ չիւպհէյէ մահէլ գալմայըպ, տօգթօր։

— Էօյլէ իսէ էմրինիզէ թապիիմ միւսիւ, տէտի։

— Կէլինիլ էֆէնտիմ, իչթէ պիր արապա սիզի պէքլէյօր։

Տօգթօր, ժօրժը թէագըպ իսէրէք արապանըն եանընա վարտըլար, տօգթօր արապայա օթուրտու, Գըլօտիյա գամչըսը իլէ հայվանլարը գամչըլայըպ Նէօյլի ճիհէթինէ տօղրու ալապիլտիյինէ կիթմէյէ պաշլատը։

Արապատան թագրիպէն իչ եիւզ ատըմ կէրիտէ տիկէը պիր արապա տահա վար իտի քի. պուտա իթթիյար Լօրիյօնըն օն իչ նօմէրօլու արապասը օլուպ, Գըլօտիյանըն իտարէ իլլէտիյի արապանըն արգասընատան եինէ էօյլէ պիր սիւրաթլա գօշույօր իտի։

Ֆիլհագըգա իթթիյար Լօրիյօնըն հայվանլարը, օ կիւն սօն տէրէճէ եօրկուն օլտուգլարընատան պիզ զարուր արապա կէրի գալըյօր իտի. նիհայէթ քէօրրիւյէ վասըլ օլտուգլարը սըրատա պիւսպիւթին թագաթատան քէսիլտիլէր, իթթիյար Լօրիյօնըն սալլատըզը գամչըլար, տարպէլէր արթըգ թէէսիր իթմէյօր իտի, Բօլ լը Իէվվայէ զաթէն արապանըն եավաշ կիթմէսինէ ճանը սըգըլմագտա իչէն, պու տէֆա պէյկիրլերին պիւսպիւթին եօլտան գալմասը տահա զիյատէ հիտատէթինի մուճիպ օլտուղունատան, տէրհալ արապատան տըշարըյա աթըլարագ արապաճընըն բարասընը վէրտի վէ եիւրիւմէյէ պաշլատը։

Ժան-Ժուտի, տօգթօր արապայա կէլտիյի սըրատա Գըլօտիյանըն եանընա չըգըպ օթուրմուշ օլմադըլա, քէօրրինին օրթասընա վասըլ օլտուգլարը ղէմանի մէղպուրէ եավաշճա Ժանըն գուլաղընա.

— Բարալարըն նըսֆը տիկէրինի գաղանմագ վէ սէրպէնթիյինիզի քեամիլէն էլտէ իթմէք ղէմանը կէլտի սանըրըմ, տէտի։

— Բէք կիւզէլ, լաքին նէ՞ իլէ։

— Սէն շու բըշաղը ալ, պէն արապայը տուրտուրուր տուրտուրմաղ հէմանի սէն աշաղը աթլարսըն... արապատաքիլէրատէ էնէրլէր, օ ղէմանի սէն ֆըրսաթ տիւշիւրիւր արգայա կէչէրսին, իհթիյարըն էվի քիւրէքլէրի արասընա, պիր տարպէտէ ճանը չըգաճագ սուրէթատէ պիր բըշաղ եէրլէշտիրիրսին... անտէն սօնրա ճէսէտինի գալարըրը սօյա աթարսըն, չօճուգ իչին տէ այնի մուամիլէտէ պուլունաճաղընը իհթարէ հաճէթ եօգ տըր...

— Բէք կիւզէլ...

— Նէ՞ օ, թիթրէյօրսուն, սէնին կիպի ատէմէ գօրգու թէլաշ եագըշը՞ մը...

— Գօրմայօրում, ֆագաթ եաղմուր իչիյիմէ թէէսիր իթթի. սօուգտան թիթրէյօրում։

— Էօյլէ իսէ շու շարապը իչ քի սէնի գըզըշարըսըն։

Ժան-Ժուտի, Գըլօտիյանըն վէրտիյի չիշէյի սօն տամլասընա գատար իչտի, Գըլօտիյա պիր աղ տահա կիտուպ արապայը տուրտուրուր, Ժան-Ժուտի հէմանի պուլունտուղու մահալտէն աշաղը աթլատըղը կիպի, Ժօրժ իլէ տօգթօրտա էնտիլէր. Ժան-Ժուտի, Գըլօտիյատէն ալտըղը թապիճաթ մուճիպինճէ արզ ալարընա կէչտի... տօգթօր իսէ պու արապըզ Ժօրժա.

— Նէ՞ ըէյէ կէլտիր, տէյու սօրտու։

— Տիւգ հաղրէթլէրինին պիզի պէքլէտիքլէրի մահալէ եագլաշըյօրուզ...

Տօգթօր տահա զիյատէ իյղահաթ թապէպ իթմէյուպ, Ժօրժըն եիւրիւտիւյիւ ճիհէթէ տօղրու իլէրլէմէյէ պաշլատը. թամ պու սըրատա արզատա գալան հայտուտ, էլինտէքի խանչէրի գալարըրպ ֆէվգէլատէ վէ նահէհանի պիր չիտատէթլէ տօգթօրըն իչի քիւրէք քէմիյի արասընա եէրլէշտիրմէքտաէ մէհարէթը ճէլլատանէսինի իսպաթ իլլէտի... զէվալը տօգթօր պիր ահ չէքէրէք եէրէ գարանտըզը սըրատա, չօճուգատա տօգթօրըն էլինտէն եէրէ եուտ-

վարլանտը . ժան-ժուտի հէման տօգթօրը գօլլարը արասը-նա ալարագ քէօբրիւնիւն բարմագլըդը իւղերինտէն Սէն նէհ-րինէ աթտը . պու իշ խիթամ պուլունճա, ժօրժ, հայտուտըն էլինէ պէշ լուլի ալթունը տահա սըգըշտըրարագ .

— Զարըգ օլ, չօճուղըն իչինիտէ պիթիը , տէտի ,

— Օ պուրալարտա օլմազ, չօճուղը աղ տահա իլէրիտէ պէճէրիրիմ ։

ժան-ժուտի , չամուրլարըն իչինտէ եուվարլանան գէ-վալը մասումճըղը գուճաղընա ալըպ Գուրպէվուա ճիհէթի-նէ տօղրու սիւրաթլա եիւրիւմէյէ վէ ժօրժտա եիւղ ատըմ իլէրուտէ թէսաթրօյա կելէն աէյիրճի կիպի , պու մէնզարէյի միւտհիչէյի թէմնաչա իթմէքտէ օլան Գըլօտիչայէ միւլագի օլմագ իչին օ թարաֆա կիթմէյէ պաչլատը , պիր գաչ ա-տըմ իլէրուտէ պաչընը էօնիւնէ էյէրէք խըզըը խըզըը եիւ-րիչէն պիր ատէմէ թէսատիւֆ իթտի , պու ատէմ Բօլ լը Րէվվայէ իտի քի, պիր ան էվվել միւսիւ Մօրիսօյա եէթիչմէք իւղրէ նա՞սըլ եիւրիւչէճէյինի պիլմէյօր իտի . Բօլ, պիր աղ էվվել պիր ահ չէքիլտիչինի վէ անտէն սօնրատա աղըրճա պիր ճիամին նէհրէ աթըլմասընատան հուսուլէ կելէն կիւրիւլթիչի իչիթմիշ իսէ տէ , թէքերրիւր իթմէյինճէ , քէնտի քէնտինէ .

— Խա՛յըր , պէյհուտէ թէլաշ իտիյօրում պիր շէյ տէ-յիլ . . . տէյերէք էվվելքի սիւրաթլա եօլունա տէվամ իթ-տի . պու սըրատա ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօյա թէսատիւֆ տի . պու սըրատա ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօյա թէսատիւֆ իթմիշ իսէ տէ , էհէմմիյէթ վէրմէմիշ իտի . քէօբրիւնիւն օր-թասընա կելտիյի պէճան եէնիտէն պիր ինիլթի վէ հէմտէ Սէն նէհրի իչինտէն կելէն պիր ինիլթի գուլաղընա աքս իթ-տի , բարմագլըդտան էյիլիպ պագտը, հիչ պիր շէյ կէօրէ-մէտի ։

Օն տագըդա սօնրա Բօլ լը Րէվվայէ, միւսիւ Մօրիսօնըն իդամէթկեահընա վասըլ օլտու , ճէպինէ եէրլէշտիրմիշ օլ-տուղու օն ատէտ պինէր ֆըրանգլըդ պանդա դայիմէսինի չըգարարագ .

— Իչթէ բարալար . . . էվրադըմը իտաէ իտինիշ, տէտի ,

Միւսիւ Մօրիսօ , քէնտինէ տօղրու ուղատըլան պանգ-նօթլարա աթթը նաղար իտէր իթմէզ, պիրտէն պիրէ տէհ-չէթլէ կէրի չէքիլէրէք .

— Պու գայիմէլէրի նէ՞րէտէն ալարընըզ, իւղերլէրինտէ գան վար . . . իչթէ էլլէրինիզտէ գանը , տէյու հայդըտը ,

Բօլ , այտընըզդտա էլլէրինի վէ իւսթինիւ պաչընը մուա-յէնէ իթտի , էլլէրինտէքի գան լէքէլէրինին հէնուզ բէք թաղէ օլտուղունը կէօրիւնճէ , խէվֆ ու տէհշէթ իլէ .

— Ա՛հ , չիմտի անլատըմ, քէօբրիւ իւղերինտէ տույ-տուղում ահ ու ֆէրեատ վէ իչինթիչիմ սէտա , հէր պիր ճինայէթին իչդա օլունտուղունը խասպէր վէրիյօր իտի . ֆա-գաթ դիհնիմ բէք մէշղուլ իտի , ալելուստուս պագտընըմ հալտէտ հիչ պիր շէյ կէօրէմէտիմ . . . տէտի ,

— Նէ՞ տէյօրսունըզ, նա՞սըլ ճինայէթ ,

Բօլ լը Րէվվայէ մուխթասարէն քէօբրիւ վուգուաթընը հիքեայէ իտուպ , հաթտա ճանի իլէ գարչը գարչըլայ կէլ-տիյինտէ սէօյլէտի . ֆագաթ Մօրիսօ նաղարընտա գաթէն սախթէքեարլըգ թէօհմէթի իլէ իթհամ օլունտուղու ճի-հէթլէ , մաքինաճընըն սէօղլերինէ ինանմատը , գայիմէլէրի ալարագ էվրադընը իտաէ իլէտի . պիչարէ Բօլ , Մօրիսօյա վէտա իտէրէք խանէսինէ կիթմէյէ պաչլատընը սըրատա , Մօրիսօտա քէյֆիյէթի բօլիս մերքէղինէ խասպէր վէրմէք իւղրէ եօլա չըգտը ։

Մաքինաճընըն էլինէ վէ սօնրատա պանգնօթլարա պու-լաչմըշ օլան գան լէքէլէրի, քէօբրիւ իւղերինտէն պագտա-տա օլտուղու բարմագլըգտան նէչաթ իթտիյինէ չիւպհէ օ-լունտատ, չիւնքի ժան-ժուտի պիչարէ տօգթօրընը գանը ճէսէտինի թամ օ ճիհէթտէն նէհրէ աթմըշ իտի ։

Բօլ լը Րէվվայէ իլէ զէվճէսի , նամուսլարընը խէլաս ի-տէն ամուճալարընը օ կիճէ սապահա գատար պէքլէտիլէր . էրթէսի կիւնիւ էօյլէ վագթը օլտուղու հալտէ հէնուզ տօգ-թօրընը մէչտանէ չըգմամասընա սօն տէրէճէ թէսաճիւպ իթ-տիլէր , մաքինաճը պագը ումուրը խուսուսաթընը թէսվիյէ

իթմէք մագաատը իլէ տըշարըեա չըգաճաղը սըրատա, գաբուսը չիտէթլէ չալընմաղա պաշլաատը։

Բօլ գաբուլը աչտը, պիչարէնին կէօզիւնէ չարըան չէյ նէ իտի . . . րէֆագաթընատա իլքի նէֆէր բօլիս մէմուրը օլտուղու հալտէ պիր բօլիս գոմիսէրինի վէ անլէրին արդասընատա մէրտիվէնլէրտե տէ ժանտարմալարընն բարլագ սիւնկիւլէրինի կէօրտիւ. Բօլ թէվգըֆ օլունտու, ֆագաթ պէլա պունընլա խիթամ պուլմատը, ամուճասընն գաթիլի օլմագ կիպի պիր ճինայէթլէ իթհամ իտիլտի . . .

Եինէ օ կիւն Գըլօտիյա Պըրունվայէյէ ադիմէթ իտուպ, պիր վասէթա իլէ տօգթօրն սատըգ խըտմէթճիսինի պիր թարաֆա սավտը, տօգթօրա խիթապէն տիւգ թարաֆընտան եաղըլան վասիյէթնամէյիտե աչըրմաղա մուվաֆֆագ օլտու . . . . . .

. . . . . .

Պիր գաչ կիւն սօնրա Բօլ ը Րէվվայէ, ամուճասընն գաթիլի օլտուղունա մահքէմէյի ճինայէթտե գարար վէրիլտի, ալէլ ուսուլ մահքէմէնին պու հիւքմի թէմիղ օլունմագ լազըմ կէլիր իքէն, պիլաքիս թէմիղէ հագգ ու սէլահիյէթի օլմամասը տա մէգքիւր գարարըն ճիւմլէսինտէն իտի . . . իրթէսի կիւնիւ հէվա կիւյա պու մասուտ ատէմին ֆէլաքէթինէ աղլայօր իմիշ կիպի բէք զիյատե գասավէթէնկիղ իտի. պիչարե Բօլ սիյասէթկեահա կէթիրիլէրէք իտամ օլունտու . . .

Ամուճասընն գաթիլի սըֆաթը իլէ ճէլլատըն էօնիւնէ կէթիրիլէն օ պիչարէնին սուրէթը իտամընը թէմաշայէ կէլէն խալգ, հագըգաթը հալտէն խապէրտար օլմատըգլարը ճիհէթլէ քեաֆֆէսինին եիւզէրինտե, նամուսլը մաքինաճը ալէյհինէ նէֆրէթէթ տէլալէթ իտէր ալամէթ կէօրիւլիւյօր իտի։

Գալապալըղըն իչինտե թէբէյտէն թըրնաղա գատար մաթէմ էլալիսէսի կիյմիչ պիր գատըն իլէ իքի մինի մինի եավրուճըգ պիր քէօչէյէ չէքիլիպ մահզուն մահզուն աղլամագ-

տա իտիլէր, պունլարտա պիկիւնահ մագթուլըն աէվկիլի ղէվճէսի իլէ սէմէրէյի մուհաֆէթի, եաուիկեարը հայաթը օլան Ապէլ վէ Պէրթ իտիլէր։

Սէքիզ կիւն սօնրա տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն իխթիյար ղէվճէսի վէ Սիժ-Սիմճնտ իլէ ժօրժըն վալիտէսի օլան տօլայը ժիւթէէսիրէն հայաթընա խաթիմ չէքմիշ վէ իչթէ օ ղէման մարքի ժօրժտա, պիլ իսթիհգագ մէթրէսինէն սայէսինտէ տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօ նամը իլէ պէրապէր, ճէսիմ պիր սէրվէթէ սահիպ օլմուշ իտի։

* * *

Ժան-Ժուտի, չօճուղը գուճաղընա վէ խըտմէթը ճինայէթէքեարանէսինէ մուգաֆիլ օլան բարայը ելինէ ալարագ, Գուրպէվուա ճիհէթինէ տօղրու սիւրաթլա գօչմաղա պաշլամըշ իտի. քէօբրիւնիւն նիհայէթինէ վասըլ օլունճա Գուրպէվուանըն իչինէ կիրմէյուպ, Ամնիյէր ճիհէթինէ տօղրու կիթմէյէ պաշլատը, պիր հայըը եօլ տահա ալարգատան սօնրա պիր թէբէճիյէ չըգըպ, օրատա պիր միւատէթ թէվագուֆ իտէրէք քէնտիսինի թէտգիպ իտէն պուլունմատըղընա գանատթ հասըլ իթտի, աընընտան ադան թէրլէրի սիլտի, պատէհու ճանընա գատտ իտէճէյի օ մինի մինի եավրուճաղըն եիւզիւնէ պագմաղա պաշլատը . . . չօճուգ հէնուզ իքի եաշընտա օլտուղու ճիհէթլէ գաթիլի, տօգթօր գատար կիւճ պիր չէյ տէյիլ իտի։

Հայտուտ, վահչիեանէ պիր նազարըա չօճուղա պագմաղա պաշլատը, չօճուգ սիւքիւթ իտիյօր իտի. ֆագաթ զավիպ պիր սուրէթտե կէօզլէրինի Ժան-Ժուտիյէ տիքմիշ վէ էլլէրի իլէ էլպիսէսինի թուԹմուշ իտի. Ժան-Ժուտի, չօճուղըն մահվընըտա ղինէնէն գարարլաշտըրմըշ օլմաղընըա այաղա գալգտը, մասումճըղաղը պաշընտան եօգարըյա գալտըրըպ թէմամ Սէն նէհրինէ աթաճաղը սըրատա, օ անէ գատար սէս չըգարմայան չօճուգ, պիր ճիլվէյի իլահի օլմագ իւզրէ

սէօզ սէօյլէմէյէ պաշլատը վէ եվինէ օ սինտէ պուլունանլարա մախսուս պիր չիվէ վէ թէլաֆֆուզ իլէ .

— Միւսի՛ւ , սագընընըզ սօնրա բարաձանըրըմ, տէտի ,

Ղատոար , խապիս վէ գանլը ժան , պու հարաքէթը ճէլլատանէտէ սէպաթէ մուվաֆֆագ օլամատը , հօգարըյա գալըրըտըզը չօճուղը թէքրար գուճաղընա ալտը , սէօյլէտիյի սէօզլէրի հալա ունուտամայօր իտի . մէրմէրտէն գաթը չէլիքտէն գավի օլան գալպինտէ չէֆգաթ վէ մէրհամէթ հըսալէրի ույանմաղա պաշլայըպ թէրէտէն թըրնաղա գատար թիթրէտի , պիր միւտտէթ միւշֆիգանէ պիր նազարա չօճուղըն եիւղիւնէ պագտը , քէնտինտէ արթըզ էօյլէ պիր մասումէ գըյաճագ գուվվէթ գալմատըղընը անլատը , քէնտի քէնտինէ .

— Հա՛յ Ալլահ ճէզասընը վէրսին , պէն պու չօճուղու էօլտիւրէմէյէճէյիմ վէսսէլամ, ֆագաթ պիրլիքտէ կէօթիւրէմէք տէ օլամազ, տէյիպ պիր միւտտէթ տիւշինտի վէ միւթէադրպէն չօճուղըն եիւղիւնէ պագարագ .

— Սէվկիւլի եավրուճըզ , սէն հէլաքընը պիր աղ տահա թէմտիտ իթմիշ օլտուն , չիւնքի պէն սէնի պիրլիքտէ կէօթիւրէմէմ, միւթէադ եօլուն իւղէրինէ պըրագաճաղըմ, չիմտի Ա՛ն նէհրի պալըգլարընա գըսմէթ օլմայան վիճուտին , եարըն քէօբէքլէրէ նասիպ օլաճագ տըր , տէտի ,

Հայտուտ , չօճուգ գուճաղընտա օլտուղու հալտէ թէքէտէն էնէրէք իլէրլէմէյէ պաշլատը , Նէօյլիտէն կէչէճէյի սըրատտա իհթիյար Լօրկյօյա թէսատիֆ իթտի . զայրէթլի արապաճը պէյկիրլէրինի տինլէնտիրէրէք իլէրուչէ եիւրիւմէյէ պաշլամըշ իտի ,

Պու էսնատէ հայտուտըն կէօզլէրի գարարմաղա վէ միտէօնտէ չիտտէթլի պիր սանըը հըսա իթմէյէ պաշլայարագ, պիրտէն պիրէ տուրուպ քէնտի քէնտինէ .

— Եօրկունլուղում ֆէվդէլատէ , պիր աղ տինլէնմէյիյիմ, հէնուզ պիր շէյ տէ եէմէտիմ իչմէտիմ քի միտէմ պու գատար պուլանընըն . իբի գատէհ չարապատան նէ օլուր չիւպհէսիզ եօրուլտուում տա անըն իչին վէճա հըսա իտիյօրում, տէյու մըրըլտանտը ,

Հայտուտըն հըսա իթմիյի միտէ ըզթըրապը եավաշ եավաշ աղալմաղա պաշլատը , ֆագաթ չիտտէթլի պիր հէրարէթի պիր աղ թէքէտէն իթտիքտէն սօնրա , թէքրար կէլիպ չօճուղու գուճաղընա ալարագ եօլա տիւշէլտի . Շանղ-էլիղէյէ վասըլ օլտուղունտա իչինճէ տէֆա օլարագ թէքրար տուրմաղա մէճպուր օլտու . պաշը տէօնիյօր , Շանղ-էլիղենին աղաճլարը կէօզլէրինէ ալթ իսպթ օլմուշ կիպի կէօրինիյօր իտի . Հայտուտ զաաֆընըն սօն տէրէճէյէ վարտըղընը կէօրէրէք քէնտի քէնտինէ .

— Արթըզ եիւրիւմէյէ թագաթըմ գալմատը , չու չօճուգտան օլտուն գուրթուլմալըյըմ, ա՛հ զէվալը եավրուճուգտան օլտուն գուրթուլմալըյըմ, ա՛հ զէվալը եավրուճըզ պէնտէն իսթիմտատ իտիյօր իտի . . . պէն իսէ անը չիմտի թէրք իտէճէյիմ, ֆագաթ միւթէլագա պիրի պուլուր , տէտի ,

28

Հայտուտ էթրաֆընա կէօզ կէզտիրիպ սու արատը , օ կիճէ չիտտէթլէ եաղան եաղմուրատան սօղագլարտա սէլ բէյտա օլմուշ իտի . Ժան-Ժուտի չօճուղը գալըրըրմըն քէնարընա պըրագարագ սէլե թէգարրուպ իլէ պիր աղ սու իչտիքտէն վէ հէրարէթինի պիր աղ թէքէն իթտիքտէն սօնրա , թէքրար կէլիպ չօճուղու գուճաղընա ալարագ եօլա տիւշէլտի . Շանղ-էլիղէյէ վասըլ օլտուղունտա իչինճէ տէֆա օլարագ թէքրար տուրմաղա մէճպուր օլտու . պաշը տէօնիյօր , Շանղ-էլիղենին աղաճլարը կէօզլէրինէ ալթ իսպթ օլմուշ կիպի կէօրինիյօր իտի . Հայտուտ զաաֆընըն սօն տէրէճէյէ վարտըղընը կէօրէրէք քէնտի քէնտինէ .

— Արթըզ եիւրիւմէյէ թագաթըմ գալմատը , չու չօճուգտան օլտուն գուրթուլմալըյըմ, ա՛հ զէվալը եավրուճուգտան օլտուն գուրթուլմալըյըմ, ա՛հ զէվալը եավրուճըզ պէնտէն իսթիմտատ իտիյօր իտի . . . պէն իսէ անը չիմտի թէրք իտէճէյիմ, ֆագաթ միւթէլագա պիրի պուլուր , տէտի ,

Գու սըրատա եաղմուր չիտաէթինի արթըրտըգճա արթըրտը. Ժան-Ժուտի չօճուղը եաղմուրտան թէլէֆ օլմամագ իչին մուհաֆազալը պիր եէր պուլմագ իւզրէ էթրաֆըննա պագընտը. խանէլէրտէն պիրինին գաբուսը իչէրլիք օլտուղունը կէօրիւնճէ հէման չօճուղու օրատա պըրագմասը իլէ սիւրաթլէ ուզագլաշմասը պիր օլտու,

Հայտուտըն բահաթսըզլըղը կիթտիքճէ արթըյօր իտի. Գըլօտիյանընը չարապա գաթըպ տա իչիրտիչի մուհիմք զէհիր պիրտէն պիրէ թէէսիրինի կէօսթէրմէյէ պաշլատը,

Նիհայէթ Ժան-Ժուտինին արթըգ եիւրիւմէյէ մէճալի գալմատը, ֆագաթ կյղա իլէէտիչի միւտիշ ճինայէթ պիր տագըրգա պիլէ կէօրիւնտէն կիթմէյօր իտի. պիր թարաֆտան տա բօլիսլէրին էլինէ կէչմէք գօրգուսը զատֆէթինէ ղալէպէ իտէրէք եիւրիւմէյէ չապալայօր իտի. ֆագաթ պու սըրատա գուվվէթի ու գուտրէթի պիւտիւթին քէսիլէրէք, նալընըղ մէյուսանէ պիր ֆէրնատ իլէ եէրէ գաբանտը, ճիվարտա տէվր ու թէֆթիչ իչին տօլաշմագտա օլան իբի նէֆէր զագըթա մէմուրը, հայտուտըն իսթիմտատընը իչիտերէք հէման օ թարաֆա տօղրու գօշտուլար,

Բուան-Բօնտ բօլիս մէվգըընա տէրհալ ատէմ կէ ծնտէրիլտի, զէհիրլէնմիչ հայտուտը պիր սէռեայա գօյարագ իսթախանէյէ նագլ իթտիլէր. հէքիմլէր իսթախայը ուզուն ուզատիյէ մուայէնէ իտուպ կէնճ պիր թապիպ, մուհիպ պիր զէհր իլէ զէհիրլէնմիչ օլտուղունը թատտիդ իլէ տէրհալ պիր բանզէհիր թէրթիպ իտիլտի,

Զէհրին թէէսիրաթը միւտհիշէտի իլէ Ժան-Ժուտինին վիճուտի ատբ սարը քէսիլմիչ վէ օ տէրէճէ զաաֆ հասիլ իթմիչ իտի քի, զէհիրլէնտիյի կիւնտէն պէրի իչ այ կէչտիյի հալտէ հէննուզ էօլիւմ թէհլիքէսինտէն գուրթուլմամըշ իտի. Նիհայէթ տէօրտիւնճի այ իչինտէ եատաշ եատաշ քէնտինի թօղլամագա պաշլատը. սէֆիլ մախլուգ, իսթախաըղընըն իմթիտատ իլէէտիյի միւտտէթ զարֆընտա, գուվվէթի մուհաֆազասընը ճէմ իտուպ տա իսթախաըղընըն սէպէպինի տիւշիւնմէյէ վագըթ պուլամամըշ իտի,

Ժան-Ժուտի, էյիլէշտիքտէն սօնրա պիր կիւն քէնտինի թէտավի իտէն հէքիմին նէզտինէ կէլէրէք, իսթախաըղընըն էսպապը մուճիպէսինի սօրտու, տօղթօր ճէվապ օլարագ,

— Զէվապը ատէմ, պիլմէյօրմուսընըղ, սիղի զէհիրլէմիշլէր իտի, տիւշմէնլէրինիղ վա՛ր մը, տէտի,

Ժան-Ժուտի զաթէն պունտան իլէրիսինի արզու իթմէյօր իտի, հէման չինէյի վէ նէօյլի ֆաճիասընըն էշխասընը իսթըրլատը. չէրիքը ճինայէթի օլանլարըն, չէրրինտէն գուրթուլմագ էմէյի իլէ քէնտինի զէհիրլէտիքլերինէ չիւպհէսի գալմատը, ֆագաթ տօղթօրա պուրալարտան պահա իթմէք իչինէ էլվէրմէտիյինտէն, միւպհէմ ճէվապլար իլէ պահատա նիհայէթ վէրտի,

Ժան-Ժուտի, զէհիրլէնտիյի կիւնտէն իթթիպարէն անճագ տէօրթ այ սօնրա իսթախանէտէն չըգապիլտի, ճինայէթինէ մուգապիլ իւճրէթի օլարագ Գըլօտիյա իլէ Ժօրժըն վէրտիքլերի օն ալթուն հալա ճանընտա պուլունույօր իտի. Ժան-Ժուտինին իսթախանէտէն չըգտըղը կիւն, պիր չարէ Բօլ Բէվվայենին պաշը տա ճէլլատըն սաթըրընա թէհլիմ օլունույօր իտի. Ժան, օ տագըրգատա հէր հալտէ ինթիգամընը ալաճաղընա գուվվէթլի պիր սուրէթտէ ահտ իթտի. Թէհարրիյաթա պաշլատը... Նէօյլիտէքի սէյֆիյէտէ քիմսէ գալմամըշ իտի, սէյֆիյէնին սահիպինէ միւրաճաաթ իթտի իսէ տէ պիր ճէվապ ալամատը,

Օ կիւնտէն իթթիպարէն Ժան-Ժուտի, հէր թարաֆը ատրատը իսէ տէ պիր չէյէ մուվաֆֆագ օլամատը. Թալի, եիրմի սէնէ սօնրա քէնտինի սապըգ նօթէր վէ Գըլօտիյա վարինիյէ թէտաւիճ իթթիրմիշ իսէ տէ, օ սըրատա Ֆիլան-Ֆաթըրընը զամմագլըղը եիւզիւնտէն մահրէտէ կիւրտիյի ճինէթլէ, սրթըգ ինթիգամ իւմիւտի կէրէյի կիպի քէնտինտէն ուզագլաշմըշ իտի,

Հէյհա՛թ... տէօրթ պաշը մամուր օլարագ տիւնեատէ

էօմիւր սիւրմիւշ հա՞նկը տաէմ կէօրիւլէպիլիր . . . ինսան մէսուտ օլաճաղը էնսատէ տիկէր պիր իհթիյաճ վէ եա պաշ-դա պիր ֆէլաքէթ պաշ կէօսթէրիր , իշթէ պու հիքմէթէ մէպնի Ժան-Ժուտի մագսատընա վուսուլ ղէմանընընէն հու-լուլ իթտիյինէ գանի օլտուղու պիր սըրատա , տէօրթ տի-վարտէն իպարէթ պիր հաբըսխանէյէ ալըլմըշ իտի . հայ-տուտ հիտտէթինտէն նէ եաբաճաղընը պիլմէյօր իտի ,

Ժան-Ժուտի , հէր նէ գատար էրպապը ճինայէթտէն լու-սէ տէ , Ֆըլճտիյա իլէ Ժօրժ մէրթէպէսինտէ սէֆիլ վէ ալ-չագ մախլուգլէրտէն օլմատըղը ճիհէթլէ , ֆինալ գաթլի իր-թիքապ իլէտիյի կիւնտէն օ անէ գատար տայիմա ըզհարը նէտտամէթտէն կէրի գալմամըշ իտի . օ եաղմուրլը կիճէտէ սօգագ օրթասընտա պըրագտըղը պիչարէ չօճուղըն նէ օլ-տուղունա տայըր մալիւմաթ ալմադա տա բէք չոգ չալըշմըշ իսէ տէ , հայֆա քի մուվաֆֆագ օլամամըշ իտի , ֆագաթ պիզ ճինայէթին վուգուսի թարիխինէ իրճայի ֆիքը իտէրէք, Ժան-Ժուտինին վագըֆ օլամատըղը հալէրտէն օգուսյանլա-րըմըզը խապէրտար իտէլիմ,

Շէօյլէքի , օ կիճէ իսթիյար արապաճը Լօրիյօ պէյկիրլէ-րինի տինլէթտիրտիքտէն սօնրա արապասընա աթլայըպ քե-մալի սիւրաթլէ Նէօյլի վէ պատէհու Շանզ-Էլիզէյէ վասըլ օլտու , Բուան-Բօնտ կէչիտինէ եագլաշտըղը սըրատա զա-իֆ պիր չօճուգ սէսի իշիթտի , տէրհալ արապասընտան է-նէրէք սէսին կէլտիյի թարաֆա տօղրու եիւրիւյիւպ չօճուղը պուլտու , հէր թարաֆը պուզ քէսիլմիշ օլան եավրուճըգ հէնուզ աղլայըպ ֆէրեատ իսկյօր վէ էլէրինի պիր թավրը իսթիմտատքեարանէտտէ արապաճըյա ուզատըյօր իտի . իսթիյար Լօրիյօ , էն զիյատէ պէհրէտարը ինսանիյէթ օլան-լարը պիլէ հայրան իտէճէք տէրէճէտէ ֆէզայիլի ինսանի-յէյէ մալիք պիր զաթ օլտուղու ճիհէթլէ , չօճուղը հէման գուճաղընա ալըպ արապանըն եանընա կէթիրտի, ֆէնէրլէրին զիյասը իլէ զէվալը մասումճըղըն եիւզի սօուգտան մնամօր քէսիլտիյինի կէօրտիւ ,

Օն իւչ նօմէրօլու արապանըն սահիպի օլան ալիճէնապ վէ իսթիյար Լօրիյօ , մահալը մախսուսընա չըդըպ օթուրընճա էլպիսէնին ալթընա ալըպ էյիճէ ըսրթատը չօճուգ կիթ-կիտէ աղաճըգ ճանլանմադա պաշլայընճա , իսթիյար Լօրիյօ տէրէճէյի նիհայէտէ միւթէէսսիր օլարագ քէնտի քէնտինէ .

— Ա՛հ , պու եավրուճուղը սօուգտա թէրը իտէնլէրէ նա՞սըլ ինսան տէմէլի , ինսան ճիյէրբարէսինի պէօյլէ հէվա-տէ սօգագտա պըրագապիլի՞ր մի , տօղրուսը պունլար ինսան տէյիլ , տաէթա ճանավար տըր , տէյէրէք չօճուղընէ եիւզիւ-նէ պագմադա պաշլատը . օ էնսատէ չօճուգտա կիյա քէն-տինի մուհագագ պիր էօլիւմտէն գուրթարան օ ալիճէնապ տաէմին մասումանէ եիւզիւնէ պագըպ կիւլմէյէ պաշլատը . իսթիյար , չօճուղըն պու մէղէքվարի թէպէսսիւմինտէն սօն տէրէճէ մէհհուն օլարագ , եանագլարը իւզէրինէ պիր գաչ բուսէ գօնտուրտը , տահա զիյատէ պիր մուհապպէթլէ պաղ-րընա պասարագ .

— Ա՛հ , ալ սանա միւշկիւլ պիր մէսէլէ տահա , պէն պիրատէրիմին չօճուղունը վէլէտը մանէվի իթթիհազ իլէ-տիմ , չիմտի պու չօճուղը նէ՞ եաբաճաղըմ , պէօյիւտէպիլէ-ճէ՞ քմիյիմ , պու միւմքին տէյիլ , մայիշէթիմ զաթէն պիրինէ քեաֆի տէյիլ . . . պէտպախտ չօճուգ . . . էօլիւմտէն գուր-թուլտու իսէ տէ . սէֆալէթտէն հէնուզ թախլիսի կիրիպան իտէմէմիշ տիր , խա՛յըր , խա՛յըր , Անգիր ճաատէսինտէ քի եէթիմտանէ պէօյլէ պիչարէ չօճուգլար իչին եաբըլմըշ տըր , օրայա կէօթիւրիւր պըրագըրսամ էլպէթտէ էյի պագար-լար , տէտի ,

Իսթիյար տէրհալ արապասընը սիւրիպ եէթիմխանէյէ վասըլ օլտու , գարույը աչտըրարագ չօճուղը իչէրիյէ վէրտի . հաթտա պիր մուգավա իւզէրինէ արապասընըն նօմէրօսընը եազարագ վէրմիշ օլտուղունտան , չօճուգ եէթիմխանէնին տէֆթէէրինտէ , 1837 սէնէսի Սեպտեմբէրինին եիրմի տէօր-տինճի կիւնի , եէթիմխանէյէ կէլէն օն իւչինճի Հանրի նամը իլէ գայտ իտիլտի ,

Պուրայա գատար հէքեայէմիզէ թաալիգի օլան մէվատը պաշլըճալարը գայտ իտիլտի, եալընըզ ժօրժըն մէթրէսի Գըլօտիյա-Վարնինին եիրմի սէնէ սօնրա Բարիզէ ավտէթինէ հայիզ օլտուղու Մ'իսթրէս Տիգթուրէն նամընը, նասըլ իհրաղ իյլէտիյինի հէնուզ խապեր վերմէմիշ իտիք։

Գըլօտիյա, ժօրժտան այրըլտըգտան սօնրա Ըսգօչիյա ասըլզատէլէրինէն սէրվէթը ճէսիմէյէ սահիպ Բիյշար Տիգթուրէն նամընտա պիր զաթ իլէ թէէհհիւլ իթմիշ իտի։

Գըլօտիյա իլէ ժօրժըն արաալարընտաքի մինասէպաթ եօգարըի պապլարըմընզտա հէքեայէ իտիլմիշ իտի։ Գըլօտիյա, ճինայէթը մալիւմէտէն սօնրա ժօրժը պիւսպիւթին հիւքմի ալթընտա ալմագ սէվտասընա տիւշմիւշ իսէ տէ, քէսէսի պօշ օլտուղու զէմանլէր Գըլօտիյայէ ատէթա էսիր կիպի իթաաթ իտէն ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ, խանէտանընընն սէրվէթինէ սահիպ օլունճա արթըգ Գըլօտիյանընն հիւքմի ալթընտա պուլունմագ քիւլֆէթինի իսթիյար իթմէմէյէ վէ Գըլօտիյանընն արզուլարընտա միւմանաաթ իյլէմէյէ պաշլամըշ վէ էն սօնրա արաալարընտաքի մինասէպաթ պիր պէրուտէթ ու ատավէթէ միւնճէրը օլմուշ իտի։

Իլհասըլ ժօրժ, էօթէյտէն պէրի արզու իթտիյի սուրէթէ նայիլ օլուպտա եանընտան կէչէմէտիյի գօնաղա կիտինճէյէ գատար, Գըլօտիյանընն հէր իւմիւտինի քէմալի իթաաթլէ հիւնի թէլագրաֆտէ գուսուր իթմէտի. ֆագաթ հէր արզուսընտա նայիլ օլունճա, արթըգ մէթրէսինէ իհթիւաճը գալմաարզընը անլայարագ, Գըլօտիյանընն տիւշէս Տըլաթուր-Վօտիյօ օլմագ իւմիւտի իլէ գօնաղընն իչինտէ իճրա իյլէմէյէ պաշլատըզը հիւքմի թաատիլ վէ եավաչ եավաչ պիւսպիւթին պու հալլէրի օրթատան գալտըրմազա գարար վէրտի։

Ա.ֆալագը մէզմունմէ իլէ միւթթասըֆ օլան պու ասըլզատէ, քիալը ու ազամէթտէ տէ բէզ իլէրի վարմըշ պիր ատէմ օլտուղունտան, Գըլօտիյա իլէ քէնտիլէրինի պիրիպիրինէ բազթ իտէն էսազտզը պիւսպիւթին ունուտտարագ, մէթրէսինի գաբուտան գօվուպ չըգարմազա գատար իչինի

աղտըրտը. Գըլօտիյա, թարտ մուամէլէսինտէն սօնրա թէէհտիտաթէ գըյամ իթտի. մէսէլէտէ իչթիրադը օլտուղունտան, տիւքին տիւչար օլաճաղը մուամէլէ վէ միւճազաթի, պիթթապի քէնտիսինէ տէ այըտ օլաճաղընը տիւչիւնտի վէ թէէհտիտաթընտա պէյհուտէ օլտուղունը թազտիր իթտի. տիւգ տէ պուրալարընը տիւչիւնէրէք Գըլօտիյանըն թէէհտիտաթընա գուլագ սամայօր վէ Բարիզտէ գալմասընա տա բաղը օլմայօր իտի. քէնտիսինէ եիւզ պին ֆըրանգ վէրթէք եա իթալէայա վէ եախօտա ինկիլթէրայա կիթմէյէ թէչվիգ իթտի. Գըլօտիյա տա տիւչիւնէրէք էսկի խաթըրէլէրի Բարիզտէ պըրագմագ վէ միւմքին օլտուղու գատար րէֆահը հալ իլէ պագըյէյի էօմրիւնի կէչիրմէք իւզրէ Լօնտրայա կիթմէյէ գարար վէրտի. տիւգ ժօրժըն վէրտիյի եիւզ պին ֆըրանգտան մատէ իչի եիւզ պին ֆըրանգ, քի ճէման իչ եիւզ պին ֆըրանգա մալիք օլտուղունտան, Բաբիզտէն Լօնտրայա ադիմէթ իթտիյի զէման, իչ եիւզ պին ֆըրանգ կիպի պիր սէրվէթի վէ հիւնի ճէմալ կիպի պիր մէզիյէթի վար իքէն, էրկէճ ինկիլիզէրտէն պիրինին գալպինի ճէլպ իտէպիլէճէյինտէն գաթիէն էմին իտի։

Գըլօտիյա, սէֆահաթ ալէմինտէ բէք չօգ կէզմիշ պիր ալիֆթէ օլուպ, ուզուն պիր միւտտէթ զարֆընտա կէօրտիյի թէճրիպպէլէր սայէսինտէ, Ինկիլթէրատա մայիչէթինի թէպտիլ իյլէմէյէ գարար վէրտի. Լօնտրայա մուվաըլէթինտէ օ գատար նամուսքեարանէ պիր մայիչէթի իսթիյար իյլէտի քի, պու եաշտա պու գատար կէնճ վէ կիւզէլ պիր գատընըն իֆֆէթինէ, հիւնի հալ ու հարաքեաթընա հէրքէս հայրան օլտուղու սըրատա, Ըսգօչիյալը Տիգթուրէն նամընտա զայէթ զէնկին վէ ասըլզատէ պիր զաթ տա հիւսնի անընա մէֆթուն օլմուշ իտի։

Գըլօտիյանըն իֆֆէթ ու ըմմէթի Լօնտրաճա ատէթա տարպը մէսէլ հիւքմինէ կիրմիշ օլմաղըլա, պիչարէ Տիգթուրէն մէչրուիյէթտէն մատէ պու գատընըն վիւսալինէ նայիլ օլունամայաճաղընա գանաաթ կէթիրէրէք, էն սօնրա

Գըլօռիյայա տէսթը իզտիվաճընը ուզաթմաղա գարար վէրտի։

Գըլօռիյա տա, մայիչէթը սէֆիհանէսի էնթասընտա կէօրտիւյի թէճրիւպէլէրտէն հաշամադ վէ պէօյիւք պիր սաատէթէ նայիլ օլմադ, ֆամիլեա թէշքիլի իլէ օլաճաղընը անլամըշ օլտուղունտան, մըսթըր Տիգթուրէնին թէքլիֆի իզտիվաճընը հէմեն գապուլ էյլէտի... իզտիվաճլարընըն օնընճը այընտա կիւղել պիր գըզճըղազլարը տիւնեայա կէլտի քի Օլիվիյա թէմամիյէ իթթիրէր։

Մըսթըր Տիգթուրէն Ինկիլիթէրանըն զէնկին թիւճճարընտան օլուպ, կիւղել Գըլօռիյանընն աչգ ու մուհապէթի իլէ եանմըշ թուղթուշմուշ օլտուղու ճիհէթլէ, զէվճէնինին իսրաֆաթընա սալա սէռ չըգարմայըպ տայիմա մէմնունիյէթ կէօսթէրտիյօր իտի։ Գըլօռիյա Բարիզտէ օլտուղու կիպի Լօնտրատա տա իսրաֆաթընա նիհայէթ վէրմէյէրէք, ատէթա ավուճլա ալթուն սաչարճասընա մէճնունանէ հարաքէթլէրտէ պուլունույօր վէ զէվճինին սէրվէթինի պիր ան էվէլ չիւրիւթմէյէ զայրէթ իտիյօր իտի։

Գըլօռիյա հէր նէ գատար Բարիզտէ տէյիլ իսէ տէ, օրատաքի ահպապլարը վասէթասը իլէ տիւգ ժօրժ Ցըլաթուր-Վօտիյայա տայըր հէր վագթի մալիմանթ ալմադտան վէ տիւգին հարաքէթինի ուզագտան թէֆթիշ իթմէքտէն իտալի գալմայօր իտի... Հաթտա 1848 սէնէսի վուդուաթընտան սօնրա, ժօրժըն մէճլիսը այանէ տախիլ օլտուղունը պիլէ իսապեր ալտը։

Գըլօռիյա իլէ ժօրժ արալարընտաքի րապըթալար միւնքէսիր օլտուղու հալտէ, հալա ժօրժըն հէր հալինի նազարը թէֆթիշէ ալմասընըն սէպէպի նէ՞ իտի, պունը պիլմէ հէնուզ թային իտէմէյօրուզ։ Հիքեայէմիզէ տէվամ իտէլիմտէ էլպէթտէ պունըն հիքմէթինի անլարըզ։

Ինկիլիզ թիւճճարլարը մըսթըր Տիգթուրէնին թէճարըթինէ տայիմա նազարը հասէալէ պագտըգլարընտան արալարընտա էօյլէ պիր ըդգապէթ ըէյտա օլտուքի, զէվալը Տիգթուրէն, պիր հանտան ըագիպլէրի թարաֆընտան

հէր կիւն պին տիւրլիւ խասարէ վէ տիկէր թարաֆտան զէվճէնինին մէճնունանէ իսրաֆաթընա արթըգ տայանամայըրագ, վագթը իլէ միլեօնլարա մալիք օլան պու ատէմ, կիթ կիտէ աճընաճագ պիր հալէ կէլտի։ վագտա իլանը իֆլաս իթմէտի, ֆագաթ սէրվէթը ազիմէսինին էն պէօյիւք պիր գըսմընը էլտէն չըգարմըշ իտի։ Մըսթըր Տիգթուրէն, բէք ադիլ վէ բէք միւտէպպիր պիր զաթ օլմադլա պէրապէր զէվճէնինին թահտը հիւքմիւնտէ պուլունույօր իտի քի, պուտա քէնտիսի իչին պաշդաճա պիր ֆէլաքէթ տէմէք իտի... Գըլօռիյա կիպի միւսրիֆ վէ սէֆիհ պիր գատընըն էսիրի օլան պու զէվալը, թէսաբբուֆ վէ իտարէսինի զայպ իտէրէք, արթըգ հիչ պիր շէյ սէօյլէմէյուպ մուամէլաթը ճէրէեանը թապիյէսինէ, հալի ասլիսինէ թէրը իթթի...

Մըսթըր Տիգթուրէն, պու կիտիչլէ թէտրիճէն խաթիդ-բաղլարա տիւշար օլաճաղընը տիւշիւնէ տիւշիւնէ, ագըպէթ քէտէրինտէն խասաթալանըպ վէֆաթ իյլէտի։ Գըլօռիյա զէվճինին վէֆաթընա սալա թէէսիւֆ իթմէյուպ անճագ անընն զայպուպէթի իլէ քէսիլէն մէնպայի սարֆիյաթէ աճըտը, քէնտի սէրվէթի զաթէն իչ եիւզ պին ֆըրանգտան խապըրէթ օլտուղունտան, զէվճինին վէֆաթընտան պիր սէնէ սօնրա, պու բարատան տա անճագ սէքսէն պին ֆըրանգըզ պանդա գայիմէլէրի էլինտէ գալընճա, օ զէման տիւգ ժօրժ Ցըլաթուր-Վօտիյօյը էյիտէն էյի տիւշիւնմէյէ պաշլատը։

Զէվճինին վէֆաթը, ֆըրանսայա ավտէթի իչին մէվճուտ օլան մանիլէրի օրթատան գալտըրմըշ վէ մուգատտէմա թատավվուր իյլէտիյի ըըլանը արթըգ մէվգըյը իճրայէ գօյաճագ զէման հուլուլ իթմիչ իտի։ ֆագաթ պունըն իչին Բարիզտէ պուլունմասը լազըմ կէլիյօր իտի... Գըլօռիյա հէմ պիր խանէ քիրալամագ վէ հէմտէ ժօրժըն օ զէմանէ գատար լայըգը իլէ էօյրէնէմէտիյի մայիչէթը խուսուսիյէսինէ եագընտան քէսալը իթթիլա իտէպիլմէք իչին Բարիզէ ազիմէթ իթտի։ պէշ օն կիւն սօնրա եինէ Լօնտրայա ավտէթլէ գըզընա միւլագը օլտու։

Լօնտրայա մուվասըլէթինաէն պիր գաչ կիւն սօնրա քէ-
րիմէսի իլէ թէքրար Բարիզէ ավտէթ իտէրէք , գարիյնի քի-
րամըն մալիումէրի օլան Պէրլին ճաամաէսինաէքի գօնաղա
եէրլէշտի քի , պու գօնաղա Ժան-Ժուտինին նէ սուրէթլէ
կէրուպ չըգարըրսա եինէ օգուչանլարըմըզա մալիում պիր ։

29

Պունտան էվվէլքի պապլարտա վէրտիյիմիզ Թաֆթա-
լաթտան , տիւգ Ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն ահվալը խու-
սուսիյէսի հագգընտա գարիյնի քիրամըն վուգուֆը Թամ
հասըլ եիթտիքէրինէ չիւպհէ եօգ տըր . Ֆըրանսա այանըն-
տան օլան տիւգ Ժօրժ , Գըլօտիյանըն Թէշվիգի իլէ իրթի-
քեսպ եիթտիքէրի ճինայէթլէրտէն եիրմի սէնէ սօնրա ,
Մօնթ-Բարնաս մէղարըզընտա Րընէ Մուէն չէքինտէ օր-
Թայա չըգան միւնթէգիմ , քէնտիսի իչին բէք պէօյուք պիր
տիւչմէն մէգամընա կէչմիշ իտի , չիւնքի նէ Թասավվուր-
լարտա պուլունտուղունը պիլմէյօր իտի ։

Տիւգ , հայլի վագըֆտան պէրի էսկի մէթրէսի Գըլօ-
տիյայէ տայըր պիր խապէր ալամամըշ իտի . օ սըրատա Բա-
բիղտէ պուլունտուղունը պիլմիշ օլսա իտի , տահա զիյատէ
իսթիղրապ ու Թէչաչա տիւչար օլաճաղը Թապիյի իտի . չիմ-
տիտէ նազարը տըգգաթըմըզը տիւգ Ժօրժ Տըլաթուր-Վօ-
տիյօնըն իգամէթ իթմէքտէ օլսուղու եաղը օտասընըն տէ-
բունինէ սեվգ իտէլիմ , Նաաթ օնու չալըյօր իտի , պու էս-
նատէ եանը պաչընտաքի օտանըն էօնինէտէ պիր այագ սէ-
տասը բէյտա օլսու , եաղըխանէսինին էօնինէտէ օթուրուպ
ըզթըրասէֆզա Թէֆէէքքիւրլէրէ տալմըշ օլան տիւգ , ադս
իտէն սէտայէ գուլագ վէրիպ այագա գալգտը . գաբու չա-
լընմասը իլէ տիւգ Թարաֆընտան .

— Կիրինիզ . . . էմր վէրիլիր վէրիլմէզ պիր ուշագ իչէրի
կիրմէքլէ .

— Տիւգ հազրէթլէրի , միւսիւ Թէֆէր կէլմիշ էֆէնտի-
միզի կէօրմէք իսթէյօր , տէտի ։

— Կէթիրինիզ . . .

Պու էմրի միւԹէադրպէն ուշագ իչէրիյէ , ինճէ , ուզուն
պօյլու վէ նարին եարուլը պիր ատէմ իտսալ էթտի . չտսը
մէրգումըն էլպիսէսի բէք միւնթազամ վէ խուսուսի իլէ տար
սիյահ ըէտէնկօթը պաչտան աչաղըյա գատար իլիքի օլուպ ,
եիւղիւ պիւսպիւթին Թըրաչը վէ պաչընըն սաչլարը ասքէր-
քեարի քէսիլմիշ իտի . քէնտիսի Թադրիպէն օԹուզ պէշ
եաչլարընտա կէնճ պիր տելիգանըը օլտուղու կիպի , ղէքեա-
վէթէ տելալէթի իտէն բարլագ կէօղլէրի ֆըրըլ ֆըրըլ տէօ-
նէրէք , գարշըսընտա պուլունան զաթըն էտրարը գալպիյէ-
սինի քէչֆի իլէ օղրաչըղըը անլաչըլըյօր իտի . Ժօրժ տա պու
զաթըն հէր հալինէ վուգուֆ ըէյտա իտէրէք , պայաղը պիր
ատէմ օլմատըղընտա հիւքմ էթմիշ իտի ։

Տիւգ , միւսիւ Թէֆէէր նամընը իչԹիտիյի անտէ այագա
գալդմըշ օլտուղու ճիհէթլէ , բօլիս մէմուրը , իչէրիյէ կիրին-
ճէ եէրլէրէ գաբանըրճասընտա էյիլէրէք տիւգի սելամլատը ,
ուշագ տըշարը չըգըդ բօլիս միւֆԹիԹիչի իլէ տիւգ եալը-
նըզ գալարլար . տիւգ քելամէ աղաղ իլէ .

— Միւսիւ Թէֆէր , պու կիւն սիզէ պիր մէքթուպ եաղ-
մըշ իտիմ . . . տէտի ։

— ԷվվէԹ տիւգ հազրէթլէրի , մէքթուպընըզը ալըր
ալմազ էմրը այիլէրինէ էթտաԹ էթմէյէ չիԹտպ էթտիմ ։

— Թէշէ՛քքիւր իտէրիմ , սէօյլէչէճէք մուհիմմ չէյլէրի-
միզ վար , սիզ էվէլ էմիրտէ պիր տանտաալէէ ալըպ օԹու-
րընըզ տա գօնուշալըմ ։

Իքիսի տէ գարշը գարշըյա օԹուրտուլար . Թէֆէր ,
տիւգ Թարաֆընտան իչրատ իտիլէճէք սիւալլէրէ ինԹիզար
իտիյօր իտի . տիւգ իսէ , նէ եօլտա սէօղէ պաչլայաճաղընը
տիւչինէրէք էն սօնրա .

— Միւսիւ Թէֆէը, բօլիս նէզարէթինտէքի խըտմէթինիզտէն մէհրունմը՞սընըզ, տէտի։

— Հագդըմտաքի լութֆընըզտան տօլայը նասըլ մէմնուն խէմ, սայէնիզտե նայիլ օլտուղում մէմուրիյէթիմտէն տէ օ գատար միւթէշէքքիւրիմ։

— Խա՛յըր տօսթում, բէտէրինիզ պէնիմ էն ֆէլաքէթլի ղէմանլարըմտա տա պէնի պըրագմատը, պանա բէք չօգ խըտմէթլէրի վար տըր, պէն տէ օղլունա պօրճունը էօտէմէքտէն պաշգա պիր շէյ հաբմատըմ։

— Բէք լութֆքեարսընըզ, ինշալլահ ֆըրսաթ տիւշեր տէ հագդը աճիղանէմտէքի լութֆունըզա գարշը, վիննէթտարլըղըմը ֆիլէն իսպաթ իլէ պէնտէնիզ տէ պահտըեար օլուրում։

— Տէհիյինիզ ֆըրսաթ տիւշմիւշ տիր, սատագաթընըզտան էմին օլտուղում իչին էլպէթտէ սիզէ միւրաճաաթ իտէճէյիմ, մէսէլէ պու տէֆա տա սիզին մէնաֆիյինիզէ խըտմէթ իտէճէք տիր. սիզ տայիմա պաղը տագիդ մէսէլէլեր իլէ իշթիղալ իտերսինիզ սանըրըմ։

— Էվվէթ տիւգ հաղրէթլէրի։

— Օ հալտէ պաղը Էվրօբա մէմալիքինի տօլաշան վէ էն սօնրա Բարիզէ կէլէն պիր թագըմ հայլազ սէրսէրիլէրի տէ պիլդըրինիզ։

— Էվվէթ տիւգ հաղրէթլէրի, տայիմա անլէրի թէագըպ իտիյօրում, ֆագաթ թէէսսիւֆ օլունուր քի Ինկիլթէրա կիպի պիր մէմլէքէթ, պէօյլէ ճանիլէրէ մահալի իճթիմա օլունույօր. մամաֆիհ պու սէրսէրիլէը հագդընտա, վէլէվ ճիւղի օլսուն մալիւմաթ ալապիլէճէք պիր ատէմ թէվգըֆ օլունամատը։

— Միւսիւ Թէֆէը, Լօնտրատան կէլէն Իթալեալը պիր ճասուսը էլտէ իտերսէնիզ թապիյի բօլիս նէզարէթի սիղը տէն խօշնուտա օլուր տէյի՞լ մի։

— (Մուրուր իլէ.) Ա՛հ օ զէման հէր շէյ հօլունա կիբէր իտի, հէր շէյի իւմիւտա իտէպիլիր իտիմ. ֆագաթ պու

դատար պէօյիւք պիր սատաէթի իւմիւտա իտէմէմ, քի՞մ պանա տէլալէթ իտէճէք տիր։

— Թէհարրիյաթընըզը թէէսհիլ իտէպիլիրիմ սանըրըմ։

— Սի՞զ մի, տիւգ հաղրէթլէրի...

— Էվվէթ պէն, հաթտա տէօրիյիմ իթալեան ճասուս իլէ, սիղին կիպի դարշը դարշըճա օթուրտում պիլէյ...

— Նէրէտէ թէսատիւֆ պույուրտուղունուզը սօրմազա միւսատաէ իտէրմի՞սինիզ.

— Բարիզտէ, հաթտա օ ատէմ պիր դաչ կիւնտէն պէրի Բարիզտէ պուլունույօր, պէն թէագդըպ իտէմէտիմ, ֆագաթ սիղ օ ատէմի պուլապիլիրսինիզ։

— Շիւպհէսիզ տիւգ հաղրէթլէրի, իսմի իլէ էշքեալընը խապէր վէրմիյինիզ սուրէթտէ պու իշ բէք գօլայլաշըր։

— Իսմինի պէն տէ պիլմէյօրում, էշքեալինի խապէր վէրմէք տէ լազըմ տէյիլ տիր, չիւնքի սիղէ թէվգըֆի իտիլէճէյի զէման վէ մահալի խապէր վէրէճէյիմ։

— Թէվգըֆի իտիլէճէք կիւնի հա՛։

— Էվվէթ, էօնիւմիզտէքի բէնչէչէնպիհ կիւնի։

— Եա մահալի թէվգըֆը։

— Մօնթէ-Բարնաս մէզարլըզը, չիւնքի պու ճասուս օբայա բէնչէչէնպիհ կիւնիւ կէլիպ գէնտիլէրինէ մէնսուպ պիր գատըն իլէ օրատա միւլագաթ իտէճէք տիր։

— Ա՜ճէպա պու գատըն քի՞մ տիր։

— Գատընը շիմտի իշէ գարըշարըմագ էյի տէյիլ տիր, իւք իշիմիզ հէրիֆի թէվգըֆի իթմէք տիր. պունը տիւշիւնէլիմ, սօնրա պու ատէմի թէվգըֆի իթմէյինիզ անտէ պէն խապէրսար օլմալըյըմ, հաթտա իճրա իտէճէյինիզ թահգըգաթէ այըա էվրագը պէն հէր գէսատէն էվվէլ կէօրմէք իսթէրիմ...

Թէֆէը, զաթէն զէքի պիր ատէմ օլմաղըլա, տիւգիւն պու պապատ էակի պիր խաթըրէատէն էնտիշէնաք օլտուղունը վէ պու խաթըրէտէ Բընէ Մուլէնին մէտխալի օլաճաղընը անլատը, մամաֆիհ գէսապը էյինիյէթ իտէպիլմէք իչին.

— Պու ատէմ չիւպհէսիզ տիւգ հաղրէթլէրինին տիւշմէնլէրինատէն օլմալը տըր , տէտի ։

— Միւսիւ Թէֆէր , սիզ տիւշիւնմէտէն պահս իտիյօրսունըզ , պու ատէմի անճագ եիրմի տէօրթ սաաթատան պէրի Թանըյօրում , նա՞սըլ տիւշմէնիմ օլապիլիր , պու ատէմ Բարիզատէ ֆէնալըգլար իթմէք ակվատաըննատա պուլունուր պիր տիւշմէն տիր քի , հադդըննատա հէր նէ ճէզա ԹէրԹիպ իտիլսէ եինէ աղ տըր ։

— Անլատըմ էֆէնտիմ , մէսէլէ էհէմմիյէթլի տիր , անճագ Թէվգըֆ իտիլէճէք պու ատէմտէ սույի գատատ տայըր էվրադ պուլմադ միւմքի՞ն մի աճէպա ։

— Եանլըշ իշ կէօրմէք ատէթիմ տէյիլ տիր , էմին օլունըզ քի պատէլ Թէվգըֆի հիւքմի նէթիճէ էլտէ իտիլէճէք տիր , պէնի էն զիյատէ մէճպուռ իտէն ճիհէթ Թէրֆիյի րութպէ իթմէնիզ տիր . եալընըզ շունը իխթատր իտէյիմ քի , օ կիւնէ գատար պու իշտէն քիմսէնին մալիւմաթը օլմայաճագ տըր ։

— Բէք կիւզել , ֆագաթ Թէվգըֆի էմիրնամէսի իչին մէրճիինէ միւրաճաաթէ մէճպուրըմ ։

— Նէ՞ տէմէք , սիզտէ պօշ էմիրնամէլեր եո՞գ մը ։

— Պուլունուր ամա բէք նատիր , պինատէն ալէյհ էմիրնամէյի ալապիլմէք իչին օ շախսըն իսմինի պիլմէք լազըմ կէլիր ։

— Իսմինի Թէվգըֆտան սօնրա գայտ իտէրսինիզ , շիմտիլիք եէրինի պօշ պըրագընըզ . . .

— Աչըդ պըրագմագ գանուննա մուղայիր տիր , ա՛հ տիւգ հաղրէթլէրի , պիլիրսինիզ քի մէտաըը մայիչէթիմ պու մէմուրիյէթ տիր , էկէը անըտա պու վէսիլէ իլէ զայղ իտէճէք օլուրսամ . . .

— Գօրգմայընըզ , պէն հէր մէսուլիյէթի իւզէրիմէ ալըրըմ ։

— Օ հալտէ էմրինիզէ միւնէթաղըրըմ ։

— Պու շախսը մէճհուլըն էօնիւմիւզտէքի բէննչէմպիոն

կիւնիւ սապահլէյին սաաթ սէքիզ իլէ տօգուզ արասընտա , Մօնթ-Բարնաս մէզարլըզընատա պուլունաճաղընա տայըր մալիմաթըմ վար տըր , պէնտէ օրատա պուլունաճաղըմ , սիզտէ սաաթ սէքիզտէն էվվէլ օրայա կէլմէյէ ղայրէթ իտինիզ ։

— Օրատա զաթը ալինիզին էմիրլէրինէ պէքլէյէճէյիմ , տէյի՞լ մի ։

— Էվվէ՛թ , սիզ Մօնթ-Բարնաս մէզարլըզընըն տէմիր բարմաղլըղը եանընատա պուլունուրսունըզ , հէրհալդէն պէնտէ Թէագըզպ իտէճէյիմ , սիզտէ վերէճէյիմ իշարէթ իւզերինէ Թէվգըֆի իտէրսինիզ . պատէհու Թապկի էգամէթկեահընը էօյրէնէճէք , պանատա ատրէսինի պիլտիրէճէքսինիզ ։

— Թէվգըֆի իտէճէյիմիզ ատէմ , հագըգաթէն օ ճէմիյէթէ մէնսուպ պուլունատուղու Թադտիրատ , նէզաքինատ իշլէրինէ տայըր էվրադ պուլունմասը լազըմ կէլիր . պինատէն ալէյհ պէօյլէ պիր ատէմին ատրէսինի խապէր վերէճէյինի իւմիւտ իտէ՞րմիսինիզ ։

— Բէք տօղրու , օ հալտէ նէ՞ եաբմալըյըզ ։

— Պէնտէնիզէ գալըրսա հէրհալդէ մէզարլըգտա Թէվգըֆի իտէճէյիմիզէ , մէզարլըգտան պաշլայարագ իգամէթկեահընա գատար Թէագըզպ իթմէք վէ անտէն սօնրա օրատա Թէվգըֆի իթմէք տահա մինասիպ օլուր ։

— Սիզ հէր հալտէ պէնտէն էմր ալմատըգճա պիր շէյ եաբմայընըզ ։

— Պիզ պու իշի մէվգըզըն բօլիս գօմիսէրի իլէ միւսթանթիգ էֆէնտիյէ Թէրք իտէրսէք , տահա էյի օլուր զանն իտէրիմ ։

— Բէք կիւզել օլուր , սիզ չօգ զէքիսինիզ , միւթալաաթընըզ պէնի տիւչարը հայրէթ իտիյօր . եաթիրաճի իտէրիմ քի , սիզին կիպի զէքի ատէմլեր բէք նատիր պուլունուր ։

Տիւգ ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ պու սէօզիւ սէօյլէտիքո-

տէն սօնրա, բօլիս մէմուրընա իքի ատէտ պինէր ֆըրանգըզ պանգնօթ ուղատարագ.

— Պու իշտէ սիզէ պաղը ուֆագ թէֆէք մասրաֆլար իչին բարա լաղըմ տըր. իչթէ սիզէ ալէլ հիսապ օլարագ պունը վէրիյօրում, սօնրա իյճապընա պագարըղ, տէտի իսէ ած, բօլիս մէմուրընըն քէնտիսինէ ուղատըլան պանգնօթլարը ալմագտա իսթիղնա իթտիյինի կէօրիւնճէ.

— Թէֆէ՛ր, պունը գապուլ իտէրսէնիզ պէնի հագըգաթէն մէճպուռն իթմիշ օլուրսունուզ. օ հալտէ պէնիմ հիմայէմ սիզին իչին տայիմի տիր, տէյու իլավէ իթտի.

— Պիլիրիմ էֆէնտիմ, պէնտէնիզ իչին լութֆ գաբուլարը աչըգ տըր, էֆէնտիմիղին լութֆունա տայիմա իթիմատըմ վար տըր.

— Էօյլէ իսէ պունը ալընըղ.

Թէֆէր պու տէֆա ըէատ իթմէյուպ, պանգնօթլարը եէլէյինին ճէպինէ եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա.

— Տիւգ հազրէթլէրի, պէնտէնիզէ պաչգա պիր էմրինիզ վա՞ր մը, տէտի.

— Խա՛յըր, եալընըղ էօնիւմիւզտէքի բէնչէմպիհ կիւնիւ Մօնթ-Քարնաս մէզարլըղընըն բարմագլըղը եանընտա պուլունընըղ.

— Պաչ իւսթիւնէ, տիւգ հազրէթլէրի.

Թէֆէր, տիւգտէն այրըլաճաղը սըրատա, եէրլէրէ գատար էյիլէրէք հիւրմէթ վէ թազիմ իլէ վէտա իտուպ չըգսը կիթտի. տիւգ եալընըղ գալընճա օտասընըն գապուսընը գապայարագ, քէնտի քէնտինէ.

— Ա՛հմագ հէրիֆ Լօնտրատան կէլմիշ, էսկի խաթըրէլէրի ույանտըրմագ զայրէթինէ տիւշմիւշ, խանէսինտէ էվրագ վար ըմըշ, ֆագաթ պէն անլէրի բօլիս գօմիսէրինտէն էվվէլ էլտէ իտէճէյիմ, բօլիս գօմիսէրի իլէ միւսթանթիղ էֆէնտի պէնի իթհամ իտէճէք վէ էսրարը մէյտանէ չըգարաճագ օլան օ մահուտ քեաղըտլարը կէօրմէյէճէքլէր տիր, տէտի.

Թէֆէր իլէ տիւգ արասընտա վուդունի խապէր վէր-

տիյիմիզ միւքեալէմէ, Իընէ Մուլէնին, Անժէլ իլէ միւլագաթ իչին ուսթասընըն մէզարընը զիյարէթ իթմէք իսթէտիյի բէնչէմպիհ կիւնիւտէն էվվէլ, եանի ճումաա էրթէսի կիւնիւնէ միւսաատը՛ի իտի.

Իընէ Մուլէն, Մօնթ-Քարնաս մէզարլըղը պէքճիսի իլէ միւլագաթ իթտիյի զէման, մատամ լա Իէվվայէնին հէր բէնչէմպիհ կիւնիւ զիյարէթէ կէլտիյինի խապէր ալընըչ վէ օ կիւնէ գատար բէք չօգ զէման պէքլէմէսի լաղըմ կէլէճէյինի անլամընչ իտի. պու միւսաէթէ քէնտիսի իչին բէք ուղուն կէօրիւնմէքլէ, էրթէսի վէ տահա էրթէսի կիւնիւ թահարրիյաթընա տէվամ իթտի իսէ տէ, պէյհուտէ եօրուլմագտան պաչգա պիր ֆայիտէ հասըլ օլմատը.

Իընէ, իքի կիւն տահա թէհարրի իտուպ տա եինէ պիր նէթիճէ էլտէ իտէմէյինճէ, բէնչէմպիհ կիւնիւնիւ իք իլէ չէքմէյէ պաչլատը. քէնտի քէնտինէ.

— Բէնչէմպիհ կիւնիւնէ գատար սապր իտէճէյիմ. ֆագաթ պու միւսաէթէ զարֆընտա նէ՞ եաբաճաղըմ, տէյօր իտի.

Պու սիւալի պինտէֆա իյրատ իթտիքտէն սօնրա, օ միւսաէթէ զարֆընտա քէնտիսինի հէմ էյլէնտիրմէք վէ հէմտէ պէօյիւճէք պիր թահարրուֆ հասուլէ կէթիրմէք իչին, քէնտի քէնտինէ ճէվապէն.

— Կիտէր պաչգա պիր աբարթըման պուլուրում, հէմ բահաթ վէ հէմտէ թահարրուֆ իթմիշ օլուրում, աբարթըմանըմտա պալօլար վէրէճէք տէյիլիմ ա՛... պանա իքի օտա իլէ պիր մաթպախ քեաֆի տիր, տէտի.

Իընէ, պիհնինտէ շու միւթալաայը կէչիրիպ տէ գարար վէրտիյի կիճէնին ֆէրտասը օլան բաղար էրթէսի կիւնիւ աբարթըման թահարրիսինէ պաչլատը. իպթիտա Մարէ ճիվարընտա քիրալըղ աբարթըմանլար պուլունան մահալլէրի եօղլատը, ֆագաթ օրալարտա ֆիքրինէ մուվաֆըգ պիր չէյ պուլամայարագ, բէք զիյատէտէ եօրուլմուշ վէ աճըգմըշ օլտուղունտան, գարընընը տօյուրմագ իչին Գաթոլիկ ճիվա-

ըլնաս ուֆագ պիր լօգանթայա կիրտի . թալի՝ քէնտիսինի, տօղտուղու , պէօյիւտիւյիւ վէ Բօլ լը Րէվվայէնին Անժէլի կէօրիւպ սէվտիյի , Պէրթ իլէ Ապէլին տօղտուղու մահալէ սէվգ իթմիշ իտի :

Ըրնէ գարնընը տօյուրտուգտան վէ եօրկունլուղունը ալտըգտան սօնրա թէքրար թէհարրիյաթընա տէվամ իթ-տի , Սէնթ-Անթուան ճատտէսինտէն մուրուր իլէ Բօայալ մէյտանընա չըգմագ իչին տար պիր սօգագտան սապտը , պիրթէսաուիֆ քէնտինի մուգատտէմա Բօլ լը Րէվվայէնին իգամէթ իլլէտիյի խանէնին էօնիւնտէ պուլտու :

Գաբունըն իւղէրինտէ թաալիգ խոիլէն պիր լէվհատա շու եապըլար օգունույօր իտի :

« Փիրաղգ հիչիմ ապարթրևանիզար »

Գաբուճընըն օտասը մէրսիվէնլէրին էօթէ թարաֆընտա պիր քէօչէտէ իտի . քէնտիսի թագրիպէն գըրգ եաչընտա ճէսուր պիր գաբըն օլուպ , ալչագ վէ իւղէրինէ ճամըը պիր գաբու իլէ գաբանան օտանըն իչինէ կիրուպ թաամ իտէյօր իտի . քէնչէրէնին ճամը աչըգ պուլունտուղունտան , Րընէ օրայա կէլտիյի ղէման ուսուլէթ իլէ պաշընը իչէրիյէ սօգուպ .

— Մաամ՛, ուֆագ պիր աբարթըմանընըզ վա՞ր մը , տէյու սորտու :

— Էվէ՛թ միւսիւ , կիւղէլ պիր աբարթըմանըմ վար ,

— Հանկը գաթտա :

— Տէօրտիւնճի գաթըն արգա թարաֆընտա . . .

— Նէ՞ ղէման պօշալըր :

— Պու կիւնտէն իթիպարէն պօշ տըր :

— Բիրաա՞ :

— Տէօրտ եիւզ ֆըրանգ . . . քիրաճըլարը տիւն չըգ-տըլար , խանէ սահիպի ճամլարը պիլտիրտիյի կիպի տիվար-լարտաա կիւղէլ պիր քեաղըտ գաբլատը :

— Գա՞չ բարչա տըր :

— Տէօրթ բարչատան իպարէթ օլուպ, պիրիտէ մաթպախ տըր :

— Օտալարը գիյարէթ իտէպիլի՞միյիզ :

— Էվվէթ միւսիւ , ֆագաթ եօգարըյա չըգմազտան էվվէլ սիզէ պազը չէյլէր սօրմագա մէճպուրըմ . էվէլ էմիր-տէ լութֆէն նէ սէնաթլա մէշղուլ օլտուղունըզը սէօյլէ՞միսինիզ :

— Մաբինաճըյըմ մաամամ ,

— Էվլի՞միսինիզ :

— Օ սաատտէթէ , եախսա օ ֆէլաքէթէ հէնուզ օղրա-մատըմ ,

— (Կիւլէրէք .) Սաատէթ , ֆէլաքէթ , բէք տօղրու . իշտիվաճ տէնիլէն չէյ բիյանգօ նօմէրօսընա պէնզէր :

— Էվվէթ էօյլէ տիր . . . նէ հալ իսէ , պիզ հէնուզ օ նօմէրօյը չէքմէտիք :

— Քէօբէքլէրինիզ , քէտիլէրինիզ վա՞ր մը ,

— Խա՛յըր :

— Պունլարը սօրմագա մէճպուր օլտուղում իչին աֆվը-նըզը թէմէննի իտէրիմ . չիւնքի խանէ սահիպի էվին իչին-տէ սալա կիւրիւմթի բաթըրտը իսթէմէտիյի ճիհէթլէ , պու կիպի չէյլէրտէն վէ ալէլհուսուս չօճուգլարտան խօշլան-մազ :

— Պէնտէ , բաթըրտտան խօշլանմամ , սիւքիւնէթլէ եա-չամագ իսթէրիմ , ֆագաթ միւսաատէնիզլէ պէնտէ պիր չէյ սօրայըմ , միւսթէճիրլէրինիզին իչինտէ էվլիլէրի եօղ մը :

— Վար տըր :

— Պուրատա իգամէթ իթտիքլէրի միւտաէթ զարֆըն-տա չօճուգլարը օլուրսա , թաալիյի օլաճագ տըր եա՛ , օ հալ-տէ անլէր էվտէն չըգարըլը՞ր մը :

— Էվվէթ միւսիւ , տէրհալ եօլա գօնուլուր :

Րընէ Մուլէն պու տէֆա սէրպէսթճէ պիր գահգահա գօրարարագ .

— Բէք կիւզէլ մաամամ . էվվէլ էմիրտէ պու խանէյի

թէրք իթմէմէք վէ սիզէն այրըլմամագ իչին թէէհիւլ իթմէյէճէյիմ։ ըէճա իտէրիմ, արթըգ պանա քիրալայաճաղըմ օտալարը կէօսթէրինիզ, տէտի։

30

Գաբուճը գատըն մէրտիվէնտէն չըգմադա վէ Ըընէ տախի մէզպուրէյի թէագըզ իթմէյէ պաշլատը. Ֆագաթ գատըն, Ըընէ Մուլէնին սէրպէսթ սէրպէսթ չըգմագտա օլտուղունը կէօրիւպ թէվագուճ իտէրէք.

— Զօգ չէյ, ղալիպա սիզ պուրայա էվէլճէտէ կէլմիշ օլմալըսընըզ, ճօգաա ալտանըյօ՞րմույըմ, տէտի։

— Խա՛յըր ալտանմայօրսունըզ, կէչէն հաֆթա կէլմիշ վէ մուգատտէմա պու խանէտէ իգամէթ իտէն պիր Ֆամիլյէ տայըր սիզտէն պագը մալիւմաթ իսթէմիշ իտիմ։

— Էվէ՛թ, էվէ՛թ, խաթըրըմա կէլիյօր, էյ օ Ֆամիլեայը պուլապիլտինի՞զ մի։

— Հէյհա՛թ, հէնուզ պուլամատըմ մատամ, Ֆագաթ պուլապիլէճէյիմի գավիյէն իւմիւտ իտիյօրում։

Պու էանատէ իբինճի գաթա վասըլ օլտուլար. մէրտիվէնին գարշըսընտա չիֆթէ գանատը վէ իւզերլէրինտէքի պագըր լէվհալարը ղայէթ թէմիզ վէ բարլագ իբի գաբու կէօրիւլիյօր իտի. գաբուճը գատըն պուրատա տուրարագ մաղրուբանէ պիր թավը իլէ.

— Պագընըզ, հեր թարաֆ նէ՞ գատար թէմիզ տիր, տօղրուսը էվին հիչ պիր հալինէ տէյճէճէք ճօգ տըր. պու գաթը պաշտան պաշա եէթմիշ իւչ եաշընտա ղայէթ ղէնկին վէ մատամ Ա.մատիս նամընտա պիր գատըն քիրալամըշ տըր, թօհաֆ պիր իտ տէյի՞լ մի. եանընտա մատամ էսթէը նամընտա վէ հէնուզ բէք կէնճ պիր գատըն պուլունույօր,

զանն իտէբսէմ եէկէնի օլմալը. պու մատամ էսթէրին ագըլընա ճիւզի խըֆֆէթ կէլմիշ տիր, ֆագաթ էօյլէ կիւրիւլթիւլիւ բաթըրտըը տէլիլէրտէն տէյիլ տիր, քէնտի հալինտէ պիր չէյ. պունլարըն ալթը նէֆէր խըտմէթճիլէրի վար վէ երէյիճէ պիր ղէմանատան պէրի պուրատա իգամէթ իտիյօրլար, տէտի.

Կէվէզէ գատըն մէրտիվէնտէն չըգմագտա տէվամ իտէրէք, վէ հեր գաթընտա իգամէթ իտէնլէրին ահվալը խուսուսիյէլէրինէ տայըր Ըընէյէ մալիւմաթ վէրէրէք, տէօրտունճի գաթա վասըլ օլուր օլմազ.

— Իչթէ կէլտիք, տէյուպ, տէրհալ պիր գաբու աչտը, իչերի կիրտիլէր. պու տայիրէնին միւչթէմիլաթը բէք սատէ իտի. գաբշը թարաֆտա պիր եէմէք սալօնը, սաղ թարաֆտա մանթախ, սօլ ճիհէթտէ ճամէքեանըը պիր գապինէ, եէմէք սալօնըն արգասընտա տա եաթագ օտասը պուլունույօր իտի. Ըընէ Մուլէն օտալարը կէզիպ կէօզտէն կէչիրտիքտէն սոնրա.

— Հեր թարաֆը լուզումը տէրէճէտէ այտընըզդ, պէնիմ իչին բէք մինատիպ պիր տայիրէ. պու ճամէքեանը գապինէյէ պիր քիլիտ եաբտըրարագ էվապալարըմը վազ իտէրիմ, մանթախը տա թուալէթ գապինէսի եաբարըմ. թատմը տըշարտա իտէճէյիմ իչիւն պանա մանթախըն լուզումը եօգ տըր, տէտի.

— Բէք ալա՛, էշէանըզ վա՞ր մը.

— Հէնուզ տիյարը էճնէպիյէտէն կէլիյօրում, Ֆագաթ չիմտի կիտեր թէտարիք իտէրիմ.

— Էօյլէ իսէ պէնտէ սիզէ անախթարըլարը թէսլիմ իտէյիմ, անախթարը իբի թանէ տիր, պունլարտա տըշ գաբուլարըն անախթարըլարը տըր...

— Սաղլամ պիր քիլիտ եօ՞գ մը.

— Քիլիտլեր սաղլամ տըր. ալէվտուսուս խանէտէ իգամէթ իտէն զաթըլարըն նէ կիտի ատէմլեր օլտուղունը կէօրիւօրսունըզ, հեբսի տե քէնտի հալէրինտէ նամուսը ին-

սանլար տըր , հերքես պիլա խեվֆ ու իհթիրազ գաբուլա-
րընը աչըգ պըրագըպ կիտէրլէր ։

Գաբուճը գատըն եէնի մուսթէճիրի իլէ պէրապէր մեր-
տիվէնտէն ինմէյէ պաշլատըլար . իքինճի գաթա կէլտիք-
լէրի սըրատա , զիքրի սէպգամ իտէն իքի գանատլը գաբու-
լարտան պիրիսի աչըլար . մատամ Ամատիս , Ճանընտա կէնճ
պիր գատըն վէ արգալարընտա իքի խըտմէթճի գատըն պու-
լունտուղու հալտէ չըգտըլար . Ընճէ իլէ գաբուճը , մէզպու-
րէլէրին էվէլճէ կէչիպ կիթմէլէրի իչինն պիր աղ կէրի չէ-
քիլտիլէր . գաբուճը գատըն քէմալի հիւրմէթլէ աէլամա
տավրանըպ , Ընճէ ատ մէզպուրէյէ իմթիհան իթտի ։ Մի-
թէագըպէն կէվէզէ գատըն զայէթ իհթիրամքնարանէ պիր
թավը իլէ .

— Հանըմճըղըմ , նամըսընըզ , տէմէսի իւղերինէ , մա-
տամ Ամատիս ճիտտի պիր թավը վէ չիվէ իլէ .

— Էյիյիմ . . . էյիյիմ . . . վիճուտիմ տէմիր կիպի սաղ-
լամ տըր . Եէթմիշ իւչ Ճաշընտա պուլունույօր իսէմ տէ ,
քէյֆիմ վէ չէթտրէթիմ Եիրմի Ճաշընտաքի գատընլարտա
պիլէ կէօրիւլէմէզ , անլամ̈յօրմընընըզ մատամ Պիժօ . պէն պու
սայէտէ Եիւզ Ճաշընըտա աթլատաճաղըմ . . . էվէ՛թ , պու
սէօզիւմի ունուԹմայընըզ , տէտի ։

— Ինշալլահ հանըմճըղըմ , ձէննապը Հագդ սիղին կիպի
էյի ինսանլարը տայիմա մուտամէր պույուրսուն .

Մատամ Ամատիս , իհթիյարլատըգճա տահա զիյատէ չիշ-
մանլայարագ հալ ու թավրը լաստիգ թօքլար իւղերինէ Ճա-
բըլան գապա ըէսիմլէրի անտըրմագտա իտի . Ֆիլ Հագըդա
սէրվէթի վէ մայիշէթի եօլունտա օլտուղու կիպի , զիհնի տէ
պիր թագըմ թատավվուրաթը ամիդէտէն ազատէ օլտու-
ղունտան , թէղեվինաթա բայէթի տէ նաղարը տըգդաթը
ճէլպ իտէճէք տէրէճէյէ վարտըրըյօր իտի ։

Վէլհասըլ մէզպուրէ , մատամ Պիժոյա տէմիշ օլտուղու
կիպի , միւնթազամ մայիշէթի սայէսինտէ տինճ վէ սաղլամ
պիր հալտէ պուլունմագտա օլուպ , ըէֆիդէսի պուլունան

կէնճ գատըն իսէ , պունտան էվէլքի պապլարտա սէրկիւ-
ղէյրը հաղինինի հէքեայէ իհթիշ օլտուղումուղ պիչարէ Էս-
թէէ , Ճանի տիւշէս Ցըլաթուր-Պօաիյօ իտի ։

Էսթէէ , պու թարիխտէ օթուղ տօգուղ Ճաշընտա պու-
լունույօր իսէ տէ տահա կէնճ կէօրիւնիյօր իտի . տիւշին-
մէք իգթիտարընտան մահրում օլտուղու ճիհէթլէ սէնէլէ-
րին մուրուրի հիւանի լէթաֆէթինէ խալել կէթիրմէյտուպ ,
Եալընըզ կիւղել կէօղլէրինին տալկըն տալկըն պագըչընտան
պաշգա , հիչ պիր հալինտէ տիվանէլիյէ տէլալէթ իտէճէք
պիր նիշանէ միւշահատէ օլունմայօր իտի ։

Զէվալլը գատըն , պիր արալըգ աճէլէ մէրտիվէնտէն է-
նիպ կիթմէք իսթէյէն մատամ Ամատիտէն կէրի գալտը .
կէօղլէրինի մահզունանէ Ընճէ Մուլէնին եիւղիւնէ աթֆ
իթտի քի , պու էանատէ ալիճէնապ մաքինաճը տա քէնտի
քէնտինէ շու սէօղլէրի մըրըլտանտը ։

— Տիվանէ տէնիլէն գատըն պու զէվալլը օլմալը . . .

Էսթէէ , մաքինաճընըն եիւղիւնէ պագմագտա իքէն ,
տիվանէլէրէ մախսուս պիր հարաքէթ իլէ մատամ Ամատի-
սէ տէօնէրէք էլինտէն ԹուԹտու , հաղին վէ լաթիֆ պիր
սէս իլէ .

— Նէ՞րէյէ կիտիյօրուղ , տէյու սօրտու ։

— Իքի կէօղիւմ , կիտուպ պիր աղ կէղինէճէյիղ , հէվա
ալաճաղըզ . . .

— (Հիլմ ու սիւքիւնէթլէ .) Պըրունվայէյէ կիտէճէյիղ
տէյի՞լ մի .

— Խա՛յըր էլմասըմ , պու կիւն օրայա տէյիլ , Բօայալ
մէյտանընընա կիտէճէյիղ ։

Մատամ Ամատիս պու սըրատա պաշընը դաբուճը գա-
տընա չէվիրէրէք .

— Մատամ Պիժօ , իչտիյօ՞րմուսընըզ , տայիմա պիր մէ-
բագ , պու հալ հագըդաթէն գալպիմէ տօգունույօր , բէք
միւթէէսիր օլույօրում . . . պու հալի օլմասա , սիղտէն վէ
պէնտէն ֆարգը եօգ տըր . . . տէտիքտէն սօնրա , էսթէէրին

էլինտէն թուլթարագ իքի խըտմէթճի գատըն արդալարընտա օլտուղու համար մէրտիվէնտէն էնտիլէր ։

Մադթուլ ուսթասընը վէ պու նամուսը ատէմին ամուճասը օլան քէօյ հէքիմինի իսթար իթտիկի իչին, իքի հարֆտան իպարէթ օլան Պըրունուվայէ քէլիմէսի, Րընէնին տըղդաթընը ճէլպ իթմիշ օլմադըլա, միւթէֆէքքիւրանէ գաբուճը գատընըն եիւղիւնէ պագըպ ։

— Պըրունվայէտէն պահա իտէն պու համըմ աճէպա նէ՞ տէմէք իսթէյօր ... տէտի ։

— Իիվայէթէ նազարէն պունտան եիրմի աէնէ էվէլ վաղը համլ իթտիքտէն սօնրա չըլտըրմըշ, չիմոի եիւղիւնէ պագանըլար քէնտիսինի հէնուզ բէք կէնճ զանն իտէրլէր ... հալ պու քի կէօրիւնտիւյի գատար կէնճ տէյիվ տիր ... մատամ Ամատիս իլէ պէրապէր Պըրունվայէտէ իդամէթ իթտիքլէրի զէման, քէնտիսինի իսթիյար պիր տօգթօր թէտավի իտիյօր իմիշ. բիվայէթ սահիհ իսէ, պու տօգթօր մադթուլէն վէֆաթ իթմիշ. պու ֆաճիալը պիր հէքէյէ տիր քի վագթըյըլա կազէթալարա սէրմայէյի պահա օլմուշ տըր, պէն պունը խըտմէթճի գատընըլարտան իչիթտիմ։

Գաբուճը գատընըն պու սէօզլէրի իլէ զէվալը էսթէրին քէնտի լիսանընտան իչիթտիյի միւպհէմ պիր իքի քէլիմէ, Րընէնին զիհնինտէ բէք չօղ ֆիքիրլէր վէ շիւպհէլէր ույանտըրմըշ իտի. մուդատտէմա Պըրունվայէտէ պու կէնճ գատընը թէտավի իթմիշ վէ մադթուլէն վէֆաթ իյլէմիշ օլան պու իսթիյար հէքիմին, պիզզաթ տօգթօր լը Րէվայէ օլմատըդը նէ՞ մալիւմ. Րընէ պիր գաչ տադըդա զիհնինէն մէշղուլ օլտուգտան սօնրա, քէնտի քէնտինէ շու գարարը վէրտի ։

— Շիմոի պունլարը տիւշիւնմէք սըրտասը տէյիվ, պու խանէտէ աբարթըման իսթիճար իտիշիմ բէք իստապէթ օլտու, քի՞մ պիլիր ... պէլքի պուրատա իչէ եարայաճագ պաղը հալլէրէ վագըֆ օլուրում։

Ղայրէթլի մաքինաճը, գաբուճը գատընա օն ֆըրանգ

բէյ վէրտի. մէղպուրէ տաիի նէնի միւսթէճիրինէ իքի անախթար ուղաթտը քի, հէր իքիսինիտէ ճէպէ նէրլէշտիրմէք բէք գօլայ իտի. Րընէ պու անախթարլարտան պիր թանէսինի ալըպ ։

— Պու անախթար սիզտէ գալսըն, պէն չիմոի պաղը էշտա կէօնտէրէճէյիմ, սիզտէ լութֆէն պունլարը տայիրէմէ չըգարըվէրիրսինիզ, տէտի ։

— Պաչ իւսթիւնէ, միւսթէրիհ օլունուզ ։

— Շու բասաբօրթումբտա ալընըզտա զէվճինիզ կէլտիյի զէման վէրինիզ, մադպուզ եազտըզը զէման լաղըմ օլուր ։

— Բէք կիւզէլ միւսիւ, պու ագշամ պուրատա եաթաճաՙդմըսընըզ ։

— Զանն իթմէմ, ֆագաթ եարըն զաթըմա այրտ օլան ուֆագ թէֆէգ էշտամը ալարագ էրքէնճէ կէլիրիմ ։

Րընէ, պու միւքեալէմէյի միւթէագրպ գաբուճը գատընա վէտա իտէրէք, քիրալատըդը աբարթըման իչին լաղըմ օլան էշտայը սաթըն ալմագ իւզրէ Սէնթ-Անթուան սէմթինէ տօղրու կիթմէյէ պաչլատը ։

Գարիչնի քիրամէ Րընէ Մուլինի չիմոիլիք թէրք իտէրէք, էսթէրլէ պէրապէր խանէտէն չըգրպ կիթմիշ օլան մատամ Ամատիսի թէագրպ իտէլիմ ։

Էսթէրին էվլատընը օրթատան գալտըրմագ իչիւն ժօրժ Թարաֆընտան իյդա իտիլէն վէ եախօտ իտիլմէք իսթէնիլէն ճինայէթ իւզէրինէ, պիչարէ էսթէր թէճէննիւն իտինճէ, մատամ Ամատիս, պու զէվալը գատընըն քէնտի հիմայէսինէ թէրք վէ թէվտի իտիլմէսինի միւսիւ Տըլաթուր-Վօտիյայ բէճա իթմիշ իտի. տիւգ, զահիրէն բէք լաիւպալի վէ բէք սայկըսըզ կէօրիւնէն մատամ Ամատիսին, էսթէր հագդընտա ֆէվգէլատէ մուհապէթի օլտուղունը պիլտիյինտէն, էվէլճէտէ պէյան իյլէտիյիմիշ կիպի, մէղպուրէնին թէքլիֆինի գապուլ իթմիշ իտի ։

Մատամ Ամատիս, պիչարէ էսթէրին թէճէննիւն իթ-

մէսինէ քէնոի թէտպիրսիզլիքլէրինինէ սէպէպկյէթ վէրմկյինի թէյլիմ իտէրէք, հագըգաթէն մատէրանէ պիր մուհապէթլէ օ գուսուրլարը թատիլ իթմէք ազմինատ սէպաթ վէ պու եօլտա տէվամ իթտի. տիւգ, իբի սէնէ պիչարէ Իսթէրին իհթիյաճաթընա մէտար օլմագ իւզրէ մատամ Ա-մատիսէ լուզումընատ զկյատէ բարա վէրտի. էն ուսթա հէքիմլէր կէնճ գատընըն իղալէյի ճինէթի վէ իատէյի ա-ֆկյէթի իչին բէք չօգ օղրաշտըգտան սօնրա.

— Ճէնն սայէսինատ իսթիհսալի գատիլ օլմայան նէ-թիճէլէրի պէլքի զէման հուսուլէ կէթիրիր, տէյու պիր գարարը գաթի վէրմէյէ մէճպուր օլսուլար.

Պիր թարաֆտան տիւգին տուէլլօտա վէֆաթ իթմէսի-տէ մատամ Ամատիսին բէք զկյատէ թէէսիւր վէ ըզթըրա-պընը մուճիպ օլտու, էբէյիճէ կէօզ եաշլարը տէօքտի. մա-տամ Ամատիսին տիւգ հագգընատքի մուհապէթի, հա-յատթընտա թէտիյէ իթտիյէ բարաբար իչին տէյիլ, ճիտ-տի վէ գալտի իտի. տիւգին վէրտիյի բարաբարընտա զօր իլէ վէ միճճէրրէտ պիր հիւրմէթը մախտուտ օլմագ իւզրէ գա-պուլ իթմիշ իտի. զիրա նատըլ քի տէմիշիզ, պու գաթըն քիւլկյէթլի պիր սէրվէթէ մալիք իտի.

Պըրունվայէ հէքիմինին մագթուլէն վէֆաթը, զէվալը Իսթէրին տօզուրտուզըն չօճուգըն զայպ օլուշը վէ անը միւ-թէագբպ տիւգին վէֆաթը, մէյուսկյէթինի սօն տէրէճէյէ վարտըրտը, եէքտիկէրինի միւթէագբպ զուհուր իտէն պու ֆաճիաէնկիզ հալէրի պօշ չէյլեր օլմատըղընը, իչին իչին-տէ միւթալագա պիր ֆէտատ պուլունատուղունը հըսս իտէր կիպի օլտու, ֆագաթ պիր սէպէպ պուլամայօր իտի. պինա-էն ալէյհ պու ֆէտատը արաշտըրըպ անլամազատա զաթընճա պիր լուզում կէօրմէտի.

Մատամ Ամատիս, պու ֆաճիալէրտէն սօնրա օն տէօրթ սէնէ գատար գըշ մէվսիմլէրինատ Սէնթ-Լուսի սօգաղընատա իգամէթ իթտի. իլգ վէ սօն պահար մէվսիմլէրինիտէ Օրլէան ճիվարընտա իշթիրա կյէշիյի կիւզէլ պիր իանէտէ կէչիրտի,

չիւնքի այըգ վէ հէվատար եէրլէրտէ կէզմէգ Իսթէրին մէմ-նունկյէթինի մուճիպ օլարագ պիր ազ էյլէնկյօր իտի. ֆա-գաթ օն սէնէտէն պէրի Սէնթ-Լուսի սօգաղընատա թէրգ իթտի, զիրա օ սէմթ քէնոտսինէ Պըրունվայէ հէքիմինին սէրկիւզէշթը հազինինի իսթատ իթտիյի իչին, Բօայալ մէյ-տանը ճիվարընտա նագլը մէքտան իթմիշ իտի.

Մատամ Ամատիսէ թէօատիւք կյէշիկյիմիշ զէման Բա-րիզէ կէլկյի իբի այ օլմուշ իտի. ֆագաթ սօն պահարըն ա-չըգ հէվալարընտան իսթիֆատէ իթմէք էմկյի իլէ պաղը տէ-ֆա էօյլէտէն սօնրա, Իսթէրի ալըպ Բօայալ մէյտանընտա կիտէրէք պիր գաչ սատաթ օթուրմագ միւթատտը իտի. էթ-բաֆընտա մինի մինի չօճուգլարը կէօրմէյուքճէ զէվալը Իս-թէրին պիր մահզուզկյէթ հըսս իթտիյի սիյասէթնատան ան-լաշըլմագտա օլտուղունտան, մատամ Ամատիս չօգ տէֆա ճէպկյէրինի շէքէրլամկյէրը իլէ տօլտուրատագ, պունլարը Իս-թէր վատէթատը իլէ չօճուգլարա թէվզի իթտիրը իտի. կէնճ մէճնունէ տէ չօճուգլարը պաշընա թօրլայըպ շէքէրլամկյէրի վէրտիյի սըրատա, տուտագլարընը հազին պիր թէպէսսիւմ թէզկյին իտիյօր իտի.

Պու հալի կէօրէնկյէրին, պիչարէ գատընըն զայպ իթ-տիյի օղլունը խաթընրա կէթիրտիկյինէ վէ հախատ պու չօ-ճուգլար արատընտա ճիյէրրատէսինի էլէ կէչիրմիշ զաննընտա պուլունտուղունա զահիպ օլմամագլարը գապկյ տէյիկ իտի. ֆագաթ կէնճ գատընըն պու հալի չօգ սիւրմէյիպ, կիւզէկ եիւզինինէ հատ ու հիւզն ալայիմի իհսաթա իտէր, ուզուն քէր-բիքկյէրի ուճունտա պկյա իսթիյար ինճու տանէկյէրի կիպի կէօզ հաշկյարը բէյտա օլուր, վէ պիր գաչ տագըդա տահա կէչիքտէն սօնրա պիչարէ Իսթէր մէրմէրտէն մատու հէյ-քկյկյէր կիպի, հըսս ու թէֆէքքիւրտէն պիկյքիւկյիյէ մահ-բուտ պիր հալտէ գալըր իտի.

Պիր սաաթ գատար աղաճկյար ագթընտա օթուրուպ կիւ-զէկ հէվայը թէնէֆֆիւս իթտիքտէն սօնրա պու իբի գա-տըն, թէքկյար իգամէթկէահկյարընա կէլիրկյէր իտի. մատամ

Ա.մատիա էօթէտէն պէրի բօման մէրագլըը օլմաղըլա, օտաըընա կիրինճէ հէման էլինէ պիր հիքէայէ ալարագ սաաթլարճա օգուտուղու սըրատա, պիչարէ Էմթէերտէ միլթատը վէճհ իլէ գանալա իչի իլէ օղրաչըը իտի... հինէյի կէլիչի կիւղել գանալա տէլիքէլերինէ սօգար չըգարըը վէ ըէնկլէրին եէքահիկէրէ մինատիպ օլուպ օլմատըղընըն ատա ֆարգընա վարմազ իտի։

Գարիյնի քիրամէ իֆատէ իլէէկտիկիպ վէճհ իլէ, պու իքի գաատըն Բօայալ մէյտանընատա վէ ազաճլարըն ալթընատա օթուրատուգլարը էանատէ, Րընէ Մուլէնտէ քիրալատըղը օտալարըն տէօչէմէսի իչին լաղըմ օլան պիր խայլի էշէայի սաաթըն ալարագ տէրհալ նագլ իթտիրտի. քէնտիսիտէ հէման օ ագշամ եէնի տայիրէսինէ կէլիպ եաթմազ արզուսընա տիւչէրէք, գարնընը տօյուրատուգտան վէ լօգանթատաքի հիսապընը թէսվիյէ իթտիքատէն ատնրա տօղրու տայիրէսինէ կէլտի, էրքէնտէն եաթատը վէ եաթար եաթմազ ուչուտը։

Ֆագաթ պիղճէտէ մալիսմ օլատուղու վէճհ իլէէ, Պըրունվայէ հէքիմինին մագթուլէն վէֆաթընա տայըը օ կիւն իչհթիյէ մանէտատ սէօղլէը, ղինինին իչ ղիյատէ եօրմուշ օլատուղունատ ուչգուսը բահաթ պիր ուչգու տէյիլ իտի, օրթալըգ աղարմայա պաչլար պաչլատազ ուչանտը, էշհասընը թանղիմ իթտի, չամաչըրըլարընը սանտըգլարատան չըգարըպ տիւղէլթտի. պիր արալըգ պիր խուրճըն ալթընատան պիր գաչ տէսթէէ քեաղըտ չըգատը, պու քեաղըտլար պիր թագըմ մէքթուպլար իլէ ֆամիլիա էվրագը, մաքինաճըըղա այըտ ըէսիմլէր վէ միսթէէլիֆ պէմանլարատա եաղըըմըզ չէյլէր իտի։

Րընէ Մուլէն, պունլարը պիր եաղըխանէյնին կէօղիւնէ սըրատա իլէ վէ միւնթազամէն վազ իթտի, վէ պիր չըղտան իչինտէ պուլունան քեաղըտլարըտա պիրլիքտէ եէրլէշտիրտի, բատաթօրթունը վէ ալտըղը էշհանըն բուսուլատընըտա պու էվրագ միյանընատա պըրագտը, էն ատնրա չըղտանընըն տիկէը պիր կէօղիւնտէն իբիյէ պիւքիւմիւշ պիր մէքթուպլըգ քեաղըտը հիւճմինտէ տէօրթ քէօշէ պիր քեաղըտ չըգարտը։ Պու քեաղըտ բարմագլար ատատընատա էօրսէլէնէրէք եուվարլագ պիր չէքիլտէ պիր քէօշէյէ աթըտը վէրէն քեաղըտլարա պէնզէյօր իտի. ղայրէթլի մաքինաճը պու քեաղըտը էլինէ ալըպ, քէնտի քէնտինէ մըրըլտանարագ.

— Պու... պէնճէ բէք մուգատտէս տիր. Բօլ լը Րէվվայէնին իատէյի չէրէֆ ու իթխապարընը, նահագ եէրէ նամըլարը լէքէտար օլան նամուսը ինսանլարըն մուհաֆազայի չան ու հայսիյէթինի, իչթէ... իչթէ պու քեաղըտ թէէմինն իատճէք տիր... տէտի։

31

Րընէ Մուլէն, պու սէօղլէրի սէօյլէտիյի սըրատա իւզէրինտէ ղայէթ ինճէ, չօգ եէրլէրի չըղըըմըշ վէ գաատըն եաղըը օլատուղու անլաչըլան մէղքիւբ պուրուչուգ քեաղըտը տիւղէլթտի. զաթէն պէշ ճն տէֆա օգուտուշ վէ մաալինէ չօգտան վագըֆ օլմուշ օլատուղու պու սաաթըրլար իւզէրինէ թէքրար կէօղ կէղտիրուպ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Էվէ՛թ... ասլա ալտանմայօրում... պու քեաղըտ Բօլ լը Րէվվայէնին մատումիյէթինի պէտահաթէն խապէր վէրիյօր, պու ճիւմլէլէր, հիրմի սէնէ էվվէլ հյդա խոխլմիշ օլան ո տէհչէթլիւ ճինայէթէ միւթէալիք տիր, պու կիւնէշ կիպի կէօղէ չարըըյօր, աչիքտատ պիր մէսէլէ... հիչ չիպհէ իթմէմ քի պու սաթըրլարը եաղան գաատըն տա, եա պու եօլտա մուավէնէթի իթմիշ վէ եախօտ տօղրուտան տօղրույա պու ճինայէթէ իչթիրաք իթմիշ տիր, տէհիքատէն սօնրա, խաֆիֆ պիր սէս իլէ չու սաթըրլարը օդուտը.

« Ադիզիմ ժօրժ .

« Եիրմի սէնէտէն պէրի պէնի թէրք իմտիյինիզ հալտէ հէնուզ պէրհայաթ պուլունտուղումա վագըթի օլտուղունըզ ղէման , չիւպհէսիզ ֆէվգէլատէ հայրէթէ տիւչար օլաճագսընըզ տըր , իհթիմալ քի պիր տէրէճէյէ գատար մէմնուն տա օլուրտունըզ . գարիպէն Բարիզէ մուվասըլէթ իտէճէյիմտէն , սիզի Բարիզտէ կէօրէպիլէճէյիմի գավիյէն իւմիտ իտէրիմ , պիզի եէքտիկէրիմիզէ նէ կիպի պիր մուգավէլէնին բապթ իթմիշ օլտուղունը ունութտունը՞զ մը , զանն իթմէմ . . . ֆագաթ պուտա օլապիլիր , հաֆըզանըզտա օ տէրէճէ գուվվէթ եօգ իսէ , շու պիր գաչ քէլիմէ իլէ ֆիքը ու նազարընըզը մաղիյէ իրճա իթտիրմէք պէնճէ բէք գօլայ տըր .

« Գօնգօրտիյա մէյտանը-Բօնթուրնան-Նէօյլի քէօրբիւսիւ 1837 սէնէսի Սէպտեմբէրինին եիրմի տէօրտիւնճիւ կիճէ . . .

« Իչթէ պունլար սիզէ պու իհթիմըը թէքրար իթմէյէ հաճէթ պըրագմազ , վէ էվվէլճէ մէթրէսինիզ օլան Գըլօտիյայը , գատիմ պիր տօսթ սըֆաթը իլէ գապուլ պույուրուրսունըզ , տէյո՞լ մի . »

Բընէ Մուլէն , պու գըյմէթտար քեաղըտը թէքրար պիր տըգգաթը մահսուսէ իլէ պիւքիւպ , աթիտէքի սէօզլէրի մըրըլտանտը .

— Նէօյլի քէօրբիւսիւ ճինայէթինտէն պահս իտիլմէք իսթէնիլտիյի սէրահաթէն անլաշըլըյօր , պու Գըլօտիյանըն մէքթուպը կէօնտէրտիյի ատէմտէ տօգթօրը գաթը իտէն ճանի տիր . քէնտիտէ պու ժօրժըն շէրիքը ճինայէթի տիր , ֆագաթ պու ղէվալը իհթիյարը էօլտուրմէյէրինէ սէպէպ նէ՞ օլապիլիր , իչին իչինտէքի էտարը միւթլագա չալըշմալը քէշֆ իտէճէյիմ . վագտա պու մէքթուպ բէք գարըշըզ . . . ֆագաթ պու՞պիր անախթար տըր քի , ինսանը տայիրէյի հադգաթէ էյտալ իտէր . Գըլօտիյա Բարիզէ կէլէճէյինի խա-

պէր վէրիյօր , պու ստաթտա կէլմիշ տիր , պուրատա տըր . . . վագթըմը քէամիլէն պու եօլտա սարԹի իտուպ պու գարըշտա արայաճաղըմ , պիչարէ Բօլըն տուլ զէվճէսինի պուլունճայա գատար միւթլագա պու զարիպ մահլուգըտա էլէ կէչիրիրիմ .

Ղայրէթլի մաքինաճը , պիր միւտաւէթ սիւքիւթի միւթէագըպ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Ֆագաթ պու տէրէճէ մէհարէթի իլէ պէրապէր պու գատըն նա՞սըլ օլմուշտա ալէյհինտէ գավի պիր տէլիլ տէմէք օլան պու սաթըրլարը եազապիլմիշ , պէօյլէ պիր թէտպիրսիզլիքտէ պուլունմուշ . նա՞սըլ օլմուշտա պու միւավէտէյի սօնրատան կէլիպ քիրալատըզըմ միւսաֆիրխանէ օտասընտա զայպ իթմիշ . տէմէք քի ճէնապը Ալլահ եիրմի սէնէտէն պէրի տէրին պիր գարանլըգ իչինտէ գալան պիր ճինայէթին մէյտանա չըգմասընա , նուրը սաադէթին ինթիշարընա , պէնիմ կիպի ածիզ պիր գուլունըն իչտիմէթ իթմէսինի էզէլտէն թագտիր վէ իւրատէ պույուրմուշ , պու գատընըն պասիրէթինի դաւամըզ . . . ֆագաթ պու գատար հայրէթէ նէ՞ լուզում վար . եր կէճ պիր զէման կէլիր քի իչդահ ճինայէթի իտէն մէլունըլար քէնտի քէնտիլէրինի բէնչէյի սաադէթէ թէսլիմ իտէրլէր , տէտի .

Բընէ Մուլէն , պու գըյմէթտար քեաղըտը չըզտանընըն կէօզիւնէ եէրլէշտիրտի , միւթէագըպէն չըզտանըտա եաղըհանէսինին կէօզլէրինտէն պիրինէ վազ իթտի .

Շիմտիտէ գարիյնի քիրամէ , նասըլ օլուպ տա Գըլօտիյանըն պէօյլէ պիր թէտպիրսիզլիքտէ պուլունտուչընըն վէ զայրէթլի մաքինաճընըն , նէ սուրէթլէ պու քեաղըտը էլէ կէչիրտիկինին սէպէպլէրինի անլաթմագ սըրտաը կէլմիշ տիր .

Գըլօտիյա-Վարնի , եախօտ նամը տիկէրլէ Միխթէտ Տիգթուրէն , մինասիպ պիր գօնագ իսթիճար իթմէք իւզրէ Բարիզէ կէլմէզտէն էվվէլ , պիր միւտաւէթ միւթէվէֆտա զէվճինին բէք գարըշըզ օլան իչլէրինի թէսվիյէ իթմէքլէ մէշղուլ օլմուշ իտի .

Տէմիրխանէ իլէ իգամէթկեահլարը վէ խանէ էշեասը իչին թօբաան պիր միւշթէրի պուլարադ տէրհալ ֆէբրաղ վէ ինթիգալ մուամէլէսի իճրա խոխլոխինաէն, կէրէք քէնտիսինին վէ կէրէք քէրիմէսինին խըտմէթճիսի պուլունմայըդ եալընըդ գալարդլարընաան, պիր գաչ կիւն իչին Թայմըդ ճիվարընաա տէօշէլի օթէլլէրաէն պիրինաէ մուվազգաթ պիր տայիրէ խոթիճաը իթմիշլէր իտի. Օլմիչա, պուրաաա հէր քէս թարաֆընաան հիւրմէթ վէ մուհապէթէ մազհար օլույօր իտի։

Գըլօտիյա արաարդընը պուլուպտա Բարիզտէն ավտէթ իտէր իթմէդ, Լօնտրաաա իգամէթինին սօն կիւնլէրինաէ, պիւսպիւթիւն Բարիզէ չէքիլուպ կիթմէք իչին լազըմ կէլէն չէյլէրի տիւշիւնմէյէ պաչլաաը. մէդպուրէ արպէտաճուեանէ պիր ֆիքիրաէ պուլունույօր իտի։

Բէրիմէսի իլէ պէրապեր վաբօրա րաքիպէն Ֆըրանսայա կիտէճէքլերի կիւն, սապահլայըն ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօա պիր մէքթուպ եազարադ, դարիպէն Բարիզէ մուվասըլէթինի իլսպար իթմէք իսթէտի։

Եըրմի սէնէ սօնրա պէօյլէ պիր մէքթուպ եազմադ նէ՞ գաատար միւշկիւլ օլտուղու օգույանլարըմըզճա մալիւմ պիր քէյֆիյէթ տիր. Գըլօտիյա, իչթէ պու ֆիքր ու թաասավվուր իլէ վէ բէք չօգ եէրլէրինի չըզըպ պօզարադ, Րընէ Մուլէնին օգուտմուշ օլտուղու մէքթուպու եազապիլմիչ իտի։

Պու միւավէտէյի եազտըդտան սօնրա, պիր գաչ քէլիմէսինի տահա թէպտիլ վէ թաղիիր իթտիյի սըրաատա պիրտէն պիրէ պիր ֆիքր հասըլ իթտի. տէրհալ պու արզու վէ դարարտէն ֆարիկ օլարադ, քէնտի քէնտինէ.

— Պունը եազմազա նէ՞ լուզում վար, պու քեաղըտ պիլ ախիրէ ալէյհիմտե տէհզիթլիւ պիր սիլահ օլապիլիր, էվվէթ, հէմ պու սիլահը տիւգին էլինէ վէրմիչ օլուրում, քէնտիսինի պիրտէն պիրէ եագալամագ վէ հայրէթինտէն իսթիֆատե իթմէք տահա խայըրլը օլուր, պու միւավէտէյի հէման եագըպ մահվ իթմէլիյիմ, տէտի։

Գըլօտիյա, միւավէտէյի մահվ իթմէք թաասավվուրը իլէ լամպայը եագմազա հազըրլանտըդը սըրաատա, պիրտէն պիրէ քէրիմէսի պուլունաուդու օտայա կիրտի վէ թէլաչը պիր թավը իլէ։

— Անանէճիյիմ, էվիմիզի սաթըն ալմըչ օլան էֆէնտի կէլտի, սիպի իլէ գօնուչմազ իսթէյօր, էշեամըդը վաբօրա նագլ իթմէք իչին պիրտէ սըմաար կէլմիչ տիր, տէմէտի իլէ, Գըլօտիյա եագմազ իսթէտիյի քեաղըտը թէլաչ վէ սապըրսըզլըդա բարմագլարը արաարընտա պիւքերէք ֆիսթանընընէն ճէպինէ աթը վէրտի, միւթէագրըպէն քէնտիսինի կէօրմէք իսթէյէն զաթ-լարընն եանընտա կիթտի, էվվէլճէ եշեալարը իչին լազըմ կէլէն էմրի վէրտի, պիր սաաթ սօնրա վաբօրաա պուլունմազ լազըմ կէլտիյօր իտի։

Խանէլէրինի սաթըն ալմըչ օլան զաթ տա, պու կիւզէլ տուլ հանընտաան պիր իսպա թալեպ իթմէք իւզրէ կէլմիչ իտի. պիր գաչ տագըդայա գաատար օ տա քէնտիսինի լաթտի. պիր գաչ տագըդայա գաատար օ տա քէնտիսինի լագըդըրյա թուրթաը, արաատան վագըթ կէչտի, սօնրա գըզըլ-նը կէօրտիւյի ղէման պիր ան էվվել վաբօրա կիտուպ եէթիչմէք լուզումը քէնտիսինէ իսթաար օլունաուս։

Գըլօտիյա ալել աճէլէ չապդասընը կիյտի, փիւրքիւ պիր մանթօյա պիւրիւնտի, միւավէտէյի խաթըրընա պիլէ կէթմէյէրէք ճէպինտէն պիր մէնտիլ չէքտի չըգարաը, եուվարլագ քեաղըտ՝ մէնտիլ իլէ պէրապեր եէրէ տիւշտի, եուվարլանարադ օճաղա գաատար կիթտի վէ սօուդ քիւչ եըղընընն իչինէ գարըշըպ ղայպ օլաուս։

Օն տագըդա սօնրա անա իլէ գըղ հէման հարաքէթ իւզրէ պուլունան վաբօրա րաքիպ օլտուլար. պու սըրաատա Գըլօտիյա միւավէտէյի խաթըրըլայըպ անը բարչալայարադ տէնիզէ աթմազ ֆիքրի իլէ ճէպինի եօգլաաը, օ ղէման հագըգաթա վագըթ օլտու. պու միւավէտէնին զայ օլմասը էվվել էմիրտէ ճանընը սըդտը, մէրագ իթտի, ֆագաթ սօնրա տա տիւշինիւպ, ֆարզը մուհալ օլարադ պու քեաղըտ պիրինէն էլինէ կէչտե պիլէ մաալինտէն քիմսէ պիր շէյ անլայա-

մայաճաղընա գանաաթ կէթիլտի . էլհասըլ արաատան պիր սաաթ գատար պիր զէման մուրուր իտինճէ , Գըլօտիյա արթըգ պու քեաղըտը պիւսպիւթիւն ունուէթմուշ իտի ,

Միսթրէս Տիգթուրէն, եահօտ նամը տիկէրլէ Գըլօտիյա վարնի , օթէլտէն չըգըպ կիտէր կիթմէզ , Ֆրանսայա միւթէվէճճիւհէն րաբիպ օլաճագլարը բօսթա վաբօրընըն ՍուԹամբթօնատան կէթիրմիշ օլտուղու Ֆրանսըզ պիր սէյահ , եվինէ պու օթէլէ միւրաճաաթլէ պիր օտա իսթէտի . օթէլտէ Գըլօտիյա իլէ Օլիվիյանըն իգամէթ իթմիշ օլտուգլարը աբաթթըմանատան պաչգա պօշ եէր օլմատըղընատան , պիԹթապի քէնտիսինէ պուրատը թէ.քիֆ օլունտու ,

Պու եօլճու Րընէ Մուլէն իտի քի , Միսթրէս Տիգթուրէնին մահուտ մէքթուպ միւավէտսինի , տերուհինտէ եաղըպ ղայպ իթտիյի օտայա եէրլէշտիրիլտի . Րընէ Մուլէն իշԹէ պու օտատա սիկարատընը եագմադ իչնի պիր քեաղըտ բարչատը արատըղը սըրատա , կիւղել տուլ գաարընըն ճէպինտէն տիւշմիւշ վէ օճագտաքի քիւլնի իչինէ գարըշմըշ օլան քեաղըտը էլէ կէչիրտի ,

Րընէ Մուլէն , մէգքիւբ քեաղըտը պիր գաչ տէֆա օգուչարագ թարիֆ իտիլէմէյճէք տէրէճէտե հայրէթէ տիւչար օլտու . էվէլ էմիրտե օգուտուղը սաաթըրլատան պիր չէյ անլատըղընա գահիպ օլտու , տիւշիւնտի , ֆիլ հագըգա մաալինէ վագըֆ օլտուղունա գանաաթ հասըլ իթտի ,

Մէսէլէնին ալթ թարաֆընա վագըֆ օլտուղումուղտան պու պահսէ պուրատա նիհայէթ վէրէրէք , գարիյնի քիրամը Րօպայալ մէյտանընա սէվգ իտէճէյիզ ,

Նասըլ քի թարիֆ իթտիք Րընէ Մուլէն , Բարիզտե իսԹիճար իլլէտիյի եէնի տայիրէսինտե քեաղըտլարընը եաղըտանէսինէ եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա , սիյահ մէշինտէն մամուլ պիր սանտըղա թէգարրուպ իթտի , սանտըղը աչտը վէ իչինտէն ինճէ պիր տէմէթ պանգա գայիմէսի իլէ պիր աղ ալԹուն չրգարտը , ալթունլարը եագըտանէնին պիր կէօղինէ

վաղ իթտի , պանգնօթլարը տա ճէպինէ գօյարագ քէնտի քէնտինէ .

— Պունլարը պուրատա պըրագմագ ապէս տիր , ինսան նէ օլաճաղընը հիչ պիր վագըթ անլայամազ , ալթուն օլարագ ալը գօյտուղում իչ պին ֆըրանգ , պիր իչէ պաչլամատըղըմ հալտէ պանա պիր սէնէ օլսուն քիֆայէթ իտեր , գուսուր բարալարըմը սաղլամ վէ էմնիյէթլի պիր եէրէ թէսլիմ իթմէլիյիմ , տէտի ,

Րընէ Մուլէն, պիր միւտտէթ պու իչլէր իլէ մէչղուլ օլտուգտան սօնրա աճէլէ կիյինտի , օտա գարուսընըն անախտարընը պիր խալգայա կէչիրմիշ օլտուղու սանտըգ անախԹարլարընըն եանընա իլավէ իթտի . պատէհու խաֆիֆ պիր գահվալթը իթտիքտէն սօնրա թահվիլաթ իչլէրի իլէ մէչղուլ պիր մէմուրա միւրաճաաթ իթտի . գըրգ պին ֆըրանգա պալիղ օլան սէրվէթը մէվճուտէսինէ մուգապիլ , քէնտինէ եիւզտե պէշ խըրատա կէթիրիր պիր չէյ պուլուպ ալը վէրմէսի իչին էմր վէրտի ,

Սրթըգ Րընէ Մուլէնէ տէ մուվագգաթէն վէտատ իտէրէք , ղեվալը մագթուլ Բօլ լը Բէվվայէնին տուլ զէվճէսի Անժէլին , Նօթըր Տամ տը Շան սէմթինտե քեային իգամէթկեահլարընը , օ նամուս վէ իֆֆէթլէ չալըշըպ եաշայան ֆագըր ֆամիլեատընն հիւզնէնկիլ խանէլէրինի զիյարէթ իտէճէյիզ ,

Էթկէն Լօրիյօ , էճել եաթաղընտա պուլունան պիչարէ Ապէլին ֆէրտատը կիւնի կիւնէչին տօղտուղունը կէօրէմէյճէյի զանընընտա պուլունմուչ , ֆագաթ կէնճ տօգթօր պու պատտե ալտանմըշ իտի ,

Ապէլ , տօգթօրըն էն սօնրա թէրթիպ իթտիյի իլաճըն թէէսիրի իլէ հէնուզ եաչայօր իտի . ճումա իրթէսի կիւնիւնի թէագըպ իտէն բաղար կիճէսի սիւբիւնէթլէ կէչտի , բազար կիւնի սապահլէյին էթկէն կէլիպ կէնճ խատթատընը զիյարէթ իթտիյի զէման , իւմիւտինին խիլաֆընա օլարագ էյիճէ պիր հալտե պուլտուղունատան տօլայը տիւչարը

հայրէթ օլաու , ֆագաթ եվնէ իլէրիսի իչին իֆագաթ իւ-միւտի օլմատըդը ճիհէթլէ , քէնտի քէնտինէ .

— Էր ևա կէճ հուլուլ իտէճէք օլան օ մուսիպէթլի վագթը պիր աղ ուզաթմըշ, սէօնմէյէ եիւզ թութան պիր դանտիլէ պիր գաչ տաղլա եաղ տաղլաթմըշ օլաուր. հէյ հա՛թ ... պու հալ էօլիւմլէ բէնչէլէշմէքտէ օլան հայաթըն ֆէճի պիր միւթաբէքէսի տիր քի, զէմանը բէք գըսա տըր , տէտի .

Կէնճ տօգթօր էվէլքինտէն տահա գուվվէթլի պիր իլաճ թէրթիպի եաղտը , օ կիւն տէ պիր շէյ վուգու պուլմագսըզըն կէչտի , ֆագաթ ագշամա եագըն խասթանըն հալի ֆէնալաշտը , հէլէ օ կիւնին կիճէսի բէք տէհշէթլիւ օլաու .

Ա.պէլ, հայաթըն քէնտիսինէ վէտա իտէճէյի տագըդանըն բէք եագըն օլաուղունը հըսա իսիյօր , արթըգ էօլիւմ իլէ բէնչէլէշիյօր իտի . վալիտէսի իլէ հէմշիրէսինին, էճէլ եաթաղընըն պաչը ուճունտա ըղթըրտագթընա իչթիրաք իթմէքտէ օլտուգլարընը կէօրտիւքճէ տահա զիյատէ մուղթաբըղ օլույօր իտի .

Գահրիման վէ ալիճէնապ չօճուդ, պէօյլէ պիր սաաթտա պիլէ քէնտիսինի տէյիլ, հայաթը գատար սէվտիյի վէ միւէպէտէն այրըլաճաղը վալիտէսի իլէ հէմշիրէսինի տիւշիւնիյօր իտի . Ա.պէլ բաղար իրթէսի կիւնի սապահլէյին վալիտէսինի պիր իշարէթլէ եանընա ճէլզ իտուպ գուլաղընա ֆըսըլտայարադ .

— Վալիտէճիյիմ, պիլիրսինիզ քի իթթիգատա միւթէալիգ մէսէլէլէրտէ իյֆայի վազիֆէյէ չալըշմագ ինսան իչին մէտարը թէսէլլի տիր , պու հէման էօլիւմէ մահսուս տէյիլ տիր , պէն այլարճա սէնին գանըն իլէ , սիւտին իլէ պէսլէնիպ եէթիշմիշ էվլատընըմ, սէնին կիպի պէնիմ տէ իթիգատըմ բագ վէ գավի տիր , պու հալտէ վէֆաթ իտէճէք օլուրսամ կիւնին պիրինտէ սիզէ տավի տէրուն օլուր . պանա պիր բաբաղ ճէլզ իտինիզ, տէտի ,

Պիչարէ վալիտէ պէյնունը պիւքտի , կէօզ եաշլարընա զարդ օլտուղու հալտէ ճիյէրբաբէսինին արղուսընը եէրինէ կէթիրմէյէ միւսաարաաթ իթտի . բաբաղ կէլտի ... եարըմ սաաթ գատար խասթա իլէ գօնուշտուլար , բաբաղ չըգըպ կիտէր իչէն .

— Նէ՞ մուէլլու ճանընա , բաղ պիր իթիգատ , սաֆ պիր վիճտան , տէյու մըրըլտանար :

Էօյլէ իսթի Էթիյէն Լօրիյօ կէլտի , խասթանըն եիւզիսինէ պագտար պագմազ իչի պիթմիշ օլտուղունը անլատը . մամաֆիհ պիչարէ վալիտէյէ մէտարը թէսէլլի օլմագ իւզրէ պիր բէչէթա տահա եաղտըրգտան սօնրա Պէրթի եանընա չըղըրըպ .

— Մ՚ատմազէլ, գարիպէն ղայէթ ֆէճի պիր իչինիզ զուհուր իտէճէք տիր . օ սըրատա սատրդ պիր տօսթընն հուզուրինէ վէ մուավէնէթինէ լուզում կէօրէճէք օլուրսանըզ, տէրհալ պանա պիր խասպէր կէօնտէրմէնիզի բէճա իտէրիմ, տէտի :

Կէնճ գըզ Էթիյէնին նէ տէմէք խսթէտիյինի անլատը , ճէվապ վէրէմէտի , եալընըզ Էթիյէնին էլինի թութուպ ճէվապ վէ թէչէքքիւր մէգամընտա սըգտը , կէօզլէրինտէն սէլ կիպի եաշ ագմագա պաչլատը :

Էթիյէն , սամիմի պիր մուհապէթլէ սէվմէքտէ օլտուղու պու կիւզէլ գըզճըաղըն աղլատըղընը կէօրտիւքճէ , նիհայէթ տէրէճէտէ միւթէէսիր օլույօր ֆագաթ էլինտէն պիր շէյ կէլմէյօր իտի . պինաէն ալէյհ պու զէվալը ֆամիլեասընըն օղրատըդը ֆէլաքէթտէն հասըլ օլան թէէսիւրաթը գալըպիյէսի , թաբիճի իսիլէմէյէճէք պիր տէրէճէյէ վասըլ օլտուու :

Մ՚ատամ լա Բէվվայէ իսէ, ճէպրը նէֆս իլէ տիւչար օլտուղու բուհանի ալամ ու էքաաբատան բէնկ վէրմէմէյէ չալըշըյօր , գալպինտէ տէվասը զայրի գապիլ բէք չօգ եալընըյօր , մէրտանէ պիր զայրէթ վէ մէթանէթլէ հալինի պիլտիրմէմէք իսթէյօր իտի . տէհ-

չէթլի պիր սըրտան Պէրթի խապէրտար իթմէմէք, Նիհայէթ տէրէճէտէ սապր վէ մէթանէթինի մուհաֆազա իթմէք իչին Ապէլէ եէմին իտիրէք սէօղ վէրմիշ իտի։

Կէօղլէրի գարարտըղընտան վալիտէսի իլէ հէմշիրէսինի կիւճ հալ իլէ կէօրէպիլմէքտէ, վիճուտինտէն սէրաբա սօուգ սօուգ թէրլէր պօշանմագտա վէ ան պէ ան էօլիւմին տէհլիթլիւ գուճաղընա տիւշմէքտէ օլան խասթա տախի պունը հըսս իտիյօր իտի։

Զէվալը անա իլէ գըզ եաթաղըն պաշը ուճունտա տիզ չէօքիւպ օթուրարագ, զալիմ էճէլին կէօզէ կէօրիւնմէյէն միւճատէլէյի միւտհիշէսինի թէմնաշա իտիյօր վէ պու միւճատէլէնին ֆաճիաէնկիզ նէթիճէսինէ, ըզթըրսպ ու քէտէրին սօն տէրէճէսինէ տէլալէթ իտեր պիր թավրը հազին իլէ ինթիզար էյլէյօրլար իտի. հէր իքիսի ատ եիւրէքլէրինտէն գօքըպ կէլէն կէօզ եաշլարընը, էլլէրինտէ թուխմագտա օյտուգլարը մէնտիլլէրի ըսըրմագ սուրէթի իլէ զապթէ միւգթէտիր օլապիլիյօրլար իտի։

Ապէլ, սօն պիր գուվվէթ վէ մէթանէթլէ զաիֆ գօլլարընը բուհը կիպի սէվտիյի պու իքի մախլուգէ, եանի վալիտէ վէ հէմշիրէսինէ տօղրու ուզաթտը, ֆագաթ հիչ պիր շէյ կէօրէմէյօր իտի. թէթրէմէքտէ օլան էլլէրի իլէ քէնտիսինէ տօղրու մէյլ իտէն պաշլարը գուճաղլատը, այնլարընը տուտագլարընա եագլաշարբրտը, պիրեր տէֆա էօրտիւքտէն սօնրա պիր նէֆէսատէն ֆարգ իտիլէմէյէճէք տէրէճէտէ զաիֆ պիր սէս իլէ.

— Միւհթէրէմ վալիտէճիյիմ... եինէ կէօրիւշիւրիւզ... սէվկիւլի հէմշիրէճիյիմ ատիյո... անննէճիյիմ պէնի ունութմա... բէտէրճիյիմ, իչթէ եանընա կէլիյօրըմ տէյէպիլմի. պատէհու թէքրար պաշը եատագ իւզէրինէ տիւշտի, հարաքէթտէն պիւսպիւթիւն մահրում գալան գօլլարընը իւսթիւնտէքի պէյազ եօրկան իւզէրինէ պըրագը վէրտի։

32

Պիչարէ կէնճ արթըգ հայաթա վէտա իթմիշ իտի. պու հիւզնէնկիզ օտա իչէրիսինտէ, պիրտէն պիրէ թարիֆի ղայրը գապըլ ճանիպըրաշ իքի ֆէրեատ պիրտէն գօքտը... պէտպահտ վալիտէ, օղլունըն եաթաղընա ամթըլատագ պիր տիւզիյէ եիւզիւնիւ կէօղիւնիւ էօքէյօր վէ օ մէյուսիյէթլէ սէօյլէտիյի սէօզլէրին արտը արասը քէսիլմէյօր իտի։

Պէրթատ տիզ չէօքմիւշ վէ այնընը պիրատէրինին եատտըղը իւզէրինէ վազ իթմիշ աղլայօր վէ գալըպ տուալեր իլէ մէշղուլ օլույօր իտի. պու իքի պիչարէ պիր սաաթ գատար տէլի կիպի պիր հալտէ գալտըլար. մատամ Անժէլ միւթթասըլ։

— Օղլում... չօճուղըմ... Ապէլճիյիմ, քէլիմէլէրինի թէքրար էթտիյի կիպի, կէօզ եաշլարընա միւսթաղրագ օլան Պէրթ տէ.

— Ա՛հ պիրատէրճիյիմ, տէյու հաղին հաղին ֆէրեատ էյլէյօր իտի։

Պու իքի պիչարէնին աճը աճը տէօքտիւքլէրի կէօզ եաշլարընըն թէտարիճէն գուվվէթի աղալտը... եալընըզ պիր չիտարէ լամպասը իլէ թէնհիր իտիլմիշ օլան օտա իչինտէ մաթէմի պիր սիւքիւնէթ հիւքմֆէրմա օլույօր իտի. պու իտարէ լամպասընըն սարըմթրագ վէ իհթիզազը զիյասը. օրայը պիր կէօլկէ իչինտէ կէօսթէրիյօր վէ պազէն սաքինթ պիր հալտէ պուլունան անա իլէ գըզընն այնլարընընա աքս իտերէք, հիւզնէֆզա պիր մէնզարէ թասվիր իտիյօր իտի։

Մատամ լա Իէվայէ պիր արալըգ մէրտանէ պիր ղայրէթ վէ մէթանէթ իլէ քէնտինի թօրլայըշ, կէօզ եաշլարընը սիլէրէք, քէրիմէսինէ.

— Պէ՛րթ, չօճուղում, իշխէ տիւնեա իւղերինտէ եա-
լընըզ գալարդ, սէվկիլի գըզըմ, պիղէ ճէսարէթ հէմտէ
բէք չօդ ճէսարէթ լազըմ, կել պէնի գուճագլա պագալըմ,
տէր տէմէզ, անա իլէ գըզ տէրհալ եէքսիկէրինին գուճա-
ղընա աթըլարագ պիր միւտտէթ պու հալտէ գալարըլար.
պիր ճէննաղէ եաթաղընըն պաշը ուճընտա վուդու պուլան
պու հալ, հադըգաթէն բէք ըզդաթէնկիզ իտի. մատամ
Անժէլ սէօղիւնէ տէվամ իտուպ.

— Չօճուղըմ, տօգթօր էթիւէն պիղիմ իչին պիր տօսթ,
հէմտէ սատըգ վէ հադըգի պիր տօսթ տըր, խուսուսի իլէ
չու սաաթտա Նաղարըմտա Ապէլին պիրատէրի տէմէք տիր,
չու հալտէն քէնտիսինի խապէրտար իթմէլիզիզ, հայտէ չա-
բըգ կիթտէ խապէր վէր, տէյինճէ, Պէրթ խէվգ ու տէհ-
չէթլէ թիթրէյէրէք.

— Անէճգիմ, սիղի պուրատա եալընըզ պըրագմագ օ-
լուր մը, տէտի.

— Նէ՞ զարարը վար, պէն պուրատա եալընըզ տէյիլիմ
Ապէճիմ, հէնուզ եանըմտա պուլունույօր, հայտէ սէվկիլի
գըզըմ պէն գօրդմամ... պիր արապայա րաքիպէն չաբըգ
կիթտէ կել, կելիր էքէն պիրտէ պալմամը կէթիր.

Պէրթ աղլայա աղլայա վէ բէրիշան պիր հալտէ աճէլէ
կիյինէրէք չըգըզ կիթտի. քէրիմէսի հէնուզ օտատան չը-
գար չըգմազ պիչարէ վալիտէ ճէննաղէնին եաթաղընա եագ-
լաշը, իհթիզազը վէ եիւրէքլէր բարչալայաճագ տէրէճէ-
տէ հազին պիր սէս իլէ չու սէօղլերի սէօյմէյէ պաչլատը.

— Ապէլ, սէվկիլի չօճուղում, հէնուզ կէնճլիյէ տօյմագ-
սըզըն, հայաթըն հիչ պիր զէվգ ու լէզզէթինատէն հիսէ-
տար օլմագսըզըն բէտէրինին եանընա կիտիյօրսուն, պիչարէ
պապաճըզընըն նամընա սիւրիւլէն լէքէնին թէմիզլէնտիյինի,
չէրէֆինին ավտէթ իյլէտիյինի կէօրէմէտին, զալիմ էճել
սանա աման վէրմէտի, պու կիւնատէն էթիպարէն պու մու-
գատտէս խըտմէթ պանա այըտ օլսու տէմէք տիր, պիվա
խէվգ ու իհթիրազ սօն տէրէճէյէ գատար չալըշաճաղըմ...

ֆագաթ մուվաֆֆագ օլապիլէճէ՞քմիյիմ, պիրլիքտէ արաչ-
տըրտըղմըզ ղէմտան աճզիմիզի, մուվաֆֆագ օլամայաճաղը-
մըզը իյթիրաֆ իթմիչ իտիք, սէն պէնիմ հայաթըմ, բէհ-
պէրիմ իտին, չիմտի պէն տիւնեատէ եալընըզ գալըմ, ճէ-
ննապը Հադտան պաչգա քիմսէմ եօգ.

Զէվալը վալիտէ պու սուրէթլէ սէօյլէնէրէք տուտագ-
լարընը ճիյէրըարէսինին մէրմէր կիպի պուզ քէսիլէն անը
իւղերինէ վազ իթտի, պատէհու սէօղիւնէ տէվամ իլէ.

— Պէրթին պուրատա պուլունմամասընտան իսթիֆատէ
իթմէլիյիմ, եարըն պէլէտիյէ տայիրէսինտէ ուսուլը վէճհ ի-
լէ մուամէլաթը րէսմիյէ յիֆա իթտիրմէք իչին լազըմ օ-
լան քեաղըտլարը արամալըյըմ, տէյու մըրըլտանտը.

Մէզպուրէ պիր սանտըգ աչըպ իչինտէն պիր չէքմէճէ
չըգարտը, չէքմէճէյի աչարագ տէրուշինտէն Ֆամիլեայա
մախսուս էվրագը ալտըգտան սօնրա թէքրար չէքմէճէյի
գարայըպ եէրինէ գօյտու, մուախխարէն քեաղըտլարը եա-
թաղընըն արասընա պըրագարագ Ապէլին օտասընա կէչտի.
չամաչըր տօլապընտան պիր կէօմլէք չըգարտը, ճէննաղէնին
եաթաղընա եագլաչը, պէննի պէչէրին ֆէվգընտա տէնի-
լէպիլէճէք պիր զայրէթ վէ մէթանէթ իլէ, ճիյէրըարէսինին
ճէննաղէ թուալէթինի տէ քէնտի էլի իլէ եարաը, սէլ կիպի
կէօղ եաչլարը տէօքէրէք պիր վալիտէյէ այըտ օլան վազի-
ֆէլէրի քեամիլէն կյֆա իթտի. Ֆագաթ արթըգ գուվվէթ
ու մէճալի գալմատըղընտան տիղլերի իւղերինէ տիւշտի վէ
տիւշուլի եէրտէ գալարը.

Պէրթէ կելինճէ, օ զէվալը դըղճըղաղտա տէլի կիպի
պիր հալտէ սօգաղա ֆըրըտտըգտան սօնրա պիր արապայա
րաքիպէն, տօգթօր էթիյէն Լօրիյօնըն խանէսինէ կիթտի,
Պէրթ, միճէրըէա սայիգայի իթտաֆլա կիտէյօր, եօգտա նէ
տէյճէյինատէն վէ նէ եարաճաղընտան խապէրտար տէյիլ
իտի.

Պէրթ, տօգթօր էթիյէնին իբինճի գաթտա իգամէթ
իթտիյինէ վագըֆ օլտուղունտան, գաբուճըյա պիր չէյ սօր-

մագսըզըն հէման մէրտիվէնտէն չըգտը , գարշըսընա չըգան գաբուլը հըզալը հըզալը վուրմայա պաշլատը , գաբու տէրհալ աչըլարագ էթիյէն արզը վիճուտ իթտի . տէլիգանլը, Պէրթի կէօրիւր կէօրմէզ հէման ևանընա թէգարրուպ էյլէտիյի սըրատա , Ապէլին հէմշիրէսի քէնդէյէրէք .

— Ա՜հ տօգթօր , տօգթօր , տէյէպիլտի , թա գալպինտէն գօրըպ կէլէն կէօզ եաշլարը սէօղիւնի քէսէյօր , ղէվալըյա սէօզ սէօյլէթմէյօր իտի .

Էթիյէն Լօրիյօ, կէնճ գըզը հէման ամէլիյաթ օտասընա կէօթիւրէրէք օթուրատը , պիչարէ պիր տիւղիւյէ աղլայօր իտի . տօգթօրտա ֆէվգէլատէ միւթէէսսիր օլարագ պու կէօզ եաշլարընա իչթիրաք իթտի , օտա աղլամայա պաշլատը . մամաֆիհ ըզթըրապ ու քէտէրինէ ղալէպէ իթմէյէ չալըշարագ , կէնճ գըզա .

— Մատմազէ՛լ, պէն սիզի էվվէլճէ պու ճանկիւտազ մուֆարէգաթտան խապէրտար իթմիշ իտիմ, քէտէրինիզին հիւզն ու ըզթըրապընըզըն տէրէճէսինի պիլիրիմ, ֆագաթ բէճա իտէրիմ ճէսարէթ վէ մէթանէթինիզի պու տէրէճէ ղայպ իթմէյինիզ . . . հէմտէ այագլարընըզա դարանտարագ բէճա իտէրիմ քի, քէտէր ու ըզթըրապ պու մէրթէպէ թէսլիմ օլմայընըզ, տէմէսի իւղէրինէ , կէնճ գըզ լաթիֆ վէ իհթիշաղը պիր սէտա իլէ .

— Պու միւմքի՞ւն մի տիր , տէտի ,

— Ֆագաթ չարէլէր եօզ , սապր ու թահամմիւլ լազըմ, դիրա հյֆա իտէճէյինիզ խըտմէթլէր բէք մուհիմմ տիր . էվվել էմիրտէ վալիտէնիզի տիւշինինիզ . օտա սիզին կիպի վէ սիզին գատար միւքէտտէր տիր , պու սատմէ , սբհհէթի եօլունտա օլմայան պիչարէ իչին բէք տէհշէթլի տիր , հէր չէյտէն էվվել վալիտէնիզի տիւշինմէլիսինիզ, պունըն չարէսի տէ սապր ու թահամմիւլ տիր . նէ տէմէք իտթէճիյիմի անլատընըզ տէյի՞լ մի ,

— (Թիթրէյէրէք .) էվվէ՛լ , էվվէ՛լ , անլայօրում վէ էլմտէն կէլտիյի գատար սիզէ իթաաթ իթմէյէ ղայրէթ ի-

տէճէյիմ . . . ֆագաթ վալիտէճիյիմ բէք բահաթսըզ բէք մուղթարըզ տը . օ պիչարէնին հայաթընա պէնի գօրգուտը յօր ,

— Պէն էվլատը կիպի թէճառիսինէ , մուհաֆազայի հայաթընա չալըշաճաղըմ. հէմ մէսէլէ իմ օլան ղէվաթ իչինտէ էն հազըդ վէ էն պէյատէ չէօհրէթլի օլանլարը , քէնտիսի իչին գօնաօլթօյա տավէթ հյլէյէճէյիմ, գավիէն լումուտ իտէրիմ քի վալիտէնիզին հայաթը մուհաֆազա խոխլէճէք տիր ,

— Ազիզիմ տօգթօր, ինչալլահ սէհլինիզ կիպի օլուր ,

— Վալիտէնիզի պու ազշամ, չու արապըդ եավընըզ պըրագըպ կէլմէսէ խոխնիզ , բէք էյի օլուր խոխ ,

— Պու ֆէլաքէթտէն սիզի խապէրտար իթմէքլիյիմի թէնպիհ իթտինիզ , պունտան պաշգա վալիտէմտէ պու խըտմէթի պիղղաթ պանա հէվալէ իթտի ,

— Շիմտի պիրլիքտէ ևանընա կիտէրիզ ,

— Էվվէ՛լ , էվվէ՛լ , բէճա խոէրիմ չարըդ կիտէլիմ. . .

— Ֆագաթ էվվել էմիրտէ միւտաաֆէնիզէ մայրուբէն սիզէ պագը շէյլէր սօրտուդ անլատագ խոթէրիմ,

— Ջավապը պիրտաէրճէյիմէ սայը՛ր մը . . .

— Խա՛յըը , խոթէդ պալինիզէ միւթէալիզ . . .

Խոթիդպալ քէլիմէսինի իշիտիր իչինմէդ Պէրթին վիճուտ թիթրէմէյէ պաշլատը , դիրա պու քէլիմէ պիչարէյէ հիւզնէնիզիզ պիր ուֆուդ կէօսթէրիյօր իտի . կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք վալիտէսի իչին խոթիդպալ բէք միշկիւլ պիր շէյ օլտուղունատ , թիթրէմէքտէն քէնտիսինի ալամամըշ իտի . տօգթօր սէօզինէ տէվամ իտէրէք .

— Մատմա՛զէլ, սէօզլերիմի տըղդաթլա տինլէյէրէք օտրաճաղըմ շէյլէրէ սէրպէսթ սէրպէսթ ճէվապ վէրինիզ, սատըդ վէ հազըդն պիր տօսթ հատըրընտա իհթիրազէ ատլա լազըմ եօզ տըր, վէ բէք կիւղէլ պիլիրսինիզ քի պէնտէ սիզին . . .

— (Սէօզինէ քէսիլ հայդըրարագ .) Պիլիրիմ, պու-

բաալընը պիլիրիմ աօգթօր . . . պէնիմաէ սիզէ հէր ճիհէթ-
լէ իթիմատ ու էմնիյէթիմ վար տըր . . .

Պու սէօզլէր էթիյէնին հըսսիյաթընը տիւշտրը հէյեճան
իթատ . գալսի չարըմաղա պաշլատը , հէման Պէրթին էլինի
թուխթուպ քէնտի էլլէրի իչինաէ վէ լաթիֆ պիր սուրէթատ
սըգարագ .

— Մէտաըը թէայիւչինիզ, պաշլըճա պիրատէրինիզին՝ օ
սէվկիլի չօճուղըն գազանտըղը բարա իտի տէյի՞մ . . .
տէյու սօրտուղունատա . Պէրթ գըղարտը պօղարտը , ֆագաթ
ատա իհթիրագ իթմէյու ճէվապ օլարագ .

— Էվվէթ տօգթօր , պիրատէրիմ քէնտիտի իչին պիր
բարա պիլէ սագլատագ իտի , օն պէշ կիւնատ պիր ալտըղը
իւճրէթի քէամիլէն կէթիրիր վալիտէմէ թէսլիմ իտէր իտի ,
տիքքէ վէ նագըզ կիպի ուֆագ թէֆէէք իչլէր իլէ պէնատ
պէշ օն բարա գազանըր իտիմ . իչթէ պու սայէտատ ըէք սա-
տէ սուրէթատ վէ ֆագաթ հիչ պիր չէյէ միւհթաճ օլմագ-
սըզըն եաշայըպ վագըթ կէչիրիյօր իտէք , տէտի ,

— Պիրատէրինիզ խասթալանըպ եաթատըղը սըրատա
թատարրուֆ վէ իտարէ սայէսինատ պիր ազ իհթիեաթ ագ-
ճէսի սագլայապիլատինի՞ղ մի ,

— Էվվէթ տօգթօր , պիր ազ բարամըզ վար իտի . . .

— Ֆագաթ խասթալըգ էբէյէճճ պիր ղէման իմթիտատ
իթատ . . . պու բարաբար թատպիյի սարֆ իտիլմիշ պիթմիշ
տիր տէյի՞մ մի ,

Պէրթին կիւղել եիւղի թէքբար գըպ գըսմըղը օլտու ,
սիյմատընատա իֆֆէթատէն նէչաթ իտէն իչվֆ ու իհթիրագ
տէլալէթ իտէճէք ալայիմ կէօրիւնմէքատ վէ սըգըլտըղը պէ-
տահէթէն անլաշըլմագատա իտի , տօգթօր իտէ հաղին պիր
սէտլէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Մատմա՛ղել, սիզի պու սուրէթլէ իսթիճվապ իթատի-
յիմ իչլին աֆվընըղը ըէճա իտէրիմ . . . պու սուալլերիմ
ասլա հայրէթինիզի մուճիպ օլմատալը տըր , կէրէք վալիտե-
նիզ հադգընատաքի վէ կէրէք սիզին հադգընըղտաքի մուհա-

պէթիմին աէրէճէսինի , հադգըյըլա թատարիր իտէմէզսինիզ
սիզի ֆէվգէլատէ սէվսիյիմ իչին տիր քի մայիչէթը խուսու-
սիյէնիզէ, սուրէթը խուարէնիզէ վէ իսթիդ պատինիզէ միւթա-
ալիդ հէր հալէ վագըֆ օլմագ իսթէյօրսում , հադգընըղտա
հէր նէ հըսա իտէյօր իտէմ սիզէ քեամիլէն պիլատիսիմէք իսթէ-
րիմ . սուստուզլարըմին արատընատան չըպան սէօղլէր , էմին
օլտունուզ քի հըսսիյաթը գազսիսիմ թէրճիման օլույօր , Պէր'թ ,
հադգդաթը պէնատէն քէթմ իմմէյինիզ , տիւշունինիզ քի
սէֆալէթի եիւղնատէն վալիտէնիզիտէ զայագ իմմիշ օլսը-
սունըզ . իմտի չէֆզաթ ու սատատաթընըղտա միւրաճաատէ
ըէճա իտէրիմ . . . պէնատէն հիչ պիր չէյ սագլամայընըղ , Ա-
պէլին խասթալըղը միճատսիզէթի իլէ իսթիյար խոլէն մատ-
րաֆ սիզէ բէք աղ պիր բարա պըրագտը վէ իհթիմալ քի
հիչ գալմատը տէյի՞ մի , տէտի ,

— Մատմ քի անլատագ իսթէյօրսունըզ , էվվէթ տօգ-
թօր էվվէթ , ըէք տօղրու սէօյլէյօրսունըզ , սօն տէրէճէ ֆա-
գըրանէ պիր հալատ եաշայօրսուղ : էվվէթ էլհամտատ գալընըզ
օլան բարա ըէք ագ վէ ըէք էհէմմիյէթսիզ պիր չէյ տիր .
պիրատէրճիյիմին ճէնագէ մէսաթիֆինէ քիֆայէթ իտէր մի
իթմէղ մի սիլմէյօրսում . . .

Կէնճ գըղ պու սէօղլէրի սէօյլէր իբէն ազլայօր վէ կիւ-
ղել եիւնիճնագաէք էլլէրի իլէ սէթը իտէյօր իտի . տօգթօր
պու սէվսիյի չօճուղըն ըղմըրատալընատան ըէք ղէյատէ միւ-
թէէսիր օլարագ իհթիյագըղը պիր սէտա իլէ .

— Պէրթճէյիմ, ըէճա իտէրիմ արթըղ սագլամայընըղ . . .
պիրա կէօղ եաշլարընըղ պէնի սէ նիհայէթ սէրէճէսէ միւ-
թէէսիր իտէյօր . սիզէ օ սիւալլերի սօրմագատան մագսատը
թէէսիր իտէյօր . սիզէ օ սիւալլերի սօրմագատան մագսատը
հադգդաթը հալէ վագըֆ օլմագ իչին իտի . տէմէք քի ալ-
տանմայօր իսիշիմ . նէ միւշկիլ պիր մէվգըատա պուլունատու-
ղունըզը անլատընըզմ ճէհէթիլէ չարէսինի տիւշունատիմ , ար-
թըղ պէնի պիր թատիպ տէյի՞ , հադգդի պիր տօսթ սը-
ֆաթընատա թէչագդը իմմէնիզի վէ օ նատըր իլէ պագմա-
նըզը ըէճա իտէրիմ . . . պու կիւնատէն իմիսպարէն սիզէ պի-

բաառէր, վալիտէնիզէ տէ էվլաա օլմագ իսթէրիմ. ա՛հ, ճէաարէթ իտէպիլսէ իսիմ...

Էթիչէն պուրաաա սէօզիւնի քէսաի, կէնճ գըղա պիր տէրէճէյէ գաատար քէշֆ իթտիչի աչգընըն, պէօյլէ պիր ղեմանէ պիւսպիւթիւն մէյտանէ չըգաճաղընաան խէվֆ ու իհթիրազ իտէրէք սիւքիւթ իթտի. վագթ ու հալ ըղհարը աչգ ու մուհապէթ վէ իլանը մէֆթունիյէթէ միւսաիտ տէյիլ իսի.

Զաթէն իլանը մուհապէթէ նէ իհթիյաճ վար, չիւնքի Պէրթ, կէնճ տօգթօրըն սէօյլէմէք իսթէյուպ տա սէօյլէյէմէտիչի հալէ վագըֆ օլտուղու կիպի, մուամիլէյհին սիւքիւթի տէ քէնտիսի իչին ֆասիհ պիր լիսան իսի. տօգթօր թէքրար սէօզէ պաչլայարագ.

— Մուհապէթիմի վէ սաատագաթըմը գապուլ պույուրաճագընըզ տէյի՞լ մի, տէյինճէ, Պէրթ մահճուպանէ ճէվապ օլարագ.

— Էվվէթ, կէրէք վալիտէմ նամընա վէ կէրէք քէնտի նամընա գապուլ իտէրիմ, տէտի.

— (Ադիմ պիր մէսէրրէթ իլէ.) Թէչէքքիւր իտէրիմ, արթըգ պիր տագըդա վէֆթի իհթիմէյէրէք տօղրու վալիտէնիզին եանընա կիտէլիմ... շու արաըդ պիչարէ էն զիյատէ միւհթաճը մուավէնէթի տիր. վալիտէնիզ մատամ Մօնսթիյէ հադգընտաբի ֆիքրիմի սիզէ տօս տօղրու պէյան իտէճէյիմ, հէյէճան վէ թէէսիւրաթը հայաթընը թէհտիտ իտէճէք պիր տէրէճէտէ տիր, պու հալ տէվամ իտէրսէ հայաթընտան գօրգուլուր...

— (Պէնզի սօլարագ.) Թէչէքքիւր օլունուր քի սիզ եանընտա պուլունաճագընըզ տօգթօր, քէնտիսինի գուրթարըրսընըզ.

— Հիչ շիւպհէ իհթիմէյինիզ քի էլիմտէն կէլտիյի գատար թէտաւիսինէ չալըշաճաղըմ, ֆագաթ պու խուսուստա մուավէնէթինիզէ միւհթաճըմ.

— (Հայրէթ իլէ.) Պէն նէ՞ եաբագիլիրիմ.

— Իտարէճէ ճալիպի էնտիչէ պիր հալ պուլունմատըղընը իֆատէ իտէրէք պիր տէրէճէյէ գատար թէէսիւրաթը գալպիյէսինի թատիլէ չալըշմագ իսթէրիմ... պու խուսուստա պանա մուավէնէթի իհթիմէղէնիզ եալընըզ պաչըմա էլիմտէն նէ՞ կէլիր...

— Պու բէք գօլայ տըր, իքի սէնէտէն պէրի էվին ումուրընը պէն թէսվիյէ իտիյօրում, վուգու պուլան ճիւզվի մէսարիֆի պէն եաղըյօրում...

— Վալիտէնիզ հիսաապաթընըզա վագըֆ տէյի՞լ մի.

— Ասլա...

— Օ հալտէ քէնտիսինի ալտատըպ գանտըրմագ քէք գօլայ պիր շէյ տիր...

— (Թէաճիւպլէ.) Քէնտիսինի ալտաթմա՞գ մը... ա՛հ տօգթօր...

— Սէվկիւլի չօճուգ, սէօզլէրիմի սույի թէֆհիրէ գալըդըմայընըզ, պէնիմ ալտաթմագ տէտիյիմ մէսէլէ բէք սատէ վէ զայէթ թատիյի տիր. մատամ Մօնսթիյէ հէնուզ չէքմէճէտէ լուզումը գատար բարա պուլունտուղունա գանի օլսուն տէմէք իսթէյօրում, սիզէ չիմտիկիք պէն ֆըրանգ վէրէճէյիմ, պու բարա մուհիմ վէ էլզէմ օլան մէսարիֆաթա գարշըլըդ օլուր.

— (Բէմալի հայրէթլէ.) Պէն ֆըրա՞նգ մը, պու չօգ վէ հէմ տէ բէք չօգ պիր բարա տըր, պու գատար բարայը գապուլ իտէմէմ, ճէնտալը Հադգա Համտո ու սէնաէլէր օլսուն պէն չալըշգան պիր դըղըմ... զէվալլը Ադէլճիյիմիզին խասթալըղը էտնատէ թաթիլ իհթիյիմ իչէրիմի եինէ էլիմէ ալըրըմ, իյնէ վէ զայրէթիմ սայէսինտէ վալիտէմին մայիչէթինի տէ թէէմին իտէպիլիրիմ.

— (Մուզթարըպանէ հայդըրարագ.) Նէ՞ տէյօրսունըզ, բէտտա իլէ պիր մուամէլէ հա՛, պէնի զայէթ ճանկիւտագ պիր ըղթըրապ իչինտէ պըրագմագ իսթէյօրսունըզ էօյլէ՞ մի, նէ՞ եաբարըմ քի պէնի պէօյլէ պիր ադապէ, պէօյլէ պիր մուամէլէյէ լայըգ կէօրիւյօրսունըզ.

— (Շաշրրաւագ.) Մի սիս էթիկէն, սիղ գայեթ լութքըճքաւ պիր գամաքներդ, պիղի սէվակիննէդի պիւկիյօրամ, պու թէքլիֆինիդի աուրեթը գամիչէսէ բեւտա իլէ միւքէտէր օլմաներդա սէպէպկեթ վերմէյի խաթըրմա պիւկ կեթիրմէք իսթէմէմ. . . պիրտաւերիսին ասն խըտամէթինի կիֆայէ քիճայեթ իսէճէք գաւտար պիր բարայը, միւճէրրէտ խաթըրընըդ իչին գապաւլ իսէրիմ, գուսուրը իչին սէ արթըդ պէնի իճազաթ իթմէկինիդ, պէնի չալըշմադ կիւպի պիր մէդիյէթտէն, սէմէրեյի գայրեթիմ իլէ վալիսէճիյիմին էսապը իտարէ վէ թէպիւչիւնի թէէմին իթմէք կիւպի պիր լէզզէթտէն մահրում իթմէկինիդ,

— Հէյ հա՛թ, պիլիրիմ, չալըշմանըդ, տահա տօղրուսը գաոընէլարըն սէմէրեյի սայ ու գայրեթի նէ սէմէք օլտուղունը պիլիրիմ Պէրթճիյիմ, հապ սըդ, հարիս վէ մէնգիտաթքերէսթի պիր տաեմին իսթիճատէսի իչին կիճէ վէ կիւնտուզինիդի ֆէտատիթմոկինինդ հաչատ, անճաղ էքմէք բարտաընը գաղանատիլիրսինիդ. . . իդամէթ կէտանըընըդըն իճարէսինի թէէմիյէ իթմէք բէք միւշկիլ օլուր. վալիսէնիդէ հապգընըդտաքի մահապէթը ֆէվգելատէմ նամընա իսէրիմ, թազաիմ իթմէկտէ օլտուղում պու պին ֆըրանգը գապաւլ իտինիդ, վալիսէնիդի ալտամմադ, գանտըրմադ սիղճէ միւմքիւն տէյիլ իսէ, նամուսըմըն իւղերինէ նէմին իտէրիմ քի կյճատ իթմէկի հաչատ պէն պիղդամ հապդըթը հալի քէնտիսինէ իֆատէ իսէր վէ պու բարայը սիղէ զօր իլէ գապաւլ իթտիրէպիյատկիմի պիլտիրիրիմ. . .

33

Կէնճ տօղթօրըն պիր շիվէյի մահղունանէ իլէ սէօյլէտկէն պու սէօղլէր, կիւղել Պէրթին գալպինէ նիհայեթ սէրբեճէտէ թէէսիր իթտի. պու սէօղլէրի տինլէտկէն սըրատա

մուգավէմէթէ միւգթէտիր օլամայաճաղընը հըսս իտկյօր իտի. խուսուսի իլէ բէք խաոթա վէ զաիֆ պիր հալտէ պուլունան վալիտեճկյինին, սօուդըն վէ սէֆալէթին թէէսիրաթը միւտհիշէտ իլէ Ա.պէլ կիպի էօլէպլէճէկյինի տիւչիւնտի, պու սօն խաթըրէյի տիլսըրաշըն վիճուտինտէ հասըլ էյլէտկի թիթրէմէ իլէ.

— Պու թէքլիֆինիդի տէ գապուլ իսէճէկիմ տօղթօր, պու կիւն ֆամիլեամըզ հագդընտա իպրաղ իթմէքտէ օլտուղունըզ չու ինսանկյէթէ, ինշալլահ կիւնին պիրինտէ հիւանի մուգավէլէտէ պուլունուրըզ, տէյու բէբէլէտի,

Էթիկյէն, պու հիզնէնկիզ միւքեալէմէնին իպղիտաոընտան պէրի լուչինճի տէֆտա օլարագ հըսս կյլէտկի պիր մէսըրէթի իլէ տէրհալ եապըխանէսինտէն պին ֆըրանգ չըգարըզ կէնճ գըզա տալաատարագ.

— Ալընըզ սէվկիլի չօճուգ ալընըզ, տէմէսի իւզերինէ, Պէրթ սատէ պիր շիվէ իլէ.

— Թէշէքքիւր իսէրիմ միւսիւ էթիկյէն, տէտի,

— Էյ արթըդ, հէման կիտէլիմ,

Պու մուհավերէյի միւթէագըպ էթիկյէն իլէ Պէրթ պիր արապայա բաբիպէն եօլա չըգարըլար. էանայի բահտէ Պէրթ վալիսէնին թէնպիհի իւղէ պիր թանէ պալ մօմու ալար, պիր չարնէք սաաթ սօնրա իչի կէնճ մահալի մագսատէ վասըլ օլտուլար.

Մատամ լա Բէվվայէ հէնուզ սէվկիլի չօճուղընըն ճէնաղեսի եանընտա պուլունույօր վէ տուա իլէ մէշղուլ օլտույօր իտի. պէնդի տիւլպէնտ կիպի պէմ պէյազ օլան պիչարէ վալիտէ, էթիկյէնին գաբուտան իչերի կիրտիկինի կէօբիւր կէօրմէզ հէման այագա գալգար, տօղթօրա եագլաչարագ էլինի ուզաթտը. էթիկյէն քէնտիսինէ ուզատըլմըշ օլան էլի իհթիյատքեարանէ պիր սուրէթտէ թուխուպ սըդըրըզը սըրատա բէք սօուդ պուլտու. էն էվվէլ մատամ Անժէլ սէօղէ պաշլայըպ տիլսուզ պիր շիվէ իլէ.

— Տօղթօր, արթըդ պու պիթտի, տէյէպիլտի,

Ղայէթ մահզուննանէ թէլաֆֆուզ օլունան պու իքի քէլիմէ նէ տէրէճէ ըզդամամիկ օլաուզա տէբբեար սբր. Թէքէյէն պու խրիմապատան սօն տէրէճէ մուխէլիս օլաու. Թէտաւիսինէ սբզդամ օլունմասըզը տուրէթաէ վալիտէսինին տէ հայաթը թէհլիքէ իչինաէ պուլունաուզունա տայըբ, Պէրիթ տէօղլէսիյի տէօղլերին մուպալաղատէն արի օլաուզունը, հազըզամըը հալին պիւյուքիս տահա ղիյատէ մուճիպի խէվկի ու էնամիչէ պուլունաուդունը անլայարադ.

— Մաւսամ, զաաի վէ եօրկունդուզ մինասիպէթի իլէ սիզ տէ խաոխա պիր հալտէսինիզ, հիչ օլմազսա պիր գաչ սաաթ հէր հալտէ ույդույա իհթիյաճընըզ վար սբր... սիզ հէման կիտուպ եաթընըզ, մանամաղէլ Պէրիթ իլէ պէրապէր իքիսիզ Ապէլճիյիմիզին պաշը ուճընաան այրըլմայըզ, տէյինճէ, տուլ գաաըն.

— Տօղթօր, հազդըմըզսա բէք պէօյուք վէ սաաըը նաախր կէօրիւլիւբ պիր սաատագաթ իպրազ խոյօրսունըզ, պու լութֆընըզսա գարշը գալպի վէ սամիմի պիր հըսսը միննէթմաբանէ իլէ թէշէբբիւրլեր սրզ իտէրիմ, ֆագաթ զանն իթմակյինիզ տէրէճէտէ զաիֆ տէյիլիմ. պէնիմ եաթաղըմ օբաաա՝ ճիյերբաբէմին եանընտաա սբր, ույումագ վէ իսթիրահաթ իթմէք պէնճէ գապիլ տէյիլ տիր, տէտի.

— Մաւսամ, արզունըզսա մուգամէմէթ իտէմէմ, ֆագաթ միւսաաֆինիզ մաղսուբէն եարըն սապահ լաղըմ կէլէն իշլերի պէնտինիզ հէվալէ պուլուրմանըզը բէճա իտէրիմ.

— Նաՙսըլ իշլեր.

— Պէլէտիյէ տայիրէսինճէ, քիլիսէճէ վէ սայիրէ խուսուսընտա իգթիզա իտէն մուսամէլաթ վէ մէբասիմին իչիաբընը տէմէք իսթէյօրում.

— (Ձիտտի պիր թաւը իլէ) Խայըը, պիւթիւն պու իշլերի պիզգաթ պէն տէրիւհտէ իտէճէյիմ.

— Ֆագաթ գուվվէթինիզ վէ հալինիզ պուննա միւսաիտ տէյիլ տիր, իմտի իհթիյաթ քեսրանէ հարաքէթ իթմէնիզի

պիր տօսթ սբճաթը իլէ բէճա վէ պիր թապիպ սբճաթը իլէ էմր իտիյօրում. եանընբզտա պուլունանլար վէ սիզի տէվկինէբ իչին հայաթընըզըն նէ գատար գբյմէթտար պուլունատուզունը տիւշինինիզ.

— Ձէնտալը Հազ նէ էմր իթմիչ իսէ միւթլագա օ օլաճադ տբր, անըն եարտըմը իլէ պէն պու վազիֆէյի տէ իյֆա իթմէք էսթէրիմ. ֆագաթ տօգթօր, պու լութֆքեաանէ իհթարաթընըզտա գարշը մուխալիֆէթտէ պուլունույօրում զանն իթմէյինիզ, պիլաքիս քէմալի շիւքրան իլէ գապուլ իտէպիլիրիմ. լութֆէն չու սբրատա մուավէնէթինիզի տիրիզ պուլուրմամանըզը տա սուրէթը մախսուսէտէ բէճա իտէրիմ, զիրա պու գատար իշլերի եալընըզ պաշըմա իյֆա իտէմէյէճէյիմ, կէօրիյօրսունըզ քի ֆագիրանէ պիր հալտէ եաշայօրուզ, մէքթուպ եազըպ կէօնտէրէճէյիմ եէրլեր բէք ազ տբր, տօսթլարըմըզտան օլան տէօրթ պէշ զաթը խուսուսի իլէ Ապէլճիյիմին արզատուաշըարընը վէ ուսթալարընը, վէֆաթընտան խատերատար իթմէք էսթէրիմ. լութֆէն մուխթասար պիր գաչ մէքթուպ եազընըզ, պու ճիհէթլէ տէ պէնի բէք զիյատէ մէմնուն իթմիչ օլաւսունըզ, պու զէվաթըն իսիմլերինի վէ ատրէսլերինի Պէրիթ սիզէ խատպէր վէրսին.

— Մաւսամ, արզու իթմակյինիզ շէյլերի քեամիլէն եարմազա չալըշաճաղըմ, ֆագաթ սիզ տէ բէճամը գապուլ իտէբէք թէրթիպ իտէճէյիմ իլաճը իչէճէքսինիզ.

— (Հազին պիր թէպէսսիմ իլէ.) Տօգթօր, արթըգ արզը ինգլյատէն պաշգա պիր տէյէճէյիմ եօք.

— (Պէրիթ խնթապէն.) Մաւսմազէլ, եճզախանէլեր հէնուզ աչըգ տբր, բէճա իտէրիմ եազաճաղըմ բէչէթտայը հէմման կիտուպ եարտըրաճադսընըզ.

Կէնճ գբզ, հէմման հազըրլանարադ, տօգթօրը՝ եազը թագըմը պուլունան տիկեր պիր օտայա կէօնթուրտի, հէր իչիսի եալընըզ գալընճա, թիքիրէք պիր սէտա իլէ.

— Աման տօգթօր, պու իլաճ նէտէ՞ն լյճագ իսիյօր,

հօգտա վալիտէմ թէհլիքէլի պիր հալաէ՞ մի պուլունույօր , տէտի ։

— Խայըր մատամազէլ , ֆագաթ պէօյլէ իհթիյաճըդ հաբաքէթ իսիլմէզսա , էր կէճ միւհլիք պիր խասթալըդ հայաթընը թէհտիա իտէպիլիր ։

— Բէք տօղրու սէօյլէյօրսունըզ տօղթօր , իչըճէ քհաղըտ գալէմ , հապընըզ ։

Կէնճ գըզ հապըլան ըէչէթայը ալըզ , գօշարագ էճզախանէյէ կիթտի , տօգթօր տա ճէնապէնին պուլունտուղու օտայա կէչտի ։

Մատամ Անժէլ , Պէրթին կէթիրմիշ օլտուղու պաշ մօմույը հապմըշ վէ անըն սարըմթըրագ զիյասը իլէ էսկի պիր տուա քիթապը օգուրյօր իտի . էթիյէն , պիչարէ գատընըն պու հալինի պիր միւտաէթ թէմտաշա իթթի , պէօյլէ պիր զէմանտ պու սէրբէճ մէթանէթ քէնտիսինէ իգթիտարը պէչէրին խարիճինտէ կէօրիւնիյօր իտի ։

Օն տագըդա սօնրա Պէրթ էլինտէ պիր չիչ վէ պիր ֆինճան օլտուղու Հալտէ ատաէթ իթթի . կէնճ տօգթօր հէման չիչենին տէրուհինտէ բիտճընը նըտֆընը մատամ լա Րէվվայէյէ իչիրտի , պու էնտատէ կէնճ գըզ էթիյէնինէ նէզտինէ թէգարիւզ իտէրէկ գուլաղընա էյիլիգ ։

— Իսթէրսէնիզ պիզ տէ արթըգ մէգթուպլար իլէ մէչղուլ օլալըմ , տէյու ֆըսըլթատաը իւզերինէ , տօգթօր ։

— Ա.զաճըգ տահա սապր իտինիզ , տէտի ։

Պէրթ սիւքիւթ իթթի , պիր վագը նէյապմէնտանէ իլէ օ տա էղպէրինտէն պիր տուա օգուտագա պաշլատը . էթիյէն պիր տըդդաթը ֆէվգէլատէ իլէ կէօզլէրինի մատամ Անժէլտէն այըրմայօր իտի . արատան ազ պիր զէման կէչտիքտէն սօնրա տուլ գատընըն կէօզլէրի դաբանտագա պաշլատը . պիչարէ ույգույը տէֆ իթմէք իչին էլէրինի պիր գաչ տէֆա կէօզլէրի իւզերինէ վազ իթթի , նիհայէթ ուտուզլարընըն պիր թարաֆընա սարդմըշ օլան պաշընը , պիլա իհթիյար պիր գօլթուգ սանտալէասընըն արգասընա տայատը , էլինտէքի տուա քիթապը հավրոճճըզընըն ճանսըզ ճիսմի իւզէրինէ տիւշի վէրտի . Պէրթ իսէ վալիտէսինին պու հալինտէն գօրգարագ տօգթօրա .

— Աման Եա Բաղդիմ , վալիտէմ նէ՞ օլտու , տէյու սօրտու ։

— Գօրգաճագ հիչ պիր շէյ հօգ մատամազէլ , վալիտէնիզի ույգունտուզ պըրագմամտագ իչին բէք ճիւզլի աֆիյօն խիւլասասը իլէ մախլութի վէ գարարսըզ պիր իլաճ թէրթիպ իթմէյէ մէճպուր օլտում , զիրա պէօյլէ պիր զէմանտա ույգունտուզըզ քէնտիսինի պիւսպիթիւն գունվէթաէն տիւշիւրիւր . պաշընըն ալթընա պիր նատարզ գօյունըզ ։

Պէրթ , պիր սէօզ սէօյլէմէքսիզին տօգթօրըն էմրինի իյճա իթմէկտէն սօնրա պիրլիքտէ օպիր օտայա կէչտիլէր . էթիյէն , մատամ լա Րէվվայէնին խաթէտիյի տավէթնամէլէրի հազմտագա պաշլատը . տապահա գարշը իբի կէնճ իչլէրինի իբմալ իթթիլեր , էթիյէն պիր արալըզ կէնճ գըզա .

— Մատամազէ՛լ , չիմտիտէ սիզ պիր ազ ույտւտարագ բահաթ իտինիզ . պէն տօղրու վալիտէնիզին Եանընա կիտէրէք մուհաֆազասընա իթթինա իտէրիմ , տէմէսի իլէ , Պէրթ .

— Խա՛յըր , պէն Եօրկուն տէյիլիմ , իբիմիզ պիրլիքտէ կիտէր Եանընտա օթաուրուրըզ , տէյու ճէվապ վէրտի ։

Ջէվապը գըզ տիկէր օտայա կէչէր կէչմէզ տօղրու պիրատէրճիյինին Եաթագընըն Եանընա տիզ չէօքիւպ օթաուրտու . պու սըրատա էթիյէն տէ ըղթըրատպէֆզա պիր թագըմ թէֆէքքիւրաթա տալըզ կիթմիշ իտի ։

Պէօյլէճէ իւչ սաաթ գատար կէչտիքտէն սօնրա մատամ Անժէլտէ ույանմագ իմարէլէրի կէօրիւնտի , ֆիլհագըգա պիչարէ վալիտէ կէօզլէրինի աչարագ էթրաֆա ուզուն ուզատըյա կէօզ կէզտիրտի , օրթալըղընը աչըրմագտա օտուղունը կէօրէրէք քէմալի հայրէթլէ .

— Ա՛ սապահ օլսուն , պէն սաէթա ույտումուչըմ , սիզտէ պէնի պու ույգուտան ույանտըրմամըշընըզ , տէմէսի իլէ , տօգթօր .

— Մատամ, սիզի ուչանաբրմամաղա զայրէթ վէ իթինա իթտիք, զիրա պէօյլէ սիր զէմանտէ ուչդու սիզին իչին բէք ֆայիտէլի տիր, տէտի։

— Հագըզաթէն քէնտիմտէ սիր գուվվէթ հըսս իտիյօրում,

— Մատա՛մ, էմին օլունուզ քի ալտանմայօրսունըզ,

— Մէքթուպլարը եաղըպ հազըրլատընը՞զ մը,

Պէրթ. - Էվվէթ անննէճիյիմ, մէքթուպլարը միսիլ էթիչէն եաղտը, իւզէրլէրինիտէ պէն եաղտըմ,

— Պունլարը սիր սըմնաը վատէթասը իլէ եէրլէրինէ կէօնտէրիրիզ,

Էթիչէն. - Շիմտի էնիպ կիտէրքէն պու խըտմէթի իչֆա իտէրիմ,

— Վայ սօգթօ՛ր, սիզի պըրադըպ կիտէճէ՞քմիսինիզ,

— Էօյլէ իչճապ իտիյօր մատամ, զիյարէթ իտէճէք խաստալարըմ վար...

— Բէք սօղրու սէօյլէյօրսունըզ, ֆէլաքէթ լինսանա հէր չէյի ունութտուրույօր... Պէ՛րթ, չօճուզում, սէնտէ պանա լազըմ օլան չէյլերի վէրտէ կիտէյիմ,

— Անննէճիյիմ, սիզտէ՞ մի կիտէճէքսինիզ,

— Էվվէ՛թ, պէլէտիյէ տայիրէսինէ կիտուպ լազըմ կէլէն մուամէլաթը ըէտմիյէյի իչֆա իթտիրմէքքիյիմ լազըմ տը՛ր,

Էթիչէն. - Մատամ, թէքքրար ըէճա իտէրիմ, պու խըտմէթի պանա իհտալէ իտինիզ,

— Տիւնքի կիպի սիզէ թէչէքքիւր իտէրիմ, թէչէսիւֆ օլունուբ քի եինէ տիւնքի կիպի պու թէքլիֆինիզի գալդուլ իտէմէյէճէյիմ... էպէտի սուրէթտէ զայղ իթտիյիմ ճիյէրբաբէմին եաղընըզ պիր խըտմէթի գալըը, պու խըտմէթի պիզզաթ պէն իչֆա իթմէքքիյիմ,

Պէօյլէ ճիտատի պիր սէօզէ մուխալիֆէթ վէ ըսրար իթմէնին ֆայիտէսի օլմայաճաղընը անլամըշ օլան սօգթօր, անա իլէ գըզըն էլէրինատէն թուխթուզ սըգարադ վէ օ կիւն

եինէ կէլէճէյինի վատ իտէրէք, մէքթուպլար եանընատա օլտուղու հալտէ չէքիլտի կիթտի,

Միւթէադրըզէն մատամ լա Իվվայէտէ կիյինուպ հազըրլանտը վէ ադշամտան եաթաղըն արատընա սօգուպ սադլամըշ օլտուղու քեաղըտլարը ալտըգտան սօնրա թէքքրար քէրիմէսինին եանընա կէլիպ.

— Զօճո՛ւղում, իչէ պաչլամազտան էվվէլ լուզումը գատար բարամըզ օլուպ օլմատըզընը միւզաքէրէ իթմէյիյիզ... պիրատէրինին ճէնազէսինի բէքտէ ֆազլընանէ պիր հալտէ դալտըրմադ իտթէմէմ. ֆազաթ պունատա միւդթէտիր օլապիլէճէ՞քմիյիզ տէմէսի իլէ, կէնճ գըզ պիլա իհթիրազ.

— Անննէճիյիմ, նէ արզու իտիյօրսանըզ քէամիլէն եաբապիլիրսինիզ, տէտի,

— Արթըրմըշ օլտուղումուզ բարալար հէնուզ պիթմէտի՞ մի,

— Խայըր վալիտէճիյիմ, տահա պէշ եիւզ ֆըրանգ գատար բարամըզ վար,

— (Հայրէթ իլէ.) Պէշ եիւզ ֆըրանգ հա՛, սադըն ալտանմըշ օլմայասըն,

— Խայըր աննէճիյիմ,

— Պէն պու տէրէճէ զէնկին օլտուղումուզը խաթրըմա պիլէ կէթիրմէյօր իտիմ,

Կէնճ գըզ սէօղիւնիւն սըհհէթինի իսպաթ իթմէք իչին տէրհալ կիթտի, էթիչէնին պիր կիւն էվվէլ քէնտիսինէ վէրմիշ օլտուղը բարանըն նըսֆընը ալըպ կէթիրէրէք վալիտէսինէ կէօսթէրտի. տուլ գատըն հայրէթ իլէ.

— Կէրչէք, սօղրու սէօյլէյօր իմիշսին (պիր աղ տիւչիւնտիքտէն սօնրա). ֆազաթ էրէյիճէ պօրճլարըմըզ օլտուղունու տա ունութմամալըյըզ,

— Նէ՞ կիպի,

— Տօգթօր էթիչէնէ օլան պօրճումըզ բէք չօղ տը՛ր,

— (Գըզարարագ.) Տօգթօր հիչ պիր շէյ գապուլ իթմէյօր, պունը քէնտիսի պանա սէօյլէտի,

—(Մի-թէ էսօրուանէ հայդըրարագ.) Ա՛հ, պու կէնճ զաթը պիղէ ճէնապը Ալլահ կէօնտէրսի. Թէշէ-քքիւր օլուներ քի հադգըմըզտա իպրաղ իթմէ-քտէ օլաուղու մու հապէթ սա-յէսինտէ, Ասպէճկիմին ճէնապէսինի արղումըզա մուվաֆըզ պիր սուրէթտէ գալըըրտաճադըզ, հաթթա պիղտէ մագ-պէրէ եաբտըրտապիլէճէյիզ։

Պիչարէ վալիտէ էլէրինի վէ կէօղէրինի սէմայա տօղրու գալըըրարագ.

— Եա Բապամ, սէնին գուարէթ ու աֆըֆէթինէ նի-հայէթ եօգ, սօն տէրէճէտէ մուզթարըզ վէ դէմնաք գուլ-լարընըտա միլէթսէզլի պուլյուլյօրսուն, տէյու հայդըրտը։

Պու էանատէ մատամ Անժէլին կէօղէրի եաթադա տօղ-րու աֆֆ օլունտու. զէվալը վալիտէնին եիւզի, թէքրար գալգինտէն գօրըզ կէլէն կէօղէ եաշլարընա միւսթաղրագ օլտու. Պէրթ հէման վալիտէսինէ սաբրըզ կէօղէրինի էօ-բէրէք.

— Ձէսարէթ, աննէճիմ, ճէսարէթ, պիղէ բէք չօգ ճէսարէթ լազըմ, ճէնապը Հադ հիչ պիր զէման պիչարէ գուլարընը մէրհամէթինտէն մահրում պըրագմադ, տէտի։

Մատամ լա Բէվայէ, պիր տէրէճէյէ գատար թէէս-սիւրաֆը գալգիյէսինէ զալէպէ իտէպիլտի, քէմալի մու-հապէթլէ գրդճըզաղընը պագընա պատար. Եվրմի սէնէտէն եանի զէվճինին մագթուլէն վէֆաթընատն պէրի հիչ պիր կիւն թէրք իթմէտիյի սիյահ չալընը ատմուղունա ալտրագ վէ չըզտանընա լուղումը գատար բարա գօյարագ չըգըզ կիթտի, տօղրու Սէնթ-Սիւրիս մէյտանընատա քէօյին սէմ-թինին այիտ օլտուղու պէլէտիյէ տայիրէսինէ վատըլ օլտու, օրատա իչլէրինի թէմիզիյէ իտուպ Մօնթ-Բարնատա մէզարը-ղընա կիթտի... օրատա օլան մուատէլէտ իրիմատ պուլ-տուգատան ատնրա ֆագըր իսանէսինէ կէլտի. պու միւտէթ զարֆընտա մատամազէլ Պէրթ տախի իրիմիյաթէն ճիւզվի եէ-յէճէք պիր չէյ հազըրլատըզ իտի։

Տօքթօր Էթիկէն Լօրիյօ, օ կիւն էօյլէնտէն ատնրա թէք-

բար անա իլէ գըզըն նէզտինէ կէլտի. պու կէնճին վիճուտի զավալըըլար իչին պէօյուք պիր թէէսէլլի մէգամընտա իտի. ճէնապէնին տէֆնի էրթէսի բէնճէնապիհ կիւնի սաաթ տօ-գուզա թաապիզ իտիլմիշ իտի քի, գալգինի քիրամէ մալիմ օլտուղու իւզրէ Բընէ Մուլէն տէ պու կիւնին հուլուլինէ քէմալի սապըրսըզըգլա պէքլէյօր իտի։

34

Բընէ Մուլէն, քիրալատըզը ապարթըմանընին էշէսընը հօլունա գօյտուգտան սօնրա, չարշէնպիհ կիւնի սաաթ ագ-շամընին եէտիսինէ տօղրու Պօնմարշէ պուլվարը ճիվարընտա քիւչիւք պիր լօգանթատա թաամ իթտիքաէն սօնրա, միւ-ճէրրէտ պիր աղ վագըթ կէչիրմէք էմէլի իլէ Պաաթիլ մէյ-տանընտա պիր գըրտաթխանէյէ կիտուպ, ագշամ իւսթի նէչր իտիլէն կապէթալատտան պիրինի օգուտմաղա պաշլատը։

Մաքինաճը, կապէթայը իլէ սիմէունընտան պէտտ իլէ սահիպ իմմիյաղընընը իսթատընա վարընճայա գատար օգու-տը. կապէթայը օգուշընտան սայիպայի մէրտագ իլէ օգու-մատըզը անլաշըլըյօր իտի. Հագըգաթէն բէք տալկըն վէ միւթէֆէքքիւր պիր հալտէ օլմաղըլա, օգումագտա օլտուղու չէյտէն խապէրսար տէյիլ իտի. զինինի միւթթատըլ էր-թէսի կիւնի կիտուպ զիյարէթի իտէճէյի Մօնթ-Բարնաս մէ-զարլըզընտա վէ միւթէվէֆֆա Բօլ լը Բէվայէնին մէզարը ճիվարընտա կէզինիյօր իտի։

Կապէթայը պէօյլէ միւթէֆէքքիւր պիր հալտէ օգու-յարագ միւթէնէվիա գըսմընտա գատար կէլտի, իզտիվա-ճէ տայըը վէրիլէն մալիսմաթը նագարը միւթալատտէն կէ-չիրտիքտէն սօնրա, վէֆիյաթի հագգընտա եագըլան սաթըր-լարը կէօղտէն կէչիրմէյէ պաշլատըզը սըրատա, պօղուգ պիր սէտա իլէ ըզհարը հայրէթ իթտի. պէնզի սարարտը վէ

քէնտի քէնտինէ չու սէօղէրի մըրըլտանմադա պաշլատը ։

— Պու միւմքիւն տէյիլ, եանլըշ օգումուշըմ տըր , վէլէվքի տօղրու օգումուշ օլայըմ, պունտան նէ՞ չըգար , ինսան պիր նամ իլէ եատ օլունուր աստմիէրէ հէր եէրտէ թէսատիւֆ իտէպիլիր ։

Ալթընճը պէլէտիյէ չիւպէսինէ միւթէալիդ վէֆիյաթ ճէմվէլինտէ օգունարագ , պու տէրէճէ հայրէթինէ սէպէպիյէթ վէրէն սաթըրլարը թէքրար օգունուռ , վէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէնմէքտէ տէվամ իտէրէք ։

— « Ադէլ լը Րէվայէ » , եիրմի եաշընտա , ֆագաթ ֆամիլեա նամը օ , մախլաստա օ , իսմոռէ տէ թէխնիւֆ եօգ , իչթէ պու զարիպ պիր մէսէլէ տիր . մաղլում վէ պիչարէ ատէմին չօճուգլարընըտա ահրէթէ կէօնտէրմէք սուրէթի իլէ , ֆէլաքէթին ատրը ատասը հէնուզ քէսիլմէմիշ, պէլքիտէ բէտէրինին իտատէյի շէրէֆ ու նամու ալընա մու վաֆֆագ օլաճաղըմ վէլինիյմէթիմին ճէնտաղէսինի կէօրմէք իչի՞ն մի գալգըպ ֆըրանսայա կէլմիշիմ, եա՛ Բաղդիմ, պու նէ ֆէճի նէթիճէ ... անլաշըլամայաճադ պիր մէսէլէ , ատէպա պիր խաթա՞ մը տըր . ֆագաթ գաթիյէն իհթիմալ վէրիլմէյէճէք պիր շէյտէ տէյիլ տիր ... միւմքիւն օտուշու գատար սիւրաթլա պիր ան էվվէլ պու չիւպհէյի հալլ իթմէլիյիմ, հադըգաթը անլամալըյըմ, հէմտէ պու կիւն անլամալըյըմ, տէտի ։

Դայրէթլի մաքինաճը կաղէթայը պիր տահա կէօտէն կէչիրտիքտէն սօնրա մատանըն իւզէրինէ ատը վէրտի , Ադէլ լը Րէվայէնին ալթընճը տայիրէ չիւպէսի տախիլինտէ վէֆաթը միւնտէրէճ իսէ տէ , նէ՞րէտէ վէ հա՞նկը սօգադտա վէֆաթ իլէտիյի թատրիհ օլունմայօր իտի . Բընե Մուլէն մէյուտանէ վէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէնմէքտէ տէվամ իլէ .

— Պու կիճէ եինէ բէք ֆէնա պիր վագըթ կէչիրիճէյիմ, չիմտի վագըթ կէչմիշ տայիրէ գապանմըշ տըր , եաղըն պէլէտիյէ տայիրէսինէ միւբաճաաթլէ արզու իթտիյիմ մաւնւմաթը իսթիհսալ իտէպիլիրիմ, տէտի ։

Բընե Մուլէն արթըգ դըրսաաթխանէտէ օթուրմատը , պօղուլմագ տէրէճէսինէ կէլմիշ իտի . չըգտը պուլմար ճիվարընտա պիր ազ կէզինտիքտէն վէ գանընըն հէրարէթինի պու սուրէթլէ պիր տէրէճէյէ գատար թէսբիհ իթտիքտէն սօնրա իգամէթկեահընա կէլտի , պիր թիւն կիճէ պիր թագըմ ֆէնա վէ գօրգունճ բիւյալար իլէ ույուեամատը . հէնուզ չաֆագ աթտըղը սըրատա սօգադա ֆըրլանընըգ Սէնթ-Սիւրիս մէյտանընտա քեայնի պէլէտիյէ չիւպէսինէ վասըլ օլտու ։

Գարիյնի քիրամընն մայիւմի օլաճաղը վէճհ իլէ, օ սաաթտա պէօյլէ ալէսատագահ գալէմլէր հէնուզ այրըլմամըշ օլտուղունտան , Բընե Մուլէն չարնաչար ուզուն միւտտէթ պէքլէմէյէ մէճպուր օլտու . Նիհայէթ բէք չօգ միւշկիւլաթա միւսաաբգ օլտուգտան սօնրա քէյֆիյէթէ վագըֆ օլագիլտի . Ադէլ լը Րէվայէ, Նօթըր Տամ տը Շան սօգադընտա ոն տօգուշ Նօմէրօլը խանէտէ վէֆաթ իթմիշ իտի . ղայրէթլի մաքինաճը , պիր տագըդա պիրէ վէֆիթ իթմէքտիրին հէման պէկէտիյէ տայիրէսինտէն չըգտը , պիր արապայա աթլասը վէ արապաճըյա չու էմիր վէրտի .

— Նօթըր Տամ տը Շան սօգադը Նօմէրօ ոն տօգուշ ,

Ագարտա սիւրաթլա եօլա չըգտըղը սըրատա , համիյէթլի մաքինաճը քէնտի քէնտինէ սէօյլէնմէքտէ տէվամ իտէրէք .

— Ադթըգ չիւպհէյէ մահէլ գալմատը , պու միւթլագա վէլինիյմէթիմին մախտումը օլան Ադէլ տիր . ղէվալը վալիտէ ... ղէվալը մատմազէլ Պէրթ ... եա՛ Բաղդիմ քէնտիլէրինի նէ՞ հալտէ կիտիպ պուլաճաղըմ, էն զիյատէ մէյուսիյէթ վէ ըղթըրտաղ իչինտէ պուլունտուգլարը պիր վագըթտա , կէչմիշ ղէմանըն ճանլը պիր խաթըրէսի կիպի նասըլ էօնլէրինէ չըգըպ քէնտիմի թանըթտըրապիլէճէյիմ. պիրիսի ճիյէրտաչէսինի , էվլատընը , վէ ահիճէրտէ սէվգիլի պիրտաէրինի մէզարա պըրագաճագլարը պիր ղէմանտա , նա՞սըլ թատավվուրաթըմը քէչի իտէպիլէճէյիմ. նէ՞ տէհշէ-

թամիզ նէթիճէ ... պու կիւն պունըն սըրասը տէյիլ... պէքլէյճէյիմ. պու կիւն կալընըզ քէնարլէրինի կէօրմէլի վէ հագըգաթէն Ադէլին վէֆաթ խլէտիլի խանէտէ իգամէթ իտուպ իթմէտիքլէրինի անլամալըյըմ... տէտի։

Րընէ Մուլէն, հէնուզ պու ճիհէթլէրի ափուշնափիլիս սըրատա, արապա տախի Նօթըր Տամ ը Շան սօգաղընա վասըլ օլտու. արապաճը սանտալէասընտան աշաղա էնէրէք Րընէ Մուլէնէ.

— Էֆէնտի, իլէրլէմէք միւմքին տէյիլ, օն սօգուզ նօմէրօլու խանէնին էօնիւնտէ պիր ճէնազէ արապասը վար... տէտի։

Հագըգաթ պու մէրքէզտէ իտի, ճէնազէ նադլինէ մէմուր օլանլար Ադէլին թապուԹը մէգամընտա օլան արապայը թէզլեին իլէ մէչղուլ օլույօրլար իտի։

Րընէ Մուլէն պիր աղ տիւշինափիւքտէն սօնրա, դալտըրըմ իւղէրինէ աթլայըպ օն սօգուզ նօմէրօլը խանէյէ եագլաշը. պու էննատէ գաբուճը, գուլիպէսինին էօնիւնտէ տուրմագտա օլան պիր գօմշու իլէ կէօրիւշիւյօր իտի. Րընէ չու սէօզլէրի իչիթտի.

— Շիւպհէսիզ պու բէք պէօյիւք պիր ֆէլաքէթ տիր, պիչարէլէրին պիր գապահաթը վար իսէ՝ օ տա զէնկին օլմամալարը տըր, եօգտա բէք էյի ինսանլար... պէօյլէ միւսթէճիր բէք աղ պուլունուր...

Րընէ Մուլէն, գաբուճըյա աչլամ վէրէրէք։

— Մատամ լա Էվվայէ պու խանէտէ՞ մի իգամէթ իտիյօր... տէյու սօրմասը իւղէրինէ, գաբուճը միւթէֆէքքիւրանէ.

— Պու նամ իլէ պիր գաարըն Թանըմայօրում միւսիւ, տէյու ճէվապ վէրտի։

— (Հայդըրարագ.) Նա՞սըլ, նա՞սըլ, պիլմէյօ՞րմուսընըզ։

— Խայըր միւսիւ։

— Ցագաթի պու սապահ ճէնազէսի գալաբըրըլան զաթըն վալիտէսինի...

— Եանլըշընըզ վար, դէվալը միւսիւ Ադէլին վալիտէսինին իսմի մատամ Մօնմարթիյէ տիր։

Րընէ, իճրա իլէտիլի թահդըգաթըն նէթիճէսինտէն զէվալը տուլ գատընըն թէպտիլի նամ իթմիչ օլտուղունը անլայըպ, քէնարինի թօրլայարագ.

— Պու կիւն անսըղըն միւսիւ Ադէլին վէֆաթընը խապէր ալտըղըմ ճիհէթլէ զիհնիմ բէք բէրիչան տըր. մատամ Մօնմարթիյէ տէմէք իսմթէյօր իտիմ... տէտի։

— Օ պաչդա մէսէլէ միւսիւ, ճէնազէ բէտմինտէ պուլունմագ իչին կէլմիչ իսէնիզ կէճ գալտընըզ, ճէնազէյի փիլիսէտէն գալտըրըպ մէզարլըզա կէօմիւրէճէլէրի զէմանէ եագլաշմըշ տըր։

— Հա՞նկը մէզարլըզա կէօմիւրճէլէր։

— Մօնթ Բարնաս մէզարլըզընա։

— Մատամ Մօնմարթիյէ օղլու իլէ պէրապէր պու խանէտէ՞ մի իգամէթ իտիյօրլար։

— Էվվէ՛թ, օղլու վէ քէրիմէսի իլէ պէրապէր պու խանէտէ իգամէթ իտիյօրլար իտի. ա՜հ, զէվալը վէ սէվգիլի մախլուգէր, նէ՞ գատար ադայըպ սըզլատըլար. ինսան մէրմէր կիպի պիր գալպէ մալիք պուլունմալը տըր քի, պու զէվալըլարա աճըմասըն. ա՜հ, պիչարէլէրին հալէրի նէյէ՞ միւնճէրը օլաճագ, էվլին էքմէք բարատընը միւսիւ Ադէլ գապանըյօր իտի...

Գաբուճընըն պու սէօզլէրի Րընէ Մուլէնէ բէք զիյատէ Թէէսիր իթտի, կէօզլէրինտէն եաչ կէլտի... ըղմըրապ վէ Թէէսիրինի քէթմ իթմէք էմէլի իլէ, տօղրու պինիպ կէլտիյի արապայա եագլաշընպ արապաճըյա, օլապիլտիյի գատար չարըզ տուրէթտէ քէնարինի Մօնթ Բարնաս մէզարլըզընա կէօմիւրճէսինի էմր իթտի։

Արապա սիւրաթլէ եօլա տիւզէլտի, օն տագըգա կէչէր կէչմէզ տէմիր վէ աչըգ պիր բարմագլըզըն էօնիւնէ վասըլ օլտու. Րընէ մէզարլըզա տօղրու կիթմէգտէ վէ էլինտէ պիր քեաղըտ ԹուԹմագտա օլան պէքճիյէ Թէգարլուպ իլէ.

— Լ֊ֆէ՛նտի, միւսիւ Ապէլին ճէնազէսի մէզարլըզա կէլ֊մի՞ մի, տէյու սօրտու։

— Հէնուզ կէլմէմի միւսիւ... չիմտի պիզմէ անը պէքլէյօրուզ։

Ղայրէթլի մաքինաճը, արապաճինըն իւճրէթինի վէրտիքտէն սօնրա ճէնազէնին վիրուտինի պէքլէմէք իւզրէ էնինէ պօյունա կէզինմէյէ պաշլատը. պու սըրատա իւչ քիչի տախի բարմադըզըն գարշը ճիհէթինաէ կէզինմէքտաէ խիլէը։

Պու իւչ ատէմտէն պիրիսի բօլիս միւֆէթթիշի թէֆֆէր օլուպ, տիկէը իքիսիաէ մայէթինաէ պուլունտուրտուզու իքի ժանտարմա իսի. պունլար Ըընէ Մուլէնին ասլա նազարը տըզդաթընը ճէլպ իթմէմիլէր։

Տիկէը թարաֆտան Ապէլին ճէնազէսինի գալտըրմազ իչին մուայէն օլան սաաթտա հուզուզ իթտի. ճէնազէյի էվտէն չըգարտըլար, էթրաֆընտա էլլի քիչի գատար կէօրիւլիյօր իսի քի, պունլարըն նըտֆընտան զիյատէսի, զէվալը տէլիդանլընըն գալֆալըզ վազիֆէսինի էյֆա իթտիյի իտարէնին ամէլէլէրի վէ մէմուրլարը իսի. ուսթաը տախի Ապէլ հադգընտաքի մուհասէթ վէ րայէթը մահասուսէսինի իպրաղ իթմէք էմէլի իլէ, վուդու պուլան տավէթէ իճապէթ իլէ էն պաշտա պուլունույօր իսի։

Իդամէթ իթտիքլէրի կանէնինի միւսթէճիրլէրի իլէ գօմշուլարտան պիր գաչ գատըն ճէնազէ ալայընը իքմալ իտիյօր իսի. պու գատընլար միւթէվէֆանըն վալիտէճիյի իլէ հէմշիրէսինի արաալարընտա ալընըլար իսի. պէյանէ հաճէթ օլմատըզը իւզրէ էթիյէն Լօրիյօ, օ նամուսալը կէնճ տօգթօրտա ան֊նա իլէ գըզըն կանընտա պուլունույօր իսի։

Մատամ լա Րէվվայէ, էվվէլճէ զայէթ հալիմ վէ սաքիթ պիր հալտէ պուլունույօր, աղլամայօր, սէսի սէտտաը իշիտիլմէյօր իսի. ֆագաթ ճէպրը նէֆստէն միւթէվէլլիտ օլան պու հիլմ ու սիւքիւնէթ չօգ սիւրմէյիսպ, ճէնազէնին գալտըրըլաճաղը սըրատա, պիշարէ վալիտէնին սապը ու իսթիյարը գալմատը, վիճուսի սէրատա թիթրէմէյէ վէ թարիխի նագասիկ ճանէսըրատշանէ ֆէրէտատլար իթմէյէ պաշլատը. պիչարէ Պէրթ տախի ֆէրէտատ իթմէմէք իչին էլլէրինի ըսըրտատագ ճէպրը նէֆս իտիյօր վէ միւթթատըլ աղլայօր իսի։

Ճէնազէյի քիւլէէյէ գատար թէֆադըզ իտէմէյէճէյիզ, պիր սաաթ սօնրա անա իլէ գըզըզա մէզարլըզատա թէքրար միւլագի օլմադ իսդրէ, չիմտիկիք նազարը տըզդաթընը ճէնազէ տէֆֆն օլունմադտան պիր սաաթ էվվէլէ իրճա էյլէյճէճիզ։

Ալաֆրանկա սաաթ սէքիզ սուլարընտա էվվէլճէ պիքրի սէպդաթ իտէն իչ աէմ, միւխթէլիֆ Թօլլատան բարմադըզ էօնիւնէ գատար կէլիպ տուրտուլար. էն սօնրա կէլէն աէմ, տիկէը իքիսինէ պիր իչարէթ իթմէմի իլէ հէմտան Թանընա կէլտիլէր. պունլարտան պիրիսի ասքէրճէ սէլամ վէրէրէք։

— Մուֆէթթիշ էֆէնտի, պիր թէնպիհինի՞զ մի վար, տէյու սօրտու։

Դարիյնի քիւտամէ թանընթատրմըշ օլտուզումուզ բօլիս միւֆէթթիշի թէֆֆէր, Թանի տիւգ ժօրժ Տրլաթուր-Վօտիյօնըն բարա վէրիպ արզուսընա խըտամէթ իթտիրտիյի մահլուդ ճէվապ օլարադ։

— Ղայէթ սաաէ պիր թալիմաթ... սիզ բարմադըզըն սաղ թարաֆընտա թէվադուֆ իտինիզ, պէնտէ սօլ ճիհէթտէ գալաճաղըմ, քիմսէնին նազարը տըզդաթընը ճէլպ իթմէմէք իչին թուտտուղունըզ նօգթատա օն սաբմ գատար աշաղը էօգարը կէզինէճէքսինիզ, ֆագաթ պիր տագըգա պիլէ պէնի կէօզտէն գաչըրմամազա զայրէթ իտէճէքսինիզ, տէտի։

— Անլաշըլար։

— Մուայէն պիր սաաթտա պիրազ էվվէլ վէ էա սօնրա մէզարլըզատան պիր աէմ չըգարադ Թանըմա կէլէճէք վէ պանա պիր սէօզ սէօյլէյէճէք, պու աէմ պէլքի տէ

թէվգըճ իտէճէյմիզ շախսը մէճհուլըն արդասը էօնի սըրա տօլաչմագտա տըր, պէն պու ատէմին եօլունը քէամէք իչին էօնիւնտէն կիտէճէյիմ. պէնիմ օ ատէմ իլէ գօնուշմազա պաշլատըղըմը կէօրիւր կէօրմէզ՝ սիզտէ տէրհալ եանըմա կէլէճէքսինիզ, պիւթիւն պու իշլեր կիւրիւլթիսիզ բաթըրթըսըզ օլուպ պիթէճէք. անլատընը՞զ մը։

— Անլատըգ, միւֆէթթիշ էֆէնտի։

Մայէթի էֆրատը օլան պու իչի ատէմ եւինէ ասքերճէ բօլիս միւֆէթթիշինին ակլամայատագ կիտուպ պիրեր մէվգը թուխտուլար. պէշ տագըդա սօնրա պիր քիրա արապասը մէղարըղդ գաբուսընըն էօնիւնտէ տուրտու, պու արապատան պիր ատէմ չըգտը քի. պու տա տիւգ ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ իտի։

Գըլօտիյա-Վարնինին էսկի աշըգը ղայէթ սատէ պիր էլպիսէ կէյմիշ իտի. օ տէրէճէ շէյթանէթ քեարանէ հաբաքէթ իտիյօր վէ իհթիյաթը տավրանըյօր իտի քի, պիյմասընտա վէ հալու թավըրնտա պէօյիւք պիր ատէմ նըշանէսի կէօրիւլմէյօր իտի. Թէֆէր, հէման տիւգին նէզտինէ վարըպ քէմալի թաղիմիէ սէլամլայարագ.

— Տիւգ հազրէթլէրի, կէօրիյօրսունըզ քի էմրի ալինիզի վագթը իլէ ախղ վէ թէլաղը իթմէկ իչին պիր տագըգա պիւէ վէֆթ իթմէտիմ, տէյու ֆըսըլտատը։

— Թէֆէ՛ր, պու հարաքէթինիզէ պէնի հագըգաթէն մէհրուն իթտինիզ... ատէմլէրինիզ նէ՞րէտէ տիր։

— Պուրատա տըրըլար, էթրաֆը թէճէսսիւս իտիյօրլար

— Բէք կիւզէլ։

— Տիւգ հազրէթլէրի, միւսաատէյի ալիյէնիզէ մազբուրէն նէ գարար վէրտիյինիզի սօրուպ անլայատիւ՞րմիյիմ։

— Հէնուզ պիր գարար վէրմէտիմ, պուրատա կէօրիւպ անլայաճաղըմ՞ չէյլէր վար... անտէն սօնրա պիր գարար վէրէճէյիմ. պու գաբուտան այրըլմայընըզ, պէն սիզի կէլիպ պուրատա պուլարագ ճաատըս կէօսթէրէրիմ։

— Ֆագաթ իրայէ իտէճէյինիզ ատէմին թէվգըճի օլունմայաճաղընը նա՞սըլ անլայատիւ՞րսուն։

— Հէման տերատօթի իզթիզա իթտիյի սուբէթտէ շապգամը պաշըմտա կէօրիւսէնիզ, պաշգա պիր սուբէթլէ վէ գօլայըգըլա եադալանմատըգընի անլարըմ, օ հալտէ եինէ սիզէ մալիւմաթ վէրէրիմ, էլ հասըլ պու խուսուստա պէն եալընըզ սիզէ կիւվէնէ պիլիրիմ, սիզ տէ պէօյլէ պիր խըտմէթիմտէ պուլունմատըղընըզտան տօլայը բէք զիյատէ մէհտուն օլաճագ սընըզ տըր։

— Պէնտէնիզ իչին խըտմէթը ալիյէլէրինտէ պուլունմագտան պէօյիւք պիր շէրէֆ, պուննտան պէօյիւք պիր միւքաֆա՞թ մը օլամըլըր։

Ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ ճէվապ վէրմէյիպ, մանիտար պիր թէպէսսիմ իլէ էքթիֆա իթտի, պատէհու մէղարըղդա կիրերէք տօղրու սուբէթը միւքեմմէլէտտէ ինչա իտիյէն Տըլաթուր-Վօտիյօ ֆամիլնասընա մախսուս օլան մէղարա եագլատըր. նասըլ քի էվէլճէ տէ սէօյլէմիշիզ, պու մէղար իլէ Բօլ լը Բէվէյէնին, օ պիչարէ մագթուլընն սատէ մէղարը մապէյնինի եէչիլ եարբագլարտան միւթէշէքքիւլ պիր բէրտէ թէֆրիդ իտիյօր իտի. պու մէղարըն զիյնէթի մանէն հայիզ օլտուղու գաւվէթի իլէ, ինսանըն քեաֆֆէյի հըսսիյաթընը թահրիք իտէն վէ էրզագը ֆէսատ օլանլարըն գալգինէ իյրասը տէհշէթի իլէյէն աթիտէքի չու պիր քէլիմէտէն իպարէթի իտի։

Ա. Տ Ա. Լ Է Թ

35

Տիւգ, պիր արալըգ մանի օլան աղաճ տալլարընը այրարագ իւզէրինտէ պու քէլիմէ մահքիւք օլան թաչա վէ էթրաֆա կէօզ կէզտիրտի. հէր թարաֆը խալի պուլունան պու հիւշնէնկիլ մէվգըտա տէրին պիր սիւքիւնէթի հիւքմ

սիրէյօր իսի. տիւգ աղաճլարըն պիրինէ տայանարագ պէք-
լէմէյէ գարար վէրսի, պագրչը բէգ միթէֆէքփիսանէ
իսի։

Պու էանաւէ պու խայրն վէ ալչագ աաէմին պէյնինի
քիմ պիլիր նէ գօրգունճ ֆիքիրլէր, նէ տէհլէթի միւա-
հազա վէ թասաւվուրլար իշղալ իսիյօր իսի. ժօրժ պաշ-
լըճա հանը պաշընտաքի մէզարտէ էպէրի պիր ույգույա
տալըշ օլան մաղլումը, իրթիքապ իլէտիկի ճինայէթէ
պէտէլ մասումէն կէրտանընը ճէլլատըն սաթըրընա ուղա-
տան պիչարէյի տիւշինիյօր իսի։

Յաֆսաթ պու աաէմի տիւշինաիւբէն շէյ կույա իթթիկի
ճինայէթի տէյիլ իսի, էլէ կէչիրտիկի սէրվէթը ճէսիմէնին,
զասապ իլէտիկի տիւգ ւիւգ իւնվանընըն մուհաֆազասը ուղ-
րունտա կյճա պիտէրսէ պիլա իհթիրազ տահա բէք չօգ գան
տէօքմէյէ հազըր իսի, լաքին ևիրմի սէնէտէն սօնրա գա-
րանլըգ իշինտէն մէյտանէ պիր միւնթէգիմ չըգմասը, մէր-
գումըն րահաթընը մահվ իլէյօր իսի։

Տիւգ պաշլըճա պիր շէյ տիւշինիլ գօրդմայօր իսէ տէ
խէվֆ ու տէհշէթտէն տէ ազատէ օլամայօր իսի. պու տէհ-
շէթ ու ըղթըրապ իլէ գալգինէն շիատէթլէ չարբմասը՝ սիյ-
մասընը պամ պաշգա պիր շէբէլ թահվիլ իլէյօր իսի. պիր
արալըգ սաաթընա պագտը, սաաթ սէքիզ պուչուղը կէօս-
թէրիյօր իսի. Տիւգ պօղուգ պիր սէալէ քէնտի քէնտինէ
շու սէօզլէրի մըրըլտանտը։

— Աճա՛իպ, նի՞չին քիմսէ կէլմէյօր, պէքճի հէր բէնչ-
շէհպիհ կիւնի սաաթ սէքիզտէն տօգուզա գատար տէմիչ
իսի. տուլ գասընըն պէօյլէ պիր ազ կէճիքմէսի պէնճէ մու-
ճիպի հայրէթ օլամազ, ֆագաթ օ աաէմին հէնուզ պուրա-
տա պուլունմամասընա սէպէպ նէ՞ օլույօր. պու աաէմ, պու
աաէմ քի Բօլ լը Րէվայէնին գէվճէսինէ միւլագի օլմագ
իշին պու սաաթըն հաւլուլինէ սապըրսըզլըգա պէքլէյօր
իսի։

Տիւգ, պիր միւտաէթ սիւքիւթ իթթիքատէն սօնրա տու-

տագլարը Թիթրէմէքտէ վէ կէօզլէրի խայինանէ բարըա-
մագտա օլտուղու հալտէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք։

— Եա կէլմէյէճէք իսէ, եա պու գատընը պուրմուշտա
էարարը քէշֆ իթմիշ իսէ, տէյու մըրըլտանտը։

Տագըգալար կէչտիքճէ միւսիւ Տըլտթու-Վօսիյօնըն
ըղթըրապ ու հէյէճանը Թէզայիւտ իթմէյէ պաշլատը.
խասմը ճան պիլտիկի տաէմի էլէ կէչիրէմէմէք ֆիքրի, քէտէր
ու տէհշէթինի արթըրըյօր, պուրուշմուշ օլան ալընընտան
տամլա տամլա Թէրլէր ագըյօր իսի. սաաթ տօգուզա
կէլտի, ևինէ մէյտանտէ քիմսէլէր եօգ, տըգգամըլա էթ-
րաֆընա կէօզ կէզտիրտի, նէ Բօլ լը Րէվվայէնին տուլ
պէվճէսի վէ նէ տէ մաղլում տաէմին ինթիգամընը ալմագ
սէվտասընտա պուլունան չախսը մէճհուլ, հիչ պիր թասաֆ-
տան զուհուր իթմէմիշլէր իսի. տիւգ Թիթրէյէրէք քէնտի
քէնտինէ.

— Ալթըգ հէր շէյ մահվ օլտու տէմէք տիր, միւթ-
լագա պունլար նէգտինէրինէ գաւուշմուշ օլմալը տըրլար,
շիմտի նէ՞ եապմալը, տէհիքտէն սօնրա, անպէան մուգավէ-
մէթսուզ պիր տէրէճէյէ վասըլ օլան հէյէճան ու ըղթըրա-
պաթընա ալթըգ թահամմիւլ իտէմէյէրէք այագա գալգ-
տը, աղըր աղըր եիւրիւյէրէք մէզարլարըն արասընտան գա-
բույա տօղրու իլէրլէմէյէ պաշլատըգը սըրտաա, Րընէ Մու-
լէն տէ զէքրի սէպաթ իտէն իշ քիշիյէ ասլա էհէմմիյէթ
վէրմէյուպ, աշաղը եօգարը կէզինիյօր իսի։

Թամ պու էանաւէ պիչարէ Ադէլին նաչը համիլ օլան
արապա իլէ ճէնազէտէ պուլունան զէվաթ կէօրիւնտի. Րը-
նէնին գալպի տէրհալ չարբմաղա պաշլատը, կէօզլէրի տօլ-
տու. ճէնազէ արապասը հէնուզ բարմագլըղա էլլի ատրմ
գատար ուզագ պիր մէսաֆէտէ իտի. Րընէ պիր տիւզիյէ
կէօզլէրի իլէ օ գալապալըգ իչինտէ մաթէմազէտէ վալիտէ իլէ
զէվալը հէմշիրէյի արաշտըրըյօր իսի. ճէնազէ արապասը
մէզարլըղըն բարմագլըղընա եագլաշըպ տուրտու. պու էա-
նաւէ կէօզ եաշլարընա միւսթագրագ իքի գատըն արապա-

տան ինտիլեր , եանելաբընտա կէնճ պիր առէմ պուլունուպ քէնտիլէրինի թուխըյօր վէ օ տա հաղին հաղին աղլայօր իտի ։

Ուզուն վէ սիյահ նիգահլար պու իքի գատընըն եիւզլէրինի քեամիլէն սէթը իլլէմիշ իտի . Բընէ, արամագտա օլտուղու անա իլէ գըզըն պունլար օլաճաղընա չիւպհէ լիմմէտի . ֆիլ հագըգա մատամ լա Բէվվայէ իլէ Պէրթ զայրէթլի մաքինաճընըն եանընտան կէչիպ կիմ ոլտուլէր ։

Չէվապը վարիտ, պայընը էօնիւնէ էյմիշ օլտուղու հալտէ եիւրիյօր , պօղուգ պիր սէպէբ տուտագլարը արաբընտան զայրի միւնէվվարամ վէ պիրա իհթիյաջ սէօզլէր սատըր օլույօր իտի , կէնճ գըզ տա մէնտիլինի ազընա թուխթարագ կիւճ հալ իլէ զապթը ֆէրեատէ միւդիէտիր օլույօր իտի ։

Բընէ Մուլէն տերէճէյի նիհայէտէ միւթէէտիր օլտուղու հալտէ , օ տա ճէնաղէյի թէշէի իտէնլերին իչինէ գարըշտը , ճէնաղէ արաբասը աղըր աղըր իլերլեյիպ մատամ լա Բէվվայէնին պիր կիւն էվվէլ կէլիպ , պէշ սէնէ իչին մուվագգաթէն իմթիյազընը իսթիհսալ իլէ տիկ մէվգըյա եագլաշըյօր իտի ։

Չէվապը Սպէյին տէֆն իտիլէճէյի մէվգը մէզարլըզըն պիր քիւչէսի իտի , ճէնաղէ ալայընը թէշքիլ իտէն զէվապ սօլ թարաֆա սարտըգլարը էօնատէ , պիր առէմ մէյտանէ չըգըպ պիրտէն պիրէ տուրտու վէ կէլիպ կեչէնլերի կէօզտէն կէչիրտի . տիւգ ժօրժ Տըլաթուր-վօտիյօ օլան պու առէմ՝ կեչէնլերի պիրեր պիրեր նաղարը տըգգաթտէն կեչիրտիկի սըրատա , մէզար ճիվարընտա պէյհուտէ պէգլէմիշ օլտուղու առէմի գալապալըզըն իչինէ կէօրմիւշ օլմաղըլա քէնտի քէնտինէ .

— Թա քէնտիսի , ալտանմայօրըմ, իչթէ միւթլագ օ առէմ, ֆագաթ պու ճէնաղէ քիմին , պունը տա անլամալըյըմ . . . տէտիքտէն սօնրա , օ տա , Բընէ կիպի ճէմմաաթէ գարըշտը ։

Մաթլուպ օլան մէվգըյա վասըլ օլտուլար , տէօրթ նէֆէր մէզարճը էլլէրինտէքի պէլլէրէ քիւրէքլէրէ տայանմըշ օլտուգլարը հալտէ աչըգ մէզարըն պաչընտա պէգլէյօրլար իտի ։

Ֆիլիսէտէն պէրի ճէմմաաթա րէֆագաթ իտէն բարաղ էֆէնտի րաքիպ օլտուղու արապատան էնէրէք մէզարէ եագլաշտը , միւթէագգիպէն էթիյէն Լօրիյո, մատամ լա Բէվվայէ իլէ քերիմէսինի ալըպ մէզարըն եանընտա կէթիրտի . պատէհու թապութ չըգարըլըպ մէզարէ էնտիրիլտի , բարաղ տուայէ պաչլատը , ճէմմաաթ սաքիթ պիր հալտէ պուլունույօր իտի . զէվապը վարիտ իլէ հէմչիրէ զայէթ մահզուն վէ մուղթարըպ հալտէ տիղ չէօքտիլէր ։

Պիչարէ գաարընճըղագ իլէ աէֆա օլարագ աթըլան պիր գաչ քիւրէք թօրրագըն ագըր ագըր թապութ իւզէրինէ միւչահէսինատէն հասըլ օլան սէտայը իչտիր իչթիմէզ քէնտինի զայպ իթտի , էլլէրինի մէզարտա տօզրու ուզատարագ տիլսըրաշ պիր սուրէթտէ ալէտտէվամ.

— Ա՛հ . . . օղլում . . . չօճուղըմ . . . Ասպէճիյիմ, տէյու ֆէրեատ իտուպ տուրույօր իտի . հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամագտա օլան Պէրթին կէօղ եաշլարը տա , ճիյերլեր բարչալայաճագ տերէճէտէ րըզգաթէնկիզ իտի . հէլէ հաղըրուն միյանընտա պու հիւզնէնկիզ մէնզարէտէն միւթէէտիր օլմայան , աղլամայան կէօրիւնմէյօր իտի ։

Մէզար քեամիլէն էօրթիւլտի , Պէրթ պու էանատէ թիթրէմէյէ պաչլատը , պիչարէ քէնտիսինի զայպ իթմիչ օլմաղըլա զէվապըյը ալըպ բարաղ էֆէնտինին պէրապէր պինիպ կէլտիյի արապայա կէօթիւրմէք լազըմ կէլտի . պինատէն աէյհ էթիյէն Լօրիյո մաթէմմէտէ վարիտէյէ թէգարրուպ իտերէք հաղին պիր սէս իլէ ։

— Մատամ, արթըգ հէր շէյ օլուպ պիթտի . . . պիւսպիւթիւն գուվվէթտէն տիւշտիւնիզ, մատամազէլ Պէրթ իլէ պիրլէշերէք հէման գալգըպ կիտէլիմ, տէմէսի իւզէրինէ, զէվապը տուլ գատըն այաղա գալգտը , քէսիք, ֆագաթ ճիտտի պիր թավը իլէ ։

— Տօդթօր, զանն իթախլինիլ գատար զաւիք վէ պիմէճալ տէյիլիմ... արթըդ կէօզ եաշլարըմ գուրուտը, բէք չօդ աղլատըդըմ իչին կէօղլէրիմտէ պիր տամլա եաշ գալմատը... սիզ Պէրթին եանընա կիտինիլ, անը կէօղէտինիլ, տէմէսի իւզերինէ, կէնճ տօդթօր հայրէթ իլէ։

— Նէ՞ տէյօրսունըդ, պիզատէն այրըլաճադմը՞սընըդ, տէյու հայդըրտը։

— Էօյլէ լյճապ իտիյօր։

— Ֆագաթ նի՞չին...

— Ուզուն ուզատիյէ սէպէպինի սօրմայընըդ պիրա ճէվապ ալամազսընըդ... սիզէ չու գատար սէօյլէյէպիլիրիմ քի, պիր վազիֆէ, հէմ տէ մուգատտէս պիր վազիֆէ տահա իյի՞ա իտէճէյիմ, էպէտիյէն զայադ իթմիչ օլտուզում պու սէվկիւլի եավրումա պիր վատիմ վար... իչթէ օ վատիմի եէրինէ կէթիրէճէյիմ։

— Ֆագաթ պէն սիզի պուրատա եալընըդ պըրագմամ։

Արթըդ մատամ լա Բէվվայէնին գուլաղընա պիր սէօզ կիրմէյօր իտի. պու էնտատ էթիյէնին նէզտինէ պիր ատէմ թէգաբրուպ իտուպ ֆըսըլտայարագ։

— Մի սու գօրգմայընըդ, սիզ պըրագըդ կիտինիլ... պէն մատամ Մօնթիչէլլի նազարը տըգգաթտան այրըմամ, նէրէյէ կիտէրսէ քէնափինի թէագըդ իտէրիմ վէ վիճուտիմտէն խապէրտար օլմամասընա չալըշըրըմ, տէտի։

Պու ատէմ Բընէ Մուլէն օլուպ, տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօ տա ազաճլարըն արգասընա սագլանարագ պիր ատագըդա քէնափինի նազարը տըգգաթտան այրըմայօր իտի։

Էթիյէն մուխաթիպինին եիւղիւնէ պագտը, տէրհալ գալպէն պիր էմնիյէթ վէ իթիմատ հասըլ իտուպ, զայէթ եավաշ պիր սէս իլէ։

— Էվվէթ, կէօղէտինիլ միսիս բէճա իտէրիմ, մուհաֆազասընա իթինա իտինիլ, տէտի։

— Սիզ միսթէրիհ օլունըդ, հէման մատամաղել Պէրթին եանընա կիտինիլ։

Կէնճ տօդթօր սօն տէֆա օլարագ պիր տահա մատամ լա Բէվվայէյէ պագտը, պիչարէ գատըն թէքրար տօլտուրուլմուշ օլան չուդուրըն քէնարընա տիպ չէօքիւշ քէնտի քէնտինէ տուալէր օդունագլա մէչղուլ օլույօր իտի։

Էթիյէն, պիր տէրէճէյէ գատար գալպէն էմնիյէթ հասըլ իտէրէք վէ քէնտիտինէ մուավէնէթ արդ իտէն չախսը մէճհուլըն էլինատէն թուրթուպ սըդարագ ուզագլաշտը. մէզարճըլար իչէրինի պիթիրմիչլէր իտի. իչէրինատէն պիրիսի պիր կիւն էվվէլ մատամ լա Բէվվայէնին թէնապիհ իթմիչ օլտուղու թահտատան մամուլ պիր խաչը, մէզարը թէգէնին իթմէքտէ օլան չիչէք թաճլարընըն օրթատընա վազ իթմէքլէ արգատաչլարընըն եանընա կիթտի։

Մէզարըն եանընատա իւչ քիչիտէն պաչգա քիմսէ գալմատը, պունլարատան պիրիսի մատամ լա Բէվվայէ իտի քի, մէզարըն քէնարընա տիպ չէօքիւպ տուատընը իրմալ իտիյօր իտի. իրինճիսի Բընէ Մուլէն օլուպ, պիչարէ գատընըն պիր գաչ ատըմ արգասընատա պուլունույօր իտի. իւչինճիսի տէ եաբրագլար արատընատա սագլանմըչ օլան տիւգ Ծօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ օլմալըլա, տէֆն իտիլէն զաթըն քիմ օլտուղունը անլամագ մէրագընատա իտի, Խայընը մէրգում իտաչըն իւզերինատէ եաղըլան

Ա. Պ Է Լ

իամինի օգուտը. վալիտէսի էվլատընըն պու եօլտա վուգու պուլան թէնապիհինի ունութմամըչ իտի, տիւգ քէնտի քէնտինէ.

— Ասպէլ, պէն պուննատան պիր չէյ անլայամայօրում, տէյու մընըլտանտը,

Մատամ լա Բէվվայէ պիր գաչ տագըդա տահա տուատը իլէ մէչղուլ օլտուգտան սօնրա այագա գալգտը, մէզարըն իւզերինատէ պըրագըլան թագ չէքինատէ չիչէք տէմէթլէրինին պիրինի ալարագ իչիտիլէճէք պիր սէս իլէ.

— Էվա՛տըմ, կէօրիւյօրսուն եա՛, պէն հիչ պիր չէյէ

ունութիամարմ. . . տէտիյի սըրատա , Րընէ Մուլէնաէ քէնտի քէնտինէ .

— Աճէպա նէ՞ ևաբաճագ , տէտիյի կիպի . ժօրժ Տըլաթուր Վօտիյօ տա ևինէ պու էննաաէ քէնտի քէնտինէ չու սուալի իյրատ իյլէյօր իտի ։

— Աճէպա պու գաաըն քի՞մ օլույօր ։

Ջէվալը վալիտէ էվլատընըն մէզարընտան այրըլտը, աղըր աղըր պիր եօլ թուրթուպ եիւրիւմէյէ պաշլատը , Րընէ Մուլէն արատա էլի ատըմ գատար պիր մէսաֆէ պըրադարագ քէմալի իհթիյաթ վէ տըգգաթլա քէնտիսինի թէագըպ իյլէյօր իտի . տիւգ տէ ևըլան կիպի ևաբրադլարըն վէ մէզարլարըն արատընտա սագլանարագ հէր իհթիմինէ նազարը տըգգաթտան այրըմայօր իտի ։

Մէզարլըզըն հէր ճիհէթի իտալի օլուպ , խուսուսի իլէ պահս իհթիյիմիզ զաթլարըն տօլաշտըգլարը մէվզըտա քիմսէ կէօրիւնմէյօր իտի , մատամ լա Րէվվայէ էրէյիճէ իլէրլէտիքտէն սօնրա , էթրաֆը աղաճլար իլէ մուհաթ էակի պիր մէզարըն ևանընտա տուրտու քի , սիյահ թաշը իւզէրինտէ զիքրի սէպդաթ իտէն « Ատալէթ » քէլիմէսի մուհարրէր պուլունույօր իտի ։

Ջէվալը գաաըն պու մէզարա թէգարրուպ իտէր իհթիմէղ տիզ չէօքտի , եէրէ գաբանտը , թէքրար աղլամայա պաշլատը , տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօ հագըգաթը հըսս իտէրէք խէվֆ ու տէհշէթլէ թիհրիմէյէ պաշլայարագ քէնտի քէնտինէ .

— Թա՛ քէնտիսի . . . մագթուլըն զէվճէսի օլան տուլ գաաըն իչթէ պու տըր , իչթէ պու ատըմտէ քէնտիսինի թէագըպ իտիյօր , պէլքի պիրըչինի գօնուչմուչ տըր , պէլքիտէ պէնի մահվ իտէճէք օլան էսրարտէն պու գարըյը խապէրտար իհթիմիզ տիր , տէյու մըրրըլտանտը ։

Տիւգ , մէյուսիյէթ վէ թէհալիւր իլէ նէ ևաբաճաղընը չաշըրարագ եումրուգլարընը կէօյսիւնէ վուրուպ տէօյիւնմէյէ պաշլատը , աղաճ տալլարընըն արգասընտա սագլանտը ,

պուլունտուղու մէվզըտա սէօյլէնէն սէօզլէրի իչինթմէմէսի գապիլ տէյիլ իտի ։

Րընէ Մուլէնաէ պիչարէ վալիտէնին արգա ճիհէթինտէ վէ պիր գաչ ատըմ գատար ուղագտա պուլունույօր իտի . մատամ լա Րէվվայէ խայրի զէման աղլատը , տուա վէ նիյազ իլէ մէչղուլ օլտու , պատէհու էլինտէ թուրթմագտա օլտուղու չինէք տէմէթինի զէվճինէն մէզարը իւղէրինէ վազ իտէրէք , հաղին վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ չու սէօզլէրի խյրատ իյլէտի ։

— Մէվկիւլ մագլուա , մէզարընըն իւղէրինէ կէթիրիպ վազ իհթիյիմ չինէք տէմէթի օղլունըն սօն արզուսը տըր , պէնտէ պու սուրէթլէ սօն խըտամէթինի կյիճա իհթիմիչ օլույօրում . . . էվվէ՛թ , մէզարընըն իւզէրինտէն պէօյլէ պիր տէմէթ ալըպ կէթիրմէ՛քլիյիմ Ա.պէլճիյիմիզ թէնպիհ իհթիմիչ իտի , պէնի պուրայա օ կէօնտէրտի . . . եավրուճըզըմըզը սէն չիմտի կէօրմիչինն տիր . . . եիրմի սէնէտէն պէրի հէր հաճթա պուրայա կէլիպ տիզ չէօքէրէք , աատալէթին մէյտանէ չըգմատը իլէ մատումէն գաթլինէ սէպէպ օլան ճանիլէրի պուլմագ իչին , ճէննաթը Հագգա իհթիյիմիզ ըէճա վէ նիյազլէրի էլպէթ սիզէ պիլտիրմիչ տիր . լաքին չիմտիյէ գաատար պիր չէյ պուլամատըգ , իչթէ Ա.պէլճիյիմիզտէ վէֆաթ իհթտի . . . իբինիզտէ պէնի պէքլէյինիզ . . . չօգ սիւրմէզ պէնտէ ևանընըզա կէլէճէյիմ . ա՛հ , Պէրթ տիւնեատէ եալընըզ պաշընա գալմամըշ օլսա , պիր ան էվվէլ սիզէ գավուշմագ պէնճէ նէ պէօյիւք սաատէթ տիր . . .

Պիչարէ գաաըն , պու էանատէ մէնպայի գալպտէն ճօչուպ կէլէն կէօզ ևաչլարընըն թէէսիւրաթընա զալէպ իտէմէտի , թէքրար աճը աճը աղլամայա պաշլատա ։

36

Պիչարէ տուլ գաաըն կէօզ եաչլարընա միւսթապրադ վէ սօն տէրէճէ միւթէէսիր օլտուղու հալտէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Բօ՛լ, սէվկիլի Բօ՛լ... տիւնեատա մաղլում վէ պիկինահ օլտուղունա պէնտէն պաչգա վագըֆ օլան գալմատը . Պէրթ , հագըդաթտէն խապէրտար տէյիլ վէ խապէրտար օլամայաճագ տըր . պուննան պէօյլէ բէկ չօգ եաչա-եամայաճաղըմ... պու աղ միւտաէթ գարֆընտա չօգտան պէրի Թահարրի իտուպ տա քէչֆ իտէմէհիյիմիզ հագըդաթ մէյտանէ չըգմազտա , եինէ նամընա միւրիւէն լէքէ իղալէ օլունմազտա , պու էօյար իլէլ էպէտ գարանլըգ իչինտէ գաւըպ կիտէճէք տիր , տէտի .

Տիւգ Տըլաթուբ-Վօոհյօ , տուլ գաաընըն պու սէօզլէրինի խէվֆ ու տէհշէթլէ տինլէմէքտէ վէ քէնտի քէնտինէ .

— Մէրահէթէն անլաչըլըյօր քի , պու գաաըն հէնուզ պիր շէյտէն խապէրտար տէյիլ... Ֆագաթ օ մէճհուլ սէյեահ արդասընտա պուլունույօր , սէօզլէրինի իչիտիյօր , հէման չիմտի Ֆօյայը մէյտանէ չըգարաճագ վէ հէր շէյ գահիր օլաճագ , տէմէքտէ իտի .

Օ սըրատա տիւգին Թիթրէք էլինտէ պիր ըղչագ օլաա իտի , խէվֆ ու հէյէճան սայըգասը իլէ մաաամ լա Րէվվայէնին սէօզլէրինի քէնտիտի կիպի իչիտէն աուէմին իւզէրինէ աթըլարագ իչինի պիթիրէճէք իտի .

Ջէվաւը մահթէմզէտ գաաըն սօն սէօզլէրի Թէլաֆֆուզ էյլէտիյի սըրատա , Բընէ Մուլէն մուամիլէյհայէ Թէգարրուպ իտէրէք , պիրտէն պիրէ .

— Մաաա՛մ, մէյտա օլմայընըգ, սիզէ պէնտէ մուամիլէնէթ իտէճէյիմ, տէտի ,

Տիւգին եիւղի մօրարտը , վահչի հայվանլար կիպի գարիպ պիր շէֆքէ Թէհավիւլ իթտի , մէճհուլ աաէմին սէօյլէտիյի սէօզլէրի իչիտուպ լայըգը իլէ անլատագ իչին տըգդաԹընը արթըրտը , խայըն հէրիֆին կէօզլէրինտէն ահէշ ֆըրլայօր իտի .

Մաթէմզէտ գաաըն , պիրտէն պիրէ քէնտիտինէ պու սէօզլէրի սէօյլէյէն աաէմին քիմ օլտուղունը կէօրմէք իչին արդասընա տէօնտի , Բընէյի կէօրունճէ պաչտան այագա գաաար Թիթրէյէրէք .

— Էֆէնտի , սիզ քիմտիհիզ, նէ սէլահիյէթ իլէ պէնիմ կիպի մահթէմզէտ վէ մէյտա պիր գաաընըն , քէնտի ալէմինտէ իթտիյի տուա վէ Թէղալլումի Թէֆֆիհ վէ Թէգդգա գալգըշըյօրսընըգ, տէմէկի իլէ , Բընէ տահա պիյատէ պիչարէ գաաընա եադալաարադ .

— Մաաա՛մ, պէնի Թանըմայօրսունըգ, պիր քէրէթ արդաթԹա եիւղիւմէ պագընըգ... տիւչունինիզ...

— (ՏըգդաթԹա Բընէյէ պագարադ .) Խայըր միւսիւ Թանըմայօրում, վէ շիմտիյէ գաաար սիզի կէօրտիւյիմի խաԹըրլայամայօրում .

— Մազուրսունըգ մաաամ, պէնիմ կիպի չաբագըն պիր չօճուգ , արատան օն սէքիզ սէնէ կէչտիքտէն սօնրա Թապուի Թանըմնայաճագ պիր հալէ կէլիր , Ֆագաթ խամիմի սէօյլէյինճէ անլատըլընըգ, պէն Բընէ Մուլէն տէյիմիյիմ .

— (ՄուԹէֆէքքուրանէ .) Բընէ Մուլէն... Բընէ Մուլէն...

— Պու խամիտէմի խաԹըրլայամատընըգ .

— Հիչ պիր շէյ անլայամատըմ .

— (Հաղին պիր սէտա իլէ .) Միւսիւ Բօլ լը Րէվվայէնին , սայիգայի շէֆգաթ ու մէրհամէթլէ Սէնթ-Մարթէն բըսԹըմը իւգէրինտէքի Ֆագիրդասընա ալտըղը քիւչիւք Բընէյի ունուԹտունը՞ղ մը . միւԹէվէֆֆա ղէվճինիղին բէտէրսնէ պիր լուԹֆու հիմայէ իլէ եէԹիչտիրմիչ, Թահսիլ ու Թէրպիյէսինէ եիԹինա եիմիչ օլտուղու քիւչիւք Բընէ հալա խաԹ-

րընըզա կելմէսի՞ մի · սիզլէրինաէ Ադէլ իլէ Պէրթի սըչրա-
տըզ օյնաաան , մուհապէթինիզէ մաղհար օլան Րընէյի
պիւսափիւթին ունութաո՞ւնըզ մը · Ֆագաթ օ Րընէ սիզի հա-
լա սեվէյօր , հէմաէ ուղուրուն ըղտա հայաթընը Ֆէտա իթ-
մէքտէն չէքենմէյէճէք տէրճճէտ սեվէյօր ։

Պու սէօզլէը մաաամ լա Րէվվայէնին զիհնինաէ չօդտան պէրի գաբանմըշ օլան մահֆազայը աչըը , ադիմ պիր թէէ-
սիւրլէ հայգըրարագ ։

— Րընէ . . . Րընէ . . . ատսթում սիզմիսի՞նիզ , չօճու-
ղում սէ՞նմիսին . . . Ա՜հ, հէման սիզի թանըեամաաըզըմ ի-
չին աֆվընըզը ըէճա իտէրիմ , սէնտէն այրըլըըդտան սօնրա
նէլէ՞ը չէքտիմ , նէ՞ գաատար կէօզ եաչլարը տէօքտիւմ , նէ՞
գաատար մուզթարըզպ օլտուում , տէտի ։

— Պիլիրիմ մաաա՜ր , հէր հալինիզէ վագըֆ օլտուում ,

— Սէն , զէվալը Ադէլճիլիի հէնուզ չօճուգ օլտուղու
զէման կէօրտիւն , ըէտէրի սէնի նէ տէրճճէ սեվէրսէ , սէնտէ
քէնտիսինի օ գաատար սեվէր իտին , ա՜հ, իչթէ օ զէվալըտա
կէնճ կէնճ վէ մագսատընա նայիլ օլմազ ըզընը թօբրաղա
կիրտի · պիչարէ էվլատըմ , զէվալը ըէտէրճիյինին մասումի-
յէթինի մէյտանէ չըգարապիլմէսինէ էճել էման վէրմէտի ·
էվվէթ ադիդիմ Րընէ , զէվճիմին միւթթէհիմ օլմատըզընա
սէնինաէ վիճատանէն գանատի վէ իթթիֆաղըն վար տըր ։

— (Մէյտանէ ·) Հէյհա՜թ , պիչարէ չօճուղը միւթէ-
սէլլի իթմէք իչին կելտիմ . Ֆագաթ ըէք վագըթ ըզ կելմի-
չիմ . . . ուսթամընը , վէլինիյմէթթիմին մասումիյէթինի իսպաթ
իչին իգթիդա իտէն տէյիլլէրի պէյհուտէ տրամըշ տուրմուշ-
տընըզ , հալ պու քի պէն օ տէյիլլէրի էլէ կէչիրտիմ , մատամ ,
էլէքթրիդ պաթարէասընա մատուզ պիր ճիսմ կիպի
Անժէլին վիճուտի հէյէճան վէ թէէսիւրլէ սէրատա թիթ-
ըէմէյէ պաչլայարագ ։

— Նէ՞ տէյօրսունըզ , տէյտու հայդըրտը . Րընէ Մուլէն
իսէ ճիտատի պիր թաւը իլէ ։

— Հագըգաթը սէօյլէյօրում մատամ . . . սիզէ պիր իւ-

միւտ վէրմէք , տաճա տօղրուտը հագըգաթտէն խապէրտար
իթմէք էմէլի իլէ սէքիզ տօգուզ կիւնտէն կէրի Բարիզ ի-
չինտէ սիզի արայօր իտիմ . պու միւտատէթ զարֆընտա սիզէ
թէսաուֆ իթմէյ օլտա իտիմ , պիչարէ Ադէլի էճէլին բէն-
չէսինտէն գուրթարամազտամտա , հէյ օլմազտա նամընտաքի
լէքէյի թէմիզլէյէպիլիր իտիք . . . տէմէսի իւզէրինէ , տուլ
գաատըն իչթիսիյի սէօզլէրէ բէք տէ իթիմտա իթմէթիյինի
կէօսթէրիր պիր հալ իլէ ·

— Պու պիր խէյալը մուհալ տըր , տէտի ,

— Նի՞չին խէյալը մուհալ օլտուն ,

— Պիզ Ադէլ իլէ պէրապեր , գարանլըգ իչինտէ գալան
թէհարրիյաթը քէշֆ իթմէքտէն պիր ան կէրի գալմատըղը-
մըզ հալտէ , պիր սէմէրէ հասըլ իտէմէտիք , գաթիլլէր բօ-
լա նաղարընտանտա պիրիմ նաղարըմըզտանտա գաչըպ գուր-
թուլտուլար , ա՜հ, պու օլմայաճագ պիր շէյ տիր ։

— Բէք կիւզէլ , պիզտէ մուհալ իչինտէ իհթիմալի ա-
բաշըրըր պուլուրըզ ։

— Նէ՞ տէյօրսունըզ , գաթիլլէրի մէյտանէ չըգարապի-
լէճէ՞քմիյիզ ։

— Պունա ասլա շիւպհէմ եօք ։

— Բէնտիլէրինի հաքլմիրէ թէսլիմ իտէպիլէճէ՞քմի-
յիզ , պաշլարընը ճէլլատըն սաթըրընա թէսլիմ իթմէք միւմ-
քին օլաճա՞գ մը ։

— Օ պահսա կելինճէ գաթի պիր սէօզ սէօյլէյէմէմ . . .
պելքիտէ ատաալէթը պէշէրիյէ պուղնա միւսաիտ օլամազ , էլ-
պէթթէ տիլէն տէլիլլէր վէ իսմարէլէր անլէրի ճէղայա չարըաճագ
տէրճէճտէ տիր . Ֆագաթ . . . նէ հալ իսէ զէվճինիզին նա-
մընա սիւրիւլէն լէքէյի թամթհիր իտէպիլէճէյիզ . էմին օլու-
նըզ քի թէրք իթմէյ օլտուղունըզ լա Րէվվայէ նամընը թէք-
րար իհրաղ իտէպիլիրսինիզ . . .

— Պու ալչադլարըն պու խայընլարըն իզինի պու լապի-
լէճէյինիզտէն էմի՞նմիսինիզ ,

— Իվվէթ մատամ . . . եօյլէ զանն իտէրիմ ,

— Բօլըն մուսուլմէթինէ տայըը էլինիլտէ գավի պիր տէվլէ վէ իմարէ վաՓըմը ,

— Էվվէ՛թ , մաաամ . . .

— Նէ՞ կիպի ,

— Օն պէշ կիւն էվվել Լօնտրաաա թէսաուիֆէն վէ տահա տօղրուսը ճէնապը Հադգըն պիր ճիվէնի օլմադ իւզ-ըէ պիր իմարէ էլէ կէչիրտիմ . . .

— Իչէ եարայաճադ պիր շէ՞յ մի ,

— Պու պիր մէքթուպ միւավէտաէսի տիր մաաամ , պիր գաաըն թարաֆընտան եադըլմըշ տըր . . . պու գաաընըն մահալաը միւնասէպէտ օլուպ Նէյլի քէօրփիւսիւ ճինայէթինտէն պահս իտիյօր . . . Թարիխաէ այնի Թարիխ տիր , կէրէք պու ճինայէթի էյդա իտէնլէրին վէ կէրէք Հադրդաթը մէյտանա չըգարմադ իտմէ էյնէլէրին , Թէրէտտիւտ վէ շիւպհէլէրինէ տալա լուզում գալմայաճադ տէրէճէտէ դանաաթպախշ իտիյօր . . . պունտան պաշգա իչի կիւն էվվել պիր իմարէ տահա եադալաաըմ . Եանըմընա Ցըրտնվայէ նամը եաա իտիլմէ . . . շիւպհէլէնտիմ , պաղը շէյլէր օօրուպ անլաաըմ , Հադրդաթ պու ճիհէթտէնէ դահիր օլաճադ տըր ,

Մաաամ լա Բէվվայէ Թիթրէյէրէք վէ պէնզի սաբ սաըը քէսիլմիյի Հալտէ պու սէօղլէրի տինլէյօր իտի . Բընէ Մուլէնին պէյան կյլէտկի միւԹալաաԹ քէնտիսինէ բէք զարիպ վէ իւԹիմաէտ զայրի շայան կէօրլունիյօր իտի , պիր միւտտէԹ տիւշինտիքտէն օօնրա .

— Նէ Հալ իտէ , պու տէտկինինիզ միւավէտաէ նէ՞րէյէ տիր , տէյու օօրուու ,

— Օտաամա տըր . . . Ֆադաթ պու ադշամ էլինիզի վաըէ օլուր , մունգաատէմա Սալէ իլէ իճրա իւԹմէկինինիզ Թահդըդաթ վէ ԹէհաըրիյաԹէ , պունտան պէօյլէտէ պիրլիքտէ տէվամ իտէրիզ , չիմտի էլիմիզտէ տէրըհշիմէ վար տըր , միւԹլագա պու սայէտէ պիր նէՓիճէ իւԹիհսալ իտէճէյիզ . . . էվվէ՛թ մաաամ , սիզի եէմին իլէ Թէէմին իտէրիմ քի պու սէֆէր մուվաֆֆագ օլաճաղըզ ,

— (Մահզունանէ .) Ա՛հ , չու հալիմտէ սիզի կէօնտէրիպ տէ պունա իւմիւտ վէ Թէէլլիպտաշ իտէն ճէնապը Հադգը Թադտիս իտէրիմ . . . բէք կիւզէլ անլայտալիըմընիզ քի պու կիւն գալիմ էվվէլքի կիպի պիր տէյլէ , էքի սուբէթլէ ճէրիհէտտաը տըր , տիւնեատէ պէնիմ իչին հէր շէյ պիԹմի տէմէք տիր . պաունտան պէօյլէ պէնիմ իչին էէկինտէ մէտտաը չէվգ ու Թէէլլի պիր շէյ վար իտէ , օտաա մաղլում զէվճիմին նամընա սիւբիւլէն լէքէնին Թէմիզլէնտայինի կէօրմէքտէն իտտարէթ տիր ,

Սէնէլէրճէ չէքտիյի ադտադ ու ըղԹըրտադ վէ պիր գաշ հաֆԹտտաան պէրի ալէտտէվամ տիւշտը օլտուղու տէրտ ու քէտէը , պիշտրէ գաաընճըղտադը պիւտտիւԹիւն խարտադ վէ բէրիշան կյլէտկի աբ աչիքտտը կէօրիւլիյօր իտի . Բընէ Մուլէն , մունտահլէյհանըն արԹըգ քէնտիսինի տինլէմէյէ մէճալի գալմատըղընը անլատմադլա , քէմալի հիւրմէԹ վէ մուհտադէթ իլէ .

— Մաաա՛մ , գօրումա տայանընըգ . . . միւտտատէ իտինիլտէ սիզի Նօթընրտտամ Տըշան սօղտաղընա գաաար կէօԹիւրէյիմ , սիզի իգտամէԹ էԹտիկինիզ իտանէնին գաբուսը էօնիւնտէ պըրտադտըգտան սօնրա իգտամէԹկէատըմա կիտէր վէ վատ էԹտիյիմ միւավէտաէյի համիլ օլարադ տէրհալ եինէ եանընընըգա կէլիրիմ , տէտի ,

— Բէք կիւզէլ , բէք կիւզէլ , Թէքլիֆինիզի մատլմէմիւնէյէ գադար իտէրիմ ,

Րընէ Մուլէն , պիր էվլատըն վալիտէսի հադգընտաքի մուամէլաԹը Ֆէրղէնտանէսինէ մուտտիլ պիր հիւրմէԹ ու մուհտադէթլէ մաԹէմտիքտէտ գաաընըն գօրունտան ԹուԹտու , պիրլիքտէ աղըր աղըր մէզարտան ուզադլաշտրըլտը ,

Եարադլար արտասընտա ատգլանմընը օլան տիւդ ժօրժ Տըլաթուր-Վ.օտկյօ , պուրայա գաաար պէյան իԹմիչ օլտուղումուզ սէօղլէրին պիր հարֆընը պիլէ զայ իԹմէմիչ իտի . պու էնտտատէ օտա կիպղէնտիկի եէրտէն չըգտը , մէզարլարընն արտասընա ատգուլարադ վէ սըդ սըդ նէֆէս ալարադ քէմալի

սիւրաթէլա գաբույա եագլաչըը. վիրուտինէ ինթիլար իթ-
մէքտէ օլան բօլիս մէմուրը Թէֆիէր, տիւգ ճէնապէրինի
պէօյլէ սիյմասը թէզլայիւր իթմիշ վէ կէօզլէրի գան չանա-
ղընա տէօնմիւշ պիր հալատ կէօրիւնճէ, ֆէվգելատէ պիր
չէյ օլտուղունը անլատը, տիւգին ջէնահինի նէզտինէ չը-
ղըրըպ սէօզէ պաչլամասընա մէյտան վիրմէյէրէք, հէման
եանընա եագլաչըպ.

— Տիւգ հաղրեթլէրի էմրինիզէ միւնթազըրըմ, տէմէսի
իւզերինէ, ժօրժ սօլույարագ վէ անլաչըլըը անլաչըլմազ պիր
սէօզլէ ճէվապ օլարագ.

— Կէլիյօր... պիր գաչ տագըգայա գատար մէզար-
լըգտան չըգըպ կիտէճէք տիր... տէտի,

— Եալընը՞ղ մը,

— Խայըը, եանընտա մաթէմ էվլադը կիյմիշ պիր գա-
տըն պուլունույօր,

— Հէման չիմտի թէվգըֆ իտէճէ՞քմիյիմ.

— Էվէ՛թ, էվէ՛թ... պու ալչագ աատէմին, իգամէթ-
կեահընա գատար կիթմէսինէ մէյտան վէրմէք օլամազ. ան-
լայո՞րմուսընըզ, պու նօգթա բէք մուհիմմ տիր,

— Պու աատէմին իգամէթկեահը նէրէսի օլտուղունը ան-
լայապիլտինի՞զ մի,

— Խա՛յըը,

— Օ հալտէ քէնտիսինի իգամէթկեահընա գատար թէա-
գըպ իթմէք տահա էյի օլմա՞զ մը,

— Խա՛յըը, խա՛յըը, եանընտա պուլունան տուլ գատը-
նա աատէսինի վէրէմէզ օլմալը տըր, պու հալ պիզճէ մու-
խաթաբալը տըր. նէրէտէ իգամէթ իթթիյինի անլայամա-
տըմ խէ տէ, արալարընտա ճէրիէան իտէն միւքէալէմէտէն
իամինի էօյրէնտիմ... իամի Րընէ Մուլէն տիր, սէնաթը մա-
քինաճը, Լօնտրատան կէլիյօր...

— Իչթէ պանա լազըմ օլաճագ չէյտէ պու տըր,

— Իգամէթկեահընը անլար անլամազ հէման կէլիպ
պանա պիլտիրինիզ,

— Տիւգ հաղրեթլէրի, սիզ միւսթէրիհ օլունըզ, էմրի-
նիզ հարֆիկէն իճրա օլունաճագ.

Պու էնտատէ Րընէ Մուլէնին, մատամ լա Րէվվայէնին
գօլունտան թուրթմազտա օլտուղունը վէ գաբույա եագ-
լաչարընը կէօրէն ժօրժ, ֆարգ իտիլիր իտիլմէզ պիր սէս
իլէ Թէֆիէրէ.

— Իչթէ պու տըր, տէտի,

— Սիյահ սագալը ատէ՞մ մի,

— Էվվէ՛թ, վազիֆէնիզի հէման իճրա իտինիզ...

Տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօ, պու ալչագ ատէմ, էսկի ճի-
նայէթլէրինի Թէզվիր վէ իգպալ բէրտէսի ալթընտա կիզ-
լէյէպիլմէք մագսատը իլէ, Րընէ Մուլէն կիպի նամուսը վէ
սաֆֆէթի գալպ սահիպի պիր ատէմին Թէզվըֆը իչին իգթի-
զա իտէն մուգատտէմաթը հաղըրլամըշ վէ եօգարըտա խա-
պեր վէրտիյիմիպ վէճհ իլէ, բօլիս մէմուրը Թէֆիէրէ Թէզվըֆ
էմրինի վէրմիշ իտի. հիյնի Թէզվըֆտա հասըլ օլաճագ մէն-
զարէյի աէհղէթֆէզայը լայըգը իլէ կէօրէպիլմէք իչին տէ,
պուլունտուղու մահալի Թէրը իլէ հէման վիճուտինէ միւն-
թազըր պուլունան քիրա ապասընա աթլատը, արապանըն
պիր քէօչէսինէ չէքիպ վուգուտաթէ ինթիլարէ պաչլատը,
արապայա կիտէր էքէն արապաճըյատա չու էմրի վէրտի,

— Էմր ալմատըգճա պուրատան այրըլմա...

Պունտան Էվվէլ տիւգ իլէ միւլագաթընը խապեր վէր-
տիյիմիպ Թէֆիէր. էլինէ քիպլիյէթլի պիր բարա կէչինճէ սէ-
վինճինտէն նէ եաբաճագընը չաշըրմըշ իտի, պինատէն ալէյհ
տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն վէրտիյի էմրի, նագըրընըն էմ-
րինէ Թէրճիհ իթմէյհ մէճպուր օլմուշ իտի, հէր էմրինէ
թատլի օլտուգլարը հալ ու թատվըրլարընտան անլաչըլան մա-
յէթինտէ քի բօլիս էֆրատընա, էվէլճէ պէյինէլէրինտէ գա-
բարլաշարըրլան իչարէթլէ հաղըր պուլունմալարընը էմր իթ-
տիյի սըրատա, անլէրտէ հաղըր օլտուգլարընը պիր իչարէ-
թը մատախուսէ իլէ պէյան իթտիլէր.

37

Բընէ Մուլէն, ֆէլաքէթզէտ վալիտէյի գօլուՆատն թուԹմուշ օլտուղու հալտէ եօլունա տէվամ իտիյօր իտի. գաբուտան տբշարը չզգար չզգմազ էթրաֆընա կէօղ կէղտիրուպ պիր քիրա արատատը արատը. պու սբրատա բօլիս մէմուրը Թէֆէրի կիուլէր պիր չէհրէ իլէ գարշըսընատա կէօրլուՆճէ Թէաճիուպ իտէրէք.

— Պանա պիր չէ՞յ մի սէօյլէյէճէքսինիզ... տէյու սորմատը իլէ, Թէֆէր Թավրընը պօզմայարագ զայէթ հալիմանէ վէ միւԹէպէսսիւմանէ.

— Գանունէն վէրիլէն էմրէ Թէվֆիգէն սիղի տէրտէսթ իտէճէյիմ, տէյէրէք սաղ էլինի պիչարէ մաքինաճընըն ումուզընա վազ իթտի.

Չէվապը Բընէ իչիթտիյի պու սէօզլէրտէն պէյինինէ պիր եըլտըրըմ էնմիշ գատար միւԹէէսիր օլտու, ֆագաթ րէֆագաթընատա պուլունան մանէէմիղէտ գատընըն կանընատա էսէրը զատֆ կէօսթէրմէմէք իչին ճէպրը նէֆտա իթտի. մատատմ լա Րէվվայէ իսէ Թէֆէրին աղընատան չըգան իլք քէլիմէտէն, պու հալին նէ միւտհիշ պիր սատմէ, պիր ֆէլաքէթ օլտուղունը անլամընշ վէ ճիյէրբարէինին զայպընատան հասըլ օլան Թէէսիւրէ, Բընէ կիսի էսկի վէ սատըգ պիր տօսԹրն Թէվգընֆը մուսիպէթի տէ զամմ օլունճա, Թէրէտէն Թընրնաղընա գատար Թիթրէմէյէ պաշլամընշ իտի.

Բընէ, պիր միւտտէթ հայրէթլէ բօլիս մէմուրընրն եիւղիւնէ պագտըգտան սօնրա քէնտինի Թօբլայարագ.

— Պէնի Թէվգընֆ իտիյօրսունընշ հա՛, եանլըշընշ վար տօսԹում, պէն պէօյլէ՞ լաթիֆէլէրտէն տէ ասլա խօշլանմամ, էկէր պէնիմ իլէ լաթիֆէ իթմէք իտէյօր իսէնիզ, իյիթ-

րաֆ իտէրիմ քի պու հարաքէթինիզ բէք մինասիպէթսիզ տիր, տէտի.

— Սիզի Թէէմին իտէրիմ քի մագասատըմ լաթիֆէ տէյիլ տիր, Թէվգընֆընշ տա էմրի գանունիյէ մուսաԹէնիա տիր.

— Էօյլէ իսէ պէնի արատընրընշ տաէմիլէրտէն պիրինէ պէնզէթմիշ օլմալընընշ.

— Սրատընշմ սիզ օլտուղունուզը եադընէն պիլիրիմ,

— (Տէհշէթինատէն կէրի չէքիլէրէք.) Պէն հա՛, պու միւֆրիւն տէյիլ.

— Սիղ Լօնտրատան կէլէն մաքինաճը Բընէ Մուլէն տէյի՞լմիսինիզ.

Բօլիս մէմուրընրն պու սօն սէօզիս իւղերինէ Բընէ Մուլէն եանլըշընշ օլմատընշնա գանատաթ հասըլ իթտի վէ օ անտէ ագլը պաշընատան կիտուպ տաէթա Թէճէննիւն իթմէսինէ րատագ գալմընշ իսէ տէ, ֆէվզէլատէ պիր մէթանէթլէ քէնտիսինի Թօբլատը վէ նիւքսէք սէս իլէ բօլիս մէմուրընա.

— Բէք կիւղէլ, ֆագաթ պէնի նէ՞ կիպի պիր ճիւնհա իլէ իթհամ իտիյօրսաը, տէտի.

— Օ՛, միւսիւ օ գատար պաղընմայընշընշ, սիղտէն իթտաթ, սիւքիւնէթ իտիէրիմ, կէօրիւյօրսունընշ քի եալընշընշ տէյիլիմ, սիղի ճէպրէն տէ կէօԹիւրէպիլիրիմ, հայատ արտամ սբրա կէլինիզ.

Օ զէմանա գատար սաքիթ պիր հալտէ պուլունան մատատմ Անժէլ, Բընէնին մուգավէմէթ աղմինտէ պուլունտուղունը ֆէրգ իտուպ իսԹիրհամքնատարանէ պիր սուրէթտէ.

— Բընէ օղլում, վաղիֆէլէրինի էյֆտա իտէն պու զայբէթլի մէմուրլատա մուգավէմէթի իթմէյէրէք արգալարը սբրա կիԹմէնիպի բէճա իտէրիմ, իլք իսԹինԹատատա իյզահաթը լազմէյի իթտա իլէ եագայը գուրԹարապիլէճէյինիզէ էմինիմ, պէնիմ տէ սիղէ միւնԹազընը պուլունաճաղընմը ունուԹմա, տէյինճէ Բընէ, քէնտինի Թօբլայարագ.

— Էվվէթ մատամ, հագդընըզ վար, պու եանլըշլըղը մէյտանէ չըգարմադ իչին պէշ տադըգա քիֆայէթ իտեր... պիր արապայա պիներ տօղրուճա իգամէթկեահընընըզա մուվասըլէթ իտեր վէ օրատա պէնի պէքլէրսինիզ տէյիւ մի. հա՛, ազ տահա ունուտտաճադ իտիմ, պէնի տէրադուշ իթմէզմիսինիզ, տէտի։

— Սիզի տէրադուշ իթմէյէ քէմալի արզու իլէ հազըրըմ։

Ֆէլէքզէտե գատըն, հէման դօլլարընը աչըպ զէվճինին նամուսընա սիւրիւլէն լէքէյի թէմիզլէմէք ուղուրընտա, մահբէսէ կիթմէքտէ օլան զէվալը Րընէյի դուճագլայըպ սինէսինէ պատը. Նէ՞ հիւնէնկիզ մէնզարէ, մատամ լա Բէվվայէ պիր միւտտէթ դօլլարընը Րընէնին պօյնունտան այըրմատը, հազին հազին աղլատը, պատէհու ճէլալ իտիլէն պիր արապայա պինէրէք մահալը իգամէթինէ տօղրու եօլա չըգտը։ Պու սըրատա Րընէ, բօլիս մէմուրընա խըթապէն.

— Միւսիւ, պէնի նէրէյէ կէօթիւրէճէյինիզի սիւալ իտէպիլմիյիմ, տէտի։

— Էվէլ էմիրտէ էն եադըն պուլունան գարագօլհանէյէ, ոանիէն բօլիս նէզարէթինէ...

— Բէք կիւղէլ, հայտէ գարագօլա կիտէլիմ, միւսթէրիհ օլունըզ միւսիւ, վիճտանըմա գարշը մահքիմ օլմատըղըմ իչին ֆիրար գաստինտէ պուլունմայաճաղըմ, նէզարէթ կիտէր կիթմէզ սալը վէրիլէճէյիմէ էթհտատըմ պէրքէմալ տըր։

Պուրատա սէօզէ նիհայէթ վէրիլէրէք ճիվարտա վագը գարագօլհանէյէ տօղրու եիւրիւմէյէ պաչլատըլար. Թէֆէրին, Րընէյի տօղրուտան տօղրույա բօլիս նէզարէթինէ կէօթիւրմէմէսի օգույանլարընընըզըն հայրէթինի մուճիպ օլաճագ տըր։

Էվվէթ, Թէֆէր, Րընէյի տօս տօղրու բօլիս նէզարէթինէ կէօթիւրմէյօր իտի. չինքի համիլ օլտուղու էմիրնամէտե Րընէնին իտի օլմատըղը կիպի, պիր գաչ կիւն զարճընտա, տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօ կիպի պիր ալչագ իլէ սըդ սըդ միւլագաթ իտուպ տահա պիր չօգ բարաբարա քէսպը իսթիհգադ իթմէք իչին, Րընէնին մահալի իգամէթինի էօյրէնիպ տե քէյֆիյէթի տիւգե պիլտիրմէք իսթէյօր իտի. պինաէն ալէյհ պէյհուտե վագըթ զայպ իթմէյէք վէ պիր պէհանէ պուլուպ հէման պիր բաբօրթօ թանղիմինէ միւպաշիրէթ իթմէք միւթաալաը իլէ, պիչարե մաքինաճըյը գարագօլա կէօթիւրմիւշ իտի։

Վուգուաթը, թէաթրօյա կէլէն սէյիրճիլէր կիպի արապանըն իչինտե թէմաշա իտէն ժօրժ, բօլիս մէմուրըարը իլէ Րընէ պէյինտե կիւղէրան իտէն վուգուաթըն քեաֆֆէսինէ վագըֆ օլտուգտան սոնրա, Մէնթ-Տօմինիգ ճատտէսինտե վագը զայէթ կիւղել գօնաղընա միւվասըլէթլէ, կիւղէրկեահը իւզէրինտե քէմալի թաապիմլէ պաշլարընը եէրէ գատար էյէն ուշագլարըն արատընտան կէչէրէք տօղրու իչ օտասընա կիրի վէրտի։

* * *

Րընէյի թէվգըֆ իտէն Թէֆէր, պիչարէյի էն եադըն պուլունան գարագօլհանէյէ իյսալ իտէճէք իտի. էնսայի բահտե Րընէ եանընտաքիլէրէ հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէյօր, թէվգըֆըընըն սէպէպինտէն պաշգա պիր շէյ տիւշունմէյօր իտի. միւտտէթը էօմրինտե պիր կէօնա սույի հարաքէթտե պուլունմատըղընա գանատթը քեամիլէ հասըլ իթմիչ օլտուղունտան, թէվգըֆընա ատէթա հայրէթ վէ իսթիղրապ կալէյօր իտի։

Րընէ զաթէն բէք զէքի պիր ատէմ իտի, պուլունտուղու հալին եէս ու քէտէրէ մաղլուպ օլմայա միւսահտա պուլունմատըղընը տա թահտը թէֆէէքքիւրե ալարագ պիր գաթ տահա քէնտինի թօբլատը, տիւշիւնտի վէ քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի։

— Թէվգըֆտան՝ գաթիլլէր, սարխգլէր էնտիչէ իթմէյի տիրլէր, համտ օլսուն պէն նէ գաթիլիմ նէ տէ սարխգիմ,

ֆագամի պէնի նէտէն տօլայը թէվգըճի իսկյօրլար, օն սէքիզ սէնէ մուֆարէզամէտէն սօնրա Բարիզէ կէլէլի հէնուզ պիր գաչ կիւն օլսու. պու միւտէթի զարֆընտա նէ պիր տօսմի վէ նէ տէ պիր տիւշմէն գաղանտըմ սանըրըմ, ֆագամի բօյնուզը պէնի թէվգըճի իթտիքլէրի սըրատա իսմիմ իլէ խըլմադ իթտիլէը, աճէպա իսմիմի խատալը վէրէն քիմ տիր.

Տիւգ Տըլամուր-վօսկյօնըն ալմուշլարընը էլէ կէչիրմէք հըրսը իլէ Բընէ Մուլէնին ճիտտէն մահվընը իլմիզամ իթմիշ օլան թէֆֆէը, թէվգըճի իթտիլի ատէմ հագընտա պիր եալան թէյիթիսի իթմէք ֆիքրի իլէ պիրզ ու ամիգ տիւշիւնճէլէրէ տալմըշ իսի, ֆագամի գիւնէն տէ պուլտուղու սէպէպլէր ասլա քէնտինճէ մէտարը թէսէլլի օլամյաճաղընը կէօրէրէք, Բընէնին ադընընան պիր շէյ գաբմագ իւմիւտի իլէ.

— Սիզ Լօնտրատա մաքինաճըլըգ իտէն Բընէ Մուլէն տէյ՛լիսինիզ, տէյու սօրտու,

Պու սուալ զաթէն բէրիշան պիր հալտէ պուլունան Բընէնին ճիկէրկեահընա թէէսիր էթմէքլէ, միւթէաճիպանէ վէ խայընանէ բօյնս մէմուրընըն եիւգիւնէ պագտը, Լօնտրատան կէլտիկինի իսթար իտէն պու ճիւմլէ, իչին իչինտէ միւթլագա պագը էտար օլտուղունը նագարը տըգդաթա արզ իսկյօր իտի. Բընէ, հէր գէս կիպի Էվրօբա մէմալէքինին պագընտարընտա վէ ալէքսանտս իթաձա վէ Լօնտրատա նատիր օլմայան վէ հէր նէվ ֆէնալընը իրթիքեապատէն չէքինմէէն սէրսէրիլէրտէն պահս իտիլտիկինի իչիթտիկինտէն, քէնտիսինին սէպէպը թէվգըճը օլապիլէճէք մատտէյի իչթէ օ գէման անլամագա պաշլատը. պու մագուլէլէրին հէման թահտը թէվգըճա ալընտընգլարընը պիլտիկի ճիհէթլէ քէնտի քէնտինէ.

— Տէմէք օլույօր քի Լօնտրատան կէլէնլէրին պէօյուք դըսմընը օ սէրսէրիլէրէ մէնսուպիյէթլէ մաղնուն առտ իսկյօրլար, չիմտի իչ անլաշընըը. իսմիմի էնտիկիմ օթէլտէն

էօյրէնմիշլէը տիր. տէմէք քի պու խուսուստա զամմագընըգ իտէնլէը տէ վար. Համտ օլսուն, նէ պիր ճինայէթի կյգա վէ նէ տէ պիր ճինայէթէ իշթիրաք իթտիմ, պէնի նէ՞ իլէ իթհամ իտէպիլէճէքլէը, տէտիքտէն սօնրա, խոթրընա տէհշէթլի պիր շէյ կէլմիշ կիպի վիճուտի սէրտա թիթրէյէրէք, մէյուտանէ պիր հալտէ միւթալաասընա տէվամ իլէ.

— Ա՛հ, պիր ճինայէթլէ իթհամ օլունտա իտիմ, չիւպհէսիզ միւսթանթիգին հուզուրընա իլք չըգըշմտա եադամը գուրթարըր իտիմ, եա պէնի պաշգա իֆթիրա իլէ թէվգըճի իսկյօրլար իտէ, օ ղէման հալիմ նէյ՛չ միւնճէլըր օլուր. էն պայադը պիր բօյնս մէմուրընըն ժուրնալը, տէրտիմի անլատընճայա գատար պէշ ալթը հաֆթա պէնի հաբըսխանէտէ պուլունտուրաճաղ տըր. պու պատատ թահգըգաթի իճրա խոկյէճէք տիր. քէյֆիյէթի Ինկիլթէրատա ֆագրիգասընտա չալըշտըղըմ օ նամուսը ատէմի եաղըլաճաղ. պունա քիմնէ պիր շէյ տէյմէզ. օ նամուսը զաթընտա վէրդիճէյի ճէվապ թատկին էյհհոմտէ օլաճաղընա շիւպհէմ եօղ տըր, անտէն սօնրա տա սէպիլիմ թահկիյէ խոկյէճէք. ֆագամի պու միւտէթի զարֆընտա հէր տիւրլիւ էսպապը թէսայուշ վէ բահաթտէն մահրում գալան օ զավալը վալիտէյէ վէրմիյիմ վատը եէրինէ կէթիրէմէյէճէյիմ կիպի, պու անէ դատար սէօնմիւշ գալան շէնը իւմիւտլէրինի եանտըրմադա մուվաֆֆադ օլամյաճաղըմա թէէսիֆ իտէրիմ. էվէ՛թ, թահալրիյաթի իճրա օլունաճագ վէ իգտիժէթկեահընընտա արտյաճագլար տըր. օ սրրատա պիւթիւն էսրարը մէյտանէ գօյաճագ օլան քէտաղըտը, մէքթուպը էլէ կէչիրէճէքլէր տիր, վագտա միւթալաասընտան խաֆիֆատէ հասըլ իտէմէղլէր իսէ տէ, պիր տահա պունա իտատէ օլունմայաճագ, օ հալտէ թատավվուրաթընըն գուվվէթէն ֆիլէ կէմիրէլէպիլմէսինտէն իւմիւտիմի գաթ իտէրէք, պու ֆիքրու էմէլտէն գաթիէն ֆէբրագաթ իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունաճաղըմ, տէտի,

Պու սօն միւթալաաթ Բընէ Մուլէնի օ տէրէճէ բէրի-

չան իթմիշ իտի քի, ազ գալսըն ևօլուննա տէվամ իտէմէյէճէք իտի. ևինէ քէնտինի թօրլատը, տէրիւհատ իյլէտիյի վազիֆէնին նէ տէրէճէ մուգատտէս պիր վազիֆէ օլտուղունը տիւշիւնէրէք ճեաբէթ հասըլ իթտի վէ քէնտի քէնտինէ.

— Ա՛հ, նէ գատար պէտպահտըմ, հէման հըսսկյաթըմա գօրգուսա մաղլուպ օլաճադըմ. ճեաբէթ. մահբէս աֆըզմազտան էվվել բօլիս մէմուրլարընըն իգամէթկեահըմը պիւիպ պիւմէտիքլէրինի անլամալըյըմ. էկէր թաղիյիմ եավէր օլմուշտա հէնուզ մահալը իգամէթիմի խապէր ալամամըշլար իսէ, պունտան պէօյլէ տէ ալամայաճագլար տըր. էվվէթ, պիչարէ մատամ լա Բէվվայէ օ մէքթուպը կէօրիւնճէյէ գատար խապէրսար օլմամալը տըրըլար. աճապա պու էմէյէ նասըԼ նայիլ օլաճադըմ. խայըր, խայըր... պու միւթլագա օլաճադ տըր, տէտի.

Պու սըրատտա գարագօլխանէնին էօնիւնէ վասըլ օլմուշլար իտի. Զէվալը Բընէ, եօգարըտտա ղիբրի սէպգաթ իտէն միւթալաաթ իլէ ղիհնի մէշղուլ օլտուղու հալտէ, նէրէտէն կէչտիքլէրինի վէ նէրէյէ վասըլ օլտուղլարընը հէման հիչ կէօրմէմիշ իտի. Թէֆէր, մէրգումը իչէրիյէ իտխալ իյլէտի. պատէհու գարագօլխանէտէքի նէֆէրաթըն տիրի օլան չավուշը նէզտինէ ճէլպ իլէ խաֆիյէն պաղը էմիրլէր վէրտի, պատէհու եիւքսէք պիր սէս իլէ չավուշա.

— Վիյեօլօնը կէօրտիւնմ՞ զ մի, տէյու սուալ իթմէսի իչէրինէ, չավուշ ճէվապ վէ թաստիգ մագամընտա պիր պաշ իշարէթի իլէ իբթիֆա իթտի.

Թէֆէր, Բընէնին իչէրի կիրտիյինի կէօրիւնճէ, միմքին օլապիլտիյի գատար հիլմու սիւբիւնէթլէ չավուշա.

— Տօսթո՛ւմ, իչտէ պու չարգընը կէօրիյօ՞րմուսընըզ, քէնտիսի էմրը ախէրէ գատար պուրատտա թէվզըֆի իտիլէճէք տիր, տէտի. պու սէօզ իչէրինէ հէման գարագօլ նէֆէրաթընատո պիրի իչէրիյէ կիրուպ, գարագօլտա մահբէս իթիխսազ իտիլէն պիր մահալին գաբուսընը աչարագ Բընէյի իչէրիյէ սօգմազա միւսարատաթ իթտի, Բընէ զիհնինտէ վէրէճէյի գարարը վէ իթիխսազ իտէճէյի խաթը հարաքէթինի էվվէլճէ գարարըսշորմշ օլտուղունատո, պիրա միւմնատաթ մահբէսէ կիրտի, դաբու իւղէրինտէն գաբանտը.

Թէֆէր, Բընէնին մահբէսէ դօնուլտուղունը կէօրէրէք պայազը քէյֆիչէնտի, պատէհու չավուշա տէօնէրէք.

— Տօսթո՛ւմ, իչտիգին պիրի պիթտի, չիմտի պիրազ հաղը հաղմազ իսթէյօրում, պիր հաղը թագրմընըզ վա՞ր մը, տէյու սօրունճա, չավուշ ճէվապ մագամընտա ատի պիր թահտաբէրտէ իլէ գօղուշտան թէֆրիդ իտիլմիշ օլան պիր մահալին օրթասընտա մէվզու մասայը էլի իլէ կէօսթէրի վէրտի.

Թէֆէր, մէղքիւր էսկի վէ ատի մասանըն հանը պաշընտա պուլունան էսկիճէ պիր իսկէմիչէտէ օթուրտու, մասանըն իւղէրինտէ գօնուլան բարօր վէ ժուրնալլարըն գայտընա մախսուս օլան տէֆթէրի աչտը, պատէհու ճէպինտէն չըզտանընը չըգարըպ աչարագ իչինտէն իսիմ հէրլէրի տչըդ վէ մաթտու պիր գաչ ատէտ թէվզըֆի միւդաքէրէսի չըգարմագլա, տէֆթէրին իւղէրինէ հայը վէրտի.

Թէվզըֆի միւդաքէրէսի բէք հօլընտա իտի, հաթտա իյճագ իտէն մէգամընն տամկասը իլէ օ մէգամը իշղալ իտէն զաթըն իմզասընը հավի իտի. Թէֆէր միւդաքէրէյէ պիր կէօզ կէզտիրուպ ադաճըդ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, իպթիտա քէնտի իսմինի, բօլիս նէզարէթի էմրի իլէ թէվզըֆէ մէմուր իտխլտիյինի գայտ իտէրէք, պատէհու Բընէ Մուլէնին իսմինի, սէնաթընը վէ հաթտա Լօնտրատան կէլտիյինի, պօշ խանէլէրէ գայտ իլէ տօլտուրար.

Թէֆէր, միւդաքէրէնին աչըդ օլան հէրլէրինին հէման քհաֆիֆէսինի տօլտուրտուղը հալտէ, հալընըզ սէպէպը թէվզըֆէ մախսուս օլան խանէյէ պիր շէյ հաղամատը, չինքի օրտայա գայտ իտէճէյի սէպէպ քէնտիսի իչին պահի սէլամէթ վէ մէվզուֆ իչին նէքպէթ ու ֆէլահէթի օլաճաղընը դաթիյէն պիրտիչի ճիհէթլէ, էօյլէ ալապիլտիյինէ պիր շէյ

Հազմաղա ճէսարէթի իտէմէյօր իսի . պիր ազ տիւշիւնմէյէ մէճպուր օլտու ։

Թէֆէլի պու տիւշիւնճէ հալինտէ թէրք իլէ պիղ նաղարը տըդդաթըմըզը պիրազտա օ ղէմանքի Ֆըրանսանըն հալինէ աթի իտէլիմ ։

Օ թարիխտէ իչսիղ կիւճսիղ պիր թադրմ սէրսէրիլէր , Էվրօբանըն պաղը մէմալիքինտէ թիւրէյիպ բէք չօղ ույղունսուղլուղլարտա պուլունմազըլա , հէր քէսին հուզուրը ասայիշի սէլպ օլմուշ տէնէճէք տէրէճէյէ վարտըղընտան , Էվրօբա հիւքիւմէթլէրի զապըթայի ատիյէլէրինէ բէք պէօյիւք միւսաատէլէր վէ բօլիս նէղարէթի մէմուրլարընա պու միսիլլուլէր հագլարընտա բէք չիտէթլի էմիրլէր վէրմիշ իսի . պու քէյֆիյէթ պիլ ումում բօլիս մէմուրլարընըն թէվդիճի խուսուսընտաքի սէլահիյէթինի պիր դաթ տահա թէղիւիտ իլէմիշ իսի . Ֆագաթ բօլիս մէմուրլարընա չիւպհէ իթտիքլէրի Հշխասը մուղերրէնին թէվդիճը հադդընտա վէրիլէն պու միւսաատէ , իսկ իտալէրի բէք Հօլունտա ճէրիյան իթտիյի հալտէ կիթ կիտէ թէֆէր կիպի հարիսը շէօհրէթ ու սէրվէթ օլանլարըն իղֆալաթընա գաբըլմալարը , քէնտի մէնֆաաթլարընա խըտմէթ էմէլինտէ պուլունմալարը սէպէպի իլէ Ի չըղկտան չըդմըշ իսի . պիր չօղ պիկիւնահլարըն պու Հօլտա սէպէպիպիղ թէվդիճի իտիլաիքլերի վէ հաբըսլարտա չիւրիւտիւքլերի մէյտանէ չըդմըշ իսի ։

38

Թէֆէլին Հազարըզը բաբօրըն մտալի բէք օ գատար վաղիհ սէյիլ իսէ սէ , պաչըճա Բընէնին , Լօնտրա թարիխի իլէ Ֆըրանսայա կէլիպ , էսլարը հիւքիւմէթի իթտալէսայէ խատէը վէրմէք էմէլինտէ վէ իթտալէտալը պիր ճասուս օլտուղունտան իսդարէթ իսի . պիչարէ մաքինաճընըն իճրատաթընա

մանի օլմագ իչին պու տէրէճէյի պիլէ չօգ իսի . . . Հալ պու քի Թէֆէր պուընընա տա իբթիճա իթմէտի . Բընէ իչին , Ֆըրանսայա կէլտիյի կիւնտէն պէրի թավը ու հարաքէթի տայիմա թահտը նէղարէթտէ պուլունտուրմագտա օլտուղունը , ֆարգ իտէմէյէրէք պաղը ույկունըղ մահալլէրէ տէվամէ պաչլատըղընը վէ քէնտիսինէ իշ արամազա ատա թէչէպպիւս իթմէմիշ օլմտը , օլ պատպէքի չիւպհէ վէ սույի ղաննէ թադվիյէթի վէրտիյի ճիհէթլէ թէվդըճի խոլտիյինի իլաւէ վէ տէրմիյան իլլէմիշ իսի ։

Թէֆէր , հարիսը չէօհրէթի վէ սէրվէթի օլտուղու գատար պէքի պիր ատէմ օլուպ , պու Հիթթիրա իլէ Բընէնին պիւսպիւթինէն մահքիւմ իսիմէյուպ թահդըգաթտէն ասնրա սէպիվինին թատիլիյէ իսիլէճէյինի բէք ալա պիլմէքտէ իսի ։

Տիւգ Տըլաթուր-Վօսիյօնըն գաթէն պուընտան իլէքտինի արղու իթմէտիյի ճիհէթլէ , պու իսրատիթինէ մուգատպիլ բէչինէն քէնտիսինէ իբի պին Ֆըրանգըղ ալթուն վէրմէտի վէ տահա պիր չօղունը վէրմէյէ հազըր պուլունտուղունը Հիճատ իթմէտի , պու թէվդիճի մէսէլէսինին , հադդընտա բէք էյի օլմայտաճաղընը տիւշիւնմէյէ վագթի պըրագմտրը իսի ։

Թէֆէր , մտալինի վէ միւնտէրիճաթընը պէյտն իլլէտիյիմիղ բարօրը Հազարդտան վէ պաղը թատհիհատ Հճրա իթտիքտէն ասնրա , Իւչիւնճի տէֆտա օլարագ պիր տահա օդուտը , մաթլուպ մուվաֆֆըգ պուլունտուղունա գանատի Հասըլ իթտի , պատէհու թէմիղէ չէքտիքտէն ասնրա էմրինէ թատպ պուլունան չալուշա ։

— Մէվգուֆը կէթիրինիղ տէ իլք Խոթինթատէ պաշլայալըմ , տէտի ։

Բօլիս միւֆէթթիշինին վէրտիյի էմրի միւթէադդի չալուշտան էվէլ Հաղըր պուլունան պիր բօլիս մէմուրը , հէման մահբէս դարուսընա գօշուպ դարուպը աչտը . Բընէ , բահէթը գալպ իլէ բէք սաքին պիր Հալտէ պուլունույօր իսի .

գաբու աչըլընճա հէման չըգոը վէ ազաճըգ պէքլէմէսի իչին մէմուրըն վէրտիյի իշարէթ իւղէրինէ թէվաղուճ իթտի։

Պու իքի սանիյէ թէվաղուճտան պիլ իսթիճատէ Ըընէնին օրատա նէ կաբարըղընը խապէր վէրէլիմ. մաքինաճընըն մէվգուճ պուլունտուղու մահրէս սաէթա պիր քիւմէս իթլագընա շայան տար վէ բիս պիր մահալ օլուպ, տախիլի, ուճագ պիր բէնզէրէտէն ըշըգ ալմագտա իտի. Ըընէ պուրայա կիրտիյի ղէման հիչ պիր կէօնա մուխալիճէթտէ պուլունմատըղը կիպի գալպի տէ բէք միւսթէերիհ իտի. էվէլ պէ էվէլ էթրաճընը կոգլատը, օրատա բէք կիւճ օթուրապիլէճէյինի անլատը։

Տէրհալ ճէպինտէն բարա չանթասընը չըգարտը, իքի սաէտ պինէը ճըրանգլըգ պանգա գայիմէլէրի վէ ուճագլըգ օլարագ պիր գաչ ալթուն իլէ կիւմիւշ բարա պուլունճա, պանգա գայիմէլէրինի այըրըպ գաթլատըգտան սօնրա բանթալօնընըն սաաթ ճէպինէ վաղ իտէրէք.

— Պէնի պուրատա ալը գօյամայաճագլարը չիւպհէսիզ տիր, հաբըսխանէյէ կիթտիյիմ զէման նէ միւտաէթ մէվգուճ գալաճագըմը տա ճէնապը Հագտան պաշգա քիմսէ պիլմէզ. պու բարայը միւթլագա սագլամալըյըմ, հաբըսխանէ մէմուրընա վէրիր հըճգ իթտիրիրիմ, տէհլիքէտէն սօնրա եաղըխանէննին քիւչիւք անախտարընը արատը, ճէպինին հէր թարաճընը թէհարրի իլէկտրիկ հալտէ պուլամայընճա, նիհայէթ տէրէճէտէ մէյուս օլարագ.

— Ա՜հ, եաղըխանէննին իւղէրինտէ ունուԹմուշըմ, նէ պէօյիւք ճէլաքէթ... տէտի. պիր միւտաէթ տիւշիւնտիքտէն սօնրա չու վէճհ իլէ միւթալաատընա տէվամ իլէկտրիկ.

— Ճագաթ պունտան նէ չըգար, հիչ, իշ իգամէթհկահրմընն անախտարընը սագլամագտա տըր, օ տա իւղէրիմտէ պուլունտա իտի սագլամագ իչին հայըրճա միւշկիւլաթէ օղրայաճագ իտիմ. պէրէքճաթ վէրսին քի օ անահտար իւղէրիմտէ տէյիլ տիր։

Պու միւլահազա իլէ տայիրէօնինն անահատարընը չըգարըպ սագլայաճագ եէր արամագա պաշլատը. Ըօտայալ ճատաէսինտէ քիրալատըղը արարթըմանընն դարու պէքճիսինին տէտիյի կիպի, տայիրէօնինն անախտարը տա բէք քիւչիւք օլտուղունտան պիլա միւշկիւլաթի հըճգ ու վիդայէտի գապիլ օլտուղու ճիհէթիլէ տէրհալ բալթօսընը չըգարտը, վէ չագըսը իլէ բալթօսընըն նապարա չարբմայաճագ պիր եէրինի սէօքիւպ անախտարը օրատա եէրլէշտիրտի։

Ըընէ Մուլէն, իշթէ պու իշլէրի պիթիրիպ բալթօսընը կկյտիյի սըրատա մահրէսին գարուսը այըլարագ, եօգարըտա պէյան կյլէտրիկիմիվ վէճհ իլէ պիլա ֆիթթուր տըշարըյա չըգարըրմըշ վէ միւթէագըպէն թէֆֆէրին հուզուրընա իտխալ իտիլմիշ իտի. Թէֆֆէր մէվգուճը կէօրիւնճէ գաչըլարընը չաթըպ ղայէթ պարիտ պիր թավը իլէ.

— Շէօյլէ եաղընա կէլինիվ միւսիւ, տէտի,

Ըընէ, թէֆֆէրին մուամէլէյի պարիտանէօնինէ էհէմմիյէթի վիրմէյուպ պիլա մուխալիճէթի իրայէ օլունան մահալէ եաղլաշտը, թէֆֆէր սէրթ պիր չէհրէ իլէ.

— Իամինիվ Ըընէ Մաւլէն տէյիմ, տէյու սօրտուղունտա, Ըընէ տախի սէրթ պիր չէհրէ թագընըպ ճէվապ օլարագ.

— Մաաէմ քի պիվէյօրսունըվ, սօրմագա նէ լուզում վար, տէտի,

— Մևսիւ, տագլընըղը պաշընըղա թօրլայընըվ, պու մուամէլէ սիպի բէք միւշկիլ պիր մէվգուտա պուլունտուրմագա սէպէպիյէթ վէրիր.

— Բէք կիւզէլ, մուամէլէմտէն խօշնուտա տէյիվ իսէնիվ իյճապ իսէն մահալէ կէօնտէրինիվ տէ պէնի օրատա խաթիճվապ իթտինըէր.

— Սիպի իսթիճվապտէ մէմուր պէնիմ, չիմտի պէնիմ հուզուրըմտա պուլունույօրսունըվ, պունա ճէվապ վէրմէյէ մէճպուրընըվ, Լօնտրատան կէլիյօրսունըվ տէյիմ մի.

— Պէնի թէվզըճ իթտիխինիվ զէման օրատան կէլտիյի-

մի պիւնյօր խոհնիզ, պէն տէ ինքնար իթմէտիմ, էվվէթ Լօնտրատան կէլիյօրըմ։

— (Հիտաէթ իլէ ։) Պէյհուտէ արպէտէ չըդ արմադտան նէ՞ ֆայտէ հասըլ իտէճէքսինիզ։

— Պէն միւնադատա վէ միւճատէլէ ֆիքրինտէ մէյլիմ, իչթէ թէքրար պէ թէքրար սօրտուղունըզ օսմանըրըճը սիւալլէրինիզի թատաիդ իտյօրըմ։

— (Աէրթ չէհրէ իլէ ։) Նէ՞րէտէ իդամէթի խիյօրսունըզ։

Րընէ, մահալի իդամէթինին Նէրէտէ օլտուղունա տայըր բօլիս իտարէսինճէ մալիւմաթ օլմատըղընա տէրէճէյի Նիհայէտէ մէճպուռն օլտու իսէ տէ, հէր սիւալին տէֆաթլա թէքէրրիւր իթմէքտէ պուլունմատը, հըսս իյլէտիյի մէսէրրէթի քէտէր ու հայրէթէ թահվիլ իթտի. թաւրը իսթիյղահ իլէ թէֆթէրին եիւղիւնէ պադարագ։

— Մահալը իդամէթիմ սիզճէ մէճմո՞ւլ մը տրը, ֆադաթի պուռնը պիլմէնիզ լազըմ կէլիր իտի, տէտի։

— Սիզ պէնիմ սիւալիմէ ճէվապ վէրինիզ։

— Ասլա, պէն սաղ օլտուգճա մահալը իդամէթիմի խաագեր վէրմէյէճէյիմ, սիզ բօլիս տէյի՞լմիհինիզ, ալալըզ պուլմալըսընըզ...

Թէֆթեր, միւճէրրէտ պիր սէօզ դաբմադ իւմիտի իլէ վազիֆէսի խարիճինտէ թահդրդաթը իսթիտայիյէ կիրիշմիշ իսէ տէ, Րընէտէ կէօրտիւյի ֆիքրի սէպաթի վէ ինսան քէնտինի ֆէնտա հալտէ մէյտա իթմիշ վէ մէվգուֆըն ճէվապտէն իսթիֆնգճաֆը իսէ, իլէրուտէ նայիլ օլաճաղը սէրվէթի իւմիտինի մահվ իյլէտիյինտէն ֆէվգէլատէ ճանը ուրդըլըը, ատէթա պի էհիսանէ տէնէճէք տէրէճէտէ վէ թէհտիտամիշ պիր թաւը իլէ։

— Մէսէ՛լ, պու հարաքէթինիզ բէք քիսմէթսիզճէ տիր, տէյտու հայդըրսը։

— Սֆիվ իտէրսինիզ էֆէնտի, սիզ բօլիս մէմուրըսընըզ, պիրտէ պէնի թէվգըֆի իչին էվինիզտէ միւղաքէրէնիզ օլապիլիր, վազտա օ միւղաքէրէյի կէօրմէտիմ. ֆադաթ

պէնճէ կէօրմէք կէօրմէմէք միւսաւի տիր. տէմէք իսթէյօրսա քի պէնի թէվգըֆի իտէպիլիրսինիզ, լաքին թէհտիտա վէ թահդիրէ տէլահիյէթինիզ եօք տրը... մաֆիէվգըֆընըզտան ալտըղընըզ էմրէ իսթիսալէն պէնի թէվգըֆի իտիյօրսունըզ, սիզտէ րէյ ու իֆքրատաթընըզտա միւսթագիլ պիր մէմուր օլմատըղընըզը տէրհալթըր իթմէյէճինիզ, պու թէվգըֆի նատէճա օլսա պիլէ սիզտէն կիւճէնմէյէ հադրմ եօք տրը, եա

— Իւսթիւմի պաշըմը եօգլայաճաղըն ղա՛, ֆապաթ միւսիւ, պու հարաբէթինիզ բէք զալիմանէ տիր . . . նէ չարե քի էլինիզաե պու լունաուղում իչին իմաամէ մէճպուրըմ . . . արայընըզ . . .

Թէֆիքը, զապըթայի Սալիհէ մէմուրլարընըն կէօսթերմէք մէճպուրիյէթինաե պու լունաուդլարը հիլմ ու չէֆդաթլէ, օ զէմանէ գաւաար էն պէօյիւք ճանիլերէ դարչը տա նէզաքէթ կէօսթէրմիչ իսէ տէ, տիւդ Տըլաթուր-վօակյօ իլէ միւլագաթ իմամիչի կիւնաէն պէրի ալալագընա քիւլի պիր ֆէւաատ թարի օլմուշ իտի . . . Րընէնին հագըը թահդիրաթը քէնտիսինի օ աերէճէտե հիւատէթլէնտիրմիչ իտի քի, էկէը րէամի պիր մէվզըաա պու լունմամըշ օլաա, միւթալագա Րընէնին պօյաղընա սարըլըպ ախզը ինթիզամէ դալդըշաճագ իտի .

Թէֆիքը, հաատը զաթինաե բէք զիյատե աերթ վէ հատիսէլ միզաճ պիր շէյ իսէ տէ, մէհարէթի ու զէբհաատը սայէսինաե քէնտիսինի թօրլայըպ հիւանի սուրէթլէ խատրէյի մանալահաթէ պիր աերէճէյէ դաաար մուվաֆֆագ օլապիլիր, իտի . մամաֆիհ պիրինի իսթիճվապե մէմուր խոլուպաա, օ ատէմանէն պաղը կէօնա մաթլուպե մուվաֆըգ ճէվապ ալմազաա, թապիաթընա մաղլուպ օլարագ վէ մէվզըսընը ունուտարագ աերէճէյի նիհայէտե հիւատէթլէնիր իտի . Րընէյի իսթիճվապ իտէր իքէն տէ պու հալ այնը իլէ վագը օլսուս, լաքին Րընէ պունըն ֆարգընաա օլմայըպ .

— Արայընըզ էֆէնիմ . . . արայընըզ, զանն իթմէյինիզ քի ճէպլէրիմտե կէօյնիւնիւզէ խօշ կիւտէճէք պիր շէյ պուլաճագսընըզ, տէյինճէ, Թէֆիքը պիր գաթ տահա հիւատէթլէնէրէք .

— Սիզ մէրագ իթմէյինիզ, էլպէթտե արայաճաղըզ, տէփերտէն սօնրա, մէմուրլարտան պիրինէ խըթապէն .

— Կիտինիզ հաբըսխանէյի կիւղէլճէ արայընըզ, պիր շէյ պըրագըպ պըրագմատըզընը Թահդըդ իտինիզ, տէտիյի կիպի, տիկէը պիր մէմուրա տախի .

— Սիզտե իւսթիւնիւ պաշընը կիւղէլճէ արաշաբընընըզ, տէյու էմր իթտիյի սըրատա, Րընէ մէմուր կէլմէզտէն էվվէլ ճէպլէրինի իչի տիշինէ չէվիրուպ, Թէֆիքէ .

— Պու պիչարէյէ մուավէնէթ իթմէք էմէլի իլէ պադընըզ ճէպլէրիմի Թէրսինէ չէվիրիյօրում, տէտի .

— Բէք ալա, բէք ալա, իդամէթկէահընըզընը անախտարը նէ՞րէտե .

— Նէ՞ վազիֆէնիզ, նէրէտե օլուրսա օլսուն, սիզ նէ՞, սիզ շու բարա չանթասընը ալընըզ . . . իչինտե ալթմընշ սէքիզ ֆընրանգ իլէ ալթմընշ պէշ սանթիմ բարա վար .

Թէֆիքը, Րընէնին թէճաավուզընտան ֆէվգէլատե զազէպնաք օլարագ էլինի ումուզը իւզէրինէ վազ իթտի վէ պիր թավըը Թէհատիաքսարանէ իլէ մաքինաճընըն վիճուտինի սարսարագ .

— Հէզէեանըն սըրատա տէյիլ, սիզի պէրպատ իտէրիմ հա՛ . . . տէմէսի իւզէրինէ, օ զէմանէ գաւաար սօզուգ գան իլէ ճէվապ վէրմիչ օլան Րընէ, տէրհալ հիւատէթինտէն ատէշ քէսիլէրէք .

— Էֆէնտի, հաատինիզի Թէճաավուզ իտիյօրսունըզ, պէն զայէթ հալիմ վէ հէր սէօզէ Թահամմիւլ իտէր գուզու կիպի պիր ատէմ իսէմ տէ, էլ չագասընտան ասլա խօշլանմամ . . . չիմտիյէ գաւաար իթտիյինիզ Թէճրիւպէ էլվէրմէտի՞ մի, արթըգ վազիֆէնիզ խարիճինտե պուլունմանըզդա ասլա միւսաատէ իտէմէմ, տէմէսի իւզէրինէ, Թէֆիքը քէնտիսինի Թօրլայարագ հիլմիյէթ իլէ .

— Եանընըզտա էվրագա տայըը պիր շէյ եօգ մը, տէյու սօրտու .

— Ասլա՛,

— Էվրագընըզ նէ՞րէտե տիր .

— Ճէպլէրիմտե պիր շէյ օլմատըզընը կէօրտիւնիւզ ա՛, պունտանտա՝ էօյլէ էվրագ իլէ իչիմ օլմատըզընը անլամանըզ լազըմ կէլիր .

— Լաֆ բարա իթմէզ, էմնիյէթ հասըլ իթմէլիյիզ . . .

Թէֆէը , Թահարրիյաթէ մէմուր իթէմիյէ բօլիսին պիր չէյ պուլմաաըղընա ճանը սըգըլարագ քէնտիսի Թահարրիյաթէ միւսարաաթ իլէ , քէմալը տըգդաթլա Րընէնին հէր Թարաֆընը արամադա պաշլաաը . Էնտայի Թէհարրիյաթտէ Րընէնին խէվֆ ու էնտիշէսինի Թարիֆէ հաճէթ եօգ տըր . ղէվալը ատէմ բանթալօնընըն ճէպինէ վազ իլէտիյի պանդագայիմէլէրի իլէ , բալթաօսընըն կիզիլ պիր քիւշէսինէ եէրլէշտիրտիյի անախտաարըն մէյտանէ չըգմաասընատա բէք գիյատէ գօրգըյօր իտի . պէրէքաթի վէրսին քի Թէֆէը հիտաէթինատէն շաշըրմըշ օլմաղըա մնըրինաճընըն իւղէրինատէն պիր չէյ պուլամաաըղընատա , տահա գիյատէ քէապը Թէհավվուր իթմի իտէ տէ , քէնտիսինի բէք սաբին պիր հալտէ կէօսթէրմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլտի ,

Տիւգ Տըլաթուր-վօայյօ իլէ միւլագաթլարը էնտատընատա , էն պիրինճի վազիֆէսի մէվգուֆընն մահալի իդամէթինի խապէր վէրմէք մէտէլէսի իտի . տիւգ Թարաֆընատա ալաըղը էմիրլէրին էն մուհիմի պու իտի , ֆագաթ հէր տիւրլիւ մուամէլէյէ գարշը , Րընէնին կէօսթէրտիյի սէպապի ու մէԹանէթէէն տօլայը տիւգի խօշնուտ իտէմէյէճէյինի տիւշինսիքճէ հիտաէթինատէն ամէղ քէօսկիյօր իտի , Թէֆէը քէնտի քէնտինէ .

— Պու չաբգըն մահալի իդամէթինի անճագ միւսթանԹիգ հուզուրընատա սէօյլէյէճէք տիր . հալ պու քի տիւգ հաղրէթլէրի պէնտէն խապէր պէքլէյօր , չարէ նէ , պիր միւտտէթ հապս իտէճէյիզ , էլպէթտէ սէօյլէճմէյէ մուվաֆֆագ օլաճաղըզ , տէտի ,

Թէֆէը պու միւթալաա իլէ մէչղուլ իքէն , Րընէնին մէվգուֆ պուլունտուղու քիւմէսի Թահարրիյէ կիթմիշ օլան մէմուր տախի ավտէթ իտէրէք , հիչ պիր չէյ պուլամաըղընը պէյան իթմի ,

Պու էնտատ Թէֆէը , օ գէմինէ գատար կիւղէրան իտէն վուգուաթը սէյր իտտուգ հիչ պիր չէյ սէօյլէմէյէն գարագօլհանէ չավուշընա խիթապէն ,

— Միւսի՛ւ , մէվգուֆը բօլիս նէզարէթինէ նագլ իլէն տէօրԹ նէֆէրէ իհթիյաճըմըզ վար տըր , լութֆէն հաղրըլանմասը իչին էմր իտինիզ , տէտի ,

Զավուշ էմր վիրմէյէ կիթտի , պու էնտատ Թէֆէը մասանըն իւղէրինատէ տուրմադտա օլան բարալարը Թօգլայըգ չանԹայա հէրկէշտիրմէքտտէ իքէն , Րընէ .

— Բարալարըմը իտտէ իտինիզ , պիրա հաբըսխանէտտէ բարայա իհթիյաճըմ օլուր , տէտի ,

— Լուղումը Թագտիրատ նէզարէթտէ սիզէ իտտէ օլունապիլիր . . . չիմտի վէրէմմէմ . . .

Պիր աղ սօնրա Րընէնին արզուսը մուճիպինճէ պիր արապա ճէկտ իտիլտի վէ մաքինաճը Թահտէկ հըճգ բօլիս նէզարէթինէ կէօթթուրուլտուգ , իգԹիզա իտէն մէբատիմ իճրա օլունատուդտան սօնրա հաբա իտիլտի ,

Բօլիս նէզարէթի հաբըսխանէսինատէ պուլունանլարըն քէաֆֆէտի էչխասը իէգիլէտէն օլտուգլարը ճիհէթլէ , նամուսը մաքինաճը պունլարըն իչինատէ պուլունմադ իտթէմէյէճէկ միւֆէրիտէն հաբս օլունմասընը Թալէգ իթմիշ իտի . պէրէքաթի վէրսին քի քէնտինէ իտնատ իտիլէն գադահաթ , ղաթէն պաշգալարը իլէ իւթիլաթէ մանի օլաճագ հալլէրտէն պուլունատուղունատա , Թալէգի գադուշ օլունուգ ինԹիլագ իտիլտի ,

Թէֆէը , Րընէյի հաբս իթտիրտիքտէն սօնրա , քէյֆիյէթի բօլիս մէրքէզ գօմիսէրինէ խապէր վէրմէք իւղրէ տօղրու գօմիսէրին օտասընա կիթտի , հաթտա հարաքէԹինէ միւմքիւն մէրԹէպէ ճիտաիյէթ սիւսիւ վիրմէք իչին .

— Թէվգըֆ իթտիյիմ ատէմին էչքեալը վէ սէպէպը Թէվգըֆը բաբօրատա միւնտէրիճ տիր . անճագ էնտայի Թէվգըֆընա մէվգուֆընն հալինատէ կէօրտիւյիւմ պագը չէյլէր , իգամէթի կէտահընըն Թահարրիսինէ մէճպուր օլաճաղըմըզը կյմա իթմի , պու ատէմին հարաքէթի սույի զանն վէ շիւպհէյի տայն տիր . իւղէրինատէ պիր բարչա քէաղըտա զուհուր իթմէմէսի իտէ հագըգաթէն զարիպ տիր , տէտի ,

Գօմիաէը թաասիգ մէգամբնաա պիր պաշ իշարէթի իլէ իբթիֆա իտուպ, պու մուվաֆագըյէթաէն տօլայը թէֆէլի թէպրիքէ միւսաբաաթ իթտի. պիր թարաֆտաննաա Ըընէ հագդընաա վէրիլէն էվրադը, պու միսիլու սէրտէրիլէրին իսթինթագլարը իլէ իչթիղալ իտէն միւսթանթիղլերտէն պիրինէ կէօնտէրմէքլէ մէշղուլ օլտու։

39

Հիքեայէ իթտիխիմիզ վուգուաթըն ճէրիհան իլէտիլի թարիխտէ ֆէնալըդլար հէր վագըթտան զիյատէ օլուպ, հէր պիր միւսթանթիղին էօնիւնտէ պիր գաչ եիւզ պիչարէնին էվրադը թօբլանմըշ օլտուղունտան, պու զավալլըլար իսթէր գապահաթը իսթէր գապահաթըզ օլտուղլար հաբըսխանէտէ նէօվլէթի պէքլէմէքտէ իտիլէր. պու գապլըտէն օլարագ նամուսը մաքինաճընըն էվրադը իւզէրինէտէ պիր նօմէրօ վաղ իտիլէրէք ևաղլխանէնին իչինէ աթըլտը. քէնտիսիտէ Սէնթ-Բլաժի հաբըսխանէսինէ նագլ իտիլտի. Ըընէ, մէմուրըն հարաքէթի վագտասընը բըրօթէսթօ իթմիշ իսէտ, իչթիքէտասընա գուլագ վէրիլմէմիշինի անլայընճա, հիչ օլմազսա սէպէպը թէվգըֆընա վագըֆ օլմագ մէրագընա սիւշիւ. ֆագաթ եինէ պիր չէյ անլայամայըզ չարէսիզ նէօվլէթինէ ինթիզար իթմէքի լազըմ կէլիյօր իտի։

Թէֆէլը, Ըընէ մէսէլէսինին չու մուգտատէմաթընը կէօրէրէք, տապըրսըզլըգլա խապէր պէքլէյէն տիւգ Տըլթուր-Վօտօյա քէյֆիյէթի պիլետրոն։ Տիւգին, գարիյնլէրիմիզճէ մալիւմ օլան ճինայէթը միւտհիշէսինի օրթայա գօյաճագ էվրադըն, Ըընէնին իգամէթկեահընտա պուլունտուղու մէրթէպէյի թէհագդուգէ վաըզ օլմատըգճա, պիչարէ մաքինաճընըն թէվգըֆը՝ քէնտիսինի թէհտիտ իտէն ֆէլաքէթին եինէ բէրաէյի նիսեան ալթընտա սէթը օլուն-

մայաճաղընտան, Ըընէնին մահալի իգամէթինի խապէր ալմագ վէ օ միւտհիշ էվրադը պիր թագրիպ աչըրմագ ուզուրընտա սէրվէթինին նըսֆընը ֆէտա իթմէյէ հազըր իտի. ֆագաթ մաքինաճընըն հիյնի թէվֆըֆընտա մահալի իգամէթինի միւսթանթիղտէն պաշգա քիմսէյէ սէօյլէմէյէճէյինէ տայըր օլան իֆտատէսի վէ պու սէօղուննատքի ընարտ ու սէպաթը, տիւգ ճէննապլէրինինտէ Ըընէ կիպի իլք իսթինթագա գատար սապր ու թէհամմիւլ իթմէսի լուզումունը իսթտար իտիյօր իտի քի, տիւգ պու պապաէ ֆէնտա հալտէ մուղթաբրըպ օլտու։ Թէֆէլը, տիւգին ըղթըրտապընը կէօրէրէք.

— Տիւգ հազրէթլէրի, պէյֆուտէ իւղիւլիյօրսունըղ. իլք իսթինթագատան սօնրա միւսթանթիղ էֆէնտիյի, Ըընէ Մուլէն տէնիլէն ատէմին, խանէսինին թահարրի օլունմասը լազըմ կէլէճէյինէ իդնա իտէճէյիզ, տէտի։

Ֆագաթ տիւգ իչին, բօլիս նէզարէթինին թէհարրիյաթընտան էվվել տավրանըպ, օ միւտհիշ էվրադը Ըընէնին խանէսինէն գալտըրմադ լազըմ իտի. ֆագաթ նա՞սըլ...

* *

Ճիկերթարէսինին զայընը վէ պունը միւթէագրիպ Ըընէ Մուլէն կիպի պիր տօսթընըն թէվգըֆընը կէօրմէք ֆէլաքէթինէ տիւչար օլան պիչարէ մատամ լա Րէվվայէ, պին տիւրլիւ քէտէրլէրէ մաղլուպ օլտուղու հալտէ խանէսինէ վասըլ օլտու. տօգթօր Էթիէնն Լօրիյօ վէ գօմիւլարտան իքի նամուսլը ատէմ, գանլը կէօզ եաչլարը ագրթմագտա պուլունան պիչարէ Պէրթի, միւմքին օլապիլտիյի գատար միւթէսէլլի իթմէյէ չալըշըյօրլար իտի. պիր գաչ ատֆա պայրըմըզ վէ կէնճ տօգթօրընը թէտավիյի հազրգանէսի սայէսինտէ պիր աղ քէնտիսինէ կէլմիշ օլան Պէրթ, վալիտէսինի կէօրիւնճէ էյիտէն էյի քէնտիսինի թօբլատը...

Մատամ լա Րէվվայէ, զաթէն բէք միւքէտտէր օլտուղունտան քէրիմէսինին եաթագտա եաթտըղընը կէօրիւնճէ,

պիր գաթ տահա տիւչարը էնտիշէ օլարագ թիթրէմէյէ պաշլատը, տօղթօր հէման պիչարէնին եանընա գօչուպ խաֆիֆ պիր սէալէ Պէրթին հալինտէ գօրդուլաճադ պիր չէյ օլմատըղընը պիլտիրտի. հայֆաքի պէտպահտ գատըն պիր չէյ իշիտէմէյէճէք պիր հալտէ պուլունույօր, քէնտի քէնտինէ օրատա մէվճուտ պուլունանլարըն հիչ պիրինին անլայմայաճաղը թարղ տա պիր թազըմ սէօղլէր մըրըլտանըյօր իտի, էթիյէն մահաամըն պու հալինի կէօրիւնճէ օ ղէվալըընընտա եաթագա եարըրլմագա միւհթաճ օլտուղունը անլատը վէ մէզպուրէյի տըդգաթլա մուայէնէ իտուպ գաթի պիր նէթիճէ ալաճատը.

Կէնճ տօղթօր, մուախարէն մահամըն պու խասթալըղընաագի իլը ալամէթլէրտէն էօյլէ իտաֆիֆ պիր խասթալըղ օլմատըղընը, չիտտէթլի պիր գալպ իլլէթի պուլունտուղունը վէ կիւնտէն կիւնէ չիտտէթինի արթըրտըղընը քէչիֆ իտէպիլտի. իչ հաֆթա գատար պիր միտտէթ ղարֆընտա խասթալըղընը ան պէ ան թէզայիւտ իթմէքտէ օլմասը, էթիյէնի ագիմ պիր թէլաչէ տիւչիւրմիւչ իտի. էօնիւնի ալմագ իչին իթիխալ իլլէտիյի ուտուլը թէտավի բէք պէյհուտէ իտի, չիւնքի էճէլ՝ ճիյէրբաբէսինի էլինտէն ալտըղը կիպի, քէնտիսինինտէ եադտասընա ատըլմագ իսթէմիյի անլաշըլըյօր իտի.

Չէվալը Պէրթ, վալիտէսինին խասթալըղընը կէօրիւնճէ արթըգ եաթագտա եաթմալա միւգթէտիր օլմատը. էթիյէնին թէտապիրի մահիրանէօի սայէսինտէ վէ պիր զայրէթը ֆէվգէլատէ իլէ էյիլէշէրէք վալիտէսինէ պագմադա պաշլատը. մահամ լա Իէվվայէնին հալինտէն գաթի իսմիւտ իթմիչ օլան էթիյէն, պու սըրատա պիր իէչէթա եաղըպ մահամազել Պէրթէ վէրտի վէ զայէթ խաֆիֆ պիր սէս իլէ.

— Մահմազել, ճէսարէթիսինէն տօլայը աֆվընընըղըրճա իտէրիմ, սիզէ պիր չէյ սէօյլէմէք իսթէյօրըմ, վալիտէնիզին հալի թէհլիքէտէն խալի սէյիլ տիր, պէօյլէ խասթալըղընը պիր գաթ տահա տիւչարը էնտիշէ օլարագ թիթրէմէյէ պաշլատը, տօղթօր հէման պիչարէնին եանընա գօչուպ խաֆիֆ պիր սէալէ Պէրթին հալինտէ գօրդուլաճադ պիր չէյ օլմատըղընը պիլտիրտի. հայֆաքի պէտպահտ գատըն պիր չէյ իշիտէմէյէճէք պիր հալտէ պուլունույօր, քէնտի քէնտինէ օրատա մէվճուտ պուլունանլարըն հիչ պիրինին անլայմայաճաղը թարղ տա պիր թազըմ սէօղլէր մըրըլտանըյօր իտի, էթիյէն մահամըն պու հալինի կէօրիւնճէ օ ղէվալըընընտա եաթագա եարըրլմագա միւհթաճ օլտուղունը անլատը վէ մէզպուրէյի տըդգաթլա մուայէնէ իտուպ գաթի պիր նէթիճէ ալաճատը.

Կէնճ տօղթօր, մուախարէն մահամըն պու խասթալըղընաագի իլը ալամէթլէրտէն էօյլէ իտաֆիֆ պիր խասթալըղ օլմատըղընը, չիտտէթլի պիր գալպ իլլէթի պուլունտուղունը վէ կիւնտէն կիւնէ չիտտէթինի արթըրտըղընը քէչիֆ իտէպիլտի. իչ հաֆթա գատար պիր միտտէթ ղարֆընտա խասթալըղընը ան պէ ան թէզայիւտ իթմէքտէ օլմասը, էթիյէնի ագիմ պիր թէլաչէ տիւչիւրմիւչ իտի. էօնիւնի ալմագ իչին իթիխալ իլլէտիյի ուտուլը թէտավի բէք պէյհուտէ իտի, չիւնքի էճէլ՝ ճիյէրբաբէսինի էլինտէն ալտըղը կիպի, քէնտիսինինտէ եադտասընա ատըլմագ իսթէմիյի անլաշըլըյօր իտի.

Չէվալը Պէրթ, վալիտէսինին խասթալըղընը կէօրիւնճէ արթըգ եաթագտա եաթմալա միւգթէտիր օլմատը. էթիյէնին թէտապիրի մահիրանէօի սայէսինտէ վէ պիր զայրէթը ֆէվգէլատէ իլէ էյիլէշէրէք վալիտէսինէ պագմադա պաշլատը. մահամ լա Իէվվայէնին հալինտէն գաթի իսմիւտ իթմիչ օլան էթիյէն, պու սըրատա պիր իէչէթա եաղըպ մահամազել Պէրթէ վէրտի վէ զայէթ խաֆիֆ պիր սէս իլէ.

— Մահմազել, ճէսարէթիսինէն տօլայը աֆվընընըղըրճա իտէրիմ, սիզէ պիր չէյ սէօյլէմէք իսթէյօրըմ, վալիտէնիզին հալի թէհլիքէտէն խալի սէյիլ տիր, պէօյլէ խասթալըղընը

թալար իսթիրահաթէ միւհթաճ տըրլար. Թէրթիպ իթմէքտէ օլտուղում իլաճը քէմալի տըդգաթլա իսթիմալ իտէճէքսինիղ, տէմէսի իւղէրինէ կէնճ գըղ՝ աղիմ պիր մէյտանի իլէ.

— Լէվին օլունըղ տօղթօր էֆէնտի, էմրինիզի իճրա իտէճէյիմ, տէտի.

— Պու խուսուսատա սիզէ մուամէնէլէթի իտէճէք պիր գատըն լաղըմ տըր.

— Խայըր, պունըն լուզումը եօգ, պէն...

— Միղ քէնտինիղի պիլմէյօրսունըղ մահմազել, պէն հէր չէյի սիզտէն զիյատէ տիւչինիւր վէ պիլիրիմ, տիւնատէն պէրի չէքտիյինիղ մէչադգաթի սիզի բէք զիյատէ եօրմուշ տըր. վագտա կէնճլիք միհնասիպէթի իլէ զայրէթի իտէյօր իսէնէղ տէ պու հալ չօգ սիւրմէդ, սիղ տէ միւհթաճը թէտավի օլուրսունըղ, օ ղէմանի սիզէ տէ վալիտէնիզէ տէ պագադճագ պիր գատէն լաղըմ օլաճագ տէյիմ մի. օ գատընը ոնընա կէթիրմէքտէն իսէ, չիմոի կէթիրիպ տէ վալիտէնիզէ պագադըրմագ հէր հալտէ խայըրը տըր. տէմինճէք պանա եարտըմ իտէն սաճի գալպը գատըն՝ գօճուլարընընդտան տէյիմ մի, աճէպա պու գատըն թէբլիճիմիղի բէտտա իտէ՞ր մի.

— Օ գատըն տէտիյինիղ կիպի բէք էյի պիր գալպէ մալիք տիր, պիր գաչ կիւնլիւք խըրտմէթինի պիղտէն տիրիղ իթմէղ զանն իտէրիմ.

— Իչիթ պու հալ պէնիմ տէ մէճմուունիյէթիմի մուճիպ օլտու, արթըգ միւսթէհրիհ օլապիլիրիմ, սիզէ սօն տէֆա օլարագ տէյէպիլիրիմ չի, ճէսարէթինիղի միւմքին օլապիլտիյի գատար թօբլայընըղ տա, նաղարը տըդգաթընընզը քարլագ պիր իսթիգպալէ ամմի իտէրէք վագըթի կէչիրինիղ... սէօղիւմէ իթիխատ իտինիղ, պէն տիւնեատէ էն սատըղ վէ տայիմա հէր էմրինիղի կիֆայէ էղճան ու տիլ հաղըր պիր ռօսթունըղըմ.

Կէնճ տօղթօրըն պու սէօղլէրի մէյտա վէ միւթէէսիր

օլան Պէրթին մէսէրըէթինի մուճիպ օլարագ , պիր վագի միւթէչէբքիւրանէ իլէ էթկիչէնին էլինի սըդըպ .

— Հագգըմըզտա պունճա լութֆը կէօրիւլէն պիր ատէմին պիղէ գարշը օլան մուհասէթինէ նա՛սըլ չիւպհէ իտէպիլիրիզ, էվվէթ պիղի սէվէ,յօրսունըզ, պու պապաէ նէ դաւար թէչէբքիւր իթաէմ էինէ աղ տըր . . . տէտի ,

Կիւղէլ Պէրթին պու իֆտատէսի , օ զէմանէ դաւար տօգթօրըն գալպինտէ իսթիֆա իտէն աշդըն չիւտէթինի արթըրտը . գալպի չիւտէթի պիր սուրէթտաէ չարըըյօր իտի . հէնուզ էլլէրի իչինտէ պուլունան Պէրթին էլինի սըդտը , օ կիւղէլ մահլուգը քէնտինէ տօղրու չէքէրէք ալնը իւզէրինէ հէրարէթի պիր բուսէ դօնտուրտը . զէվալը Պէրթին նազիք վիճուտի տէ պիր էլէքթրիք ճէրիհանընա մարըզ օլմուշ կիպի սէրտաբա թիթրէմէյէ պաշլատը .

Օ սըրատա տօգթօրըն ադըընտան չըդան հէրարէթի նէֆէս , կէնճ գըզըն զաթէն հըսսիյաթը մուհասէթ,քէտարանէ իլէ մէմլու օլան գալպինէ պաշդա պիր հըսս իլդա իթտի . օ սըրատա մէսուտիյէթ իւմիւտի գալպինտէ եէր թումուշ իտի . չինքի տօգթօրը սէվէ,յօր վէ անըն թարաֆընտան սէվիլտիյինէ տէ գանի օլույօր իտի . տօգթօր , մատամ լա Իէվվայէ,յէ պիր տահա աթֆը նազար իտէրէք վէ ադշամա կէլէճէ,յինի վատա իլէ,յէրէք տըշարը չըդտը . մէրտիվէնտէն էնէը իքէն քէտի քէնտինէ սէօյլէնէրէք .

— Իմինի՛մ , էվվէթ էմինիմ փի պու կիւղէլ գըզ պէնիմ զէվճէմ օլաճադ , տէ,յօր իտի ,

Պու վուգուաթի իւղէրինտէն իչ կիւն կէչմիշ իտի , պու միւտաէթի զարֆընտա օ նամուտը դաւըն հէր կիւն էօյլէտէն աոնրա կէլիպ , Ադէլին վէֆաթը իլէ ինթիզամը ասլհինի պիւտպիւթիւն զայը իտէն միւհէթէրէմ ֆամիլէտընըն իգամէթկէտահլարընը , Պէրթ իլէ պիրլիքտաէ էհկի հալինէ գօյմատա մուվաֆֆադ օլմուշտար իտի ,

Մատամ լա Իէվվայէ , կիւղէլ Պէրթ իլէ կէնճ տօգթօրըն սայէլէրինտէ թէհլիքէյի սավուշտըրմըշ իսէ տէ , հա-

լինճէ պէօյիւք պիր թահավվիւլ հըսս օլունույօր իտի . վագթը իլէ բէք զիյատէ հալիմ օլան պու դաւրըն , խասթալըզընտան ասնրա զայէթ թիթիզլէնիպ , կիւղէլ Պէրթ իլէ տօգթօր բէք սէրթ մուամէլէլէրտէ պուլունույօր իտի , տայիմա կէօզլէրի էօնիւնտէ տէրտէսթ իտիլէն Իընէ,յի տիւշունիյօր իտի . զիրա Իընէնինն թէվգըֆը՝ նայիլ օլաճադը պախթըեաուլըզը չիւպհէ վէ թէրէտտիւտ իչինտէ պըրագմըշ իտի ,

Խասթանըն պու թէպէտտիւլիւ կէնճ տօգթօրըն նազարը տըդգաթընը տահա զիյատէ ճէլպ իթտի , Անժէլին քէտէր ու թէէսիւրի կիպի պիր սըրրըն ւատիկաարը պուլունտուզունա վագըֆ օլտու , պունը անլամագ իսթէտի , ֆագաթ Անժէլին աղդընտան սէօզ ալմագ իմքւանըն խարիճինտէ իտի ,

Ժան-Ժուտիյէ վէտա իտէլի էբէ,յիճէ վագըթ օլտու , չիմտիտէ անըն հալինտէն պահս իտէլիմ ,

Ժան-Ժուտինին թէվգըֆընտան ասնրա սէ,քիզ կիւն կէչմիշ իտի . պու տէսիսէ,քտար հէրիֆ թէվգըֆընտան եիրմի տէօրթ սաաթ սնրա միւսթանթիզին հուզուրունա չըդաճագ իտի . ֆագաթ նասըլ քի տէտիք , օ թարիիտէ միւսթանթիզլէրին բէք զիյատէ մէշղուլիյէթլէրի օլտուղունտան , Ժան-Ժուտի եիրմի տէօրթ տէյիլ դըրդ սէ,քիզ սաաթ պէքլէմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունույօր իտի . Հայտուտ պու միւտաէթի պօշ կէչիրմէյիպ Ֆիլան-Ֆաթընը խապհանէյին իրթիքապ իթմիշ օլտուղու պիր սըրդաթընն , ֆաիլի միւշթէբէբի օլմագ իւզրէ հապս իտիլտիյինի սապըդ նօթէրտէն խապէր ալմըշ իտի ,

Ժան , թէվգըֆընըն իւչիւնճի կիւնիւ անճագ միւսթանթիզին հուզուրունա չըդարըլապիլտի . մէրգում , հաղին վէ միւէսսիր սէօզլէր իլէ միւսթանթիզին սըրդաթընը թահրիդէ վէ պու սըրդաթտա զիյմէտխալ օլմատըզընը միւթէսաուտիտ եէմինլէր իլէ թէէմինէ չալըշտը . միւսթանթիզ, Ժան-Ժուտիյէ խանատ իտիլէն սըրդաթընն ֆաիլի օլմատըզը-

նա պիր տէրէճէյէ դատար գանի օլմուշ իսէ տէ , Ֆիլան-Դաթըը կիպի հէր շէյի իլթիրաֆ իտէն պիր ատէմին , պիր ազ սօնրա մահքէմէյէ չըգարըլաճագ էվրագը իսթինթաղըյէսինտէ Ժան-Ժուտի նամը միւնասէբիճ պուլունտուղունտան , հայտուտըն ոչպիլինի թախսիյէ իտէմէդ օլտու . Ժան-Ժուտի չարէսիզ հէյէթը Ատուլ հուզուրընա չըգաճագ իսի ,

Ժան-Ժուտի , ատալըգ Նօթէրտէն , Ֆիլան-Դաթըրըն Մատէլօնի հարբսխանէսինէ կէօթիւրիւլմիւյինէ խապէր ալմըշ օլմադըլա , զամմանդ Ֆիլան-Դաթըրտան բարըդ պիր ինթիգամ ալմադ իչին մէզքիւր հարբսխանէյէ կէօնտէրիլմէսինի իսթիրհամ իթտի իսէ տէ , մադատընա նայիլ օլմայարադ Սէնթ-Բըլաժի հարբսխանէսինէ կէօնտէրիլսի ,

Ժան-Ժուտի տէֆաթլէ մահբուսիյէթ ֆէլսաքէթինէ տիւչար օլուպ օ մայիշէթը սէֆիլանէյէ վադըֆ օլտուղունտան , պիր տէրէճէյէ դատար զէմտէն ազատէ իսէ տէ . հիչ խապէրի օլմայան պիր դատահաթտէն տօլայը թէվզըֆի իտիմէսի բէք զիյատէ ճանըընը սըզըյօր իտի . Ենիզիհտէ քէտէր եէրինէ հիտտէթի ալամէթի դայըմ օլան հայտուտ հարբսխանէյէ կիրտիյինտէ , տիկէր մահբուսիյինին խաթիրընա դուլադ վէրմէյիպ իլերիէտի , ամմա յա տահիլ զալարընա դուլադ վէրմէյիպ իլերիէտի , ամմա յա տահիլ օլուր օլմադ Ֆիլան-Դաթըրը կէօրմէսէ՞ն մի , Ֆիլան-Դաթըրըն հըսսա իյլէտիյի խէվֆ ու տէհչէթին տէրէճէսինին թարիֆէ հաճէթի կէօրմէյիպ . խապիսը մէրդում էլէ վէրտիյի արդատաչընը գարչըսընտա կէօրիւնճէ պէնդի սաբտարը քէսիտի ,

Հատտը զաթընտա զայէթի կիւճլի դուվվէթլի վէ ֆադաթ զահիրէն զահֆիլ իլ պիւնէհ վէ տաէթա ըտդըլէթի կիպի պիր շէյ օլան Ժան-Ժուտի , խատմինէ թէդարրուպ իտտէր իթմէդ էօյլէ չիտտէթլի պիր սիլէ աչդ իթտի քի , Ֆիլան-Դաթըը խապախինին ազդընտան պուբնունտան դան կէվէյէ պաշլայըպ օլտուղու եէրէ եըզըլը վէրտի . Ժան , պունլատտա հիտտէթինի թէնբին խաէմէտի . Իբինճի տէֆա օլարադ խատմինին իւզէրինէ հիճիւմ խուճէյլի էտտատ ,

Կարտիյանլար ևէթիշէրէք Ֆիլան-Դաթըրըն հայաթընը գուրթարտըլար . Ֆիլան-Դաթըը խատա ախանէյէ նադլ իտիլտի ,

Ժան-Ժուտի , հարաքէթը վադտատընտան տօլայը սէքիզ կիւն մահբուս պուլունտուղու մահալին էն տէրին պիր քիւչինինէ հարս իտիլէրէք , ճէզա իչինտէ ճէզայա տիւչար օլտու ,

Րընէ Մուլէն տէ պու էանատէ բօյս նէզարէթի թէվզըֆինէն Սէնթ-Բըլաժի հարբսխանէսինէ նադլ իտիլմիչ իտի . տէմիր բարմադլըղըն էօնիւնէ կէթիրիլտիյի սըբտատա , թէֆէրտէն սադլատընը պանդնօթլարը չըգարըպ հարբսխանէնին էմանէթի մէմուրլարընտան պիրինէ թէսլիմ իլէ , բարա լադըմ օլտուգճա ճէսթէ ճէսթէ ալաճադընը իֆատէ իթտի ,

Հարբսխանէլէրտէ պիր ատէթ վար տըր , մէվգուֆինէ՝ նէնի վէ ղէնկինճէ պիր մահբուս կէլիր կէլմէդ հէմտան էթթաֆընա թօբլանըպ , սէպէպը թէվզըֆընը սօրտարադ հէմ խարիճտէն հէվատիս ալըրլար , վէ հէմ տէ պիր սիկարադըդ թիւթիւն դարտարադ սավուշըրլար . Րընէ Մուլէն իչէրիյէ կիրուպ տա իւսթիւ պաշը թէվիլճէ կէօրիւլինճէ , մահբուսլար հէմտան էթրաֆընը գուշատտարադ սէպէպի հարսընը սօրտուլար . մաքինաճընըն ույտուրըպ նադլ իթտիյի հէքիմայէտէն , անդարիպ սէպիլինէն թախսիյէ գըլընաճադընա քէաֆֆէյի դանի օլտուլար ,

Րընէ , մահբուսլար էլէ պիր աղ գօնուշտուդտան սօնրա պիր դաչընըն եադընտա թախսիսի կիրիպան իտէճէքլէրինէ վադըֆի օլտու , վէ անէրէկ իւլֆէթի արթըրտը . էմնիյէթլէրինի , մուհապէթլէրինի ճէլպ իթմէք արզուսընա տիւչտի , քէնահիլէրինէ պօլ պօլ թիւթիւն իչըրտամ իթտիքտէն պաշգա թէվզըֆիանէ տէրունինտէ սաթընճըրդ խէնէլէրտէն պիրինին եանընտա կիտէրէք պիր գաչար գատէհ իչթէթ սըմարլատը . նամուսլը մաքինաճընըն մադատը բալթօսը իչինտէ սադլատընը անախտարը , մատտամ լա Իլվիսէյէ կէօնտէրմէք իչին պիր վատէթա պուլմադ իտի . հէրիֆլէր

Հագընտա չըդաճադլարընտան Րընէ իլէ տօսթլուղը իլէրլէթտիքտէն սօնրա, վէրէճէյի ուֆագ պիր մէքթուպ իլէ անախտարը թարիֆ իտէճէյի մահալէ կէօթիւրիւպ թէալիմ իթմէք, քէնտիլէրի իչին բէք գօլայ պիր շէյ իտի։

Ֆիլ հագըդա մատամ լա Րէվվայէնին, անախթար իլէ պէրապէր Րընէ թարաֆընտան ալաճաղը մէքթուպ սայէսինտէ իգամէթկեահընա կիտէրէք, Նէօյլի քէօրիւսի ֆաճիասընըն ֆայիլլէրինի բէնչէյի գանունա չարբտըրաճագ մահուտ մէքթուպ միւալէյհէսինի էլէ կէչիրմէսի, իհթիմալտէն պահտ տէյիլ իտի. Րընէ Մուլէն պունըն իճրասընա գաթիէն գարար վէրմիշ իտի։

40

Րընէ Մուլէն պիր մըգտար տիւչիւնտիւքտէն սօնրա, մատամ լա Րէվվայէյէ մէքթուպ եաղմագ վէ մէքթուպ իլէ պիրլիքտէ պիր տէ անախթար կէօնտէրմէք խուսուսընտաքի թասավվուրընըն, նէ գատար մուղիրը օլտուղունը անլատը. դիրա մէքթուպ քիմին վասէթասը իլէ կէօնտէրիլէճէք իտի, պիր մէվգուֆ վասէթասը իլէ տէյի՛լ մի, բէք ալա, պու վասէթա եա սարիք տիր վէ եախօտ տէհշէթլի պիր գաթլի իրթիքեապ իթմիշ օլտուղու իչին հարս իտիլերէք տիւչարը միճաղաթի օլմուշ տըր, պու կիպլի ատէմլերէ էմնիյէթ օլունապիլի՛ր մի։

Րընէնին, էմնիյէթ իտուպ տա եաղաճաղը մէքթուպը վէրէճէյի ատէմ պու կիպլի ճանիլէրտէն պիրի օլտուղու թագտիրտէ, չիւգհէսիզ մէքթուպը եէրինէ հյասլ իթմէղտէն էվէլ օգուլաճագ վէ միւնասէրիճաթընա վագըֆ օլունճա, մատամ լա Րէվվայէնին նէզտինէ կիթմէհյուպ տօղրուճա Րընէնին իգամէթկեահընա կիտէճէք, եաղըլտանէյի ատէմ չըպ մահուտ միւալէյհէյի պուլմադա ուղրաշտըղը սըրատա, պանդա գայիմէլէրինի էլէ կէչիրէպիլէճէք տիր քի, պու իսկ Րընէ իչին հարսը գէլաքէթտէն պէօյիւք վէ միւհիշ պիր տատմէ իտի. իչթէ պու միւթալաաալար պիրէր պիրէր Րընէնին զիհնինտէն կէչիրէք, պիւտպիւթիւն ֆիքրինտէն ֆէրագաթ իթմէտի իսկ տէ, հէր կիշի միւտատէթը ճէզայիլէրինի իգմալ իտէնլէրտէն քէնտինէ միւրաճաաթ իլէյհնէրի, պիրէր սէօզ իլէ պաշընտան տավարագ զուհուրաթէ վէ թալիյէ արզը թէալիմիյէթ իթտի։

Րընէ Մուլէն, տայիմա մատամ լա Րէվվայէյի տիւչիւնիյօր իտի, քէնտիսինի զէվալը գատընըն կէօզլերի էօնիւնտէ թէվգըֆ իթմիշլէր իտի. պու մուամէլէ իւզէրինէ աճէպա հագդընտա պիր սույի ֆիքիր բէյտա իթմի՞շ մի իտի, պիչարէ գատըն իլէ կիւզէլ Պէրթ, չարէսիզ գալտըգլարը պիր զէմանտա իմտատլարընա ևէթիշմէքտէ իքէն հաբըսխանէյէ աթըլմասընա բէք զիյատէ թէէսիւֆ իտիյօր իտի. հէյհա՛թ, էլտէն նէ՞ կէլիր, պադը հալլէր վար քի դուվվէյի պէշէրիյէնին խարիճինտէ տիր, թագտիրի Իլահի ատա թէզայիւր իթմէղ, ինսան զայէթ զահմ վէ գատէրէ թատլի պիր մախլուգ տիր։

Րընէ, պիր կիշի եինէ պունըտրը տիւչիւնմէքտէ իքէն, ուզագտան պիր մահբուսընն կիւլէր պիր չէհրէ իլէ եանընտա թէգարրուպ իթմէքտէ օլտուղունը կէօրտիւ, թէաճիւպ իթտի վէ պիր միւտատէթ տիւչիւնտիւքտէն սօնրա քէնտի քէնտինէ.

— Պու ատէմի նէ՞րէտէ կէօրտիւմ, քէնտիսինի թանըյաճաղըմ կիպլի, ատէտի։

Ֆիլ հագըդա պու մահբուս թանըտըղը պիր ատէմ իտի, եանընտա եագլաշըպ էլինի ումուղընա վազ իտինճէ, Րընէ օ ղէմանո անլայըպ։

— Էվվէլթ, էվվէլթ, իչթէ չիմտի անլատըմ, Ա.պատիյա սօզ պաղընտա վագը Գանթ-Տարժան մէյհանէսինտէ պիր եէրտէ օթուրուպ իչըէթ իթտիյիմիշ ատէմ տիր։

Ալտանմայօրում ժան-ժուան տիր , տէյիպ կիւլէրէք մէրդում .

— Սիպէ պուրատա թէսաուիւֆ իթմէյիմ իչին պիլըէնիղ նէ գաատար մէմնուն օլտում, տէմէսի իւզէրինէ, ժան-ժուան .

— Պէն տէ մէմնուն օլտում, ֆագաթ պաչդա եէքրէ եէքտիկէրիմիղէ թէսաուիւֆ իթմիչ օլսա իսկը տահա գիյատէ մէմնուն օլաճագ իսիմ.

. . . . . .

— Տայիմա իւմիւտալարմը՞ սընըղ ,

— Էվէ՛թ իւմիւտալարըմ, Դանթ-Տարժանտէ թէսաուիւֆ էյլէտիյիմիղ կիճէնէն էրթէսի կիւնի անլատըմ քի, պիղիմ հիսսէյէ հէյնուղ էլ պիւրիւմէմիչ .

— Օ հալտէ սիղի չիմտիտէն թէպրիկ իտէրիմ .

— Թէշէ՛ք քիւր իտիրիմ, ա՛հ օ կիւնի կէօրմէ յէճէ՛ք քմիյիմ, (պիր աղ տիւշիւնտիւքտէն սոնրա) ֆագաթ սիզ հայտուտա , չաբուգըն վէ սէրսէրի տէյիլսինիղ, նի՞չին պուրայա տիւշտիւնիղ ,

— Տօղրուսը պէնատ պիլմէյօրում ,

— Պէնի ալտատըյօրսունըղ ,

— Նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի, թէվգըֆըմըն սէպէպինի հէնուղ պէնատ պիլմէյօրում, պունը իլէրուտէ անլայաճաղըմ ,

— Տէմէ՛ք օլույօր քի ուֆագ թէֆէ՛ք գապահամթլարընըղ բէ՛ք չօգ տըր տա , հանկըսը իչին թէվգըֆ օլունտուղունըզը սիզատ պիլմէյօրսունըղ ,

Ըընէ , ժան-ժուանինինատ սայըր մահքուալար կիպի քէնտինի խըրսըղ զանն իյլէտիյինի անլատըզընատան հիտատէթլէնտի իսէ տէ , իչէ բէնկ վէրմէյիպ .

— Թէվգըֆըմըն էլպէթատ պիր սէպէպի վար իսէ տէ , հէնուղ միսմանթիղ հուզուրընա չըդարըլմատըզըմ իչին գաթիէն պիլմէյօրում, տէտի .

— Տօսթո՛ւմ, պէն ֆէնա պիր ատէմ տէյիլ իսէմ տէ

թաղիյիմ տայիմա պէնատէն եւուզ չէվիրիյօր , պէնի սըրդաթ թէօհմէթի իլէ իթհամ իտիյօրլար .

Ըընէ պու սէօզիւ իչիտիր իչիթմէզ վիճուտի իւրքէրտի, եւուզիւնատ ալայիմի նէֆրէթի նիւմայան օլտու վէ միւթէաճիւպանէ .

— Նէ՞, սըրդաթլա՞ մը իթհամ իտիլիյօրսընըզ, տէմէսի իւզէրինէ , ժան-ժուտի մուխաթիտպինին հըսս իյլէտիյի նէֆրէթին ֆարդընա վարամայարադ .

— Էվէ՛թ , կիւյա պիր սաաթճըտան պիր գաչ սաաթ չալմըշըմ. ֆագաթ պունըն սոլը օլմատըղընատան եադընտա սէպիպիմ թաղիյէ իտիլէճէյինէ չիւպհէ եօգ սըր , տէտի ,

— Պէնատ անսամիմ իւլ գալտ պունը արզու իտէրիմ.

— Թէշէ՛ք քիւր իտէրիմ , է՛յ պադալըմ արատըղընըզ գաատընը պուլատընտընո՞ղ մի ,

— Էվէ՛թ , պուլտում, ֆագաթ թէէսիւֆ օլունուր քի թամ օ սըրատա հապս իտիլտիմ ,

— Հա՛յ Սլահ ճէղատընը վէրսին , իբնիմիզինատ թաղիյի պիր իմիշ ,

— Էվէ՛թ , օ գաատըն իլէ միւշթէրէքլէն կէօրիւլէճէ՛ք մուհիմմ իշմիզէ տայըր հէնուղ պիր իբի սէօզ թէաթի իտտպիմմ իբէն թէվգըֆ իտիլտիմ. օ պիչարէլէր պէն օլմատըգճա պիր իշ կէօրմէղլէր ,

— Զըդատըղընըզ զէման եինէ կէօրիւր վէ իշինիզի թէսվիյէ իտէրսինիզ ,

— Ա՛հ , օ պիչարէ գաատըն բէ՛ք միւքէտտէր տիր . քէտէրինատէն հէլալ օլաճագ տըր . աճէպա պէն անլերէ վէրմէ՛ք իտթէհիյիմ չէյլի հայատընատա վէրէպիլէճէ՛ք՞ միյիմ .

— Վէրէճէյինիզ չէյ քիւսսէյէթլի պիր բարա տըր , տէյի՛ մի ,

— Խայըր , նամուսլարընա սիւրիւլէն պիր լէ՛քէյի թէմիզլէյէճէ՛ք պիր մէ՛քթուպ .

— Ֆամիլեայա այըտ պիր մէ՛քթուպ , տէյի՛ մի ,

— Էվէ՛թ , պէնիմ օտատատա եադընտանէմին իչինատ տիր ,

— Բոլիս թաւրաֆքնատան նըզամէն իճբա օլունան թահգըգաթտէ օ մէքթուպըն էվվելճէ էլէ կէչմէտիյինէ էմի՞նմիսինիզ։

— Էվվէ՛թ, չինքի բոլիս էլան իգամէթկեահըմը պիլմէյօր։

— Բէք կիւզէլ, ֆիքրինիզի անլատըմ, սիզի մէյուս իտէն շէյ մատամա պիր մէքթուպ իլէ օ քեազըտըն նէրէտէ պուլունտուղունը պիլտիրմէյէ մուվաֆֆագ օլամամընըզ տըր, տէյի՛լ մի։

— Էվվէ՛թ, բէք յօղրու սէօյլէյօրսունըզ։

— Ընտուի սէրպէսթ սէրպէսթ գօնուշալըմ, կէօրուշօրսունըզ քի պուբատան հէր կիւն պիր չօգ արգատաշլարըմըզըն միւատէթը ճէզայիյէլերի խիթամ պուլուպ չըգայօրլար. նէ՞ իչին պու իչէ պիրիսինի մէմուր իթմէտինիզտէ քէնտի ուչինիզի կէրի պըրագտընըզ։

— Պու պէնիմտէ խամըրմա կէլտի, ֆագաթ ճէսարէթ խէմէտիմ։

— Նէ՞տէն։

— Օտամտա անտէն պաշգա էհէմմիյէթլի մէքթուպլարըմտա վար տըր. մէքթուպը կէօթիւրէճէք օլան ատէմ եօլտա կիտէրքէն մէքթուպը օգուեաճագ օլուրսա, օ ղէման իչ ֆէնալաշմա՞զ մը։

— Էվվէ՛թ, պու պադատէ սէնին իլէ հէմֆիքեարըմ, ֆագաթ էրպապը էլէ կէչինճէ գօրդտուղունուզ չէյլէրին հիչ պիրի օլմազ զանն խէրիմ. մէսէլա պու կիւն եարըն պուրատան չըգաճագ պիր Պօհէմիյալը պիլիրիմ քի Բարիզին էն կիպլի քէօչէլերինէ կիրեր չըգար. պու չօճուգ քէնտիսինէ թէչվէլ խտիլէն իչլերի սուհուլէթլէ թէչվիյէ խտեր վէ հէր վէճհ իլէ նամուսընա իթիմատ օլունապիլիր, պէն պու խուսուստա քէնտիսինէ քէֆալէթ խտէպիլիրիմ... էլհասըլ ապրամագլա էլէ կէչմէզ պիր վասէթա տըր, պու վասէթա իլէ պու իչի կէօրէլի՞մ մի։

— Բէք կիւզէլ, պէնտէ պէօյլէ պիր վասէթա ատայօր

խտիմ, քէնտիսինէ պիր ալթուն վիրմէյի վատ խտէրիմ, պրա սիզ քէֆալէթ խտիյօրսունըզ։

— Հա՛յ հա՛յ, էօյլէ խսէ իչ եօլունա կիրտի։

Ժան-Ժուտի հէման այաղա գալդըպ իլէրլէտի վէ էօթէ պէրի կէօզ կէզտիրմէյէ պաշլատը. պու սըրատա մահբուսխանէյէ պիր կարտէյան կիրէրէք։

— Թատամ, չօրպա իչմէյէ, տէյու հայգըրմատը իլէ մէվգուֆիյին եէքտիկէրէ գատրըչտըլար. Ժան-Ժուտիտէ պու գալապալըգ վէ թէչլաշ ատրասընատա պիր ֆայիտէ հասըլ իտէմէյէճէյինի անլայատագ, թէհատրրիտէն վազ կէչտի։

Ժան-Ժուտի, Ֆիլան-Դաթըր հագգընատաքի մուամէլէսինտէն տօլայը սէքիզ կիւնտէն պէրի ինթիլագ հալինտէ մահբուս պուլունտուղունտան, թատամ իչին բէք պէօյիւք ատղու կէօսթէրմէքտէ օլուպ, Րընէյէ։

— Տօսթո՛ւմ, թատամտան սօնրա սիզին իչտէ օլուր պիթէր, չիմտի եէմէյէ կիտէլիմ, գարնըմ սօն տէրէճէյէտ աճըգմըշ տըր, պիլիրսինիզ քի սէքիզ կիւնտէն պէրի գուրու էքմէքտէն պաշգա պիր շէյ եէմէմիշիմ տիր, տէտի։

— Զօրպանըզը պաշդալարընա թէրք իտինիզ, պէնիմ եէմէյիմ տըշարըտտան կէլիյօր, պիրլիքտէ թատամ իտէրիզ հէմ պիր գաչ գատէհտէ չագըշտըրըրըզ։

— Պէնի տավէթինիզի քէմալի մէմնունիյէթլէ գապուլ իտէրիմ, չիւնքի եանըմտա պիր բարա պիլէ եօգ տըր։

Պու էանատէ գաբու աչըլըպ Րընէյնին թատամը կէլտի. Րընէ, Ժան-Ժուտի իլէ պէրապէր պիր օտայա կիրուպ թատամ իթմէյէ պաշլատըլար, Ժան-Ժուտի սէքիզ կիւնտէն պէրի պօշ գալմըշ օլան միյտէսինի տօլտուրմադա ճան աթըյօր իտի։

Պիզ եինէ թատամ իթմէքտէ օլան պու իչի մահբուստան այրըլարագ նադարը տըգգաթըմըզը տիւգ Տըլաթուրվօտկոյա սէվգ իտէճէյիզ. տիւգ, բոլիս միւֆէթթիչի թէ-

ֆէրին մուխտասաը խնդացընա օլարագ , Րընէյի մեզարլըգտա թէվգըֆի իմտիրահինի պէյան իլէմիշ խախ ։

Թէֆէր , Րընէնին մահալի իգամէթինի խասպէր վէրմէք իսթէմէհինի հէման ուրագ ճէնասպէրինէ պիլտիրահինէն, ուրագ՝ հարաքէթը վագտասընտան տօղայը , ասն ատէրճէճ ըզհարը թէէսիւֆ իլէ , քէնտի քէնտինէ ։

— Պու ատէմ նիհայէթ մահալը իգամէթինի խասպէր վէրմէյէ մէճպուր օլտճագ տըր ։ ատճպա մէքթուպը էլէ կէչիրէպիլէճէ՞ քմիյիմ, օրայա բօլիս մէմուրլարընտան էվվէլ կիտէպիլմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլէճէ՞քմիյիմ, տէյօր ի-տի ։

Տիւգ , Թէֆէրին վատէթտասը իլէ մտտամ լա Րէվվայէնին Նօթըրտամ-Տըշան ճտտտէսինտէ իգամէթ իմտիհինի խասպէր ալարագ , մուսմահիլէյհանըն իտանէսինի թահտը նէզարէթտէ պուլունմտսընը Թէֆէրէ էմր իմտիշ խախ , ֆագաթ բօլիս միւֆէթթիհի տիւգէ խայըրլը պիր խասպէր վէրէմէտի , կէնճ տօգթօր էմհիյէն Լօրիյոտան պաշգա ֆէլաքէթզէտէ գատընըն խանէսինէ քիմսէ կիրիպ չըգմայօր խախ ։

Բօլիս միւֆէթթիհի Թէֆէր , հայըզ օլտուղու իւնվան ատյէսինտէ հէր տայիրէյէ կիրուպ չըգմագա մէղուն օլտուղունտան , հէր կիւն պիղագթ Ա.տիհյէ նէզարէթինէ կիտուպ Րընէնին օ կիւն իսթինթագ իտիրուպ իտիմէյէճէյինի , ատյրտ օլտուղու միւսթանթիգտէն սիւալ իտիյօր վէ հէր կիւն ճալիպը մէյտուտիյէթ ճէվապպար ալըյօր իտի . նիհայէթ Րընէնին պիր քազար էրթէսի կիւնի իսթինճվագ իտիչէճէյինի , ճումա էրթէսի կիւնինտէն իտպէր ատմագա մուվաֆֆագ օլուպ, տօղրու տիւգին նէզտինէ չինթագ իլէտի ։

Թէֆէր , պու իշին պիտայէթինտէն պէրի համիսինին (տիւգին) հիչ պիր թտտավվուրընա վէ Րընէնին թէվգըֆը հագգընտագի մէնտաֆինէ վագըֆ օլմագտըգըն , եալընըզ արզը իթտաթ իտիյօր իտի . տիւգին , կէնճլիքտէն օ անէ գատար նէ եօլտա վագըթ կէչիրտիհինի լայըգը իլէ պիլտիհինտէն , Րընէ իլէ պու գատար մէչղուլ օլմտընը եինէ օ

մայիչէթը ատֆիհանէ նէթտայիճինտէն օլմագ իւզրէ թէլագը իտիյօր իտի . տիւգ , Թէֆէրի կէօրիւը կէօրմէզ ։

— Է՛յ Թէֆէր , ատնի պիր , հէվատիս վա՞ր մը տէյուտօրտու ։

— Էվվէ՛թ տիւգ հապրէթլէրի , Րընէ Մուչէն իւք տէֆտա օլարագ էօնիւմիվզտէքի բազար էրթէսի կիւնի իսթինթագտա չագըրըլաճագ տըր ։

— Իէք ալա , ֆագաթ Թէֆէր , պէն պիր չէյտէն գօրգըյօրում . . .

— Նէ՞տէն , տիւգ հապրէթլէրի ։

— Պու Րընէ պիր մէքթուպ իլէ օ գատընա իչի անըատամա՞զ մը ։

— Թատագը ալինիպտէն ալտրգըմ էմր իւզերինէ տայիմի սուրէթտէ մտտամ Մօնսէնիչէնին խանէսինի նազարը Թէֆֆիհչ ալթընտա պուլունտուրըյօրում, օղլունը Թէտավվի իթտիքտէն ատնրտա ահրէթէ տօղրու եօլճը օլան վալիտէսինիտէ Թէտավվի իտէն կէնճ տօգթօրտան պաշգա խանըարընտա քիմսէ կէլմէյօր ։

— Մտտամ Մօնսէնիչ էօլիւմ տէրճէճսինտէ խասնա՞մը տըր ։

— Էվվէ՛թ , խըտամէթլէրինտէ պուլունան գատընտան խասպէր ալտրմ ։

— Կէրէճ վալիտէսինին վէ կէրէճ գըզընըն Րընէյի կէօրմէտիքլէրինտէն էմի՞ն միսինիզ ։

— Էմին օլտունուզ քի , Րընէնին Սէնթ-Բըլաժի մահբըսխանէսինէ կէօնտէրիլմիչինտէն հէնուզ խապէրտար տէյիլ տիրլէր , հաթտա բօլիս նէզարէթինտէ պիլէ Րընէնին մահալի թէվգըֆընը պիլէնլէր բէք ազ տըր ։

— Բէք կիւզել օլմուշ , թէչէքքիւր իտէրիմ Թէֆէր , սիզ բէք զէքի պիր ատէմ օլտուղունըզ իչին եաթտըրընըզ իչլէրի թտպիյի էյի եաթտընըզ ։

Պու էօնտտէ Թէֆէր զայէթ տըգգաթլը պիր նազար իլէ մուխտթիպինէ պագըյօր իտի . պու մէսէլէտէ քէնտի-

նի պէօյիւճէք պիր մուխաթարա թէհտիտ իլէտիլինէ գանա-
աթը քեամիլէ հասըլ իտերէք .

— Տիւգ հազրէթլէրի , պու մէսէլէյէ վիրմէքտէ օլտու-
ղունուզ էհիմմիյէթէ նազարէն , իշին իչինտէ ճալիսը իէվ-
ու էնտիշէ վէխամէթի օլտուղունը անլայօրում , պինահէն ա-
լէյհ պիւթիւն նուֆուզու իգթիտարըմը սարֆ իթմէքտէն
չէքինմէյիշիմ , իչթէ պու հիքմէթէ միւթէնիտ տիր , տէ-
տի .

— Փէշֆինիզ բէք տօղրու տըր , հագըգաթէն թէհլի-
քէ պէօյիւք տիր , կէնճիւք պէտասը իլէ էճնիյէթի իթտիյիմ
ատէմիէր , պէնի պու սըրատա թէհտիտ , հէմտէ գուվվէթլի
պիր սիլահ իլէ թէհտիտ իտիյօրլար .

— Ճագաթ պիզ անլէրտէն էվվէլ տավրանըպ մագ-
սատլարընը գուվվէտէն ֆիիլէ չըգարթմայըզ .

— Ինշալլահ . . . Գըլօտիյա վարնի նամընատաքի գատրն
հագգընատա թահգըգաթի իճրա իթտինիզ մի .

— Իվվէթի էֆէնտիմ , թահգըգաթտէ բէք իլէրույէ
պիլէ կիտիլտի . չու սըրատա Բարիզտէ Գըլօտիյա վարնի
նամընատա պիր գատրն եօգ տըր .

— Բարիզտէ օլմատըղընը անլատըգ , աճէպա Ինկիլ-
թէրատո՞տա մը եօգ .

— Պունատան թադրիպէն օն սէքիզ սէնէ մուգատտէմ
Ինկիլթէրայա կիթմիշ , օրատա եէրլէշմիշ , անտէն սօնրա
նամու նըշանը ղայպ օլմուշ . . .

— Օ հալտէ Րընէ Մուլէնին պահա իթտիյի մէքթուպ
նէ՞րէտէն էլինէ կէչմիշ տիր , օ մէքթուպըն միւնտէրիճաթը
նէ՞ տիր .

— Սապր իտինիզ միւսիւ տիւգ , օ մէքթուպը տա էլէ
կէչիրէճէյիզ . . .

— Աման թէֆէր , պունա նա՞սըլ մուվաֆֆագ օլապի-
լէճէյիզ .

— Րընէ Մուլէն էր ևա կէճ իգամէթկեահընը սէօյլէ-
յէճէք տիր , պէնտէ խանէսինտէ թէհարիյաթ իճրասընա

մէմուր օլաճաղըմ , օ հալտէ մէքթուպը էլէ կեչիրտիյիմ
կիպի զաթը ալինիպէ արզ իլէ զապըթա նազարընտան սագ-
լայապիլիրիմ . . . պէնտէնիպէ պաշգա պիր էմրինիզ վա՞ր մը ,

Տիւգ , հազըրլամըշ օլտուղու պինէր ֆըրանգըզգ էքի
գայիմէյի թէֆէէրէ ուզատտարագ .

— Խայը՛ր , եալընըզ չունչարը ալմանըզը բէճա իտե-
րիմ , տէյինճէ , թէֆէէր ըզհարը թէշէէքքիւր իտուպ գայի-
մէլէրի ճէպինէ եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա չըգըպ կիթտի .

Թէֆէէրլէ տիւգ պէյնինտէ սուրէթը վուգուինի պէյան
իթմիշ օլտուղումուզ չու միւքեալէմէտէն անլաշըլաճաղը
վէճճլէ , տիւգ , եիրմի անճէտէն պէրի նամու շանը լէվկի
խամըրընատան սիլինուպ ունուտտուլմուշ օլան Գըլօտիյայը տիւ-
չինմէյէ պաշլամըշ իտի .

Տիւգ , հայլի միւտտէթ տիւշինտիքտէն սօնրա , պու
իչտէ Գըլօտիյանըն բարմաղը օլտուղունը միւլահազա իթտի ,
չօգ ղէման սարֆը էֆքէտար իլէ թէֆէէրին վէրտիյի մալիւ-
մաթէ գանատթ իտիյօր իտի . Գըլօտիյանըն Բարիզտէ պու-
լունմատըղընա վագըֆ օլտուղու հալտէ , Րընէ Մուլէնին
էլինտէ պուլունան մէքթուպըն միւթալագա Գըլօտիյա թա-
րաֆընատան վէրիլտիյինէ գարար վէրտի . տիւգ , պու թա-
սավվուրընատա ալտանմայօր իտի , Պուրայա գատար նագլ
իթտիյիմիզ Գըլօտիյա , էսկի աշըգը թարաֆընատան թէզք
իտիլմիշ , Լօնտրայա կիթմիշ վէ թէէհիւլ իտուպ կիւզէլ
պիր տէ գըզճըղազա վալիտէ օլմուշ իտէ տէ , աշըգընը պիր
տիւրլի ունուտտամամըշ իտի . . . մէհարէթը չէյթանատթ-
քեարանէսի սայէսինտէ նայիլ օլտուղու իգպալ վէ միլէօն-
լարը պիր տագըգա պիլէ խանթըրընատան չըգարմամըշ իտի ,

41

Գըլօսիյա վարնինին էլինաե գալմըշ օլան սէրվէթ, Բարիզաե իգամէթ իթաքիլ սուրէթաե անճագ ճիւղվի պիր միւտաէթ տայանապիլէճէյինի, պուրայա գատար քէնտինինէ տայըր վէրտիյիմիզ մալիւմաթատան գարիյնի քիրամ էլպէթաե անլամըշլար տըր։ Գըլօսիյա, սէրվէթինին թիւքէնմէյէ եիւզ թուրթուղունը կէօրիւնճէ, միւճէրրէտ թէտատպիրի իպտիպաէնամանէսի սայէսինաե աշըգընըն էլինէ կէչիրտիյի միլէօնլարատան հիսասինի ալմագ, վէ գըզընը գօճայա վէրտագ նամուաքիաարանէ պիր սուրէթաե եաշամագ նիյէթի իլէ Բարիզէ կէլմիշ իտի։

Ֆիթնէքեար գարը, պու արզուսընա մուվաֆֆադ օլապիլմէք իչին աշըգընա գարշը զայէթ միւտհիշ թաասվվուրաթաե պուլունույօր իտի։ Ֆագաթ էվվէլճէ միւդ ճէնապէրինին մայիշէթը խուսուսիյէսի հագգընատա մալիւմաթը լապզմէյի իտիհսալ իթմէք իւղրէ, էօթէքինին պէրիքինին ահվալը խուսուսիյէլէրինէ տայըր մալիւմաթ ալմագ վէ հիյնի հաճէթաե բարա գուվվէթի իլէ, բօլիս մէմուրլարընըն աճիզ գալարգլարը թահգըգաթը տա, ագըլլարա հայրէթ վէրճէք տէրճէտաե սիւրաթ վէ միւքէմմէլիյէթլէ իճրա իթմէքտաե օլան, Աժանս Բօշէ վէ Ֆօմէլ նամընտաքի իտարէխանէյէ միւրաճաաթլէ, իտարէնինի միւտիրինէ ալէլ հիսապ էլի ատէտ ալմաուն թէտալիմ իթտի։ Իչ կիւն զարֆընտա իտիէտիյի մալիւմաթը իտիհսալ իտէճէք իտի։

Գըլօսիյա, ինթիզար իտէճէյի պու իչ կիւնի ատ պէյհուտե կէչիրմէտի։ քիրալատըզը իտանէյէ միւտաֆիր գապուլ իթմէք իչին էշէտանըն նօգտանիյէթինի իքմալ իթտի, ֆագաթ քէնտիսինի Բարիզաե քիմսէ պիլմէզ վէ թանըմազ օլտուղու հալտե նաՙսըլ միւտաֆիր գապուլ իտէպիլէճէյինէ

թէտճիւպ օլունմամալը տըր։ զիրա Գըլօսիյա եարատճաղը իչլէրի էթրաֆը իլէ տիւչիւնիր գատընլարատան օլուպ, խաթը հարաքէթինի բէք կիւղել թային իթմիշ իտի։ Բարիզաե քէնտիսինի թանըյանլար բէք չօգ պուլունտուղու իչին, էսկի այըպլարընը էօրթիւպ պատարրմագ վէ էսկի ահպապլարը իլէ պիւսպիւթիւն գաթի մինատիպէթ իթմէք իչին վէրտիյի գարարը, հիչ պիր վագըթ թաղեիր իթմէյէք իւղրէ նէ տիւրլի վէտայիթէ վէ բըլանա միւհթաճ իտի, անլէրի Լօնտրատա թէտարիւք իտէրէք Բարիզէ կէլմիշ իտի։

Պիլ ֆարզ, տիւգ Տըլաթուրէվօտիյօ իլէ էսկի տօսթլուղունը թաղելէմէյէ մուվաֆֆադ օլամընըշ օլատա պիլէ, գըզընը զէնկինն պիր աաէյմէ վէրէրէք պագըյէյի էօմրիւնի մէտատ պիր սուրէթաե կէչիրմէք թաասվվուրընատա պուլունարագ, Լօնտրատա իչէն Բարիզաե իտանէխինաե միւտաֆիր գապուլինի թաամիմ իլլէմիշ վէ պու միւտաֆիրլէր միյանընատա պագը կէնճլէրին, կիւղել գըզը թարաֆընատան տամը աշդա տիւշէճէքլէրինի պիլտիյի ճիհէթլէ, Բարիզին պագը քիպար ֆամիլեալարընա մէքթուպլար վէ թավսիյէնամէյէր ալըպ կէթիրմիշ իտի։ Իչէթ Գըլօսիյա իչ կիւն զարֆընտա պու իլէրին թէտվիյէսի իլէ մէշղուլ օլատա,

Միսթրէս տիգ Թուրէն, եահօտ նամը տիկերլէ Գըլօսիյա վարնի, Բարիզաե էօյլէ պիր միյիշէթի թէէսիս իլլէտիքի, պու կիտիշլէ նագատ մէվճուտի բէք ազ պիր զէման քիֆայէթի իտուպ, անտէն սօնրա էսկի աշըգընըն ալթուն իլէ տօլու սանտըգլարընա արզը իհթիյաճ իտէճէյի թապիյի իտի։

Գըլօսիյա, Ֆօմէլ իտարէխանէսինէ միւրաճաաթ իլլէտիյինին իչինճի կիւնի գըզը իլէ գուշըպ թաամը իթմէքաե իքէն, խըտմէթճի գըզ քէնտիսինէ պիր գարթ վիզիթ կէթիրտի քի, իւղերինաե չու քէլիմլէրը եազըլմըշ իտի։

Շըվալիյե Պապիչատի Շաւքեր

Գըլօսիյա, գարթըն ալթ թարաֆլարընատա գուրշուն

գալէմ իւէ եաղըլմըշ օլան « Ֆօմէլ իտարէխանէսի թարաֆընտան » քէլիմէլէրինի կէօրիւնճէ , խըտմէթճի գըղա .

— Դարթը վէրէն էֆէնտիյի չաբըդ հալվէթ օտասընա ալ չիմոի կէլէճէյիմ , տէյու էմր էթմի . պիր գաչ տագը-գա սօնրա հալվէթ օտասընա կիրուպ չըվալիյէ իւէ պու-լուշը .

Շըվալիյէ Պապըլասի նամը իւէ եատ իտիլէն պու չախա , թագրիպէն գըրդ եաշընտա , զաիֆ իւ պիւնէէ , ուղուն պօյլու , էամեր վէ պէտ չէհրէլի պիր ատէմ օլուպ , գուվ-վէյի զէքեասընա տէլալէթ իտէն կէօղէրի ֆըրըլ ֆըրըլ տէօնէյօր իտի . մէրդում , Գըլօտիյայը զայէթ իհթիրամ-քեարանէ վէ նազիքեանէ պիր թավը իւէ սէլամլայըպ սուա-լինէ միւնթազընը օլտու .

Գըլօտիյա , կէլէն միսաֆիրէ պիր սանտալէէ կէօսթէր-տի , գարշը գարշըյա կէչիպ օթուրտուլար , մէղպուրէ իպ-թիտա սէօզէ պաշլայըպ .

— Ֆօմէլ իտարէխանէսի թարաֆընտան կէլիյօրսունըզ , տէյիւ մի , տէտի .

— Լ-վվէթ մատամ , զաթը ալինիպէն մէնաֆիինէ մու-թէալիգ թահգըդաթըն իճրասընա , իտարէխանէ թարաֆըն-տան պէնտէնիզ մէմուր իտիլմիշ իտիմ .

— Է-յ նէ՞ խապէր վար պագալըմ .

— Միւսիւ լը տիւգտ՞ն մի պաշլայաճաղըզ .

— Լ-վվէթ միւսիւ . . .

— (Փիւչիւք պիր տէֆթէր չըգարարադ .) Տիւգ Տըլա-թուր-վօտիյոնըն էլէէվմ նէ հալտէ եաշամագտա օլտու-ղունա վուգուֆ բէյտա իթմէք իչին , ահվալը մազիյէսինի թէտգըդ իթմէք լազըմ կէլտի . . . հագըդաթէն պու մատ-տէ ճալիպը էհէմմիյէթի տիր , չիւնքի ահվալը մազիյէտէն բէք գօլայ անլաշըլապիլիր .

Գըլօտիյա պու տէհշէթլի մուխպիրին , թահգըդաթճա պու գատար իլէրի կիթմէսինի ասլա արզու իթմիյի չէյլէր-տէն տէյիլ իտի . պիրտէն պիրէ պէնզի սարարըպ բէք զի-

յատէ մուզթարըպ օլտու , ֆագաթ րէնկ վէրմէմէյէ չալը-շարագ .

— Բէք կիւզէլ եաբմըշընըզ , ֆագաթ պու թահգը-գաթտան նէ՞ նէթիճէ հասըլ իտէպիլիրսինիզ , տէտի .

— Թաֆսիլաթ ալընամատըղը իչին պու ճիհէթին թահ-գըդաթը րէնք իլէրիյէ կիտէմէտի .

— (Կէնիշճէ պիր նէֆէս ալարագ .) Նէ հալ իսէ , լութ-ֆէն պիւրսիյինիզի սէօյլէ՛րմիսինիզ .

— Տիւգ . կէնճլիք զէմանընտան պէտ իւէ տուէլլօտա պիրատէրինին վէֆաթ իլէտիյի կիւնէ գատար գատընլար արգաընտա տօլաշմըշ վէ պու եօլտա թէքմիլ սէրվէթինի սարֆ իլէմիշ սէֆիհ վէ չըլկըն պիր շէյ տիր , կիւզէլլիքտէ տէսիսէքեարլըգտատա էմնալարզ Գըլօտիյա նամընտա պիր մէթրէսի վար իմիշ քի , պու գատըն , մարքի Ֆօրժ Տըլա-թուր-վ.օտիյոյը րէնչէյի էտարէթինէ ալարագ պիչարէյի հէր էմրինէ միւնգատ իլէմիշ . պու Գըլօտիյա տէնիլէն մէթ-րէս զայէթ տէսիսէքեար վէ ախալագարզ պիր ալիւֆթէ օլ-տուղունտան , աղ վագըթ զարֆընտա մարքինին սէրվէթինի քեամիլէն մահվ իթտիքտէն պաշգա բէք չօգ պօրճատա կիրիֆթար իթմիշ , մարքի , ալաճադըլարը թարաֆընտան սըգըշտըրըլտըղը սըրատա , էվէլա պիրատէրի վէ անը միւ-թէագըպէն վալիտէսի վէֆաթ իտէրէք , քիւսիյէթլի պիր սէրվէթէ վէ պու կիւն հայիզ օլտուղու տիւգլիգ իւնվանը-նա պիլ իսթիհգագ նայիլ օլունճա , ագլընը պաշընա ալմըշ վէ Գըլօտիյա վ.արնիկի թէրք իլէմիշ տիր , իչթէ մատամ պու տէրէճէյէ գատար թահգըդաթ իտիլէպիլտի . օ կիւնտէն պէրի Գըլօտիյա հագգընտա հիչ մալիմաթ ալընամատը .

— Տիւգին հալի հագըրը նէ՞ եօլտա .

— Տիւգ , Բօնթարմէ խանէտանընա մէնսուպ օլան միւ-թէվէֆիյէ զէվճէսինին ամուճասընտան գալան սէրվէթի , պիրատէրինտէն միյրաս գալան սէրվէթէ զամմ իտինճէ , սէ-նէվի իւչ եիւզ էլի պին ֆըրանգ վարիտաթ կէթիրիր իրա-տէ մալիք տիր .

— Բէք կիւղէլ պիր կըրատ, պուՆըՆլա տիւգ Նէ՞ եաբըյօր։

— Մայիշէթի բէք եօլՆաա տըր, արթըդ կէՆճլիքտէ օլտուղու կիպի չիմոիլիք շայանը մուախէզէ հալէրի եօդտըր. հիւքիւմէթէ բէք գիյատէ սատըգանէ իֆայի խըտմէթէ սայ իտիյօր, հաթտա խըտմէթի ու ղայրէթինէ միւքեաֆաթ օլարագ Ֆրանսա այանը սըրատընա կէչմիշ տիր, նուֆուղը բէք եօլունտա տըր։

— Միսաֆիր գապուլ իտիյօր մը.

— Էվվէթ, ֆագաթ գէվգի իչին տէյիլ, պուլունտուղու մէկգը իգթիզասընճա միսաֆիր գապուլ էթմէյէ մէճպուր տըր։

— Գօնաղը տէպտէպէլի՞ մի։

— Էվվէթ, ֆագաթ մայիշէթը հապըրէսի բէք նամուսքէարանէ օլտուղու ճիհէթլէ, խըտմէթինի իֆա իտէն ուշագլարըն քեաֆֆէսիտէ, ֆամիլեասընա մէնտուպ էմէքտար աատմիէր տիր։

— Տայիրէսի խալգը քէնտիսինի սէվէյօրլա՞ր մը։

— Շիւպհէսիզ, ֆագաթ ալիճէնապ օղլու Հանըի, քէնտիսինի բէք օ գատար սէվմէյօր։

— Օղլու գաչ եաչընտա տըր։

— Եիրմի իկի...

— (Պիր ազ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա.) Տիւգ Նէ՞ զէմանի թէէհհիւլ էթտի։

— Օն սէքիզ սէնէ մուդատտէմ թէէհհիւլ էթմիշ տիր։

— Օ հալտէ պու չօճուգ իզտիվաճտէն էվվէլ տօղմուշ օլմալը տըր։

— Խայըր էֆէնտիմ, պու չօճուգ զէվճէսինին ամուճասը թարաֆընտան վուգու պուլան թավսիյէ իւղերինէ կէթիմիանէտէն ալընըպ, բէսմէն վէլէտը մանէվի էթիխազ իտիլմիշ տիր. Հանըի բէք չալըշգան տըր, պու կիւնքի կիւն շէօհրէթչըար պիր ալօգաթ տըր, բօլիթիգա իլէ իշթիղալ էթմէյօր, հաթտա գօնթ տը Լէյլէյէրին քէրիմէսի մատմազէլ իպադաթ իլէ իշթիղալ էթմէյօր, հաթտա գօնթ տը Լէյլէյէրին քէրիմէսի մատմազէլ իպադաթ իլէ իշթիղալ էթմէյօր։

— Պու գըզ կիւղէ՞լ մի։

— Շաեանը բէրէքաթիշ պիր մէլէք։

— Հանըի պու գըզը սէվէ՞յօր մը։

— Էվվէթ, բէրէքաթիշ իտէրճէսինէ սէվտիյինի սէօյլէյօրլար։

— Գըզտա Հանըիյի սէվէ՞յօր մը։

— Պին գաթ զիյատէ։

— Գօնթ Լէյլէյէրին խըտմէթքեարլարընտան պիրիսի իլէ մինասիպէթինիզ վա՞ր մը։

— Մատմազէլ Իպադօնըն օտա խըտմէթինի կէօրէն գատըն պէնտէն հիչ պիր շէյ տիրիզ էթմէզ։

— Հիյնի հաճէթտէ օ գատընա էթիմատ իտէպիլի՞միսինիզ։

— Հա՛յ հա՛յ։

— Օրատընը կէչէլիմ... Սէնթ-Լուսի ասգաղընա, տէտիկիմ Նօմէրօլու խանէյէ կիթաինի՞զ մի։

— Շիւպհէսիզ մատամ։

— Նէ՞ խապէր ալընըզ պադալըմ։

— Հէման հիչ կիպի պիր շէյ, եիրմի սէնէտէն պէրի խանէնին գապուճընը վէ տայըր խատէմէսի պէշ ալթը տէֆա թէպտիլ իտիլմիշ, էտիլի միւսթէճիրլէրտէն հէման հիչ պիրի գալմամըշ... Ամատիս իլէ մէճպուրնէյէ տայըր հիչ պիր քիմսէ մալիւմաթ վէրէմէյօր, էլան պիր հայաթ օլուպ օլմատըգլարընը տիլմէյօրլար իսէ տէ, պու գատընլարըն չիմոիլի հալտէ օ խանէտէ իգամէթ էթմէտիքլէրինէ ճադընէն վագըֆըմ։

— Օ գատընլարըն հայաթտա պուլունուպ պուլունմատըգլարընը անլամագ պէնճէ էլգէմ տիր, տայիմա թէհարիյաթէ տէվամ իտիլմէսինի իսթէրիմ։

— Պէնտէնիզ թէհարիյաթ վէ թահգըգաթտա գուսուր էթմէյէճէյիմի վատ իտէպիլիր իսէմտէ, պու պապտէ

թէսաուիֆ խաէպիլէճյիմ միւշկիւլաթը նաղարը տըդդաթա ալմանըզ լազըմ կէլիր։

— Օրասընը հիչ տիւշիւնմէյինիզ, պէն հէր շէյի պիլիրիմ, պանա լազըմ օլան մալիւմաթը կէթիրաճյինիզ անտէ, վատ լյէտիկիմ բարանըն իւչ միալինի վիրմէյէ հէր վազըթ հազըրըմ, ֆագաթ վէրէճէյինիզ մալիւմաթտա իւչ կիւնտէն զիյատէ սիւրմէմէլի տիր։

— Սօն տէրէճէյէ գատար չալըշաճաղըմը վատ խաէրիմ։

— Բէք կիւզել, չիմեի չու եաղըխանէնին եանընա օթուրընըզ տա թահարրիյաթընըզը թէսհիլ իչին սիզէ իգթիդա խաէն մալիւմաթը խալթատայիյէյի վէրէյիմ, գալէմի էլինիզէ ալընըզ պագալըմ...

* * *

Պու մուհավէրէյի պէյան իյլէտիքտէն սօնրա նաղարը տըդդաթընըդը, թատամ իթմէքտէ պուլունան Րընէ Մուլէն իլէ ժան-Ժուտիյէ սէվգ խաէճէյիզ, ժան-Ժուտի տօյա թօդա թատամ իթտիքտէն վէ մահրէստէ իչիլէպիլմէսի միւմքին օլտուղու գատար Րընէ թարաֆընտան իբրատ օլտունան չատրապը իչտիքտէն սօնրա, ալիճէնաղ տօսթը հազդընտա գալպէն աղիմ պիր շիւքրան հըսս իթտի. իլք իչի մատամ լա Իվվայէյէ պիր մէքթուպ կէօնտէրմէք իչին իթթիմատէ չայան պիր աէմ թէսաուիֆի օլուպ, պու իսէ պիր գաչ ատֆա ֆէլէյին չէնապէրինտէն կէչմիշ ժան-Ժուտիյէ կէօրէ բէք գօլայ պիր մէսէլէ օլտուղունտան, իչտիյի շէրատպէն սօն գատէհինի եէրէ պըրագըր պըրագմազ հէման այաղա գալգըը վէ ճիտատի պիր թաւիր իլէ Րընէյէ.

— Սիզ պուրատա աղըճըդ պէճըլյինիզ, պէն սիզէ լազըմ օլան աէմի չիմեի պուլուր կէթիրիրիմ, աէյէրէք Րընէտէն պիր գաչ ատըմ ուղազըշտը վէ արատըդը աէմէ թէսաուիֆ խաէրէք։

— Էյ էսկի արգատաշըմ Իօժէն, սանա պիր իշ վար,

էյի գալպըը վէ կիւզել պիր աաէմին վէրէճէյի պիր մէքթուպ իլէ պիր անահատը մահալինէ կէօնթիւմէք վէ մէդաուիլինտէ եիրմի ֆըրանգ գաղանմազ խոթէրմինինիզ, տէտի։

— Հայ հայ, իչիմ նէ, օ էյի եիւրէքլի զաթ նէրէտէ տիր։

— Էօյլէ իսէ սէօվիւ ուզաթմա արգատ սըրա կէլ։

Ժան-Ժուտի, արգատաշընը Րընէյէ թագտիմ իթտի, մահրուսլար զաթէն թատամ իթմէք իւզրէ չըգըպ կինմիշ օլտուղլարընտան, գօղուշընը տէրտունինտէ պու իչ քիչիտէն պաչգա քիմսէ եօգ իտի. իչիւ պիրլիքտէ էրէյիճէ պիր միատեթի գօնուշտուպ իչին գարարընը վէրտիլեր. Էօժէն, իչ կիւն սօնրա մահբէստէն չըգաճաղընտան իբինճի կիւնին աղշամը մէքթուպ իլէ անահատար քէնտիսինէ թէսլիմ իտիլէճէք վէ մէրգուտ տանի զաթէն ուֆագ օլան անահատար իլէ մէքթուպը բանթալօնընըն տիքիչլերի արատընտա տադլայաճագ իտի քի, իսմիւնի պաչընը եօգլատըգլարը զէման կարտէյանլարընն պիր չէյ պուլանմայաճագլարը տէրքեար իտի։ Րընէ, Էօժէնէ թէչէքքիւր իթտիքտէն սօնրա.

— Սիզէ հէվալէ իտիլէն իչի կէօրիւպ կէօմէտիյինիզի պէրտիրմէք իչին, կիւյա պիզէ պիր բաքէթ թիւթիւն կէթիրիյօրմուշընըդ կիպի պուրատա կէլիպ, մալիւմաթ վէրմէնիզի ըճճա խաէրիմ, տէտի։

— Բէք ալա, էմին օլունըդ։

Մուհավէրէյէ պուրատա տիքքատ վէրիլուպ Էօժէն կիթտի, ժան-Ժուտի իլէ Րընէ եավընըդ գալտըլար, ապշամ թատամընը տա պէրտիքտէ իթտիլեր. հայրատա տէքինճի տէֆա օլարագ իլքի գատէհ եուվարըլայընճա էրէյիճէ քէյֆինի տիւզելթմիշ իտի, էօնայի թատամտէ Րընէ.

— Ցօսթուտ, պու աաէմէ էմնիյէթի խաէպիլի՞ցմիյիզ, տէյու սօրատու։

— Պանա նատըդ խաէրինիզ, օնա տա օ գատար իթիմատա իթմէճիտինինիզ։

42

Հէր նէ գատար Ժան-Ժուլ տէհշէթլի պիր հայտուտ իսի իսէ տէ, վէրտիյի սէօզիւն էյի վէ հէր տէտիյինի հաբմաղա միւգթէտիր պիր ատէմ օլտուղունատան, չէհատէթ էյլէտիյի ատէմին տէրիւհատ իտէճէյի վազիֆէ վէ խըրամէթի պաշա չըղարաճաղընա էմնիյէթ վէ իթիմատ իթմէմէք գապիլ տէյիլ իսի. պինաէն ալէյհ Բընէ, մէօէլէնին սայըր ճիհէթլէրինի տիւշիւնմէքսիզին մէքթուպը հազմաղա գաբար վէրտի, էրթէսի սապահ իշրէթ սաթան պագդալա միւբաճաաթ իտէրէք գալէմ վէ քիտաղըտ թէատրիք իթմի, էվվէլճէ թարիֆ էյլէտիյիտիզ գօղուշա կիտուպ սիւքիւթ վէ թէնհալըգ իչինտէ ամիտէքի մէքթուպը հազալը:

«Ազիզէմ մատամ.

«Սէպէպը թէվգըֆըմը էլան պիլմէմիյիմ իչին ըէք զիյատէ մուղթարըպըմ, զաննըմա կէօրէ պէնի ասլա զիյմէտխալ օլմատըղըմ պիր մատտէ իչին թէվգըֆ իթմիշլէր տիր քի, օ հալտէ պէրայէթիմ մուհագդադ տըր տէմէք օլուր,

«Թէվգըֆ օլունմաղտան էվվէլ Մօնթ-Բարնաս մէզարլըղընտա կէօրիւշտիւմիւզ էնատէ, իդամէթ կէահըմտա պուլունտուղունը խապէր վէրտիյիմ մէքթուպըն էլինիզ կէչմէսինի դօլայլատան վատէթալարը, սիզէ թագտիմ իչին մինասիպ պիր վատէթա արամագտան խալի գալմատըմ. թէէսսիֆ իտէրիմ քի օ վատէթատտա պու կիւնէ գատար զուհուր իթմէտի. իլք տէֆա էլէ կէչիրտիյիմիզ վատէթա տտա մէքթուպըմը սիզէ թագտիմ իտէն միւսիւ Իօժէն տիր քի, պու կիւն սէպիլի թախիյէ գըլընմըշ տըր. պու ատէմ զէվճինիզին, համիյի միւշֆիգիմ միւթէվէֆտա մաղլում Բօլ ը Բէվվայէնին նամընտա սիւքիւլէն լէքէյի թէմիզլէյճէք տիր,

«Միւսիւ Իօժէն, օտամըն անահտարընը սիզէ վէրճէք տիր. մահալի իգամէթիմէ՝ մէքթուպըմտա էաղըլմըշ ատը. պիր տագըդտա պիլէ վէֆիթ իթմէյուպ հէման օլտայա կիրինիզ, իչէրիյէ կիրտիյինիզ կիպի սաղ թարաֆտաքի տօլապը աչարագ էվրադըմ մկյանընտա, Ինկիլիզ քէաղրտալարընտան մավի պիր զարֆ ատարընըզ, գըրմըզը միւհիւր մումը իլէ միւհիւրլէնմիշ օլան պու զարֆըն իւզէրինտէ, իրի հուրուֆտա իլէ «Ատալէթ» քէլիմէսի մուհարրէր տիր.

«Շունըտտա րէճա իտէրիմ քի, մէքթուպը ալտըղընըզ կէօղիւն օ պիր թարաֆընտա պիր սաղ էվրագը նագտիյէ վարտըր. սէպէպը թէվգըֆըմ մալիւմ օլմատըղը կիպի միւսթանթիգին էմրի իլէ խանէմին թէէսսիրի խոխէճէյի իհթիմալտէն պայիտ տէյիլ տիր, բարալարըն պիր տահա էլէ կէչմէսի բէք կիւճ տիւր. հալ պու քի մէտտարը խոթինատտըղ տա պու բարա օլմաղլա, անը տա ալընըզ.

«Մահալը իգամէթիմ սիզճէ տէ մէճհուլ պիր հէր տէյիլ տիր, Րօյալ մէյտանընտա էվվէլճէ իգամէթ իթմէյինիզ 24 նօմէրօլը խանէնին տէօրտիւնճիւ գաթընտա տըր, մէքթուպըմը ալտըղընըզտա օրայա կիտինիզ, տօղրու հօգարը չըգընըզ, գաբուճը էյի պիր գատըն իսէ տէ, պիր սաղ կէվճէզ օլտուղու իչին պէնիմ օտամա կիթոխինիզի սէօյլէմէյինիզ, շայէտ սիզի ալը գօրտա պիր չէյ սօրարսա, օ զէման խանէնին իւչիւնճիւ գաթընտա սաքինէ տիքիլճի գատընա կիտէճէյինիզի սէօյլէրսինիզ. գաբու՝ կիճէնին սաաթ օնընտան էվվէլ գաբանմազ. ճէսարէթ, զայրէթ, ազիզիմ մատամ... ինշալլահ պու իչի հիւնի սուրէթլէ թէսվիյէ ետէրսինիզ, ճէնապը Հագգըն ինայէթինէ իլթիճա իտէրիմ... իդամէթ կէահըմը քիմսէյէ խապէր վէրմէմէյէ զայրէթ ետինիզ.

Սատըգ վէ մուխլի տօսթունըզ
«Բընէ Մուղէն»

Բընէ մէքթուպը էքմալ իթտիքատէն սօնրա, պիր զարֆըն իչինէ գօյտու վէ իւզէրինիտտէ շու վէճհ իլէ հազտը.

«Նօթըը Տամ սը Շան ճաաուէսինաէ 19 Նօմէրօլու խա-նէէաէ սաբին մաաամ Մօնսթիէէյ։

Պու էսնաաէ պիր այագ բաթըրըլըը իչխուիլմէսիյլէ զէ-վալը Րընէ եազըլը մէքթուպը կէօսթէրմէմէք իչին բալ-թաօսընըն ալթընաա կիղլէսի. գօղուշ գաբուսը աչըլարագ ժան-ժուսի իչէրի կիրինճէ, Րընէ.

— Մէքթուպը եազըմ, աէսի։

— Բէք էյի եաբաընըզ, ինսան եաբաճաղը իչի պիր ան էվվէլ եաբմալը սըր։

— Էվվէթ, պիր ան էվվէլ տավրանմալը, խուսուսի իչէ պէն իքի պիչարէ գառընըն խաթիրահէթի իչին չալըչըյօ-րում։

— Իումիւա խայօմսուընըզ։

— Նէտէ՞ն իումիւա խթմէյէճէյիմ։

— Զիւնքի մէվզուճ պուլունույօրսընըզ։

— Էվվէթ մէվզուճըմ, ֆագաթ վիճաանըմ պէնի մահ-քիւմ իթմէյօր, նէ՞ գաապահաթըմ վար քի պէնի իթհամ իաէճէքլէր սիր։

— Գուրու արաապնաա եաչըն եանսըղընըտա չօղ կէօր-սիւք։

— (Իօլ ըը Րէվվայէյի սիւչիւնէրէք.) Հադդըն վար տօսթում, պուտա օլույօր...

Րընէ Մուէէն իչէ ժան-ժուսի պէյնինաէ վուգունի պէյան իլէէտիչիմիզ մահավէրէտէն, նամահուղը մաքինաճը-նըն էսպարընտան պիր գըսմընը ժան-ժուսիյէ թէվսի իլէէ-տիչինի, օգուչանլարըմըզ նապարը տըզգաթտան տուր թութ-մամըշլար սըր զանն իսէրիզ. ֆագաթ գըսմէն սէչէպիլի-րիզ. չիւնքի Րընէ ասըլ մագսատան պահա իթմէյօր իսի, հէր նէ զէման պէյնէրինաէ իչէ տայըր պիր մուքաէլէմէ ճէրէյան իթսէ, Րընէ իհթիյաթը էլտէն պըրագմայօր իսի։

Ժան, Րընէյէ էլինէ ֆըրսաթ կէչսիյի զէման հէր եօլա կէլիր պիր խըրսըզ նապարը իլէ պագարագ, պիրա իհթիյար պու մահքէս արգատաչընա արղը մուհապէթ իլէյօր իսի.

հաթտա պու մէյլու մուհապապէթ կիւնտէն կիւնէ իչթիտատ իաէրէք պիր տէրէճէյէ վասըլ օլմուշ իսի քի, ժան-ժուսի, Գըլօտիյա վարնի իլէ տիւգ Տըլաթուր-Վօսիյօտան ալաճա-ղը խապինէէնին պիր գըսմընը, րէֆիգի ֆէլաքէթի ուղուրըն-տա սաղի իթմէյի պիլէ կէօղիւնէ քէստիրմիչ օլուպ, կիւ-նիւն պիրինտէ Րընէյէ.

— Հայտէ Ալլահ պէլասընը վէրսին, իհլիմիզինտէ իչլէ-րիմիզ վար... իչլիմիզի կէօրէճէյիմիզ պիր զէմանտէ հաբա օլունտուգ, աճէպա պիրիքտէ չըգմազ սատաէթինէ մազ-հար օլապիլէճէ՞քմիյիզ. ա՛հ, նէ՞րէտէ օ կիւն. էկէր պուրա-տան պիր կիւնտէ պիրիքտէ չըգալտագ, պուրատա պանա իթհակինինիզ էյիհքէլէրի միւթլագա միւքտաֆաթսըզ պըրագ-մայաճաղըմ, հէմտէ պօրճումը ֆայըղը իլէ պէրապէր թէէ-տիյէ իտէճէյիմ, աէսի։

— Սիզին պանա պիր պօրճունըզ եօգ սըր, պէն էօյլէ էօնիւնիւ արտընը հիսապ իտէնլէրտէն տէյիլիմ քի հէր քէս պանա պօրճը օլսուն։

— Պէնտէ էօնիւնիւ արտընը հիսապ իտէնլէրտէն տէ-յիլիմ... հէր հալտէ էլիմէ կէչէճէք խապինէյի սիպինլէ թագսիմ իտէճէյիմ...

— (Կիւլէրէք.) Տէմէք օլուր քի եինէ մէրտսը տիւչիւ-նիյօրսունըզ։

— Հէր զէմանտան զիյատէ, չիւնքի չէքիլէն մէշագգա-թէ տէյէր, հէմտէ էօյլէ միյրաս ֆիլանտաա տէյիլ սիր։

— Միյրաս տէյիլտէ նէ՞ սիր եա։

— Պիրինին էսպարընը իֆշա իթմէք թարիգի իլէ սօյ-մագտան իսպարէթ սիր։

— Սօյմագ հա՛...

— Պունտա գօրգուլաճագ պիր շէյ եօգ, օ իչին ֆա-իլէրի պիպէ էլէ վէրէմէզլէր, չիւնքի անլէր սըրլարընըն իֆ-չասընտան իհթիրազ իտէրլէր, պիպէ մութի օլաճագլար սըր, իսթէհկիմիզ կիպէ եօլա կէլէճէքլէրինի գամիլէն իս-միւա իտէրիմ։

— Ցէմէք օլուր քի անլէրին մուհիմմ պիր սըրլարընա վադըֆսընըզ։

— Էվվէթ, օ գաւաար միւահիշ պիր սըր քի անլէրի գօրգուտարագ էլլէրինէ օլան խաղինէնին պիր գըսմընը օլսուն էլտէ իտէճէյիմ... Եալընըզ պէնի՝ նասիհաթլարը ի-լէ իրչատ իտէճէք պիր աւէմէ իհթիյաճըմ վար իսի, հոմմ օլսուն սիզէ թէսաոուֆ իթմուիմ, պու մագսատըմ տա հա-սըլ օլաու աէմէք տիր, չիմոի պիր իշ գալտը, օ տա պու-րաոան պիրլիքտէ չըգմագ, իշթէ պու գաւաար։

Րընէ ճէվապ վէրմէտի, ֆագաթ քէնոի քէնոինէ.

— Պու աւէմին սըրրը նէ օլապիլիր, տէյօր իսի։

Րընէ, պու հայտուտըն քէք միւտհիշ պիր սըրրա վա-գըֆ օլսուղունա գանաաթ հասըլ իտէրէք, վագըֆ օլմագ արզուսընտա պուլունմուշ իսէ տէ, քէնոիսինին սերիսոշ իթ-թիքտէն վէ չէնէլէրինի էյիճէ կէվշէթտիքտէն սօնրա սէօյ-լէթմէք ճիհէթինի թաովիպ իտիյօր իսի։ Պիր միւտաէթ պու-րալարընը միւլահազա իտէրէք քէնոի քէնոինէ.

— Պու գօնուշտուղում աւէմ, Դանթ-Տաւժան մէյ-խանէսինտէ աէոիյի կիպի սըմսար տէյիր տիր, ֆիւրր ու մէալէքինտէ սապիթ պիր հայտուտ սըր քի, ակեահ օլսու-ղու սըր տա, միւթլագա Աոլիյէնին նազարընտան գու-թթուլմուշ պէօյիւք պիր ճինայէթ օլապիլիր, իլէրուտէ էլ-պէթթ պունը տա էօյրէնիրիզ, տէտի։

Պու սըրատա թէվգըֆխանէնին գաբուսը աչըլըը, մահ-բուսիյնտէն իսթինթագա չաղրըլանըլարըն իսիմլերինի եատ իտէն պիր մէմուրըն սէտաոը, իսի ըէֆիւգի ֆէլաքէթին միւ-քեալէմէլէրինի իսլալ իթմիշ իսի. չաղրըլանըլարըն միյանըն-տա ժան-ժուտի տէ տաիսիլ օլսուղունտան, Րընէ եալը-նըզ գալարագ ֆէնոա հալտէ ճանը սըգըլմագա պաշլաոը. ժան-ժուտի անճագ էօյլէտէն սօնրա ավտէթ իտէպիլտի, Րընէ, ժանը կէօրիւը կէօրմէզ.

— Էյ սէօյլէ պագալըմ տօսթում, սէպիլինիզ թաոլիյէ իսիլէճէ՞ք մի, տէտի։

— Տօղրուսընը պէն տէ պիլմէյօրըմ։

— Նէ՞ տէյօրսունըզ։

— Էվվէթ, հագըգաթը սէօյլէյօրում, Ֆիլան-Գաթըը իսապսընին պաննա եիւքսէթմէք իսթէոիյի սըրգաթըն վու-գու պուլտուղու կիճէ, պէն Բանիյնտէ օլտուղումա տայըը շահիտլէր տինլէթտիրտիմ իսէ տէ, պիր ֆայիտէ հասըլ օլմտաը։

— Նէ՞չին։

— Անըն իշին քի, պէն զաոըլթա նազարընտա բէք ֆէ-նոա թանընմըշըմ. միւսթանթիգ, պու իշտէ մէտհալի եօգ իսէ տէ, օ կիճէ միւթլագա պաշգա պիր ֆէնոայըգ իթմիշ տիր տէյօր։ Չիմոի անլատընըզ ևա՛, պիր ավօգաթա իհ-թիյաճըմ վար, օ ավօգաթ պէնիմ պիկիւնահ օլտուղումը իտտաա իլէ պէրտայէթիմի թահսիլ իտէպիլիր։

— Հիւքիւմէթ թարաֆընտան պիր ավօգաթ թային ի-տիլէմէզ մի։

— Րէամէն թային իտիլէճէք ավօգաթ նէ՞ իշ կէօրէ-պիլիր։

— Օ հալտէ պաշգա պիր ավօգաթա միւրաճաաթ իտէ-պիլիսինիզ։

— (Կիւլէրէք.) Տօսթո՛ւմ, սիզ բէք թօհաֆ սէօյլէ-յօրսունըզ, իւչինճի սընըֆ տավա վէքիլլերինտէն պիրինի պու իշէ տավէթ իթտիք, հիչ օլմազսա սէքսէն ֆըրանգ վէրմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունուրըմ, պէնտէ իսէ պիր բաբալար եօգ։

— Պէն պաշգա եօլտա սիւչինէյօրում։

— Սման սէօյլէյինիզ։

— Պէն զաթէն հուդուգումդն միւտաֆաասը իշին պիր ավօգաթա միւրաճաաթ իտէճէյիմ, օ զէման պիր ավօգաթ-լա ույուշուր հէր իշի պիրտէն բազարլըգ իտէրիզ, մէ-սաֆիֆինի տէ պէն թէսավիյէ իտէրիմ։

— Կէրչէ՞ք մի սէօյլէյօրսունըզ։

— Շիւպհէսիզ։

— Տօսթուա՛, պէնի մինէթթաար իսկյօրսունըզ, արդու իսէրսէնիզ եօլունըզտա ֆէտային ճանէ հազըրըմ, պիլսկյունիզ պիր ալօգաթ վա՞ր մը։

— Պէն ալօգաթլարըն հիչ պիրինի թանըմամ, սիզ թանը՞մըսընըզ։

— Պէնտէ թանըմամ, ֆագաթ պիր կէնճ աատմ վար քի հեր կիւն ալօգաթլէ պաշ պաշա վիրուպ գօնուշաըլար, անա միւրաճաաթ իսէրիմ։

— Բէք էյի միւրաճաաթ իսէրիմ։

Րընէ Մուլէն իւէ Ժան-Ժուաննին քէնտիսինէ միւրաճաաթէ գարար վէրտիրէրի ատլիպանը, թագրիպէն եիրմի էքի եաշլարընտա ալի թավուրը քիպար պիր կէնճ օլուպ, մէվզուֆնէնտէն հիչ պիրի իւէ իսթիւաթ իթմէյէրէք ավելի ատ էնինէ պօյունա ոօլաշը.յօր իտի։

Րընէ, լէֆագաթընտա Ժան-Ժուտի օլտուղու հալտէ, պուլունտուղլարը մէվզուլը թէրք իւէ հէմտան ատլիպանլընըն գարշըսընա չըգարըլար. էն էվվել Ժան-Ժուտի մուսահիպէյհի սէլամլայարագ։

— Ա՛ֆիվ իսէրսինիզ էֆէնտիմ, սիզէ պիր չէյ ոօրաճաղըզ, ատտի։

— (Պարիտանէ.) Սօրունըզ։

— Սրդաատչըրըն պիր ալօգաթտա իհթիյաճը վար տըր. լութֆէն սիզին իչինիզէ պագան ալօգաթըն իսմինի վէ մահալի իգամէթինի խատէր վէրի՞րմիսինիզ։

— Ա՛լօգաթըն քիպար պիր ատմ օլտուղունը պիլմէյօրսունըզ, հէր քէսին իչինի տէրիւհտէ իսէմէզ սանըրըմ։

— Պէօյիւքէրին իւլիվվը ճէնապընտա իթիմատըմըզ վար տըր. պէօյլէ պիր զաթըն, պիր պիչաբէյի միւտաֆտա իսէճէյինէ չիւպհէ եօգ տըր։

— Բէք ալա, միւրաճաաթ իտինիզ, պու ալօգաթըն իսմի Հանըի Տըլաթուր-Վօսիյօ օլսուն, մահալի իգամէթի տէ Սէնթ-Տօմինիգ ճատտէսինտէ տիր։

Պու սէօզլէր հայտուտա բէք պէօյիւք պիր թէէսսիր հա-

սըլ իթմիշ օլմալը իտի քի, վիճուտինին հէր պէրբէթի այրը այրը թիթրէմէյէ պաշլատը, տէլիգանլը պու հալին ֆարքընա վարարագ։

— Նէ՞ օլտուղուզ, նէ՞տէն թէճաճիւպ իտիյօրսունըզ, տէյու ոօրտու։

— Պիր շէյիմ եօգ էֆէնտիմ. Տըլաթուր-Վօսիյո ֆամիլեասընը չօգտան թանըրըմ, իչլէրինտէ ալօգաթ օլտուղունը պիլմէյօրտում տա անըն իչին թէճաճիւպ իթմէ՛տիր...

— Իչթէ շիմտի իչլէրինտէ պիրտէ ալօգաթ նէթիճէմիզ տիր։

— Տիւգ Տըլաթուր-Վօսիյո, տէյի՛լ մի։

— Խա՛յըր, օղլու մարթի Տըլաթուր-Վօսիյո ատը։

— Թէշէ՛ք քիւր իտէրիմ էֆէնտիմ, արդատաշլարըմ պու զաթէ միւրաճաաթ իտէճէ՛ք տիր։

Հայտուտա, պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ ըէֆիվինի չէքիպ կէօթիւրտի, Րընէ օլտատան այրըլընճա, Ժան-Ժուտիկէ։

— Թէճաճիւպինիզին սէպէպինի անլայապիլիրմի՞յիմ, տէյու սիւալ իթմէսի իւղէրինէ, Ժան-Ժուտի իչիթմակի սէօզտէն հալա իսթիղրապ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ, ճէվապընա միւնթազըր պուլունան Րընէ Մուլէնէ։

— Թէճաճիւպիմին սէպէպինի ոօնրա անլատընըզ, շիմտի տէյէպիլիրիմ քի պու խատէր, պու անէ գատար տայիմա աքսինի միւշահատէ իթմակիմ պահտ ու թավակին, արթըգ էյլիկէ տէօնտիւյունէ տէլալէթի խատր, տէտի։

— Բէք կիւղէլ, պէն տօսթունըզ տէյի՛լմիյիմ, էլպէթտէ մէճպուռն օլտուրում, նի՞չին պէնի իւղիւպտէ սէօյլէմէյօրսունըզ։

— Տօսթո՛ւմ, սիպտէն սագլատըղընա համլ իթմէյինիզ։ ֆագաթ շիմտի սըրտատ տէյիլ սիր տէ անըն իչին սէօյլէմէ՛յօրում։

Րընէ Մուլէն, արդատաշըրըն ճէվապ վիրմէք խոթէմէսինի կէօրէրէք սէօզիւ ուզաթմատը, ֆագաթ Ժան-Ժու-

տինին սեօյլեմէ-քաէն չէ-քինակիւ չէ-յէլերի պիհնէն քէշֆ իտէ-պիլմէ-ք իւմիւտի իլէ տէրին տէրին միւլահազալէրէ տալըպ, քէնտի քէնտինէ .

— Նէ՞ զարիպ ֆիքիր , Տըլաթուր-վօտիյօ ֆամիլեասը իլէ պու սէֆիլ մահալուդին էսրարը արտաշնատա նէ մինատի-պեթ օլապիլիր , տէյօր իտի .

Օ կիւն վէ օ կիճէ ժան-ժուանի իլէ Ըշնէ Մուլէն արա-լարընատա էսկի միւպահասայէ տայըր պիր սեօզ աչըմայըպ , պաշդա չէ-յէլերտէն պահա օլուննատու , երթէսի կիւն պեր միւ-թատ ավվելչէ չըդըպ պիրվիքտէ տօլաշտըդըլարը պըրատատա , Ըշնէնին վէրէճէյի մէ-քթուպ իլէ անահատարըն մահալինէ կյ-սալինի տէրիւհատէ իտէն կօժէն , պու իքի մահբէս արդա-տաշընըն ետանարընատա ետագլաչըպ .

— Միւսիւ Ըշնէ , պըբաարըշընըպ հաղը՛ր մը տըր , տէտի ,

— Իվվելթ տօսթում , հաղըր տըր .

— Իօյլէ իսէ սօպալը գօղուշա կիտուպ պիր քէօչէտէ ետան ետանա օթուրալըմ , սիզտէ պանա ուսուլթլէ էմանէթ-լերի վէրիրսինիզ .

43

Իւչ արգատաշ հէման սօպալը գօղուշա կիտուպ պիր քիւշէտէ օթուրտուլար . Ըշնէ քիմսէ կէօրմէ-քսիզին պիր թագրիպ մէ-քթուպ իլէ անահատարը Իօժէնէ վէրտի . մէր-գում էմանէթլէրի ճէպինէ եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա , Ըշ-նէյէ .

— Մէ-քթուպը կէօթիւրէճէյիմ մահալէ չիֆահէն պիր չէյ սեօյլեմէյէճէ՞քսիզիմ , տէտի .

— Պիր չէյ սօրարլատատա իւմիւտ վէ ճէսարէթթ քէլիմէ-լերինի սեօյլերսինիզ , ֆագաթ շունը տա խատպեր վէրէյիմ քի , մէ-քթուպը կէօթիւրէճէյինիզ աբարթըմանատա իքի գա-

տըն վար տըր , պուննար անա իլէ գըզ իսէլէր տէ էմանէթ-լէր վալիտէսինին եէտինէ թէսլիմ իտիլէճէք տիր , անլա-տընը՞ղ մը .

— Անլատըմ , էմրինիզի եօլը իլէ եէրինէ կէթիրէճէ-յիմտէն էմին օլունըղ .

— Թէշէ-ք քիւր իտէրիմ տօսթում , պու հարաքէթը ին-սանիյէթ քանարանէնիզին չիւքրանը օլարագ սիզէ ճիւզիլ պիր էյիլիք իտէպիլիրսէմ , քէնտիմի իլէլ էպէլ պահտըևար ատտ իտէճէյիմ , սաաթ դաչտա չըգաճագտընըղ .

— Սապահըն սէ-քիզինատ , պինատէն ալէյհ սաաթ տօ-դուզտա Նօթըր-Տամ տը Շան ճաատէսինատ օն տօգուզ Նօ-մէրօլը իսանէտէ պուլունաճաղըմ կիպի , սաաթ օն պիրտէ տէ մէմուրիյէթիմի իքմալէ մուվաֆֆագ օլտուղումա տէլա-լէթ իթմէ-ք իւզրէ սիզէ պիր բաքէթ թիւթիւն կէթիրէ-ճէյիմ .

— Թէշէ-ք քիւր իտէրիմ տօսթում .

Իւչ արգատաշ թէ-քրար գալգըպ տըշարը չըգտըլար . Իօժէն ալտճագընը ալտըղը ճիհէթլէ այրըլըպ տիկեր ըշ-ֆիդլերինէ գարըշտը . Ըշնէ օ կիւն ագշամա գատար ժան-ժուանէն այրըլմատըղը կիպի , կիճէնին պէօյիւ-ք գըռմընը տա պիրիքտէ կէչիրտիլեր . ժան-ժուան ույգույա տալտը-ղը զէման Ըշնէ տէ հալա Իօժէնին , վազիֆէսինի իչֆայէ մուվաֆֆագ օլուպ օլատնայաճաղընը տիւչիւնմէ-քլէ մէչղուլ պուլունույօր իտի . սապահ օլուպ տա սէպիլի թախլիյէ ի-տիլմէ-ք իչին Իօժէնի չաղըրտըգլարը զէման պիր աղ մէսեր-բէթ հասըլ իթտի . . . ֆագաթ սաաթ սէ-քիզ պուչուղա տօգուզա կէլինճէ , մէրագ ու էնատիշէսի թէչէ-տիւտ իտէ-բէ-ք քէնտի քէնտինէ .

— Իշթէ չիմտի Նօթըր-Տամ տը Շան ճաատէսինէ վա-տըլ օլմուշ տըր , շիմտի էմանէթլէրի թէսլիմ իտիյօր , իքի սաաթ սօնրատա թիւթիւն բաքէթի կէչճէ-ք տիր քի , պու սուրէթլէտէ իշիմիզին Եօլունատա օլտուղունը անլայաճաղըմ ... ա՜հ , պուննատա մուվաֆֆագ օլապիլսէմ , տէյօր իտի .

Ըընէ Մուլէն, պու նօյտա տիւշիւնմէքտէ իլէն, թէվֆըգիանէնին գաբուսը աչըլտըրադ իչէրիյէ պիր կատինյան կիւտի, եիւքսէք սէս իլէ օն իլի գատար մահբուսիյնին իսմիմլէրինի վէրիպ, խաթինթադա կիտէճէքլէրինի պիլտիրտի. Ըընէ Մուլէն տաճի պունլարըն միյանընտա իտի քի, հէման քէնտի քէնտինէ մէմնուն պիր հալտե.

— Օ՛հ, խաթինթադա կիտէճէյիդ, նիհայէթի սէպէպը թէվֆըգիըմը անլայաճաղըմ. ա՛հ, Լօժէն թիւթիւնիւ կէօնտէրմիշ օլսա իտի, պիլա մուխալիֆէթի մահալի իդամէթիմիտէ միսաֆանթիդ էֆէնտիյէ սէօյլէր իտիմ, իճրա իտէճէքլերի թէհատրիւհաթտէ պէրայէթիմ վէ մասումիյէթիմ կիւն կիպի թէհադդուդ իտէճէյինտէն...

Պու սըրատա ժան-ժուտի արզատաչլընըն եանընա եագլաչըպ մէրդումըն միւլահաղասընը գաթի իթտի, հայտուտ էլինի Ըընէնին ումուդընա գօեարադ.

— Տօսթո՛ւմ, նէ՞ տիւշիւնիյօրսունուդ, տէտի,

— Միւսիւ Լօժէնտէն հէնուդ պիր խասէլը ղուհուր իթմէմէսի պէնի մուդհարըդ իտիյօր,

— Հէլէ շու տիւշիւնախւյինիւդ չէյէ պագընըդ..., սաաթի հէնուդ օնա կէլտի,

— Էվէէ՛թ, սաաթի օն տըր, ֆագաթ պէնիմ վագթըմ միւսաիտ տէյիլ,

Ըընէ, մէյուսիյէթինինն ֆէվգէլատէլիյէ տէլալէթի խէը սուրէթտէ տէրինն պիր ահ չէքտի. օգույանլարըմըդ պու մէյուսիյէթինինն տէպէպինի բէը գօլայ անլաեապիլիրլէը. զէվալը Ըընէյի միւսթանթիդինն հուզուրընա չըդարաճագլար, քէնտիսինտէն իտի վէ մահալի իդամէթի սիւռէ օլունաճագ, հալ պու քի մէքթուպընն՝ եազըսանէսինտէն աըընտըղընա գանտաթի հասըլ իթմէտիքճէ, Ըընէ մահալի իդամէթինի խասէլը վէրմէմէյէ վէ պու սուրէթլէտէ մահքիմ օլմադա մէճպուր օլաճագ տըր քի, պու իքի սուրէթտէ Ըընէ իչինն թաալինի ճալիպը ըղթըրտագ տըր.

* *

Բօլիս միֆէթթիչի միւսիւ Թէֆիէրլէ տիւդ ժօրժ Տըլաթուբ-Վօտիյօ պէյինինտէ ճերէյան իտէն մուհավէրէտէն, միւսիւ Թէֆիէրին, մատամ լա Րէվվայէնին նօթըը Տամտը Շան ճատուէսինտէ իդամէթ իլլէտիյի 19 նօմէրօլու խանէնին հէը թարաֆընը, էմին ատէմլէր վասէթաաը իլէ թէֆթիչ վէ նէզաըէթ ալթընտա պուլունտուրտուղու դարիյնի քիրամէ մազարէթ ալթընտա պուլունտուրտուղու դարիյնի քիրամէ մալիմ տիր:

19 նօմէրօլու խանէնին ալթ գաթընտա վէ սօղադ իւղերինտէ տիւքեանընմընը պիր եէր պուլունտուղունան, խաղերինտէ տիւքեանընմընը պիր եէր պուլունտուղունան, խանէնէ սահիպի հէման օրայա պիր չարապճը կէթիրիպ օթուրթմուշ իտի. Ըընէնին թէվգըֆընտան պիր կիշի սօնրա բօլիս գօմիսէրի Թէֆիէր, էլպիսէյի բէամիյէսինի լտպես օլտուղու հալտե կէլիպ սօղրու մէզքիւր չարապճը տիւքեանընա կիրտի վէ պաղը կէօնա մալիւմաթ ախպինէ թէչէպպիւս իթտի. ֆագաթ չարապճը, բօլիս իլէ միւնասէպաթտէ պուլունմադը աալա արղու իտէր թագըմընտան օլմատըդը ճիհէթլէ, իշլէրինին չօգլուղընտան պահս իտէրէք Թէֆիէրի պաչտան սաիմադ խաթէտի իտէ տէ մուվաֆֆագ օլմայընդ ճէվապ վէրմէյէ մէճպուր օլտու.

Գօմիսէր, 19 նօմէրօլու խանէտէ սաբին օլտընդտը խապէրտար իթմէքսիզին թահդըդաթ իճրատը իլէ մէշղուլ պուլունտուղու սըրատա, խանէնին էօնիւնտէ վէ քէօյլի գըյաֆէթինտէ իչի նէֆէր բօլիս մէմուրըտա, օ ճիվարտէ տօլաչմագտա վէ զահիրէն հիչ պիր շէյէ տըդդաթ իթմէյօր խիշ կիպի կէօրիւնէրէք, կիրէնլերի չըդտընդտը Թէֆիթիչ իթմէքտէ խոիլէր.

Թէֆիէր, չարապճըտան իչէ եարայտաճագ սուրէթտէ մալիւմաթ ալտըդտան վէ մայէթինտէքի քէօյլի գըյաֆէթլի բօլիս մէմուրլարընա, կիզլի պիր իշարէթ իլէ իդթիդա իտէն թալիմաթը վէրտիքտէն սօնրա, տօղրու պու խանէնին դարուճըսը եանընա տօղուլտու, իսկիտա զէմին ու զէմանէ ժուվաֆըդ զայէթ իլթիֆաթքեարանէ պիր սուրէթտէ պաշլայարագ, քէնտիսինտէն Թալէպ իտէճէյի

մուավէնէթ , մէմալիքը էճնէպիյէտէն ֆըրանսայա կելիպ պիր թագըմ ֆէննալըգլար էյդա իթմէք սէվտասընտա պուլունան պաղը սէրսէրիլէրին տէրտէսթի իչին օլսուդունը վէ պու պապտէ բօլիս նէզարէթինին , քէնտի մուավէնէթինէ միւհ-թաճ պուլունսուդունը պէյան խոյնճէ , գաբուճը գատըն հայրէթ իլէ .

— Աման եա Բապպիմ, խանէմիզտէ պու մադուլէ սէրսէրիլէը վար քի . . .

— (Սէօզինի քէսէրէք .) Թէլաշ իթմէյինիզ մուտամ, սօնրա օ սէֆիլէրի էլտէն գաչըրըրըզ :

Զէվալը գատըն տիւչարը խէվֆ ու տէհշէթ օլարագ ատէթա պայըլմագ տէրէճէսինէ կելմիշ իտի . քէսիք վէ իհ-թիղաղը պիր սէօյլէ սուալինէ Թէբրար իտէրէք .

— Միւսի՛ւ , կերչէ՞ք մի սէօյլէյօրսունըզ, խանէմիզտէ պէօյլէ ատէմլէը վա՞ր մը տըր , տէտի :

— Հագըգաթը սէօյլէյօրում . . . ֆագաթ կիւրիւլթի լաղըմ տէյիլ, սիւքիւթ իտինիզ :

— Օ հալտէ պէնտէն նէ՞ խըտմէթ պէքլէյօրսունըզ :

Թէֆֆէը , գաբուճը գատընըն սուալինէ ճէվապ վիրմէ-յուպ հէման ճէպինտէքի չըղտանտան պին ֆրանգըզ պիր պանգա գայմէսի չըդարտագ մտտանըն իւղերինէ վազ իլէ .

— Պունը կէօրիյօրսունըզ, տէտի :

— Էվվէթ կէօրիյօրում, պիր պանգա գայիմէսի .

— Պու պանգա գայիմէսինի գազանմագ իսթէ՞րմիսինիզ :

— Էլպէթ , ֆագաթ պու գայիմէյէ մալիք օլմագ իչին նէ՞ եարմագըզըմ լաղըմ կէլիյօր :

— Էմրիմէ իթտաթ իտէճէքսինիզ :

— Էօյլէ իսէ իչ գարարըլաչտը տէմէք տիր . սիզ հէման էմր իտինիզ :

— Գօճանըզ վա՞ր մը :

— Խայր , իչ սէնէ էվվէլ վէֆաթ էթտի , չօճուգլա-ըմտա եօգ տըր :

— Սգրապանըզ վա՞ր մը :

— Պիր գարտաշըմտան պաշգա քիմսէմ եօգ :

— Գարտաշընըզ նէ՞ իչ եաբըյօր :

— Թաչրատա պիր չապգաճը ֆատրիդտաբնատա չալը-չըյօր :

— Գա՞չ եաշընտա տըր :

— Թագրիպէն էլլի եաշընտա վար :

— Սիզի կէօրմէյէ կէլիյո՞ր մը :

— Ատա . . .

— Պու խանէտէ պուլունանլար պիրատէրինիզի թանը-մադըր տէյի՞լ մի :

— Նա՞տըլ թանըյապիլսինլէր , օն պէշ սէնէտէն պէրի Բարիզէ կէլտիյի եօգ :

— Էօյլէ իսէ պու իշիմիզէ բէք եարայաճադ տըր :

— Պիրատէրի՞մ մի իշինիզէ եարայաճադ :

— Էլպէթտէ . . .

— Լութֆէն սէօղիւնիւզի իյդահ իտի՞րմիսինիզ :

— Պու ատի պիր մէսէլէ տիր մտտամ, պէն պուրա-տան կիտէր կիթմէդ սիզ տէ խանէտէ պուլունանլարա պի-րատէրինիզտէն պահս իտէրսինիզ, հաթտա պիրատէրինիզի օն սէնէտէն պէրի կէօրմէտիյինիզի վէ եարէն ատպահ Բա-րիզէ կէլիպ պիր գաչ կիւն պուրատա գալաճադըը պէյան իլէ ըղհարը մէսէրրէթ իտէրսինիզ :

— Ֆագաթ հագըգաթ պիր գաչ կիւն օօնրա մէյատա-նա չըգար , գարտաշըմ ֆատրիդտատան այրըլմադ քի պու-րայա կէլսին .

— Պիրատէրինիզ կէլէմէզտէ , բօլիս նէզարէթի տախի-լինտէ թաչրաչարըն հալինի թագիտատէ մտհիր բօլիս մէ-մուրլարը եօգ տէյիլ ա՛ , պիրինի պու գըյաֆէթէյլէ սիզէ եօլլարըմ, սիզ տէ ան պիրատէրինիզ մէգամինատա գապու-իտէրսինիզ վէտաէլամ. մէմուր պիր քէրէյ պուրայա պու եօլատա նէրէյէչինճէ, խանէնիզտէ սարին օլանլարըն հէր հալ-նի թէֆթիշ իտէր , քիմտէ պու հալին ֆէրգինատէ օլմագ .

— Աման եա Բապպի , պու գատար քէնտի հալինտէ ,

նամուսը, թէպակիչէլի քիրաճըլարըն իչինէ էօյլէ սէրսէրի-
լէր պուլունապիլի՞ր մի։

— Իճրաաթըմա գարշը իթիրազ իթմէնիզի իսթէմէմ...

— Խանէ սահիպինին պունտան մալիւմաթը վա՞ր մը
որը։

— Խայըր, հէմ անըն տա հիչ պիր չէյտէն խապէրտար
օլմասընը իսթէմէմ։

— Կէօնտէրէճէյինիզ առէմի նէ՞րէտէ եաթըրաճաղըմ։

— Պու օտատա...

Գարուճը գառըն մանիտար պիր նաղար իլէ Թէֆէլին
եիւզիւնէ պագարագ։

— Նա՞սըլ օլուր եա... տէմէսի իւզէրինէ, Թէֆէլ գա-
րուճը գառընըն մագասընը անլայըպ կիւլէրէք։

— Կէօնտէրէճէյիմ մէմուրըն ախշագընտան վէ իֆֆէթ
ու նամուսընտան պէն մէտուլ օլուրում, պուրատա եաթ-
մասը պահսընա կէլինճէ, պիրիքտէ պիր սէյահաթ գարէօ-
լասը կէթիրէճէք տիր քի, պու տա եաթմասընա քիֆայէթ
իտէճէք տիր։ Թապկի պիրատէրինիզին օրատա եաթըրըլմա-
սը տա հիչ քիմսէնին նաղարը տըդդաթընը ճէլպ իտէմէզ։

— Կիճէ վաղթը կէլէնէրէ գարունըն իրինի քի՞մ չէ-
քէճէք։

— Էլպէթտէ օ չէքէճէք, կիրիպ չըդանլարը կէօրմէսի-
նէ քի՞մ մանի օլապիլիր, խուսուսի իլէ սիզ տէ իդամէթ
իտէնլէրին էսամիսինի միւպէյինին պիր գըլթա տէֆթէր տէ
վէրէճէքսինիզ տէյի՞լ մի։

— Օ հալտէ պու պին ֆըրանգըդ գայմէյէ մալիք օ-
լապիլէճէ՞քմիյիմ։

— Հա՛յ հա՛յ, գայիմէյի չիմսիտէն ճէպինիզէ գօյա-
պիլըրսինիզ, սիզէ պունտան պաշգա պիր սէօզիւմ եօք որը,
հալընըզ թէտապիրլի վէ իհթիյաթը տավրանմանընըզը իսթէ-
րիմ։

Թէֆէլը, մասանըն իւզէրինէ պուլունան գայիմէյի
գարուճընըն թիթրէմէքտէ օլան էլէրինէ սըգըշըրըգ-

տան սօնրա չըդըպ կիթտի. պիր սաաթ սօնրա պիւթիւն
խանէ խալգը գարուճը գառընըն Գըլօտըրիգալ նամընտա
օլան պիրատէրինին կէլէճէյինի խապէր ալտըլար։

Ֆիլհագըգա էրթէսի կիւնի ալէսսաղահ 19 նօմէրօլու
խանէնին գարուսը էօնիւնէ պիր արապա թէվագուֆ ի-
տուպ, տէրսինէնէն էլլի եաշընտա, պաշտան այագը գա-
տար քէօյլի գըյաֆէթինէ վէ քէօյլի չէհրէմինէ պիր ա-
տէմ էնիպ խանէյէ կիրտի. գարուճը գառըն հէմսի խթիգ-
պալինէ գօշարագ նէգտիկերինէ էօյլէ սալըլտըլար աղա-
տըլար քի, պու հալի կէօրէն խանէ խալգընըն էքսէրիսի,
պու սաաթէ վագարըլըգըն ֆալգընտա օլմատըգլարը իչին
պայագը միւթէէսիր օլմուշլար իսի։

Թէֆէլը, պիր իչի սաաթ սօնրա պագը կէօնտա մալիւմաթ
ալմագ իւզրէ եինէ մահուա խանէյէ կէլիպ, կէօնտէրտիկի
մէմուրըն արզուսը վէճճ իլէ բուսույա օթուրատուղունը վէ
քէմալի տըդդաթըա էթրաֆը մուսայէնէտէն կէչիրտիկինի
կէօրէրէք մէճմուն օլտու։

Թէֆէլը, պունընլա իրթիճա իթմէյուպ տիկէր իչի մէ-
մուրատա սըմսար դըյաֆէթինէ սօգըպ խանէնէն բիչկա-
հընտա վէ չէրագը տիւքեանընտա պուլունտուրույր իսի.
պունտան մագասաը, մատամ Մօնթիկէ իլէ կէօրիւշմէք ար-
զուսընտա պուլունուր պիր առէմ կէլուպտէ գարուճը գա-
տընտա միւրաճաաթ իտէճէք օլուրտա, հէմսի էվվէլճէ գա-
րարլաշարըրըլտըգը իւզէրէ իչի իւչ տէֆթա ըզըգ չալարագ,
տըշարըտտա պուլունան մէմուրլարտան պիրի վասէթտաը իլէ
օ չահաը թէագըպ իթտիրմէք իսի. պու սուրէթլէ կէլէճէք
առէմինէրէ կիթտիկի վէ քիմիլր իլէ կէօրիւշուիւի թահ-
գըզ իտիլէճէք, վէ կյճապ իտէրսէ տէրտէսթ օլունարագ մի-
սիս Թէֆէրէ թէսլիմ իտիլէճէք իտի։

Իչի իւչ կիւն միւթէմատիկէն իճրա օլունան թէագը-
դաթը միւքեմմէլէտէն պիր ֆայտէ հասըլ օլմայընճա, Թէ-
ֆէր պիւղարտուր չէրիքը մէլանէթի օլան տիւգ Տըլտթուր-վ.օ-
տիօնըն նէզտինէ կիտէրէք, մատամ լա Բէվվայէնին հալե-

թը նէզիտէ պուլունտուղունը վէ իդամէթկեահլարընա էթիյէն Լօրիյօ նամընտա պիր տօղթօրտան պաշգա քիմսէնին կիրմէտիկինի խապէր վէրտի։

Րընէ Մուէնիլէ Ֆան-Ֆուտինին, Սէնթ-Ըլեաժի հարբսխանէսինտէ վէրտիքլէրի մէքթուպ վէ անահթարը, մատամ լա Րէվվայէյէ թէալիմ իթմէք վաղիֆէսինի տէրիւհտէ իթմիշ օլան Լօժէն. ալաֆըրանկա սապահըն սէքիզինտէ մահբէստէն չըգմըշ վէ սաաթ տօգուշ սուլարընտա մատամ լա Րէվվայէնին խանէսի էօնիւնէ վարըլ օլմուշ իտի. պուրատա պիր միւտատէթ թէվազուֆ իտէրէք տիւչինմէյէ պաշլատը վէ քէնտի քէնտինէ.

— Եիմի պու գատընլարըն հանկը գաթթտա իգամէթ իլէտիքլէրինի գաբուճըյա տօրտաճագ օլուրսատ, պէնտէն պիր չօգ շէյլէր տօրմադա գալդըշաճագ տըր քի, պէն պունլարըն հիչ պիրինտէն խօշլանմադըմ. ա՛հ, մատամ Մօնթէխյէնին հանկը գաթթտա իգամէթ իթտիքլէրինի պիլսէ իտիմ, գաբուճըյա հիչ պիր շէյ սէօյլէմէքսիզին հէմտան էօգրընյա չըգար էմանէթլէրիմի թէալիմ իտէր իտիմ. պու ճիհէթի տօրմադ պէնիմ իտթրըմա կէլմէտիյի կիպի անլէրին տէ իտթրըլարընա կէլիպ տէ սէօյլէմէտիլէր. պու իշ էհէմմիյէթլի պիր մէսէլէ տիր, անա կէօրէ թէտպիրլի տավրանմալըյըմ. հայտէ ճէսարէթի, տէյէրէք հէմտան տըշ գաբուճյա եադլաշը։

Իչէրիյէ կիրմէյէ տավրանտըղը սըրատա, չարապճը տիւքեանըտտան սըմնար գըյաֆէթինտէ պիրինին չըգտըղընը վէ աղըընտա թիւթիւն չըպղընըն տիւտանընը տավուրմագ տա օլտուղունը կէօրիւնճէ, պիրտէն պիրէ պաշտան այադա գատար թիթրէտի վէ հէմտան օ մէվգըտտան տավուշարագ ճատէնին բիյատէ գալտըրըմընա կէչիպ մընըլտտանարագ։

— Հայ շէյթան հէրիֆ, պու սըմնար տէյիլ տատէթա բօլիս խաֆիյէսի տիր, տանքի քէնտիսինի թանը յատտըմ էօյլէ՞ մի. պէն անա պիր օյուն եարայըմտա օ տա պէյէնմին, տէյէրէք, տալա թէլաշ էսէրի կէօսթէրմէքսիզին հէմտան պիր սիկարա եարմաղա մէշղուլ օլտուղու սըրատա, թէպալիլ գըյաֆէթի իթմիշ օլան տատէմտէ գաբունըն էշխյէ իւզէրինտէ օթուրմուշ իտի. էօժէն, սիկարասընը եագմադըղընտէ օթուրմուշ իտի։ Ամէրիգա Պիրլէշմիշ Տէվլէթլէրի Ճումհուրիյէթինի մէշղուլ պուլունտուղու էնատտէ, 19 նօմէրօլու խանէյէ մէշղուլ պուլունտուղու էնատտէ, 19 նօմէրօլու խանէյէ տէն քէօյլի վէ ամէլէ գըյաֆէթինտէ պիրինին չըգտըղընը վէ օպիր տատէմին եանընա եագլաշըպ գօնուշմագա պաշլատըղընը կէօրիւնճէ, հայրէթ ու թէֆճիլպէ պիր գաթ տատա արթարագ։

— Նէ՞ շէյթան շէյլէր, իչթէ պիր իբէն իբի օլտուղու իչին մահբէսե աթըլմըշ վէ պիր գաչ տէֆա ճէզայա չաբըբըլմըշ պիր աերսէրի խե տէ, հէնուզ պիւսպիւթին ինանկյէթինէն մահրում օլմամըշ օլտուղունատան, պու գաբարը վէրտիքտէն սոնրա, էվվէլճէ պիր գաչ տատըմ թէպատա իւա իթմիշ օլտուղու 19 նօմէրօլու խանէյէ եագլաշըը. սըմնար, հալա էշխին իւզէրինտէ օթուրուպ պիկարասընը թիւթտիւմէքտե իտի. ֆագաթ քէօյլի ամէլէ գըյաֆէ-

44

Լօժէն, հէր նէ գատար էհլի ֆէսատ տահապընտան օլտուղու իչին մահբէսե աթըլմըշ վէ պիր գաչ տէֆա ճէզայա չաբըբըլմըշ պիր աերսէրի խե տէ, հէնուզ պիւսպիւթինինանկյէթտէն մահրում օլմամըշ օլտուղունատան, պու գաբարը վէրտիքտէն սոնրա, էվվէլճէ պիր գաչ տատըմ թէպատա իւա իթմիշ օլտուղու 19 նօմէրօլու խանէյէ եագլաշը. սըմնար, հալա էշխին իւզէրինտէ օթուրուպ պիկարասընը թիւթտիւմէքտե իտի. ֆագաթ քէօյլի ամէլէ գըյաֆէ-

Թինաէ օլան բէֆիգի կէօրիւնմէյօր իսի , Էօժէն , էվել է-միրսէ խանէնին բէնչէրելէրինի մուայէնէ իմմէք իւզրէ պաշընը եօգարբյա գալըրըզ պագտը . խանէնին իքինճի գաթընըն բէնչէրելէրինաէն պիրինին ալթընաա գալըն հու-բուֆաթլա եաղըլը պիր լէվհա կէօրսիւ . պու լէվհաաա եա-լընըզ չու լըի քելիմէ մուհարբեր իսի ,

Լ Ա Ր Պ Ո Ւ Յ Լ Ա Թ

Մօտայա կէօրէ եշպիսէ իտնալ իտեր մէշհուր թեզի

Էօժէն պունը կէօրիւնճէ ֆէվգելաաէ մէհնուն օլարագ , վէ աաէթա չօճուգ կիպի էլլէրինի չըրբարագ , քէնաի քէնա-մինէ .

— Նէ՞կիւզել պիր պէհանէ , հէմուն չիմնի եօգարը չը-գարըմ , աէյէրէք , պիլա բէրիա խանէտէն իչէրի կիրսի . գաբուճըյա մնախաուս օտանըն էօնիւնաէն կէչէճէյի էսնա-աէ , էն էվվել օ քէօյիս գըյաֆէթինաէ կէօրսիւյի աաէմ գարչըսընա չըգարագ .

— Էյ , պանա պագընըզ , քիմի՞ խոթէյօրսունըզ , նէ՞-բէյէ կիսկյօրսունըզ , աէյու սօրմասը իլէ , Էօժէն , թէլաշ վէ թէրէտտիւտաէն ազատէ պիր թավը իլէ հէման պու ա-աէմին եիւղինէ պագարագ .

— Նէ՞բէյէ մի կիսկյօրում , պուրատա իգամէթ իսէն մէչհուր թէրզի Լարպույլաթըն օտասընա կիսէյօրում , խա-թէրսէնիզ սիզաէ արգամընըրա կէլէպիլիրսինիզ . . . աէմի ,

Ֆօլիս մէմուրը , Լարպույլաթ նամընա էհէմմիյէթ վիրմէ-յուզ՝ ասըլ մատամ Մօնթէքյէ նամընը իչինմէք արզու-սընտա պուլունտուզունտան , մէյուսէն օտայա կիրսկի կի-պի , Էօժէն աէ հէման մէրտիվէնաէն չըգմազա պաչլատը , վէ իւչինճի գաթա վատըզ օլունճա , Լարպույլաթ նամընըն եաղըլը պուլունտուզու գաբունըն իրինի չէբի վէրսի . գա-բը աչըլարագ օն իքի եաչընտա պիր գըզ արզը վիճուտա ի-տէրէք , Էօժէնէ .

— Նէ՞ իսթէյօրսունըզ միւսիւ , տէյու սօրտու ,

— Մատամ Մօնթէքյէ պուրատա՞ մը իգամէթ իսկյօր ,

— Խա՛յըր էֆէնիմ , մատամ Մօնթէքյէ եանը պաչը-մըզտաքի օտատա օթուրույօր ,

Էօժէն , կէնճ գըզա թէչէբբիւր իմթիհանէն սօնրա , մէզպուրէնին իրայէ իմթիյէ գաբույը չալմազա տավրանը-զը սըրատա , գաբու աչըլարագ Պէրթ կէօրիւնսի . զէվալը գըզ , թանըմատըզը պիր ատէմին գաբուլարը էօնիւնաէ տուրտուզունը կէօրիւնճէ , տիւչարը հայրէթ օլարագ .

— Պիզէ՞ մի կելկյօր իսինիզ միւսիւ , տէյու ,

— Էվվէթ մատամզել ,

— Էօյլէ իսէ իչէրկյէ պույուրունըզ ,

Էօժէն իչէրկյէ կիրտիքտէն սօնրա , Պէրթ՝ մէրգումը թէբէտէն թըրնազա գատար միւատգըգանէ պիր նազար-լա սիւզէրէք .

— Սէպէպը զկյարէթինիզի սօրմազա միւսատէ իսէ՞ը-միսինիզ , տէյու ,

— Մատամ Մօնթէքյէի կէօրէ՞մէզմկյիմ ,

— Սէօյլէյէճէկյինիզի պանա սէօյլէյէպիլիրսինիզ ,

— Սաֆ իսինիզ մատամզել , պիզգաթ մատամ Մօնթէքյէի կէօրմէք իսթէրկյիմ ,

— Մկյա՛ւ , վալիտէմ բէք իսասթա տըր , չիմնի պիր ազ ույգույա տալըտ տէ անըն կյին . . .

— Մէսէլէ զայէթ մուհիմ տիր մատամզել , բէճա իտ-բիմ հէման քէնտիսինի ույանտըրընըզ , զայպ իտէճէք վագ-թիմիզ եօգ , գիրա չու տագըգալար բէք գըյմէթլի տիր ,

Եանընտաքի օտատա եաթմազտա օլան խասթա պու կիւրիւլթկյի էշինթմիշ օլմազլա , զայէթ գաիֆ պիր աէտա իլէ .

— Պէ՛րթ , քի՞մ կելսի , նէ՞ իսթէյօրլար , եօգսա տօգ-թօ՞ր մը կելսի , տէյինճէ , Պերթ , զկյարէթճկյէ .

— Իչթէ վալիտէմ ույգուտան ույանտը , ազընճըգ պէք-լէյինիզտէ խապէր վէրէյիմ՝ , տէյէրէք , վալիտէսինին օ-

տասընա կիրսի վէ թանըմատըղը պիր ատէմին փէնտիսի ի-
լէ կէօրիւշմէք իսթէմէյինի պիլսիրինճէ , խատթա գատըն
Րընէ Մուլէնի խաթըրըյարագ .

— Գըզըմ, պու կէլէն ատէմի հէման չիմոի եանըմա
կէթիր , տէմի ,

Պէրթ , վալիտէսինին էմրինէ իմթիսալէն Իօժէնի տէր
հալ վալիտէսինին եամմագտա օլսուդու օտայա խոխալ
իթտի . մատամ լա Րէվվայէ , Իօժէնի կէօրիւնճէ .

— Միւսի՛ւ , պէնի կէօրմէք իսթէմիշինիզ էօյլէ՞ մի ,
տէյու սօրսու ,

— Էվվէ՛թ մատամ , սիղինէյէ պիր ազ միւսագաթ իթ-
մէք իսթէյօրում , ֆագաթ սիղէ թէվտի խաէճէյիմ սըր-
Րը՝ եալընըզ սիղին պիլմէնիզ մանէլուպ սըրը . պու հալաէ
եալընըզ պուլունմալըյըզ ,

Պէրթ , քէմալի հայրէթլէ օտատան տըշարը ջրգտըղընա-
տա , խատթա գատըն Իօժէնէ խիթտապէն .

— Միւսիւ , իչիթէ եալընըզ գալարգ , արթըգ սէօյլէ-
յինիզ , քիմի՞ն թատրաֆընատան կէլիյօրսունըզ , տէյու սիւալ
իթտի ,

— Րընէ Մուլէն թատրաֆընատան կէլիյօրում,

Մատամ լա Րէվվայէ , Րընէ Մուլէն նամընը իչիտիր ի-
չիթմէզ նիւզիւնատ ալայիմի մէմուներիյէթ քէյատա օլսու .
Թէլաշ վէ խէյէճան իլէ ,

— Մահրէսատէն չըգաը՞մը , տէտի ,

— Խայըր մատամ , չըգմըշ օլսա իտի , էլպէթտէ պու-
րայա կէլէճէք իտի . ֆագաթ հէնուզ օ սատատէթէ նայիլ
օլամատըղը իչին , սիղէ վէրմէք արզուսընատա պուլունատու-
ղու իչի էմանէթինին թէսլիմինէ պէնատէնիզի վէ քիլ իթտի ,

Իօժէնն , պունը տէյէրէք Րընէ Մուլէնին էմանէթլէրի-
նի , եանի մէքթուպ իլէ անահտաըը տէրհալ թէսլիմ իթ-
տի . տուլ գատըն իսկ, մինինէթտարանէ.

— Թէչէքքիւր իտէրիմ միւսիւ , պաչգա պիր սըրսարըշ
եօգ մը սըրը , տէտի ,

— Էվվէթ մատամ, պիր սըրսարըշը տահա վար քի , օ
տա շու իչի քէլիմէտէն իսպարէթ տիր «ճէսարէթ , իւմիւտ»
իչթէ մէմուրիյէթիմ խիթամ պուլտու , արթըգ միւտատա-
ֆէնիլէ կիտէճէյիմ. ֆագաթ մուֆարէգաթլըմտան էվվէլ
մէնաֆիինիզ միւթէալիգ պազը շէյլէր սէօյլէմէք արզու-
սընատա պուլունույօրում;

— Սէօյլէյինէյ միւսիւ , սիղի տինլէյօրում. . .

— Մատամ, սէօպլէրիմի արզդաթլա տինլէյինիզ, պու-
րայա կէլիր իչէն խանէնիզին թահսը թէֆթիշէ պուլունա-
տուղունը կէօզիմի կէօրտիւմ, սիղի թէճէսսիւս իտէն իչի
բօյիս մէմուրլարընատան պիրի սրմատար գըյաֆէթինատ օլուպ ,
դաբունըն էօնիւնատէն պիր եէրէ այրըլմայօր , տիկէրի տէ
քէօյլի պիր ամէլէ գըյաֆէթինէ կիրէրէք գաբունըն օ-
տասընատա տուրույօր . վագտա պու թէֆթիշտըն սէպէ-
պի պէնճէ մէճհուլ խէ տէ , մատէմ քի չիմոի խատպերատար
օլսունըզ , իհթիյաթլը տավրանմանըզը թահսիյէ իտէրիմ.
մատամ, պէնատէնիզ հէր խըտմէթինիզի իչիտէ հաղըր պիր
պէնատէնիզիմ;

Իօժէնն , պու սէօպլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա եէրլէրէ
գատար էյլէրէք միւհթէրէմ խատթայը սէլամլատը , քէ-
զալիք գաբունտան չըգարքէն Պէրթի տախի սէլամլայըպ օ-
րատան մուֆարէգաթ իթտի , պատէհու սէրի տարըտար իլէ
եիւրիւմէյէ պաշլատը . Էնտայի րահատ պիր բաքէթ թիւ-
թիւն ալտըգտան վէ պիր արապայա ամլատըգտան սօնրա
Սէննթ-Բըլաժի մահբուսխանէսինէ տօղրու եօլա չըգտը ,

Սրտապա սատաթ օնա իչի տագըգտա գալարագ Սէննթ-
Բըլաժի հաբըսխանէսինին էօնիւնատ տուրտու . Իօժէնն՝ ա-
րապագընըն իւճրէթինի թէտիյէ իսլէտիքտէն սօնրա իչէրիյէ
կիրտի . պու էնատատ եօգարըդի պապլարըմընգտա խատպէր
վէրտիյիմիզ կարտիյան թէ.քրար իչէրիյէ կիրտուպ , իսթինթա-
գա կիտէճէք մէվգուֆլարը ալտըպ կէօմիւրմէք իւզրէ պա-
պըրըպ չտպըրըյօր իտի ,

— Իօժէնն , պու սըրատտա գաբույա թէդարրուպ իթմէնին

խնբեանը օլմասըղընը անլայարադ , մահբուսլարը Ա.տլիյէ տայիրէսինէ նագլ իտէճէք օլան ալապանըն էանընընա տուրմաղա մէճպուր օլտու . պիր Թարաֆտան հաբըսլար տա պիրըը պիրըը էօնիւնտէն մուրուր իլէ ալապայա պինէրէք , գուԹու իչինտէ պուլունան սարտէլա պալըգլարը կիպի խաԹիֆ օլույօրլար իտի . Լօժէն՝ մէվգու ֆիյինի քէմալի ալըգադմըլա կէօղտէն կէչիրմէյէ պաշլատը , պիրտէն պիրէ Րընէ Մուլէն կէօղիւնէ իլիշտի . . . էվլէճէ պէյնէլբինտէ գաբարլաշընգլարը մուվաֆագըյէԹ ալամէԹի օլան ԹիւԹիւն բաքէԹինի եօգալըը յա գալտըրտը , Րընէ՝ Թէմամ ալապայա պինէճէյի սըրատա Լօժէնի վէ միւԹէագըպէն ԹիւԹիւն բաքէԹինի ատ կէօրիւնճէ , էմանէԹլէրին մահալինէ Թէսլիմ իտիլմէյինի անլայարադ քէնտի քէնտինէ .

— Օ՛հ , արԹըգ հէր իչ եօլունա կիրտի , ատյէրէք ղայրէԹլի մաքինաճը պիր ազ ֆէրահլանտը , արԹըգ միւԹանԹիֆին սօրաճադը սիւալլէրէ տուհուլէԹ իլէ ճէվապ վէրէպինէճէք պիր հալտէ պուլունույօր իտի ,

Մէվգու ֆիյինին իչքնադ իտիլմէյի ալապա Ա.տլիյէ տայիրէսինէ տօղրու իլէրլէմէյի սըրատա , Լօժէն տէ կարտիյանըն եանընընա եագլաշարադ Րընէ Մուլէն նամընընա կէԹիրտիյի ԹիւԹիւն բաքէԹինի Թէսլիմ իլմտի ,

Թէֆէր , տիւգ Տըլամուր-Վօակյօնըն չէրիքը ճինայէԹի օլտուղա կիւնտէն պէրի հէր կիւն բօլիս նէզարէԹի իլէ Ա.տլիյէ տայիրէսինի տօլաշարադ , Րընէ հագգընտա կիւզէլ կիւզէլ մալիմաթ իտինաինէ սայ ու ղայրէԹ իտիյօր իտի . պու սուրէԹլէ Րընէնին իտինԹագա չաղրըլաճաղընը պիր կիւն էվվէլ եապէը ալարադ , տիւգ ճէնապլէրինէ սուրէԹի աԹիտէ միւնասէբիճ մէքԹուպը եազտը ,

« Տիւգ հազրէԹլէրի .

« Մէնաֆիինիզէ միւԹէալիգ օլան մէսէլէյի մուհիմմէ հագգընտա չինճահէն պագը մալիմաթ իտա իլմէք իւզրէ , պու կիւն էօյլէտէն սօնրա գօնաղընըզա կէլէճէյիմուէն լուԹֆէն վիրուտիմէ միւնԹագըր պուլունմալարընը վէ իհԹիրամաԹը ֆայիգամըն գապուլինի իտիհսամ իտէրիմ , »

Թէֆէր

Թէֆէր , իշպու Թէգվիրէյի պիր սըմսար վասէԹատը իլէ տիւգին գօնաղընտա կէօնտէրտիքտէն սօնրա , քէնտի քէնտինէ .

— Ա.րԹըգ իչի եօլունա գօյտուգ , չիմտիտէ կէօղէրիմիզի աչըգ սէրվէԹիմիզի իգմալ իտմէյինիզ , տէտի ,

Թէֆէր , միւտաֆէԹը մէտիտէէն պէրի զապըԹա վէ Ա.տլիյէ իսրամէԹլէրինէ պուլունտուղունատ , իտինԹագա չաղրըլանըրըն նէ զէման իտինԹագ իտիլտիքլէրինէ վագըգըճ իտի . պիր տագըդա վագըԹ զայ իտմէյուգ տօղրու Ա.տլիյէ տայիրէսինէ գօչտու . Թամ գաբուտան կիրէճէյի սըրատա մէվգուֆիյինի իտինԹագ տայիրէսինէ նագլ իտէն ալապանընտա , Ա.տլիյէ տայիրէսինէ կիրուգ միւսԹանԹիգլէրէ մահտուտ տայիրէնին գաբուտը էօնիւնտէ տուրտուղունը կէօտրիւ ,

Ա.լապանըն իչինտէ պուլունան մէվգուֆիյին միյանընտա Րընէ Մուլէնին տահի պուլունաճաղը քէնտիտինճէ մուհագգագ օլտուղու ճիհէԹլէ , հէման օ Թարաֆա գօչուգ մահբուսլարըն կէԹիրիլէճէճքլէրի վէ պէքլէյէճէճքլէրի միւտաֆէԹ ղարֆընտա , Թահար մուհաֆագատա պուլունտուրուլաճագլարը մահալինի պաշ կարտիյանընըն օտտաընտա կիրտի ,

— Թէֆէր , հէր կիւն պու օտտայա պինի քէրրէ կիրուգ չըգտըրընտան պու հարաքէԹի հիչ պիր քիմսէնինի նագլարը տըգգաԹընը ճէլգ իտմէյէճէյի քէնտիտինճէ մալիմ իտի . օլտատա պուլունտուգտա Րընէնին նէ զէման իտինԹագա կիտէճէյինի կէօրէպիլէճէճէյի կիպի , պատէլ իտինԹագ հագգընտա նէ տիւրլի Թէտտապիր իտիհսագ օլունաճաղընտա վէ քէնտինճէ էն զիյատէ մուհիմմ օլան մահալը իգամէԹինատէ էօյլէնէպիլէճէճէյինէ տալա չիւպհէ իտմէյօր իտի ,

Թէֆէրնին պու օտտայա կիրմէսի իւզէրինատէն պէշ տա-

գըդա կէչոխքահէն ասնրա Բընէ իւէ սայըը մահբուռալար, թահտէլ հըփիլ պաշ կարտիճանըն օտասը էօնիւնտէն մահալի մախտուսէ կէթիրիլտիլէը քի, պուրատա նէօվպէթլէրինի պէքլէյէճէքլէը իտի. Բընէ էմանէթլէրին մատամ լա Բէվվայէյէ թէսլիմ օլունմասընտան գալպի միսթէրիհ օլմազըլա, միւտաէթը ինթիզարը թէնդըս իթմէք վէ օ կիւնէ գատար էնտիշէ վէ մէրագատան պօշ գալան մէյտէսինի տօյուրմադ մադատատը իւէ, մահալի մէզքիւրտէ պագալլըդ իտէն գատընըն տիւքքէնընա եագլաշտը. ալա պիր չիշէ Պուրկօնէը չէրտալը իւէ պէյէնտիկի եէմէքլէրտէն իտթէտի, հէման թատամէ պաշլատը. եէտիկի թատամ ատէթա քէնտինէ գուվվէթի վէրմիշ վէ արթընդ միսթանթիդ իւէ բէնչէլէչմէյէ իպթիտար հասըլ իլլէմիշ իտի։

Ատաթ տէօրտէ տօղրու իտթինթադ նէօվպէթի մաքինաճըյա կէլմէսի իւէ էբի, նէֆէր կարտիճանըն թահտը մուհաֆազալարընտա օլտուղու հալտէ, միսթանթիդ միսիս Գամուս տը Պրէօլն օտասընտա իտտատ իտիլտի. միսթանթիդին օտասընտաքի բէնչէրէնին ճանընտա պիր եաղըտանէ մէվճուտ օլտըգ, միսիս տը Պրէօլ պու եաղըտանէնին էօնիւնտէ արգատը բէնչէրէյէ տօղրու պուլունտուղու հալտէ օթուրմուշ իտի։

Հուզուրընա կէթիրիլէն մէվդուֆէյինտէն քէաֆիէսինին հինի իտթիճվապլարընտա, եիւզէրինտէ բէյտա օլաճագ էն քիւչիւք ալայիմի պիւէնագարը տրգգաթտան տուր թուրթմայօր իտի. միսթանթիդին էօնիւնտէքի եաղըտանէնին ճանընտա տիկէր պիր եազը մատատը վար իտի քի, պուտա մայէթինտէքի զագթ քէտթիխինէ մախտուս իտի։

Մաքինաճը օտայա կիրէր կիրմէգ պիր քէրքէ էթրաֆընտա պուլունանլարտա սիւրաթլա պիրէր նագար ֆընղանթատը, միսթէագըրէն քէմալի հիւրմէթի ու թազիմ իւէ միսթանթիդ վէ քէտթիխինի աէլամյատը վէ քէմալի սիւքիւնէթի իւէ իւէրէյէտի։

Մէվդուֆէյինին եիւզէրինտէքի թէզայիւրտաթէ տահա

էյի վագըթի օլտուխմէք իւէն, տայիտա կէօղէրինտէ պիրէր կէօզիւք պուլունտուրմադը տահէթ իթմիշ օլան միսթանթիդ, Բընէյի կէօրիւը կէօրմէդ նադարը միւտադգըդանէ իւէ թէրէֆէն թընընտա գատար սիւզիւքտէն տօնրա.

— Իտմինի՞դ, տէյու տօրտու։

— Բընէ Մ՚ուլէն...

— Նէ՞րէտէ տօղտունըդ։

— Բարիզտէ, Սէնթ-Անթուան ճատտէսինտէ 185 նօմէրօլը իտտանէտտէ։

— Գա՞չ եաշընտասընըդ։

— Օթուզ եաշընտայըմ։

— Սէնտիքա՞ընըդ։

— Մաքինաճըըդ...

— Ֆամիլեանըդ վա՞ր մը։

— Խայըը էֆէնտիմ, հաթտա ուզադ վէ եագընն ադրամ պիլէ եօգ տըր։

— Լ՚օնտրատա՞ն մը կէլիյօրտունըդ։

— Լ՚ուվէթ էֆէնտիմ, Լ՚օնտրա ճիվարընտա վագը Բօրթամուրթատան կէլիյօրում։

— Կէլիրքէն Լ՚օնտրատան կէչտինի՞դ մի։

— Բօրթամուրթատա վագը ֆապրիգալարըն պիրինտէ օն սէքիզ սէնէ մուտտիմ մուտտինէլիյինտէ պուլունտուղտան սօնրա, թէրքը խըտմէթի իտէրէք Բարիզէ տաւէթի իտէճէսինի տիկտիր։ Այմ տըրատա եաղընըդ պիր գա՞չ կիւն Լ՚օնտրատա գալտըմ։

— Օն սէքիզ սէնէ եաղընըդ պիր ֆապրիգատա՞ մը գալտընըդ։

— Լ՚ուվէթ էֆէնտիմ...

— Նի՞չին չըգտընըդ։

— Լ՚ակկ ֆապրիգա տահիպի վէֆատի իլլէտիյինտէն, անդն եէրինէ կէլէն տաէմ իւէ ույուշամատըդ։

— Ֆապրիգատա չալըշմատըդընըդ վագըթլար նէ՞ եադըօր իտինիդ։

— Մաքինաճըըդա միսթէալիդ միսթալատաթտէ պու-

լունուր իսիմ. մալիւմը ալիլէրի տիր քի էրպապը սէնաթ հիչ պիր վագըթ ֆիքրի թէրադդրսան ադատէ օլամազլար . . .

— Ֆըրանսասան ֆիրար խոուպ տա Բօրթամուէթտա պուլունան սէրսէրիլէր իլէ կէօրիւշմէ՞զմի խոհնիզ,

— Բօրթամուէթտա պուլունտուղում միւտաֆէթ զարֆընտա իբի իւչ տէֆա պաղըլարընա թէսաոիւֆ իթմիչ ուսէմտէ, էֆքեար ու մէսլէքճէ ադամըզտա բէք պէօյուք միւսաֆէնէթ պուլունտուզունան իլգիէթ խոհլմէսի,

— Պու սէօզիւնիւզէ իթիմատ խոէհիմ . . . օ սէրսէրիլէրին ֆիքիրլէրի բէք ֆէնտա ադը տէյի՞լ մի,

— Իչթէ պէնտէնիզտէ անըն իչին քէնտիլէրի իլէ կէօրիւշմէզ խոհմ ա՛,

— Հիչ անլէը իլէ միննասիպէթտէ պուլունմատընը՞զ մը,

— Գոթան,

Միւսիւ Գամուս ատը Պըրէօզ պիր միւտաէթ սիւքիւթ խոէրէք գարշըսընտա պուլունան մէվգուֆը տահա պէյատէ պիր տըգգաթլա մուայէնէ իլլէտի. Բընէյէ կէլինճէ, վիճտանընտա գարշը մահֆիւմ օլմատըդը իչին բէք սաքին վէ թէլաշընըզ պիր հալտէ պուլունուէօր խոհ. պու հալի՝ միւսիւ Գամուսը տա հայրէթտէ պըրադտը. Նէտէն ոօնրա միւթանթիզ սէօզէ պաշլայարադ.

— Բօրթամուէթտաքի սէրսէրիլէր միյանընտա իթալէտէլար տա վա՞ր մը, տէտի,

— Վար տըր էֆէնիմ,

— Զո՞գ մը,

— Օն իբի գատար օլտուղունը բիլմայէթ խոհյօրլար խոհ,

— Քէնտիլէրինի թանըյո՞րմուսընըզ,

— Էվվելճէ տէտիյիմ կիպի պիր գաչընը կէօրմիւչ խոհմ. ֆագաթ արամըզտա իլգիէթ ոօդ խոհ, հալընըզ խոհմ. ֆագաթ արամըզտա իլգիէթ ոօդ խոհ, հալընըզ խոհմ. Իւրչինի, պէնէֆէթթո, Փօրթիսիմլէրինի պիլիյօր

— Ձէվապ հաղբրայօթսընդ ա՞յ մի, էօյլէ խսէ ի-ֆաաէնիզ քեամիլէն հալան սբը, ա՞խ։

— Հէտաէթ պուլումայընդ էֆէնամ. օ սէրսէրիլէր լէյ իւլֆէթիմ օլսուղունսան ա՞յիվ, միւճէրրէտ սօղրու ճէվապ վիրմէք իչին տիւչինիւյօրում։

— Բէք կիւղէլ, Բարիզէ նէ՞ իչին կէլսինիզ։

— Պիրինճի մագասադ, ուղուն միւսաֆիրսէն պէրի հասրէթքէշի օլսուղում վաթանըմը գիյարէթ իթմէք սիր. իքինճիսի տէ հէնուզ իսթիքյար օլմադըղըմ իչին սէնաթըմ-սան իսթիֆադաէ իթմէք իւզրէ, հալիմէ մինասիպ պիր իշ պուլմադ իչին կէլսիմ։

— Պաշդա պիր մագասադընդ էօ՞գ մը։

— Խայըր էֆէնամ։

— Եալան սէօյլէյօրսունդ։

— Ֆագաթ էֆէնամ...

— Անճէլէ իթմէյինիզ, պէն սիզէ պուրատաքի թարդը մայիչէթինիզի սէօյլէյէյիմ. սիզ Բարիզէ մուվասըլէթ իսէ-լսաէն պէրի քէսինիզէ իշ արամայօրսունդ, պիւթիւն կիւն Բարիզին մահալլէլէրինի տօլաչարադ պիր պիչարէ գադըն արամադլա մէչղուլսընդ, հագըգաթ պուննան իսթարէթ ա՞յ տէյիւ, պէյրի օ գադըն չէրիքը ճինայէթինիզ օլան պիր մահալիւդ սիր։

— Էվվէթ, Բարիզէ կէլսէյիմ կիւնաէն պէրի պիր գա-դըն արադըղըմ սահիհ սիր։

— Տէմէք օլույօր քի իւթիւրաֆ իսէյօրսունդ։

— Նէյի՞ իւթիւրաֆ իսէյօրում։

— Օ գադընըն չէրիքը ճինայէթինիզ օլսուղունը...

— Իէճա իսէրիմ միւսաֆիրլիգ էֆէնամ, օ գադընը պիչարէ պիր գադըն սբը, նաֆիլէ սույի զաննաէ պուլու-նույօրսունդ։

— Հայտէ էօյլէ օլսուն, ֆագաթ անը արամադ պէհա-նէսի իլէ արգադաչլարընդ օլան սէրսէրիլէրի արամադը-ղընդ նէ՞ մալում։

— Նէ՞ սէօյլէյօրսունդ միւսաֆիրլիգ էֆէնամ, հալա օ սէրսէրիլէրի պէնիմ արգադաչլարը՞մ մը զանն իսէյօրսու-նդ։

— Պու իֆադաէնիզ սուալիմէ ճէվապ տէյիւ սիր։

— Եէմին իսէրիմ քի պէն օ զանն իմթիսիլինիզ սէրսէ-րիլէրսէն տէյիւիմ։

— Իսպաթ լազըմ, սէօզ բարա էթմէդ։

— Նէ՞ եօլսա իսպաթ իսէյիմ, սէօյլէյինիզ էֆէն-տիմ։

— Բարիզէ կէլմէնիզին սօրլ սէպէպինի սէօյլէյէրէք իսպաթ իսէպիլիրսինիզ, սիզէ իսպաէը վէրէյիմ քի եալանը իրթիքեաղ իթմէք հադդընդըգտա բէք ֆէնա սբը։

— Շիմի սրդ իթմիչ իսիմ, հէմ վաթանըմը կէօրմէք վէ հէմտէ քէնտիմէ իշ պուլմադ իչին կէլսիմ... հագը-դաթա պուննան իսպարէթ սիր։

— Բէք կիւղէլ, սիզ Բարիզէ կէլէլի էրէյիճէ պիր վա-դըթ օլսու, պու միւսաէթ զարֆընտա հանկը ֆապրիգա-ճըլարա միւրաճաաթ իթմինիզի սէօյլէյինիզ։

Զէվալը Բընէ, պէօյլէ պիր սուալէ մուխաթիպ օլաճա-ղընը խաթը ու խէյալինէ կէթիրմէմիշ օլսուղունսան, միւս-թանթիգ էֆէնտիյէ տէֆաթէն ճէվապ վէրմէսի պիր աղ միւշկիւլ իսի, տիւչինմէյէ պաշլասը։ Բընէ տիւչինտիւգ-ճէ միւսիւ Դամուս սը Պըրէսօլ տախի միւսթահզիյանէ թէ-պէսիւմ իթմէքտէ իսի, պիր միւսաէթ պէքլէյուպտա Բընէնին հէնուզ ճէվապ վէրմէսինի կէօրիւնճէ։

— Կէօրիւյօրսունդ քի հէր շէյի էյիճէ թահգըգ իթ-միշիզ, շիմի սուալ տէյիշիպ ճէ իֆադաէնիզին բէնկիսէ պաշդալաչսը, պիրտէն պիրէ ճէվապ վէրմէյիշինիզ, օ սէր-սէրիլէրին չէրիքը ճինայէթի օլսուղունուգը իսպաթ իսէյօր, արթըգ ինգիլիզճէ մահէլ եօգ սբը տէյի՞լ մի, ա՞խ։

— Էվվէթ ինգիլիզ իթմէյօրում, հիչ պիր ֆապրիգայա միւրաճաաթ իթմէսիմ, ֆագաթ օ սէրսէրիլէրսէն տէ տէյի-լիմ...

— Վ.իճառանընըզ սիզի պիհուզուր իթմէյօր մը ։

— Աչա . . .

— Տէմէք օլուր քի թէվզըճընըզտա բօլիս մէմուրլարը խաթա իթմիշլէր էյլէ՞մի ։

— Էվվէթ էֆէնիմ, եէմին իտէրիմ քի խաթա իթմիշլէր տիր ։

Րընէ Մուլէն , օ զէմանէ գատար միւսթանթիգին կրատա խլիափի հէր սիւալէ վէ կէօսթէրտիլի սէրթ մուամէլէլերէ զայէթ հալիմանէ վէ սօուգ գան իլէ ճէվապ վէրմիշ իսէ տէ , սիւալլէր ուզանարգճա խէլէճանը գալզի արթարագ զիհնինէ պիր բէրիչանլըզ արզդ օլտուղու սիյմասընտան աչիքեար օլույօր իտի . միւսիւ Գամուս տը Պըրէսօլ պիչարէնին պու հալինտէն պիլ իթիֆատէ պիր իր ուճը եագալայապիլմէք իւմիւտի իլէ սէօզիւնի թէքրար իտէրէք .

— Միւսի Րընէ , մատէմ քի օ սէրսէրիլէրտէն տէյիլ իսինիզ , վէ մատէմ քի անլէր իլէ մինասիպէթինիզ եօգ տը , օ հալտէ սիզի թէվզըճ իսէն բօլիս միւֆէթթիչի միւսիւ Թէֆիէրէ նի՞չին ճէվապ վէրմէք իսթէմէտինիզ , տէտի ։

— Զինքի պիր բօլիս մէմուրընըն , հալընըզ թէվզըճիէ սէլահիյէթի օլտուղունը վէ իսթինթագա մէմուր օլմատըղընը տա պիլիրիմ . . .

— Պու սէօզիւնիզ տօղրու տը , պու սէլահիյէթ պէնիմ տիր ։

— Էվվէթ , պունը տայիմա Թատիգ իտէրիմ։

— Բէք կիւզէլ . մատէմ քի սիզ սէրսէրիլէրտէն տէյիլսինիզ , վէ պիհինտա պուլունտուղունուզը եէմին իլէ իտտաա իսիյօրսունըզ . Բարիզէ կէլէլի պիր հայլի դէման օլտուղու հալտէ նէ՞տէն քէնտինինիզէ պիր իշ արամատընըզ , նէ՞ իչին պիր գատըն արամագ պէհանէսի իլէ մահալլէ մահալլէ վէ գարու գարու տօլաշտընըզ ։

— Ֆամիլեայէ միւթէալիգ պիր սէպէպտէն տօլայը . . .

— (Գահգահա իլէ կիւլէրէք .) Տօսթում , սիզին հանկը սէօզիւնիւզէ ինանալըմ , պունտան էվէլքի ճէվապլարընըզ-

տա ֆամիլեանըզ , հաթտա ուզագտան եագընտան ադրապանըզ պիլէ օլմատըզընը իֆատէ իթմիշ իսինիզ , չիմտի իսէ ֆամիլեա էտրարընտան պահսէ գալդըչընըզ . տիւշիւնիւնիզ , իֆատաթը վագտանըզ եէքտիկերինի նագս իթմէյօ՞ր մը ։

— Էվվէթ , իսթիրաճ իտէրիմ քի ֆամիլեամ եօգ տըր , ֆագաթ հագըզաթը հալտէ պիր ֆամիլեամ վար տըր քի , միւթէդդիլ ինսանլիգէթ պէն անլէրէ ըէք պէօյիւք պիր րապթա իլէ մէրպութըմ , չինքի օ ֆամիլեանըն վէլիսի պէնի սինին սէպավէթիմտէ ալըզ պէօյիւթտի , թէրպիյէ իթտի , անըն սայէսինտէ չու հալէ կէլտիմ , պէնի չալըշտըրըզ սէնատի էօյլէթտի , տիւնեատէ եալընըզ պաշըմա գալտըզըմ հալտէ պէնի ֆամիլեատը միյանընա իտխալ իյլէտի . միւքէտտեր խաթըրէլէրիմի ունութտուրմագ իչին պէնի միւթէսելլի իթտի , պու կիւն օ ատէմ , օ միւհթէրէմ համի վէֆամիշ տիր , ֆամիլեատը իսէ պէօյիւք պիր սէֆալէթ իչինտէ պուլունտույօրլար . իչթէ չիմտի անլատընըզ եա , պէնտէ էվէլճէ պանա իտիլէն էյիքլէրէ պիր միւքաֆաթ իլէ մուգապէլէ իթմէք վէ պու սուրէթլէ պիր վազիֆէյի ինսանէթի էյֆա իյլէմէք իւզրէ օ ֆամիլեայը արամագտա իտիմ ։

— Պու գատար արատըզընըզ հալտէ պարի պուլապիլմինի՞զ մի ։

Րընէ Մուլէն , միւսթանթիգ միւսիւ Գամուս տը Պըրէսօլըն պու սիւալինէ տէֆաթէն ճէվապ վէրմէյիպ սիւքիւթ իթտի , գիրա արատըզը ֆէլէքէթզէտե գատըն , պի զայրի հագգըն նամընա սիւրիւլէն գան լէքէսինի , մատամ Մ՚օնթիյէ նամը թահսընտա կիզլէմէքլէ , օ անէ գատար նամսաքեարանէ վէ սէֆիլանէ եաշայըզ հալինտէն հիչ քիմսէյէ ըէնկ վէրմէմիշ օլան մատամ յա Րէվվայէ իտի . միւթանթիգ միւսիւ տը Պըրէսօլա պիչարէտէն պահս իթմէք իզթիրա իտխյօր իտի . պու հալտէ միւսթանթիգին՝ մատամ յա Րէվվայէյի ճէլպ իլէ խաթխճվապ իտէճէյի թապիյի իտի .

Րընէ մուհաբէմէյէ չըգաճաղը կիւն, օ ղէվալը տա շահիտլէր միյանընտա պուլունարագ օ ղէմանէ գատար կիզլէմիյի նամը ասլիմինի, մուհաբէմէյի ալէնիյէտէ սէօյլէմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունաճագ վէ հեր քէսին նէֆիրէթինի մուճիպ օլաճագ իտի. հէնուզ հիչ պիր չէյտէն խապէրտար օլմայան սէվկիւլի Պէրթի, հեր չէյէ քէսպը վուգուֆ իլէ կէնճլիյինի, հայաթընը ղէհիրլէմէք լազըմ կէլէճէք իտի,

Իչթէ Րընէ պուրալարընը տիւչինէրէք իմթիյարը սիւքիւթ իթմիչ իտի, ֆագաթ միւսթանթիգ թարաֆընտան իյրատ իտիլէն պիր սիւալին, ճէվապսըզ գալմասը միւմքին օլամայաճաղընը տա նագարը տըգգամէ ալարագ ղայէթ միւսթէրհիմանէ պիր սէտա իլէ.

— Միւսթանթիգ էֆէնտի, բէճա իտէրիմ պու մատէյէ տայըը պէնտէն իյզահաթ թալէպինտէ իարար իթմէյինիզ, նամուսըմ իւղերինէ նէմին իտէրիմ քի պու էարար պիր ֆամիլեա սըրրը օլուպ, հիչ պիր վէճհ իլէ օ սէրսէրիլէրէ մինասիպէթի եօգ տըր, մատէմ քի պէրայէթիմի տօղրուտան տօղրույա իսթիհսալ իթմէք միւմքին օլամայօր, օն սէբիպ սէնէ ֆագրիդասընտա չալըշտըղըմատէմին պիրի վէֆաթ իթմիչ իսէ տիկէրի պէրհայաթ տըր. պու դատար արդատաչլարըմ տա վար տըր, անլէրէ միւրաճաաթ իլէ նասըլ ատէմ օլտուղումը թահգըդ իտէպիլիրսինիզ... էմինիմ քի կէրէք ֆագրիդա սահիպի վէ կէրէք օրատա չալըշան պինլէրճէ ամէլէ եէքղէպան օլարագ «Րընէ Մուլէն ճէսուր, էսկի պիր ուսթա տըր, նամուսընա իֆֆէթինէ քէֆալէթ իտէրիզ, պու ատէմ, քէնտինէ իանատ իտիլէն դատահաթատան պէրի տիր» ատէյճէքլէր տիր. պու դատար նամուսլը ատէմլէրին չէհատէթի վէ սըրագը իֆատէսի իտպաթէ քիֆայէթ իթմէ՞զ մի. էլզէթտէ իտէր, չիւնքի օ նամուսլը ատէմլէլէրին հիչ պիրի պու սուրէթլէ լէքէտար օլմամըշլար տըր, տէտիքտէն սօնրա, դօլլարընը իսաչվարի կէօյսիւ իւղերինտէ գավուշտուրըպ, միւսթէրհիմանէ պիր թավր իլէ միւսթանթիգին եիւղիւնէ պագմադա պաշլատը,

Միւթանթիգ միւսիւ Դամուս տը Պըրէսօլ, միւտաէթը մէտիտէէն պէրի օ մէվգըը իշղալ իթմէքտէ վէ հեր կիւն պինլէրճէ աատէմ իսթիհթագ իտուպ, Րընէ Մուլէն կիպի թազալըմը հալ իտէնլէրի կէօրմէքտէ օլտուղունատն, մաքինաճընըն իֆատէսինի տօղրու օլարագ թէլագգը իտէմէմի իսէ տէ, Րընէ Մուլէնին իֆատէսինտէ անպէան կէօրիւլէն գուվվէթ, սէսինտէ հասըլ օլան իհթիյաճ, պայագը քէնտինի միւթէէսիր իյլէմիշ իտի. մամաֆիհ Րընէ Մուլէն կիպի պիսուչ օլտուգլարընա տայըը պինլէրճէ նէմին իտէն վէ սուրէթա մատամ կէօրիւնէն բէք չօգլարընըն, սօնրատան քիւրէք ճէղասընա միւսթահագ ճանիլէր օլտուղունը պիղգաթ կէօրմիւշ վէ արթըգ հիչ քիմսէյէ իթիմատ իթմէմէյէ պաշլամըշ իտի. պինաէն ալէյհ պիր արալըգ Րընէնին իֆատէսինտէն միւթէէսիր օլտուղունատն տօլայը նէֆսինէ իթատ իտէրէք, պարիսատնէ պիր չիվէ իլէ սէօվէ պաշլայըպ.

— Էյ, սէօյլէյինիզ պագալըմ, նէ՞չին սիզի թէվգըֆ իտէն բօյիս մէմուրընա մահալի իգամէթինիզի սէօյլէմէք իսթէմէտինիզ, սէտի.

— Զիւնքի բէք իյէրի կիթտի, հատտինի թէճավուզ իտէնլէրէ ճէվապ վէրմէք ատէթիմ օլմատըդը իչին...

— Բէք կիւզել, ֆագաթ պէնիմ գանումնէն պունը սիղտէն սօրմադա սէլահիյէթիմ վար տըր, պանատա ճէվապ վիրմէյէճէ՞ք միսինիզ.

— Օ հագգընըդը թէսլիմ իտէնլէրտէնիմ.

— Տէմէք օլույօր քի մահալի իգամէթինիզի խապէր վէրճէքսինիզ.

— Հէմտէ տօղրու սէօյլէյէճէյիմ, պէնտէնիզ Բօայալ ճատտէսինտէ 2½ նօմէրօլու խանէնին տէօրտիւնճի գաթընտա իգամէթ իթմէքտէյիմ...

— Օրատա նէ՞ նամ իլէ մարուֆընըզ.

— Ֆէմալի չան ու չէրէֆ իլէ օրատա Րընէ Մուլէն նամը իլէ եաշայօրում. պաշդա խամիմ եօգ տըր, խամիմ թէպմը իլէ եաշայօրում. պաշդա խամիմ եօգ տըր, խամիմ թէպ-

ատլէ լուզում կէօրմէք իչին օրթատա պիր սէպէպտէ ևօգ տըր։

— Օտանըզըն էշհասը սիզի՞ն մի տիր։

— Էվվէթ էֆէնիմ, քէնտի մալիմ տիր։

Միւսթանթիզ միւսիւ Գամուս տը Պըրէաօլ, Րընէնին ճէվապընը միւթէադըպ եաղըհանէսի էօնիւնտէ պուլունան պիր չօգ անախտարլար միյանըննտա պիր տանէսինի ալատագ Րընէ Մուլէնէ իրայէ իլէ։

— Պու անախտարը թանը՛մըսընըզ, սիզին տիր տէյի՛լ մի, չիւնքի պու անախտարը սիզի թէվդիճ իտէն բօլիս մէմուրը գարագօլտա իւզէրինիզտէ պուլմուշ տըր... տէտի։

— Եանլըշընըզ վար միւսթանթիզ էֆէնտի, պունը պէն պիզտէթ վէրտիմ։

— Իէք կիւզէլ, հայտէ պիզտէթ վէրմիշ օլունըզ, շու անախտարլարա պագընըզ, պագալըմ օտանըզըն անահտարընը պուրատա պուլտա՛լիրմիխինիզ։

Րընէ Մուլէն, իչիւնճի տէֆտա օլմագ իւզրէ եիննէ սիւքիւթ իթտի։ Նէ ճէվապ վէրտին, անախտարը նօժէն վատէթտան իլէ մատամ լա Րէվվայէյհ կէօնտէրտիյինի՛ մի սէօյլէտին, պու տալա գապըլ տէյիլ տի։

Միւսթանթիզ, Րընէնին սիւքիւթ թինտէ պիր սէր րիչթէ եադալայտապիլէճէյինի իւմիւտ իտէրէք թէպէսսիւմ իթտի։ Էվէլճէ հասըլ իլէտիյի թէէսիւֆտէն պիւսպիւթին վարէսթէ օլարագ։

— Սիւալ իթտիյիմ չէյ բէք սատէ տիր, սիւքիւթինիզին աէպէպինի անլայապիլի՛միյիմ, ևօգտա անախտարը գաբուճըյա՞ մը պըրագտընըզ, տէտի։

— Գաբուճըյա պըրագմատըմ...

— Օ հալտէ անախտար նէ՛րէտէ։

— Թէվգիճի օլանտուղում սըրտատա ղայպ օլտու։

— Սայըր անախտարլարընըզ իլէ պէրապէտէ տէյի՛լ մի։

— Խայըր էֆէնիմ, անը այրըճա թաշըյօր իտիմ։

— Իգ ամէթկեահընըզըն թահարըլի իտիլէպիլէճէյինի պիլտիյինիզ օրթատան գալտըրտընըզ տէյի՛լ մի։

— Խայըր էֆէնիմ, պիր չէյ եաբմատըմ քի խէվֆ ու էնտիչէմ օլտուն... ղայպ օլտու, խանէմէ կէլինճէ, իսթէմիյիմ գատար թահարըլիյաթ իճրա իտիլտին, պիր չէյ ևօգ տըր քի գօրգայըմ։

— Օնա նէ՞ չիւպհէ, օրթատա պիր չէյ օլմատըզընը պէն տէ պիլիրիմ, ֆագաթ բօլիս նէգատրէթինտէ էօյլէ աէմիլէր վար տըր քի, նէրէյն ալթընտա կիզլէտիյինիզ չէյլէրի պիլէ օրթայա չըգարտապիլիրսըզ...

— Թէքրար իտէրիմ քի, պու ղայրէթլի մէմուրլար պէյհուտէ եօլուլաճագլար տըր։

— Պագալըմ...

46

Րընէ պիր միւտաէթ տիւչիւնտի, վագթըն միւսաատէ իթմէյէճէյինի վէ օ վագըթտան սօնրա խանէսինտէ թահարըխյաթի իճրատը ղայրը գապիլ օլտուղունը նազարը թէհարիյաթի իճրատը ղայրը գապիլ օլտուղունը նազարը թէէմմիլէ ալատագ գալպէն միւսթէրիհ օլտու։ Չիւնքի էրթէսի կիւնիւնէ գատար մատամ լա Րէվվայէ խանէյէ կիրուպ, Ատլույէ մէմուրլարընտան սագլամագ իսթէտիյի մէգթուպը պուլտուղու եէրտէն աշըրմագա վագըթ պուլտապիլէճէգը իտի։

Միւսթանթիզ միւսիւ Գամուս տը Պըրէսօլ սաաթընա պագալագ։

— Խանէնիզտէ իճրա իտիլէճէգ թէհարըխյաթտէ սիզ տէ հազըր պուլունաճագտընըզ, պագալըմ տէտիյինիզ կիտէ հազըր պուլունաճագտընըզ, պագալըմ տէտիյինիզ կի պիր չէյ պուլո՛ւնմայաճագ մը։ Չիմտի վագըթ կէչտի կիճէ իճրա իտիլէճէգ թահարըխյաթի իհթիմալ քի իֆատէնիզի թէէյիտ իտէճէգ տիր։ Ֆագաթ եարըն իճրա իտիլէճէգ թահարըխյաթի իհթիմալ քի պիզիմ թալաֆընըզը միւվէյյէտ ետէ, իւմիւտ իտէրիմ քի պիզիմ թալաֆընըզը միւվէյյէտ

օլուր . տէմէսի իւզերինէ , Րընէ Մուլէն Թահարրիյաթըն էրթեսի կիւնէ Թէէիիր իտիլահիյինաէն տօլայը սօն տէրէճէ մէճիտուն օլարագ , քէնտի քէնտինէ ,

— Ա՛հ ալտանմամըշըմ, Թահարրիյաթ Հարբնա գալտը ... Հալ պու քի քեազըա պու կիճէ աշըրըլաճագ տըր , տէյու միւտահագա Իթթիյի սըրատա , միւսիւ տը Պըրէսօլ Թէքրար Րընէյէ Իրթագէն .

—Իթթինթագնամէնիզ օղուռնաճագ տինլէյինիզ , տէտի ,

Իթթինթագ քեամիլի զագլի Լյէտիյի Իթթինթագնամէյի եիւքսէք սէտա Իլէ օղուտուգտան սօնրա, Րընէ Մուլէնէ ուղատարագ .

— Իմզա Իտինիզ միւսիւ ... տէյինճէ , Րընէ քեազըտը ալըգ իմզալատը քի, պու սըրատա էլլէրինին Թիթրէմէմէտի , միւսթանթիգին տէ զագլի քեամիլինին տէ Հայրէթլէրինի մուճիպ օլտու ,

Միւսիւ տը Պըրէսօլ, ատթըդ վագըթ կէճիրմիշ օլտուղունտան օրատա Հագըը պուլունան կարտիյանլարա , մաղնուէնը կէօթիւրմէլէրինի էմր իթտի . Րընէ լագայտանէ այագա գալգարագ միւսթանթիգ վէ քեամիլինի սէլամլայըգ տըշարը չըգտը , միւտաէթը իտիճվագ պիր սաագտան պիյատէ սիւրմիւշ իտի ,

Րընէ միւսթանթիգին օտասընտան չըգարըդտան սօնրա միւսիւ տը Պըրէսօլ պիր միւտաէթ տիւշինիւգ էլինէ պիր գալէմ ալարագ , սուրէթը ղէյրատ միւնտէրիճ միւզաքերէյի եաղտը ,

«Ա.սայիշի ումումիյէ րէյիսինէ .

«Եարըն սագահլայըն էրթէն Րընէ Մուլէն նամ մաղնուէնըն , իանէսինտէ պիղղագի հագըը օլտուղու Հալտէ Թահարրիյաթի իճրա իտիլէճէք տիր . մէմուրլարըն մաղնուէնը աէյհին իանէսինտէ պուլագիլէճէքլէրի հէր նէվ էվրագ վէ չիւպհէ վէրիճի էշէյը զագլի իլէ պարայա կէթիրմէլէրի լազըմ կէլէճէյի լուզումը Թէֆհիմ օլունմալը տըր , »

Միւսիւ տը Պըրէսօլ իշպու Թէպլիրէյի պիր մէմուրա Թէսլիմ իլէ սաայիշ րէյիսինէ կէօնտէրտիքտէն սօնրա , օ կիւնլիք մէշղուլիյէթինէ խիթամ վէրտի ,

* * *

Թէֆֆէր , օ կիւն ալէսագահ Ա.տիյէ նէզարէթինէ կէլմիշ վէ պաւնտան էվէլքի պագալարըմըզտա հէքեայէ իլլէտիյիմիզ վէճհ իլէ , Րընէնին իաթիննթագընտան նէ նէյթիճէ հաբըլ օլաճաղընը խագէր ալմագ էմէլի Իլէ իաթիննթագ տայիրէսինին տիվանխանէսինտէն ասլա այրըլմամըշ իտի . պինտէն ալէյհ Րընէնին իաթիննթագա կիթտիյինի վէ պիր սաաթ սօնրա չըգարըշընը տա կէօրտիւ , վէ քէնտի քէնտինէ .

— Իշ պիթտի , շիմտի տէ տարէսինի էօյրէնմէք գալտը , հայատ պիր զայրէթ տահա իտէլիմ տէ օ ճիհէթէ տէ վագըթ օլալըմ , տէյէրէք , միւսիւ տը Պըրէսօլըն Թէզքիրէսինին տասայիշ րէյիսինէ կէօթիւրմէյէ մէմուր օլան տաէմէ Հանտաշըպ , իրթէսի սագահ Րընէնին իանէսինտէ Թահարրիյաթի իճրա իտիլէճէյինի իտարէ տահա իտիլէճէյինի իտարէ մէմուրը մէրգումա .

— Միւսիւ Լամպէր , պէն տէ զաթէն բօլիս նէզարէթինէ կիտէճէք իտիմ , սիզէ բէֆագաթ իտէյիմ , տէյէրէք պէրագտէր բօլիս նէզարէթինէ վասըլ օլտուլար . Թէֆֆէր քէնտի օտասընա կիթտի , իտաէմէ տէ ալել ուսուլ մէրքէզ գօմիսէրինինին օտասընա կիրէրէք էվրագը Թագտիմ իթտի ,

Թէֆֆէր , միւտաէթը մէտիտէտէն պէրի զագըթտա վէ Ա.տիյէ խըտամէթինտէ պուլունագտագ , նէզարէթին հէր տիւրլի ումուրընա քէտալ վուդուճ իթտիյինտէն , ատայիշ րէյիսինին իշպու Թէհարրիյաթը պիղղագի իճրա իթտիյէճէյի կիտի , տահ պիր նէֆէրէ տահի Թէվի իթտիյէճէյինէ ադընէն վագըթ օլտուղունտան , պիր արալըգ ատայիշ րէյիսինէ կէօրիւնտիյի սուրէթտէ , պու իշտէ մահիւմտաթը էվէ-

լիչէսի օմագ հասէպլի իլէ քէնտիսինէ հէվալէ իսիլէճէյինտէն էմին իսի ։

Պու էանատէ Թէֆէլրին օտասընըն գաբուսը աչըլարագ բօլիս մէրքէզ գօմիսէրլի իչէրի կիրուպ , Թէֆէլրէ խիթապէն .

— Միւսիւ Թէֆէր , իչիմ բէք միւսթաճէլ ատր , բէյիս էֆէնտի պաբատա օլմատըդը իչին քէնտիսինի պէքլէյէմէյէճէյիմ , հէր նէ գատար զահմէթ իսէ շու էվրագը բէյիս էֆէնտիյէ Թագսիմ իթմէնիզի ըճճա իտէրիմ , տէտի .

— Պաշ իւսթիւնէ , Թագսիմ իտէրիմ , մէրագ իթմէյինիզ ։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ միւսիւ Թէֆէր . . .

Գօմիսէր էֆէնտի չըգըպ կիթտի . տիւգ Տըլաթուր-վօապօնըն չէրիքը ճինայէթ ու մէլանէթի օլան Թէֆէր , եէտինէ Թէսլիմ օլունան էվրագ իւղէրինէ աճէլէ պիր կէօզ կէզլտիրէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Թալի՝ պիզէ հէր եիւզտէն միւսաիտ կէօրիւնիյօր , իթթիհատճնամէ իլէ պիրտէ Թահարրիյաթ միւզաքէրէսի . նէ՝ ալա չէյ , տէտի ։

Պիր աղ սօնրա Թէֆէր , էլինտէ Րընէ Մուլէնին իթթիհատճնամէսի օլտուղու հալտէ ասայիշ բէյիսինին օտասընա կիրուպ էվրագը Թագսիմ իլէ .

— Միւսիւ Գամուս տը Պըրէսօլըն կէօնտէրտիյի պիր իթթիհատճնամէ իլէ պիր տէ Թէհարրի միւզաքէրէսի տիր . զանն իտէրսէմ կէչէնլէրտէ Թէվզըք իսիլուպ տէ մահալի իգամէթինի էօյրէնէմէտիյիմ , Րընէ Մուլէն նամընտաքի սէրսէրինին իանէսինի Թէհարրի իչին օլաճագ տըր , տէյինճէ , բէյիս՝ էվրագը կէօզտէն կէչիրտիյի սըրտաա , Րընէնին , Ինկիլթէրատա պուլունան իթթալեան սէրսէրիլէրինի Թանըտըղընա տայըր օլան սէօզլէրինի կէօրիւպ , մէսէրլէթ վէ մէմնունիյէթլէ .

— Ա՛հ իտալիս հէրիֆ , իթթալեալը սէրսէրիլէրի Թանըտըղընը իթթիրաֆ իսիյօր , եագալանտըղը նէ՞ էյի օլմուշ .

Թէֆէր , սիզի Թէպրիք իտէրիմ , տէտի ։

Րէյիսին պու Թէպրիքի իւղէրինէ իգպալըէրէթ օլան Թէֆէլրին կէօզլէրի ֆալ Թաշը կիպի աչըլարագ եիւղիւնտէ ալայիմի մէմնունիյէթ բէյտատ օլտու . բէյիս իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Պու Թահդըգաթ վէ Թահարրիյաթ հայիպի էհէմմիյէթի տիր , էօյլէ օլուր օլմագ ատէմլէրէ Թէվֆիգ իսիլէմէզ . պու իշի պիզդաթի պիզ Թէսավիյէ իթմէզլիյիզ . . . Եարըն սապահ տօղրու Սէնթ-Բըլաժի Հաբըսխանէսինէ կիտէր , եօլտա պիր տէ արապա չիրալարընըզ . մէվզուքը , Թօպալ ճատատէսինատէ 24 նօմէրօլու խանէյէ կէլիր տէօրտիւնճի գաթթա չըգարըրսընըզ . պէնտէ օրատա սիզէ ինթիզար իտէրիմ . . . տէյինճէ , Թէֆէր , Րընէնէն իգամէթի կէճահընը պու սուրէթլէ էօյրէնտիյինատէն , տէրէճէյի նիհայէտէ մէմնուն օլարագ .

— Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ . . . տէտի ։

— Շիմտի սիզէ մէվզուքը Սէնթ-Բըլաժի Հաբըսխանէսինտէն ալմագ իչին պիր էմիրնամէ լազըմ տըր , անը տա շիմտէ եագար եէտինիպէ Թէսլիմ իտէրիմ . . . (Էմիրնամէյի իմղալայարագ) Եարըն րէֆագաթընըզտա իչի նէֆէր տէ բօլիս պուլունտուրունտպ ։

— Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ ։

— Իշթէ էմիրնամէ , ֆագաթ կէօղլէրինիպի աչըպ օսէրսէրիյի գաչըրմամագա ֆէվզէլատէ սայ ու ղայրէթ իտինիպ ։

— Միւսթէրիհ օլունուպ էֆէնտիմ , քէնտիսի պիր սանիյէ նազարը տըզգաթտան տուր ԹուԹուլմայագ տըր ։

Թէֆէր , էօթէտէն պէրի արզու իլէտիյի մահիւմաթը ալմըշ վէ մէվզուֆըն իանէսինտէ պիպզաթ Թէհարրիյաթի իճրա իթմէկ վազիֆէսինի տէ տէրիւհատէ իլէմիշ պուլունտուղունտան տօլայը , ֆէվզէլատէ մէմնուն օլտուղու հալտէ օտատան չըգար չըգմագ , Թագըմընա մէնտուպ օլանլարտան իչի բօլիս մէմուրընա ֆէրտասը կիտնի հալըր պու-

լունմալարը իչին էմ վէրտիքաէն ասնրա , ասւդ ժօրժ Տըլաթաւր-վօսիյօնըն գօնաղընա կիմժէք իւղրէ պիր ատապայա աթլասը ։

* * *

Մատամ լա Իէվվայէ, Րընէ Մուլէն թաւրաֆընատան Լօժէնին կէթիրտիկ մէքթուպը ալտըգատան ասնրա քէմալի հէյճան վէ էնտիչէ իլէ օգուտուշ իտի , Րընէնին խանէխինատ պուլունտուղու մէքթուպատա միւնասէրլիճ օլան էվրագը պիր ան էվվել էլտէ իմժէք իչին , նա՞սըլ ղայրէթ իտէճէկինի պիլէմէյօր իտի , ֆագաթ Լօժէն չըգըպ կիտեր իքէն իգամէթ իլէտիքլէրի խանէնին թահսը նէղարէթտէ պուլունտուղունը խապեր վէրմիչ օլմասը . էնքտէ իւմիտի մուվաֆագըյէթ պախչ իմժէյօր իտի ։

Ա.ճէպա բօլիս նէղարէթի ալթընատա պուլունմասընա սէպէպ նէ՞ իտի , ղէվալը գատըն բէք չօգ սիւչիւնտի իտէ տէ սէպէպինի պիր սիւրլիւ պուլամատը , չու գատար վար քի պունըն խայրա տէլալէթի իմժէտիկինէ գանատթ հասըլ իմժիչ իտի ։

Լօժէն չըգտըգտան սոնրա Պէրթ գաբուլը գաբայըպ եանընա կիմտիկի զէման վալիտէսինէ ։

— Սէվկիլի վալիտէճիյիմ, եալընըզ սիզէ իմտատթ իմժիչ օլմագ վէ էմնինիզի նէրինէ կէթիրմիչ պուլունմագ իչին օտատան չըգտըմ, գօրգարըմ քի պու ատէմին սիզէ կէթիրմիչ օլտու խապեր վէ սէյլէտիկի էսրար բէք տէհչէթլի պիր չէյ օլմալը տըր , տէտի ։

— Սէնի թէէմին իտէրիմ քի , պանա իւմիւտ , նէճաթ վէ սատաէթ պախչ իմտի ։

— Տահի՞հ մի սէյլէյօրսունըզ ։

— Տուրունըզ , չու մէքթուպը օգուտուգտան սոնրա տահա գուվվէթլի թէէմինատթ վէրէպիլէճէյիմ . . .

— Սիզի եւինէ եալընըզ պէրատայը՞մ մը ։

— Խա՛յըր չօճուղում , չէօյլէ եանըմա կէլ օթուր տա եարընըզի իլաճըմը հազըրլա ։

Չէվալը գատըն գըղընա սէօղ սէօյլէր իքէն օ գատար զաիֆ վէ գուվվէթսիզ պիր սէյլէ սէօյլէյօր իտի քի , պու հալինի կէօրէնլէրին , սէօղլէրինի իչտիէնլէրին , քէնտիսինի մէզարատան գալդընըշ պիր մուժա զանն իմժէմէլէրի գապիլ տէյիլ իտի , Էմիլիէն Լօրիյօ , մատամ լա Րէվվայէնին պիր ան էվվէլ խասթալըղընըն էօնիւնի ալմադա սայ ու ղայրէթ իլէմիչ իտէ տէ , պիր մէսուտիյէթը ֆէվգէլատէտէն մատէ զէվալըյը տիւչար օլտուղու խասթալըգտան ըէհայաղ իտէճէք պիր սէպէպ , պունատան միւէսսիր պիր իլաճ թասավվուր իտէմէյօր իտի ։

Պէրթ , վալիտէսինին էմր իլէտիյի իլաճը հազըրլամագլա մէշղուլ օլույօր իտի . մատամ լա Րէվվայէ , իբինճի տէճա օլմադ իւղրէ մէքթուպը օգուտմագլա մէշղուլ օլտու . թէքրար թէքրար օգուտուղու սըրատտա օ գատար մէսիրուն օլույօր իտի քի , սէվկիլի գօճաըընը ղայդ իլէտիյի կիւնտէն պէրի հիւզիւնատ պու տէրէճէ մէսիրունիյէթի էսէրի կէօրիւլմէմիչ իտի . պու մէսէրրէթլէ սէսինատ պիր գուվվէթ հասըլ օլարադ , քէնտի քէնտինէ .

— Եիրմի սէնէտէն պէրի նամընա սիւրիւլէն լէքէյի արթըգ թէմիղլէյճէյիմ. սէվկիլի հավրուճաղըմ մուվաֆֆագ օլամատը իտէ տէ , Պէրթճիյիմ լէքէսիզ պիր նամ իլէ թէէհիւլ իտէպիլէճէք տիր . օ՛հ , հա Բապպիմ, նէ՞ սատտէթ , տէտի ։

Վալիտէսինին հէր հալինի քէմալի տըգգաթլա մուտայէնէ իմժէքտե պուլունան Պէրթ , վալիտէսինին հիւզիւնատ բէյտա օլան ալայիմի մէսրուրիյէթի կէօրէրէք .

— Վալիտէճիյիմ, հիւզիւնիվաէքի մէճմունիյէթի ալամէթլերինէ պագըլըրսա , էյի պիր խապեր ալտըղընըզը զանն իտէճէյիմ կէլիյօր , տէտի ։

— Էվվէթ Պէրթճիյիմ . . .

— Պու մէքթուպըն քիմին թարաքընաան կէլմիյինի անլայասըլմըմըմ։

— Բընէ Մուլէն թարաքընաան։

— Լվվէթ անյաասը, զէվալը պապաճըղըմըն թէքրարկէ վէ հիմայէ իթմիյի Բընէ Մուլէն տէյիլ մի, հանի շու պէն մէզարլըգտա պայրյտրդըմ զէման սիգին թէսատիֆ իլէտիյինիլ մնբինաճը Բընէ Մուլէն, էօյլէ՞ մի։

— Լվվէթ դըղըմ...

— Կէօնտէրմիյի մէքթուպը օդուճամա՞ղըլըմ։

Մատամ յա Բէվվայէ ճէվապ վէրմէմի. Պէրթ վալիտէֆինին սիքի թինատէն մէքթուպը օդութմադ արզուսընտա պուլունմատըղընը անլատը, իսրար իթմէմի. Ֆագաթ մէրագատան գուրթուլմադ իչին.

— Է՛յ, պու Բընէ Մուլէն նէ՞ տէյօր, տէմի։

— Պիր խըամէթ թալէպ իսիյօր։

— Մէճպուռնիյէթինիզի մուճիպ օլան հալ պո՞ւ մը տըր։

— Լվվէթ Պէրթճիյիմ, պիզի ճիտատ վէ ռամիմի պիր մուհապէթլէ սէվէն օ ալիճէնապ ատէմէ խրամէթ իթմէք պէնճ մուճիպլի մէսուլիյէթ տիր, չինքի պէն պու չօճուդա էվլատըմ նապաըը իլէ պագըյօրում, չօճուդ իքէն, սէնտէ Բընէնին տիզէրի իւզէրինատէ օյնայըպ սըչրար իտին։

Պէրթ, չօճուդլատ զունտա Բընէնին տիզէրի իւզէրինատէ օյնատըղընը խէյալ մէյալ խամլըլայօր իտի. Ֆագաթ մէքթուպըն միւնասիպճամըլընտան խապէրտար օլմամտատը պիր թագըմ էվհամէ սէպէպիյէթ վէրտիյինտէն, զէվալը գըղըն գալպի թէրէտտութտա վէ խէլէճանտէն խալի տէյիլ իտի. մատամ յա Բէվվայէնին քէնտիսինտէն միւտհիշ պիր սըրր սագլատըղընը հրտա խէրէք։

— Սիզի կէլիպ կէօրմէսի լազըմ կէլիր իքէն, նէտէ՞ն մէքթուպ իլէ պէյանը հալ իտէյօր վալիտէֆիյիմ։

— Պիչարէ չօճուդ մէվզուճ տըր։

— Մէվզո՞ւճ մը տըր, նէ՞ զապահաթլա իթհամ իտիյօրլար։

— Բէնտիսինէ իանատ իտիլէն զապահաթտան պէրի իւզիմմէ պուլունտուղունա էմին օլտուղում իչին պէնճէ հիչ տիր։

— Վալիտէֆիյիմ, սիզ միւսիւ Բընէյի կէօրմիչ օլտուղունըզը սէօյլէտիյինիզ հալտէ, պու կիչին նա՞սըլ օլտույօր տա հաբըսատա պուլունտույօր։

— Զէվալը չօճուդը Մօնթ-Բարնատա մէզարլըղընտա քէնտիսինէ թէսատիֆ իթմիյիմ կիչին թէվզըֆ իթմիլէը, ճանըմտատա իքէն թէվզըֆ իտիլտի. ա՛հ, նէ՞ պէօյուք ֆէլաքէթ։

— Հադըզաթէն միւտհիշ պիր ֆէլաքէթ, ֆագաթ պու մէսէլէյէ տայըր պանա պիր չէյ սէօյլէմէմիյինիզ։

— Զիւնքի պէն տէ Բընէ կիպի պու խուսուսատա բօլիս մէմուրլարընըն խաթա իթմիյէլէրինի վէ տէրագատ սէպիլինին թախլիյէ խիյէճէյինի մէմուլ խիյօր իտիմ, պուրայա կէլմէմինէ միւնթազըր իտիմ, պէօյլէ պիր խաթատէն տօլայը թէվէլլիւտ իտէճէք մահճուպիյէթինի նէտէ՞ն իլան իտէյիմ։

— Կէօրիւյօրսունըզ եա, իչիմէ հէնուզ սէպիլի թախլիյէ իտիլմէմի, աճէպա քէնտիսինի նէ՞ զապահաթլա իթհամ իտիյօրլար, ֆագաթ հէր նէ տէ օլսա, պիր սէհվ էսէրի օլարագ թէվզըֆ իտիլմէսինտէն տօլայը Բընէնին նամուսընա խալէլ կէլմէզ. մամաֆիհ տօլ ճալիպի խէվֆ ու էնտիչէ օլան չէյ, միւսիւ Բընէյէ պաչգա պիր զապահաթ իանատ իտիլմիչ օլմասը զաննը տըր։

— Միւմքինն տէյիլ գըղըմ... Բընէ նամուսը պիր ատէմ տիր, պաչգա պիր իչտէ պուլունմայաճաղընտան էմինիմ, պիր քերրե քէնտիսի իլէ կէօրիւշմիւշ օլսան իտի, զահապանըն նէ զատար եանլըշ օլտուղունը անլատ իտին։

— Սրթըզ պէն տէ էմինիյէթ հասըլ իթմիմ, ինչալլահ աղ վագըթտան գուրթուլուր տա պուրատա քէնտիսինի կէօրիւրիւզ. սիզտէն թալէպ իլէտիյի խըամէթ նէ՞ տիր։

— Բօլիսին թահարրիյաթընտան էվվէլ օտասընտա պու-

լունան պագը էվրագ իլէ եաղբևանէսինաէքի բարալարըն ալընըպ սագլանմասընը թալէպ իսիյօր ։

— Նա՞սըլ, պու՛նը եարապիլէճէ՞քմիսինիզ ։

— Էվվելթ գըզըմ, պու պէնիմ վազիֆէմ սիր էլպէթաէ իյիա իսէճէյիմ ։

— Միսիս Բընէնին իսանէնինէ գատար կիսէճէ՞քմիսինիզ . . .

— Նի՞չին կիթմէյիմ, մաաէմ քի պու մուգատաէս պիր վազիֆէ սիր ։

— (Հայրէթ իլէ) Նէֆսինիզի տիւչ՞ունմէյօրմուսընըզ, սիզաէն ոէ չիսպհէ իսէպիլիրէը ։

— Նէաէ՞ն չիսպհէ իսէճէքլէր իմիշ . . .

— Միզիսէ Բընէ Մուէնին չէրիքը ճինայէթի սըֆաթը իլէ իթհամ իսէպիլիրէը ։

— Բընէ կիպի պիր մասումին չէրիքի օլմազըլա իթհամ իսիլմէք պէնճէ ճալիպը էնսիչէ պիր չէյ ոէյիլ սիր . . .

— Մաաէմ քի միսիս Բընէնին պէրայէթի մասումիյէթի հէնուզ Սալիյէճէ մէրթէպէյի սուպութէ վասըլ օլմամըշ սըր , միթլագա սիզիսէ թէվզըֆ իսէպիլիրէը . էվվելթ սիզիսէ իթհամ իսէրէը . սիզինէչ Մօնթ-Բարնաա մէզարըզընաա կէօրիչսիյինի պիլսիկլէրէրի ճիհէթիչ . իհթիմալ քի շու սըրաաա թէֆիմիշ վէ նէզարէթ ալթընաա պուլունույօրսունըզ սըր ։

47

Մաաամ լա կէվվայէ պու էանաաէ պիր ազ էվվել էօժէնին , իսանէնին նէզարէթ ալթընաա պուլունաուզընաա տայըր վէրսիյի մալիումաթը իսաթըրլայարագ եիւղիւ պիր գաթ տահա սարարտը , իհթիշազը պիր սէտա իլէ .

— Սման եա՛ Բապպի , էվվե՛թ , էվվե՛թ , իսանէմիզտէ

թահաը նէզարէթէաէ պուլունույօր , գիագաթ օ պիչարէյի գուրթարմագ իչին պիւթիւն գուվվէթ ու իգթիսարըմը սարփ իթմէչիյիմ , էվվէթ իսանէսինէ կիսէճէյիմ , տէտի ։

Պէրթ , գօլըարընը կէօյսիս իւղէրինաէ գավուչտուրուպ պիր վազի իսթիրհամընարանէ վէ թիթրէ՛ը պիր սէս իլէ .

— Վալիսէճի՛յիմ , պու հարաքէթինիզ բէ՛ը պէօյիւ պիր թէատիկսիզլիէ սիր , իսասթալըզընըզը ունուտըյօ՞րմուսընըզ , պու հալտէ նա՞սըլ սօգաշա չըգապիլիրսինիզ , սիզ շու օտա իչինաէ սիզէ կէղինմէյէ միւգթէսիր օլամատըզընըզ հալտէ նա՞սըլ ուշագ եէրլէրէ գատար կիսէպիլէճէքսինիզ . խա՛յըր , խա՛յըր , սիզ պէնիմ պու տիւնեատէ եէսիճաէ մէտատը թէսէլլի վէ լումիւտիսինիզ , պէօյլէ պիր թէչպիւտաէ պուլունմամընըզա ասլա բույլ բիշա կէօսթէրէմէմ , իչթէ հուզուրընըզատա տիզ չէօքիւպ բէճա իսէյօրում . . . կիթմէյինիզ , եինէ միւմանատաթ իսէրսէկինիզ միւսիս էթիչկինի չաղըրաճաղըմ , անըն սէօզլէրինէ էլպէթ մուհապիթէաէ պուլունմադաընըզ , տէտի ։

— Սո՛ւա , սո՛ւա գըզըմ ։

— Նի՞չին սիւքիւթ իսէյիմ ։

— Զիւնքի Բընէ Մուէնին պանա թէչիսի իթմէչ օլտուղու էսրարը սիւնեատա պէնաէն պաշգա քիմսէնին պիլմէմէսի լազըմ սըր , պէն պու իչի տէրիւհաէ իթմամ , նէթիճէսինի տէ քէնատինէ պիլսիկմէյէ մէճպուրըմ , պու պէնճէ մուհիմմ պիր վազիֆէ սիր . վազիֆէ ուղուրընատա իսէ հայաթ տիւչիւնիւլմէզ , էվվելթ կիսէճէյիմ , ավաէթինուէ , էօլէճէյիմի պիլսէմ եինէ կիսէճէյիմ , պու հարաքէթինուէն պէնի հիչ պիր գուվվէթ մէն իսէմէզ ։

Բընէնին մէքթուպընը ալըգատան սօնրա մատամ լա Բէվվայէնին հալ ու թավրը վէ մուամէլէսի պիւսպիւթիւն տէյիշմիշ իսի . պու սէօզլէրի քէ՛ը ճիտուն պիր շիվէ իլէ սէօյլէյօր իսի . Պէրթ՝ վալիսէսինին գալէպէ իսէճէյինէ գանատաթ հասըլ լյլեսիսի հալտէ , եինէ փիթուր կէթիրմէյուպ ։

— Պէն էվլատընըզ օլսուդում հալտէ հայաթընըզը պաշդալարըն ուղրընտա ֆէտա իթմէյէ հադդընըզ եօզ տըր սանըրըմ, հայաթընըզ եալընըզ սիզէ տէյիլ, պիր գըսմը տա պանա այըտ տըր, պէն տիւնեատաէ եէկեանէ իւմիւտինիզ, սէվկիլի զըղընըզ օլսուդում հալտէ, սէօղիւմիւ տինլէմէյուզտա արամըզտա տօսթլուդտան պաշդա պիր շէյ օլմայան Իընէ Մուլէն իչին, հայաթընըզը թէհլիքէյէ դօյարադ զըղընըզը տիւնեատաէ եարըա եալընըզ պըրադաճադ դատար պիր ինսանֆըզըզը թէճվիզ խոէմէզտինիզ, տիւչիւնիւնիւզ, սէօղիւմիւ ըէտա իթմէյէճէքսինիզ, եավաա օ միւտհիշ սըրտան պէնի տէ խապէրտար իտէճէքսինիզ, տէտի։

Պիչարէ գատընճըզադ, զըղընը զօլըարը արատընա ալըպ պաղրընա պատար. քէմալի մուհաֆէթէ տէլալէթ իտէճէք պիր նաղարլա եիւգիւնէ պագըպ լաթիֆ պիր սէտա իլէ.

— Սէվկիլի զըղըմ, պու մէսէլէյէ տայըր պանա պիր շէյ սօրմա, չիւնքի պիր շէյ աէօյլէմէյէ մէղուն տէյիլիմ, տէտինին կիպի պէնճէ եէկեանէ մէտարը թէհլիլի սէնատին, ֆագաթ մուհաֆէթիմ նամընա, վէ սէվկիլի Ադէլ իլէ զէվալը ըէտերինին նամընա ըճա իտերիմ քի տահա զիյատէ ըոլար իթմէ, տէյերէք հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլատը. զէվալը Պէրթ իտէ.

— Վալիտէճիյիմ սիւքիւթ իտերիմ, ֆագաթ միւսիւ Իընէնին խանէսինէ կիթմէմէյէ շաըթը իլէ, տէտի։

— Կիտէճէյիմ, կիտէճէյիմ զըղըմ, մուհալիֆէթէ իթմէ, պիր կիւն կէլէճէք քի սէնատէ պու հարաքէթինատէն տօլայը մահղումն օլաճագսըն։

— Ֆագաթ եիւրիւմէյէ գուտրէթինիզ եօզ տըր։

— Միւպալաղա իտիյօրսուն զըզըմ, զանն իթմէյին գատար գուվվէթսիզ տէյիլիմ։

Մատամ լա Իէվվայէ պու սէօղէրի սէօյլէր սէօյլէմէզ այագա գալմըր, իւզէրինատէ պուլունան եօրկան վէ սայըր էօրթիւլէրի աթտը. Պէրթ հայրէթլէ վալիտէսինէ պագըյօր իտի. պիչարէ գատըն եաթագատան էնիպ պիր սարմ աթտը մէմալ միչար օլսուդու խասթալըզըն թէէսիւրի իլէ սալանարադ հէման եէրէ դատանմադ իւզրէ իբէն, Պէրթ քէնտինի գուճագլայը վէրտի, տուլ դատըն պու տէրէճէ դուվվէթսիզ օլսուդունը անլայարադ սօն տէրէճէ պիր մէյուսիյէթլէ.

— Ա՛հ, միւդհիշ օլամայաճադըմ, նէ՞ եարայըմ, թագտիրի Իլահի պէօյլէ իմիշ, տէյերէք թէքրար եաթագընա տիւշտիւ, կէօղլէրինի պիր վագը իսթիրհամքեարանէ իլէ քերիմէսինէ աթֆ իթտի. Պէրթ, վալիտէսինին պու հալինատէն ըէք պիյատէ միւթէէսսիր օլարադ.

— Վալի՛տէճիյիմ, միւսիւ Իընէ Մուլէն սիզատէն, խանէսինէ կիտուպ էվրադը իլէ նագտընըն աչըրըլմասընը թալէպ իտիյօր, տէյի՞լ մի, մատէմ քի սիզ կիտէմէյօրսունուզ, պէն կիթմէյէ հազըրըմ, տէտի։

— Սէ՞ն, սէ՞ն հա։

— Պէն նէ՞չին կիտէմէյէճէք իտիշիմ, սիզին թէեվվույէ իտէպիլէճէյինիզ պիր խըտմէթի պէն պէճէրէմ՞զիյիմ։

— Թէսատուֆ իտիլէճէք թէհլիքէյի տիւշիւնմէյօ՞րմուսունուզ։

— Թէհլիքէ վար իսէ սիզին իչինատէ մէվճուտ տիմէք սիր. սիզ մուդավէմէթէ իմքան թատավվուր իթտիյինիզ հալտէ, պէն նէտա՞ն ըղհադը աճը ու ֆուրթուր իտէյիմ։

Վալիտէ իլէ քերիմէ պէյնինատէ պու միսիլու տահա բէք չօդ սէօղլեր թէսաթի իտիլտիքտէն սօնրա, մատամ լա Իէվվայէ գըզընընն իսպատընա մադղուդ օլարադ, պիղդարուր մէղուրէնին կիթմէսինէ բուլի բիղա կէօսթէրիյօ.

— Պէնի տըգդաթլա տինլէ գըզըմ, սու՛լար գարարըը գարարմադ Բօյալ ճատտէսինէ կիտէճէքսին, էյիճէ խաթընընտա սագլա քի, Իընէ Մուլէն մուդատտէմա պիղիմ իգամէթ իթտիյիմիզ 24 նօմէրօլը խանէնին պիր քիւչէսինատէ իգամէթ իտիյօր. պու խանէնին թագսիմաթը տախիլիյէսինին պիլէմէզսին, չիւնքի օ զէման հէնուզ չօճուգ իտին, Իընէնին օտասը, սէօրտիւնճլի գաթընը մէրտիվէնինատէն չըգար

չըգմաղ սաղ թարաֆտաաբի քիւշէտէ տիը , օրատա պաշդա գաբու եօգ տըը , իչլէ սանա անահատարընը տա վէրիյօրըմ, տըդգաթ էթ քի եանըըմնայասըն , տէյինճէ , գէրթ անահատարը ալարագ .

— Անլատըմ վալիտէճի յիմ անյատըմ, սիզ հիչ մէրագ իթմէյինիզ, պագընըզ պու իչի նասըլ պիը մէհարէթ վէ ճէսարէթ իլէ պաշա չըգ ադաճաղըմ, տէմի .

— Նիմոի պուրատան էօյլէ պիը դէմանատէ գալդըզ կիթմէզլի տիը քի , օրատա ոատթ ոօգուզ իլէ օն արատընտա պուլունմալըըն , չիւնքի պու դէմանատէ գաբու գադանմաղ . չայէտ գաբուճըլար կիտէճէյին նէրի ոօրադըլարատա , սէն տէ անլէրէ «իչիւնճի գաթատա սաքին տիքիլճի մնատամ լանկլուայը կէօրէճէյիմ» տէրսին . Գադաթ էկէր եանըլմայօրատամ գաբուճրընըն գուլիալէսի մէրատիվէնէ էրէյինճէ ուզաղ տըը . պինաէն ալէյհ քէնտինի կէօսթէրմէքսիզին տէ օրայա չըգ ադիվրատին .

— Բէք կիւզէլ, ասնրա նէ՞ եօլատա հարադէթ իտէճէյիմ ,

— Տէօրտիւնճի գաթա չըգըզ ասլտաքի քիւշէտէ վագը գաբույը աչտըգտան ասնրա , պուրատան կէօթիւրէճէյին մնամը եագարընը , եաթաղ օտաընա կիտէրսին , օրատա պուլունան եաղըատանէյի աչըզ իչինտէքի էվրագը չըգադըըրսըն . . .

— Գունըն անահատարը սիզտէ՞ մի ,

— Անահատար իւզէրինտէ տիը , պունընլա իւչիւնճի կէօղիւ աչար աչմաղ էվրագ միյանընտա մանի ինկիվիզ քատղըրընտան մնամուլ վէ տէօրթ քէօչէ պիը զարճ պուլաճագսընը քի , գըըմըզը միւհիր մնամը իլէ միւհիրլէնմիշ տիը , իւզէրինտէ գալընճա հուրուֆաթ իլէ «Ա.տաղէթ» քէլիմէսի մուհարրէր տիը . իչլէ պու սայէտէ պունը էվրագը սայիրէտէն թէֆքիդ իտէպիլիրսին . . .

— (Հայրէթլէ .) Ա.տաղէթ քէլիմէսի հա՛ .

— Էվվէթ գըըմ . . .

— Ասնրա տահա նէ՞ եարաճաղըմ ,

— Ասնրա եաղըլանէնին իչինտէ նէ գատար բարա վէ պանդ գայիմէսի պուլուրսան ալըրսըն , պու բարալար պիզէ էմանէթի իտիվիշ տիը , պունլարը տըդգաթլա պիը զարֆ իչինէ գօյուպ պուրայա կէթիրէճէքսին .

— Էյ ասնրա՞ ,

— Իչիթ սանա վէրէճէյիմ թալիմաթ պունատան իպարէթի տիը , եալընըզ պիը ան էվվէլ պուրայա կէլմէյէ ղայրէթի իթմէլիսին , չիւնքի սապըրսըզլըգտա սանա միւնթազընը պուլունաճաղըմը պիլիրսին .

— Պու սայէտէ միւսիւ Ըընէյլ թէհտիտ իտէն թէհվիքէ պէրթարաֆ օլապիլէճէ՞ք մի .

— Էվվէթ գըըմ , արթընտ ճէնապը Հագգա թէչէքքիւրատէն պաշդա պիը իչլիվիզ գալմայաճագ տըը . . . պիը տէ տըդգաթլը տավրանմալըսըն , իհթիյաճ քարանէ հարաքէթի իթմէլիսին . . . հէլէ պուրատան չըգտըզըն սըրատա բէք տըդգաթլը տավրանմալըսըն .

— Նի՞չին ,

— Էօյլէ զանն իտիյօրըմ քի, բօլիս նէզարէթի պիզատէն չիւպհէլէնէրէք խանէմիզի թահտը թէֆթիշէտ պուլունտուրույօր ,

— Պու թէֆթիշ նէ՞տէն լյճապ իտիյօր , հա՞նկը հալիմիզտէն չիւպհէ իտիյօրլար ,

— Պուրատընը պէն տէ պիլիյօրըմ, ֆագաթ Ըընէ Մուլէն թարաֆընտան կէօնտէրիլէն էօժէն , խանէմիզին նէզարէթի ալթընտա պուլունտուղունը խապէր վէրմիշ իտի տէ անըն իչլին սէօյլէյօրըմ, եօգսա պաշդա պիը մալիսմաթըմ եօգ տըը . . .

Պէրթ , վալիտէսինին պու սէօզի իւզէրինէ պիր գաչ կիւնտէն պէրի գաբուճը գատընըն պիրատէրի սըֆաթը իլէ օտասընա գապուլ էյլէմիյի քէօյլիւի խաթընըլատը , պու ատէմին խանէ սէրուէնինտ սաքին օլանլարըն նէրէյէ կիտուպ կէլտիքլէրինի , պիր ֆիքրի թէճէսսիւս իլէ սօմագ

իթիկաալընտա պուլունմասըտա կէնճ գըղըն մէրադընը մուճիպ օլույօր իտի. պունտան պաշգա մէյհանէնին դաբուսընըն էօնիւնտէ տուրան սըմնաըրըտա տէրհաթըը իթտի. պու շահսը զարիպ իլէ տէ, ալտալարընտա հիչ պիր կէօնա մինտասիպէթի օլմատըղը հալտէ, հէրիֆին միննասիպէթսիզ վէսիլէլէր իլէ քէնտիսինէ պիր գաչ տէֆա սէօղ սէօյլէմէսի հայրէթինի մուճիպ օլտու. խիւլասայի քէլամ պու հալլէր քեամիլէն էօժէնին իֆատէսինէ մուվաֆֆըգ սիւշիւյինտէն, կէնճ գըզ նէ գատար իհթիյաթ լազըմ օլտուղունը թազտիր խաէրէք վալիտէսինէ.

— Վալիտէճիմ, սիզի ալտաթմամըշլար զանն իտէրիմ, տէտի.

— Սէնտէ պունըն ֆարգընտա օլսաՙն մը.

— Էվվէթ, ֆագաթ հագըգաթը հալէ վուգուֆ տէյիլ իտիմ. լագին շիմտի էյիճէ անլատըմ, Րընէ Մուլէնին հինի թէվգըֆընտա կանընտա պուլունմասընըՙդ մը. պիրի նէզարէթ ալթընտա թուրթուպտա թէվգըֆընը մուճիպ օլան սըրրա տայըը պիր շէյ էլտէ իտէրիզ գիւյիմինտէ պուլունուօրլար.

— Շիմտի պէնտէ անլատըմ, արթըգ պու իշ պիր բիյանգօ հիւքմինէ կիրտի, թալի միւսահապ օլուրսա պիզ գազանաճաղըզ... Եօգսա հէր իւմիւտ մահվ օլտու տէմէք տիր.

— Վալիտէճիմ սիզ մէրադ իթմէյինիզ, պէն բօյնին նազարը տըգգաթընտան քէնտիմի միւմքիւն օլտուղու գատար կիգլէրիմ, ճէնազը Հագ պէնի հիմայէ իտէր, ֆագաթ կիտէճիմ խանէ տէ նէզարէթ ալթընտա իսէ իշ պիր ազ կիւճլէշիր.

— Պունըն իչին գօրգմա գըզըմ, Րընէ, մէքթուպընտա մահալի իգամէթինի հէնուզ խապէր վէրմէմիյինի սէօյլէյօր.

— Բէք կիւզել, տէմէք օլույօր քի իշ եօլունտա տըր.

Պէրթ պունը աէտիքսէն սօնրա էյիլիպ վալիտէսինի գուճագլամազա տաւրանտը, պու էնտատէ պիրիսի գարույը

վուրույօր իտի. Պէրթ հէման գաբույը աչտըղընտա տօգթօր էթիյէն Լօրկօ իչէրիյէ կիրտի. տօգթօր՝ Պէրթի կէօրիւնճէ իբի էլէրինի էլի իչինէ ալըպ սըղտըղտան սօնրա տուտագլարընտա կէօթիւրտի, հէյրաբէթլի քուսէլէր իլէ աչըգանէ սէլամլայըպ.

— Սէվկիլի վալիտէմիզ նա՛սըլ տըր, տէյու սօրտու.

— Զաաֆիյէթի բէք ղկյատէ տիր, պէվլաը վալիտէճիմ պու կիւն պիր ազ դալգմադ իսթէտի, լագին մուգթէտիր օլամատը, ազ գալտը տիւշճէճէք իտի.

— Թէրթիպ էյլէտիյիմ իլաճը գուլլանտընը՞զ մը.

— Էվվէ՛թ...

— Ահվալը թապիյէօինտէ տիւնտէն պէրի հիչ պիր թէպետիւլ հասըլ օլմատը՞ մը, սէվինճէճէք եախօտ քէտէրլէնճէճէք պիր շէյտէն խապէրտար օլսո՞ւ մը.

— Խա՛յըը տօգթօր.

— Սիզ թէքրար խապէր վէրէյիմ քի, վալիտէնիզին պիւսպիւթիւն քէսալ աֆիյէթ իտէպիլմէսի, սիւքիւնէթը քեամիլէ իչինտէ պուլունմասընա միւթէվագգիֆ տըր. պունընն աքսի օլան հէր տիւրլիւ հալլէրտէն իճթինապ իթմէյինի թավսիյէ իտէրիմ. հէմ բէճա իտէրիմ վալիտէնիզին սիւզի թավսիյէ իտէրիմ վալիտէնիզին սիւքիւնէթը քեամիլէ իչինտէ պուլունտուրուռնըզ, զիրա աքսի սուրէթտէ իլաճլարընն տա աքսի թէէսիրի կէօրիւլիւր...

Տօգթօր, զաթէն պու կիպի թավսիյէլէրի հէր կիւն թէքրար իտիյօր իտի. ֆագաթ խիլաֆը ինթիզար վալիտէսինին Րընէ թարաֆընտան պիր մէքթուպ ալմասը վէ պունըն իզերինէ հալ ու թավրընըն պիւսպիւթիւն թէզայիւր իթմէսի, զէվալը Պէրթի պու տէֆա խէվֆ ու տէհշէթէ տիւշար իթտի. պու հալի տօգթօրըն թավսիյէսինէ միւթապըգ պուլունմայօր իտի, հէման իհթիյազը պիր սէս իլէ.

— Տայիմա իհթարաթը խալիսանէնիզի տէրհաթըը իտիյօրում տօգթօր էֆէնտի... տէյէպիլի իսէ տէ, հիւզինէ արըզ օլան գըրմըզըըը՝ տօգթօրըն նազարը տըգգաթընտան սէթը խաէմէտի. տօգթօր, կէնճ սէվկիլիսինին

լաթիվ սիմնասընտա կէօրախլի գըրմըզըլըգտան , քէնտիսինտէն պիր շէյ սագլատըղընը հըսա իթտի վէ պիր ֆիգրի թէճէսուս իլէ .

— Սիղէ նէ՞ օլտու մատամազէլ , տէյու սօրտու ,

— Հիչ պիր շէյիմ եօք ,

— Հալինիզտէն մատամ Մօնթիչէնին ճալիսը էնտիչէ պիր նէօփսէթ կէչիրտիչինի , պիր խէլէճանէ օղրատըղընը հիսա իսկյօրտում . . .

— Խա՛յըր սօղթօր , սիղի թէէմին իտէրիմ քի հիչ պիր շէյ վուդու պուլմատը , հայտէ խատթանըն եանընտա կիտէլիմ , չօգտան պէրի սիղէ միւնթազըր տըր . . .

Պէրթ պու սէօզլէրի օ տէրէճէ հիւզիւնլի պիր շիվէյի իֆատէ իլէ սէօյլէտի քի , սէսինտէ հասըլ օլան իհթիմալ , սէօյլէմէքտէն չէքինտիչի մատտէյի մուտհիշ սուրէթտէ տօղթօրա իֆհամ իթտի ,

Տօղթօր , մատամ լա Րէվվայէնին նէղտինէ կիրտիչի ղէման Պէրթին հալինտէն իսթիխրաճ էյլէտիչի մանտալի ֆէլաքէթին աբսինի միւշահատէ իթտի . Պէրթ , վալիտէսինին բէ.ք զաիֆ օլտուղունը խատըր վէրմիշ իտի . . . հալ պու քի տօղթօր խատթայը կէօրիւնճէ , պիր կիւն էվվէլքի հալինէ նիսպէթլէ բէ.ք զիյատէ էյիլիք կէօրտի ,

Խատթայըդ մինասիպէթի իլէ եիւզիւնէ արըզ օլան սարըլըդ եէրինէ , խաֆիֆ պիր բէմպէլիք դայըմ օլմուշ իտի . տօղթօրը կէօրիւնճէ կիւլէրբէ.ք .

— Տօղթո՛ր , սիղի թէէմին իտէրիմ քի խատթայըդըմ կիւնտէն կիւնէ իֆատաթէ մայիլ տիր , տէտի ,

Կէնճ տօղթօր , խատթանըն քէնտիսինէ ուզաթտըղը էլի թուրթուղը էանատէ վիճուտի սէրաբա թէթրէտի , չիւնքի զէվալը գատըն աթէչլէր իչինատէ պուլունույօր իտի . նապզընը եօգլատը , տատնըլարը օ տէրէճէ չիտատէթլէ ատթըյօր իտի քի , խատթանըն հէյտան մէվթէ գաբիպ պիր հալտէ պուլունատուղունա զահիպ օլմադ իսթէտի վէ քէնտի քէնտինէ .

— Մ'իթլատա պիր շէյ օլմուշ տա պէնտէն կիղլէյօրլար , հէր հալտէ պու սըրրա վագըֆ օլաճաղըմ , տէտիքտէն սօնրա , խատթայա խէթատպէն .

— Պու կիճէ բահաթ ույուտապիլինի՞ղ մի մատամ , տէյու սօրտու ,

— Կիճէնին պէօյուք պիր գըսմընը բէ.ք բահաթ պիր ույգու իլէ կէչիրտիմ ,

— Ույգունըղտա սայըգլատընըղ վէ ֆէնա բույալէր կէօրտիւնո՞ւղ մի ,

— Խա՛յըր , պէօյլէ հալլէր վուդու պուլմատը ,

— Պու սատպահ պիր շէյտէն գօրգտունը՞ղ մը ,

— Պիլադիս պիր մէսէրրէթ հըսա իթտիմ ,

— Գալալինիզտէ չարըբընթը հասըլ օլտո՞ւ մը ,

— Պիր աղ . . .

— Պու հալ ույանընը ույանմա՞ղ մը վուդու պուլտու ,

— Խա՛յըր , պիր աղ սօնրա . . .

— Բէ.ք կիւզէլ , պու ալտըղընըղ խատպէր նէ՞ իտի ,

Մատամ լա Րէվվայէտէ Պէրթ կիպի մուհավէրէյի պիր պաշդա թարըճա թահվիլ իթմէ.ք իչին վէսիլէ ատայօր իտի , հէման ճէվապ օլարադ .

— Խատպէր տէյիլ տօղթօր էֆէնտի , Պէրթ իլէ մադի վէ իսթիդպալիմիզտէ տայըր ատամընդատա ճէրիեան խտէն պիր միւքեալէմէ իւղէրինէ պէօյուք պիր մէսէրրէթ հըսա իթտիմ տէ . . .

— Ա.գիղէմ մատամ . . . սիղէ ըէճա խտէրիմ , մատամազէլ Պէրթէ աճըրսանընդ քէնտինիզի տայիմա ֆէրահնաք պիր հալտէ կէօսթէրինիզ , մադինին հիւզնէնակիզ խատթըբէլէրի սիղի խարատպ իթմէ.քտէն պաշգա պիր ֆայիտէպախշ իթմէդ ,

— Տօղթօր , սիղի թէէմին իտէրիմ քի էլմանէն կէլտիկ դատար իսթատաթը հադըգանէնիզէ իթտատթ իթմէ.յէ չալըշաճաղըմ , ֆագաթ պիլդիրմինիզ քի պաղը ղէման կէլիյօր վէ պաղը սէպէպլէր զուհուր խոյօր քի , ինսան քէնտինէ մալիք օլամայօր ,

48

Մատամ լա Բէվվայէ, տօգթօր էթիյէնին «Մատմազէլ պէրթէ աճըրանըզ քէնարինիզի տայիմա ֆէրահնաք պիր հալտէ կէօսթէրմէլիսինիզ» տէմէքտէն մագասատը նէ օլտուղունը վէ պու սէօզիւն մանասը նէ իսիյինի լայըգը իլէ ֆէրգ իտէմէմիշ իսէ տէ, պէրթ, տօգթօրըն նէ տէմէք իսթէմէյինի բէք կիւղէլ անլամըշ իտի. տօգթօր հալա զիհնէն մէշղուլ օլարագ քէնտի քէնարինէ.

— Պու կիճէ պուրատա պիր վագասյի զարիպէ ճէրիյան իթթիյի մուհագդագ կէօրիւնիւյօր, ֆագաթ նէ՞ սիր, իշթէ պուրասը մէճհուլ գալըյօր, տէտի.

Մատմազէլ պէրթին եիւզիւնտէ պիրտէն պիրէ հասըլ օլան թէղայիւրատթ վէ մատամ լա Բէվվայէնին չիտտէթլի նէօվլէթլէր իչինտէ պուլունմասը, էթիյէն Լօրիյօնըն զանն ու զահապըննա գուվվէթ վերէճէք հալլէրտէն իտի. մուհագդագ սըր քի, աշգ ու սէվտայա թուրթուլանըլար, տայիմա մէյուսիյէթ ճիհէթինի էն զիյատէ տիւշինիւրլէր. պինատէն ալէյհ էթիյէն տէ օ կիճէ վուդուաթտէն միւթլագա պէրթի էլտէն չըգարաճաղընա զահիպ օլարագ, սայիդայի ըէգապէթլէ բէք զիյատէ ֆէնալաշմըշ իտի. չիւնքի պէրթ, վալիտէսի իլէ պիլ իթթիֆագ էթիյէնտէն իհթիրազ իտիյօրլար իտի. հալ պու քի սէվէնլէրին վէ հէմ տէ ճիտտի պիր մուհագէթլէ սէվէնլէրին, միւմքին տէյիլ էտարըննը պիրիպիրինտէն կիզլի թուրթմասասը լազըմ կէլիր. զէվալը տօգթօր, իշթէ պու հիքմէթի թատավվուր իտէրէք պէրթ թարաֆընտան սէվիլմէմիյինէ զահիպ օլմուշ իտի. տօգթօր իչին պուննատան պէօյիւք ֆէլաքէթ մի թատավվուր օլունագիլիր. պիչարէ բէք զիյատէ մուղթարըզ իտի, չիւնքի կէօրիւլտիւյի հալլէրի քէտամիլէն քէնտի ալէյհինտէ

թէֆսիր իտիյօր իտի. հագըգաթ իսէ՝ օղուլանլարըմըզըն մալիւմէրի օլան մէսէլէտէն իպարէթ իտի. տօգթօրըն ըզթըրապը սըրթի էվհամընտան իլէրի կէլիյօր իտի, պիրա պէրթ քէնտիսինի բէրէսթիլ իտէրճէսինէ սէվիյօր վէ անըն թարաֆընտան սէվիլտիյի իչին նիհայէթ տէրէճէտէ սէվինիյօր իտի. տօգթօրա կէլինճէ, պիլտաբիս պէրթին քէնտիսինի սէվմէտիյինէ զահիպ օլուպ, գըսագանճըգ պէլասը իլէ բէք զիյատէ մէյուս վէ մուզթարըզ օլուդուղունտան, արթըգ օրատա տուրամայաճաղընը հըսս իլէ կիթմէյէ տավրանտը, տօգթօրըն պու նիյէթինի անլայան խասթա.

— Տօգթօր էֆէնտի, կիտիյօրսունըզ հա՛, տէտի,

— Էվվէթ...

— Պու կիւն իչին պիր էմրինիզ եօ՞ղ մը,

— Պու կիւն վէրտիյիմ իլտճէ տէվամ իտինիզ...

— Եա՞ պու կիճէ իչին.

— Պու կիճէ եինէ կէլէճէյիմ...

Անա իլէ գըզ մէյուսանէ եէքտիկէրինէ պագըշտըլար, տօգթօրըն օ կիճէ կէլիշի մահզուրատէն սալիմ տէյիլ իտի, պու տա տէրիւհտէ իլլէտիքլէրի վաղիֆէնին իճրասընը թէէխիր իտէպիլէճէյի մատտէսի իտի. տօգթօրը օ կիճէ կէլմէքտէն մէն իթմէք իզթիրուղա իտիյօր իտի. ֆագաթ նա՞սըլ մէն իտէպիլէճէքլէրը, իշթէ պուրասը էբէյիճէ միւշկիլ իտի. չիւնքի օ կիւնէ գատար տօգթօրըն բէք պէօյիւք լութֆլարընը կէօրմիւշլէր իտի. մատամ լա Բէվվայէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Պու կիճէ կէլէպիլէճէյինիզի մէմնուն իտիյօրսունըզ, տէյինճէ, էթիյէն մուղթարըզպանէ պիր հալտէ օլարագ.

— Էվվէթ կէլէճէյիմ, եիւզ պին տիւրլի մէվանի զուհուր իթտէ, եինէ պէնի պուրայա կէլմէքտէն մէն իտէմէյէճէք տիր, տէտի.

Պէրթ, աշըգընըն չիվէյի իֆատէսինտէքի թէէխիրատէն բէք զիյատէ միւթէէսիր օլարագ, մուհաֆազասընա սայ

ելլէտկի սըրըը քեշճի լիմմէսինէ բէմադ գալմըշ իսի . . հէման քէնտինի թօբլայըպ .

— կէլէճէյինիզտէն տօլայը թէշէֆքիւր խաէրիվ տօգթօր , անճագ խարիճէն կէօրիւլէճէք ադըճըգ իշիմ օլտուղու իչին պուրայա կէլտիյինիվ ղէման վալիտէմիէ կէօրիւշճէքսինիվ . օ սըրատա պէնտէ պուլունմադ իսթէր իսիմ , ֆագաթ էլիմտէ տէյիվ , չինքի պիր գաչ կիւնտէն պէրի պանա վէրիլմիվ օլան իշլէրի պու կիւն իքմալ իտուպ թէսլիմ իսէճէյիմէ տայըր սէօղ վէրտիմ քի , սէօղիւմտէ սէպաթի լիմմէմէք , պիլտիրէ նաֆագատուտան մահրումիյէթի իլթիզամ լիմմէք տիմէք օլուր , պու հալտէ պէնի մադուր կէօրիւրտիւնիւղ , տէտի .

Պէրթին շու լիֆատէտինէ կէօրէ տօգթօրըն միւթէսէլլի օլուպ կիլմէսի լազըմ կէլիր իքէն , պիլաքիս խարիճէն կէօրիւլէճէք իշլէրի օլտուղունը իշիտիր իչիմէպ , պիլճիւմլէ էֆքեար ու թատավվուրաթը , քէնտինի դէվլէթը Պէրթին ալէյհինտէ պիր տուչի նիյէթէ սէպէպ իսէրէք օ տէրէճէ մէյտա վէ միւքէտտէր չըգըպ կիլմտի քի , տօգթօրըն պու հալինի կէօրէնլէրին , սէվտիյինի զայպ լիմմիշ պիր աշըգը մէյտա վէ հախօտ ճիյէրթաբէտինի էլտէն չըգարմըշ միւշֆիգ պիր բէտէր զանն լիմմէմէլէրի գապիլ տէյիլ իսի . էլհասըլ տօգթօր բէք մէյտա վէ միւքէտտէր օլարագ խատաթանըն եանընտան չըգար վէ Պէրթէ վէտա մեգամընտա շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Մատմազէլ , սէօզիւնիւզիւ բէք կիւզէլ անլատըմ , հալինիզէ բէք զիյատէ վուդուֆքմ օլտուղու ճիհէթէն տըշարըյա չըգմանըզը թայիպ իսէնիյէրտէն տէյիլիմ , անլատըմ քի պու կիճէ կէչտէմ սիզի ըահաթսըզ իսէճէյիմ , եարըն կէլէյիմտէ պու կիւն տիւչար օլտուղում իսթիխպալէ ինշալլահ պիր տահա լայըղ կէօրիւլմէմ . . .

Պէրթի ճէվապ վէրմէյէ տավրանտը ֆագաթ միւդթէտիր օլտահտը , նէ սէօյլէյէպիլէճէք իսի . պիր քէրըճ ֆէնալըղա մէյլ իտէն էֆքեարընը եօլա կէթիրէպիլմէք իչին

տօգթօրա հադըդաթը սէօյլէմէսի լազըմ կէլիյօր իսի . հադըդաթ իսէ՝ քէնտիսինճէտէ մէճհուլ իսի . պիլտիյի գաատար սէօյլէսե , էթիչէն կիլմէսինէ միւմանտաթի իտէճէք վէ ահատա պիրլիքտէ կիլմէք թէքլիֆինտէ պուլունաճագտը , իչթէ պիչարէ գըղճըղազ պուրալարընը տիւչինէրէք սիւքիթի լիմտի . զարիպ պիր սուրէթտէ քէնտիսինի սէլամլայըպ կիլմէքտէ օլան էթիչէնին արզատընտան սագա գալտը , միւթէազզիզէն վալիտէսինին օտասընա ավռէթի լիմտի . վալիտէսի Պէրթի պու հալտէ կէօրիւնճէ .

— Ա՛հ , իբի կէօղիւմ , տօգթօրըն իսրարընա մուգավէմէթի իտէմէյէրէք հէման հադըդաթը օրթայա գօյաճագսըն զանն լիմմիշ իսիմ . . . տէտի ,

— Քէնտիմի թօբլամազա բէք չօգ զայրէթի լիմտիմ վալիտէճիյիմ . . . ֆագաթ չիֆայտէ քի լիտանը հալիմ քէնտիսինտէն տէհչէթլի պիր սըրըը կիպլէսիյիմի տօգթօրա լիֆհամ լիմմիշ տիր ,

— Իշ պիլթիրմէք իչին պագէն եալան սէօյլէմէքտէ ճայիղ վէ հիքմէթէ մուվաֆըգ տըր , սէն միւթէրիհ օլ գըզըմ . . .

Վալիտէսինին , միւճէրրէտ քէնտիսինի միւթէսէլլի լիմմէք իւմիւտի իլէ սէօյլէմէյի պու սէօզլէրի Պէրթ իչլիմմիշ իսի , չինքի մէզկուրէնին պիհնի մուգթազրըպ վէ միւքէտտէր պիր հալտէ չըգըպ կիտէն տօգթօրը տիւչինմէքլէ մէչղուլ օլուպ , քէնտի քէնտինէ .

— Լիմիչէն պուրատան բէք միւքէտտէր վէ մահղուն պիր հալտէ չըգըպ կիլմտի , պու հալէտէ սէպէպ պէն օլտում . ա՛հ , պունատան տօլայը գալպիմ նէ՞ գաատար մուղիմտըրըպ տըր . ա՛հ , գալպիմէ կիրպէտ նէ տէրէճէ մուղիմտըրըպ օլտուղումը կէօրէպիլմէ . . . օ զէման պէնի ադիվ իսէճէյինէ , մադուր թուլմաճաղընա հիչ շիւպհէ եօգ տըր , տէտի ,

Զէվալը անա իլէ պըղ օ կիւն ադշամա գաատար բէք մէյտանէ պիր սուրէթտէ վագըթի կէչիրտիլէր . էլհասըլ եավաչ եավաչ ադշամ թէգտըրուպ լիմմէյէ պաշլատը , ֆա-

գաթի պիչալեչէրին գալպի չիտաէթէլէ չարբմադաա իսի. Նիհայէթ օրթալըդ գարարմըշ վէ կիճէ հուլուլ իթմիշ իսէ աէ, կիւյա Պէրթին կիտէճէյի եէրտէ օղրայաճաղը ֆէլաքէթի իսթիար իսիյօր իմիշ կիպի հէվաաա պօղուլմուշ վէ չիտաէթէլի պիր ֆուրթունա զուհուր իթմիշ իսի.

Զէվալը Պէրթ, աէրիւհատ կյլէսիյի վաղիֆէյի մուդաաաէսէյի կյֆայէ հաղըրլանըյօր իսի. գալդար էսվապընը կիյսի, պաչընա սիյահ պիր շապդա գօյուպ հէնուզ մաթէմի թէրք իթմէսիյինէ աէլալէթ իսէն սիյահ պիր չալըտաա ումուղլարընա վաղ իթաի.

Պու էանաաէ Թէֆիքը խապխսաէ, ալտըդը խապէրի շէրիքը մէլանէթի օլտուղը տիւդ Տըլաթուր-Վօսիյօնըն գօնաղընա կիթմիշ վէ տիւդի իշ օտասընտաա պուլմուշ իսի. տիւդ շէրիքը ճինայէթինի կէօրիւնճէ հէման այաղա գալդըպ կիւլէրէք.

— Թէֆիք՛ը, թէղքիրճինիպի ալտըդըմ տադըգտաան պէրի սապըրսըզըգլա սիզի պէքլէմէքտէյիմ, աթէշլէր իչինտէ գալտըմ... Նասը՞լ, սէօղիւմէ իթիմատ իսէ՞րմիսինիզ, տէտի.

— Միւսիւ լը տիւդ, բէք տօղրու սէօյլէյօրսունըզ...

— Մէվգուֆ, միւսթանթիզ էֆէնտիյէ մահալը իգամէթինի խապէրը վէրմի՞ մի.

— Էվվէթ.

— Նէ՞րէտէ իգամէթի իսիյօր իմիշ.

— Բօյալ մէյտանընտաա 24 նօմէրօլը խանէտէ...

— Պու խանէտէ հէնուզ թէհարրիյաթի իճրա իսիլմէմի էա՛...

— Խա՛յըր, ֆագաթ էաբըն սապահ Րընէ Մուլէնին հուզուրընտաա թահարրիյաթի իճրա իսիլճէք տիր.

— Տէմէք օլույօր քի պու ադշամ պիզ իշիմիզի կէօրմէյէկիչ.

— Պէնտէնիզտէ պու ֆիքրիտէյիմ, հաթտաա պու խապէրի պալը պէմալ տադըգա վէֆթի իթմէքսիզին խըտմէթը

պիր ղէյ պէնիմ մէրտադըմը մուճիպ օլույօր. պու Րընէ Մուլէնն աէնիլէն հէրիֆին խանէսինէ կիտէպիլմէք իչին իգամէթհէաճընըն անահատարը պիզտէ տէյիլ քի...

— (Կիւլէրէք.) Տիւգ հաղրէթլէրի, սիզճէ մուճիպի մէբադ ու էնտիշէ օլան պու իշին օ գաաաբ էհէմմիյէթի էօգտըը. Էմին օլունըզ քի թէֆիքը դուլունըզ հէր չէյի էօլը իլէ տիւչինիյր...

— Թէֆի՛ք, պիլիրիմ... Նէ գաաաբ զէքի պիր աէտմ օլտուղունըզը պիլիրիմ...

— Հիւսնի թէվէճճիւհինիզ քէսպը իսթիհգադ իտէպիլմէք իչին թէտպիրլի վէ իհթիեաթը տավրանմադ լազըմ կէլիր, անահատար էլիմիզտէ էօգտա մայմունճըգլար վար տըր...

— Կիրէճէյիմիզ խանէյի վէ թագսիմաթը պիւյօ՞լմուսընըզ.

— Խա՛յըր, տիւք հաղրէթլէրի

— Օ հալտէ պիզ իչէրիյէ կիրէրքէն դաբուճը նէրէյէ կիտէճէյիմիզի սօրարսա նէ՞ ճէվապ վէրէճէյիզ.

— Թէէսիւֆ իթմէյինիզ էֆէնտիմ, միւսիւ Րընէնին տէօրտիւնճի գաթտաա սաբին օլտուղունը պիւյօրուզ էա՛, պու էլվէրիր, գաբուճըյա լազըմ կէլէն ճէվապը պէն վէրիրիմ...

— Հէման չիմտի կիտէճէ՞քսիյիզ.

— Էվվէթ տիւդ հաղրէթլէրի, չիւնքի տօգուզ իլէ օն արաաբնաա օրաաա պուլունմադըղընմընդ խայըրլը տըր...

— Էլպիսէմի թէպիրէ լուզում կէօրմէզսիո՞նիզ.

— Բէք ագիլանէ պիր հարաքէթի իսէ տէ, գօնաղընուչաղլարընա պիր ղէյ սէղտիրմէմէք իչին դըյաֆէթը ասլիյէնիլէ պուրաաան չըգմանըզ լազըմ կէլիր. Էվէր էմիրտէ լութֆէն պիզիմ խանէյի թէչրիճ պույուրուրսունըզ, պէնտէնիզ օրաաա սիզի թանընմայաճադ պիր դըյաֆէթէ թահ-

վիւ խոհճէք էավապլարը թէտարիք խոհպիլիրիմ։

— Հադըգամէն սիղ բէք միւքէմմէլ պիր ատմինիղ թէֆէը։

— Սէնամի, մէղէբիմին իղթիղասը որը տիւգ հադրէթլէրի, խուսուսը իլէ սայէնիղտէ պու մէվզուլը իհրազ իթտիխիմ իչին, նամը ալիլէրինի տայիմա ալայէ չալըշմադ վաղիֆէմ տիր։

— Սէօղի ուղամմայալըմ, նօմըր Տամ որը Շան ճատտէսինտէն նէ՞ խապէր։

— Գըղըն վախտէսի կիւնտէն կիւնէ ֆէնալաշմադ տա որը, եօլճու կիպի կէօրիւնիյօր։

— Հալէրինի թէճէսիւսէ մէմուր իթտիխինիղ ատմէլէր տայիմի սուրէթտէ օրատա՞ մը պուլունուրլար։

— Իվվէ՛մ, ֆագաթ պէյհուտէ տիր, չիւնքի չիմսիյէ գատար հիչ պիր սէրբիսլիթէ էլէ կէչիրէմէտիլէր։ պինանէն ալէյհ Բօյալ մէյտանընա կիմսէսիզէն ատ օրատան գալըրրաճաղըմ։

Տիւգ իլէ Թէֆէը պէյնինտէ վուգուխի պէյան իթտիխիմիղ շու մահալէրէ էնտատընտա տիւգ հաղըրլանըպ պիրտէ րէվոլվէր ալմըշ օլմադըյա։

— Իչիթ պէն հադրըմ, հայտէ պադալըմ, տէտի։

Տիւգ իլէ Թէֆէը պիրիքտէ դարուտան չըղմադա տավրանտըյար, Թէֆէը, տիւֆիւ դարուէնըն էօնիւնտէ պիր աղ թէվգըֆ խոհրէք։

— Տիւգ հադրէթլէրի, պու միւսիւ Բընէ տէնիլէն շախտը էյիճէ մահքիմ խոհպիլմէք իչին պիր քեագըրտա հադրըպ պըրագմադ կիւճ պիր շէ՛յմի տիր։ զանն խոհբսէմ պու բէք մինատիպ օլուր, տէտի։

— Պէն անը տիւշիւնտիւմ, տէտիյին քեագըրտըտա չօգատան հաղըրլատըմ, սիղ մէրագ իթմէյինիղ իւզէրիմտէ տիր։

— Էօյլէ խոհ հէման կիտէլիմ։

Սէօղէ պուրատա նիհայէթի վէրէրէք պիրիքտէ սօգադա չըղտըլար, վէ Թէֆէրին քիրատատըզը ատատայա րաքիպ

օլտուլար։ Թէֆէը ատատաճըյա ատատայը Սէնթ-Լուի-Ֆիլիպ քէօրիւսի ճիվարընա տէվդ իթմէսինի Թէնպիհ իթտի։ Թէֆէը պու մահալտէ մուրատար պիր խանէնին իւչիւնճի գաթընտա իգամէթ իտիյօր իտի։ վաղիֆէսինի վէ իչինի կիւճինի բէք էյի պիլէն պու ատէմ, խանէսինին նէզաֆէթու Թէհարիւթինէ բէք օ գատար բայէթ իթմէսիյի ճիհէթլէ, ատատաման էնտիքլէրի սըրատա, պիրատէրինին վէֆաԹընտան պէրի նազ ու նայիմ իչինէ եաշամադա ալըշմըշ վէ ատթըգ կէչմիշ ղէմանլէրտէ չէքտիյի տէֆալէթի ու պիւյիւտիւյի պիւսատիւթին խատրընտան սիլիպ չըգատմըշ օլան տիւգ ճէնատպէրի, օ բիս վէ մուրատար խանէյէ կիրմէյէ մէճպուր օլտուղունա բէք գիյատէ ճանը սըղըլտը իտէ տէ, պիլախիրէ հադգընտա պուննճա ֆէտատքեատըրդըլատըտան չէքինմէյէն Թէֆէը կիպի պիր չէրիքը ճինայէթինին, պու գատարճըդ պիր դուսուրընը չօգ կէօրտիյինտէն տօլայը նէֆսինէ իթտապ իթմէյէ պաշլատը։

Թէֆէրին սաբին օլտուղու խանէ՝ խանէյէ պէնդէր պիր չէյ տէյիլ իտի, պու խանէնին գապուսը մէգամընա գայիմ օլան ուղունճա պիր մէտինէյին աղղըտա, մէյխանէտէն գիյատէ մուրատար պիր եէրէ պէնդէմէքտէ իտի քի, օրատա իչրէթ սաթտան հէրիֆ իլալէթէն գապուճըղդ վաղիֆէսինին տէ էֆեա խոհյօր իտի։ խանէնին թագսիմաթը իւչ գաթատան խապարէթ օլտուպ, տար վէ գարանլըգ պիր մէրհալէն, գաթլարը պիրի պիրինէ բապթ խոհյօր իտի։ պու խանէտէ սաբին օլանլարըն էքսէրիտի չիւպհէլի էչատա իլէ բօլա մէմուրլարընտան խապարէթ պուլունտուգլարը ճիհէթլէ, եօդարը յա չըղմադ իչին գապուճընըն ուղուն ուղատըյա սիւալ վէ ճէվապլէրինէ իհթիյաճ եօգ իտի։

Թէֆէը, թարիֆ էյլէտիյիմիղ մէտինէյին էօնիւնտէ ապտատատան աշադը էնտի, վէ սիւգ ճէնատլէրինին տաքի էնտիրտիքտէն ասնրա արատաճըյը սատըը, միւթէգապպէն տիւգին էօնիւնէ տիւշէրէք օ մուրատար մէտինէյին իչինէ տապլընաճա, ճէպինտէն պիր խըրսըզ ֆէնէրի չըգատըը եաղատը։

ֆէնէրին ղկյասը մէտխէլլին իչինտէ թէրագիւմ իտէն չամուրլարա պաթմադըղըն մէրտիվէնլէրի պուլմադա կարտըմ իտիյօր իտի. Թէֆէրին օտասը էօնիւնէ վասըլ օլտուգլարը սըրատա, բօլիս միւֆէթթիչի անահտարը ճէպինտէն չըգաբալադ.

— Տիւգ հաղրէթլէրի, պու սատըգ վէ մուհթի պէնտէնիղին օտասընա կիրմէյէ թէնէղղիւլ պույրուլո՞ւր մը, տէտի,

Տիւգ ժօրժ, Թէֆէրէ ճէվապ վէրմէքսիղին իչէրիյէ կիրտի. օտանըն տախիլէն կէօրիւնիւշի բէգ չիրքին օլտուղու կիպի, մէֆրուշաթը տա պիր թագըմ գըրըգ տէօքիւք իտակէմիլէրտէն վէ պիր մատատան իպարէթ իտի. օրատա պուլունան պիր գաբուտան տիկէր պիր օտայա կէչտիլէր. Թէֆէր վէլինկտոնէթինէ պիր ատնատալէէ թագաիմ իթտի. պու օտատա Թէպտիլի գըյաֆէթ իտէպիլմէք իչին հէրնէվի էլպիսէ մէվճուտ օլուպ, Թէֆէրին հաթտագ թագըմընտան պաշգա էչէտ պուլունմատըղընա կէօրէ, պիր էսկի էվապ մաղազասընա պէնզէտիլէպիլիր իտի,

Թէֆէր, օտանըն նիհայէթինտէ սօգաղա նադըր պիր բէնչէրէ էօնիւնտէ պուլունան ուֆագ պիր թուալէթի մատասընա հադլաշարագ, թուալէթի լէվազիմինի իհզար իլէ տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն հանընա կէլտի, պատէհու հէմման ափվարտէ ատըլը պուլունան էլպիսէլէր միյանընտա հունըր գումաշտան մտտուլ պիր քանթալօն իլէ պիր գաուիֆէ չագէթ վէ պիր շապգա չըգարըպ տիւգէ իրայէ իլէ.

— Տիւգ հաղրէթլէրի, թագտիմ խլէխխիմ էլպիսէ գուլլանըլմամըշ տը, իրէնտէքսիղին կիչէպիլիրսինիղ, տէտի,

— Գուլլանըլմըշ օլսա տա պէյիս հօգ . . .

Տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօ Թէպտիլի գըյաֆէթի իթտի. . . արթըգ պիլա միչկիլաթ Թէֆէրէ ըչֆագաթի իտէրէք, իթէտիչի մահալէ կիրուպ չըգապիլէճէք պիր հալ քէսպ իթտի . . .

49

Թէպտիլի գըյաֆէթլէ Թէմիզ բադ պիր ամէլէյէ պէնղէմէքտէ օլան տիւգ, Թէֆէրին տէ Թէպտիլը էսվապ խլէտիչինի կէօրիւնճէ.

— Շիմտի պիզի կէօրէնլէր Կարըն ասլա Թանըյամայաճագ լար, տէտի,

Տիւգ, պու սէօզլէրի սէօյլէր իքէն Թէֆէր տիվարէ Թալիպ իտիլմիշ օլան պիր անահտար տէսթէխինի էլինէ ալըպ էօգլատը, մուտխխալէն ճէպինէ էէրլէշտիրտիյի սըրատա, տիւգ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Է՛յ շիմտի կիտէպիլէճէք պիր հալէ՞միյիզ, պիզէ լազըմ օլան շէյլէրի Թէտարիւք իթտինի՞ղ մի, տէյու սօրտու,

— Հէր շէյ հաղրըլանատը, շիմտի կիտէպիլիրիզ,

Տիւգ, ըչֆագաթընտա շէրիքը մէլանէթի օլտուղու հալտէ մէրտիվէնլէրտէն էնէրճէք սօգաղա չըգտըլար. հէվա օ տէրճէճ գարանըլըգ իտի քի կէօզ կէօզիս կէօրմէյօր իտի. ուղագտան ուղաղա պիր թագըմ կիւրիւլթիւլէր հըսա օլուպ նույօր իտի քի, պու կիւրիւլթիւլէր, հագընատա Բարիզտէն կէչէճէք պիր ֆուրթունանըն մուգատաէվէնին իթտիյօր իտի. տիւգ պու կիւրիւլթիւլէրի իչիտինճէ,

— Հէվա բէգ ֆէնտա հալտէ պօղուլաճագ, տէտի,

— Է՛յի ատա, էլիմտէն կէլտէ պիր ան էվէլ ֆուրթունանըն ղուհուրինէ չալըշաճաղըմ, չինքի պէօյլէ հէվալէրտէ հէրքէս պուլունտուղու Եէրտէ օթուրուր գալըր, պիղի կէօղէտէճէք քիմսէ գալմազ, նէ գատար կիւրիւլթի իթտիգ քիմսէյնին նադարը ըգդաթընը ճէլպ իթմիչ օլմայըգ.

Տիւգ պիր միւտատէթ տիւշիւնմուշքտէն ատնրա, ըչֆագինին ֆիքրինի Թատտիգ իթտի. Կավաշ Կավաշ Կօլլարընա

տէվամ իթմէյէ պաշլատըլար, կիթ կիտէ Սէնթ-Անթուան ճատաէսինէ վասըլ օլուդլարընտա, վուդունի էվլէնճէ հըսս իլէսիքլերի ֆուրթունա տա կէլտի չաթտը, ահալի սիւրաթլէ պու իքի արդատաչըն էօնլէրինտէն կէչիպ լսանէլէրինէ չէքիլմէքտէ իտիլէր։

Պու էնտատէ բուդիկեար չիտաէթլէ էամէքտէ վէ սօգադլարըն թօղլարընը թօբրադլարընը ալթիւսթ իլլէմէքտէ իտի, պու իքի լսապտա տէ եանէեանա կիթմէքտէ իտիլէր։

* * *

Գարիյնի քիրամ, Իսթէրին սէպէպի ֆէլաքէթի օլան մահուտ մատամ Սմատիսի հէնուդ խաթըրտան չըդարմամըշլար տըր ատընըրդ։ պու գատըն, իթտիյի ֆէնալըդըն տէրէճէսինի թադտիր իտէրէք պիլախիրէ թամիր իչին արթըդ պագըյէյի էօմիւնի, մէճնունէյի կէօզէտիպ մուհաֆազա իտէրէք կէչիրմէյէ դարար վէրմիչ իտի։

Վադթըլրլա պալօլար, ճէմիյէթլէր, էյլէնճէլէր թէրթիպ իտէն պու գատըն, էսկի մայիչէթինի պիւտիթիւն թէպտիլ իտէրէք, արթըդ պալօ վէ ճէմիյէթլէր թէրթիպ իթմէյուդ, եալընըդ էսկի ահպապլարընտան պիր գաչ գաթը գադուլ իտիյօր իտի։ Վադթընըն դըսմը ադամընը Իսթէրէ պադմադլա վէ դըսմը միւթէպադըսընըտա օսման միւթալաատը իլէ կէչիրիյօր իտի։

Մատամ Սմատիս հէր նէ գատար եաչընը ալմըշ պիր գատըն իսէ տէ, եինէ օսման միւթալաատը իլէ մուսիդի էն դիյատէ սէվտիյի չէյյէրտէն իտի։ օբէրայէ տէվամ իթմէքտէն ֆէրադաթ իթմէմիչ իտի, լսաբին էվվէլսի կիպի լօճա իսթիճար իթմէյօր իտի։

Տիւնեատէ էն դիյատէ սէվտիյի պիր ատէմին, եանի սէպէպը ֆէլաքէթի օլտուդը դէվալը մէճնունէ եիւդիւնտէն, Ֆըրանսա այանընտան տիւգ Սիժ-Սիմճոա Տըլաթուր-Վօսիյօ կիպի պիր գահրիմանընն վուդուսի վէֆաթը, գալպինտէ չիֆաաը նագատվիլ պիր եարէ աչմըշ իտի։

Ֆիլհագըգա էսթէր թէճէննիւն իթմիչ իսէ տէ, ճինննէթի էօյլէ պիր զարարը ճինննէթի տէյիլ իտի, բէք սաբին բէք ուսլը պիր հալտէ պուլունույօր իտի, տայիմա խաթընընտա գալան օբէրա բարչալարընը թէզանին իլէ վագըթ կէչիրմէքտէ իտի։ արա սըրա նէօվլէթի կէլտիքճէ, մատամ Սմատիս գալընն սէս իլէ պագը օբէրա բարչալարընը թէզանին իտէր իթմիչ, հիտատէթ ու վահչէթի գայիլ օլուր իտի։

Միւթէվէֆա տիւգ իլէ էսթէրին քէյֆիյէթը իզտիվաճլերի չայի օլմամըշ իսէ տէ, մատամ Սմատիս տայիմա էսթէրէ «տիւչէս» տէյու խըթապ իթմէքտէ վէ օ գէվալը մէճնունէէտէ պուննատան տօլայը բէք պիյատէ մահզուզ օլմադտա իտի։

Էսթէր, պու հալտէ հէր տիւրլիւ հուզուզաթտան մահրում օլարադ վագըթ կէչիրիյօր իտի։ ֆադաթ գուլաղընա մուդիգա սէտատը աբա իթտիյի զէմանի պիր սուրէթտէ միւթէսսիր օլույօր իտի։ պու հալինի կէօրէնելէր մէզպուրէնին ճինննէթինէ ինանատայաճադլարը կէլիյօր իտի։

Էօժէն, Բընէ Մուլէն թարաֆընտան համիլ օլտուդու մէքթուպը մատամ լա Բէվէյէ կէթիրտիյի կիւն հէվա բէք մաղմում բէք գատավէթէնկիլ իտի, իշթէ եէվմը մէզքիրտէ զէվալը էսթէր պիր տագըգա բահաթ իտէմէյօր, կէօյնիւնիւ հիչ պիր շէյ իլէ էյլէնտիրէմէյօր իտի։ հէր վագըթտան զիյատէ տիւգի, Պըրունվայէ գարիյէսինի վէ օղլունը տիւշիւնիյօր իտի։

Էսթէրին հալինտէ կէօրիւլէն պու զարիպ թահավվիւլ պիր գաչ այտան պէրի հէման հիչ պիր վագըթ կէօրիւլմէմիչ իտի։ մատամ Սմատիս եիրմի սէնէյի միւթէճավուզ պիր զէման էսթէրէ ըէֆագաթի իթմէքտէ պուլունտուդունտան, բէք օ գատար խէվֆ ու թէլաշ իթմէյօր իսէ տէ, եինէ գալպալի էնտիշէ վէ թէրէտտիւտտէն խալի տէյիլ իտի։ Էսթէրտէ կէօրիւլէն վահչէթի իզալէ իթմէք մադսատը իլէ չարէ տէ կէօրիւլէն վահչէթի իզալէ իթմէք մադսատը իլէ չարէ տիւշիւնտիւ, խաթընընտա օբէրա կէլտի։ վագըթ զայպ իթմէքսիզին կաղէթալարտադի թէճաթըօ իլանլարընը եօդլատը

օ կիճէ պիլաքիս օբէրա ևօգ իսի, էսթէր իսէ տիլսիզ դարը օյունընտան հազը իթտիյինտէն, պունտատա պիր ֆայիտէ թէսավվուր իտէմէյէրէք, քէնտի քէնտինէ.

— Թալի պունտատա միսաատէ իթմէտի, պահտըմըզտան պու կիճէ պաշգա օյուն վէրիլիյօր, էկէր տիլսիզ դարը օյունը օլսա իսի, չիւպհէսիզ պէնտէ մէճմուն օլաճագ իսիմ. աման եա՛ Բապպի, պու պիչարէնին վահչէթինի նէ՞ սուրէթլէ իզալէ իտէճէյիզ, նէ եաբարմ իսէ պիր ֆայիտէ հասըլ օլմատը, պիչարէ էսթէրին րահաթսըզլըզը հէր վագըթտան զիյատէ տիր. Եա՛ Բապպիմ, աճապա նէ՞ եաբասամ... տէտիքտէն վէ պիր միսաֆիր տուշմունտուքտէն սօնրա, քէնտի քէնտինէ.

— Տուրունըզ շու սէվտիյի օբէրա բարչասընը սէօյլէյիմ ատէ պիր թէճրիւպէ իտէյիմ, տէյէրէք, էսթէրին էն զիյատէ հազը էյլէտիյի բարչայը եիւքսէք սէտա իլէ թէզաննիյէ պաշլատը. Ֆագաթ պունընտա պիր թէէսիրի կէօրիւմէտի, էլան հալի սապըզընտա տէվամ իտիյօր իսի. պիչարէնին պու հալինի թէմաշա իտէն մահամմ Ամատիս, միթէէսիւֆանէ պիր նազարլա ֆէլաքէթզէտէ րէֆիդէսինէ պագտըգտան սօնրա սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Պուտա օլմատը, պագալըմ պիր պաշգասընը թէճրիւպէ իտէյիմ, տէտիքտէն սօնրա, տիկէր պիր բարչայը էինէ օ չիվէ վէ էտա իլէ թէզաննի իթմէյէ պաշլատը. պիր պէյթինի թէքրար իտէրէք մէճմունէ տէ հէնուզ պիր էսէրը սիւքիունէթ միւշահատէ իտէմէյինճէ ֆէննա հալտէ միւթէէսիր օլարագ.

— Օ՛ֆ... չաթլայաճաղըմ, պու պիչարէ պու կիճէ նալընըզ գալմագ իսթէյօր, թէէաթրօյա կիտէպիլէճէք պիր հալտէ տէյիլ տիր. արթըզ պէնտէ պու ագշամ պիրագ էրքէնճէ թաամմ իտէյիմտէ օյունըն պիտայէթինէ նէթիչէպիլէյիմ, տէտի.

Պու էսնատէ էսթէր, մահամմ Ամատիսին պուլունտուղու օտաատան չընգըպ կիթտի, օտասընա չէքիլտի. պու հալի պիր ֆայիտէ իսնա ֆիլանա իսթէյաճը օլմատըզընը սէրահէթէն խաագէր վէրիյօր իսի.

Մահամմ Ամատիս, պիհնէն պու գարարը վէրտիքտէն սօնրա հէման ֆընըլատը գալդը, արդաաբ սըրա էսթէրին օտաասընա կիրտի. պու էսնատէ զէվալը մէճմունէ, միւսաավվեր պիր բօմանը աչըպ ընէսիմլի սահիֆէլէրինի չօճուգլար կիպի սէյր իտիյօր իսի. Մահամմ Ամատիս, էսթէրին եանընա եագլաշըպ էլինի ումուզը իւզէրինէ վագ իթտի.

Էսթէր, պիր էլին ումուզընա սօգանտաըզընը հըսս իտէր իթմէզ ֆէվգէլատէ զաղէմնաք օլտուղու հալտէ այագա գալգարագ, եիւզինի մահամմ Ամատիսէ սօղրու չէվիրինճէ ճիւզվի չիտաէթի զայիլ օլուպ, սօլկուն տուտագլարը արաընտա զարիպ պիր թէպէսիմ բէյտա օլտու, Մահամմ Ամատիս լաթիֆ պիր սէտա իլէ.

— Նա՞սընընըզ պագալըմ պէնիմ կիւզէլ տիշէսիմ, նէ՞ իլէ էյլէնիյօրսունըզ, տէտի.

Պաշգա վագըթլար տիշէս իւնվանընտան ֆէվգէլատէ մահդուղ օլան պու կիճէ օ գաատար մահդուզ օլան պու կիւզէլ մախլուգ, պու կիճէ օ գաատար միւթէֆէքքիր օ գաատար տալկըն պիր հալտէ իտի քի, մահամմ Ամատիսին սէօյլէտիյի սէօզլէր ասլա գուլաղընա կիրմէտի. ճէվապ վիրմէք չէօյլէ տուրսուն, կէօզլէրինի բօմանըն աչըգ օլան սահիֆէսինտէքի րէսիմտէն այըրմայօր վէ օրայա պագտըգճա վիճուտի սէրաբա թիթրէյօր իտի. պիր միւտտէթի սօնրա քիթապը սօլ էլինէ ալարագ մահամմ Ամատիտէն կիղլէտի. մահամմ պու հալի իլք տէֆա օլարագ կէօրտիւյինտէն, միւթէաճիպանէ.

— Ա՛ճէպա կէօրտիւյիս նէ՞ տիր. գըզըմ, սահըդ րէֆիդէնիզ կէօսթէրմէ՞զմիսինիզ, կէօսթէրինիզ պագայըմ, չու բէտմի պէնտէ պիր քէրրէ կէօրէյիմ, տէյէրէք վէ հաննընա թէգարրուպ իտէրէք տըգգաթլըճա րէսիմլէրէ պագմաղա տավրանտը. Էսթէր իսէ էլլէրի իլէ բէտմի գաբամըզ վէ կէօզլէրի պաշգալաշմըշ իտի. զիհնինի տէհշէթէֆզա պիր խաթըրէ իշղալ իտիյօր իտի, օ էսնատէ պագըյէյի խաթըրէ

թըրէսի, նազարընտա Պըրունվայէ վագասյի միւտհիշէսին թէճէսիւմ իթտիրմիշ իտի. պիր միւտտէթ պու հալտէ գալըրգտան սօնրա էսթէրին էլլերի կէվշէտի. մաւսամ Ա-մատիս ըէսիմի լայըգը իլէ կէօրէպիլտի վէ հայրէթինտէն պիր ֆէրեատ գօրարմանընա ըէմտզ գալըը. կէօրտիւյի չէյ բէք սատ պիր ըէսմ իտի, ֆագաթ հիւզնավէը խաթըրէրերի ույանտըրմազա քիֆայէթ իտիյօր իտի. հաթտա էսթէր հալի ճիննէթտէ պուլունտուղու հալտէ պիլէ օ միւտհիշ խաթըրէրէրտէն վարէսթէ օլամազմըշ իտի. մաւսամ Ամատիս ըէսմի կէօրինճէ տէհշէթինտէն իւրքերէք, պիլա իհթիյար պիր գաչ սաթմ կերիյէ չէքիլմէքտէ.

— Աման եա՛ Բապպի, աման եա՛ Բապպի, թա քէնտիսի... տէյու հայգըրըը.

Պու ըէսմ պիր եաթագ օտասը իրայէ իտիյօր իտի, եաթաղըն իչինէ պօյլու պօյունա պիր գատըն ուզանմըշ օլտուղու տա եաթաղըն բէրիշանըզըընտան անլաշըլըյօր իտի. եանընտասա մինի մինի պիր եավրուճըգ պուլունույօր իտի. գատըն՝ պէչիյին եանընտա օթուրուպ սօլ էլի իլէ պէչիյի քէնտիսինէ տօղրու չէվիրիյօր վէ սաղ էլի իլէ տէ չօճուղընը ալմագ իսթէյէն պիր ճանինին գըրթլաղընը սըգըյօր իտի, չիշման պիր գատընտա տէհշէթինտէն իւրքերէք օտանըն պիր քիւչեսինէ չէքիլմիշ իտի.

Գատիյինի քիրատնէ պէրապեր հիւքմ իտէպիլիրիզ քի պու ըէսմ, էսթէրին ճիննէթինի մուճիպ օ միւտհիշ կիճէյի, եանի Պըրունվայէ գալիյէսինին խաթարաթը միւէյյէտմէսինի իսթիար իտիյօր իտի, մաւսամ Ամատիս, էսթէրին սեպեպը թէլաշընը անլայաւագ, քէնտի քէնտինէ.

— Ա՛հ, աման եա Բապպիմ, չիմոի անլատըմ. պու ըէսմ քէնտիսինի մուղթատըզ իթմիշ, ֆագաթ հանկը չէյթան պու քիթապը պուրայա կէթիրմիշ... տէյէրէք, քիթապը հէման էսթէրին էլինտէն ալմազա տավրանտը. ֆագաթ մէճնունէ քէնտիսինի խաֆիֆ պիր սուրէթտէ իթէրէք.

— Պըրունվայէ, սիզ Պըրունվայէ գարիյէսինի պիլմիյօրսունուզ, հանի շու չօճուղը տօղուրտուղում խանէ եօղ մը, իչինէ օ գաթիյլէր կէլիյօր... մաւսա՛մ, տըգդաթ, տըգդաթ իսինիզ, չօճուղումը գուրթարընըզ... տէհտիքտէն սօնրա, քիլմապըն օ ըէսմինի հավլի օլան սահիֆէսինի գօրարարագ եէրէ աթտը, միւթէաղըպէն օտանըն իչինտէ էնինէ պօյունա կէզինմէյէ վէ շու սէօզլէրի մըրըլտանմայա պաշլատը.

— Պըրունվայէ, Պըրունվայէ, գաթիյլէր...

Էսթէր, ատա սըրա թէվազուճ իտէրէք կէօզլէրինի վահշիյանէ պիր սուրէթտէ աչըյօր, կիւյա պիրի իլէ միւճատէլէ իթմէյէ հազըրլանըյօրմուշ կիպի եումրուգլարընը սըգարագ պիր թավըը թէհտիտ իրայէ իլլէյօր իտի. մաւսամ Ամատիս իսէ, զէվալլը գըզգա միւշֆիգանէ վէ միւթէէսսիւֆանէ պիր նազարըա պագմագտան պաշգա պիր չէյ եարմազա միւդթէտիր օլամայօր իտի. պիր խայլի սէնէտէն պէրի էսթէրտէ պէօյլէ շիտտէթ կէօրիլմէմիշ իտի. մաւսամ Ամատիս ֆէվդէլատէ միւթէէսսիւֆ օլուպ.

— Ա՛հ, նէ՞ ֆէլաքէթ, աճէպա պու չիտտէթ նա՞սըլ զայիլ օլաճագ տըր, տէտի,

Էսթէր, պիր միւտտէթ կէզինտիքտէն սօնրա, աճը ագը կիւլէրէք թէվազուճ իթտի վէ էն գիյատէ սէվտիյի պիր օթէրա բարչասընը թէզանինիյէ պաշլատը, մաւսամ Ամատիս իսէ մահզուն մահզուն.

— Ա՛հ, ազաճըգ ույուեապիլսէ, վահշէթի զայիլ օլուր, գայդըըը զէման պու հալտէն սալա էսէր գալմազ... տէյօր իտի,

Էսթէր, կիւյա մաւսամ Ամատիսին ֆիքրինի անլամըշ կիպի պուլունտուղու նօգթատան այրըլարագ, օտասընըն պիր թարաֆընա եէրլէշտիրիլմիշ օլան կէնիշճէ պիր գարեօլայա տօղրու կիթտի, սէվտիյի օթէրա բարչասընա տէվամ իթտի. մաւսամ Ամատիս մէճնունէնին հալինտէ կէօրիւլէն պու թէհալիւլտէն մէճնուն օլարագ օտատան տըշարը չըգ-

տը, խըտմէթէլէրինի լիճա իտէն գատընա սաաթ եէտիտէ թաամընըն կէթիրիլմէսինի վէ արապասընըն հաղըրլանմասընը էմր իթտի։

Սաաթ եէտիտէ էմրինէ իմթիսալէն խըտմէթճի գատըն թաամընն հապըր պուլունտուղունը խապէր վէրտի, թաամտան էվէլ մտտամ Ա.մատիս թէքրար Էսթէրին օտասընա կիրերեք, պիչարէ մէճնունէյի հալա պըրագոբոը հալտէ վէ օբերա բարչալարընը թէղանի իլէ մէշղուլ պուլտու. ուտուճա օտասընտան չըդոը վէ Էսթէրին օտա խըտմէթինի կէօրէն գատընա պադը չէյլէր թէնպիհ իթտի. խըտմէթճի գատըն.

— Ա՛հ մտտամ, պու ֆէլաքէթ բէք պէօյիւք տիր, շիմտի օտասընա կիրտիմ, խըտմէթինտէ պուլունտուղում միւտտէթ զարֆընտա քէնտիսինի ասլա պէօյլէ պիր հալտէ կէօրմէմիշ իտիմ, իլթիրաֆ իտէրիմ քի պու հալ պէնի գօրգուրտը, պէն քէնտիսինէ գարշը հիչ պիր մուամէլէտէ պուլունմամ, հալընըզ ուզագտան նէզարէթ իթմէքլէ իքթիֆա իլէրիմ, տէտի։

Խըտմէթճի գատընըն պու թէէմինաթը իւզէրինէ մատտամ Ա.մատիս պիր տէրէճէյէ գատար միւթէսէլլիմ օլարագ, բէք զիյատէ սէվտիյի պիր ոյունը թէմնաշա իթմէքը իւզրէ թէաթրոյա կիրտի։

Էսթէրին օտա խըտմէթինի լիճա իտէն պու գըզ, թագրիսէն էրիմի եաշլարընտա Մարիյէթ նամընտա սարըճա վէ կիւզէլճէ պիր գըզ իտի. մէզպուրէ հէվայի նէֆսինէ մայիլ պիր չէյ օլուպ կէզմէյի բէք զիյատէ սէվտէր իտի. մատտամ Ա.մատիս, Էսթէրի կէզտիրմէքը իւզրէ Բօյալ մէյտանընտա չըդարտըղը զէմանլէր, էքսէրիէն մատտամզէլ Մարիյէթի պիրլիքտէ պուլունտուրտուղու ճիհէթլէ, օ կիւն պէր միւթատ եէրինէ Բօյալ մէյտանընտա պիր միւտտէթ կէզիպ տօլաշտըգտան սօնրա եօրուլարագ, տինլէնմէք իւզրէ պէլէտիյէ թարաֆընտան վազ իտիլէն գանաբէլէրին իւզէրինտէ թուրտուլար, կէնճ գըզ այագտա գալըպ էթրաֆը սէյր ու թէմնաշա իլէ մէշղուլ օլտու։

Պիթթէսատիֆ օ կիւն ապէրին մէզունէն տըշարըյա չըգաճաղը կիւնէ միւսաապտի օլտուղունտան, Բօյալ մէյտանը ճիվարընտա վագը գըշլատա պուլունան իթթիհատամ ասաքիրինտէն պիր խայլը էֆրատ, օ կիւն մէզուն օլուպ գըշլալարընտա ավտէթ իթմէք իւզրէ կէլիյօրլար իտի. հէրսի տէ պու իչ գատընըն կանընտան կէչէրքէն տէօնիւպ կիւզէլ գըզա պագըյօրլար իտի. ֆագաթ իչէրինտէն պիրիսի սաատ պագմագլա իբթիֆա իթմէյտուպ գալպինտէ պիր չարբընթը հըսա իթտի, տուրտու. Մարիյէթ իլէ գօնուշտուլար, ֆագաթ Մարիյէթին էօյլէ սօգագ ալիֆթէէլէրինտէն օլմատըղընը անլայարագ իզահիսաճ սուբէթի իլէ պիրլէշմէյէ վէ պատէմա եէքտիկէրինտէն այրըլմամագա գարար վէրտիլէր։

Պէօյլէ ալուրթլա հասըլ օլան պիր մուհապէթէ մուհապէ՞թ մի տէյէճէյիզ. խայըր, պու մուհապէթ տէյիլ չիտտէթլի պիր հէվէս սիր քի տէրհալ կէչէր, տէմէք քի պէվալը գըզճըղագ ալտանընպ մահվ օլաճագ իտի. էվվէթթ, Մարիյէթ քէնտիսինէ մէճնունանէ արզը իչթիհագ իտէն ասլը պէօղ չըգա, օ կիճէ սաաթ սէքիզտէ կէլէճէյինէ տայըր սէօղ վէրտի. մատտամ Ա.մատիսին թէաթրոյա կիթտիյի, Էսթէրին օտասընա գարանտըղը, ճիվարընտա Իընէ Մուէնին օտասընտա պիր չօղ իչէր կէօրիւնէճէյի կիճէ տէ օ կիճէ իտի, մատտամ Ա.մատիս կիթտիքտէն սօնրա Մարիյէթ արգասընտան պագատագ, քէնտի քէնտինէ.

— Պէնի պօչընա պէքլէյէճէք տիր, պէն տէ կիտէճէյիմ, եա մատտամ խապէր ալըրսա, շիւպհէսիզ մէճնուն օլմազ, ֆագաթ քի՞մ կէլիպ տէ մատտամա խապէր վէրէճէք, մէճնունէ՞ մի, օնըն քէնտիսինտէն պիրէ խապէրի եօք. եա դաբուճը. տատտամ սէնտէ, մատտամ անճագ օն իքիտէ կէլիր, պէն չիմտի կիտէրսէմ օլմազ, միւթլագա սաաթ տօղուշտա կիտեր վէ օնա չարևէք գալարագ ավտէթ իտէրսէմ՝ գաբուտա հէնուզ աչըգ պուլունուր, հիչ պիր կէօնա միւչկիլաթէ թէաատիւֆ իթմէքսիզին օտամա չըգարըմ, տէտի։

Մէզպուբէ , հէմ աշճըլըգ վէ հէմ ոէ մատամ Ա-մատիսին օտա խըտմէթինի իյֆա իտէն գատընա ։

— Սիզ ույուսպիլիրսինիզ , պէն մէճնունէյի պագա-ճաղըմ, մատամ կէլիրսէ պէն խըտմէթ իտէրիմ, ոէյու թէէմինաթ վիրմէսի իւզերինէ աշճը գատըն հէմեն ևաթա-ղընա կիրտի , ուշագտա զաթէն արատաճըյա րէֆագաթ իթմիշ օլմաղըլա Մարիյէթ արթըգ սերպէսթ գալմըշ իտի , հէմեն էսթէրին օտասընա կիրէրէք մէճնունիյէյի կէօղտէն կէչիրտի , պիչարէ հալա օ հալտէ պուլունույօր իտի . Մա-րիյէթ քէնտի քէնտինէ .

— Բէք ալա , պու ղէվալըընըն պիր գաչ սաաթ տահա պու հալտէ գալաճաղընա էմինիմ, արթըգ միսաթէրիհանէ պուրատան չըգըպ կիրէպիլիրիմ, էվվել էմիրտէ չու ըշըղը սէճնուիրէյիմ, չինքի մատամ էսթէր թէղտանի իթմէք իչին այրընըղա միհթաճ ոէյիլ տիր , տէյերէք լամպայը սէճնուիրտի . պատէհու էսթէրին օտասընատան վէ միսթէագը-պէն էսթէրըէ մատամ Ամատիսին իգամէթ իթտիրըէրի տա-յիրէտէն թէպահուտ իտէրէք գաբուլարը կիւղէլճէ գաբատը ,

Մարիյէթ , խայրի խէլէճան իչինտէ օլտուղու հալտէ մէրտիվէնլէրատէն էնմէք իւզրէ իքէն , Բարիզի իհաթա իտէն ուֆուգ իւզերինատէն կէլիպ կէչէճէյինի ուզագատան պիլտի-րէն ֆուրթունանըն մուդատտէմաթը պաշ կէօսթէրմիշ իտի . բուղիկեալ չիտտէթլէ էսէրէք օսգադլարըն թօղլարընը թօբ-րագլարընը ալթիսաթ իյլէյօր իտի ,

50

Վադըթ վագըթ բարըայան չիմչէքլէր սըգլաշմագտա վէ միսթէագըպէն թօբ ամըլըը կիպի բաթըրտըը կէօք կիսը-լէմէլէրի , խանելէրի սորամագտա իտի . հէնուզ ույդույա տալմըշ օլան զէվալը մէճնունէ պու կիսրիսիլթիսլէրատէն ու-

յանտը , ևաթաղը իւզերինտէ տօղրուլտու գալտը , գուլագ գապարտըպ տինլէտի , օտասընըն Րօայալ մէյտանընա նա-զըը օլան պէօյիճէք վէ իչի ատէտ բէնչիրէլէրատէն պա՛ս ի-տէն ըշըդ , վագըթ վագըթ հէր թարաֆը այրընըլըգ իչինտէ պըրագը-յօր իտի ,

Էսթէր սաքիթ վէ զարիպ պիր հալտէ այագա գալդտը , չիմչէք կիսրիսիլթիսինտէն վէ անը միսթէագըպ օտասընըն այրընըլըգ իչինտէ գալմասընատան պիր շէյ անլամայօր վէ պունա պիր մանա վէրէմէյօր իտի ,

Պու սըրատա մէզպուրէնին հալինէ պագանլար , թա-պիսթըն պու թէղէլղիսլ վէ իթիզալընտան միսթէչգղիպ օլտուղունա զահիպ օլապիլիրլէր իտի . ֆագաթ վիճուտինին հէր ազասը տա թիթրէյօր իտի ,

Պիր գաչ տագըգա սօնրա բէնչէրէլէրին պիրինէ թէ-գարրուպ իթմէ , աթէչ իչինտէ պուլունան ալընը բէնչէրէ-նին ճամընա տայատը , ֆէվգէլատէ պիր նաղարը տըգագթա սըգ սըգ չադմագտա օլան չիմչէքլէրատէն զէնճիր կիպի աբս իտէն ալէվլէրի վէ օ էանատէ մէյտանտաքի ազաճլարըն ալ-տըգլարը շէքլ ու մէնազիրինի թէմաշա իթմէյէ պաչլատը ,

Պու պիչարէ կէնճ գատընը պու հալտէ թէրը իլէ , պիղ եինէ Նօթըրտամ տը Շան սօգադընտա քեայի մէաքինը ֆագիրանէյէ սէվգը էֆքար իյլէյէճէյիզ ,

. . . . . .

Մատմազէլ Պէրթ տախի , Բարիզ ուֆուգընը իհաթա իտէն քէսիֆ պուլութլարը վէ պունըն նէթիճէյի թատիյէսի օլան օ չիտտէթլի չիմչէքլէրէ վէ կիսրիսիլթիսլէրէ հէտէֆ օ-լաճաղընը անլամըշ իսէ տէ , պունլար Րընէ Մուլէնին խա-նէսինէ կիթմէք խուսուսընտաքի աղմ ու նիյէթինէ մանի օ-լամամըշ իտի ,

Մատամ լա Րէվվայէ , պիր թարաֆտան սաաթ ադրէ-պինին աղըր աղըր տէվրինէ պագըյօր վէ օտանըն տիվար-լարընտա հասըլ օլան կէօկէտէն , եաղմուրըն չիտտէթլէ տէվամ իտէճէյինի հըսս իտէրէք , գըզընա .

— Սէվկիւլի նաւերում, պէօյլէ պիր հէվաատէ նամըզ կիտէճէյինի տիւչիւնիւյօրըմ, աէտէ ։

— Վալիտէճիյիմ, պէն տէ պու ֆիքիրտէյիմ... ֆագաթ նէ՞ չարէ, պու սըրատա թէհլիյէ իտիլէճէք իշի, վագթը ախերէ թաւիզ իտէմէյիղ։

— Լ՛վէլթ նաղըը չօճուղում... Րընէնէն մէքթուպը բէք մուհիմմ տիր. պու իշ հէման պու ադշամտան օլուպ պիթէճէք տիր, ճարընա պըրագըլըրսա պէլքի վագրթի կէչմիշ օլուր ։

— (Սաաթա պագարադ.) Սաաթ սէքիզ պուչուգ, թէմամ կիտիլէճէք ղէման տըր...

— Պիր քիրա արապասընա պինէրսին, ֆագաթ արապայա հէման պու ճիվարտա պինմէ քի, սէնի թէագըպ իթմէյինլէր ։

— Սիզ միւսթէրիհ օլունըզ..., պէն ադիլանէ հարաքէթ իտէրիմ։

— Պունտան պաշգա արապայըտա, Րընէնէն իգամէթ իյլէտիյի խանէնին էօնիւնտէ թէվզըֆ իթմէ ։

— Պէն հէր սուրէթլէ քէնտիմի կէօսթէրմէմէյէ չալըշըրըմ։

Նասըլ քի տէմիչիզ, Պէրթ պաշընա սիյահ պիր չապդա կիյմիշ վէ ումուղլարընա տա սիյահ պիր չալ ալմըշ իտի. կէօյսիւնէ թաւիզ իթմիշ օլտուղու ալթունտան մամուլ մէտալեօն իւղէրինտէ տէ Ասլէնի ուֆագ պիր ֆօթօկրաֆ րէհամի պուլունտույօր իտի ։

Մաատամ լա Րէվվայէ, ալթընդ պիլ քիւլհիյէ եաթաղը թէրք իթմէք արզուսընտա պուլունտարագ, պիր գօլթուգ սանտալեասը իւղէրինտէ օթուրտուղու հալտէ, գըզընա.

— Զաթըզ օլ եավրում... սէնի նա՞սըլ պիր սապըրսըզլա վէ նէ՞ տէրէճէ պիր մէրագ վէ էնտիշէ իչինտէ պէքլէյէճէյիմի ունտուրմա. կէլ սէվկիւլի չօճուղում, պիր քէրրէ գուճագլաշալըմ տա հէման կիթ, սէնի Ասլահա էմանէթի լիթտիմ, ճէսարէթի չօճուղում, ճէսարէթի, տէմէկի

իւղէրինէ, Պէրթ, վալիտէսինին եանտագլարընա պիր չօգ բուսելէր գօնտուրարագ.

— Անանէճիյիմ, սիզտէ ճէսարէթի իթմէկլիսինիզ, սապը իտինիզ, իւմիւտինիզի քէսմէյինիզ, պէն շիմտի կէլիրիմ, աէտի։

Պէրթ, վալիտէսինէ վէտա իտուպ օտատան չըգարագ ուսուլ իլէ մէրտիվէնտէն էնմէյէ պաշլատը, խանէտէ իգամէթ իէնէլէրին հիչ պիրիսինէ րէնկ վիրմէմէյէ, քիմսէնին նաղարը տըգգաթընը ճէլպ իթմէմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ իսէ տէ, գարուճընըն գուլիպէսի էօնիւնտէն կէչմէմէք գապիլ տէյիլ իտի ։

Հէվատտա սըգլէթի օլտուղու իչին պու գուլիպէնին գարուսը տա աչըգ իտի. պու էնտատէ գարուճը գատըն, պիրտէրիմ տէտիկի ատէմ իլէ պաշ պաշա վէրիպ թաատ իտիկօրըտը իտի քի, Պէրթի կէօրիւնճէ.

— Մ՛աամաղէ՛լ, պու սաաթտա նէ՞րէյէ կիտիյօրսունըզ, տէյու սօրտու։

— Վալիտէմ իչին իլաճ ալմադ իւղրէ էճզահանէյէ կիտիյօրում...

— Զէվալը գատընճրագ, հալա քէնտինի թօրտյա՞մատը մը։

— Ա՛հ, խա՛յըր, խա՛յըր։

— Նաղը՛դ, եաղը՛դ։

Պէրթ գարուտան չըգըպ հէման էթրաֆընա պիր կէօզ կէզտիրտի. սըմսար գըյաֆէթինտէ պուլունան բօլիս, չարսաճընըն եանընտա օթուրտուպ չըպղընը իչմէքտէ վէ խարիճէն նէ օլուպ պիթտիյինտէն ասլա խապէրտար օլատիլէճէք պիր հալտէ պուլունմամտատա իտի ։

Բօլիս մայէթինտէ պուլունան իբի նէֆէը ատէմ տէ թէտգըգաթ վէ թէֆթիշատէն պիր սէմէրէ հասըլ օլմատըղընը կէօրէրէք չէքիլմիչլէր, րահաթէ վարմըշլար իտի։

Կէնճ գըզ գարուտան չըգար չըգմադ Րէն սօգադը Թաւիզի իլէ իլէրլէտի. րուզիկեար բէք չիտտէթլի պիր սուրըթտէ էսէյօր վէ ուղագտան ուղաղա վագրթի վագրթի

չհիշէք սէտասը իշխոկևյօր իսի ։ Պէրթ պիր արա-
լըդ դալտըրըմ իւղէրինտէ տուրտու , Մօնթ-Բարնաս մէֆ-
դըֆընա գատար հիւրիւմէյէ մէճալի օլմատըղընտան , պօշ
պիր արապա կէչէր իւմիւտի իլէ ինթիղարէ պաշլատը . ա-
րատան չօգ կէչմէտի , պիր արապա՝ չըմէնտըֆէր մէվզըֆը
ճօլունը թուխմուշ քէնտիսինէ տօղրու կէվկյօր իսի . Նիհա-
յէթ արապա , պու սօրը կիւղէլի կէնճ գըզճըաղըն թէվէ-
գուֆ կյէտկյի մէվզըըն հիվատընա կէվինճէ , Պէրթ ,

— Միւսի՛ը , արապանըդ պօշ մը , տէյու սուալ իթմէ-
սի իւղէրինէ , արապաճը արապայը սէրհալ տուրտուրտը ,
վէ ղայէթ չէն ու չէթտրէֆիլ պիր թավը իլէ .

— Մինի մինի հանըմճըղըմ , պու սահաթտա արապամ
պօշ տըր , ֆագաթ չհնոի հէվա թէպէտտիւլ իտէճէյինտէն ,
սապահտան պէրի Բարիզ դալտըրըմընտըր իւղէրինտէն տօղա-
չան պու կիւղէլ հայվանճըդտըր , արթըդ արապայըդա կէօ-
թիւրմէֆ արզուսընտա պուլունույօր իսիմ , տէյինճէ , Պէրթ
իսթիրհամֆեարանէ պիր չիվէյի իֆատ իլէ .

— Բէճա իտէրիմ միւսիւ , պէնի կէօթիւրինիվ , տէտի-
յինիվ կիպի չհնոի հէվա պօղուլաճագ , արապա պուլտամա-
յաճաղըմ , ղայէթ մուհիմմ վէ միւսթահճէլ պիր իշհնոէ վար ,
տէտի ։

Պու էանատէ Պէրթին կիւղէլ եիւղինտէն պիր նուրը
մէսէրըէթ բարըայօր իսի , արապաճը սահֆիէթը վիճատանէ
տէլալէթ իտէճէֆ պիր սուրէթտէ թէպէսսիմ իտուպ , քէն-
տի քէնտինէ .

— Նէ գատար տա կիւղէլ , տէտիքտէն սօնրա , կէնճ
գըզտա իսթիհապէն .

— Մինի մինի հանըմճըղըմ . . . մատէմ քի իշինիվ ըէֆ
մուհիմմ վէ միւսթահճէլ իմիշ , հէման արապայա պինինիվ .
եիրմի սէնէտէն զիյատէ պու եօլտա չալըշըյօրում . սիպին
կիպի կէնճէլէրին խըտմէթինտէ պուլունտուդճա իֆթիխար
իտէրիմ , պու խուսուստա չէօհրէթիմ վար տըր , 13 նօմէ-
րօլը արապա թանընմիշ տըր , նէ՞րէյէ կիտէճէյիվ , տէտի ,

կէնճ գըզըն էօնիւնտէ տուրան պու արապանըն սահի-
պի , էթիյէնին ամուճատը օլան Բիյէր Լօրիյօ իսի . կէնճ
գըզ թապիի պունտան խապէրտար օլմայըպ .

— Բօյայ մէյտանընա . . . տէտի ,

— Օ՛, էրէյիճէ ուղագ , նէ հալ իսէ , լութֆէն կիտէ-
ճէյիմիվ խանէնին նօմէրօսընը սէօյլէ՞միսինիվ , տէյինճէ ,
կէնճ գըզ վալիտէօնին թէնպիհինի խաթըրըայարագ .

— Նօմէրօ 18 , տէտիքտէն սօնրա արապայա պինիպ
պիր քիւչէսինէ պիւղիւլտի վէ տէրին ատչինճէյէրէ տալտը ,

Պիր միւտտէթ սօնրա արապա Բօյայ մէյտանընա վա-
սըլ օլուպ տա 18 նօմէրօյը խանէնին էօնիւնտէ թէվագուֆ
իտինճէ , կէնճ գըզ թիթրէյէրէք քէնտինի թօրլատը , Բի-
յէր Լօրիյօ տա .

— Մինի մինի հանըմճըղըմ , տէտիյինիվ մահալէ կէլ-
տիք , տէտի ,

Պէրթ հէման արապատան էնտի . պու էանատէ իրի ի-
րի եաղմուր թանէլէրի տիւշմէքտէ իտի . Բիյէր Լօրիյօ թէք-
րար զէվզէքլիյի էլէ ալըպ քէնտի քէնտինէ .

— Պու մինի մինի մահալուդ հադըդաթէն կիւղէլ պիր
շէյ , չհնոի իշ անլաշըլըը . Եիրմի սէնէտէն պէրի Բարիզ
իչինտէ տօլաշմատըղըմ քէօշէ պուճադ , կէօրմէյիյիմ գա-
րը գըզ գալմատը , ֆագաթ պու գատար կիւղէլ վէ նազիք
պիր գըզ կէօրմէտիմ , տէտիքտէն սօնրա , կիւղէլ միւշթէրի-
սինէ իսթիհապէն .

— Մատմազէլ , պուրայա գատար արապա իւճրէթի ի-
քի ֆըըրանգ տըր , պագչէյ օլարագ կէօյնիւնիվլուէն նէ գօ-
բարտա անը վէրիրսինիվ , տէտի .

— Սիպի պուրատա ալըդօյաճաղըմ ,

— Արապայը սահմ հիսապը իլէ՞ մի թուխտընըդ ,

— Էվէթ ,

— Բէք ալա , կիտէճէյինիվ նէրտէ նէ՞ գատար գալա-
ճագտընըդ ,

— Պէլքի եիրմի տագըդա գատար գալըրըմ ,

— Եկամի տադըդա սօնրա եինէ պէնիմ սէվթիմին ճիվարընա, եանի արապայա պինամիչէնիզ մէվզըյա՞ մը կիտէճէյիզ։

— Էվվէթ։

— Բէք կիւզէլ, պիր ան էվէլ կէլմէյէ զայրէթ իտինիզ, զիրա չիմնի հէր թարաֆ սու իչինտէ գալաճագ։

Պէրթ, Չէ Նօմիրօլը խանէյէ տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը, Բիչէր Լօրիյօ տա քէնտի քէնտինէ մըրըլտանարադ։

— Պէն եինէ ֆիքրիմտէ ըսրար իտէրիմ, միւթլագա պու գըզ կէնճ պիր ատէմին եանընա կիտիյօր. օ տէլիդանըլը նէ՞ գատար պահտըեար տըր. սէվտայա թունթըլան գըզլար հագդաթէն չէյթանա պէնզէրլէր, հէր թարաֆը սու պատսա, եինէ աշըգլարընա վէրտիքլէրի սէօզտէ սէպաթ իթմէյէ չալըշըրլար, տէտի։

Իհթիյար Լօրիյօ, պու սէօզլէրի սէօյլէմիքտէն սօնրա գըյմէթլի ամէլլերընըն իւզէրինէ գալըն պիր չէյ էօրթմիս, քէնտիսի տէ եապմուրլուղունը պայընա չէքէրէք քէմիկլէրտէն պիրինին ալթընա սըղընըպ պէքլէմէյէ պաշլատը։

Թամամ պու սըրատա եապմուրըն չիտտէթի տէ սօն տէրէճէյէ վասըլ օլտու, չիմչէք կիւրիւլթիլէրի իլէ պէրապէր եապմուր՝ պարատագտան պօշանըրճասընա եապըյօր իտի։

Էսթէր, օ զէվալը գատըն տա հալա օտասընըն բէնչէրէլէրինտէն պիրինէ եագլաշարագ, սաքիթ պիր հալտէ թասպիհըն մէնզարէսինտէ հասըլ օլան պու թէհավվիւլ ունդըլապը թէմաշա իտիյօր իտի։

Պիր արալըգ պայընը ուղատըպ Բօայալ մէյտանընա տօղրու պագմագ իստէտի, պայընը չէրչիվէյէ վուրտու, մէղպուրէնին պէօյլէ պիրտէն պիրէ նաղարը տըդդաթընը ճէլպ իտէն, Չէ Նօմիրօլը խանէնին էօնիւնտէ հասըլ օլան գարարընը իտի. պու գարարընը զայիլ օլունճա զէվալը մէճնունէ տէ եինէ էսկի հալինէ ըիւճաթ իթտի։

* * *

Պու էանատէ Պէրթ, Ըընէ Մուլէնին իգամէթ իլլէտիկի խանէնին ավլիսինէ կիտուպ մէրսիվլէնէ վէ գարուճընըն գուխաթէնին ավլիսինէ կիտուպ մէրսիվլէնէ վէ գարուճընըն գուվէյէ պաշլատը. գարուճընըն պու քէմէրլի թէնվիր իչին իմէյէ պաշլատը. գարուճընըն պու քէմէրլի թէնվիր իչին իտտարէլի սուրէթտէ եագմըշ օլտուղու գանտիլ, հէման սէօնտարէլի սուրէթտէ եագմըշ օլտուղու գանտիլ, հէման սէօնվէք իւզրէ պուլունույօր իտի։

Պէրթ, պիր աղ թիթրէյէրէք տուրտու. գահգահա իլէ կիւլմէքտէն հասըլ օլան պիր սէտա գուլաղընա աքս իտտիյօր իտի. ֆագաթ պիր իչի տադըդա տինլէտիքտէն սօնրա պու կիւրիւլթիւնուն ճալիպը խէվֆ ու էնտիշէ պիր շէյ օլմասընըզընա գանտասթի կէթիրտի։

Պու գահգահալար գարուճընըն գուլիպէսինտէն աքս իտիյօր իտի. օ կիճէ գարուճը մատամ Պիժօնըն եանընտա օ ճիվարտէ իգամէթի իտէն տօսթլարը պուլունույօր իտի. խարիճէն չիտտէթինիլ ան պէ ան արթըրմադտա օլան եաղմուր ֆուրթունա, պու միսաֆիր հանըմլարըն վազիֆէսինտէ օլմասընըզընատան, քէմալի շէվգ ունէշէ իլէ կիւլիւպ էյլէնիյօրլար իտի։

Պէրթ, հէյէճան ու խէլէճան իլէ գալպի չարբմադտա օլտուղու հալտէ մէրսիվլէնտէն շըգմադա տավրանտը, ֆագաթ պիրտէն պիրէ շըգմադա ճէսարէթի իտէմիյօր, հէր գատէմէտէ տուրուպ էթրաֆը տինլիյօր, պիչարէ գըզճըաղըն այագլարը տա թիթրէյօր իտի. պու սուրէթլէ աղըր աղըր շըգարադ. Ըընէ Մուլէն թարաֆընատան վալիտէսինէ կէօնտէրիլէն մէքթուպտա խապէր վէրիլէն տէօրտունճի գաթա վասըլ օլտու։

Էօժէնին մէքթուպտա պէրապէր թէսլիմ իթմիշ օլտուղու անահտարը ճէպինտէն շըգարտը. պիր էնիպ շըգան օլմատընըզընը անլատադ իւղրէ մէրսիվլէնէ պիր կէօզ կէզտիրտիքտէն սօնրա, անահտարը սաղ թարաֆտաքի գարուճընըն փիլտ տէլիյինէ սօգտու։

Պու էանատէ ֆուրթունանընըն, չիմչէքլէրին չիտտէթի սօն տէրէճէյէ վասըլ օլտուղունատան, քիրէմիտլէր ալթ իւստ

օլուլօր վէ պուՆլարըՆ գալաբըբմալար իւղերինէ տիւշմէսինտէՆ հասըլ օլան կիւրիւլթիւաէ, չիմՇէքլէրին սէտայը տէհՇէթֆէրմասըՆա ինղըմամ կիլէյօր իսի։

51

Էսթէը, հալա թէպսիլի թաւը իթմէմիշ իսի. պաչընը չէրչիվէյէ տայալըպ Բօայալ մէյտանընա տօղրու պագմադտա տէվամ իսիյօր վէ զայէթ հաղին պիր սէսլէ քէՆտիսինէ մախասուս պիր չիվէ իլէ տայիմա էզպէրինաէ օլան պիր շարդըյը մըրըլտանըլյօր իսի. պիր արալըգ պիրտէՆ պիրէ թէզաննիկէ նիհայէթ վէրէրէք սուսար։

ՍՆաըզըՆ կէօզլէրի, գարշըաբնտա պուլունան վէ իհթիզաղը պիր զիյա նէչր իսէՆ պիր ֆէՆէրին ալթընտա իբի ատէմէ աթֆ օլունմուշ իսի. թէբէտէՆ թըրնագլարընա գատար սու ագմադտա օլան պու իբի ատէմ, եաղմուրըՆ, ֆուրթունանըՆ չիտտէթինէ տալա էհէմմիյէթի վիրմէյուպ, օ ճիվարտաքի իսանէլէրի պիր տըդդաթը մախասուս իլէ թէֆթիշ վէ մուայէնէ իսիյօրլար իսի, պու իբի արդատտաշտան պիրնի ամէլէ գըյաֆէթինտէ օլուպ տիկէրիտէ թիւճճար գըլըղընտա պուլունույօր իսի։

ՕգուէանլարըմըզըՆ անլամըշ վէ եա հըսս իթմիշ օլադաղլարը վէճհ իլէ պուՆլարտան պիրնի ժօրժ Տըլաթուրվ.օակյօ օլուպ, օպիրի տէ Թէֆֆէր իսի. պուՆլար ֆէՆէրին ալթընտա թէվաղուֆլէ իսանէլէրի թէֆթիշ վէ մուայէնէ իթտիքլէրի էՆտտաէ, եէքտիկէրինի միւթէտդըպ չագան չիմՇէքլէր հէր ճիհէթի թէՆվիր կյլէտկյՆտաէՆ, շէբլ ու սիյմալարը Էսթէրին նազարընա չարբաը։

Զէվալը մէճնունէՆինի սընըրը կէվշէտի, աճը աճը ֆէրեատ պաշլատը, պու իբի արդատտաշ օ մէվզըտա բէք չօդ տուրմատըլար, պիր դաչ տագըդա էվվէլ Պէրթին կէչմիշ օլ-

տուղու ֆէմէրլի եօլա սաբըպ կիւրտիլէր, պուՆլարը նաղարը իլէ վէ պիր տըդդաթը մախասուս իլէ թէտդըպ իթմէֆտէ օլան մէճնունէ, տերհալ քէՆտիլէրինի կէօզտէՆ զայպ իտմինճէ բէՆչէրէհտէՆ այրըլտը վէ օտասընըՆ գաբուսընա տօղրու կիթտի . . . . . .

. . . . . .

Պէրթէ կէլինճէ, օ պիչարէ գըղճըղազտա Բընէ ՄուլէՆին իսթիճար իթմիշ օլտուղու աբարթըմանընըՆ գաբուսընը աչըպ կիւրէրէք, թէֆրար գաբույը ուսուլէթլէ իւղերինտէՆ գաբատը, պիչարէ չօճուգ, թապկյն խէվֆ ու հէյէճան իՆինտէ պուլունույօր վէ պիրտէՆ պիրէ նէ եաբաճաղընը պիրմէյօր իսի։

Հէր նէ գատար իհթիյաճքէտարանէ հարաքէթի իթմիշ իսէ տէ, թէսատուֆէՆ պիրիսի քէՆտիսինի կէօրիւպ թէտդըպ իթտիկի թագտիրտէ, կիճէ վագթը էճՆէպի պիր ատէմին իգամէթկէահընտա պուլունմասը սըրդաթտան պաչգա նէ՞յէ համլ օլունուբ. պու հալտէ եագայը էլէ վէրտիկի սուբէթտէ միսաթանթիգ հուզուրընտա պիր ճէվապ պուլուպ վէրմէսի, քէՆտիսինին պէրիհուզիմմէ օլտուղունա գըյամ իտէպիլմէսի գապի՞լ մի տիր։

Զէվալը գըղճըղազ, ճէպրը նէՆճա իլէ պու ըղթըրապէՆճա ֆիքիրլէրտէՆ ղիՆՆինի պէրի իթմէյէ չալըշտը. ճէսաբէթինի մուհաֆազայա զայըբէթ իտէրէք ճէպինտէՆ պիր իտաբէ լամպասը իլէ պիր գունթու քիպրիթ չըգարըպ լամպայը եագտը, նասըլ պիր մահալտէ պուլունտուղունու անլամագ իչին աճէլէ տէօրթ թաբաֆընտա կէօզ կէզտիրտի, եաղըսընէյէ պէՆզէր պիր շէյ կէօրէմէտի։

Գարշըլըգտը վէ ճամիը գաբուլաբտաՆ պիրինէ տօղրու եիւրիյէրէք, քէՆտի քէՆտինէ.

— Պու եաղըսընէ թապկյն եաթագ օտասընտա տըր, աէյէրէք, սօլ թաբաֆտաքի գաբույը աչտը վէ քէՆտիսինի ԲընէՆին պօչ սանտըգլարը պուլունան գապինէտէ պուլտու. էվապլարը տըդդաթլա չիվիլէրէ թալիգ իսիյմիշ իսի. Պէրթ

պաշընը սալլայարագ թէ քրար գաբույը գաբայըպ սաղ թա-
բաֆտաքի գաբույա տօղրու կիթտի . էլինի գաբունըն տիյ-
մէսի իւղէրինէ վազ իտուպ չէվիրէճէյի էննատէ պիրտէն
պիրէ տուրտու , խէվֆ ու տէհչէթտէն եիւղիւ էօլիւ պէնգի
կիպի սաբ սարը քէսիլտի , տրդդաթլա տինլէմէյէ պաշ-
լատը :

Ֆիլիա տէլիյինէ վազ օլունմուշ պիր անահտատ վէ եա-
խօտ տէմիր կիպի պիր չէյնին սէտի , հըրս իտիլիր իտիլմէզ
տէրճէճտէ զաֆֆ պիր տուրէթտէ գուլաղընա աքս իլլէյօր
իտի . զէվալը գըզ , քէսիք վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ մը-
րըլտանարագ .

— Միւթլագա պիրիտի պուրույա կիրմէք իտթէյօր , իչ-
թէ չիմտի մահվ օլտում , տէտի :

Խաֆիֆ պիր կիւրիւլթիւ տեվամ իլլէյօր իտի . Պէրթ ,
իքի սագըզդա սօնրա գաբունըն աչըլմագ իւղրէ պուլուն-
տուղունը հըրա իթտի . խէվֆ ու թէչաշ իլէ օլանճա ճէտա-
րէթինի թօքլատը . հէմտան գօչարագ նազարը մուայինէտէն
կէչիրմիշ օլտուղու գապինէյէ կիրտի , լամպայը սէօնտիւրէ-
րէք գաբույը գաբատը . պիչարէ , հայտի իլէ մէմտի արա-
պընտա պուլունույօր իտի . էլինի չիտտէթլէ չարբմագտա օ-
լան գալպի իւղէրինէ վազ իթտի վէ հէմտան չիվիլէրէ թէտ-
լիգ իտիլուպ , իւղէրի ղէմինէ գատար էօրթիւլմիւշ օլան էս-
վապլարընն ալթինա կիրիպ սագլանտը :

Պու սըրատա կիւրիւլթիւտէ քէսիլտի . Պէրթ , տըշ գա-
բունըն աղըր աղըր աչըլտըղընը հըրա իթտի . էվվէլթ գաբու
աչըլմըշ իտի . թէքրար ուտուլէթլէ գաբանտը . միւթէագը-
պէն թահտաալարընն իւղէրինտէ թէչաշը սուրէթտէ աթըլան
առըմլարընն սէալէրի իչիտիլմէյէ պաշլատը . զէվալը գըզ-
ճըզազ , քէնտի քէնտինէ .

— Պէօյլէ անըզընն կէլէն քիմ օլապիլիր . Րընէ
Մուլէն տէյիլ տիր , չիւնքի օ պու սահաթտա հաբըսխանէ-
տէ պուլունույօր . հաբըսխանէտէն չըգըպ կէլմիշ օլսա , թա-
պիլի պէօյլէ կիղլի կէլմէզ իտի . պու կէլէնլէր միւթլագա

ֆէնա առէմլէր տիր . . . ա՛հ , գօրդուսմտան վիճուտիմին հէր
ազասը թիթրէյօր , տէտի :

Պու էռնատէ իթիխալինտէքի օտատան աքս իտէն պօ-
ղուդ պիր սէս .

— Եանընըզտա ֆէնէր վա՞ր մը , տէյու սիւալ իթտի :

— Կէճէ չալըշմագ լազըմ կէլտիքճէ ֆէնէրի ասլա եա-
նըմտան այըրմամ :

— Րէֆ կիւղէլ , հէման չըգարըպ եագընըզ :

Ֆէնէր տէրհալ եանտը , Պէրթ՝ էսվապլարըն ատասըն-
տան ճիւղվի պիր ատլըգ աչըպ պու իքի առէմի կէօրէ-
պիլտի . պիրիսի արգասընը քէնտիսինէ տէօնմիւշ իտի , օ
պիրի տէ քէմալի տրդդաթլա էթրաֆընը թէֆթիչ վէ մուա-
յէնէ իտիյօր իտի . պու առէմ տիւդ ժօրժ Տըլաթուր-Վօ-
տիյօ իտի . կէնճ գըզ պու առէմին սիմասընը թէտգըդ իթ-
տի , եիւղիւնտէքի կէօրտիւյու ալայիմի գըյաֆէթի իլէ մի-
նատիպ պուլմայարագ , թէրէտտիւա իլէ .

— Ա՛ճէպա պու առէմլէր քիմ օլույօր , տէտի :

Ժօրժ , պիր միւտտէթ էթրաֆը կէօզտէն կէչիրտիքտէն
սօնրա , արգատաշլարընա խըթապ իտէրէք .

— Հա՛յտէ , արթըգ եաղըխանէյնին պուլունտուղու օ-
տայա կէչէլիմ . . . տէտի :

Պէրթ պու սէօզլէրի իշիտէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Եաղըխանէյի արայօրլար , պունլար եա խըրսըզ տըր-
լար վէ եախօտ պէնիմ արայընպ պուլմագ իսթէտիյիմ մէք-
թուպը էլէ կէչիրմէք իւղրէ կէլմիշլէր , տէտի :

Պիչարէ գըզ , թէքրար էսվապըն արգասընտա պիր է-
յիճէ սագլանտըղը կիպի , գօրդուսընտան նէֆէս պիլէ ալա-
մայօր իտի .

Թէֆէր , գապինէյնին ճամըր գաբունըն աչըպ տէրհալ
գաբայարագ .

— Պուրատա տէյիլ , օ պիր թարաֆա պագալըմ , տէ-
յէրէք , եաթագ օտասընտա տօղրու կիտուպ իքինճի գաբու-
նըն տիյմէսինի չէվիրտի . կէնճ գըզ , պու գաբույը աչմագա

մուվաֆֆաղ օլամասըզը իչին, գարանլըղ իչինտէ գալան գապինէնին ճամլը գաբուսընտան, կիւղէրան իտէն հալէրի թէմնաչա իսիյօր իտի։

Պէրթին պալընտուղու մէվգը իբի արգատաչըն հէր տիւրլիւ հարաքտաթ ու մուամէլաթընը կէօրմէյէ միւսաիտ իտի. տիվարէ տաճանմըշ օլան ճաղըճանէ գարչըսընա իսաապէթ իթմանիյինատէն, պունը բէք կիւղէլ կէօրմէքտէ օլտուղու կիպի, պու իբի արգատաչ պէյնինտէ ճէրիճան իտէն սէօզլէրիտէ հարֆը հարֆընա իչիսիյօր իտի։

Ճօլիս միւֆէթթիչի թէֆֆէր օտայա կիրուպ ճաղըճանէյէ ճագլաչարագ։

— Իչթէ ճաղըճանէ... նէ վար իսէ պունըն իչինտէ տիր, տէմէսի իլէ, ժօրժ։

— Պէն բէք գանատաթ հասըլ իտէմէյօրում, տէտի։

— Նիչի՞ն։

— Զիւնբի անահատարը իւզէրինտէ տիր, Րընէ Մուլէն պունըն իչինէ գըյմէթլի պիր շէյ գօյմամըշ տէմէք օլուր։

— Պա՛հ, պու պիր տըգաթսըզըգ, պիր զաֆլէթ էսէրի տիր. ինսան պաղը արապա իչինտէ բաքէթլէր իլէ պանգա գայմէլէրի տէ ունուտուպ պըրագըյօր. պէօյլէ շէյլէր պիւթիւն կիւն կէօրիւլիւր, պիզ հէմեն նէ ճաբաճագ իսէք ճաբամալըյըգ...

Տիւգ ժօրժ Տըլաթուր-Վ.օտկյօ, ճաղըճանէնին իւսթ գաբաղընը աչար. Պէրթ, պիր սըրա ալթունլարընն բարլամագտա օլտուղունը կէօրիւնճէ, շու ֆիքիրտէ պուլունտու։

— Պունլարընն իսթէտիքլէրի բարա տըր. էվվէթ պունլար միւթլագա խըրսըզլար տըր... պէնիմ պուրատա պուլունտուղումտան խապէրսար օլմալար, կէօրիւրլէրսէ, հիչ էքի պիր տէմէյիպ հէմեն էօլմիւրիւրլէր։

Կէնճ գըզ պու ֆիքըր իլէ հէմեն օ տագըդատա ֆիքրար իթմէք իսթէտի. ֆագաթ սայիմա խէվֆ ու տէհշէթտէն միւէսսիր օլան մէրագա զալէպէ իտէմէտի. պուլունտուղու նէօգթատա մընխալանտը գալտը, կէօղլէրինի պու իբի ալչագ մախլուգատէն այըրամայօր իտի։

Պու ալթունլարա էլ պիլէ սիրմէք չէօյլէ տուրսուն, տէօնիւպ պագմատըգլարընը կէօրինճէ, Պէրթին մէրագ ու հայրէթի թէզայիւտ իթմէտի։

Տիւգ, միւթթասիլ ճաղըճանէնին տէրէքլէրինի չէքէրէք պիր տըգաթը մախսուս իլէ իչինտէ պուլունան շէյլէրի մուայինէ իսիյօր իտի. սօլ թարաֆտաքի չէքմէլերի պիրեր պիրեր նօգլատը, պիր սէմէրէ հասըլ իտէմէտի. նէօվպէթ սաղ թարաֆտաքի կէօղլէրէ կէլտի, ժօրժ, իսնթիւնտէքի պիրինճի կէօզի չէքէր չէքմէք շաշըրտը, պիրտէն պիրէ ևիւղինտէ ալայիմի մէսէրրեթի բարլամաղա պաշլատը. էլինէ մավի քեաղըտտան մամուլ պէր զարֆ կէչտի քի, պու զարֆըն իւզէրինտէ ճալընըգ չու պիր քէլիմէ ճապըմըշ իտի. «Ս.տալէթ»։

Մ՚օնթ-Բարնաս մէղարըզընտա մաղուր Բօլ լը Րէվայէնին մէզար թաշընտա մահքիւք օլան պու քէլիմէ, օ զէմանէ գատար արատըզը շէյ էլէ կէչիրտիչինի պէտահէթէն իսթիար իսիյօր իտի։

Ժօրժ, զարֆըն միւհիւրինի ֆէքք իտուպ քէնտի քէնտինէ մըրըլտանարագ։

— Միւթլագա պու օ տըր, տէտի։

Հէմեն զարֆըն իչինտէն պուրուշմուշ պիր քեաղըտ չըգարտը, Թէֆֆէրին պիր քիւչէյէ վէ եիւքսէք պիր մահալէ պըրագմըշ օլտուղու ֆէնէրէ ճագլաչարագ, շու սաթըրլարը օգումալա պաշլատը։

«Ս.պիպիմ Ժօրժ.

«Եիրմի սէնէտէն պէրի թէքրք իթմտիչինիզ հալտէ հէնուզ պէրհայաթ պուլունտուղումա վադըֆ օլտուղունուզ զէման, շիւպհէսիզ ֆէվգէլատէ հայրէթէ տիւչար օլաճագըզընըզ տըր. իհթիմալ քի պիր տէրէճէյէ գատար միւմնուն սա օլուրսունուզ, գարիպէն Բարիզէ մուվասըլէթ իտէճէյիմ,

սիզի Բարիզաե կէօրէպիլէճէյիմի գավիէն իւմիւա խյլերիմ.

« Պիզի եէքտիկերիմիզէ նէ կիպի պիր մուգավէլէնին բապէթ իթմիշ օլտուղունը ունութաունը՞զ մը ։

« Ջանն իթմէմ, ֆագաթ պու տա օլապիլիր . . . հաֆըզանըզտա օ տէրէճէ գուվվէթի եօգ իսէ , չու պիր գաչ քելիմէ իլէ ֆիքըր ու նազարընըզը մաղլիյ իրճա իթտիրմէք պէնճէ բէք գօլայ տըր ։

« - Գօնգօրտիյա մէյտանը . - Բօն Թուրնան . - Նէօյլի քէօրիւսի . - 1827 սէնէսի սեպտեմբերինին 24 ինճի կիճէ ։

« Ենու քելիմէլէր պիզէ պու իսթարը թէքրար իթմէյէ հաճէթ պըրագմադ վէ էվվէլճէ մէթրէսինիզ օլան Գըլօտիյայը , էսկի պիր տօսթի սըֆաթը իլէ գապուլ պույուրուրսընըզ, տէյի՞լ մի . . . » ։

* * *

Տիւգ պու մէքթուպը օգուտուգտան սօնրա քէնտինի շաշըրարագ իչիտիլէպիլէճէք պիր սէս իլէ քէնտի քէնտինէ .

— Գըլօտիյա Վ.արնի , Թա քէնտիսի , Բարիզէ կէլերէք կէչմիշ զէմանլարա այըտ էսրարը քէշֆ իտէճէյինտէն պահա իլէ պէնի թէհտիտ իտիյօր . պու քեաղըտ տա օ ատէմին էլինէ կէչերէք գըյմէթինի թագտիր իթմիշ , իչի անլամըշ վէ եախօտ անլար կիպի օլմուշ . Թաղինն միւսաատէսի իլէ պիթթէքսատիւֆ էլէ սերրիչթէ կէչիրմէմիշ օլտա իտիմ իչիմ պիթմիշ իտի , չիմտիյէ գատար պէլքի տէ մահվ օլմուշ իտիմ , տէտիքտէն սօնրա , բօլիս միւֆէթթիչինէ խըթատպէն .

— Հադըգաթէն պէնի քէնտինիզէ մինէնէթտար իթմէյէ հագ գազանտընըզ . . . պու ադշամքի խըտմէթինիզի էօմրիւմ օլտուգճա ունութտամայաճաղըմ, տէտի ։

— Վէլինիյմէթիմ օլան պիր զաթըն խըտմէթինտէ պուլունմադտա միւսաատէ իտէն Թաղիյիմի Թագտիս իտէրիմ, ֆագաթ էֆէնտիմիզ, աֆվընըզտա մաղրուրէն պիր շէյ արզ իթմէք իսթէրիմ. վագըթ միւսաիտ տէյիլ տիր , եազըխանէյէ վազ իտէճէյինիզ մէքթուպը իսթատ իտէրիմ. պու

աատէմին մահֆիւմիյէթի իչին պունտան դավի պիր տէվիլ օլամազ ։

Միւսիւ Տըլաթուր-Վ.օտիյօ , ճէպինտէն տէօրթ քէօչէ պիր քեաղըտ չըգարըպ իւզէրինտէ « Աատալէթ » քելիմէսի մուհարրիր օլան զարֆտա վազ իթտիքտէն սօնրա , պու զարֆը նէնէ ալմըշ օլտուղու մահալէ պըրագարագ .

— Իչթէ մէքթուպ պուրատա տըր , տէտի ,

Պէրթ , պու զարիպ հալերին հիչ պիրինի կէօզտէն գաչըրմայօր իտի . իւզերի գըրմըզը միւհիր մումը իլէ թէմիզ ազ գալընն ֆէրեատէ պաշլայաճագ իտի . թէէսիւր վէ հէյճանը սօն տէրէճէյէ վասըլ օլմուշ իտի . քէնտի քէնտինէ .

— Պու ալչագճասընա պիր սըրդաթ տըր , պու ատէմին՝ էլէ կէչիրմիշ օլտուղու քեաղըտը թէպտիլ իտուպ եէրինէ պաշգասընը պըրագմագտա , միւթալագա պագը էսրարը զարիպէ վէ միւահիշէ վար տըր , տէտի ,

Պու սըրատա թէֆֆէր , մահուտ միւսվէտէյի կէօսթէրէք .

— Պունը պուրատա պըրագմագ թէտպիսիզլիք օլմազ մը , տէտի ,

— Եիւպհէսիզ , չիմտի պու քեաղըտը մահվ իտէրիմ . . . տէյէրէք , հէմտան ֆէնէրի աչտը , քեաղըտըն պիր ուճունը շուլէյէ եադլաշըրըպ եադմադա պաշլատը ,

Պէրթ , պու հալի կէօրիւպ իչին իչինտէ պագը էսրարը միւահիշէ օլաճադընա պիր գաթ տահա գանատթ հասըլ իթտի . քեաղըտըն էհէմմիյէթինի տահա զիյատէ թագտիր իտէրէք , հիւտէթինտէն հէմտան օ սըրատա քէնտինի զայպ իթմէմէնէ ըէմադ գալմըշ իտի ,

Թամ պու էնատէ կէօզլէրինի իշղալ իտէն մէնզարէնին զարիպ , իչիտիլմէմիշ վէ թատատվուրը նագատիլ պիր սուրէթտէ թահատվիւլ , քէնտինէ եէնիտէն գուվվէթ վէ ճէսարէթ վէրտի ,

Խարիճէն հիւքմֆէրմա օլան ֆուրթունա վէ եաշմուր ,

էվին թէմէլէրինի սարսաճագ տէրէճէսէ չիստէթինի ար-
թըըլյօր իսի . պիրտէն պիրէ տըգդաթլա գարանմըշ օլան
տըշ գաբը աչըլտը , ուղուն վէ պէյազ կէճէլիք էնթարիսի
կիյմիշ պիր գաապն , իրէք կիպի սաչլարը ումուղլարը իւզէ-
րինտէ տաղըլմըշ , եիւպի մօրարմըշ վէ կէօղէրի ֆըրըլ ֆը-
րըլ տէօնմէքտէ օլտուղու համտէ օտատան իչէրի կիրսի ,
էթրաֆընա պագտըդատան ասնրա , պուրայա գատար հալէ-
րինի պէյան իլէսիսիմիշ պու իրի սեֆիլ վէ ալչագ մահա-
լիւգընն պուլունտուղլարը իչ օտայա կիրսի .

Ժօրժ , պիրտէն պիրէ պու գաապնը կէօրիւնճէ տիլսը-
րաշ պիր ֆէրեատա գօրարտը . քէնարինի զայգ իթտի . էլին-
տէ եանմագտատ օլան քեադըտատ տըգդաթ իսէմէսիյի իչիւն
ալէվ էլինէ գատար չըգտը . օ պէմանի ագըը պաշընա կէլտի ,

Տիւգին պիհնի զայէթ միւէսսիր ճանկիւտագ պիր խա-
թըրէ բէրիչան իթտի քի , էվվէլճէ նէ տիւչիւնտիյինի վէ նէ
եարմագ իսթէսիյինի պիւասպիթիւն ունուրթտը . նըֆտը եան-
մըշ օլան քեադըտը էլինտէն պըրագըվէրտի , քեադըտա թահ-
տա իւզէրինէ տիւշտիւգտէն սօնրատտա եանըշյօր իսի ,

Թէֆէրտէ պու հալէրտէն պիր չէյ անլամայարագ շա-
չըրըպ գալմըշ իսի . քէնարի քէնարինէ .

— Ճէյթան կիպի պու գաապն նէ՞րէտէն չըգտը կէլ-
տի . զարիպ պիր չէյ . . . հալ ու թավրը մէճնունէյէ պէն-
զէյօր . . . տէմէքտէ իսի ,

Հագըգաթը հալտէ պու մէճնունէ , եանի ֆըրանսա ա-
յանընատան տիւգ Սիժ Սիմճնա Տըլաթուր-Վօահյօնըն տուլ
զէվճէսի օլան պիչարէ էսթէը իսի ,

Էսթէը օտայա կիրէը կիրմէզ , ժօրժա տօղրու եիւրիւ-
յէրէք .

— Պըրունվայէտէքի ատէմ , տէյու հայգըրմազա պաշ-
լատը ,

Տիւգ խէվֆ ու տէհշէթլէ պիր ատըմ կէրի չէքիլտի ,
հէմտան թէֆէրին գօլունատան թուրթուպ չէքըրէք վէ քէքէ-
լէյէրէք .

— Կէլինիզ . . . չաբըտ կէլինիզ . . . պու քէնտիսի տիր . . .
պունը թանըրըմ , արթըտ պուրատա պիր իչիմիզ գալմա-
ը . . . կէլինիզ , տէսի ,

Զէվալը մէճնունէ իսէ , կիթտիքճէ թէզայիւտ իսէն
հայրէթլէ սայըտլարճասընա մըրըրատանմագտա տէվամ իթ-
տիքճէ , չու սէօղէրի թէքրար իսիյօր իսի .

— Պըրունվայէտէքի ատէմ . . . գա՛թիլ . . . գա՛թիլ . . .

Տիւգ իլէ թէֆէը , հէմտան գաբուտան չըգըպ մէրտիվէ-
նէն իւզէրինատ զայգ օլտուղար , թէյշ իլէ ֆէնէրիսատ պը-
րագտըդլարը մահալտէ ունուրթտուղար ,

52

Էսթէը , պիր իրի տագըդա գատար պուլուտուղու նօգ-
թատա մէրմէրատէն եարըմըշ հէյքէլէը կիպի սաքիթ պիր
հալտէ գալտը , միթէազըպէն պիրտէն պիրէ էյիպագ եան-
մըշ օլան քեադըտա թօղարընը թօքատտը , սկյահ քիւլէր իւ-
զէրինատէքի գըղըճըմչատա զարիպ պիր նագատ իլէ պագ-
տը . պունատան էսէր գալմայընճա պու քիւլէրի , չօճուգ-
լարըն սէվտիքլէրի օյունճագլարը սագլատըգլարը կիպի ա-
վուճընը գաբայըպ կէօյսիւ իւզէրինէ վագ իթտի , պատէհու
անճագ իչիտիլէպիլէճէք պիր սէս իլէ պիր շարդը մըրըրատան-
մագա պաչլատը . մուսախատրէն օտատան չըգըպ կիթտի ,

Զէվալը Պէրթին վիճուտի լսէֆիվ ու տէհշէթլէ կէտահ
չայըը չայըը եանըշյօր վէ կէտահիտէ թիր թիր թիթրէյօր իւ-
տի , գիհնի պիր թագըմ տէհշէթէֆզա թագտիրգի ալթընա-
տա օլարագ , քէնարի քէտինէ .

— Ամա՞ն եա Բաալիմ , ուդուտա՞ն մը ույանըշյօրում ,
աճէպա կէօրտիյիւմ շէյլէը խէյա՞լ մը , եօզատա հագըդա՞թ
մը տըը , տէսի ,

Պու էանատէ կէնճ գըղընն սկյմատըտատա մէճնունէնինն եիւ-

ղիւնէ պէնղէյօր իտի . եւ ղիւնատէքի սարըլըդ վէ հալինատէքի սիւքիւնէթ , քէնտիսինի հէյքէլ հալինէ գօյմուշ իտի ։

Նագէ ու հէքսայէ իլէտիլիմիդ մէնտաղիրի ֆաճիայը տէրին պիր սիւքիւնէթ թէագըպ լիմտի . պու սիւքիւնէթին իմթիհաանը կէնճ գըղա եալընըդ գալըպղընը իսթիար իտինճէ , ղայէթ մուղթարըպ պիր հալտէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէմէքտէ տէվամ իտէրէք ։

— Ա՜հ , եա Բապպիմ , նի՞չին զաիֆ , մահճուպ , գուտրէթիդ պիր մախլուգըմ . պու ատէմիէր կէօղիւմին էօնիւնտէ Իընէ Մ՚ուլէնին սօյտուլար , մահվ իթտիկէրտէ , պու ճինայէթին մէնինէ միւդթէէտիր օլամտըմ . ա՜հ աննէճիյիմ , աննէճիյիմ , սանա պու կէօրսիւյիմ չէյլէրի խապէր վէրսիյիմ զէման աճէպա նէ՞ հալլէրէ տիւչար օլաճադըն . . . տէտիքտէն սօնրա ճամլը գապինէտէն չըգտը վէ գարշըգի օտայա կէչիպ աչըգ պիր հալտէ պըրագըլան եազըխանէյէ թէգարրուպ իտէրէք ։

— Օ գըյմէթտար քեազըտը էլէ կէչիրիպ գուրթարամտըմ , հիչ օլմազսա պարի Իընէ Մ՚ուլէնին չու ճիւղվի սէրվէթինի մուհաֆազա իտէյիմ , պու սուրէթլէ պէլգի տէ քէնտիսինի մաղնունիյէթտէն գուրթարմըշ օլուրըմ . հիքիմէթ ատէմլէրինին կէլիպ պու բարալարը էլէ կէչիրմէլէրի հէր հալտէ շիպհէյի տավսէթ իտէր , տէյէրէք , չէքմէճէնին կէօզլէրինի գարըշտըրըր , ալթունը վէ իյրատ իչին վէրտիյի բարայա մուգապիլ ալտըդը մագպուդ էվրադընը ալտը , վէ պունլարը միւհրի ֆէգը իտիլուպ աչըլմըշ օլան զարֆըն իչինէ եէրլէշտիրտի . միւթէագըպէն քիւչիւք ֆէնէրին իչինտէքի իտարէ լամպասընը սէօնտիւրմէք իսթէտի . ֆագաթ պիրտէն պիրէ զիհնինէ վարիտ օլան պիր ֆիքիր պու թատավվուրընա մանի օլտու . չըգըպ կիտէն օ իքի ատէմին հէնուզ տըշարըտա գալըպ պիր քիմսէ օլուպ օլմազըդընը թէճէսսիս իթմէքտէ պուլունմալարը միւհթէմէլ օլտուղունտան ըչըդը սէօնտիւրմէտի ։

Օտատան չըգտը վէ էսթէրին աչըգ պըրագարադ չէքիպ կիթտիյի տըշ գարույա տօղրու իլէրլէտի . պու գարույը քիւիսէ էյէրէք անախտարը ալարդտան սօնրա մէրտիվէնտէն էնմէյէ պաշլատը ։

Խանէնին հէր թարաֆընտա տէրին պիր սիւքիւնէթի հիւքմֆէրմա օլտուղու հալտէ , պիչարէ Պէրթ , դալպի չիտէթլէ չալըտարադ գարուշընըն գօրտօնընը չէքմէյի իլէ հէման ֆըրըլայըպ սօղաղա չըգմատը պիր օլտու ։

Ֆուրթունանընը , րուգհատըը վէ չիմչէքլէրին չիտատէթի պիճինիպէ աղալմըշ ֆագաթ եազմուր հէնուզ տէվամ իսթիյօր իտի . Պէրթ խէվֆ ու թէլաշ իլէ էթրաֆընա պիր կէօղ կէզտիրտի , պիր քիւչէյէ թալիպ իտիլէն ֆէնէրին նիմ այտընլըղընտան , քէնտիսինի կէթիրիպ պիր սահթտան պէրի պէքլէմէքտէ օլան 13 նօմէրօլը արապատան պաշգա պիր չէյ կէօրմէյինճէ , հէման արապայա տօղրու իլէրլէտի ։

Իսթիյար Բիյէր Լօրիյո , քէմէրլէրին ալթընտա աչըղը եօգարը կէղինիյօր վէ պաշլարընը էյիպ եազմուրտան կէօղ աչամայաճագ պիր հալէ կէլէն հայվանլարա միւթէսսիֆանէ պիր նագար իլէ պագըյօր իտի . կիւղել միւթէրիսինին պու տէրէճէ կէճիքմէսի , պու սատըգ վէ նամուսլը ատմին ճանընը էբէյիճէ սըգմագտա իլէն , Պէրթին կէլտիյինի կէօրիւը կէօրմէղ հայդըրարադ ։

— Օ՚ , մինի մինի հանըմճըղըմ նէրէտէ գալընըղ , արթըգ պէնիմ իլէ էյլէնմէք իսթէտիյինիղէ , հիչ կէլմէյէճէքտիյինիղէ զահիպ օլմայա պաշլատըմ . պէն քէնտիմի տիւչինմէմ , ֆագաթ պու զէվալլը հայվանճըգլարընը սու իչինտէ դալընըգլարընը կէօրիւնճէ , տօղրուսը ճանընմ սըգըլմազա պաշլատը , տէմէսի իլէ , Պէրթ քէքէլէյէրէք ։

— Աֆվ իտէրսինիղ միւսիւ , պու գատար գալաճաղընը զանն իթմէյօր իտիմ . . . նէ հալ իսէ , էմին օլմընըղ քի հիչ պիր չէյ զայպ իթմիշ օլմայաճագընըղ , տէտի ։

— (Հալիմանէ .) Հայտէ պինինիղ հանըմճըղըմ . . . զայպ իթտիյիմիղ զէմանը գաշանմազա զայրէթ իտէլիմ , նէրէյէ գատար կիտէճէյիղ ։

— Նօթըր Տամ տը Շան սօգաղընա ։

— Թամամ, օ ճիվար պէնիմոե սէմթիմ ոէմէք տիր ։ լութֆէն էվին Նօմէրօսընը խապէր վէրի՛րմիսինիզ ։

— Ախպայը նէրէյե թէվգըֆ իսէճէյինիզի պէն սիզե խապէր վէրիրիմ ։

— Անլատըմ . . .

Բիյէր Լօրիյօ հէման սըչըրայըզ մէվգըընա օթուրտու վէ իսարէլէրինի էլե ալըզ Եօլա սիւղէլսի ։

Տիւզ ժօրժ Տըլաֆուր-Վօսիյոսա , բօլիս միւֆէթթիշի իլէ պէրապէր Ըընէ Մուէննին ախպարթըմանընտան չըդտըզտան սոնրա քէմալի սիւլթաֆա մէրտիվէնոէն էնոե , մէրգում սօգաղա չըգար չըգմազ ալըդատաշընա խիթապէն .

— Կէլինիզ , պու խանէտէն պիր ան էվվէլ ուղագլաշմազ իսթէրիմ . . . տէյէրէք , Սէնթ-Անթուան սօգաղընա տօղրու օ տէրէճէ սիւլթաֆա Եիւրիւմէյե պաշլատը քի , բօլիս միւֆէթթիշի քէնտիսինտէն կէնճ օլատուդու հալատ ախդաընտան բէք կէճ եէթիշէպիլիյօր իսի ։

Իքի խապիսէը բէք աղ պիր դէման դարֆընտա Բօնլուլի-Ֆիլիպ սօգաղընտա քեայնն թէֆէրնն խանէսինէ վարդ օլատուլար . միւսիւ Տըլաֆուր-Վօսիյո , հէման արգատընտաքի սըրսըդլամ օլան էսվապլարը չըդարըպ տարդ էլպիսինի կիյտի , բէք տալկըն վէ միւթէֆէք-քիւր պիր հալտէ պուլունույօր իսի ։

Թէֆէրտէ էլպիսէսինն թէպոիլ իսիյօր վէ տիկէր ճիհէթտէն ախդաատաշընը պիր սանիյէ նագարը տըդտաթտան այըրմայօր իսի . պիր արապդը տիւդէ .

— Տիւզ հաղրէթլէրի , միւսաատէ իսէրսէնիզ պիր շէյ սիւալ իսէճէյիմ , աէտի ,

— Շիւպհէսիզ , սօրտաղիլիրսինիզ ,

— Օ մէճնունէ դատընտա տայըր . . .

Տիւզ , վիճուտի խաֆիֆ պիր սուրէթտէ թիթրէսէյէ հալտէ .

— Էյ , տէյու մըրըլտանտը ։

— Չաթը ալինիզ պու դատընը թանըյօրմուսընըզ ։

— Լվվէ՛թ , թանըեօրում , տէտիյինիզ կիպի մէճնունէ պիր . պէրտէն պիրէ կէլիպ կէօրիւնիւշի հադրդաթէն թէսիրիմի մուճիպ օլտու , պէն պու դատըն վէֆաթ իսէյի էրէյիճէ պիր ղէման օլտու զանն իսիյօր իսիմ ։

— Հադրդաթէն հալինիղտէն միւթէսիր օլտուղունըզ անլաշըլըյօր իսի . նէ հալ իսէ , պիղ չիմոի պիր խաթա իթմիշ օլտուդ . . .

— Նէ՞ կիպի ,

— Պու դատընը օտաման չըդարտըդտան սոնրա դարբույը դարամալը իսիք ։

— Բէք տօղրու ։

— Պու դատընըն զաթը ալինիղի թանըմըշ օլմասընտան դօրդըյօրում ։

— Պունա իհթիմալ վէրիլէմէղ չիւնքի տիվանէ տիր . պանա դաթիլ տէյու չըդըշտըղընը իչիթմէտինի՞ղ մի , պունտան անլաշըլըր քի պիչարէ դատըն ատէթա սայըդլայօր , նէ տէտիյինի պիլմէյօր ։

Թէֆէր սիւքիւթ իթտի , տիւդ ճէնապալէրի իսէ սէօղիւնէ տէվամ իսէրէք ։

— Պիղ չըդըպ կիթափքաէն սոնրա աճէպա պու դատըն նէ՞ ևարատը , նէ՞ օլտու , տէտի ։

— Իհթիմալ քի Ըընէ Մուէննին իդամէթկևահընտա գալմըշ տըր ։

— Շիմտի պու պիզճէ հայիրը էհէմմիյէթի պիր մէսէլէ տէյիլ տիր , չիւնքի ևարըն սապահ ըէտմէն իճրա խիլէճէք թահդըդաթտա սիղտէ պուլունաճագընընըզ , նէ օլտուդունը անլարըզ ։

— Էվվէ՛թ , տիւդ հաղրէթլէրի ։

— Հէման կէլիպ պանա մնճիմալ վէրիլէմէղ իչիմէտինի՞ղ մի , պունտան անլաշըլըր քի պիչարէ դատըն ատէթա սայըդլայօր , նէ տէտիյինի պիլմէյօր ։

Թէֆէր սիւքիւթ իթտի , տիւդ ճէնապալէրի իսէ սէօղիւնէ տէվամ իսէրէք ։

— Պիղ չըդըպ կիթափքաէն սոնրա աճէպա պու դատըն նէ՞ ևարատը , նէ՞ օլտու , տէտի ։

— Իհթիմալ քի Ըընէ Մուէննին իդամէթկևահընտա գալմըշ տըր ։

— Շիմտի պու պիզճէ հայիրը էհէմմիյէթի պիր մէսէլէ տէյիլ տիր , չիւնքի ևարըն սապահ ըէտմէն իճրա խիլէճէք թահդըդաթտա սիղտէ պուլունաճագընընըզ , նէ օլտուդունը անլարըզ ։

— Էվվէ՛թ , տիւդ հաղրէթլէրի ։

— Հէման կէլիպ պանա մնճիմալ վէրիլէմէղ իչիմէտինի՞ղ մի , պունտան անլաշըլըր քի պիչարէ դատըն ատէթա սայըդլայօր , նէ տէտիյինի պիլմէյօր ։

— Բօայալ մէյտանընտան այրըլըր այրըլմազ պիր տադդա պիլէ վէֆիթ իթմէքսիզին սօղրու տէվէթխանէյինէ կէլիրիմ .

— Եիմաի օ մէճՆուՆէաէՆ սարթը էֆքևար իլէ իչիմիվի տիչհունէլիմ, կէօղիՆԼուզհաՆ էօՆհունաե հագմըշ օլսուղում մհուալէաէաե սիվէ տէֆաթլա պահա իթմէչիմ Գըլօսիչա վ.արՆինին, հէման պու կհունէբուե Բարիղէ կէլէճէչինի օգուսուա. . . պու գատընըՆ Բարիղէ մուվասըլէթ խուսուլ իթմէէմէչինհաե հէման անլամագ խաթէրիմ.

— ՊուՆընՆ իչինաե մահասուս պիր սաէմ թային խաէրէք գէՆկին վէ էճՆէպի սէչհահլարընՆ էՆուհքլէրի պէօյուք օթէլլէրի քհամիլէՆ արաչսըրըրըմ. պու գատընՆ Բարիղաե պիր գօՆագ պուլուպ կէրըէչմէղաէՆ էվվէլ, միւթէղագա պիր գաչ կհուՆ արաթսըրաճաղըմ օթէլլէրաէՆ պիրինաե պուլունաճագ սըր.

— Պու խուսուսաա Նէ լազըմ կէլիրսէ Եաբընըզ.

— Նօթըր Տամ սը Շան ասգաղընա տայըր պիր էմրինիվ վաՒ մը.

— Պու իչ իլէ սահա զիչսաէ օղրաչմագ պէչհուսաե սիր . . .

— Էօյլէ խէ հէման պու կիճէ սաէմլէրիմէ իվՆի վէրէչիմ.

— Իպրաղ իթմիչ օլսուղունուզ զայրէթ վէ իքսամ հագըգաթէՆ մէՅհունՆիչէթիմի մուճիպ օլմուչ սը, պահա իթմիչինիվ իսըամէթ բէ.ը պէօյուք սիւը . . . չունը գապուլ խունիվ. պունըսա ալէչհաապ օլարագ վէրիչօրում. . .

Ժօրժ Տըլաթուը-Վ.օռկյօ, բօյիս մուֆէթթիչինին էլինէ քուչուք պիր չըղսան սըգըշաըրըսը քի, իչինաե պինէր ֆըրանգըզ պէչ թանէ պանդնօթ պուլունուչօր իսի. Թէֆէր մահէթթէչէ.ը.քուր չըղսանը գապուլ իլէ աչըզ պագմագսըղՆ ճէպինէ ալը վէրսի. սիւգ սէօղինէ սէվամ խաէրէ.ը.

— ԲէՆսոհմաե բէ.ը զիչսաէ պիր մէճալսըղըզ հըսա խուչյօրում, լուԹֆէՆ պանա պիր արաբա պուլուպ կէթիրինիվ, պէՆ ՍէՆ-Տօմինիգ սօգաղընա կիտէը իքէՆ սիզաե նօթըր Տամ սը Շան սէմթինէ կիտէրսինիվ, սէսի.

Պու իքի ալչագ մահալուզ պէչինինաե պու սէօղէր Թէա-

թի օլուՆուսուղու էՆաաաէ, Բիչէր Լօրիչօ սաա պիր ան էվվէլ հայվանլարը ախըրընա կէօթիւրմէ.ը արզուսը իլէ արապանըՆ սիւրաթընը արթըրըչյօր իսի. Նօթըր Տամ սը Շան սօգաղընա կիւսուպաա 15 Նօմէրօլու խանէՆէՆ էօՆհունէ կէլինճէ, Պէրթ արապանըՆ էօՆ ճիհէթինաե.քի ճամլարը վուրմադա պաչլաըսը.

Բիչէր Լօրիչօ սէբհագ արապայը աուբաուրթաը. կէՆճ գըղ արապաաան էՆիպ արապաճընըՆ բարաըընը վէրսիրսէՆ սօՆրաա, այրընճա պահաչիչ տահի վէրիպ.

— Ալընընղ միւսիւ, թէչէ.ը.քիւր խաէրիմ, տէսի,

Տօգթօր էթհէչէՆին ամուճաըը, հէր թարաֆսան սուլար ագմագաա օլան չապգաըընը ճիւղիլի գալարըրարագ.

— Մինի միՆի հանընմճընղըմ, պու թէչէ.ը.քիւր պանա աչյօ սը.ը. իւչ ֆընրանգ պահաչիչ, իչթէ պունա տէչէճէ.ը ճօգ, պէՆ եհինէ պուլուաան կէչէրիմ, պունաան պէօյլէ աչընղընըղ օլան էֆէՆաիչի իլ.ը տէֆա օլարագ կէօլմէչէ կիտէէչինիվ սընըաա, սիզէ թէչաաիւֆ խաէճէչիմի իւմիւա խաէրիմ, տէսի.

Պէրթ պու սէօղէրի իչթիմէչյօր իսի. վալիսէՆինին պուլունուսուղու խանէչէ տօղրու իլէրիլէմիչ իսի. հէՆուզ ագրաաը աչընղ օլան գաբուաան կիրէր կիւմէղ ՆէֆէՆինի տօղրու մէքսիվէՆաե ալը. Բիչէր Լօրիչօաա ճօլունա տէվամ խաէրէ.ը, քէՆաի քէՆաինէ.

— Սադրանը կիւզլ պու կիւղէլ մուչթէրիմաե հագըգաթէՆ նագիբ չէչ, Նէ գաաաբաա գուրնագ, ֆագաթ Նէ տէմէլի, ալինինին իսթիխսաը սը.ը, տէմէ.բաե իսի.

Մաաաամ լա Բէվիչէչ կէլինճէ, պիչաբէ գաաըՆ ֆէվգէլաաե պիր թէչաչ վէ ըղիրըրագ իչինաե պիր մուաաէթ գըղընը պէ.ըլէմի. զէվալը վալիաե, Պէրթին կէճիքմէՆինին էագագ ու հիքմէթինի տիչհունմէչէ պաչլաաը.

Պիր սէպէպ պուլամայօր իսի. վագըթ պիր աղ սահա կէչինճէ, կհահ Պէրթին պիր ֆէչաքէթէ օղրաաըղընա վէ կհահ Բընէ ՄուլէՆին խանէՆինէ այագ պաաար պաաճաղ,

բօլիս թարաֆբնտան գուրումուշ պիր տուզաղա տիւշմիւ-
յինէ ղահիպ օլույօր իտի ։

Պիչարէ գաատընճբազ պու միւհթէմէլ վէ ագլէ եադըն
օլան ճիհէթլէրի տիւշիւնէրէք ղայէթ մէյուս պիր հալտէ,
ղէվճինին խաթըրէյի հայաթընը լէքէտէն գուրթարմադ,
չէրեֆ ու նամուսընը իտաէ իթթիրմէք սէվտասը իլէ վէ պու
մուդահատ ուղուրընտա, պիր տանէճիք գըզընըտա ֆէտա իթ-
տիյինտէն տօլայը նէֆսինէ իթտազ իթմէյէ պաչլատը. տը-
չարըտաբի ֆուրթունանըն վէ եազմուրըն չիտտէթիտէ ըղ-
թըրտազ ու մէյուսիյէթինի արթըրըյօր իտի ։

Շէֆգաթը վալիտէ սիւրիւքլէնէ սիւրիւքլէնճ բէնչէրէ-
յէ թէգարրուզ իթտի, քեամիլէն խալի օլան ոօդաղա պագ-
տը, վիճուտինի նէօվկէթի աթէշի խամիլա իթտի, զաթէն
բէք զահիֆ օլան գալպինին չարբընթըսընտա բէք կիւճ մու-
գավէմէթի իտէպիլիյօր իտի. գըզընը կէօրմէքսիզին էօլիւզ
կիտէճէյինէ գանի օլսու վէ պիր արաբըդ պիր թավրը իս-
թիրհամքեարանէ իլէ էլլէրինի օղուշտուրարազ.

— Եա՛ Բաբպիմ, ավտէթինէ գաատը օլսուն խաչտեա-
յըմ, էվլատըմը պիր քէրըճէք տահա դուճազլամազա օլ-
սուն մուտաատէնի նիյազ իտէրիմ, տէտիքտէն սոնրա, եինէ
քէնտի քէնտինէ.

— Ա՛հ, պէրթ ավտէթ իթտիյի սըրատա պէնի հայաթ-
տա պուլամայաճադ տըր, տէյու մըրըլտանտը.

Պու արաբըդ սիւրաթլա պիր արապանըն կէլմէքտէ օլ-
տուղունը կիւրիւլթիւսիւնտէն իչիթտի, խատթա գաատըն
պունտան ճէսարէթ ալարադ թէգրար բէնչէրէյէ թէգար-
րուզ իթտի. արաբան իլճի տադըդա կէչէր կէչմէզ մէրտի-
վէնտէ խաֆիֆ պիր այագ սէսի իչիտէրէք, դօրդուսընտան
նէֆէս պիլէ ալամազ օլտու. պիրտէն պիրէ գարու աչըլտը.
Պէրթ, եիւղիւ պալմանու կիպի սար սարը քէսիլմիչ օլտու-
ղու հալտէ օտայա կիրտի, տահա տօղրուսը ումուղլարընտ-
տաքի չալտան սուլար ադարադ քէնտիսինի օտանընն իչէրի-
սինէ աթտը.

Պիչարէ վալիտէ եամթընը եէրտէն պիր վազի պիթա-
պանէ իլէ գօլտարընը աչմըշ վէ կէնճ գըզտա գուճաղընա
աթըլմըշ իտի. մատամ լա Րէվվայէ քէնտինի թօբլամադա
չալըշտըրագ.

— Պէ՛րթ, գըզըմ, նադըր չօճուղըմ... Նիչի՞ն աղլայօր-
սուն, եիւղիւն նէտէ՞ն պու գաատը սարտըմըշ, պիր ֆէլա-
քէթէ՞ մի տիւչար օլտուն, նէ օլտու չարըդ սէօյլէ, տէյու
քէքէլէտի.

Զէվալը չօճուդ պօղուլմա տէրքճէսինտէ պուլունույօր
իտի, վալիտէսինին պու սուալլէրինէ ճէվապ վէրմէք իսթէ-
տի, ֆագաթ եալընըզ տուտագլարընը թահրիք իտէպիլտի,
հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէյէ միւգթէտիր օլամատը. տուլ գա-
տըն իսէ տահա զիյատէ լէվկ ու թէլաշ իչինտէ գալըպ,
սէօզինէ տէվամ իտերէք.

— Սէվկիլի չօճուղում, ըչճա իտէրիմ սէօյլէ, ճէվապ
վէր, պու սիւքիթին պէնի գօրգուտույօր, նէ՞ վար, նէ՞
օլտու, տէյու հայդըրտը.

53

Պէրթ եինէ ճէվապ վէրմէք զայրէթինտէ պուլունտու,
իբինճի տէֆա օլարադ պու զայրէթիտէ սէմէրէսիզ գալտը,
անպէտան ըղթըրտազ ու հայրէթի արթմադտա օլան մատամ
լա Րէվվայէ թէքրար.

— Բօյալ մէյտանընտա՞ն մը կէչիյօրսուն, տէյու սուալ
իթմէսի իլէ, կէնճ գըզ թաստիգ մէգամընտա պաչը իլէ
իչարէթ իթտի, Անժէլ իսէ, սէօզինէ տէվամ իլէ.

— Րընէ Մուլէնին օտասընտա կիրէպիլտի՞ն մի, տէտի.

— (Զաթիգ պիր սէտտա իլէ.) Էվէթ.

— Եազըխանէյի պուլապիլտի՞ն մի.

— Էվվէ՛թ ։
— Արայաճաղըն զարիք՞։
— ՊուՆը էլէ կէչիրէմէ՞մ։
— (ՖէՆա հալաէ պօղուլարագ ։) Էլէ կէչիրէմէ՞Ն մի ։
— Զարիման մարիման էսէր գալմադը ։
— ՆէՔ՞ օլաու քի ։ ։ ։
— Եանադը ։
— ՆէՔ՞ տէյօրսուՆ ։
— Էվվէթ, կէօղիւմ իլէ կէօրիւմ։
— (Բէրիշան հալաէ աղլայարագ ։) Ալթըգ պուտա մահվ օլաու ։ ա՛հ աման եա Րասպիմ, իչիմէ պու էՆ պէօյուք պիր ֆէլաքէթ տիր ։ ։ ։
— (Վալիտէօնին պօյնուՆա սարըլարագ ։) Մէվկիլի վալիտէճիյիմ, Ալլահ աչդընա օլաուն քէՆանինիզի պէօյլէ զայպ իթմէյինիզ, իչճա իտէրիմ ճէսարէթ ու մէթանէթինիզի մուհաֆա իտինիզ։
— Ղայրէթ իտէճէյիմ գըղըմ, ֆագաթ հէր հալէ վագըֆ օլմագ իսթէրիմ, Բօյալ մէյտանընտա ՆՔ՞ վուգու պուլտու ։
— Բէք տէհշէթլի չէյլէր, վալիտէճիյիմ,
— Հէր Նէ հալ իսէ պէՆ անլամալըյըմ. պէՆտէՆ հիչ պիր չէյ սագլամա ։
Պէրթ, թիթրէք պիր սէս իլէ Րընե Մուլէնին ադաթթըմանընտա պուլունաուղու սըրտատա թէսատիւֆ իլէտիյի հալաթը միւտհիչ վէ զարիպէյի սէօյլէմէյէ պաչլատը. պու հէքայէյի տըղդաթը թամիմ իլէ տինլէմիչ օլան տուլ գատըՆ, քէրիմէտինէ ։
— Օ գատըՆ, օ մէճՆունէ, եանընտըզ օլան քեաղըտընըՆ քիւլէրինի բաչալարընը ալըպ կէօթիւրմի՞ւ մի, տէյտ սօրտու ։
— Էվվէթ աննէճիյիմ։
— ՊուՆը էլինտէՆ ալմագ վէ եախօտ քէՆտիսինի թէգըպ իթմէք թատավվուրընտա պուլո՞ւնմատընը մը ։

— Օ էանատէ խէվֆ ու տէհշէթ իչինտէ պուլունույօր իսիմ, չաշըրըպ գալմըշ իսիմ։
— Օ իչի տաէմ, Րընէ Մուլէնին մագպուղաթ վէ տէՆէթտաթը իլէ ալթունլարընընտա ալըպ կէօթիւրմէտիլէր մի ։
— ՊուՆլար էօյլէ տաի խըրսըզլարա պէՆզէմէ յօրլար իտի. օ բարայա վէ տէՆէթտաթա պագմադարլար պիլէ, պուՆլարը պէՆ ալարմ, հաթտա պու ալչագ մահկումէտարտան պիրինին աչընպատա զարիֆըՆ իչինէ պըրագարըզը քեաղըտըտա ալարմ, պու քեաղըտըՆ ըէտէրլիմին վագթը իլէ հիմայէ իթմիչ օլաուղու օ զէվալը տաէմի տէրհալ մահքիւմ իտէճէյինէտ, անլէր աչընդ սուրէթտէ գօՆուչուր իչինէ իչիմիչ իսիմ։
ԿէՆճ գըզ պու տէօղլէրի տէօյլէր իչէՆ ճէպլէրինի պօչալթը, ալթուՆ վէ կիւմիւչ տիքքէտլէր իլէ պիր գաչ թանէ պանգ գայմէտինի վէ մագպուղաթ էվրագընը գարըչըդ պիր հալաէ մատանըՆ իւզէրինէ վագ իթտի. վիւթէագըպէՆ գօյՆունա սօգուպ սագլատըզը մաղի ինկիլիզ քեաղըտընտաՆ մատուլ զարիֆը չըգարտը քի, իւզէրինտէ տիւդ ժօրժ Տըլաթուր-ՎօտյօՆըՆ էլլէրինի թիթրէտէՆ վէ գալպինէ ֆէվգէլատէ իւգայի խէվֆ ու տէհշէթ իլլէյէՆ «Ա.տալէթ» քէլիմէի մուհարբեր իտի, Պէրթ պու զարիֆը վալիտէտինէ ուզատարագ ։
— Իչիթ, տէտիիմ քեաղըտ տա պու տըր, տէտի ։
Մատամ լա Րէվվայէ հէման քեաղըտը զարիֆատաՆ չէքիպ չըգարտը, պու չըղկընըզ պիր քեաղըտ օլուպ, սօլ թարաֆընտաքի քէօչէտէ գըրմըզը միւրէքքէպլէ մաթտու պիր մէչէլէ վէ պիր խանչէր իչամի պուլունույօր իտի. ալընըՆ թընտա տաէթա վէ ֆէՆա պիր եաղը իլէ եաղըզըպ օլաՆ չու սաթըրլար օգունույօր իտի ։
«Եիւպէ ըէյնալէրի պիրեր պիրեր կէօրիւլէճէք վէ քէՆտիսինէ ըէյրէվ օլաճագլարը զաթըՆ, գարիպէՆ Իարիպէ մուվասըլէթի իտէճէյի պիլտիրիլէճէք տիր ։
«Հէր տիւրլի էսպաս վէ վէսայիթ եօլունտա օլուպ

պու պապաէքի թէչէպալիսը մուհիմմէյէ մանի օլաճագ հիչ պիր հալ թասավվուր իտիլէմէզ։

«Իլք թէչէպալիս պիր օրէրա կիւնիւնէ թէսատիւֆ իտէճէք տիր, չիւնկ ըէյիլէրի ադշամնան խասպէրտար իտիլէճէքլէրինտէն, գըյամէ հաղըր պուլունաճաղըտր տըր։

«Էմմի նախօտ բարօրա մէգամըննտա իսթիմտալ իտիլէճէք քէլիմէ չու տըր, «Բօմա վէ Լօնտրա»։

Մատամ լա Բէվվայէ պու ատհչէթլիւ քեաղըտը օգուստուպանն սօնրա.

— Ա՛հ նա Բապալիմ, պու նէ՞ ալչագլըգ տըր... Րընէ Մուլէնի մահվ իմմէք սէվտասընա տիւշմիւշլէր, պու քեաղըտա էվրագը իչինէէ գուհուր իմմիչ օլտա իտի, արթըգ քէնտիսինին իտաֆի պիր իսթիֆագէ տախիլ պուլունտուղունտա հէր քէսին գանատի հասըլ իտէճէքլէրի աչիքտար իտի. ատաըգ վէ պիչարէ տօսթուտրղըն իտատը ճանը օլան ատէմլէր ագէպա քիմլէր տիր, ատի։

— Պիլմէյօրըմ վալիտէճիյիմ, հալընըգ պիրինին տիկէրինէ «միսիս լը տիւգ» տէտիյինի իչիթիմի... Ֆագաթ հէր իքիսինին չէքլ ու սիմալարը տա զիհնիմտէ հէքք օլուպ գալմըչ տըր, օն սէնէ եիրմի սէնէ սօնրա տա կէօրսէմ, տերհալ քէնտիլէրինի թանըրըմ...

— Նէ՞ հալտէ, նէ՞ գըյաֆէթտէ պուլունույօրլար իտի։

— Պիրիսի էֆէնտի գըյաֆէթինտէ իտի, վէ տիւգ տէտիյիմին արգատընտա տա ամէլէ էլտիսէսի պուլունույօր իտի, լաքին պու ատըլ գըյաֆէթի տէյիլ տիր... մէքթուպը օգույան տա պու իտի քի արգատաչընա «Պու գատըն Բարիզէ կէլէրէք կէչմիչ պիր թագըմ վուգուաթը մէյտանէ չըգարըպ պէնի թէհտիտ իմմէք իտիյօր, պու քեաղըտա տա օ ատէմին էլինէ կէչմիչ վէ գըյմէթ ու էհէմմիյէթինի թագտիր իմմիչ, թալիյին միսատատէսի իլէ պունը էլէ կէչիրէմէմիչ օլտա իտիմ մահվ օլաճագ իտիմ» տէտի։

— (Ղարիպ պիր թէէսիր իլէ հայգըրտագ.) Պէօյլէ սէօյլէտի հա՛։

— Էվվէթ ամննէճիյիմ, հարֆիյէն սէօյլէմէյօր իտիմ տէ, հագըգաթըն խիլաֆտտը պու տըր։

— Ա՛հ, Րընէնին հագգը վար իմիչ, պու մէքթուպըն էհէմմիյէթինի բէք կիւղէլ թագիր իմմիչ, պու մէքթուպը էլիմիզէ թէալիմ իմմէք հագգըմըզտա բէք պէօյուք էյիլիք օլաճաղընը պիլիյօր իմիչ. է յա՛հ, հայաթըմ պու մէքթուպա մէրպութ իտի, թէքմիլ իմմիտիմ իչթէ օ մէքթուպտան իսթիթէթ իտի. ա՛հ գըղըմ, պու մէքթուպ ատնտա պաչգա պիր իսթիգպալ քէչֆ իտէճէք իտի... արթըգ պիր իմմիտտ գալմտատը. էվվէթ, արթըգ հէր չէյ մահվ օլտու. ա՛հ, նէ՞ պէտպահտ ինտանըլըրըգ...

— Վալիտէճիյիմ, նի՞չին պու գատար մէյտս օլույօրտունըգ, նի՞չին ճէնտապը Հագգըն լութֆ ու ինայէթինտէն պու տէրէճէ իմմիտտինիզի քէսիյօրտունըգ, պու քեաղըտըն միտնատէրիճաթը էլպէթտէ միտիս Րընէ Մուլէնին էղպէրինտէ տիր, հարբսխանէտէն չըգտըղը ղէման սիզէ սէօյլէյէճէք տիր...

— (Սպիտ պիր թէէսիր իլէ.) Օ չըգմազտան էվվէլ պէն էօլէճէյիմ...

— (Սէօզիւնի քէսէրէք.) Անննէճիյիմ, տուսընըգ, պէնի պէօյլէ պիր ղէմանտա պիտապիլ թիւն ճէհաբէթտէն մահրում իմմէ՞ք մի իսթէյօրտունըգ, պու տէրէճէ ֆութուբ վէ մէքյուսիյէթ նէ՞տէն իլճագ իտիյօր. սիզի նէ գատար սէվտիյիմի վէ սիզի սէվէն հալընըգ պէն օլմատըղըմը պիլիրսինիզ, սիզի իչիմիզ տէ սէվէյօրըգ, պիրինճիսի Րընէ Մուլէն, պունտան պաչգա պիր քիչի տահա վար...

— Պիր քիչի տահա՞ մը վար։

— Էվվէթ, օ տա պիրտաէրիմի գուրթարմադա մուվաֆֆագ օլամատը իտէ տէ, սիզի մուհիք պիր իհսանթագդտան գուրթարան տօսթումըզ տըր, սիզի հագգըդաթէն սէվտիյինի սէօյլէտի։

— Տօգթօր Էթհէմ՞ մի։

— Էվվէթ։

— Հագդըն վար եավրում... պիտէ օլան մուհապէթ ու սատագաթընը պիտգաթ իսպաթ իթմիշ ուիր, հագըգաթէն պու չօճուգ էյի պիր գալպէ մալիք ուիր։

— Սէնի սարլ էվլատըն կիպի սեվէյօր վէ սիզի վալիտէ տէյի եատ խոյօր...

— (Թիթրէյէրէք.) Պանա վալիտէ՞ մի տէյօր...

— (Գըզարարագ.) Լվվէթ... Ֆագաթ նիյի՞ն եվինէ պու գատար թէլաշ խոյօրսունըզ, տօգթօր սիզին իչին կիւզել պիր էվլատ օլամա՞զ մը, քէնտիսի եանըմըզտա պուլունտուգճա մէսուտանէ եաշայապիլիրսիզ...

Մատամ լա Րևվայէ միւտհիշ պիր խաթըրէտէն գիհնինի պէրի իթմէք իսթէյօր կիպի էլինի անլը իւզերինէ վազ իթաի վէ քէքէլէյէրէք.

— Ա՛հ... պու հագըգաթէ վագըֆ օլմագ պէնի գօրգուտույօր... տէտի.

— Անանէճիյիմ, նէ՞ անլատընըզ, հա՞նկը չէյ սիզի գօրգուտույօր.

— Լթիյէն Լօրիյօ սէնի սեվտիյինի իյթիրաֆ իթա՞ մի...

— Աչըգտան աչըզա սեօյլէմէտի, Ֆագաթ հալ ու թավըրը իլէ պունը իյմա իթտի.

— Եա սէն, սէն տէ քէնտիսինի սեվէյօ՞լմուսըն.

Պէրթ ճէվապ մէգտամընտա սիւքիւթ իթտի. կիւզել չէհրէմինէ ապըզ օլան գըզարթը արթըյօր իտի. պաչընը էօնիւնէ էյտի. խաոմա վէ պիչարէ գատըն իսէ, սուալինի թէքրար իլէ.

— Սէօյլէ՛, քէնտիսինի սեվէյօ՞լմուսըն, տէտի.

— Լվվէթ վալիտէճիյիմ, կերէք Ադէլ հագգընտա վէ կերէք պիղիմ հագգըմընտա պու աէրճճէ էյլիք իթտիյինի, սատագաթ վէ ինսանիյէթի իպրաղ իլէհիյինի կէօրտիւյիմ կիւնտէն պէրի, հագգընտա գալմի վէ ճիտտի պիր մուհապէթ հասըլ իթտիմ.

Պիչարէ վալիտէ պու սեօզլէրի իչիտինճէ, թիթրէմէքտէ օլան էլլէրինի պաչընտան եօգարը գալտըրարագ։

— Ա՛հ, պէտապա՛հտ, պէտապահտ չօճուգ, տէմէք քի պու տէրէճէ ըգթըրտագ վէ քէտէրիմ պանա քեաֆի տէյիլ իմիշ... պէօյլէ պիր Ֆէլաքէթէ տէ օղրայաճագ իմիշիմ, տէմէկտի իլէ, Պէրթ, վալիտէյինէն կէնճ տօգթօրընէ տէ-րէճէ սեվտիյինի պիլտիյի ճիհէթլէ, պու մինտաիպէթսիզ վէ մաքիւս մուգտապէլէյի, սեօյլէտիյի սեօզլէրին սույի թէֆթիր իտիլտիյինէ համլ իտուպ.

— Վալի՛տէճիյիմ, սեօզլէրիմի պաշդա եօլտա թէֆթիր իթտինիզ տէյի՛լ մի. Ֆագաթ էթթիյէն Լօրիյօյը սեվմէքլի-յիմ նէտա՞էն հագգընտա պիր Ֆէլաքէթ վէ սիզին իչին տէ միճճիպի քէտէր օլաճագ իմիշ. պու սատըգ վէ նամուսլը տէվլէտի օլուրսամ մէսուտանէ եաշայա՞մազ-մըյընը, տէտի.

— Եա Բապամ, նէ՞ մէսուտանէ խոյալ, գիհնի պէօյլէ մուհալաթ վէ խէյալաթ իլէ իշղալ իթմէմէլի ուիր.

— Նիչի՞ն, նիչի՞ն, անանէճիյիմ, պանա պունըն սեպէ-պինի սեօյլէյինիզ, պէնի մէրագ իլէ էօյտուրմէճէքսինիզ։

— Հէյհա՛թ... սանա հիչ պիր շէյ սեօյլէյէմէմ չօ-ճուգում, եալընըզ շու հագըգաթա վագըֆ օլ քի, պէօյլէ պիր սատաէթէ մուղհալիյէթին, մուտքինի օլմայան պիր շէ-յի թէմէննի իթմէք գատիլինատէն ուիր. պէվալը չօճուգ, պէնիմ նազը էվլատըմ, պիչարէ մատուտ, սէնէն հայաթը մանէվիյէն գէհիրլէնմիշ ուիր. սանա սէնի պիր խութիգպալ քէշֆ իտէպիլէճէք եալընըզ պիր սատէմ վար տըր, օտա մահբէսատ օլուպ, պէյքի տէ մահքում օլաճագ տըր. պու-նըն իչին էն պէօյուք գուվվէթ տէ Բօպալ մէհտանընտաքի իգամէթկեահընտա պուլունան եազըխանէտէքի մէգթուպ իտամ, օտա մահվ օլատ... իչթէ կէօրուհօրսուն քի պի-չիմ իչին լումիւտի խէյտա ու սեվտիյէթ եօգ տըր, հա՞նկը գիմ իչին լումիւտի խէյտա ու սեվտիյէթ եօգ տըր, հա՞նկը թարաֆընմըզտա պագսագ Ֆէլաքէթ վէ մէհաբիյէթ նիւզ կէօսթէրիյօր. ա՛հ սեվկիլի եավրում, պաչընը էօնիւնէ է-յիպ տիւշիւն, ագլընը պաչընա թօբլա... տուտագլարը-նա եագլաշընըմըզ օլտուղուն օ լէզիզ շէրպէթին ոօն սամ-

լասը գէհր ու ըղթըրապ սըր, հըսախյաթը գալախյէնէ զա-
լէպէ իթմէյէ չալըշ, կէնճլիք սայիդասը իլէ թուրթուլտու-
ղըն պու սէվտասան ֆէրազաթ էթ, արթըդ էմխյէնին խէ-
յալը մուհապէթինի պիհնինաէն սիլ չըգար, չինքի անըն
գէվճէսի օլապիլմէք՝ սէնճէ իմքեան խարիճինաէ պիր չէյ
սիր։

Ջէզալը վալիսէ, պու սէօղլէրի սայըգլարճասընա պիր
սիւրաթլա սէօյլէմիշ իսի. աղ պիր գէման զարիքնասա նէք-
տիկէրինի թէագըզ իսէն ասամաթը միւահիշէ քէնտիսինի
պիւսալիւթիւն գուվվէթաէն տուշնւրսի, սիւքիւթ իթտի,
օմուրտուզու նէրսէ կիւճ հալ իլէ քէնտինի զապթ իսէ-
պիլիյօր իսի։

Պէրթ ան խէվֆ ու տէհշէթ իչինաէ նէ եաբաճաղընը
չաշըրտըպագ, վալիսէսինին լսանընասան իչիթմէյի պու սէօղ-
լէտէքի էսրար ու զարտապէթի տուշնամէյէ պաշլատը։

Մատամ լա Րէվվայէնին իմթիսատը սիւքիւթի Պէրթի
պիր գաթ տահա միւթէէսիր իլէտիչինաէն, պիչարէ գըզ
էլինի չիտաէթլէ չարըմադտա օլան գալպի իւղէրինէ վաղ
իսէրէք։

— Տօղթօր էթխյէնին զէվճէսի օլա մայաճագմըյըմ. ա՛հ
վալիսէճիյիմ, պէօյլէ պիր շէյին հիքմէթինի պանա սէօյլէ-
մէղ իսէն, պէն նէ՞ հալէրէ տուշար օլուրում, պիր քէրէ
պուրայը տուշնւն։

Մատամ լա Րէվվայէ քէրիմէսինին սէօղլունի գաթ ի-
տուպ, քէսիք պիր սէտա իլէ։

— Րէճա իսէրիմ, պու պահսէ նիհայէթ վէր, զիրա
միւմքին տէյիլ սանա ճէվապ վէրէմէյէճէյիմ, սէսի։

— Պէնի թահտը մուհաֆազայէ ալան նամուսը պիր
ատէմ իլէ իղտիվաճըմա մանի օլան պու մէշում սըրտան
պէնի խապէրսար իթմէյէճէքսինիզ, էօյլէ՞ մի։

— Պու իհթիմալ խարիճինաէ տիր։

Կէնճ գըզ զինէն բէք բէրիշան օլտուղունա տէյալէթ
իսէճէք պիր թավըր զարիպ իլէ հայգըրտադ։

— Նէ՞... էթխյէնէ լայըզ պիր զէվճէ տէյիլ իսէմ, պունըն սէպէպինի անլամադա նիչի՞ն սէլահիյէթիմ օլմասըն. ա՛հ, պու բէք զիյատէ պիր ինսաֆսըզըզ տըր, պէն նէ՞ եաբտըմ քի...

54

Շիտաէթը հէյէճան ու թէէսսիր իլէ քէնտինի զայպ իթմէք տէրճեէօնինէ կէլմիշ օլան մատամ լա Րէվվայէ թէք-
րար դըզընըն սէօղիւնի քէսմէք իսթէտի, ֆագաթ Պէրթ, պու էանատէ սէօզ տինլէյէճէք պիր հալտէ պուլունմայօր իսի. մաղրուրանէ պայընը դալտըրմըշ, եիւզի գըզարմըշ վէ կէօղլէրի բարլամադա պաշլամըշ իսի. միւթթասըլ տի-
լինէ վէրէրէք։

— Էվէ՛թ, էվէ՛թ, պէն նէ՞ եաբտըմ, սէպէպինի ան-
լամադ իսթէրիմ, իշիտիյո՞րմուսունուզ, պէն հէնուզ գըզըմ, շէրէֆ ու նամուսըմը իհլալ իսէճէք պիր գուսո՛ւր մը իթ-
միշիմ, պիր ֆէնալըղը՞մ մը կէօրիւլմիւշ, հէր էմնինիզ միւթի պիր չօճուգ տէյի՛լմիյիմ, հէմչիրսիլիք վազիֆէսինիտ ատասը ինսանիյէ տայիրէսինատ իյֆա ի՛թմէսիմ մի, բէ-
տէրսիմտէն ինթիգալ իսէն նամը լէքէտար իսէճէք պիր հալ ու հարաքէթմէ՞ մի պուլունմուշըմ, տէյօր իսի։

Տուլ գատըն, պայընը էօնինէ էյէրէք գալպէն ֆէվգէ-
լատէ մուղիմ արըզ օլտուղու հալտէ քէրիմէսինին սէօղլէրինի ճալընըզ տինլէյօր իսի. սաֆֆէթի վէ թէհարիթը վիճատ-
նընատան հէր սուրէթլէ էմին օլտուղը պու սէվիմի վէ կիւղէլ չօճուղըն լսանընատան չըգան հէր պիր քէլիմէ, զաթէն խա-
րատա օլան գալպինէ պիր խանչէր կիպի թէէսսիր իսէրիր իսի։

Պէրթ, բէտէրինտէն տէ պահս իթմէյէ պաշլայընճա, արթըդ քէնտինի զապթ իթմէյէ միւդթէտիր օլամատը, թէատիր վէ իհթիյաթը զայպ իթտի, ագաթինատ նէտա-

մէթի մուճիպ օլան չու սէօղէը պիլա իհթիյար տուտագլա-
րը արասընտան ֆըրըյը վէրտի ։

— Հէյհա՛թ . . . զէվալը չօճուգ , էլան հայիվ օլտու-
ղուն խոմ՝ ասըլ քէռէրինին իամի տէյիլ տիր . . .

Մատամ լա Իէվվայէ պու սէօղէրի սէ՛յիէը սէօյլէմէզ
իւղէրինէ կէլէն ֆէնալըգա զալէպէ իտէմիյէրէք , օթու-
մադա օլտուղու իսկէմիէ իւղէրինտէն հէրէ տիւշտի . Պէրթ
հէմտան այագլարընտա դ ապանըզ էլլէրինի թուխթարագ .

— Նէ՞ տէյինիվ , տէյու հայդըրտը ։

— Հագըդտըր սէօյլէտտի ,

— Ասըլ քէռէրինին իամի իլէ հատա օլու՞նմայօրմույում ,

Խատթա գատըն , ատէմը թատտուգ վէ ինքհար մագա-
մընտա պաշընը դ ալտըրըապիլտի . կէնճ գըզ իսէ սէօղիւնէ
տէվամ իտէրէք .

— Սէվկիլի վալիտէճկիմ . . . սէօղիւնիւդէ իթիմատ
իթմէմէք պէնճէ օ գատար պէօյուք պիր գապահաթ տըր
քի , պունը հիչ պիր զէման գապուլ վէ իհթիյար իտէմէմ .
պու զարիպ վէ անըաշընմագ սէօղէրինիվ , իչին իչինտէ
միւթէատտա պիր սըզը օլտուղունը իտապէր վէրիյօր . պունը
սիզտէն ասլուպ անըատագ վազիֆէ վէ սէլահիյէթիմ տա-
հսիլինտէ տիր . Նէդտքէթը թատընընըզտա ինսանիյէթինիվէ իտ-
թինատէն իւմիւտ իտէրիմ քի , պու լութֆը պէնտէն տի-
րիվ իթմէզսինիվ , սէւքիւթինիվ՝ պանա հագըդաթը տահա
աշընդ տաւրէթտտէ պիլտիրիյօր , տրթըդ պէնի իւղմէյինիվ ,
պունը լիտանէն տէ սէօյլէյի վէրինիվ , տէտի ։

Զէվալը վալիտէ պու էսնատէ տագըդտատա պիր քէր-
քէ էօլիւպ տիրիվիյօր իտի , քէրիմէսինին թուխթմագտա օլ-
տուղու էլլէրինի չէքիպ , տէհշէթլի պիր իտամթըքէնին թատ-
էիվդի ալթընտա հանմագտա օլան աշը իւղէրինէ վազ իթ-
տի , քիվիալէմէ տէրէճէսինէ կէլէն տիշիէրի արասընտան շու
սէօղէը իշիտիտի ։

— Ա՛հ , մուհաֆիզտասընա իմթինա իյլէտիյիմ էտար
տրթըդ պէնտէն թէպահիտա իտիյօր . . . Ապէ՛ւ , Ապէ՛ւ , սէվ-

կիլի հատըտամ պէնի ահիվ էթի , հալան սէօյլէյէպիլմէք իչին
քէնտիմտէ մէճալ վէ իզթիտար հըտա իթմէ՛յօրում , սիւքիւ-
թէտէ մէճպուրիմ գալմատը . . . Էվվէլթի , տրթըդ հէր տու-
րէթէլէ ահիվ պիր հալտէ պուլունույօրում .

Պիր գաչ տագըդտա գատար կէօզ հաշլարը՝ սէօզ սէօյ-
լէյէպիլմէմինէ մանի օլտու , եիւղէ՝ կէօզլէրինտէն սէլ կի-
պի ագան հաշլարտա միւսթագրագ օլմուշ իտի , պիր ազ քէն-
տինի թօրլար թօրլատագ սէօղիւնէ տէվամ իտուպ .

— Իշթէ դըզըմ , տրթըդ օ տէհշէթլի տըրտան սէնի տէ
հատպէրտտար իտիյօրում , էվվէլ էմիրտէ ճէտտրէթի ու մէթա-
նէթթի մուհաֆիզպէյէ չալըշարագ սէօղլէրիմի տինլէ , Մ՛օնտթիյէ
նամը քէռէրինին ասըլ իամի տէյիլ տիր . Զէվալը պապա-
ճընը , հատթագը իչինտէ վէֆաթի իթմէմիշ տիր . . . տէտի .

Պէրթ , հէնուզ պիր շէյէ վադըֆ օլմատըղը ճիհէթլէ
պու սէօղէրտէն հիչ պիր մանա չըդարատմատը . Ֆագաթ
հէր հալտէ միւտհիշ պիր հագըդաթա վադըֆ օլաճաղընը
հըտա իտէրէք եիւղիւ մօտթօր օլտու վէ պօզուդ պիր սէտա
էլէ .

— Բէռէրիմ հաթագընտա էօլմէյի՞ մի , տէտի ,

— Էվվէ՛լթ , հաթագընտա էօլմէտի ,

— Օ հալտէ նէ՞րէտտէ վէ նա՞սըլ էօլտիւ ,

— Իտամ իտիլտի , դաֆտաը քէտիլտի . . .

— Կէնճ գըզ , իչիտէնէլէրին ճիյէրկէտտընա թէէսիր ի-
տէճէք տէրէճէտտէ ճանըպըրաշ պիր ֆէրտատա դօրտրտը . Հա-
տէճէք տէրէճէտտէ ճանըպըրաշ պիր ֆէրտատա դօրտրտը . Հա-
լինէ պագանըլարընը պիրտէն պիրէ պայըլտըղընտա զահիպ օլ-
մամըշլարը դ ապիլ տէյիլ իտի . Ֆագաթ պայըլմամըշ իտի ,
կէօզլէրի միւտհիշ պիր տաւրէթտտէ աշընդ օլտուղու կիպի ,
պուրնունընը տէլիքլէրինտէտտէ տայիմի պիր հարատքէթի էտէրի
կէօրիւլիյօր իտի . Մէճնունտանէ տէնիլէճէք տէրէճէտտէ տալ-
կընը պիր նագաթ իլէ վալիտէյինին եիւզինէ պագըլյօր իտի .
պիր միւտտէթի պու հալտէ դալտըղտատան սօնրա , քէքէլէյէ-
րէք .

— Իտամ իտիլմիշ . . . իտամ իտիլմիշ . . . Նէ կիպի պիր

ճինայէթ իյդա իթմիշ տէ իտամ խոխմիշ , տէմէխ իլէ , պիչարէ վալիտէ սաբրիթ պիր հալտէ ճէվապ օլարադ .

—Պիր ճինայէ՞թ մի . . . քէնտիսի՞ , բէտէրի՞ն մի . . . ինսանըլարըն էն ալիճէնսալը էն նամուսլըսը օլան բէտէրին . ա՜հ հավլուտ , պունա սոլա իթիմատ իթմէ , պիչարէ՝ մասումէն վէ մաղլումէն վէճաթ իթմա՛ , իչիթմի՞ն մի գըզըմ , տէմի .

— (Թէրէտաիւտ իլէ .) Մասումէն հա՛ . . .

— Էվվէ՛թ , նէ՞ չարէ քի հադդընտա իտամ հիւքմի լահզդ օլտու , սօնրատա Սէն-ժադ կէչիտինտէ իտամ իտիլմի . . . էվվէ՛թ , պիր սապահ պինէլէրճէ խալգըն գարշըսընտա ճէլլատըն սաթըլըր պաշընը ճէսէտինտէն այըլըտը , օ սըբատա ըղթըլըտադ ու քէտէր իլէ տէվի կիպի պիր հալտէ պուլունույօր իտիմ . վիճուտիմտէ ճէվէլան իտէն գան , մէյլի ինթիգամ իլէ պէնի չայըր չայըր հադըյօր իտի . զէվալը պապանըղը պիր տահա կէօրէպիլմէ՛ք վէ սիպէ տէ պիր ֆիքրի ինթիգամ վէրմէ՛ք իչին Ադէլին տէ սէնին տէ էլէրինիզտէն թուխարադ , մէյտանը սիյասէթէ գատար կիթտիմ . . . սօնրալարը պու հարտաքէթիմտէ , թէէսիւֆիմի արթըրմադտան պաշգա պիր ֆայիտէ պահշ իթմէ՛մ . . . սէն հէնուզ չօճուգ իտին , պիր շէյ անլայըգ խոթըրըյտաճադ սինտէ տէյիլ իտին . Ադէլ իլէ պէրատէր պու հալտէն սէնի խապէրտար իթմէմէյէ գարար վէրմէ՛ք , մուվաֆֆադտա օլմուշ իտիք . ֆադաթ իչթէ պու կիւն պիղդատուրսէ սէնտէ հէր հալէ վադըֆ օլտուն . . . իմտի ճէնապը Հադդա նէյապ էթ տէ բէտէրինին մասումիյէթի թէհադդուդ իթտին վէ էմրը ատալէթ եէրինի պուլտուն ,

Պէրթ , հէօնկիւր հէօնկիւր ադլամայա պաշլայարադ ,

— Իամի նէ՞ իտի , տէյու սորտու ,

Բօլ լը Րէվվայէ , քէնտիտէ , պիղդէ , պու իտ լէ եատ օլունույօր իտիք ,

Կէնճ գըզ տիզ չէօքիւպ էլէրինի օղուշտուրարադ , ղայէթ հադին վէ թիթրէ՛ք պիր սես իլէ .

— Ա՜հ բէտէրճիյիմ , զէվալը բէտէրճէյիմ , տէյու , մըրըլտանտը ,

— Մաղլում բէտէրին իչին աղլայարադ ճէնապը Հադդա նէյապ էթ գըզըմ ,

Մատամ լա Րէվվայէ պիր միւտաէթ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա թէքրար քէլամէ աղազ իլէ .

— Րէնտիմիզ պէրապէր մէղարա ալըպ կէօթիւրմէ՛ք խաթէյիմ սըրրըն մուհաֆիղտաընա մուվաֆֆադ օլամատըմ , իչթէ չիմտիտէ սէնի հէր հալտէն խապէրտար խոճէյիմ , տէյէրէ՛ք , զէվալը դատըն զէվճինին նէ սուրէթլէ իթհամ խոխմիյինի , եանի թաֆսիլաթը պիղճէ մալիմ օլտուգը իւզրէ Բօլ լը Րէվվայէնին , բարատընը չալմադ էմէլի իլէ Պըրունվայէ տօգիթօրը օլան ամուճատընըն գաթիլի սըֆաթը իլէ իտամէ մահքիմ օլտուղունը քէրիմէսինէ հէքեայէ իթտի ,

Խատթա գատըն , հադին պիր սէս իլէ մէսէլէյի պիլէթտաճի անլաթտըդտան սօնրա .

— Դըզը՛մ , կէրիույօրսըն քի պատան մասում վէ պիկիւնահ տըր . ֆադաթ պահտը սիյահը պիչարէյի պու ֆէլաքէթէ օղրաթմըշ տըր , մէյտանտաքի աէլիլէր վէ իմարէլէր քեատիլէնն ալէյհինտէ իտի , զարուրէթ իչինտէ պուլունտուղու հալտէ էլինտէ բարա պուլունույօր իտի . մէվգըյը ճինէյէթտէ էլինտէ դան պուլաշմըշ իտի . օ զէմանէ գատար իչի իլէ կիւճի իլէ վէ սատադը լինսանիյէ տայիրէսինտէ եատ շայըպ վագըթ կէչիրմէսի , պու իմարաթը զահիրէյէ գարշը հիւքիւմսիզ գալտը . էն սօնընտա զէվճիմ , եանի բէտէրին օլան Բօլ լը Րէվվայէ իտամէ մահքիմ օլարադ կէրատընըտը ճէլլատա ուզաթմադ մէճպուրիյէթինտէ պուլունտը . իչին իչինտէ ասըլ դաթիլ օլանլար վար իտի վէ օ սըբատա եատ շայօրլար իտի . միւթէվէֆֆա պիրատէրինէ պէրապէր պուլունտուղու հիչ պիր սէմէրէսինի կէօրմէմէ՛ք , Ադէլճիյիմ , թէմամ թէմամ թէսլիմի լուհ իտէճէյի սըբատա բէտէրինին իատէ-

ալ չէրէֆ ու նամուսը իչին հալընըզ պաչըմա չալըշաճաղըմը, պու մուգաատէս վաղիֆէյի իչիայէ քիմսէյի թէչրիք իթմէմէքլիյիմի թաավնիչ իթոտ վէ պունըն իչին պանա եէմինաէ իթոտիրոտ. մէճհուլ, տահա ոօղրուսը ունուտուրմուշ պիր ոօսթըն եէտը միւնթէգիմանէսինէ, Ասպէճիյիմիզ պէրապէր եիրմի սէնէտէն պէրի արատըգըմըզ տէլիվ վէ իմարէնին կէչմիյինէ վագըֆ օլունճա, պիր տագըզա գատար իւմիւտ հասըլ իթմիշ իտոմ, պու, մահզա ճէնապը Հագգըն էսէրը գուտուրէթ ու աթըֆէթի իտոմ. էվէ՛թ, Ըընէ Մուլէնին էլինէ կէչմիշ օլան պիր մէքթուպատա, Պըրունվայէ տոգթօրընը գաթլ իտէն ատէմին շիւրէքէայի մէլանէթինտէն պիրինին իտոմ միւնտէրիճ իտոմ. Րօայալ մէյտանընա կիտուպ ալայաճաղըն մէքթուպատա իչթէ պու մէքթուպ իտոմ. տէյինճէ Պէրթ, հայդըրարագ.

— Ա՛հ շիմոմ, իչթէ շիմոմ անլատըմ, տէտոմ. պիչարէ վալիտէ իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Թէէսիֆ օլունուր քի պու գաթիլլէրտէն պիրիսի պէօյլէ պիր մէքթուպ օլտուղունա վագըֆ օլմուշ, մէքթուպը մահվ իթմէքլէտէ գանատաթ իթմէյէրէք, եիրմի սէնէ էվվէլ բէտէրինի մահվ իթոտիչի կիտի Ըընէ Մուլէնին մահվընատա գատա իթմիշ, արթըգ իւմիտոմ սէլամէթ կէօրէմէյօրում, շիմոմտէ պու տէրէճէ մէյուս վէ միւքէտտէր օլուշըմըն սէպէպինի էյիճէ անլատը՞նմը... արթըգ բէտէրինին մատումիյէթի վէ մաղլումիյէթինի մէյտանէ չըգարատըմէք իչին հիչ պիր իւմիւտ գալմամըշ ոըը... տէտի.

Պու էանատէ կէնճ գըզըն եիւղիւնիւ պիւտպիւթիւն ալայիմի եէս ու քէտէր իհաթա իթմիշ օլտուղու հալտէ.

— Արթըգ հիչ պիր իւմիւտ գալմատը հա՛. Նէ՞ տէյօրսուն աննէճիյիմ, պէն պու ատէմի կէօրտիւմ վէ պունատան պէօյլէ նէրէտէ կէօրիւրսէմ թանըրըմ. էվվէ՛թ, սիպի եէմին իլէ թէէմին իտէրիմ քի, պունլարը նէրէտէ կէօրտէմ թանըրըմ. մէքթուպա կէլինճէ, պունըընատա միւնտէրիճամըը Րընէնէին էզպէրինտէ տիր, ասլա ունութմազ, պու կիւնլէրտէ հարըսանէտէն չըգար, ճանըմըզա կէլիր վէ մէքթուպըն միւնտէրիճամըընը պիղէ սէօյլէր, էլիմիզէ լազըմ կէլէն սիլահլարը թէէլիմ իտէր. պունատան պէօյլէ ճալընըզ պաչընա խիֆաընա զայրէթ իտէճէյին մուգաատէս պիր վաղիֆէյէ պէնտէ իչթիրաք իտէճէք, պունատան ոօնրա պիրտաէրիմէ պէն վէքիալէթի խլէյէճէյիմ, տէտիկինտէ, մատամ լա Իէվվայէ ազիմ պիր թէէսիւր իլէ.

— Պէ՛թ, նէ՞ իտոթէյօրսուն, տէյու հայդըրտը.

— Նէ՞ իտոթէյէճէյիմ ըէտէրիմին ինթիգամընը ալմազ իտոթէյօրում.

— Զէվալը չօճուգ, ճալընըզ պաչընա նէ՞ ճաբատիլէճէքսին.

— Պէլքիտէ պիր չէյ ճաբամամ, ֆագաթ Ըընէ Մուլէնին իլէ պիրլէչիրսէք չօգ չէյլէր ճաբարըմ... քէնտիտինի պէքլէյէճէյիմ, պանա ըէհպէրլիք իտէճէք օ տըը.

— Իէք ոօղրու սէօյլէյօրսուն նաղը չօճուղում, քէտինի արզու իլէ պէքլէտիյիմ սաաթ պէլքիտէ կիւնլիւն պիրինտէ հուլուլ իտէր. ըէտէրինին մէզարընա կիտէրիզ հէմ զիյարէթի իտէր վէ հէմտէ օրատա ճէնապը Ալլահա ճալվարըրըզ.

— (Բէմալի հայրէթլէ.) Բէտէրիմին մէզարը՞մը, բէտէրիմին մէզարը վա՞ր մը.

— Էվվէ՛թ.

— Նէ՞ըէտէ.

— Մ՛օնթ Բարնատ մէզարլըզընատա, հաթատա Ասպէլին մէզարընատա ճադըն տըը.

— Մ էզար թաշընա նէ՞ իտ ճաղոընըզ.

— Շու քէլիմէտէն պաշգա պիր չէյ ճաղըրմամըշ տըը.

« Ս. Տ Ա. Լ. Ի Թ »

— Մահվ իթոտիլէրի մէքթուպըն զարֆը իւզէրինտէ մուհարըրէր օլան քէլիմէ, էօյլէ՞ մի.

— Էվվէթ, օ քէլիմէ... ֆէքիրտէ եէնէ օ տըը.

— Պանա պու մէղալը կէօսթէրէճէ՞քմիսինիզ,

— Էվվէ՛թ, չայէտ պէն պու եագընտա վէֆաթ իտէճէք օլուրսամ, Րընէ Մուէէն պանա վէքէալէթ իտէր,

— (Վալիտէսինին էլինի էօրէրէք.) Վալիտէճիյիմ, րէճա իտէրիմ... պէօյլէ սէօզլէր սէօյլէմէ, նի՞չին պէօյլէ էօլիսինէն պահա իսթիօրսունըզ,

— Զիւնքի խասթայըմ, չօղ ղէմինանէն պէրի վէ րէք չօղ ըղթըրապէ տուչար օլսուրսամ... ալթըդ քէնարիմուէ եաշայաճագ հալ կէօրէմէյօրսուրսամ...

— Պիզ սիզի գուրթարաճաղըզ,

Մատամ լա Բէվվայէ պիր սուրթը մահդունանէտ պօյնունը պիւքիւ վէրսի,

55

Տուլ գառքն, պիր միւսաֆիր մահդուն մահդուն գըղընըն եիւղիւնէ պագըպ սիւքիւթ իթսիքառէն ասընա, սէօղունէ տէվամ իտէրէք.

— Սէվկիլի գըղըմ... սանա ղահմէթ վէրսիմ պէնի աֆիվ էթ, սէնի պու վիճտանի ըղթըրապատան գուրթարապիլէճէյիմի պիլսէմ, պու եօլտա մատել մէմուրնիյէ հայաթըմը ֆէտա իտէրիմ. սէնի րահաթսըզ կէօրսիւքճէ, պէն տահա րահաթսըզ օլույօրում, ֆագաթ նէ՞ չարէ, պու հիւքմի գառէր տիր. բէտէրինին նամընա սիւրիւլէն լէքէ թէմիղլէնմէսիքճէ, սէլտա վէ մուհապէթ հըսսիեաթընտան գալմինի պէրի իթմէյէ չալըշաճագսըն, տօգթօր Լթիյէնին ղէվճէսի օլապիլմէք իչին հէր շէյէն էվվէլ քէնարսինի պու սըրտան խապէրտար իթմէք իչթիղա կառը... պու իշինիզէ կելի՞ր մի, տէմի,

— Սալա՛, ասլա՛... Իհթիմալ քի բէտէրիմին հագըդաթէն միւթթէհիմ օլսուղունա ղահիպ օլաճագ տըր. պէն

խաե զէրրե գառառ չիւպհէ հասըլ իթտիյինի խաթէմէմ... խա՛յըր, խա՛յըր, հիչ պիր շէյէն խապէրսար օլմամասը առհա խայըրլը սըր...

— Տէմէք օլույօր քի պէնի աֆիվ իտիյօրսուն,

— Վալիտէճիյիմ, մէյսանառէ աֆիվ իտուպ իթմէյէճէք պիր սեպեպ օլմասըղը կիպի, պէնիմ սէնի սէվմէքճէն պաշգա պիր վազիֆէմ եօղ սըր...

— Էօյլէ իսէ կել պէնի պիր քէրրե գուճագլա,

— Մաէլմէֆիսունիյէ ամնէճիյիմ... հէմտէ քէմալի իշթիեագ վէ մուհապէթ իլէ...

Զէվալը վալիտէ գօլլարընը աչըպ գըպընա ուղաթմագ վէ գուճագլայըպ պաղրընա պատմագ իտթէտի, ֆագաթ զառֆը գուվվէթսիզլիյի պանա մանի օլսու. պիլա իսթիքայար պաշը արզառընա թէմայիւլ իթտի, գալպինին չարբընթըրընա պիր սիւքիւնէթ կելսի. պիչարէ գառընճըղըզ իքինճի տէֆա օլարագ եինէ պայըլսը.

Պէրթ, միւշկիլ պիր մէվգըտա պուլունսուզունը կէօրէրէք գուվվէյի մանէվիյէ եարարսը իլէ քէնարնի թօրլատը, հէման վալիտէսինին ագլընը պաշընա կէթիրմէք իչին լազըմ կելէն էապատէ թէչէպպիւս իթտի... էլլէրինի թուրթու, հէրարէթի՛ չիտտէթլի պիր նէօվպէթէ թուրթուտուղունը խապէր վէրիյօր իտի,

Էվել պէ էվել եավապընը տէյիշտիրտի վէ պիր ազ կէօղինի աչար աչմազ մուտավէնէթ իսուպ եամթաղա եամթըրտը. տօգթօր Լթիյէնին թէրթիպ իթմիչ օլսուղու իլաճը սոն տամլասընա գառառ իչէրտի, իլաճըն հիւնի թէէսիրի ազ պիր ղէման զարֆընտա կէօրիւլտի, զէվալը գառընըն հէրարէթտէն, տէօբսիւյի կէօզ եաչլարընտան գըպգըրմըզը օլան քիրբիթլերի եավաչ եավաչ գարանըյօր իտի. Պէրթ, ույումաղա պաչլայան վալիտէսինին եանընտա եալընըզ գալտը, էֆքեար վէ թասաւվուրաթը միւտհիչէտէն պաշգա քէնարսինէ րէֆագաթ իտէն եօգ իտի, պէտպահտ գըղճըղազ քէնար քէնարնէ սէօյլէչէրէք.

— Մէճնուննանէ պիր խայալէ էպիր օլմուշըմ, իչմէ օ տա պէնաէն ուզադլաշըյօր... կէնճլիյէ մախասուս օլան աեվտա վէ անը միւթէագըպ ֆամիլիա մուհապէթ վէ իրթիպաթը, պէնիմ իչին մուգարրեր տեյիլ տիր. Ֆագաթ պու պապատէ հէր տիւրլի զայրեթի վէ ֆէտաքեարլըդտան իհթիրազ իթմէմէլիյիմ... բեաերիմին գանը նահագ եբլե տէօքիւլմիւշ, ասըլ գաթիլլեր հալա հայաթտա վէ էլեէվմ ճէզատէն մէսուն պիր հալտէ պուլունույօրլար... էօմրիւմ օլտուգճա չալըշարագ էլպեթտէ բեաերիմին ինթիդամընը ալմադա վէ իատեյի նամուս ու շէրէֆինէ մուվաֆֆագ օլաճաղըմ, տէտի։

Կէնճ գըզ պու սէօզլերի տեսիքտէն սոնրա այաղա գալգտը, Ըընէնին սերվետը ճիւվիյեսի իլե տիւգ Տըլաթուր-Վօսիյոնըն պու հայրեթի մնքինաճըյը իհհամ իթմէք կիպի պիր ֆիբրի զարազբեարանէ իլե, քեաղըտլարընըն իչինէ գարըշաըմըշ օլտուղու նօթանըն պուլունտուղու մտոայա թէգարրուպ իթտի, պու նօթայը թէքրար նագարը միւթալաատէն կէչիրտիքտէն սոնրա, քէնտի քէնտինէ.

— Պու սաթըրտարընը հէր պիր քելիմէսի պիր քիղպ պիր ալտագլըգ տըր, պու քեաղըտ աշիքտար սուրէթտէ խտապէր վերիյօր քի, էվէլճէ բեաերիմին վիճուտինի օրթաատան գալտըրմըշ օլան պու ճանիլերտէն պիրիսի, պու կիւն տէ պիր մտսուտը պու տիւրլի իֆթիրալար իլե մահվ իթմէք սեվտասընա տիւշմիւշ. պու ատէմի, պու ճանիյի տէ կէօզիւմ իլե կէօրտիւմ, արգատաշընըն «միւսիւ լը տիւգ» տեյու խըթապ իթտիյի ատէմ տիր, եանան մէքթուպա կէլինճէ, պու տա չէրիքը ճինայէթի թալտաֆընատան կէօնտէրիլէն մէքթուպ իտի. պու քեաղըտ պէնճէ գըյմէթտար տըր, պունը սագլարըմ, պէյքի տէ կիւնէն պիրինտէ իչիմէ եարար... տէտի։

Կէնճ գըզ քեաղըտը թէքրար գաթլայըպ զարֆընէն տէրունինէ գօյտու, իւզէրինի գըրմըզը միւհիր մումը իլե միւհիրլէտի, Ըընէնին բարա վէ սէնէտտաթը իլե պէրապէր պիր

աօլապա վազ իտուպ քիլիսէյէքտէն սոնրա իլավէյի մէգալ իտէրէք։

— Շիմտի նէօվպէթ բեաերիմին սատըգ սօսթը օլան պու զաթընը հաքըսանէտէն գուրթուլուպ չըգմասընա կէլտի. աճէպա պու կիւնէրտէ կէլիպ պիրի պուլապիլէճ՞ը մի, պիրա պէնիմ եէկիտանէ մէտաթը իսթինատըմ պու զաթտընը, եա՛ Րապպիմ, վալիտէյի պանա պագըշտա, Ըընէ Մուսէնի տէ տիւշմէնլերինէ գարշը մուզաֆֆեր էթ, պու աճիզէ գուլունը սա ճէսարէթտէն մտհրում պույուրմա, տէտի։

Պէրթ, պաշընատան շապգասընը չըգարըպ պիր չէնկէլ իլիշտիրտի, ումուպլարընատան շալընը ալըպ գաթլատը վէ պիրտէն պիրէ թէլաշլանըպ էթրաֆընա պագընարագ։

— Ա՛հ, պէնիմ պիր տէ մէտալեօնըմ վար իտի... պունը կէօրէմէյօրմ, աճէպա նէ՞րէտէ, սագընը աշաղըտա տիւշիւրմիւշ օլմայըմ, տէտիքտէն վէ պիր միւտտէթ պէյհուտէ արաշտըրտըդտան սոնրա.

— Ալթընդ զայպ օլտուղը անլաշըլըը... պու պէնիմ իչին նէ՞ պէօյիւք պիր քէտեր տիր, պու ֆէլաքէթտէն խապէրտար օլտուղու ղէման վալիտէյմ տէ նէ՞ գատար քէտերլենէճէք տիր. վէվալը Սապէճիյիմիզին պունտան պաշգա բեամի եօգ իտի... ահ պու կիճէ պիրիսիմ իչին հէր սուրէթլե մէշտմ վէ տէհլիթամիպ պիր կիճէ տիր, տէտի։

Պէրթ, լաթիֆ եանագլարը իւզէրինտէ ադմագտա օլան կէօզ եաշլարընը սիլտի. սաաթ եարը կիճէյի իհսապ իթտիյի էանատէ, վիճուտինէ խաֆիֆ պիր թիթրէմէ արըզ օլտու, վալիտէյինին եաթաղընա թէգարրուպ իտէրէք չէֆգամի վէ մուհապէթլէ աղընատան էօքտիւ, դալպէն վէ ճիսմէն բէք զիյատէ մուղթարըզ վէ պիրթազ օլտուղունտան, պիր ազ րահաթ իթմէք իւզրէ կիթտի եաթաղընա ուշանը վէրտի։

* * *

Պիր աղ տա արգամըզա տօղրու կէօզ կէզտիրբերէք Րօայալ մէյտանընտաքի խանէտէ, Րընէ Մուլէնին իպտմէթկեահընա գառար կէլմիշ օլան էսթէրին, գըժմէն եանան քեաղըտը ալըպ նէ եաբառըղընը գարիյնի քիրամէ խապեր վէրէճէյիզ։

Պու զէվալը մէճնունէնին պիրտէն պիրէ կէօրիւնիւշի հադըգաթէն ճալիպի իսթիդրաղ իսի. Ֆաղաթ պուընըն աէպէպինի պիր աէրէճէյէ դառար պիլիյօրուզ։

Նօգարըտա իֆառէ իլլէտիյիմիզ վէճհ իլէ 24 նօմէրօլը խանէնին գարշըսընտաքի կազ ֆէնէրինին ալթընտա, միւթէվէֆա ութգ Սիժ Սիմճնտընն պու զէվալը տուլ զէվճէսի, եանի էսթէր, ժօրժըն եիւզիւնի կէօրիւպ պիր ֆէրեատ գօբարմըշ իսի։

Պիր թարաֆտան պօրա վէ ֆուրթունանընն շիտաէթլէ նուֆուզը, տիկէր ճիհէթմէէն պու աաէմին եիւզիւնի կէօրիւպ թանըյըշը, ճինննէթ մարագընա միւպթէլա օլտուղու հալտէ, եինէ քէնտիսինէ ֆէվգէլատէ թէէսիր իթմիշ իտի։

Պիչարէ էսթէրին, օ էանատէ եալընըզ «Պրունհայէտէքի աատմ» տէյէպիլմէսի տէ, պու թէէսիրին ֆէվգէլատէլիյինի իրայէ իտէպիլիր հալէրտէն տիր։

Կիյա զարիպ պիր հըսա, տիւշար օլտուղու հէր տիւրլիւ ֆէլաքէթին աէպէպի պու աաէմ օլտուղունը քէնտիսինէ իթթար իտիյօր իտի։ Օգուեանլարընմըզճա մահիմ օլտուզը վէճհէյէ, էսթէր պու խուսուստա ալտանմայօր իտի։

Զէվալը մէճնունէ գառըն, կէօրտիւյի պու աաէմին քէնտի պուլունտուղը խանէյէ կիտուպ կէլտիյինէ, ագլը պաշընտա պիր ինսան կիպի գանսաթ հասըլ իթտի. քէնտիսինի թէագըպ իթմէք, կէօզլէմէք էմէլի իլէ օտասընտան չըգտը. իթթիսալինտէքի օտայա կէչտի, տէրին պիր գարանլըգ իչինտէ պուլունույօր իտի։

Աղըր աղըր եիւրիւյէրէք գառույա գառար իլէրլէտի. նասըլ քի պիլիրսիզ, մէզպուրէնին օտա խըտմէթինի իյֆա իտի։

տէն մատմազէլ Մարիյէթ, պու էանատէ աշըղընը կիտուպ պուլմագ իչին աճէլէ չըղըպ կիթմիշ վէ գաբույը տա աշըգ պըրագմըշ իտի։

Էսթէր, կիւրիւլթիւսիզ բաթըտաբըզ տըչարը չըգտան ասնրա իւսթ գաթա տօղրու պիր գաչ ատըմ իլէրլէտի, մէրտիվէնն գարանլըգ տէյիլ իտի. իլգ գատէմէյէ այագընը պատար պատմազ տուրտպ գուլագ գապարթտը, պիր միւատէթ տինլէտի, իւսթ գաթտա այագ սէալէրի իչիտիիյօր իտի. մէզպուրէ աղըր աղըր մէրտիվէնատէն չըգմազա պաչլատը։

Պիր գաչ տագըգատան պէրի պիննինտէ հասըլ օլան բարլագըգ պու էանատէ պիրտէն պիրէ սէօնտի, մահվ օլտու, արթըգ նէ եաբառըղընը պիլմէյօր իտի. օտասընը, վէ բէգ էսկի օլան մատամ Ամնատիսին իպտմէթկեահընը նիչինն թէրը իթտիչինի պիլմէյօր, եալընըզ չըգըպ կիտիյօր իտի. ըզգաթամիզ սէատէր հասըլ իտէն բուդիկեարտա պու պապտէ քէնտիսինի թէչվիգ իտուպ իլէրույէ սէվգ իլլէյօր իտի։

Էսթէր, տէօրտինճի գաթտա վասըլ օլտու, զաթէն իսթ գաթտա պու իտի. պիր գաչ գաթ տահա օլմուշ օլսա իտի, այագլարընտաքի գուվվէթ քէսիլինճէյէ գառար չըգըպ կիտէճէք իտի. մէրտիվէնին նիհայէթինէ գառար չըգընճա տուրտու, վէ պիր գարունըն արալըգընտան ատըգմըգրագ պիր ըշըգ ինթիչար իթտիչինի կէօրտի. մէճնունէ չօճուգ կիպի մէրագ վէ թէճճասիսէ գուլաղընը գատույա եագլաշտըրըգ տինլէտի իսէ տէ հիչ պիր չէյ իչիթմէտի... պիր գաչ տագըգտա սօնրա վէ թէմամ չէքիլիպ կիթմէյէ տավրանտըղը աբրատա գարույա տայանտը, գարու տըգգաթըա գարանմամըշ օլտուղունտան հէման այգըր վէրտի։

Մէճնունէ էչկի ամըյըգ կէչտի. ժօրժ Տըլաթուրվօտկօ իլէ բօլիս միւֆէթթիչինին նազարընտա խապարը վիճուտ իթտիչի տագըգատա իշթէ պու զէման իտի։

ժօրժըն ևիւղիւնը պու սուրէթլէ տէ թէքրար կէօրիւնճէ, բէրիչան օլան պինձինտէ ևէնիտէն պիր բարլագըզ հասըլ օլտու։

Էսթէրին պու սըրատա սէօյլէտիյի օ իքի վէ ֆագաթ միւոհիշ քէլիմէ, Պըրաձևայէ սէյֆիյէձինտէքի ֆաճիայը իսթար իլէտիյի իչին, Գըլօտիյա Վարձինին էսկի աչըգընը ֆէվգէլատէ խէյֆ ու տէհչէթէ տուչար իթմիշ իտի։

Պուձատան ասնրաքի վուգու պուլան հալլէր տէ, օգուչանլարըմըզըն մալիւմի ուիր։

Տիւգ իլէ Թէֆֆէր, ժանտարմալար թարաֆընտան թէագըպ օլունան հայտուտլար կիպի ֆիրար իթտիքտէն ասնրա, էսթէր տէ, եարըսը եանմըշ օլան միւսվէտէյի եէրտէն ալըպ կէօյտիւնէ պատարագ տըշարը չըգար, մէրտիվէնտէն էնտի վէ օտասընա կիրուպ իւղէրինտէն գաբուլը գաբատը. մէզպուրէ նէ եաբատըզընտան վէ նէ կէօրտիւյիւնտէն քիւլհիյէն պիր խապէր իտի. պիր սանտալէյէ իւղէրինէ օթուրուպ կէօղէրինի գաբայատագ քէնտի քէնտինէ պիր թագըմ մանասըզ սէօղլէր սէօյլէմէյէ պաշլատըղը սըրատա, Մարիյէթ պուլունտուղու օտայա կիրտի։

Օտա խըտմէթինի իյֆա իտէն պու գատընն, աչըգընտան քէնտինինի զէվճէյիյէ գապուլ իտէճէյինէ վէ էղհէր ճիհէթ մէտուտանէ եաչայատճաղընա տայըր սէօզ ալտըղընտան, սէվինճինտէն նէ եաբատճաղընը պիլմէյօր իտի։

Ալէքսանտր ինտանըլտըը վէ խոտոտոս իլէ պիր մէճնունէյի մէյտուն իտէճէք պիր սուրէթտէ լամպայը եադըպ, օտայը թէնվիր իթտիքտէն սոնրա էսթէրին էօնինէնէ պիրտաղ թատամ հազըրլայըպ կէթիրտի։

Մատամ Սմիտտոս օբէրատան ավտէթինտէ հէր իչին եօղը իլէ թէսվիյէ իտիլտիյինի կէօրէրէք, թէնպիհամըընա բայէթի իյլէտիյինտէն տօլայը կէնճ խըտմէթճիսինէ պէյանը մէյտունէյէթ իյլէտի. պու խանէտէ կիւղէրան իտէն հալաթը զարիպէտէն էվին իչինտէ հիչ պիր քիտնէ խատէրտար օլմամըշ իտի։

Էսթէր, էլպիսէօնի տէյիշտիրէճէյի սըրատա գօրատըընըն արատընտան եանըգ քեաղըտ բարչատընը թէքրար էլէ կէչիրտի, հայրէթլէ պիր քէրրէ պագտըրգատան սոնրա գօնտօլըն իւղէրինէ վազ իտիլտիշ օլան կիւմիւշ պիր մահֆազանըն գաբաղընը աչըպ իչինէ աթը վէրտի։

* * *

Էրթէսի կիւնի սապահլէյին ալաֆրանկա սաաթ սէքիզէ չարեէք գալարագ, Սէնթ-Բըլաժի հաբըսխանէսի էօնինտէ պիր արապա տուրտը։

Տէօրթ քիչի իսթիապ իտէպիլէն պու արապատա իչատէմ պուլունտուչօր իտի. պունլարտան պիրինի Թէֆֆէր օլտուպ տիկէր իքինիտէ մայէթը էֆրատը իտի։

Արապաճըն եանընտա օթուրան քօչիա նէֆէրի հէնուզ Թըրմանըպ էնտէքլէ մէչտուլ իքէն, Թէֆֆէր սըչրայըպ էնտի, քէնտինինի թանըթտըգտան սոնրա տօղրու հաբըսխանէյինի գալէմ օտասընա կիրտի. հէր ճիհէթլէ ուտուլինէ միւթաալըգ օլան էմրինի խպրագ իտինճէ, ղաղթ քեամիլի։

— Բէք կիւղէլ, պու բատա պէշ տագըգա գատար պէքլէյինիպ, շիմտի խամէտիյինիպ ատէմի կէթիրըրէր, տէտի։

Ֆիլ հագըգա արատան պէշ տագըգա գատար պիր ղէման կէչմէքսիզին, հաբըսխանէյինի իչէրիսինէ կիրմէք իչին մէտխէլ վէ միւթաալ օլան գաբու աչըլարագ Բընէ Մուլէյն ղուհուր իտի։

ԽԻԹԱՄԸ ՃԻԼՏԻ ԼՎՎԼ.

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007006